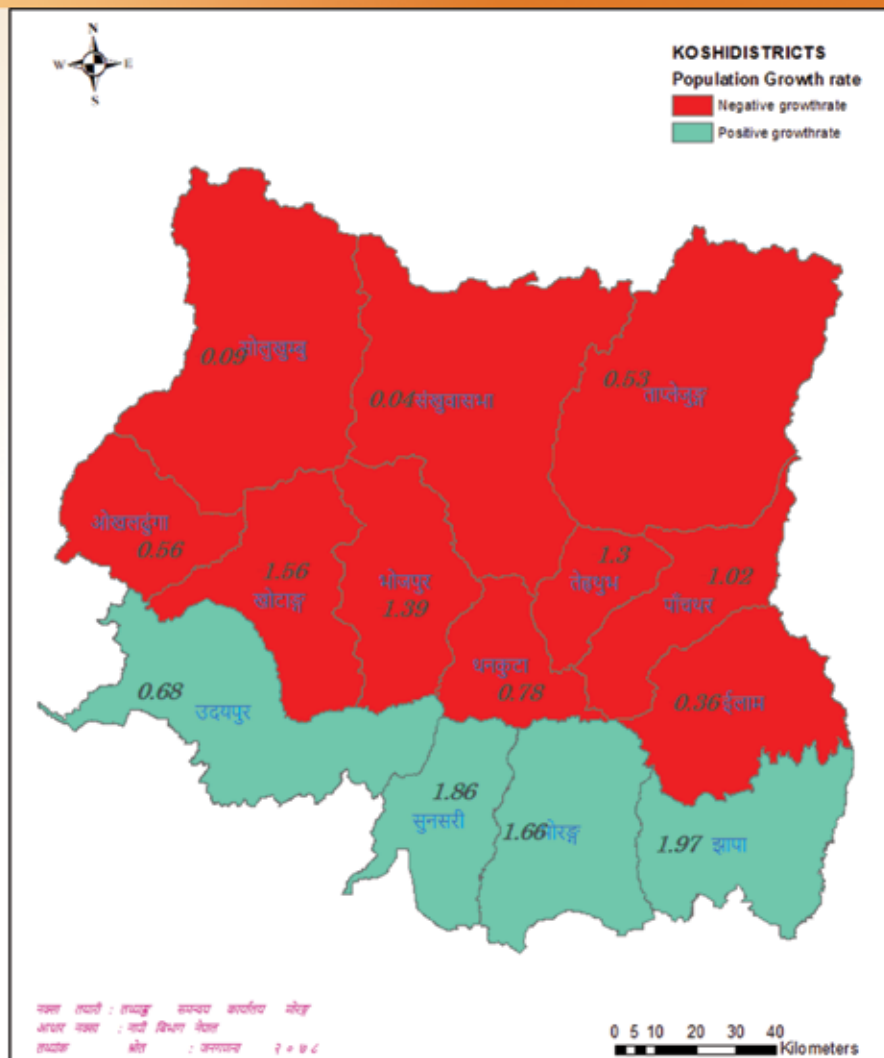

कोशी प्रदेशको तथ्याङ्कीय रूपरेखा

२०८२

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, मोरङ

कोशी प्रदेशको तथ्याङ्कीय रूपरेखा- २०८२

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, मोरङ

जानकारी

यस पुस्तकमा समावेश गरिएका विवरणहरू राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय बाहेक विभिन्न सरकारी तथा अन्य निकायबाट समेत श्रोत उद्धृत गरी उल्लेख गरिएको छ ।

प्रकाशक : तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय मोरङ

प्रकाशन संख्या : ३०० प्रति

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा

संस्करण : प्रथम

मुद्रण : बासुकी प्रिन्टिङ प्रेस
बबरमहल, काठमाडौं

प्रकाशकीय

सरकारी योजना र नीति निर्माणको क्रममा स्रोतहरूको वाँडफाँड गर्न, सामाजिक आवश्यकताहरूलाई सम्बोधन गर्न र आर्थिक सामाजिक तथा वातावरणीय विकासका लक्ष्यहरूको अनुगमन गर्नका लागि सही र विस्तृत तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू अति महत्त्वपूर्ण हुन्छन्। तथ्यको आधारमा नीति निर्माण एवम् निर्णय प्रक्रिया, नतिजामा आधारित विकास, विकासमा समानता र समन्यायिकता अहिलेको शासन प्रणालिका अपिरहार्यता हुन्। सूचना र तथ्याङ्कमा आधारित नीति निर्माण र योजना प्रक्रिया मात्रै वैज्ञानिक र यथार्थपरक हुनेहुँदा तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू महत्त्वपूर्ण छन्।

महत्त्वपूर्ण तथ्याङ्कहरू विभिन्न स्रोतबाट उपलब्ध भएता पनि विभिन्न स्थानमा छरिएर रहेकाले प्रयोगकर्ताले खोजेको समयमा आवश्यक तथ्याङ्क प्राप्त गर्न नसकिने स्थिति रहेको छ। यस कुरालाई ध्यानमा राखी यस “कोशी प्रदेशको तथ्याङ्कीय रूपरेखा” मा सबै विषयक्षेत्रका मुख्यमुख्य तथ्याङ्कहरूलाई समेटेटी प्रयोगकर्ताहरूको आवश्यकता पूरा गर्ने कोसिस गरिएको छ। नीतिनिर्माता, योजनाविद् तथा कोशी प्रदेशका बारेमा जानकारी राख्न चाहानुहुने सबैका लागि यो प्रोफाईल उपयोगी हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु।

यस पुस्तक तयारीका क्रममा आवश्यक तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण कार्यालय तथा संघसंस्थाहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ। पुस्तक तयारीमा मेहनतका साथ खटिनुहुने यस कार्यालयका सहकर्मी मित्रहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। पुस्तकको साजसज्जा तथा मुद्रणका लागि वासुकी प्रिन्टिङ प्रेसप्रति आभार व्यक्त गर्दछु।

आफ्ना अमूल्य सल्लाह सुझाव प्रदान गरी यस पुस्तकमा हुन गएका कमीकमजोरी तथा त्रुटिहरू औल्याई सुधार गर्ने कार्यमा सहयोग गरिदिनुहुन सम्पूर्ण प्रयोगकर्ताहरूलाई हार्दिक अनुरोध गर्दछु। धन्यवाद।

सुबास अधिकारी

तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय मोरङ

विषयसूची

खण्ड : एक

प्रशासनिक विभाजन र भौगोलिक अवस्थिति

१.१	राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन	१
१.२	भौगोलिक अवस्थिति	२

खण्ड : दुई

जनगणनाबाट प्राप्त जनसांख्यिक तथा पारिवारिक विवरण

२.१	विभिन्न जनगणना वर्षमा जिल्ला अनुसारको जनसंख्या तथा घरपरिवार संख्या	५
२.२	पारिवारिक विवरण	६
२.२.१	परिवार संख्या र परिवारको औसत आकार	६
२.२.२	परिवारको आकार अनुसारको विवरण	७
२.२.३	परिवारमुलीको लिङ्ग अनुसार परिवार संख्या	८
२.२.४	परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या)	१०
२.२.५	आवासिय एकाई सम्बन्धी विवरण	२२
२.२.६	खानेपान तथा इन्धनको स्रोत अनुसार परिवारको विवरण	२७
२.२.७	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय तथा उपलब्ध साधन सूविधा सम्बन्धी विवरण	३१
२.२.८	परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा	३४
२.३	जनसांख्यिक विवरण	३५
२.३.१	जिल्लाको लिङ्ग तथा लैङ्गिक अनुपात र उमेर समूह/ विशेष उमेर समूह अनुसार जनसंख्या	३५
२.३.२	कोशी प्रदेशमा जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर/ परिवर्तन र जनघनत्व सम्बन्धी विवरण	४०
२.३.३	जातजाति, मातृभाषा र धर्म सम्बन्धी विवरण	४२
२.३.४	कोशी प्रदेशमा बसोबास बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसंख्या	४६
२.३.५	बैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विवरण	४६
२.३.६	बसाईसराई सम्बन्धी विवरण	५६
२.३.७	प्रजनन तथा जन्म सम्बन्धी विवरण	६३
२.३.८	मृत्यु सम्बन्धी विवरण	६५
२.३.९	अपाङ्गताको अवस्था अनुसारको जनसंख्या	६७
२.४	घर तथा घरपरिवार सूचिकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्क	६८
२.४.१	प्राविधिक वा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम	६८
२.४.२	घर सम्बन्धी विवरण (मूख्य प्रयोग अनुसार घरको संख्या/ घरको तला/ घरको आयु)	६९
२.५	नेपालको सन्दर्भमा ग्रामीण तथा शहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण	७१
२.६	जनसांख्यिक सूचकहरू	७७

२.७	वडा तहको परिवार संख्या तथा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	८३
२.८	जनसंख्या प्रक्षेपण (Population Projection) सम्बन्धी विवरण	१२०

खण्ड : तीन कृषि तथा वन

३.१	कृषिगणनाबाट प्राप्त विवरणहरू	१२१
३.१.१	कृषक परिवारको संख्या तथा कृषि कार्यमा प्रयोग भएको जग्गाको विवरण	१२१
३.१.२	भू उपयोग सम्बन्धी विवरण	१२१
३.१.३	सिंचाई सम्बन्धी विवरण	१२५
३.१.४	बालीको प्रकार सम्बन्धी विवरण	१२६
३.१.५	विभिन्न बालीहरूमा प्रयोग भएको विजन, बिषादी तथा मल सम्बन्धी विवरण	१३४
३.१.६	गणनाका दिन कृषक परिवारले पालेका चौपाया पशु पंक्षी सम्बन्धी विवरण	१३४
३.१.७	कृषिकार्यका लागि प्रयोग भएका गैरआवासीय भवन सम्बन्धी विवरण	१३६
३.२	कोशी प्रदेश स्थित विभिन्न मन्त्रालयबाट प्राप्त कृषि तथा वन सम्बन्धी विवरण	१३७
३.२.१	कोशी प्रदेशमा विभिन्न बाली लागेको क्षेत्रफल र उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१३७
३.२.२	कोशी प्रदेशमा पशुपंक्षी संख्या तथा पशुजन्य तथा दुध उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१३९
३.२.३	माछा पोखरी तथा माछा उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१४२
३.२.४	रासायनिक मल सम्बन्धी विवरण	१४२
३.२.५	वनको प्रकार तथा क्षेत्रफल, संरक्षित क्षेत्र तथा वनजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण	१४३

खण्ड : चार भौतिक पूर्वाधार

४.१	कोशी प्रदेश भित्रका राष्ट्रिय राजमार्गको लम्बाई	१४५
४.२	कोशी प्रदेशमा आ.व. २०८०/८१ मा दर्ता भएका विभिन्न सवारी साधनको विवरण	१४५
४.३	विमानस्थल	१४६
४.४	जलविद्युत उत्पादन केन्द्रहरू	१४७

खण्ड : पाँच शैक्षिक स्थिति

५.१	कोशी प्रदेशको साक्षरताको स्थिति	१४९
५.२	कोशी प्रदेशको जातिगत साक्षरताको अवस्था	१५०
५.३	शैक्षिक तह अनुसारको साक्षर जनसंख्या	१५२
५.४	पचास वर्षको शैक्षिक यात्रा र तथ्याङ्कीय स्वरूप	१५३
५.५	पाँच वर्ष भन्दामाथिको जनसंख्यामा जिल्लागत साक्षरताको अवस्था	१५३

५.६	कोशी प्रदेशमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूको संख्या र विद्यार्थी	१५४
५.७	विद्यार्थीहरूको टिकाउ दर	१५५
५.८	विद्यालय र विद्यार्थी संख्या	१५५
५.९	शिक्षक सम्बन्धी विवरण	१५६
५.१०	कोशी प्रदेशमा उच्च शिक्षा	१५६
५.११	सामुदायिक पुस्तकालय	१५७
५.१२	शिक्षा बजेट र कोशीको सन्दर्भ	१५८
५.१३	प्रदेशमा बजेट खर्चको स्थिति	१५८

खण्ड : छ

स्वास्थ्य स्थिति

६.१	स्वास्थ्य संस्था, स्वास्थ्य सेवा संस्था र आयुर्वेद संस्थाको विवरण	१६०
६.२	खोप कार्यक्रम	१६१
६.३	पोषण कार्यक्रम	१६३
६.४	समुदाय आधारित बालरोग एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम	१६५
६.५	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम	१६७
६.६	मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम	१६८
६.७	परिवार नियोजन कार्यक्रम	१७१
६.८	गाउँघर क्लिनिक र समुदाय स्तर स्वास्थ्य कार्यक्रम	१७२
६.९	औलो, कालाजार, कुष्ठरोग, क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	१७४
६.१०	जनसंख्या कार्यक्रम	१८०

खण्ड : सात

आर्थिक स्थिति

७.१	कुल गार्हस्थ उत्पादन सम्बन्धी विवरणहरू	१८१
७.२	सरकारी वित्त स्थिति, प्रदेश संचित कोष, राजस्व संकलन तथा अनुदान प्राप्तिको अवस्था	१८७
७.३	कुल वार्षिक विनियोजन र खर्चको स्थिति सम्बन्धी विवरण	१९०
७.४	स्थानिय तहमा वित्तिय हस्तान्तरण	१९४
७.५	आर्थिक गणना २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशका मुख्य नतिजा	१९५
७.६	कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसायमा घरपरिवारको संलग्नता	१९८
७.७	आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नताको अवस्था सम्बन्धी विविध विवरण	१९८
७.८	नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण २०७५ का मुख्य नतिजाहरू	२०१
७.९	औद्योगिक सर्वेक्षण २०७६ अनुसार कोशी प्रदेशका मुख्य नतिजाहरू	२०२
७.१०	राष्ट्रिय होटल तथा रेष्टुरेण्ट सर्वेक्षण २०८० का प्रमुख नतिजाहरू	२०२
७.११	नेपाल वितरणात्मक व्यापार सर्वेक्षण २०७८	२०३

७.१२	वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको स्थिति	२०३
७.१३	बैंक तथा वित्तिय सुविधा सम्बन्धी विवरण	२०४
७.१४	औद्योगिक क्षेत्र/ ग्राम तथा विशेष आर्थिक क्षेत्र	२०८
७.१५	खनिज पदार्थ	२०८
७.१६	प्राकृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा धार्मिक महत्वका स्थलहरू	२०९
७.१७	आर्थिक विकासका अन्य क्षेत्र	२१२

खण्ड : आठ

मानव विकास तथा गरिबी

८.१	मानव विकास सूचकांक (सन् २०२२)	२१४
८.२	मानव विकास सम्बन्धी प्रदेशस्तरीय मानहरू	२१४
८.३	अति कम विकसित राष्ट्र सम्बन्धी प्रदेश स्तरिय मानहरू	२१६
८.४	गरिबीको अवस्था	२१६

खण्ड : नौ

निर्वाचन सम्बन्धी विवरण

९.१	जिल्ला अनुसार मतदाताको संख्या	२१८
९.२	कोशी प्रदेश सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनितिक दलहरूको विवरण	२१८
९.३	प्रदेश संसदको लैङ्गिकता अनुसारको बनोट	२१८
९.४	कोशी प्रदेशमा प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभा निर्वाचन २०७९मा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुहुनेहरूको विवरण	२१९
९.५	कोशी प्रदेशमा स्थानिय तह निर्वाचन २०७९ मा निर्वाचित हुनुहुने स्थानियतह प्रमुखहरूको विवरण	२२२
९.६	प्रदेश मन्त्रालय/आयोग/निर्देशनालयका सम्पर्क ईमेल वेबसाईट र सूचना अधिकारी सम्बन्धी विवरण	२२६

खण्ड : दस

कोशी प्रदेशको नक्सा तथा केहि महत्वपूर्ण तथ्यांकहरूको नक्साङ्कन

●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको नक्सा	२२७
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको जनसंख्या	२२८
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको घरपरिवार संख्या	२२९
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार जनघनत्वको वितरण	२३०
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार लैङ्गिक अनुपातको वितरण	२३१
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार जनसंख्या वृद्धिदरको वितरण	२३२
●	कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार साक्षरता दर	२३३
●	कोशी प्रदेश: इन्टरनेटको पहुँच भएका तथा नभएका परिवारको वितरण	२३४
●	Koshi Province: Map of Koshi Province with District and Local Levels	२३५
-	सन्दर्भ सामाग्री	२३७

प्रशासनिक विभाजन र भौगोलिक अवस्थिति

१.१ राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन

नेपालको संविधान अनुसार यस प्रदेशको प्रशासनिक विभाजन साथै निर्वाचन क्षेत्रको संख्या तालिकामा देखाइएको छ। यस प्रदेशमा जम्मा १३७ वटा स्थानीय तहहरू रहेका छन्, जसमध्ये १ महानगरपालिका (विराटनगर), २ उप-महानगरपालिका (धरान र इटहरी) लगायत ४६ नगरपालिका र ८८ गाउँपालिका रहेका छन्। नेपालको कुल स्थानीय तहमध्ये कोशी प्रदेशमा १८ प्रतिशत स्थानीय तह र १७ प्रतिशत वडा रहेका छन्। त्यस्तै, यो प्रदेशलाई निर्वाचन प्रयोजनको लागि प्रतिनिधि सभातर्फ २८ क्षेत्रमा तथा प्रदेश सभातर्फ ५६ क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ। जिल्ला तहमा रहेको प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको सिट संख्या तालिकामा देखाइएको छ। प्रतिनिधि सभामा भएको कुल सिट संख्यामा यो प्रदेशको हिस्सा १७ प्रतिशत हुन आउँछ। यस प्रदेशको प्रदेश सभामा प्रत्यक्ष तथा समानुपातिक तर्फबाट गरी जम्मा ९३ जना सदस्य रहने व्यवस्था छ।

कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूमा भएका स्थानीय तह र निर्वाचन क्षेत्रको विवरण

जिल्ला	स्थानीय तहको संख्या				जम्मा स्थानीय तहको संख्या	जम्मा वडाको संख्या	निर्वाचन क्षेत्र संख्या	
	गा.पा.	न.पा.	उ.म.न.पा.	म.न.पा.			प्रतिनिधि सभा	प्रदेश सभा
ताप्लेजुङ	८	१			९	६१	१	२
पाँचथर	७	१			८	६०	१	२
इलाम	६	४			१०	८१	२	४
भैरहवा	७	८			१५	१३१	५	१०
मोरङ	८	८		१	१७	१५९	६	१२
सुनसरी	६	४	२		१२	१२४	४	८
धनकुटा	४	३			७	६०	१	२
तेह्रथुम	४	२			६	४३	१	२
संखुवासभा	५	५			१०	७६	१	२
भोजपुर	७	२			९	८१	१	२
सोलुखुम्बु	७	१			८	५२	१	२
ओखलढुङ्गा	७	१			८	७५	१	२
खोटाङ	८	२			१०	७९	१	२
उदयपुर	४	४			८	७५	२	४
कोशी प्रदेश	८८	४६	२	१	१३७	११५७	२८	५६
नेपाल	४६०	२७६	११	६	७५३	६७४३	१६५	३३०
कोशी प्रदेशको अंश(%)	१८.९	१६.७	१८.२	१६.७	१८.२	१७.२	१७.०	१६.९७

स्रोत: संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, २०१७, गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय पुस्तिका २०७४

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको पूर्व क्षेत्रमा अवस्थित कोशी प्रदेशको कुल क्षेत्रफल २५,९०५ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यस प्रदेशको पूर्वमा भारतको पश्चिम बङ्गाल प्रदेश, पूर्व-उत्तरमा भारतको सिक्किम, पूर्व-दक्षिण तथा दक्षिणमा भारतको विहार राज्य रहेको छ, भने पश्चिम-दक्षिणमा नेपालको मधेश प्रदेश, पश्चिम तथा पश्चिम-उत्तरमा नेपालको बागमती प्रदेश र उत्तरमा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत रहेको छ ।

यस प्रदेश अन्तर्गत भ्यापा, मोरङ, सुनसरी, ताप्लेजुङ, पाँचथर, इलाम, तेह्रथुम, धनकुटा, संखुवासभा, भोजपुर, सोलुखुम्बु, खोटाङ, ओखलढुङ्गा र उदयपुर गरी कुल १४ वटा जिल्लाहरू रहेका छन् । भौगोलिक रूपले यो प्रदेश हिमाल, पहाड, भित्री मधेश र तराई मिलेर बनेको छ । यो प्रदेशमा नेपालको सबैभन्दा होचो भू-भाग समुद्री सतहबाट ५८ मिटरको उचाइमा रहेको केचना-कवलदेखि ८,८४८.८६ मिटर उचाइ रहेको विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथा रहेको छ ।

कोशी प्रदेशका १४ जिल्लामध्ये हिमाली तीन जिल्लाहरू सोलुखुम्बु, संखुवासभा र ताप्लेजुङको जम्मा क्षेत्रफल १,०४३८ व. कि.मि. रहेको छ, भने ओखलढुङ्गा, खोटाङ, भोजपुर, तेह्रथुम, पाँचथर, धनकुटा र इलाम गरी सात पहाडी जिल्लाहरूको जम्मा क्षेत्रफल ८,६८६.८६ व. कि.मि. रहेको छ । त्यसैगरी भित्री मधेशमा रहेको उदयपुर जिल्लाको क्षेत्रफल २,०६३ व. कि.मि. छ भने बाँकी तीन तराईका जिल्लाहरू भ्यापा, मोरङ र सुनसरीको जम्मा क्षेत्रफल ४,७९८ व. कि.मि. रहेको छ ।

तालिका नं. १.१ : कोशी प्रदेशको जिल्लागत क्षेत्रफल

क्र.सं.	जिल्ला	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)
१	सोलुखुम्बु	३३१२
२	संखुवासभा	३४८०
३	ताप्लेजुङ	३,६४६
४	ओखलढुङ्गा	१,०७४
५	खोटाङ	१,५९१
६	भोजपुर	१,५०७
७	तेह्रथुम	६७९
८	पाँचथर	१,२४१
९	धनकुटा	८९१
१०	इलाम	१७०३
११	उदयपुर	२,०६३
१२	सुनसरी	१२५७
१३	मोरङ	१,८५५
१४	भ्यापा	१,६०६
जम्मा क्षेत्रफल		२५,९०५

कोशी प्रदेशको कुल भू-भाग मध्ये हिमाली क्षेत्रले ४०.२९ प्रतिशत, पहाडी क्षेत्रले ३३.३५ प्रतिशत, भित्री मधेसले ७.९६ प्रतिशत र तराईले १८.२१ प्रतिशत ओगटेको छ ।

तालिका नं. १.२ : कोशी प्रदेशको भौगोलिक क्षेत्रगत क्षेत्रफल

क्र.सं.	भौगोलिक क्षेत्र	क्षेत्रफल (व. कि.मि.)	प्रतिशत
१	हिमाल	१०,४३८	४०.२९
२	पहाड	८,६८६	३३.५३
३	भित्री मधेस	२,०६३	७.९६
४	तराई	४,७१८	१८.२१
जम्मा क्षेत्रफल		२५,९०५	१००

स्रोत: प्रदेश पार्श्वचित्र, प्रदेश योजना आयोग कोशी प्रदेश

तालिका नं. १.३ : भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	जङ्गलले ढाकेको क्षेत्र	भाडी तथा बुट्यानले ढाकेको क्षेत्र	खेतीपाती तथा चरिचरन	पानीका स्रोतहरू	बाँझो जमिन	हिउँले ढाकेको क्षेत्र	अन्य	जम्मा
ताप्लेजुङ	१,१२,२५६	५६,३६२	७०,९४६	४०५	३७,७५७	६०,११५	२७,४९६	३,६५,३३७
पाँचथर	५३,१८२	१४,३६९	५४,०७८	१८१	३२६	२९	०	१,२२,१६५
इलाम	७२,२१४	३१,६४९	६४,५९५	२३६	२,८७३	०	०	१,७१,५६७
भुपा	१३,२३९	१,८६३	१,४१,७९५	७७८	६,५१७	०	०	१,६४,१९२
मोरङ	४३,८१४	६,०४०	१,२६,९५५	१,३७४	४,९९६	०	०	१,८३,१७९
सुनसरी	२१,३०४	१,५०८	९१,७९९	६,२६२	६,८६१	०	०	१,२७,७३४
धनकुटा	२६,३२४	१४,५९८	४७,३५०	५४९	९८२	०	०	८९,८०३
तेह्रथुम	२०,०३३	८१२,४८९	३४,९१७	१२९	४९४	०	०	६८,०६२
संखुवासभा	१,५९,८७२	४८,४७६	७१,३३५	९७५	२३,७२३	४०,८२५	०	३,४५,२०६
भोजपुर	६१,४४८	२२,२०७	६६,५२५	५५२	१,२८४	०	०	१,५२,०१६
सोलुखुम्बु	८६,००२	४९,६२८	६७,४२४	५७१	५९,६७०	५०,०३७	१९,५०९	३,३२,८४१
ओखलढुङ्गा	३२,३६३	१५,५९२	५८,८५८	३५२	७२९	०	०	१,०७,८९४
खोटाङ	६१,०३९	२२,५७१	७४,३२८	९३१	२,०२०	०	०	१,६०,८८९
उदयपुर	१,०९,४०४	१५,७६६	७०,००५	१,१५०	६,५८७	०	०	२,०२,९१२
कोशी प्रदेश	८,७२,४९४	३,१३,११८	१०,४०,९१०	१४,४४५	१,५४,८१९	१,५१,००६	४७,००५	२५,९३,७९७
नेपाल	५५,९९,७६०	१२,८३,२३१	४०,६१,६३१	६४,६६४	१,६८३,४९३	१,९७४,००३	१,०८,३७७	१,४७,७५,१५९
कोशी प्रदेशको अंश (%)	१५.६	२४.४	२५.६	२२.३	९.२	७.६	४३.४	१७.६

स्रोत: प्रदेश पार्श्वचित्र, प्रदेश योजना आयोग कोशी प्रदेश

तालिका नं. १.४ : कोशी प्रदेशका प्रमुख हिमालहरू

क्र.सं.	हिमालको नाम	समुद्र सतहबाटको उचाइ मिटरमा	अक्षांश	देशान्तर
१	सगरमाथा	८८४८	२७°५९'१७"	८६°५५'३१"
२	कन्चनजङ्घा	८५८६	२७°४२'०९"	८८°०९'२५"
३	लोत्से	८५१६	२७°५७'४५"	८६°५६'०३"
४	यालुङ्ग काङ्ग	८५०५	२७°४५'१५"	८८°०८'२५"

क्र.सं.	हिमालको नाम	समुद्र सतहबाटको उचाइ मिटरमा	अक्षांश	देशान्तर
५	मकालु	८४६३	२७°५३'२३"	८७°०५'२०"
६	चोयु	८२०१	२८°०५'३७"	८६°३९'४३"

Statistical year book of Nepal 2023 बाट साभार गरिएको

तालिका नं. १.५ : कोशी प्रदेशमा रहेका तालहरूको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	जम्मा ताल	उचाइ अनुसार तालको संख्या					
			१०० मि भन्दा कम	१००-४९९ मि	५००-१९९९ मि	२०००-२९९९ मि	३०००-४९९९ मि	५००० मि भन्दा माथि
१	ताप्लेजुङ	३८०				२	२९७	८१
२	पाँचथर	१७			२	८	७	
३	ईलाम	३०		१४	१४	१	१	
४	भैरहवा	१३६	५९	७८				
५	मोरङ	१८४	१२३	६०	१			
६	सुनसरी	६९	४१	२८				
७	धनकुटा	४			४			
८	तेह्रथुम	४			२	२		
९	संखुवासभा	१५९			३	४	१०९	४३
१०	भोजपुर	७			५	१	१	
११	सोलुखुम्बु	३३९			१	१	११२	२२५
१२	ओखलढुङ्गा							
१३	खोटाङ	१०			४	५	१	
१४	उदयपुर	१४	४	४	६			

Source : Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation (Mountaineering in Nepal Facts and Figures, 2020)

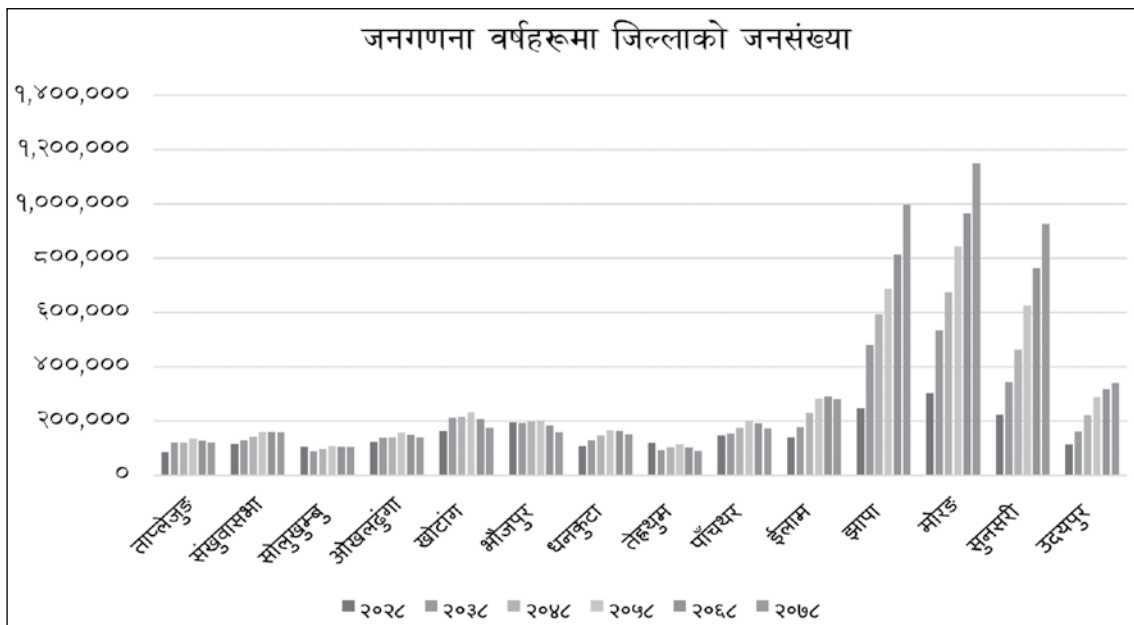
खण्ड : दुई

जनगणनाबाट प्राप्त जनसांख्यिक तथा पारिवारिक विवरण

२.१ विभिन्न जनगणना वर्षमा जिल्लाको जनसंख्या

तालिका नं. २.१ : विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा जिल्लाको जनसंख्या

जिल्ला र वर्ष	२०२८	२०३८	२०४८	२०५८	२०६८	२०७८
ताप्लेजुङ	८४,७१५	१२०७८०	१२००५३	१३४६९८	१२७४६१	१२०५९०
संखुवासभा	११४,३१३	१२९४१४	१४१९०३	१५९२०३	१५८७४२	१५८०४१
सोलुखुम्बु	१०५,३२४	८८२४५	९७२००	१०७६८६	१०५८८६	१०४८५१
ओखलढुङ्गा	१२२,८६२	१३७६४०	१३९४५७	१५६७०२	१४७९८४	१३९५५२
खोटाङ	१६३,२९७	२१२५७१	२१५९६५	२३१३८५	२०६३१२	१७५२९८
भौजपुर	१९४,५०६	१९२६८९	१९८७८४	२०३०१८	१८२४५९	१५७९२३
धनकुटा	१०७,६४९	१२९७८१	१४६३८६	१६६४७९	१६३४१२	१५०५९९
तेह्रथुम	११९,३०७	९२४५४	१०२८७०	११३१११	१०१५७७	८८७३१
पाँचथर	१४५,८०९	१५३७४६	१७५२०६	२०२०५६	१९१८१७	१७२४००
ईलाम	१३९,५३८	१७८३५६	२२९२१४	२८२८०६	२९०२५४	२७९५३४
झापा	२४७,६९८	४७९७४३	५९३७३७	६८८१०९	८१२६५०	९९८०५४
मोरङ	३०१,५५७	५३४६९२	६७४८२३	८४३२२०	९६५३७०	११४८१५६
सुनसरी	२२३,४३४	३४४५९४	४६३४८१	६२५६३३	७६३४८७	९२६९६२
उदयपुर	११२,६२२	१५९८०५	२२१२५६	२८७६८९	३१७५३२	३४०७२१

तालिका नं. २.२ : विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा जिल्लाको घरपरिवार संख्या

जिल्ला र वर्ष	२०२८	२०३८	२०४८	२०५८	२०६८	२०७८
ताप्लेजुङ	१४,०९१	२०२०२	२१३७०	२४७६४	२६४७१	२७७९८
संखुवासभा	२०,१४३	२७०६३	२६९०२	३०७६६	३४६१५	३९१७३
सोलुखुम्बु	२०,२४७	१६५७७	१९२३२	२१६६७	२३७५८	२६३१९
ओखलढुङ्गा	२२,९८०	२४००९	२६३६२	३०१२१	३२४६६	३४२९४
खोटाङ	३०,२२४	३८३१६	४०१८३	४२८६६	४२६४७	४१७५०
भोजपुर	३५,४९०	३४८८४	३७०५८	३९४८१	३९३९३	३८६३१
धनकुटा	१८,७६०	२२३३२	२७४२५	३२५७१	३७६१६	३७६४८
तेह्रथुम	१९,९३२	१५४८३	१८३७९	२०६८२	२२०८४	२१८५७
पाँचथर	२५,३२४	२६५०७	३१४५२	३७२६०	४११७६	४२४९५
ईलाम	२४,०३८	३१३३०	४१४५०	५४५६५	६४४७७	७०५३२
भुपा	४३,९५७	८१११३	११०८९४	१३७३०१	१८४३८४	२४५१४२
मोरङ	५४,९७०	९१०४५	१२६५५७	१६७८७५	२१३८७०	२७२२८३
सुनसरी	३८,४७९	५८१८७	८४४९२	१२०२९५	१६२२७९	२१२५४५
उदयपुर	२०,४९९	२७४५७	४०५७०	५१६०३	६६५१४	८१०८९

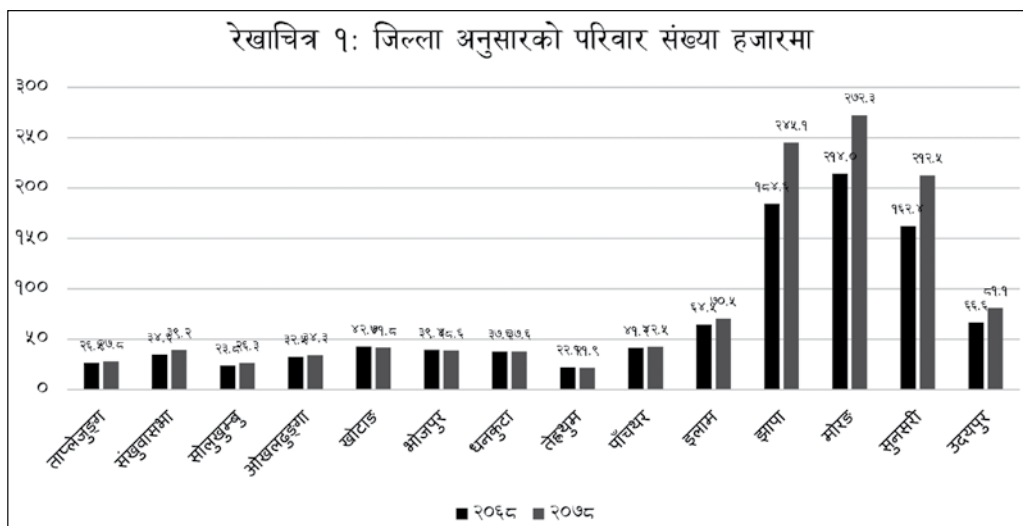
२.२ पारिवारिक विवरण

२.२.१ परिवार संख्या र परिवारको औसत आकार

दश वर्षमा १,९९,१११ परिवार थपिएर राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशमा ११,९१,५५६ परिवार बसोबास गरेको देखिन्छ। प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार हेर्दा सबैभन्दा बढी २१.६ प्रतिशत परिवार मोरङ जिल्लामा रहेका छन् भने सबैभन्दा कम २.२ प्रतिशत परिवार तेह्रथुम जिल्लामा रहेका छन्। परिवारको औसत आकारमा ठूलो अन्तर देखिएको छैन। २०६८ को जनगणनामा कोशी प्रदेशको औसत आकार ४.६ रहेको थियो भने २०७८ को जनगणनामा परिवारको औसत आकार केही मात्र कम ४.१६ रहेको छ।

क्र.सं.	जिल्ला	राष्ट्रिय जनगणना २०६८		राष्ट्रिय जनगणना २०७८		परिवारको औसत आकार	
		परिवार संख्या	प्रतिशत	परिवार संख्या	प्रतिशत	२०६८	२०७८
कोशी प्रदेश		९९२४४५	१००.०	११९१५५६	१००.०	४.६	४.१६
१	ताप्लेजुङ्ग	२६५०९	२.७	२७७९८	२.३	४.८	४.३४
२	संखुवासभा	३४६२४	३.५	३९१७३	३.३	४.६	४.०३
३	सोलुखुम्बु	२३७८५	२.४	२६३१९	२.२	४.५	३.९८
४	ओखलढुङ्गा	३२५०२	३.३	३४२९४	२.९	४.६	४.०७
५	खोटाङ	४२६६४	४.३	४१७५०	३.५	४.८	४.२
६	भोजपुर	३९४१९	४.०	३८६३१	३.२	४.६	४.०९
७	धनकुटा	३७६३७	३.८	३७६४८	३.२	४.३	४
८	तेह्रथुम	२२०९४	२.२	२१८५७	१.८	४.६	४.०६
९	पाँचथर	४११९६	४.२	४२४९५	३.६	४.७	४.०६

क्र.स..	जिल्ला	राष्ट्रिय जनगणना २०६८		राष्ट्रिय जनगणना २०७८		परिवारको औसत आकार	
		परिवार संख्या	प्रतिशत	परिवार संख्या	प्रतिशत	२०६८	२०७८
१०	इलाम	६४५०२	६.५	७०५३२	५.९	४.५	३.९६
११	झापा	१८४५५२	१८.६	२४५१४२	२०.६	४.४	४.०७
१२	मोरङ	२१३९९७	२१.६	२७२२८३	२२.९	४.५	४.२२
१३	सुनसरी	१६२४०७	१६.४	२१२५४५	१७.८	४.७	४.३६
१४	उदयपुर	६६५५७	६.७	८१०८९	६.८	४.८	४.२

२.२.२ परिवारको आकार अनुसारको विवरण

कोशी प्रदेशमा परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने सदस्य संख्याको आधारमा विश्लेषण गर्दा ४ जना मात्र सदस्य रहेका परिवारहरू सर्वाधिक अर्थात २४.६ प्रतिशत रहेका छन्। ३ जना मात्र सदस्य रहेका परिवार २०.६ प्रतिशत, ५ जना मात्र सदस्य रहेका परिवार १६.९ प्रतिशत रहेका छन्। यस अनुसार ४ जना वा सो भन्दा कम सदस्य संख्या रहेका परिवार ६३ प्रतिशत छन् भने ७ जना वा सो भन्दा बढी सदस्य संख्या रहेका परिवार अझै ९ प्रतिशत भन्दा बढी रहेका छन्। जिल्ला अनुसार परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने सदस्य संख्याको आधारमा परिवारको संख्या तथा प्रतिशत सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	परिवार सदस्य संख्याको आधारमा परिवार संख्या								
			१ जना	२ जना	३ जना	४ जना	५ जना	६ जना	७ जना	८ जना	९ जना र सो भन्दा माथी
कोशी प्रदेश	संख्या	११९१५५६	५९२६६	१५९९५४	२४४८९३	२९२७५०	२०१०५५	११८१८८	५७९३९	२९८३०	२८४८१
	प्रतिशत	१००.०	५.०	१३.४	२०.६	२४.६	१६.९	९.९	४.८	२.५	२.४
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७९८	१७५७	३३२३	४८९५	६१८७	४९९९	३१३३	१७२९	९९०	७८५
	प्रतिशत	१००.०	६.३	१२.०	१७.६	२२.३	१८.०	११.३	६.२	३.६	२.८

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	परिवार सदस्य संख्याको आधारमा परिवार संख्या								
			१ जना	२ जना	३ जना	४ जना	५ जना	६ जना	७ जना	८ जना	९ जना र सो भन्दा माथी
संखुवासभा	संख्या	३९१७३	२८८६	५८९५	७७८४	९१४०	६३९६	३७०७	१८३०	९१५	६२०
	प्रतिशत	१००.०	७.४	१५.०	१९.९	२३.३	१६.३	९.५	४.७	२.३	१.६
सोलुखुम्बु	संख्या	२६३९९	२१८२	३९४८	५१७८	५९९६	४३०२	२४२८	१२४९	६१४	४२२
	प्रतिशत	१००.०	८.३	१५.०	१९.७	२२.८	१६.३	९.२	४.७	२.३	१.६
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२९४	२६६०	५६५५	६०६४	७२८५	५५८४	३४९३	१७३१	१००७	८१५
	प्रतिशत	१००.०	७.८	१६.५	१७.७	२१.२	१६.३	१०.२	५.०	२.९	२.४
खोटाङ	संख्या	४१७५०	३१५०	६१२०	७२६७	८५७५	६९४८	४६५१	२५९०	१४१४	१०३५
	प्रतिशत	१००.०	७.५	१४.७	१७.४	२०.५	१६.६	११.१	६.२	३.४	२.५
भोजपुर	संख्या	३८६३१	३०३१	५४८७	७१७६	८४२२	६४८८	४१२३	२१३०	१०२९	७४५
	प्रतिशत	१००.०	७.८	१४.२	१८.६	२१.८	१६.८	१०.७	५.५	२.७	१.९
धनकुटा	संख्या	३७६४८	२६२९	५७०४	७८६५	८७८१	५८५८	३५६७	१७४३	८६४	६३७
	प्रतिशत	१००.०	७.०	१५.२	२०.९	२३.३	१५.६	९.५	४.६	२.३	१.७
तेह्रथुम	संख्या	२१८५७	१३५४	३१७२	४३४४	५१४२	३६०२	२२९६	१०५३	५३४	३६०
	प्रतिशत	१००.०	६.२	१४.५	१९.९	२३.५	१६.५	१०.५	४.८	२.४	१.६
पाँचथर	संख्या	४२४९५	२६६२	६०८८	८७९१	९९०८	६९८८	४१६२	२०६२	१०६७	७६७
	प्रतिशत	१००.०	६.३	१४.३	२०.७	२३.३	१६.४	९.८	४.९	२.५	१.८
इलाम	संख्या	७०५३२	३५०२	१००८८	१६५९४	१७७३३	११२२२	६२०५	२८०९	१४०२	९७७
	प्रतिशत	१००.०	५.०	१४.३	२३.५	२५.१	१५.९	८.८	४.०	२.०	१.४
भक्रापा	संख्या	२४५१४२	१०१२४	३२९४०	५५१६१	६४११५	४०३७४	२२८६४	९९५१	४९०८	४७०५
	प्रतिशत	१००.०	४.१	१३.४	२२.५	२६.२	१६.५	९.३	४.१	२.०	१.९
मोरङ	संख्या	२७२२८३	११०८७	३५०११	५५४८२	६९१९२	४७७२०	२७२८३	१२८२८	६७२९	६९५१
	प्रतिशत	१००.०	४.१	१२.९	२०.४	२५.४	१७.५	१०.०	४.७	२.५	२.६
सुनसरी	संख्या	२१२५४५	८५६५	२५४७१	४२०९६	५२८०४	३६६५४	२१९७६	१११४७	६१०७	७७२५
	प्रतिशत	१००.०	४.०	१२.०	१९.८	२४.८	१७.२	१०.३	५.२	२.९	३.६
उदयपुर	संख्या	८१०८९	३६७७	११०५२	१६१९६	१९४७०	१३९२०	८३००	४२८७	२२५०	१९३७
	प्रतिशत	१००.०	४.५	१३.६	२०.०	२४.०	१७.२	१०.२	५.३	२.८	२.४

परिवारमुली

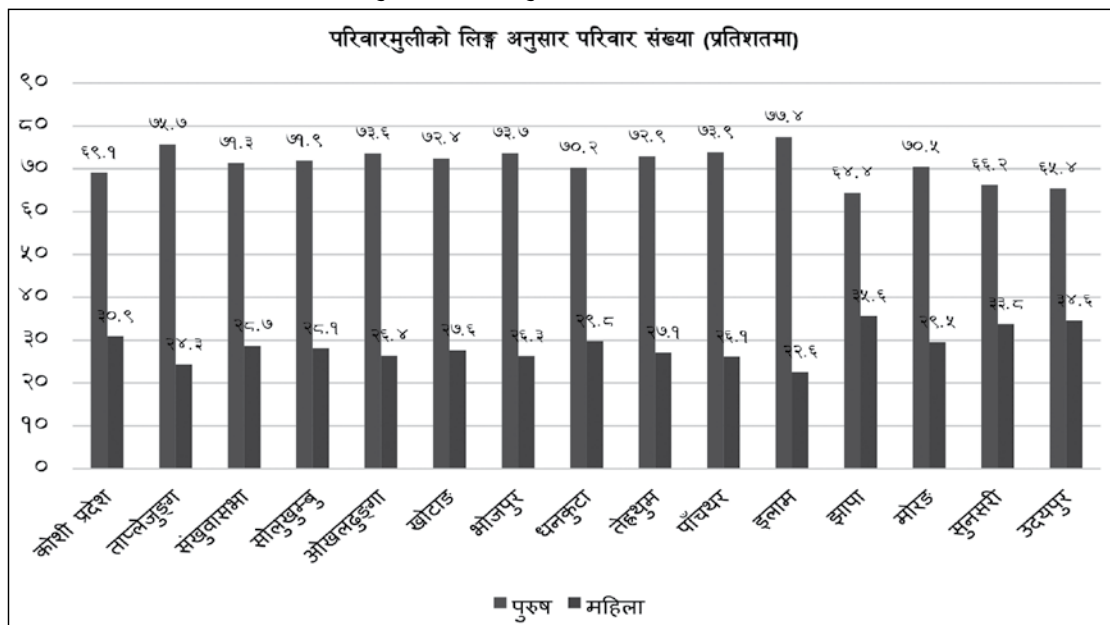
२.२.३ परिवारमुलीको लिङ्ग अनुसार परिवार संख्या

यस जनगणनामा कम्तीमा १० वर्ष पुगेको र परिवारमा अक्सर उपस्थित/बसोबास गर्ने पुरुष वा महिला सदस्य जसले परिवारको व्यवहार चलाउने अर्थात निर्णय प्रकृत्यामा मुख्य भूमिका निर्वाह गर्ने व्यक्तिलाई परिवारमुली मानिएको छ । कोशी प्रदेशमा ११९१५५६ परिवार मध्य भण्डै ७० प्रतिशत परिवारमा परिवारमुली पुरुष रहेका छन् भने ३० प्रतिशत परिवारका परिवारमुली महिला रहेका छन् । दश वर्ष अगाडीको जनगणनामा कुल परिवारको ७३.७ प्रतिशत परिवारमा पुरुष परिवारमूली रहेका थिए भने २६.३ प्रतिशत परिवारका परिवारमुली महिला रहेका थिए । यस अनुसार हेर्दा गत दश वर्षमा

महिला परिवारमूली रहेका परिवारहरूको संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार हेर्दा झापा जिल्लामा सबैभन्दा धेरै ३५.६ प्रतिशत परिवारमा महिला परिवारमूली रहेका छन् भने इलाम जिल्लामा सबैभन्दा कम २२.६ प्रतिशत परिवारमा महिला परिवारमूली रहेको देखिन्छ ।

क्षेत्र	जम्मा परिवार संख्या	पुरुष परिवारमूली भएका परिवार		महिला परिवारमूली भएका परिवार	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	११९१५५६	८२३७२२	६९ . १	३६७८३४	३० . ९
ताप्लेजुङ्ग	२७७९८	२१०४१	७५ . ७	६७५७	२४ . ३
संखुवासभा	३९१७३	२७९४७	७१ . ३	११२२६	२८ . ७
सोलुखुम्बु	२६३१९	१८९३१	७१ . ९	७३८८	२८ . १
ओखलढुङ्गा	३४२९४	२५२५०	७३ . ६	९०४४	२६ . ४
खोटाङ	४१७५०	३०२२५	७२ . ४	११५२५	२७ . ६
भोजपुर	३८६३१	२८४६२	७३ . ७	१०१६९	२६ . ३
धनकुटा	३७६४८	२६४३१	७० . २	११२१७	२९ . ८
तेह्रथुम	२१८५७	१५९२५	७२ . ९	५९३२	२७ . १
पाँचथर	४२४९५	३१३८६	७३ . ९	१११०९	२६ . १
इलाम	७०५३२	५४५८०	७७ . ४	१५९५२	२२ . ६
झापा	२४५१४२	१५७७५०	६४ . ४	८७३९२	३५ . ६
मोरङ	२७२२८३	१९१९४७	७० . ५	८०३३६	२९ . ५
सुनसरी	२१२५४५	१४०८०५	६६ . २	७१७४०	३३ . ८
उदयपुर	८१०८९	५३०४२	६५ . ४	२८०४७	३४ . ६

रेखाचित्र २: परिवारमूलीको लिङ्ग अनुसार जिल्लागत परिवार संख्या (प्रतिशतमा)

२.२.४ परिवारमा विदेश गएका व्यक्तिहरु सम्बन्धी विवरण :

जनगणनाको नतिजा अनुसार कोशी प्रदेशमा २ लाख ६९ हजार ८९२ (२२.६५%) परिवारबाट ३ लाख ४३ हजार ३४ जना परिवारमा अनुपस्थित रहि विदेशमा अक्सर बसोबास गरेको देखिन्छ । जसमध्ये पुरुष २८६६३१ (८३.५%) र महिला ५६४०३ (१६.४४%) रहेका छन् । २०६८ सालको जनगणनामा २ लाख ७४ हजार ५१७ (२७.६८%) परिवारबाट ३ लाख ५७ हजार ६४७ जना परिवारमा अनुपस्थित रहि विदेशमा गएका रहेछन् जसमध्ये पुरुष ३१७६५० (८८.८२%) र महिला ३९९९० (११.८२%) रहेछन् । विगत दश वर्षमा परिवारमा अनुपस्थित रहि विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने महिलाको संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ ।

क्षेत्र	२०६८				२०७८						
	जम्मा	पुरुष	महिला	नखुलेको	परिवार*	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	३५७,६४७	३१७,६५०	३९,९९०	७	२६९,८९२	३४३,०३४	१००.०	२८६६३१	१००.०	५६४०३	१००.०
ताप्लेजुङ्ग	९,७९३	९,११४	६७९	०	४८४७	६२३७	१.८	५३७४	१.९	८६३	१.५
संखुवासभा	१२,१९८	११,३३५	८६३	०	६३६९	७९०४	२.३	६८५८	२.४	१०४६	१.९
सोलुखुम्बु	५,६१७	४,७३०	८८७	०	३७४०	४९४८	१.४	३५९३	१.३	१३५५	२.४
ओखलढुङ्गा	१०,५५२	९,३७१	१,१८१	०	५४५३	७४४९	२.२	६२५८	२.२	११९१	२.१
खोटाङ	१७,६६२	१६,५०४	१,१५८	०	८८५५	११२०७	३.३	१००९०	३.५	१११७	२.०
भोजपुर	१४,८६३	१३,८२२	१,०४१	०	७२१६	९१०९	२.७	८०६५	२.८	१०४४	१.९
धनकुटा	१४,४१५	१३,५३८	८७६	१	७९७९	९५९२	२.८	८४६१	३.०	११३१	२.०
तेह्रथुम	९,७९१	९,२७३	५१८	०	४६८०	५७७२	१.७	५२२१	१.८	५५१	१.०
पाँचथर	१७,८४२	१६,६०५	१,२३७	०	९४५५	११७०१	३.४	१०३२६	३.६	१३७५	२.४
इलाम	२१,४८६	१८,९४९	२,५३७	०	१४७९५	१८८४५	५.५	१४९४९	५.२	३८९६	६.९
झापा	८०,६२५	६८,९२८	११,६९७	०	६९८२४	९१३१४	२६.६	७३०२५	२५.५	१८२८९	३२.४
मोरङ	७०,४६२	६२,०६४	८,३९८	०	६०७५७	७५८६८	२२.१	६३८४७	२२.३	१२०२१	२१.३
सुनसरी	५०,२८१	४३,३८१	६,८९४	६	४८४१२	६२०७१	१८.१	५२०४९	१८.२	१००२२	१७.८
उदयपुर	२२,०६०	२०,०३६	२,०२४	०	१७५१०	२१०१७	६.१	१८५१५	६.५	२५०२	४.४

*कम्तिमा एक जना विदेशमा रहेका परिवार

तालिका नं. २.२ : परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या:

क्षेत्र	संख्या / प्रतिशत	विदेश जाँदाको उमेर समूह													उल्लेख नभएको	
		०-४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४		६५+
कोशी प्रदेश	संख्या	५६२४	३४९३	४२२१	३६९९९	१०६२९६	७६३०४	५०२२४	३२४११	१४७६८	५५७८	२०८७	९४६	६२१	६७७	२७८५
	प्रतिशत	१.६	१.०	१.२	१०.८	३१.०	२२.२	१४.६	९.४	४.३	१.६	०.६	०.३	०.२	०.२	०.८
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	१०७	१००	१३४	८७०	२२६३	१३२८	७३२	३८२	१४५	६०	२४	८	१२	१४	५८
	प्रतिशत	१.७	१.६	२.१	१३.९	३६.३	२१.३	११.७	६.१	२.३	१.०	०.४	०.१	०.२	०.२	०.९

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	विदेश जाँदाको उमेर समूह														उल्लेख नभएको
		०-४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+	
संखुवासभा	संख्या	१०६	१०५	११८	१०३३	२५७९	१७४४	११०६	६३१	२३६	८१	३०	१२	१८	२१	८४
	प्रतिशत	१.३	१.३	१.५	१३.१	३२.६	२२.१	१४.०	८.०	३.०	१.०	०.४	०.२	०.२	०.३	१.१
सोलुखुम्बु	संख्या	७९	७०	९३	५३१	१७५३	१२०५	६०६	३३८	१२९	४५	२४	६	१०	२	५७
	प्रतिशत	१.६	१.४	१.९	१०.७	३५.४	२४.४	१२.२	६.८	२.६	०.९	०.५	०.१	०.२	०.०	१.२
ओखलढुङ्गा	संख्या	२०७	१४३	११३	९१५	२४५८	१६२५	९२९	५३७	२१७	९२	३५	१६	१४	३३	११५
	प्रतिशत	२.८	१.९	१.५	१२.३	३३.०	२१.८	१२.५	७.२	२.९	१.२	०.५	०.२	०.२	०.४	१.५
खोटाङ	संख्या	१२५	७१	१०७	१६१९	४४०७	२३७९	१३०२	६६१	२७७	११४	४२	२१	१२	१८	५२
	प्रतिशत	१.१	०.६	१.०	१४.४	३९.३	२१.२	११.६	५.९	२.५	१.०	०.४	०.२	०.१	०.२	०.५
भोजपुर	संख्या	१३१	७०	९३	११९५	३१२१	२०३१	१२०७	६७८	२६४	९४	४०	१४	९	२३	१३९
	प्रतिशत	१.४	०.८	१.०	१३.१	३४.३	२२.३	१३.३	७.४	२.९	१.०	०.४	०.२	०.१	०.३	१.५
धनकुटा	संख्या	७७	४१	४३	१०४१	३२१०	२२०५	१४३५	९१९	३५९	११६	४७	१८	७	८	६६
	प्रतिशत	०.८	०.४	०.४	१०.९	३३.५	२३.०	१५.०	९.६	३.७	१.२	०.५	०.२	०.१	०.१	०.७
तेह्रथुम	संख्या	६६	४१	६३	७७०	१९९४	१३१९	७४२	४४३	१७१	६४	२१	१०	६	११	५१
	प्रतिशत	१.१	०.७	१.१	१३.३	३४.५	२२.९	१२.९	७.७	३.०	१.१	०.४	०.२	०.१	०.२	०.९
पाँचथर	संख्या	१४०	११३	१५८	१४९८	३९६२	२५८१	१५६२	९७७	३८४	१४४	३५	२०	१४	२३	९०
	प्रतिशत	१.२	१.०	१.४	१२.८	३३.९	२२.१	१३.३	८.३	३.३	१.२	०.३	०.२	०.१	०.२	०.८
इलाम	संख्या	३७८	२७१	३०९	२०३७	५७८३	४३५२	२८१८	१६९५	६८०	२०४	६४	३१	३१	२८	१६४
	प्रतिशत	२.०	१.४	१.६	१०.८	३०.७	२३.१	१५.०	९.०	३.६	१.१	०.३	०.२	०.२	०.१	०.९
फाँपा	संख्या	१७७९	११००	१२९७	९३३६	२६६३७	१९८१५	१४०४७	९३३७	४४१६	१७३३	६१४	२७५	१६४	१५४	६१०
	प्रतिशत	१.९	१.२	१.४	१०.२	२९.२	२१.७	१५.४	१०.२	४.८	१.९	०.७	०.३	०.२	०.२	०.७
मोरङ	संख्या	११८५	६८१	८६१	७७८६	२२६३९	१६८७०	११२४४	७८३८	३७९१	१३८५	५४६	२५२	१२३	११३	५५४
	प्रतिशत	१.६	०.९	१.१	१०.३	२९.८	२२.२	१४.८	१०.३	५.०	१.८	०.७	०.३	०.२	०.१	०.७
सुनसरी	संख्या	९८७	५४०	६२९	६१६३	१८८५५	१३९५०	९२४२	६०५०	२८७१	११७३	४५९	२३८	१७४	१९८	५४२
	प्रतिशत	१.६	०.९	१.०	९.९	३०.४	२२.५	१४.९	९.७	४.६	१.९	०.७	०.४	०.३	०.३	०.९
उदयपुर	संख्या	२५७	१४७	२०३	२२०५	६६३५	४९००	३२५२	१९२५	८२८	२७३	१०६	२५	२७	३१	२०३
	प्रतिशत	१.२	०.७	१.०	१०.५	३१.६	२३.३	१५.५	९.२	३.९	१.३	०.५	०.१	०.१	०.१	१.०

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्तिको विदेश गएको अवधिअनुसारको जनसंख्या र प्रतिशत:

जनगणना २०७८ अनुसार परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जम्मा व्यक्ति विदेश गएको अवधि हेर्दा कुल विदेश गएकामध्ये सबैभन्दा बढी ३२.६ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको अवधि ३-५ वर्ष भएको छ भने २८.८ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको अवधि १-२ वर्ष भएको छ। यसैगरी ०.१ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको अवधि ५० वर्ष वा सो भन्दा बढी देखिएको छ। जिल्लाअनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

क्षेत्र	लिङ्ग	संख्या/ प्रतिशत	विदेश गएको अवधि (वर्षमा)								५० वा सो भन्दा बढी	नखुलेको
			जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-२	३-५	६-९	१०-२४	२५-४९			
कोशी प्रदेश	जम्मा	संख्या	३४३०३४	२९८७५	९८६७८	१११७४३	४८२३५	४७६८०	४२२२	४६४	२१३७	
		प्रतिशत	१००	८.७	२८.८	३२.६	१४.१	१३.९	१.२	०.१	०.६	
	पुरुष	संख्या	२८६६३१	२५५०६	८३३६७	९१६६४	४०४२१	४०३४४	३५००	३९१	१४३८	
		प्रतिशत	१००	८.९	२९.१	३२.०	१४.१	१४.१	१.२	०.१	०.५	
	महिला	संख्या	५६४०३	४३६९	१५३११	२००७९	७८१४	७३३६	७२२	७३	६९९	
		प्रतिशत	१००	७.७	२७.१	३५.६	१३.९	१३.०	१.३	०.१	१.२	
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	संख्या	६२३७	२३५	१७९७	२२९५	८९२	८५०	११७	१०	४१	
		प्रतिशत	१००	३.८	२८.८	३६.८	१४.३	१३.६	१.९	०.२	०.७	
	पुरुष	संख्या	५३७४	२०३	१५९५	१९५५	७६३	७२६	९७	८	२७	
		प्रतिशत	१००	३.८	२९.७	३६.४	१४.२	१३.५	१.८	०.१	०.५	
	महिला	संख्या	८६३	३२	२०२	३४०	१२९	१२४	२०	२	१४	
		प्रतिशत	१००	३.७	२३.४	३९.४	१४.९	१४.४	२.३	०.२	१.६	
संखुवासभा	जम्मा	संख्या	७९०४	४७३	२३७१	२९३०	१०५९	८८८	१४०	११	३२	
		प्रतिशत	१००	६.०	३०.०	३७.१	१३.४	११.२	१.८	०.१	०.४	
	पुरुष	संख्या	६८५८	४२४	२०७५	२५२७	९३५	७५०	११४	९	२४	
		प्रतिशत	१००	६.२	३०.३	३६.८	१३.६	१०.९	१.७	०.१	०.३	
	महिला	संख्या	१०४६	४९	२९६	४०३	१२४	१३८	२६	२	८	
		प्रतिशत	१००	४.७	२८.३	३८.५	११.९	१३.२	२.५	०.२	०.८	
सोलुखुम्बु	जम्मा	संख्या	४९४८	३३३	१४१९	१७३०	७६०	५८७	६९	६	४४	
		प्रतिशत	१००	६.७	२८.७	३५.०	१५.४	११.९	१.४	०.१	०.९	
	पुरुष	संख्या	३५९३	२६२	१०३४	११८६	५७७	४५७	४८	४	२५	
		प्रतिशत	१००	७.३	२८.८	३३.०	१६.१	१२.७	१.३	०.१	०.७	
	महिला	संख्या	१३५५	७१	३८५	५४४	१८३	१३०	२१	२	१९	
		प्रतिशत	१००	५.२	२८.४	४०.१	१३.५	९.६	१.५	०.१	१.४	
ओखलढुङ्गा	जम्मा	संख्या	७४४९	५१२	२५१८	२२६६	१०७४	८३६	१३१	१०	१०२	
		प्रतिशत	१००	६.९	३३.८	३०.४	१४.४	११.२	१.८	०.१	१.४	
	पुरुष	संख्या	६२५८	४४५	२१७५	१८८२	९१७	६७५	१०३	८	५३	
		प्रतिशत	१००	७.१	३४.८	३०.१	१४.७	१०.८	१.६	०.१	०.८	
	महिला	संख्या	११९१	६७	३४३	३८४	१५७	१६१	२८	२	४९	
		प्रतिशत	१००	५.६	२८.८	३२.२	१३.२	१३.५	२.४	०.२	४.१	
खोटाङ	जम्मा	संख्या	११२०७	५५८	३६१२	३९०३	१६०९	१२९८	१५६	२२	४९	
		प्रतिशत	१००	५.०	३२.२	३४.८	१४.४	११.६	१.४	०.२	०.४	
	पुरुष	संख्या	१००९०	५१२	३२७१	३४८४	१४६८	११६४	१३४	२०	३७	
		प्रतिशत	१००	५.१	३२.४	३४.५	१४.५	११.५	१.३	०.२	०.४	
	महिला	संख्या	१११७	४६	३४१	४१९	१४१	१३४	२२	२	१२	
		प्रतिशत	१००	४.१	३०.५	३७.५	१२.६	१२.०	२.०	०.२	१.१	

क्षेत्र	लिङ्ग	संख्या/ प्रतिशत	विदेश गएको अवधि (वर्षमा)								नखुलेको
			जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-२	३-५	६-९	१०-२४	२५-४९	५० वा सो भन्दा बढी	
भोजपुर	जम्मा	संख्या	९१०९	५४०	२८४८	३२३१	१२९८	९७२	१२३	१७	८०
		प्रतिशत	१००	५.९	३१.३	३५.५	१४.२	१०.७	१.४	०.२	०.९
	पुरुष	संख्या	८०६५	४६८	२५४५	२८८०	११५४	८३६	१०७	१७	५८
		प्रतिशत	१००	५.८	३१.६	३५.७	१४.३	१०.४	१.३	०.२	०.७
	महिला	संख्या	१०४४	७२	३०३	३५१	१४४	१३६	१६	०	२२
		प्रतिशत	१००	६.९	२९.०	३३.६	१३.८	१३.०	१.५	०.०	२.१
धनकुटा	जम्मा	संख्या	९५९२	६११	२७१४	३५०६	१४१७	१२०८	८५	१२	३९
		प्रतिशत	१००	६.४	२८.३	३६.६	१४.८	१२.६	०.९	०.१	०.४
	पुरुष	संख्या	८४६१	५५३	२४१५	३०५९	१२५८	१०५९	७७	१०	३०
		प्रतिशत	१००	६.५	२८.५	३६.२	१४.९	१२.५	०.९	०.१	०.४
	महिला	संख्या	११३१	५८	२९९	४४७	१५९	१४९	८	२	९
		प्रतिशत	१००	५.१	२६.४	३९.५	१४.१	१३.२	०.७	०.२	०.८
तेह्रथुम	जम्मा	संख्या	५७७२	३५४	१५४०	२१०२	८७८	७८२	७५	१२	२९
		प्रतिशत	१००	६.१	२६.७	३६.४	१५.२	१३.५	१.३	०.२	०.५
	पुरुष	संख्या	५२२१	३१२	१३८३	१९२३	७९८	७०९	६६	११	१९
		प्रतिशत	१००	६.०	२६.५	३६.८	१५.३	१३.६	१.३	०.२	०.४
	महिला	संख्या	५५१	४२	१५७	१७९	८०	७३	९	१	१०
		प्रतिशत	१००	७.६	२८.५	३२.५	१४.५	१३.२	१.६	०.२	१.८
पाँचथर	जम्मा	संख्या	११७०१	७६१	३३०६	४३०३	१६९१	१४४२	१०२	११	८५
		प्रतिशत	१००	६.५	२८.३	३६.८	१४.५	१२.३	०.९	०.१	०.७
	पुरुष	संख्या	१०३२६	६८६	२९२६	३७९३	१५२४	१२५२	७७	१०	५८
		प्रतिशत	१००	६.६	२८.३	३६.७	१४.८	१२.१	०.७	०.१	०.६
	महिला	संख्या	१३७५	७५	३८०	५१०	१६७	१९०	२५	१	२७
		प्रतिशत	१००	५.५	२७.६	३७.१	१२.१	१३.८	१.८	०.१	२.०
इलाम	जम्मा	संख्या	१८८४५	१३३७	५०१२	६७५६	२९२३	२४४१	२३६	२९	१११
		प्रतिशत	१००	७.१	२६.६	३५.९	१५.५	१३.०	१.३	०.२	०.६
	पुरुष	संख्या	१४९४९	१०५७	३९८४	५२९२	२३४५	२०००	१८०	२४	६७
		प्रतिशत	१००	७.१	२६.७	३५.४	१५.७	१३.४	१.२	०.२	०.४
	महिला	संख्या	३८९६	२८०	१०२८	१४६४	५७८	४४१	५६	५	४४
		प्रतिशत	१००	७.२	२६.४	३७.६	१४.८	११.३	१.४	०.१	१.१
भापा	जम्मा	संख्या	९१३१४	९३६७	२४७४८	२८८४०	१२९५६	१३७४३	१०३८	११०	५१२
		प्रतिशत	१००	१०.३	२७.१	३१.६	१४.२	१५.१	१.१	०.१	०.६
	पुरुष	संख्या	७३०२५	७६६५	१९८९६	२२३२६	१०४०९	११४६५	८६०	८५	३१९
		प्रतिशत	१००	१०.५	२७.२	३०.६	१४.३	१५.७	१.२	०.१	०.४
	महिला	संख्या	१८२८९	१७०२	४८५२	६५१४	२५४७	२२७८	१७८	२५	१९३
		प्रतिशत	१००	९.३	२६.५	३५.६	१३.९	१२.५	१.०	०.१	१.१

क्षेत्र	लिङ्ग	संख्या/ प्रतिशत	विदेश गएको अवधि (वर्षमा)								नखुलेको
			जम्मा	१ वर्ष भन्दा कम	१-२	३-५	६-९	१०-२४	२५-४९	५० वा सो भन्दा बढी	
मोरङ	जम्मा	संख्या	७५८६८	७५५०	२२०४७	२४२२९	१०३५४	१०४६१	७२०	७९	४२८
		प्रतिशत	१००	१०.०	२९.१	३१.९	१३.६	१३.८	०.९	०.१	०.६
	पुरुष	संख्या	६३८४७	६४७५	१८७३३	१९९१४	८७०५	९०११	६१६	७०	३२३
		प्रतिशत	१००	१०.१	२९.३	३१.२	१३.६	१४.१	१.०	०.१	०.५
	महिला	संख्या	१२०२१	१०७५	३३१४	४३१५	१६४९	१४५०	१०४	९	१०५
		प्रतिशत	१००	८.९	२७.६	३५.९	१३.७	१२.१	०.९	०.१	०.९
सुनसरी	जम्मा	संख्या	६२०७१	५६५९	१७८४०	१८८२१	८३७२	९८४४	९९८	९६	४४१
		प्रतिशत	१००	९.१	२८.७	३०.३	१३.५	१५.९	१.६	०.२	०.७
	पुरुष	संख्या	५२०४९	५०३९	१५१८०	१५४८९	६९४८	८२०१	८२६	८०	२८६
		प्रतिशत	१००	९.७	२९.२	२९.८	१३.३	१५.८	१.६	०.२	०.५
	महिला	संख्या	१००२२	६२०	२६६०	३३३२	१४२४	१६४३	१७२	१६	१५५
		प्रतिशत	१००	६.२	२६.५	३३.२	१४.२	१६.४	१.७	०.२	१.५
उदयपुर	जम्मा	संख्या	२१०१७	१५८५	६९०६	६८३१	२९५२	२३२८	२३२	३९	१४४
		प्रतिशत	१००	७.५	३२.९	३२.५	१४.०	११.१	१.१	०.२	०.७
	पुरुष	संख्या	१८५१५	१४०५	६१५५	५९५४	२६२०	२०३९	१९५	३५	११२
		प्रतिशत	१००	७.६	३३.२	३२.२	१४.२	११.०	१.१	०.२	०.६
	महिला	संख्या	२५०२	१८०	७५१	८७७	३३२	२८९	३७	४	३२
		प्रतिशत	१००	७.२	३०.०	३५.१	१३.३	११.६	१.५	०.२	१.३

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारण अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशमा परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने) जम्मा व्यक्तिको विदेश जानुको कारण हेर्दा सबैभन्दा बढी ७६ प्रतिशत व्यक्ति तलब/ ज्याला नोकरीको लागि गएको देखिन्छ भने दोस्रो कारण कामको खोजीमा ८.७ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको देखिन्छ। त्यस्तै अध्ययन/ तालिममा ७ प्रतिशत विदेश गएको देखिन्छ भने आश्रितमा पनि ६.३ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेश गएको देखिन्छ। उक्त विदेश जाने कारणमा पुरुष ८०.१ प्रतिशत तलब/ ज्याला नोकरीमा विदेश गएको देखिन्छ भने महिला ५५.३ प्रतिशत तलब/ज्याला नोकरीमा विदेश गएको देखिन्छ। जिल्लागत रूपमा हेर्दा पनि धेरैजसो विदेश जानुको कारण तलब/ज्याला नोकरीमा औसतमा ७० प्रतिशत भन्दा बढी व्यक्तिहरू विदेश गएको देखिन्छ।

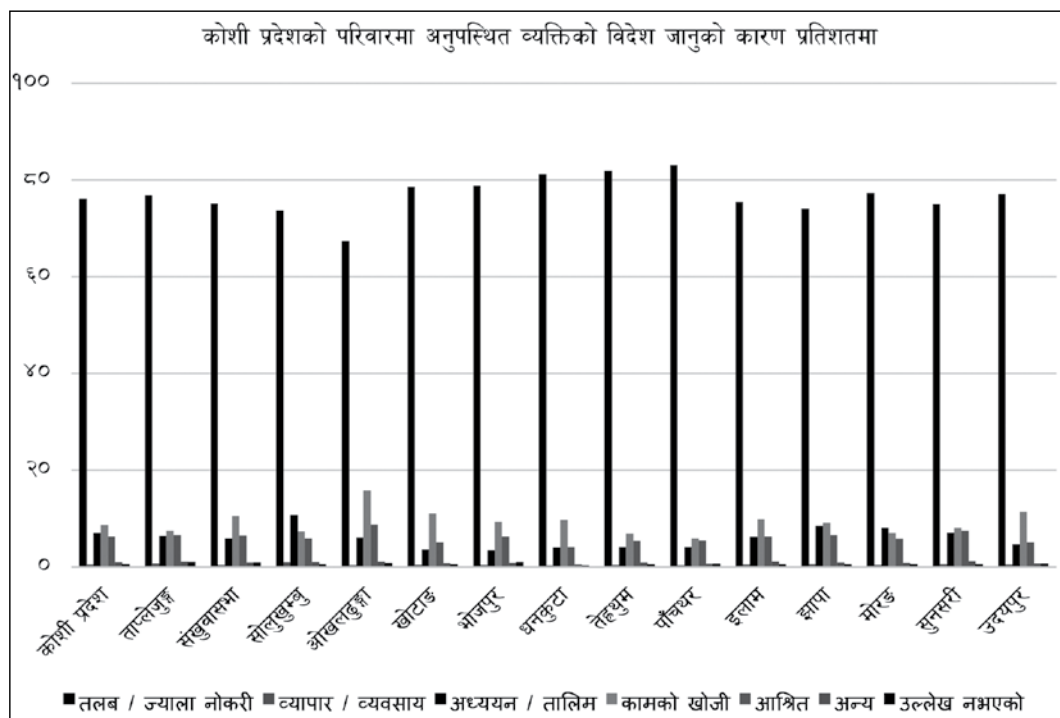
तालिका नं. २.३ : परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति विदेश जानुको कारण

क्षेत्र	लिङ्ग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश जानुको मुख्य कारण						उल्लेख नभएको
				तलब / ज्याला नोकरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
कोशी प्रदेश	जम्मा	संख्या	३४३०३४	२६०७८२	१७८४	२३९२४	२९८२४	२१५८९	३०९९	२०३२
		प्रतिशत	१००	७६.०	०.५	७.०	८.७	६.३	०.९	०.६
	पुरुष	संख्या	२८६६३१	२२९५९०	१३३२	१४८६९	२५७३८	११९७०	१६६९	१४६३
		प्रतिशत	१००	८०.१	०.५	५.२	९.०	४.२	०.६	०.५
	महिला	संख्या	५६४०३	३११९२	४५२	९०५५	४०८६	९६१९	१४३०	५६९
		प्रतिशत	१००	५५.३	०.८	१६.१	७.२	१७.१	२.५	१.०

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश जानुको मुख्य कारण						उल्लेख नभएको
				तलब / ज्याला नोकरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	संख्या	६२३७	४७८९	४५	३९७	४६७	४०९	६७	६३
		प्रतिशत	१००	७६.८	०.७	६.४	७.५	६.६	१.१	१.०
	पुरुष	संख्या	५३७४	४३२५	२९	२५७	४००	२८२	३४	४७
		प्रतिशत	१००	८०.५	०.५	४.८	७.४	५.२	०.६	०.९
	महिला	संख्या	८६३	४६४	१६	१४०	६७	१२७	३३	१६
		प्रतिशत	१००	५३.८	१.९	१६.२	७.८	१४.७	३.८	१.९
संखुवासभा	जम्मा	संख्या	७९०४	५९३६	३३	४५९	८३२	५०९	६७	६८
		प्रतिशत	१००	७५.१	०.४	५.८	१०.५	६.४	०.८	०.९
	पुरुष	संख्या	६८५८	५३७४	२४	२९२	७३९	३३५	३९	५५
		प्रतिशत	१००	७८.४	०.३	४.३	१०.८	४.९	०.६	०.८
	महिला	संख्या	१०४६	५६२	९	१६७	९३	१७४	२८	१३
		प्रतिशत	१००	५३.७	०.९	१६.०	८.९	१६.६	२.७	१.२
सोलुखुम्बु	जम्मा	संख्या	४९४८	३६४६	४५	५३०	३६४	२८८	४८	२७
		प्रतिशत	१००	७३.७	०.९	१०.७	७.४	५.८	१.०	०.५
	पुरुष	संख्या	३५९३	२७६२	३०	३१९	२६७	१७३	२२	२०
		प्रतिशत	१००	७६.९	०.८	८.९	७.४	४.८	०.६	०.६
	महिला	संख्या	१३५५	८८४	१५	२११	९७	११५	२६	७
		प्रतिशत	१००	६५.२	१.१	१५.६	७.२	८.५	१.९	०.५
ओखलढुङ्गा	जम्मा	संख्या	७४४९	५०१३	२८	४५१	११७४	६४९	७९	५५
		प्रतिशत	१००	६७.३	०.४	६.१	१५.८	८.७	१.१	०.७
	पुरुष	संख्या	६२५८	४४७९	२०	२७७	१०१२	३९२	४२	३६
		प्रतिशत	१००	७१.६	०.३	४.४	१६.२	६.३	०.७	०.६
	महिला	संख्या	११९१	५३४	८	१७४	१६२	२५७	३७	१९
		प्रतिशत	१००	४४.८	०.७	१४.६	१३.६	२१.६	३.१	१.६
खोटाङ	जम्मा	संख्या	११२०७	८८००	५१	४०३	१२४१	५६७	८३	६२
		प्रतिशत	१००	७८.५	०.५	३.६	११.१	५.१	०.७	०.६
	पुरुष	संख्या	१००९०	८१८३	४६	२३६	११५७	३६२	५३	५३
		प्रतिशत	१००	८१.१	०.५	२.३	११.५	३.६	०.५	०.५
	महिला	संख्या	१११७	६१७	५	१६७	८४	२०५	३०	९
		प्रतिशत	१००	५५.२	०.४	१५.०	७.५	१८.४	२.७	०.८
भोजपुर	जम्मा	संख्या	९१०९	७१७७	४०	३०९	८५२	५७३	७१	८७
		प्रतिशत	१००	७८.८	०.४	३.४	९.४	६.३	०.८	१.०
	पुरुष	संख्या	८०६५	६५९६	२९	१८७	७७२	३८१	४०	६०
		प्रतिशत	१००	८१.८	०.४	२.३	९.६	४.७	०.५	०.७
	महिला	संख्या	१०४४	५८१	११	१२२	८०	१९२	३१	२७
		प्रतिशत	१००	५५.७	१.१	११.७	७.७	१८.४	३.०	२.६

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश जानुको मुख्य कारण						उल्लेख नभएको
				तलब / ज्याला नोकरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
धनकुटा	जम्मा	संख्या	९५९२	७७८९	२७	३८२	९२७	३९२	५१	२४
		प्रतिशत	१००	८१.२	०.३	४.०	९.७	४.१	०.५	०.३
	पुरुष	संख्या	८४६१	७१०८	२४	२२४	८०२	२५१	३३	१९
		प्रतिशत	१००	८४.०	०.३	२.६	९.५	३.०	०.४	०.२
	महिला	संख्या	११३१	६८१	३	१५८	१२५	१४१	१८	५
		प्रतिशत	१००	६०.२	०.३	१४.०	११.१	१२.५	१.६	०.४
तेह्रथुम	जम्मा	संख्या	५७७२	४७२६	२३	२३६	३९८	३०९	५०	३०
		प्रतिशत	१००	८१.९	०.४	४.१	६.९	५.४	०.९	०.५
	पुरुष	संख्या	५२२१	४४२०	१७	१५२	३७२	२११	३०	१९
		प्रतिशत	१००	८४.७	०.३	२.९	७.१	४.०	०.६	०.४
	महिला	संख्या	५५१	३०६	६	८४	२६	९८	२०	११
		प्रतिशत	१००	५५.५	१.१	१५.२	४.७	१७.८	३.६	२.०
पाँचथर	जम्मा	संख्या	११७०१	९७९९	३९	४७७	६८५	६३६	७२	७३
		प्रतिशत	१००	८३.१	०.३	४.१	५.९	५.४	०.६	०.६
	पुरुष	संख्या	१०३२६	८८७५	३१	३०४	६२६	४०१	३८	५१
		प्रतिशत	१००	८५.९	०.३	२.९	६.१	३.९	०.४	०.५
	महिला	संख्या	१३७५	८४४	८	१७३	५९	२३५	३४	२२
		प्रतिशत	१००	६१.४	०.६	१२.६	४.३	१७.१	२.५	१.६
इलाम	जम्मा	संख्या	१८८४५	१४२११	१०५	११७५	१८६०	११७९	२१०	१०५
		प्रतिशत	१००	७५.४	०.६	६.२	९.९	६.३	१.१	०.६
	पुरुष	संख्या	१४९४९	११८६४	६६	७९९	१४७१	६४३	११५	७१
		प्रतिशत	१००	७९.४	०.४	४.८	९.८	४.३	०.८	०.५
	महिला	संख्या	३८९६	२३४७	३९	४५६	३८९	५३६	९५	३४
		प्रतिशत	१००	६०.२	१.०	११.७	१०.०	१३.८	२.४	०.९
भापा	जम्मा	संख्या	९१३१४	६७५८८	५४२	७६५१	८३१०	५९७८	७७८	४६७
		प्रतिशत	१००	७४.०	०.६	८.४	९.१	६.५	०.९	०.५
	पुरुष	संख्या	७३०२५	५७९६३	३७५	४७४७	६९२६	३११४	३८६	३१४
		प्रतिशत	१००	७८.३	०.५	६.५	९.५	४.३	०.५	०.४
	महिला	संख्या	१८२८९	१०४२५	१६७	२९०४	१३८४	२८६४	३९२	१५३
		प्रतिशत	१००	५७.०	०.९	१५.९	७.६	१५.७	२.१	०.८
मोरङ	जम्मा	संख्या	७५८६८	५८६२६	३४२	६१२६	५३०५	४३८२	६२९	४५८
		प्रतिशत	१००	७७.३	०.५	८.१	७.०	५.८	०.८	०.६
	पुरुष	संख्या	६३८४७	५१९०५	२८३	३९१५	४६३१	२४३१	३४८	३३४
		प्रतिशत	१००	८१.३	०.४	६.१	७.३	३.८	०.५	०.५
	महिला	संख्या	१२०२१	६७२१	५९	२२११	६७४	१९५१	२८१	१२४
		प्रतिशत	१००	५५.९	०.५	१८.४	५.६	१६.२	२.३	१.०

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश जानुको मुख्य कारण						उल्लेख नभएको
				तलब / ज्याला नोकरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
सुनसरी	जम्मा	संख्या	६२०७१	४६५७१	३४९	४३६०	५०२७	४६४८	७५२	३६४
		प्रतिशत	१००	७५.०	०.६	७.०	८.१	७.५	१.२	०.६
	पुरुष	संख्या	५२०४९	४१७४९	२६२	२६३३	४४१६	२३०७	४१६	२६६
		प्रतिशत	१००	८०.२	०.५	५.१	८.५	४.४	०.८	०.५
	महिला	संख्या	१००२२	४८२२	८७	१७२७	६११	२३४१	३३६	९८
		प्रतिशत	१००	४८.१	०.९	१७.२	६.१	२३.४	३.४	१.०
उदयपुर	जम्मा	संख्या	२१०१७	१६१९१	११५	९६८	२३८२	१०७०	१४२	१४९
		प्रतिशत	१००	७७.०	०.५	४.६	११.३	५.१	०.७	०.७
	पुरुष	संख्या	१८५१५	१४७८७	९६	६०७	२१४७	६८७	७३	११८
		प्रतिशत	१००	७९.९	०.५	३.३	११.६	३.७	०.४	०.६
	महिला	संख्या	२५०२	१४०४	१९	३६१	२३५	३८३	६९	३१
		प्रतिशत	१००	५६.१	०.८	१४.४	९.४	१५.३	२.८	१.२

परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण

जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशको परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुक अनुसार विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी ५३.२ प्रतिशत मध्यपूर्व खाडी मुलुकका देश गएको देखिन्छ, भने त्यसपछि आसियान तथा भारत अन्तर्गतका देशमा गएको देखिन्छ, जसको प्रतिशत क्रमश १५ र १३.५ रहेको छ। कोशी प्रदेश स्थित जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.४ : परिवारमा अनुपस्थित व्यक्ति गएको मुलुकअनुसारको विवरण

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश गएको मुलुक												अफ्रिकाली	प्यासिफिक	अन्य	नबुलेको
				भारत	सार्क	असियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी							
कोशी प्रदेश	जम्मा	संख्या	३४३०३४	४६३२९	१११६	५१३८५	१८२५३७	१९९५०	१०१२२	१०१३९	१०३७	११५	७६९	९१९३	५३६	४७२			
		प्रतिशत	१००	१३.५	०.३	१५.०	५३.२	५.८	३.०	३.०	३.०	०.०	०.२	२.७	०.२	०.१			
	पुरुष	संख्या	२८६६३१	३५०१३	८०४	४८९९७	१६२५६५	१४६१९	६१७४	५८२१	५९१९	९०	६३४	५२१२	४२४	३५९			
		प्रतिशत	१००	१२.२	०.३	१७.१	५६.७	५.१	२.२	२.०	२.१	०.०	०.२	१.८	०.१	०.१			
ताप्लेजुङ	महिला	संख्या	५६४०३	११३१६	३१२	२३८८	१९९७२	५३३१	३९४८	४३१८	४४५२	२५	१३५	३९८१	११२	११३			
		प्रतिशत	१००	२०.१	०.६	४.२	३५.४	९.५	७.०	७.७	७.९	०.०	०.२	७.१	०.२	०.२			
	जम्मा	संख्या	६२३७	८१४	२४	१४१७	२७०९	५१४	२३८	२७०	१२५	५	१९	५८	२४	२०			
		प्रतिशत	१००	१३.१	०.४	२२.७	४३.४	८.२	३.८	४.३	२.०	०.१	०.३	०.९	०.४	०.३			
सुनसरी	पुरुष	संख्या	५३७४	६१३	२१	१३६०	२५५६	३७५	१३०	१५५	७७	५	१७	२९	२२	१४			
		प्रतिशत	१००	११.४	०.४	२५.३	४७.६	७.०	२.४	२.९	१.४	०.१	०.३	०.५	०.४	०.३			
	महिला	संख्या	८६३	२०१	३	५७	१५३	१३९	१०८	११५	४८	०	२	२९	२	६			
		प्रतिशत	१००	२३.३	०.३	६.६	१७.७	१६.१	१२.५	१३.३	५.६	०.०	०.२	३.४	०.२	०.७			
सुनसरी	जम्मा	संख्या	७९०४	८२९	३२	१७२५	३७६३	७०५	२५७	२४७	१८६	५	१७	१०७	१२	१९			
		प्रतिशत	१००	१०.५	०.४	२१.८	४७.६	८.९	३.३	३.१	२.४	०.१	०.२	१.४	०.२	०.२			
	पुरुष	संख्या	६८५८	६०९	२६	१६७५	३५३०	४९२	१६५	१३८	११५	४	१३	७०	९	१२			
		प्रतिशत	१००	८.९	०.४	२४.४	५१.५	७.२	२.४	२.०	१.७	०.१	०.२	१.०	०.१	०.२			
सुनसरी	महिला	संख्या	१०४६	२२०	६	५०	२३३	२१३	९२	१०९	७	१	४	३७	३	७			
		प्रतिशत	१००	२१.०	०.६	४.८	२२.३	२०.४	८.८	१०.४	६.८	०.१	०.४	३.५	०.३	०.७			
	जम्मा	संख्या	४९४८	४३२	१६	६२१	१७६४	७३७	६७८	१७२	३८०	६	७	१०६	१८	११			
		प्रतिशत	१००	८.७	०.३	१२.६	३५.७	१४.९	१३.७	३.५	७.७	०.१	०.१	२.१	०.४	०.२			
सुनसरी	पुरुष	संख्या	३५९३	३३९	११	५६३	१४७३	५४०	२५५	११४	२१९	४	६	५०	११	८			
		प्रतिशत	१००	९.४	०.३	१५.७	४१.०	१५.०	७.१	३.२	६.१	०.१	०.२	१.४	०.३	०.२			
	महिला	संख्या	१३५५	९३	५	५८	२९१	१९७	४२३	५८	१६१	२	१	५६	७	३			
		प्रतिशत	१००	६.९	०.४	४.३	२१.५	१४.५	३१.२	४.३	११.९	०.१	०.१	४.१	०.५	०.२			

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश गएको मुलुक												अफ्रिकाली	प्यासिफिक	अन्य	नबुलेको
				भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी							
ओखलढुङ्गा	जम्मा	संख्या	७४४९	१४८०	१७	१४११	३०९४	५३०	२२७	३०७	१९९	४	४१	१०९	७	२३			
		प्रतिशत	१००	१९.९	०.२	१८.९	४१.५	७.१	३.०	४.१	२.७	०.१	०.६	१.५	०.१	०.३			
	पुरुष	संख्या	६२५८	१००४	१६	१३४२	२८८५	४१३	१५२	१९८	१२६	४	३६	५७	५	२०			
		प्रतिशत	१००	१६.०	०.३	२१.४	४६.१	६.६	२.४	३.२	२.०	०.१	०.६	०.९	०.१	०.३			
	महिला	संख्या	११९१	४७६	१	६९	२०९	११७	७५	१०९	७३	०	५	५२	२	३			
		प्रतिशत	१००	४०.०	०.१	५.८	१७.५	९.८	६.३	९.२	६.१	०.०	०.४	४.४	०.२	०.३			
खोटाङ	जम्मा	संख्या	११२०७	१०२०	२१	२०१५	६४४०	८४७	२५८	३४६	११५	५	२०	७९	२२	१९			
		प्रतिशत	१००	९.१	०.२	१८.०	५७.५	७.६	२.३	३.१	१.०	०.०	०.२	०.७	०.२	०.२			
	पुरुष	संख्या	१००९०	८१२	१८	१९४८	६१४०	६३१	१५७	२१३	६६	४	१७	४८	२०	१६			
		प्रतिशत	१००	८.०	०.२	१९.३	६०.९	६.३	१.६	२.१	०.७	०.०	०.२	०.५	०.२	०.२			
	महिला	संख्या	१११७	२०८	३	६७	३००	२१६	१०१	१३३	४९	१	३	३१	२	३			
		प्रतिशत	१००	१८.६	०.३	६.०	२६.९	१९.३	९.०	११.९	४.४	०.१	०.३	२.८	०.२	०.३			
भोजपुर	जम्मा	संख्या	९१०९	१२७०	३५	२०८४	४४०३	५८८	२०२	२५०	१३३	२	८	१०३	१७	१४			
		प्रतिशत	१००	१३.९	०.४	२२.९	४८.३	६.५	२.२	२.७	१.५	०.०	०.१	१.१	०.२	०.२			
	पुरुष	संख्या	८०६५	९९१	२६	२०१८	४१०४	४७८	१३१	१५१	७८	१	५	५६	१५	११			
		प्रतिशत	१००	१२.३	०.३	२५.०	५०.९	५.९	१.६	१.९	१.०	०.०	०.१	०.७	०.२	०.१			
	महिला	संख्या	१०४४	२७९	९	६६	२९९	११०	७१	९९	५५	१	३	४७	२	३			
		प्रतिशत	१००	२६.७	०.९	६.३	२८.६	१०.५	६.८	९.५	५.३	०.१	०.३	४.५	०.२	०.३			
धनकुटा	जम्मा	संख्या	९५९२	४८७	२८	२४०१	५१३०	५९३	३३६	२२२	२००	२	२१	१४९	११	१२			
		प्रतिशत	१००	५.१	०.३	२५.०	५३.५	६.२	३.५	२.३	२.१	०.०	०.२	१.६	०.१	०.१			
	पुरुष	संख्या	८४६१	३८४	१८	२३०८	४७०१	४५९	२१९	१३४	१११	२	२०	८४	१०	११			
		प्रतिशत	१००	४.५	०.२	२७.३	५५.६	५.४	२.६	१.६	१.३	०.०	०.२	१.०	०.१	०.१			
	महिला	संख्या	११३१	१०३	१०	९३	४२९	१३४	११७	८८	८९	०	१	६५	१	१			
		प्रतिशत	१००	९.१	०.९	८.२	३७.९	११.८	१०.३	७.८	७.९	०.०	०.१	५.७	०.१	०.१			

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश गएको मुलुक										अफ्रिकाली	प्यासिफिक	अन्य	नबुलेको
				भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी					
तेह्रथुम	जम्मा	संख्या	५७७२	५८७	१२	१३५२	२८४०	४३९	१५०	१३५	१०१	२	६	१२१	१९	८	
		प्रतिशत	१००	१०.२	०.२	२३.४	४९.२	७.६	२.६	२.३	१.७	०.०	०.१	२.१	०.३	०.१	
	पुरुष	संख्या	५२२१	४९६	८	१३१३	२७०६	३५९	१०९	८१	५८	२	५	६१	१६	७	
		प्रतिशत	१००	९.५	०.२	२५.१	५१.८	६.९	२.१	१.६	१.१	०.०	०.१	१.२	०.३	०.१	
पाँचथर	महिला	संख्या	५५१	९१	४	३९	१३४	८०	४१	५४	४३	०	१	६०	३	१	
		प्रतिशत	१००	१६.५	०.७	७.१	२४.३	१४.५	७.४	९.८	७.८	०.०	०.२	१०.९	०.५	०.२	
	जम्मा	संख्या	११७०१	१२२९	२१	२७२७	५७४०	११२१	२२१	२८३	१४७	१	१७	१४३	१९	२२	
		प्रतिशत	१००	१०.५	०.२	२३.३	४९.१	९.६	१.९	२.४	१.३	०.०	०.१	१.२	०.२	०.२	
इलाम	पुरुष	संख्या	१०३२६	९६६	१५	२६०९	५२६३	९७०	१२९	१७१	८४	१	१६	६८	१६	१८	
		प्रतिशत	१००	९.४	०.१	२५.३	५१.०	९.४	१.२	१.७	०.८	०.०	०.२	०.७	०.२	०.२	
	महिला	संख्या	१३७५	२६३	६	११८	४८७	१५१	९२	११२	६३	०	१	७५	३	४	
		प्रतिशत	१००	१९.१	०.४	८.६	३५.४	११.०	६.७	८.१	४.६	०.०	०.१	५.५	०.२	०.३	
झुम्लाम	जम्मा	संख्या	१८८४५	३१११	५६	३६०३	९३३१	९९७	४२९	३८८	५५७	४	३५	२८६	३०	१८	
		प्रतिशत	१००	१६.५	०.३	१९.१	४९.५	५.३	२.३	२.१	३.०	०.०	०.२	१.५	०.२	०.१	
	पुरुष	संख्या	१४९४९	२१९२	३५	३३२३	७६३५	७९७	२१०	२२८	३११	२	२९	१४९	२५	१३	
		प्रतिशत	१००	१४.७	०.२	२२.२	५१.१	५.३	१.४	१.५	२.१	०.०	०.२	१.०	०.२	०.१	
झापा	महिला	संख्या	३८९६	९१९	२१	२८०	१६९६	२००	२१९	१६०	२४६	२	६	१३७	५	५	
		प्रतिशत	१००	२३.६	०.५	७.२	४३.५	५.१	५.६	४.१	६.३	०.१	०.२	३.५	०.१	०.१	
	जम्मा	संख्या	९१३१४	१५९४८	२६१	८८८४	४३३२	२९२३	१७४५	३३४६	२५	२१२	३१३६	९२	७३	७३	
		प्रतिशत	१००	१७.५	०.३	९.७	५५.१	४.७	३.२	१.९	३.७	०.०	०.२	३.४	०.१	०.१	
झापा	पुरुष	संख्या	७३०२५	११७५८	१८४	८४०७	४२७११	३२२४	१७८३	१००३	१८५४	१९	१७९	१७९३	६०	५०	
		प्रतिशत	१००	१६.१	०.३	११.५	५८.५	४.४	२.४	१.४	२.५	०.०	०.२	२.५	०.१	०.१	
	महिला	संख्या	१८२८९	४१९०	७७	४७७	७६२६	११०८	११४०	७४२	१४९२	६	३३	१३४३	३२	२३	
		प्रतिशत	१००	२२.९	०.४	२.६	४१.७	६.१	६.२	४.१	८.२	०.०	०.२	७.३	०.२	०.१	

क्षेत्र	लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	विदेश गएको मुलुक												अफ्रिकाली	प्यासिफिक	अन्य	नबुलेको
				भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपेली	अन्य युरोपेली	उत्तर अमेरिकी	दक्षिण अमेरिकी							
मोरङ	जम्मा	संख्या	७५८६८	११०३९	२८९	१०८२९	४१४८७	३१६५	२१०९	१३४५	२७०१	१५	१२६	२५८८	९२	८३			
		प्रतिशत	१००	१४.६	०.४	१४.३	५४.७	४.२	२.८	१.८	३.६	०.०	०.२	३.४	०.१	०.१			
	पुरुष	संख्या	६३८४७	८५५१	१९२	१०३९६	३६९३८	२२३७	१३७७	८१८	१५६१	१३	९९	१५२५	७५	६५			
		प्रतिशत	१००	१३.४	०.३	१६.३	५७.९	३.५	२.२	१.३	२.४	०.०	०.२	२.४	०.१	०.१			
सुनसरी	महिला	संख्या	१२०२१	२४८८	९७	४३३	४५४९	९२८	७३२	५२७	११४०	२	२७	१०६३	१७	१८			
		प्रतिशत	१००	२०.७	०.८	३.६	३७.८	७.७	६.१	४.४	९.५	०.०	०.२	८.८	०.१	०.१			
	जम्मा	संख्या	६२०७१	५६११	२४६	७८२०	३३९९४	४४९८	१७१९	४०७३	१७५१	२८	१९०	१९३९	९४	१०८			
		प्रतिशत	१००	९.०	०.४	१२.६	५४.८	७.२	२.८	६.६	२.८	०.०	०.३	३.१	०.२	०.२			
उदयपुर	पुरुष	संख्या	५२०४९	४४८०	१८८	७४०८	३१२९१	२९९५	११०२	२१९४	१००७	२०	१५१	१०६०	७१	८२			
		प्रतिशत	१००	८.६	०.४	१४.२	६०.१	५.८	२.१	४.२	१.९	०.०	०.३	२.०	०.१	०.२			
	महिला	संख्या	१००२२	११३१	५८	४१२	२७०३	१५०३	६१७	१८७९	७४४	८	३९	८७९	२३	२६			
		प्रतिशत	१००	११.२८	०.५७	४.११	२६.९	१५	६.१५	१८.७४	७.४२	०.०७	०.३	८.७७	०.२२	०.२५			
उदयपुर	जम्मा	संख्या	२१०१७	२४७२	५८	४४९६	११४९५	८८४	३७५	३५६	४३०	११	५०	२६९	७९	४२			
		प्रतिशत	१००	११.८	०.३	२१.४	५४.७	४.२	१.८	१.७	२.०	०.१	०.२	१.३	०.४	०.२			
	पुरुष	संख्या	१८५१५	१८१८	४६	४३२७	१०६३२	६४९	२५५	२२३	२५२	९	४१	१६२	६९	३२			
		प्रतिशत	१००	९.८	०.२	२३.४	५७.४	३.५	१.४	१.२	१.४	०.०	०.२	०.९	०.४	०.२			
महिला	संख्या	२५०२	६५४	१२	१६९	८६३	२३५	१२०	१३३	१७८	२	९	१०७	१०	१०	०.४			
	प्रतिशत	१००	२६.१	०.५	६.८	३४.५	९.४	४.८	५.३	७.१	०.१	०.४	४.३	०.४	०.४				

२.२.५ आवासीय एकाइ सम्बन्धी विवरण:

जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशको कुल ११९०७५५ परिवार मध्ये ८९.६ प्रतिशत परिवार आफ्नै स्वामित्वका आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने ८.७ प्रतिशत परिवार भाडामा लिइएको आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ । ०.७ प्रतिशत परिवार संस्थागत एकाइमा अर्थात तिनिहरू कुनै संस्थाले प्रयोग गर्न दिएको आवासीय एकाइमा र १ प्रतिशत अन्य आवासीय एकाइमा बसोबास गरेको देखिन्छ ।

तालिका नं. २.५ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वका आधारमा परिवार संख्या/प्रतिशत

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको स्वामित्व			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	१०६७२४०	१०३५८६	८२५८	११६७१
	प्रतिशत	१००	८९.६	८.७	०.७	१.०
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२४७३२	२५४१	११८	३८५
	प्रतिशत	१००	८९.०	९.१	०.४	१.४
संखुवासभा	संख्या	३९११८	३५६७७	२७९६	१८५	४६०
	प्रतिशत	१००	९१.२	७.१	०.५	१.२
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२३५८६	२३४१	१३३	१७९
	प्रतिशत	१००	८९.९	८.९	०.५	०.७
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	३३६४३	५२२	२८	९३
	प्रतिशत	१००	९८.१	१.५	०.१	०.३
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३९९३३	१४७४	८४	२२९
	प्रतिशत	१००	९५.७	३.५	०.२	०.५
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३६३४८	१५४३	२०१	४८८
	प्रतिशत	१००	९४.२	४.०	०.५	१.३
धनकुटा	संख्या	३७६१६	३३९३०	२९८५	४४३	२५८
	प्रतिशत	१००	९०.२	७.९	१.२	०.७
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१९५४३	१७४२	१४९	४११
	प्रतिशत	१००	८९.५	८.०	०.७	१.९
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३८३९२	३४१५	१९२	४३८
	प्रतिशत	१००	९०.५	८.०	०.५	१.०
इलाम	संख्या	७०५०१	६६५००	३३०५	३२६	३७०
	प्रतिशत	१००	९४.३	४.७	०.५	०.५
झापा	संख्या	२४५०१९	२१०५३६	२९५४६	१९८२	२९५५
	प्रतिशत	१००	८५.९	१२.१	०.८	१.२
मोरङ	संख्या	२७२१६०	२४४८३५	२३००४	१६३३	२६८८
	प्रतिशत	१००	९०.०	८.५	०.६	१.०
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	१८२८४७	२४८८३	२३६३	२३१४
	प्रतिशत	१००	८६.१	११.७	१.१	१.१
उदयपुर	संख्या	८१०५१	७६७३८	३४८९	४२१	४०३
	प्रतिशत	१००	९४.७	४.३	०.५	०.५

आवासीय एकाइको बनोटः

घरको जग

जनगणना २०७८ मा कोशी प्रदेशको जम्मा ११९०७५५ परिवारले प्रयोग गरेको आवासीय एकाइ मध्ये ३२.१ प्रतिशतको जग माटो जडित ईँटा/दुङ्गाबाट बनेको २५.१ प्रतिशत परिवारको सिमेन्ट जडित ईँटा/दुङ्गाबाट बनेको, २१ प्रतिशतको ढलान पिलर सहितको, २१ प्रतिशत काठ/बाँसको खम्बा गाडेको र ०.८ प्रतिशतको अन्य प्रकारको बनोट रहेको देखिएको छ। घरको जगको बनोट अनुसारको बिस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.६ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको जगको आधारमा परिवार संख्या/प्रतिशत

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको जगको प्रकार				
			माटोको जोडाइ भएको ईँटा/ दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	ढलान पिलर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	३८२०५५	२९९२६८	२४९८९३	२५०३५७	९१८२
	प्रतिशत	१००.०	३२.१	२५.१	२१.०	२१.०	०.८
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२४६८४	१६९०	४१६	९३७	४९
	प्रतिशत	१००.०	८८.९	६.१	१.५	३.४	०.२
संखुवासभा	संख्या	३९११८	३०६१४	१६१६	१०९६	५५२८	२६४
	प्रतिशत	१००.०	७८.३	४.१	२.८	१४.१	०.७
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२३७५७	१४६२	२५६	६७४	९०
	प्रतिशत	१००.०	९०.५	५.६	१.०	२.६	०.३
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	३१२३८	१८२१	६४२	४९४	९१
	प्रतिशत	१००.०	९१.१	५.३	१.९	१.४	०.३
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३८३३६	१४४९	४२२	१४१३	१००
	प्रतिशत	१००.०	९१.९	३.५	१.०	३.४	०.२
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३५६०६	९१७	२४७	१७१९	९१
	प्रतिशत	१००.०	९२.३	२.४	०.६	४.५	०.२
धनकुटा	संख्या	३७६१६	२७२३०	४४५९	२२५९	३४६७	२०१
	प्रतिशत	१००.०	७२.४	११.९	६.०	९.२	०.५
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१९७४८	८२७	५५०	६८७	३३
	प्रतिशत	१००.०	९०.४	३.८	२.५	३.१	०.२
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३५६१७	२८४३	१७२०	२१६५	९२
	प्रतिशत	१००.०	८३.९	६.७	४.१	५.१	०.२
इलाम	संख्या	७०५०१	३७५४३	११५६९	६२८४	१४७२८	३७७
	प्रतिशत	१००.०	५३.३	१६.४	८.९	२०.९	०.५
भैरहवा	संख्या	२४५०१९	१११४८	८९६३४	९०१४२	५२६२२	१४७३
	प्रतिशत	१००.०	४.५	३६.६	३६.८	२१.५	०.६

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको जगको प्रकार				
			माटोको जोडाइ भएको ईँटा/ दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	ढलान पिलर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
मोरङ	संख्या	२७२१६०	२३९८६	९०९१५	७२४८६	८२१५२	२६२१
	प्रतिशत	१००.०	८.८	३३.४	२६.६	३०.२	१.०
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	१९४०१	६९६०७	६३६११	५६४००	३३८८
	प्रतिशत	१००.०	९.१	३२.८	२९.९	२६.६	१.६
उदयपुर	संख्या	८१०५१	२३१४७	२०४५९	९७६२	२७३७१	३१२
	प्रतिशत	१००.०	२८.६	२५.२	१२.०	३३.८	०.४

घरको बाहिरी गारो

जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशका परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारो मध्ये ४२.४ प्रतिशत सिमेन्ट जडित ईँटा/दुङ्गाबाट, २९ प्रतिशत माटो जडित ईँटा/दुङ्गा बाट, २० प्रतिशत बाँसजन्त्य सामग्रीबाट, ५.१ प्रतिशत काठ/फल्याकबाट, २.९ प्रतिशत जस्ता/टिनबाट, ०.२ प्रतिशत काँचो ईँटाबाट र ०.४ प्रतिशत अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिन्छ । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोको बोनोट अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.७ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोका आधारमा परिवार संख्या/ प्रतिशत

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	बाहिरी गारोको प्रकार							
			माटोको जोडाइ भएको ईँटा/ दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	काठ/ फल्याक	बाँसजन्त्य सामग्री	काँचो ईँटा	जस्ता/ टिन	प्रिप्याब	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	३४५६१०	५०५४५४	६०७१६	२३७९८१	२०५२	३४३५०	२०६	४३८६
	प्रतिशत	१००	२९.०	४२.४	५.१	२०.०	०.२	२.९	०.०	०.४
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२३३४४	२०६८	१०५२	८३१	१२	४४३	३	२३
	प्रतिशत	१००	८४.०	७.४	३.८	३.०	०.०	१.६	०.०	०.१
संखुवासभा	संख्या	३९११८	२८११४	२८१२	१२३०	५४१०	४०	१३८५	१	१२६
	प्रतिशत	१००	७१.९	७.२	३.१	१३.८	०.१	३.५	०.०	०.३
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२२८६८	१७४१	५६३	२९५	१६	७२२	५	२९
	प्रतिशत	१००	८७.२	६.६	२.१	१.१	०.१	२.८	०.०	०.१
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	३०८३३	२४९०	१४०	२७८	८४	४४६	३	१२
	प्रतिशत	१००	८९.९	७.३	०.४	०.८	०.२	१.३	०.०	०.०
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३७७५८	१७८६	४६५	१२२६	१०	४५१	३	२१
	प्रतिशत	१००	९०.५	४.३	१.१	२.९	०.०	१.१	०.०	०.१
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३४५५७	१११९	४७१	१८८६	८८	४१६	८	३५
	प्रतिशत	१००	८९.६	२.९	१.२	४.९	०.२	१.१	०.०	०.१

धनकुटा	संख्या	३७६१६	२५४२५	६७३२	८८२	२५४२	१५७	१८२३	२	५३
	प्रतिशत	१००	६७.६	१७.९	२.३	६.८	०.४	४.८	०.०	०.१
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१९३४१	१२९६	२०९	५७१	९	४१०	०	९
	प्रतिशत	१००	८८.५	५.९	१.०	२.६	०.०	१.९	०.०	०.०
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३२९२१	४२१०	१४२४	२२०७	३०	१६१२	२	३१
	प्रतिशत	१००	७७.६	९.९	३.४	५.२	०.१	३.८	०.०	०.१
इलाम	संख्या	७०५०१	३००७२	१५३५९	१०१७१	७७०१	१५४	६८८१	८	१५५
	प्रतिशत	१००	४२.७	२१.८	१४.४	१०.९	०.२	९.८	०.०	०.२
भापा	संख्या	२४५०१९	८७११	१६५१४७	११३६७	५०७७२	४३३	७३२०	४०	१२२९
	प्रतिशत	१००	३.६	६७.४	४.६	२०.७	०.२	३.०	०.०	०.५
मोरङ	संख्या	२७२१६०	१७६३१	१५००८४	१६५६१	८०७७३	४६१	५४५२	४२	११५६
	प्रतिशत	१००	६.५	५५.१	६.१	२९.७	०.२	२.०	०.०	०.४
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	१३४८०	१२१७८४	७०१५	६२७७२	४३७	५७२६	८१	१११२
	प्रतिशत	१००	६.३	५७.३	३.३	२९.६	०.२	२.७	०.०	०.५
उदयपुर	संख्या	८१०५१	२०५५५	२८८२६	९१६६	२०७१७	१२१	१२६३	८	३९५
	प्रतिशत	१००	२५.४	३५.६	११.३	२५.६	०.१	१.६	०.०	०.५

घरको छानो

जनगणना २०७८ मा कोशी प्रदेश अन्तर्गतका परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेका घरका छानो मध्ये मुख्य रूपमा ६९.८ प्रतिशत परिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादर, २२.२ प्रतिशत सिमेन्ट ढलान, ५.६ प्रतिशत खर/पराल/छवाली, १.५ प्रतिशत टायल/खपडा/भिँगटी, ०.५ प्रतिशत दुङ्गा/स्लेट, ०.२ काठ/फल्याक र ०.१ अन्य सामग्रीको प्रयोगबाट बनेको देखिन्छ। कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेको घरको छानोको बोनोट अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.८ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको छानाको आधारमा परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको छानाको प्रकार							
			जस्ता/टिन/ च्यादर	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/ छवाली	टायल/खपडा/ भिँगटी	दुङ्गा/ स्लेट	काठ / फल्याक	माटो	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	८३०७५६	२६४०६७	६६७८१	१८३२८	६५०५	२७८९	०	१५२९
	प्रतिशत	१००	६९.८	२२.२	५.६	१.५	०.५	०.२	०.०	०.१
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२३१००	१०१६	३२९४	१००	४२	११९	०	१०५
	प्रतिशत	१००	८३.२	३.७	११.९	०.४	०.२	०.४	०.०	०.४
संखुवासभा	संख्या	३९११८	२८३४७	१६५३	८२५३	३१३	३८	२२३	०	२९१
	प्रतिशत	१००	७२.५	४.२	२१.१	०.८	०.१	०.६	०.०	०.७
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२३००२	४२७	११३४	७१	९३१	५४१	०	१३३
	प्रतिशत	१००	८७.७	१.६	४.३	०.३	३.५	२.१	०.०	०.५
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	२८२५२	१२१२	२२९८	६६	२३५५	६७	०	३६
	प्रतिशत	१००	८२.४	३.५	६.७	०.२	६.९	०.२	०.०	०.१

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको छाानाको प्रकार							
			जस्ता/टिन/ च्यादर	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/ छ्वाली	टायल/खपडा/ भिराँगीटी	ढुङ्गा/ स्लेट	काठ / फल्याक	माटो	अन्य
खोटाङ	संख्या	४१७२०	२८४७२	१०२७	१०३०५	१५२९	१८४	७३	०	१३०
	प्रतिशत	१००	६८.२	२.५	२४.७	३.७	०.४	०.२	०.०	०.३
भोजपुर	संख्या	३८५८०	२७१४४	६४२	९९७१	६२९	३६	८९	०	६९
	प्रतिशत	१००	७०.४	१.७	२५.८	१.६	०.१	०.२	०.०	०.२
धनकुटा	संख्या	३७६१६	३०४०८	३५३८	३४४५	७५	४३	५४	०	५३
	प्रतिशत	१००	८०.८	९.४	९.२	०.२	०.१	०.१	०.०	०.१
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१७७८८	८०३	३०६९	१२४	१४	१५	०	३२
	प्रतिशत	१००	८१.४	३.७	१४.०	०.६	०.१	०.१	०.०	०.१
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३५४१४	२३९७	४२३०	१२५	३८	१०८	०	१२५
	प्रतिशत	१००	८३.५	५.६	१०.०	०.३	०.१	०.३	०.०	०.३
इलाम	संख्या	७०५०१	६३६५८	५५११	५६७	१४७	२४४	२६३	०	१११
	प्रतिशत	१००	९०.३	७.८	०.८	०.२	०.३	०.४	०.०	०.२
भुापा	संख्या	२४५०१९	१६१२५१	८०५८०	१४७७	५४५	६६१	४११	०	९४
	प्रतिशत	१००	६५.८	३२.९	०.६	०.२	०.३	०.२	०.०	०.०
मोरङ	संख्या	२७२१६०	१८४२१३	७८२०१	६२०२	२४५४	५७९	३६०	०	१५१
	प्रतिशत	१००	६७.७	२८.७	२.३	०.९	०.२	०.१	०.०	०.१
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	१३१४८७	७४८६३	३३३२	१२७०	९६४	३६३	०	१२८
	प्रतिशत	१००	६१.९	३५.२	१.६	०.६	०.५	०.२	०.०	०.१
उदयपुर	संख्या	८१०५१	४८२२०	१२१९७	९२०४	१०८८०	३७६	१०३	०	७१
	प्रतिशत	१००	५९.५	१५.०	११.४	१३.४	०.५	०.१	०.०	०.१

घरको भुईँ

कोशी प्रदेशमा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेका घरहरू मध्ये ४८.३ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा माटो, ४५.२ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा सिमेन्ट ढलान, २.८ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा काठको फल्याक/बाँस, २ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा सेरामिक टायल, १.४ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा ईँटा/ढुङ्गा र ०.४ प्रतिशत परिवारको घरको भुईँमा अन्य सामाग्रीको प्रयोग भएको देखिन्छ । कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेको घरको भुईँ सम्बन्धी बिस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.१० : घरको भुईँको बनोटअनुसार परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको भुईँको प्रकार					
			माटो	काठको फल्याक/बाँस	ईँटा/ ढुङ्गा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	५७४७९१	३३१९२	१६१४७	२३६४४	५३८२९८	४६८३
	प्रतिशत	१००	४८.३	२.८	१.४	२.०	४५.२	०.४

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	घरको भुइँको प्रकार					
			माटो	काठको फल्याक/बाँस	ईटा/ दुङ्गा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२३१६२	१०९८	२५६	७३	३०९२	९५
	प्रतिशत	१००	८३.४	४.०	०.९	०.३	११.१	०.३
संखुवासभा	संख्या	३९११८	३१५००	१८७९	२५८	१९८	५१००	१८३
	प्रतिशत	१००	८०.५	४.८	०.७	०.५	१३.०	०.५
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	१९७४१	२९७२	२१६	६६	३१२५	११९
	प्रतिशत	१००	७५.२	११.३	०.८	०.३	११.९	०.५
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	२८५५४	१०४९	१५५	९७	४३२३	१०८
	प्रतिशत	१००	८३.३	३.१	०.५	०.३	१२.६	०.३
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३७२५८	९२१	४२५	१९०	२७४८	१७८
	प्रतिशत	१००	८९.३	२.२	१.०	०.५	६.६	०.४
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३५१८४	५६८	३९३	१४५	२२०९	८१
	प्रतिशत	१००	९१.२	१.५	१.०	०.४	५.७	०.२
धनकुटा	संख्या	३७६१६	२६९५७	५६५	२६८	१४९	९५२६	१५१
	प्रतिशत	१००	७१.७	१.५	०.७	०.४	२५.३	०.४
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१९३१५	२८७	१३३	६०	१९७५	७५
	प्रतिशत	१००	८८.४	१.३	०.६	०.३	९.०	०.३
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३५२७३	१२८५	२०५	१६८	५३३०	१७६
	प्रतिशत	१००	८३.१	३.०	०.५	०.४	१२.६	०.४
इलाम	संख्या	७०५०१	४४७९१	५१८०	३३८	४०४	१९४१३	३७५
	प्रतिशत	१००	६३.५	७.३	०.५	०.६	२७.५	०.५
भापा	संख्या	२४५०१९	५३२७५	७८४३	३०५३	९१७८	१७०५३८	११३२
	प्रतिशत	१००	२१.७	३.२	१.२	३.७	६९.६	०.५
मोरङ	संख्या	२७२१६०	९९०२६	४९९८	५०८३	६९८८	१५५१११	९५४
	प्रतिशत	१००	३६.४	१.८	१.९	२.६	५७.०	०.४
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	७७४४२	३११८	४०७६	५१२०	१२१८८२	७६९
	प्रतिशत	१००	३६.५	१.५	१.९	२.४	५७.४	०.४
उदयपुर	संख्या	८१०५१	४३३१३	१४२९	१२८८	८०८	३३९२६	२८७
	प्रतिशत	१००	५३.४	१.८	१.६	१.०	४१.९	०.४

२.२.६ खानेपानीको तथा इन्धनको स्रोत अनुसार परिवारको विवरण

जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशका जम्मा ११९०७५५ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतका रूपमा ४० प्रतिशत परिवारले ट्युबवेल/हाते पम्प, ३४.२ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र), २०.१ प्रतिशतले धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर), २.२ प्रतिशतले मूल धारा, १.६ प्रतिशतले खुला इनार/ कुवा, ०.४ प्रतिशतले जार/बोतल, ०.२ प्रतिशतले नदी/खोला र ०.३ प्रतिशतले अन्य स्रोतको प्रयोग गरेको देखिन्छ। कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार परिवारले खाने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.११ : परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	खानेपानीको मुख्य स्रोतका आधारमा परिवार संख्या								
			धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र)	धारा/ पाइप (घरपरिसर बाहिर)	ट्युबवेल/ हाते पम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	मूल धारा	नदी/ खोला	जार/ बोतल	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	४०७६४५	२३९६८६	४७६६५८	९९७९	१९६१३	२६४२०	२७२५	४८१६	३२१३
	प्रतिशत	१००	३४.२	२०.१	४०.०	०.८	१.६	२.२	०.२	०.४	०.३
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	१४१३८	१२६६३	०	३७	२२०	५३७	७५	२४	८२
	प्रतिशत	१००	५०.९	४५.६	०.०	०.१	०.८	१.९	०.३	०.१	०.३
संखुवासभा	संख्या	३९११८	१५०७३	१५७३६	०	७९२	९०६	६१८२	३२९	३६	६४
	प्रतिशत	१००	३८.५	४०.२	०.०	२.०	२.३	१५.८	०.८	०.१	०.२
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	१५२३३	९६६०	०	१०५	२०८	९२७	६०	१०	३६
	प्रतिशत	१००	५८.१	३६.८	०.०	०.४	०.८	३.५	०.२	०.०	०.१
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	१२२१२	१९१४३	०	२३७	६०४	१६९२	३३३	३२	३३
	प्रतिशत	१००	३५.६	५५.८	०.०	०.७	१.८	४.९	१.०	०.१	०.१
खोटाङ	संख्या	४१७२०	१८६२५	१८४४२	०	५०६	१४७१	२३२४	१७८	११३	६१
	प्रतिशत	१००	४४.६	४४.२	०.०	१.२	३.५	५.६	०.४	०.३	०.१
भोजपुर	संख्या	३८५८०	२०३७०	१३८९५	०	४७९	९०१	२७८४	११०	७	३४
	प्रतिशत	१००	५२.८	३६.०	०.०	१.२	२.३	७.२	०.३	०.०	०.१
धनकुटा	संख्या	३७६१६	१९९६०	१४७५१	०	३९१	१०६०	१२५२	१२८	२४	५०
	प्रतिशत	१००	५३.१	३९.२	०.०	१.०	२.८	३.३	०.३	०.१	०.१
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१३६५९	६७०१	०	१३७	३००	९९४	३०	२	२२
	प्रतिशत	१००	६२.५	३०.७	०.०	०.६	१.४	४.६	०.१	०.०	०.१
पाँचथर	संख्या	४२४३७	१८१०४	२१९३४	२२	२२३	८१६	१०३२	२१३	१९	७४
	प्रतिशत	१००	४२.७	५१.७	०.१	०.५	१.९	२.४	०.५	०.०	०.२
इलाम	संख्या	७०५०१	३१०४४	२९३८७	४२११	५५४	२५२८	१८९३	५०९	१२६	२४९
	प्रतिशत	१००	४४.०	४१.७	६.०	०.८	३.६	२.७	०.७	०.२	०.४
झापा	संख्या	२४५०१९	७६४२३	२१७६२	१३९२०६	२७२५	२८९३	१०७०	८४	३३३	५२३
	प्रतिशत	१००	३१.२	८.९	५६.८	१.१	१.२	०.४	०.०	०.१	०.२
मोरङ	संख्या	२७२१६०	५५६१७	१७४६७	१९०५२४	७१६	११७२	१७३०	१२५	३५६७	१२४२
	प्रतिशत	१००	२०.४	६.४	७०.०	०.३	०.४	०.६	०.०	१.३	०.५
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	७२३७८	१७३७१	११७३४८	७५०	१२२६	२१६०	२२४	३९८	५५२
	प्रतिशत	१००	३४.१	८.२	५५.२	०.४	०.६	१.०	०.१	०.२	०.३
उदयपुर	संख्या	८१०५१	२४८०९	२०७७४	२५३४७	२३२७	५३०८	१८४३	३२७	१२५	१९१
	प्रतिशत	१००	३०.६	२५.६	३१.३	२.९	६.५	२.३	०.४	०.२	०.२

परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन:

जनगणनाको नतिजाले कोशी प्रदेश अन्तर्गतका कुल परिवार मध्ये आधा भन्दा बढी ५३.४ प्रतिशत परिवारले खाना पकाउनको लागि अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गरेको देखाएको छ भने अक्सर एल पी ग्याँसको प्रयोग पनि ४१.२ प्रतिशत परिवारले गरेका छन् । तेस्तै अक्सर गुइँठा/गोरहा प्रयोग गर्ने ३.४ प्रतिशत परिवार, बायोग्याँस प्रयोग गर्ने १.३ प्रतिशत परिवार, ०.५ प्रतिशत परिवारले बिजुली प्रयोग गरेको देखिन्छ भने ०.२ प्रतिशत परिवारले अन्य इन्धनलाई खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.१२ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने इन्धन						
			काठ/दाउरा	एल पी ग्याँस	बिजुली	गुइँठा/ गोरहा	बायोग्याँस	मट्टीतेल	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	६३५६७२	४९०२९७	६१७७	४०२०७	१५६८२	४६८	२२५२
	प्रतिशत	१००	५३.४	४१.२	०.५	३.४	१.३	०.०	०.२
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२४६३०	३००६	३२	५	५१	२१	३१
	प्रतिशत	१००	८८.७	१०.८	०.१	०.०	०.२	०.१	०.१
संखुवासभा	संख्या	३९११८	३२९२२	५९०७	६१	३	१७१	४१	१३
	प्रतिशत	१००	८४.२	१५.१	०.२	०.०	०.४	०.१	०.०
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२१७८५	३९४५	४००	१	५६	५१	१
	प्रतिशत	१००	८३.०	१५.०	१.५	०.०	०.२	०.२	०.०
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	३१२८५	२७२४	२१	३	२१६	२३	१४
	प्रतिशत	१००	९१.२	७.९	०.१	०.०	०.६	०.१	०.०
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३८०३०	३३५१	४३	४	२४१	४२	९
	प्रतिशत	१००	९१.२	८.०	०.१	०.०	०.६	०.१	०.०
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३५६०८	२८३६	३६	३	३०	४८	१९
	प्रतिशत	१००	९२.३	७.४	०.१	०.०	०.१	०.१	०.०
धनकुटा	संख्या	३७६१६	२७६१०	९७९०	३४	१	१४६	१२	२३
	प्रतिशत	१००	७३.४	२६.०	०.१	०.०	०.४	०.०	०.१
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	१८७०८	३०१६	७	०	८२	२४	८
	प्रतिशत	१००	८५.६	१३.८	०.०	०.०	०.४	०.१	०.०
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३६४५४	५६८३	३६	४	१९०	२५	४५
	प्रतिशत	१००	८५.९	१३.४	०.१	०.०	०.४	०.१	०.१
इलाम	संख्या	७०५०१	५५१७९	१४२२५	१४४	८	८८३	२१	४१
	प्रतिशत	१००	७८.३	२०.२	०.२	०.०	१.३	०.०	०.१
झापा	संख्या	२४५०१९	७९५५४	१५३५२१	१२०२	३३१९	७९२४	२१	२७८
	प्रतिशत	१००	३२.५	६२.७	०.५	१.४	२.९	०.०	०.१
मोरङ	संख्या	२७२१६०	१०३०५५	१४५३६२	१६४८	१५९२८	४६८१	४७	१४३९

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने इन्धन						
			काठ/दाउरा	एल पी ग्याँस	बिजुली	गुईठा/ गोरहा	बायोग्याँस	मट्टीतेल	अन्य
	प्रतिशत	१००	३७.९	५३.४	०.६	५.९	१.७	०.०	०.५
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	७४२८७	११३७६७	१७५८	२०९०७	१३४३	४४	३०१
	प्रतिशत	१००	३५.०	५३.६	०.८	९.८	०.६	०.०	०.१
उदयपुर	संख्या	८१०५१	५६५६५	२३१६४	७५५	२१	४६८	४८	३०
	प्रतिशत	१००	६९.८	२८.६	०.९	०.०	०.६	०.१	०.०

परिवारमा बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको स्रोतः

जनगणनाको नतिजा अनुसार कोशी प्रदेशका अधिकांश (९३.७ प्रतिशत) परिवारले आफू बसेको घर/आवासीय एकाईमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ भने सोलार/सौर्य उर्जा प्रयोग गर्ने ५ प्रतिशत परिवार रहेका छन् भने मट्टीतेल बायोग्याँस र अन्य स्रोतलाई अक्सर बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने परिवार १ प्रतिशत हाराहारी रहेका छन् । जिल्ला अनुसारको विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.१३ : परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गर्ने स्रोत				
			बिजुली	सोलार/ सौर्यउर्जा	मट्टीतेल	बायोग्याँस	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	१११५६८६	५९८६४	९७६५	२९५	५१४५
	प्रतिशत	१००	९३.७	५.०	०.८	०.०	०.४
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२४०५९	३१३५	३११	९	२६२
	प्रतिशत	१००	८६.६	११.३	१.१	०.०	०.९
संखुवासभा	संख्या	३९११८	३४०५५	४२२५	३५६	१८	४६४
	प्रतिशत	१००	८७.१	१०.८	०.९	०.०	१.२
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२४९२२	९५१	१११	७	२४८
	प्रतिशत	१००	९५.०	३.६	०.४	०.०	०.९
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	२६०२३	७८१७	१६७	५	२७४
	प्रतिशत	१००	७५.९	२२.८	०.५	०.०	०.८
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३४८७६	५८९१	३७६	२२	५५५
	प्रतिशत	१००	८३.६	१४.१	०.९	०.१	१.३
भोजपुर	संख्या	३६५८०	२७०८८	१०३६८	३४३	१०	७७१
	प्रतिशत	१००	७०.२	२६.९	०.९	०.०	२.०
धनकुटा	संख्या	३७६१६	३६५९६	५९४	२७४	७	१४५
	प्रतिशत	१००	९७.३	१.६	०.७	०.०	०.४

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गर्ने स्रोत				
			बिजुली	सोलार/ सौर्यउर्जा	मट्टीतेल	बायोग्याँस	अन्य
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	२०९११	७०९	१५७	३	६५
	प्रतिशत	१००	९५.७	३.२	०.७	०.०	०.३
पाँचथर	संख्या	४२४३७	३६७३५	५०२२	४४९	१५	२१६
	प्रतिशत	१००	८६.६	११.८	१.१	०.०	०.५
इलाम	संख्या	७०५०१	६६३६०	३११८	६६७	२०	३३६
	प्रतिशत	१००	९४.१	४.४	०.९	०.०	०.५
भक्रापा	संख्या	२४५०१९	२४१३४०	१७७९	१५६८	२६	३०६
	प्रतिशत	१००	९८.५	०.७	०.६	०.०	०.१
मोरङ	संख्या	२७२१६०	२६५४५३	३०९८	३०८७	७२	४५०
	प्रतिशत	१००	९७.५	१.१	१.१	०.०	०.२
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	२०९०४८	१६०८	१३९२	६४	२९५
	प्रतिशत	१००	९८.४	०.८	०.७	०.०	०.१
उदयपुर	संख्या	८१०५१	६८२२०	११५४९	५०७	१७	७५८
	प्रतिशत	१००	८४.२	१४.२	०.६	०.०	०.९

२.२.७ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय तथा उपलब्ध साधन सुविधा सम्बन्धी विवरण

जनगणनाअनुसार कोशी प्रदेशका कुल परिवार ११९०७५५ परिवार मध्ये ९६.६ प्रतिशत परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने ३.२ प्रतिशत परिवारसँग अझै पनि शौचालयको पहुँच नभएको देखिन्छ । कुल परिवारहरू मध्ये २.२ प्रतिशत परिवारसँग सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फलस भएको, ६१ प्रतिशत परिवारको सेप्टिक ट्याङ्कीमा जोडिएको फलस भएको, ३३.१ प्रतिशत परिवारको साधारण र ०.५ प्रतिशत परिवारले सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन् । जिल्लाअनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.१४ : परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्की)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	२६५४२	७२६५७७	३९४६९८	५३६२	३७५७६
	प्रतिशत	१००	२.२	६१.०	३३.१	०.५	३.२
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२६५	२०१६६	६७८१	७२	४९२
	प्रतिशत	१००	१.०	७२.६	२४.४	०.३	१.८
संखुवासभा	संख्या	३९११८	२३१	२७८७४	१०२९८	१४१	५७४
	प्रतिशत	१००	०.६	७१.३	२६.३	०.४	१.५

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	फलस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	५३६	२१८९७	३१९०	१५५	४६१
	प्रतिशत	१००	२.०	८३.५	१२.२	०.६	१.८
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	१४२६	२५५४८	६६४९	२१२	४५१
	प्रतिशत	१००	४.२	७४.५	१९.४	०.६	१.३
खोटाङ	संख्या	४१७२०	१२९१	२५७१५	१३५५६	१५३	१००५
	प्रतिशत	१००	३.१	६१.६	३२.५	०.४	२.४
भोजपुर	संख्या	३८५८०	१०६०	२२८०६	१३८६१	११०	७४३
	प्रतिशत	१००	२.७	५९.१	३५.९	०.३	१.९
धनकुटा	संख्या	३७६१६	८०६	२६८२१	९३९६	८३	५१०
	प्रतिशत	१००	२.१	७१.३	२५.०	०.२	१.४
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	५८७	१६८६७	३९८७	३७	३६७
	प्रतिशत	१००	२.७	७७.२	१८.३	०.२	१.७
पाँचथर	संख्या	४२४३७	१४८६	३१९३७	८४३६	९८	४८०
	प्रतिशत	१००	३.५	७५.३	१९.९	०.२	१.१
इलाम	संख्या	७०५०१	२००७	५१५७१	१५५४८	२०६	११६९
	प्रतिशत	१००	२.८	७३.१	२२.१	०.३	१.७
भैरहवा	संख्या	२४५०१९	२५३१	१४७६९८	८७२५७	१०४२	६४९१
	प्रतिशत	१००	१.०	६०.३	३५.६	०.४	२.६
मोरङ	संख्या	२७२१६०	६७८२	१४७७१६	१०२५७४	१४४०	१३६४८
	प्रतिशत	१००	२.५	५४.३	३७.७	०.५	५.०
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	५८२६	११९२८७	७७४७०	१२१९	८६०५
	प्रतिशत	१००	२.७	५६.२	३६.५	०.६	४.१
उदयपुर	संख्या	८१०५१	१७०८	४०६७४	३५६९५	३९४	२५८०
	प्रतिशत	१००	२.१	५०.२	४४.०	०.५	३.२

परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू

जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा भएका साधन तथा सेवा सुविधाहरूका विवरण संकलन गर्न रेडियो, टेलिभिजन, ल्याण्डलाइन फोन, मोबाईल फोन, स्मार्ट मोबाईल, कम्प्युटर/ल्यापटप, इन्टरनेट सुविधा, कार/जिप/भ्यान, मोटरसाईकल/स्कुटर, साइकल, विद्युतिय पंखा, रेफ्रिजेरेटर, वासिङ मेसिन, एयर कन्डिसनर लगायतका १४ वटा छनोट विकल्पहरू सहितको प्रश्न सोधिएको थियो । प्राप्त नतिजाअनुसार कोशी प्रदेशमा कम्तिमा एउटा सुविधा प्रयोग गर्ने परिवार ९६.३ प्रतिशत र कुनै पनि सुविधा प्रयोग नगर्ने परिवार ३.७ प्रतिशत रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.१५ : कोशी प्रदेश अन्तर्गत घरायसी साधन/ सुविधाहरू प्रयोग गर्ने परिवार (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	कोशी प्रदेश	तालेजुङ्ग	संखुवासभा	सोलुखुम्बु	ओखलढुङ्गा	बोटाङ	भोजपुर	धनकुटा	तेह्रथुम	पाँचथर	इलाम	झापा	मोरङ	सुनसरी	उदयपुर
कुनै पनि सुविधा प्रयोग नगर्ने परिवार	३.७	६.४	६.६	७.०	८.२	८.४	७.५	३.०	४.०	५.४	३.५	१.९	२.८	२.६	५.५
कम्तिमा एउटा सुविधा प्रयोग गर्ने परिवार	९६.३	९३.६	९३.४	९३.०	९१.८	९१.६	९२.५	९७.०	९६.०	९४.६	९६.५	९८.१	९७.२	९७.४	९४.५
घरायसी सुविधा तथा साधनहरूको प्रकार	रेडियो सुविधा	३७.२	५६.१	५३.३	५५.९	३९.१	५६.८	५७.७	५३.९	४९.२	५६.६	३९.३	२४.०	३०.७	१९.८
	टेलिभिजन	५४.६	३१.६	३६.१	३४.०	२७.४	२४.६	५४.४	४८.१	३८.०	५४.३	६७.९	६४.४	६०.७	४०.०
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	३.१	३.६	३.३		१.९	१.७	३.७	२.४	२.०	२.७	३.९	२.७	३.९	१.६
	मोबाइल फोन (साधारण)	७२.६	८५.३	८०.२		८२.६	८३.५	८२.५	८५.६	८४.०	८३.८	६६.२	६६.२	६७.९	७६.७
	स्मार्ट मोबाइल फोन	७४.२	६०.२	६३.९		५४.४	५७.२	७६.७	६७.४	६६.९	७२.९	८३.०	७७.५	७९.८	६८.३
	कम्प्युटर/ल्यापटप	११.८	५.९	६.२		४.४	४.०	८.८	६.४	५.५	८.४	१४.९	१४.५	१६.०	८.९
	इन्टरनेट सुविधा	३८.१	१८.४	३२.२		१२.६	२६.०	५४.५	१९.८	२९.०	३४.०	५४.६	३८.८	४३.५	२१.२
	कार/ जिप/भ्यान	२.२	०.९	०.९		०.६	०.५	१.६	०.५	०.९	२.३	३.२	२.५	२.७	१.७
	मोटरसाइकल/स्कुटर	२४.८	४.८	८.०		६.८	४.५	१२.८	७.५	१०.७	१६.७	३४.६	३२.३	३४.४	१७.२
	साइकल	४०.८	०.९	१.५		१.३	०.६	१.४	०.७	०.९	७.१	६०.९	६८.३	५६.८	२७.३
	विद्युतीय पंखा	५५.९	१.१	८.३		१.४	१.२	७.५	०.९	३.४	१३.७	८४.५	८२.२	८२.६	४८.९
	रेफ्रिजेरेटर	२५.८	१.२	६.०		१.९	१.५	६.९	२.०	२.४	६.६	४०.७	३४.७	३८.९	१९.५
	वाशिङ मशिन	२.५	०.५	०.२		०.३	०.१	०.८	०.३	०.३	०.८	४.३	३.७	३.२	०.४
	एयर कन्डिसनर	०.८	०.३	०.१		०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	१.२	१.५	०.९	०.२
जम्मा परिवार	११९०५५	२७७५	३९११८	२६२३९	३४२८६	४१७००	३८५८०	३७१६	२१८५५	४२४३७	७०५०१	२४५०१९	२७९६०	२१२४०७	८१०५१

२.२.८ परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा

जनगणनाअनुसार कोशी प्रदेशका कुल परिवारमध्ये १४.३ प्रतिशत परिवारमा महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको देखिएको छ। महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएका परिवार १२.६ प्रतिशत, महिलाको नाममा घर मात्र भएका परिवार १.६ प्रतिशत रहेका छन् भने महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै नभएका परिवार ७०.७ प्रतिशत रहेका छन्। जिल्लागत आधारमा विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.१६ : परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गाअनुसार परिवार संख्या

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	महिलाको स्वामित्व				उल्लेख नभएको
			घर मात्र	जग्गा मात्र	घर र जग्गा दुवै	घर र जग्गा दुवैमा नभएको	
कोशी प्रदेश	संख्या	११९०७५५	१८७१८	१४९७०३	१६९७०७	८४१५६४	११०६३
	प्रतिशत	१००	१.६	१२.६	१४.३	७०.७	०.९
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	२७७७६	२४०	२४११	२२७७	२२३६९	४७९
	प्रतिशत	१००	०.९	८.७	८.२	८०.५	१.७
संखुवासभा	संख्या	३९११८	६६३	४४९३	३९४४	२९६२८	३९०
	प्रतिशत	१००	१.७	११.५	१०.१	७५.७	१.०
सोलुखुम्बु	संख्या	२६२३९	२५७	२५३३	२५९६	२०६११	२४२
	प्रतिशत	१००	१.०	९.७	९.९	७८.६	०.९
ओखलढुङ्गा	संख्या	३४२८६	४०४	३६८०	४३२५	२५५०६	३७१
	प्रतिशत	१००	१.२	१०.७	१२.६	७४.४	१.१
खोटाङ	संख्या	४१७२०	३८२	३९८४	३२१९	३३६६९	४६६
	प्रतिशत	१००	०.९	९.५	७.७	८०.७	१.१
भोजपुर	संख्या	३८५८०	३९६	३२६९	३४३८	३११०२	३७५
	प्रतिशत	१००	१.०	८.५	८.९	८०.६	१.०
धनकुटा	संख्या	३७६१६	४३०	४८३७	३९७२	२८१७८	१९९
	प्रतिशत	१००	१.१	१२.९	१०.६	७४.९	०.५
तेह्रथुम	संख्या	२१८४५	३०९	२७९२	२१७८	१६३८२	१८४
	प्रतिशत	१००	१.४	१२.८	१०.०	७५.०	०.८
पाँचथर	संख्या	४२४३७	२८९	४०७४	२५५०	३५०८३	४४१
	प्रतिशत	१००	०.७	९.६	६.०	८२.७	१.०
इलाम	संख्या	७०५०१	६२७	६९९०	४९६६	५७२८९	६२९
	प्रतिशत	१००	०.९	९.९	७.०	८१.३	०.९
झापा	संख्या	२४५०१९	३७१५	३३७५४	४३१९६	१६२३६५	१९८९
	प्रतिशत	१००	१.५	१३.८	१७.६	६६.३	०.८
मोरङ	संख्या	२७२१६०	५०९६	३९१९८	५१०१०	१७४३२५	२५३१
	प्रतिशत	१००	१.९	१४.४	१८.७	६४.१	०.९

क्षेत्र	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा परिवार	महिलाको स्वामित्व				
			घर मात्र	जग्गा मात्र	घर र जग्गा दुबै	घर र जग्गा दुवैमा नभएको	उल्लेख नभएको
सुनसरी	संख्या	२१२४०७	४९३४	२९४८१	३३८३८	१४२१३९	२०१५
	प्रतिशत	१००	२.३	१३.९	१५.९	६६.९	०.९
उदयपुर	संख्या	८१०५१	९७६	८२०७	८१९८	६२९१८	७५२
	प्रतिशत	१००	१.२	१०.१	१०.१	७७.६	०.९

२.३. जनसांख्यिक विवरण

२.३.१ कोशी प्रदेशका जिल्ला अनुसारको जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

जनगणनाको नतिजा अनुसार कोशी प्रदेशका जिल्ला अनुसारको जनसंख्याको वितरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै मोरङ जिल्लाको २३.१ प्रतिशत रहेको छ भने सबैभन्दा कम तेह्रथुम जिल्लाको १.८ प्रतिशत रहेको छ । जुन गत जनगणना पनि सबैभन्दा बढी र कम क्रमशः २१.३ र २.२ रहेको थियो । कोशी प्रदेशको कुल जनसंख्या जनगणना २०७८ अनुसार ४९६१४१२ रहेको छ २०६८ मा ४५३४९४३ रहेको थियो । जिल्ला अनुसारको परिवर्तनलाई हेर्दा पहाडी तथा हिमाली जिल्लामा कुल जनसंख्याको प्रतिशत घटेको देखिन्छ भने तराईका जिल्लाहरूमा बढेको देखिन्छ । यसबाट पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूबाट तराईका जिल्लामा बसाइँसराइ बढेको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

क्षेत्र	परिवार संख्या	राष्ट्रिय जनगणना २०६८			राष्ट्रिय जनगणना २०७८		
		जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत	लैङ्गिक अनुपात
कोशी प्रदेश	११९१५५६	४५३४९४३	१००.०	९१.५०	४९६१४१२	१००.०	९५.०२
ताप्लेजुङ्ग	२७७९८	१२७४६१	२.८	९०.५०	१२०५९०	२.४	१०१.६०
संखुवासभा	३९१७३	१५८७४२	३.५	९०.१०	१५८०४१	३.२	१०१.४२
सोलुखुम्बु	२६३१९	१०५८८६	२.३	९३.६०	१०४८५१	२.१	१०१.२३
ओखलढुङ्गा	३४२९४	१४७९८४	३.३	८६.६०	१३९५५२	२.८	९५.२५
खोटाङ	४१७५०	२०६३१२	४.५	८८.९०	१७५२९८	३.५	९७.७२
भोजपुर	३८६३१	१८२४५९	४.०	८९.३०	१५७९२३	३.२	९८.१२
धनकुटा	३७६४८	१६३४१२	३.६	८८.१०	१५०५९९	३.०	९६.१६
तेह्रथुम	२१८५७	१०१५७७	२.२	८६.६०	८८७३१	१.८	९६.५२
पाँचथर	४२४९५	१९१८१७	४.२	८८.७०	१७२४००	३.५	९८.८१
इलाम	७०५३२	२९०२५४	६.४	९४.६०	२७९५३४	५.६	९९.५२
झापा	२४५१४२	८१२६५०	१७.९	९०.१०	९९८०५४	२०.१	९२.१०
मोरङ	२७२२८३	९६५३७०	२१.३	९३.६०	११४८१५६	२३.१	९४.३९
सुनसरी	२१२४४५	७६३४८७	१६.८	९४.६०	९२६९६२	१८.७	९३.९५
उदयपुर	८१०८९	३१७५३२	७.०	८९.२०	३४०७२१	६.९	९२.५२

कोशी प्रदेशका जिल्लागत लिङ्ग अनुसारको जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात

कोशी प्रदेशको लैङ्गिक अनुपात ९५ रहेको छ । प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार हेर्दा सबैभन्दा धेरै ताप्लेजुङ्गको १०१.६ र सबैभन्दा कम भुपा जिल्लाको ९२.१ रहेको छ । ताप्लेजुङ्ग, संखुवासभा र सोलुखुम्बु जिल्लामा महिलाको तुलनामा पुरुषको संख्या बढी रहेको देखिन्छ भने बाँकी जिल्लामा महिलाको संख्या बढी देखिन्छ ।

क्षेत्र	संख्या/प्रतिशत	जम्मा	पुरुष	महिला	लैङ्गिक अनुपात
कोशी प्रदेश	संख्या	४९६१४१२	२४१७३२८	२५४४०८४	९५.०
	प्रतिशत	१००.०	४८.७	५१.३	
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	१२०५९०	६०७७३	५९८१७	१०१.६
	प्रतिशत	१००.०	५०.४	४९.६	
संखुवासभा	संख्या	१५८०४१	७९५७९	७८४६२	१०१.४
	प्रतिशत	१००.०	५०.४	४९.६	
सोलुखुम्बु	संख्या	१०४८५१	५२७४७	५२१०४	१०१.२
	प्रतिशत	१००	५०.३	४९.७	
ओखलढुङ्गा	संख्या	१३९५५२	६८०८०	७१४७२	९५.३
	प्रतिशत	१००.०	४८.८	५१.२	
खोटाङ	संख्या	१७५२९८	८६६३७	८८६६१	९७.७
	प्रतिशत	१००.०	४९.४	५०.६	
भोजपुर	संख्या	१५७९२३	७८२११	७९७१२	९८.१
	प्रतिशत	१००.०	४९.५	५०.५	
धनकुटा	संख्या	१५०५९९	७३८२४	७६७७५	९६.२
	प्रतिशत	१००.०	४९.०	५१.०	
तेह्रथुम	संख्या	८८७३१	४३५८१	४५१५०	९६.५
	प्रतिशत	१००.०	४९.१	५०.९	
पाँचथर	संख्या	१७२४००	८५६८३	८६७१७	९८.८
	प्रतिशत	१००.०	४९.७	५०.३	
इलाम	संख्या	२७९५३४	१३९४३१	१४०१०३	९९.५
	प्रतिशत	१००.०	४९.९	५०.१	
भुपा	संख्या	९९८०५४	४७८५०९	५१९५४५	९२.१
	प्रतिशत	१००.०	४७.९	५२.१	
मोरङ	संख्या	११४८१५६	५५७५१२	५९०६४४	९४.४
	प्रतिशत	१००.०	४८.६	५१.४	
सुनसरी	संख्या	९२६९६२	४४९०२३	४७७९३९	९३.९
	प्रतिशत	१००.०	४८.४	५१.६	
उदयपुर	संख्या	३४०७२१	१६३७३८	१७६९८३	९२.५

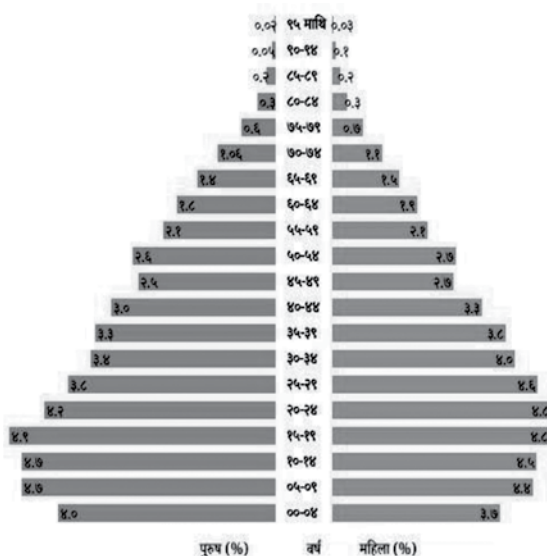
कोशी प्रदेशको उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

कोशी प्रदेशमा जनसंख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १५ देखि १९ वर्षको उमेर समूहमा जनसंख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (९.७%) रहेको छ । १० देखि १४ वर्षको ९.२ प्रतिशत, ५ देखि ९ र २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहको ९.१ प्रतिशत रहेको छ । उमेर समूह बढ्दै जाँदा

जनसंख्याको प्रतिशत घट्दै गएर ९५ वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहको जनसंख्या ०.१ प्रतिशत मात्र रहेको छ ।

उमेर समूह	जम्मा	%जम्माको	पुरुष	पुरुष (%)	महिला	महिला (%)
जम्मा	४९६१४१२	१००.०	२४१७३२८	४८.७	२५४४०८४	५१.३
००-०४ वर्ष	३८२९७२	७.७	१९८६१९	४.०	१८४३५३	३.७
०५-०९ वर्ष	४५१३४६	९.१	२३१५७४	४.७	२१९७७२	४.४
१०-१४ वर्ष	४५५०५८	९.२	२३१५४५	४.७	२२३५१३	४.५
१५-१९ वर्ष	४८१८८०	९.७	२४२७१५	४.९	२३९१६५	४.८
२०-२४ वर्ष	४५१२३४	९.१	२१०७६०	४.२	२४०४७४	४.८
२५-२९ वर्ष	४१४४४६	८.४	१८८६५१	३.८	२२५७९५	४.६
३०-३४ वर्ष	३६८६५०	७.४	१६८८५२	३.४	१९९७९८	४.०
३५-३९ वर्ष	३५५२०१	७.२	१६४२१६	३.३	१९०९८५	३.८
४०-४४ वर्ष	३३३७६९	६.३	१४९८२७	३.०	१८३९४२	३.३
४५-४९ वर्ष	२५८२१६	५.२	१२४८८७	२.५	१३३३२९	२.७
५०-५४ वर्ष	२६५६४८	५.४	१३०४२९	२.६	१३५२१९	२.७
५५-५९ वर्ष	२०६५२८	४.२	१०२४५८	२.१	१०४०७०	२.१
६०-६४ वर्ष	१८३५९३	३.७	९०२१५	१.८	९३३७८	१.९
६५-६९ वर्ष	१४४०७०	२.९	७०११	१.४	७३०५९	१.५
७०-७४ वर्ष	१०७२२८	२.२	५२५०९	१.१	५४७१९	१.१
७५-७९ वर्ष	६४५०६	१.३	३१४८०	०.६	३३०२६	०.७
८०-८४ वर्ष	३१९३९	०.६	१६०८३	०.३	१५८५६	०.३
८५-८९ वर्ष	१६७२६	०.३	७९०८	०.२	८८१८	०.२
९०-९४ वर्ष	५७५६	०.१	२५८७	०.१	३१६९	०.१
९५ र भन्दा माथी	२६४६	०.१	१००२	०.०२	१६४४	०.०३

कोशी प्रदेशको जनसंख्या पिरामिड

तालिका नं. २.१७ : कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लागत उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको प्रतिशत

उमेर समूह	कोशी प्रदेश	ताप्लेजुङ	संखुवासभा	सोलुखुम्बु	ओखलढुङ्गा	खोटाङ	भोजपुर	धनकुटा	तेह्रथुम	पाँचथर	इलाम	भुवा	मोरङ	सुनसरी	उदयपुर
००-०४	७.७	८.५	७.६	७.९	७.१	८.२	७.७	७.१	७.६	८.१	६.५	७.३	७.६	८.४	८.१
०५-०९	९.१	९.७	९.६	८.९	८.२	९.४	९.१	८.५	९.२	९.२	७.६	८.८	९.०	९.७	९.६
१०-१४	९.२	९.६	९.८	९.९	९.६	१०.३	९.९	८.८	८.८	९.०	७.६	८.९	९.०	९.२	१०.३
१५-१९	९.७	१०.८	१०.१	१०.०	१०.६	१०.९	१०.२	९.५	१०.०	१०.२	९.२	९.३	९.५	९.४	१०.६
२०-२४	९.१	९.९	८.८	९.३	९.२	९.०	८.७	९.०	९.०	९.५	८.९	८.६	९.२	९.५	९.३
२५-२९	८.४	८.७	८.४	८.५	७.९	७.६	७.८	८.१	८.०	८.५	८.८	८.०	८.४	८.८	८.१
३०-३४	७.४	६.९	७.३	७.१	६.४	६.०	६.६	७.२	७.१	७.१	८.०	७.७	७.५	७.८	७.२
३५-३९	७.२	६.०	६.७	६.५	५.९	५.५	६.०	६.८	६.४	६.३	७.५	७.७	७.६	७.५	६.७
४०-४४	६.३	५.४	५.८	५.५	५.४	४.९	५.४	६.२	५.७	५.४	६.७	७.०	६.७	६.४	५.७
४५-४९	५.२	४.५	४.७	४.५	४.९	४.६	४.९	५.३	४.९	४.७	५.४	५.६	५.४	५.२	४.९
५०-५४	५.४	५.१	५.१	५.५	६.०	५.५	५.६	५.८	५.७	५.५	६.०	५.६	५.२	४.९	५.२
५५-५९	४.२	४.१	४.१	४.३	४.७	४.६	४.८	४.८	४.७	४.६	४.८	४.१	४.१	३.७	३.८
६०-६४	३.७	३.६	४.१	३.९	४.४	४.२	४.४	४.३	४.४	४.१	४.४	३.६	३.६	३.२	३.४
६५-६९	२.९	२.७	३.१	३.१	३.४	३.२	३.२	३.३	३.१	३.०	३.४	२.९	२.९	२.५	२.७
७०-७४	२.२	२.०	२.३	२.३	२.८	२.६	२.५	२.३	२.३	२.१	२.३	२.२	२.१	१.९	२.१
७५-७९	१.३	१.२	१.४	१.६	१.९	१.८	१.७	१.५	१.५	१.३	१.५	१.४	१.२	१.०	१.३
८०-८४	०.६	०.७	०.७	०.७	१.०	०.९	०.९	०.८	०.८	०.८	०.७	०.७	०.६	०.५	०.६
८५-८९	०.३	०.३	०.४	०.४	०.५	०.५	०.५	०.४	०.४	०.३	०.४	०.४	०.३	०.२	०.३
९०-९४	०.१	०.१	०.१	०.१	०.२	०.१	०.२	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१	०.१
९५ र भन्दा माथि	०.१	०.०	०.०	०.०	०.१	०.०	०.१	०.०	०.०	०.०	०.०	०.१	०.१	०.१	०.०
जम्मा	४९६१४१२	१२०५९०	१५८०४१	१०४८५१	१३९५५२	१७५२९८	१५७९२३	१५०५९९	८८७३१	१७२४००	२७९५३४	९९८०५४	११४८१५६	९२६९६२	३४०७२१

तालिका नं. २.१८ : कोशी प्रदेशका जिल्लागत विशेष उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

उमेर समूह	संख्या/प्रतिशत	कोशी प्रदेश	जिल्ला												
			ताप्लेजुङ्ग	सुनसरी	सिन्धुपाल्चोक	खोटाङ	भोजपुर	धनकुटा	तेह्रथुम	पाँचथर	इलाम	झापा	मोरङ	सुनसरी	उदयपुर
एक वर्ष भन्दा कम	संख्या	६४५४	१७४४	२०२८	१५२८	२२७४	२१७०	१८८६	१११५	२५७९	३२४६	१२३७७	१४३४३	१२४८९	४६४२
	प्रतिशत	१.३	१.४	१.३	१.५	१.२	१.३	१.३	१.३	१.५	१.२	१.२	१.२	१.३	१.४
५ वर्ष भन्दा कम	संख्या	३८२९७२	१०२२०	११२३६	८३३३	९९५९	१२२२८	१०७०६	६७९९	१३९७६	१८०४२	७३०३९	८७०२९	७८०२६	२७७३९
	प्रतिशत	७.७	८.५	७.६	७.९	७.१	७.७	७.१	७.६	८.१	६.५	७.३	७.६	८.४	८.१
०-१४ वर्ष	संख्या	१२९३७६	३३५२९	४२६९५	२८०६१	४८९९७	४२२९९	३६८५६	२२७७६	४५३२४	६०६९१	२५०३८	२९५१८५	२५६८८	९५४९६
	प्रतिशत	२६.०	२७.८	२७.०	२६.८	२५.०	२६.८	२४.५	२५.६	२६.३	२१.७	२५.१	२५.७	२७.३	२८.०
१६ वर्ष र सो भन्दा माथि	संख्या	३५७५११	८४४४४	११२००२	७४५७१	१०९६३४	११२३८५	११०८६५	६४२२५	१२३५५२	२१३८३६	७२९२६६	८३१५५७	६५६८८६	२३७५७६
	प्रतिशत	७२.१	७०.०	७०.९	७१.१	७२.८	७३.२	७३.६	७२.४	७३.७	७६.५	७३.१	७३.४	७०.९	६९.७
०-१८ वर्ष	संख्या	१६८३६६	४४१२९	५५७४०	३६७०७	६६९७०	५५५१६	४८४३८	२९९६८	५९५८६	८१४६३	३२६१०४	३८४६६७	३२४०७५	१२५३६७
	प्रतिशत	३३.९	३६.६	३५.३	३५.०	३३.७	३३.२	३२.२	३३.८	३४.६	२९.१	३२.७	३३.५	३५.०	३६.८
१५-५९ वर्ष	संख्या	३११५७२	७४२२०	९६१५५	६४०९०	८४९४३	१०२९३७	९४७४८	५४६४६	१०६८२९	१८३०१४	६३४९२४	७२९२६२	५८५७३३	२०९३८८
	प्रतिशत	६२.८	६१.५	६०.८	६१.१	६०.९	६०.७	६२.८	६१.६	६२.०	६५.५	६३.६	६३.५	६३.२	६१.५
६० वर्ष र सो भन्दा माथि	संख्या	५५६४६४	१२८४१	१९१९१	१२७००	१९७५७	२३३६४	२०९०६	११३५९	२०२४७	३५८५९	११३०९२	१२३७०९	८८४८२	३५८३७
	प्रतिशत	११.२	१०.६	१२.१	१२.१	१४.२	१३.३	१२.७	१२.८	११.७	१२.८	११.३	१०.८	९.५	१०.५
६८ वर्ष र सो भन्दा माथि	संख्या	२८२०८६	६४८८	९६९६	६६४१	१०६१३	१०९२९	९७४४	५७४०	९९७८	१७७४७	५८७३३	६११०६	४३३८९	१८८३२
	प्रतिशत	५.७	५.४	६.१	६.३	७.६	७.१	६.५	६.५	५.८	६.३	५.९	५.३	४.७	५.५
१६-२४ वर्ष	संख्या	७२५५५	२०१६६	२३८२१	१६०६४	२२०९८	२४०६६	२२३९७	१३६३३	२७४३८	४१०७७	१४४००५	१७३६०२	१४२१५५	५४००६
	प्रतिशत	१५.२	१६.७	१५.१	१५.३	१५.८	१६.०	१५.९	१५.३	१५.९	१४.७	१४.४	१५.१	१५.३	१५.९
१६-४० वर्ष	संख्या	२०७४४७	५००३२	६४०३७	४२६३३	६६६५६	६०८६१	६०६७०	३५३७७	७०४९५	११४२७	४११७३३	४८८८२८	४०२२५६	१४०४७६
	प्रतिशत	४१.७	४१.५	४०.५	४०.७	३९.३	३८.०	४०.३	३९.९	४०.९	४२.४	४१.३	४२.६	४३.४	४१.२

Different measures of demographic dividend by districts of Koshi Province, 2021

क्षेत्र	Working- age (%)	Child dependents (%)	Old-age population (%)	Dependency ratio	Growth rate (%) of population	Growth rate (%) of working-age	Growth rate (%) of child dependents
कोशी प्रदेश	६१.५	३२.९	५.७	६२.७			
ताप्लेजुङ्ग	६५.२	२७.८	७.०	५३.४	-०.५३	०.६५	-३.२०
संखुवासभा	६४.९	२७.०	८.०	५४.०	-०.०४	१.०३	-२.७१
सोलुखुम्बु	६५.०	२६.८	८.२	५३.८	-०.०९	०.८२	-२.५८
ओखलढुङ्गा	६५.२	२५.०	९.८	५३.३	-०.५६	०.७४	-३.९५
खोटाङ	६२.९	२८.०	९.१	५९.०	-१.५६	-०.४३	-४.३४
भोजपुर	६४.४	२६.८	८.९	५५.४	-१.३८	-०.४४	-३.८९
धनकुटा	६७.१	२४.५	८.४	४९.१	-०.७८	०.०२	-३.३४
तेह्रथुम	६६.०	२५.६	८.४	५१.५	-१.३०	-०.३६	-३.८५
पाँचथर	६६.१	२६.३	७.६	५१.३	-१.०२	०.०२	-३.७२
इलाम	६९.८	२१.७	८.५	४३.२	-०.३६	०.३४	-३.३३
झापा	६७.२	२५.१	७.७	४८.८	१.९७	२.४७	०.१४
मोरङ	६७.१	२५.७	७.२	४९.०	१.६६	२.२३	-०.२८
सुनसरी	६६.४	२७.३	६.३	५०.५	१.८६	२.४५	०.०९
उदयपुर	६४.८	२८.०	७.१	५४.२	०.६८	१.८१	-२.०५

Note:

Working-age

population

The population aged 15-64 years.

Child dependent

The child population below 15 years of age.

Old-age dependency ratio

The ratio of populations aged 65 and above to population aged 15-64 years, expressed per 100 of the denominator.

Dependency ratio

The ratio of populations below 15 plus 65 years and above to the population aged 15-64 years, expressed per 100 of the denominator.

स्रोत: Thematic Report VII, Demographic Dividend in Nepal, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

२.३.२ कोशी प्रदेशको जनसंख्या वृद्धिदर/परिवर्तन र जनघनत्व सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर ०.८६ (नेपालको ०.९२) भन्दा केही कम रहेको छ भने अन्तर्गतका जिल्लाहरूको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर हेर्दा झापा, सुनसरी, मोरङ र उदयपुरको सकारात्मक वृद्धि रहेको छ भने बाँकी ८ वटा जिल्लाको वृद्धिदर नकारात्मक रहेको छ । वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर साथै दश वर्षमा भएको परिवर्तन सम्बन्धी कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

क्षेत्र	जनसंख्या		वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	दश वर्षमा भएको	
	२०७८	२०६८		परिवर्तन	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	४९६१४१२	४५३४९४३	०.८६	४२६४६९	९.४०
ताप्लेजुङ	१२०५९०	१२७४६१	-०.५३	-६८७१	-५.३९
संखुवासभा	१५८०४१	१५८७४२	-०.०४	-७०१	-०.४४
सोलुखुम्बु	१०४८५१	१०५८८६	-०.०९	-१०३५	-०.९८
ओखलढुङ्गा	१३९५५२	१४७९८४	-०.५६	-८४३२	-५.७०
खोटाङ	१७५२९८	२०६३१२	-१.५६	-३१०१४	-१५.०३
भोजपुर	१५७९२३	१८२४५९	-१.३९	-२४५३६	-१३.४५
धनकुटा	१५०५९९	१६३४१२	-०.७८	-१२८१३	-७.८४
तेह्रथुम	८८७३१	१०१५७७	-१.३०	-१२८४६	-१२.६५
पाँचथर	१७२४००	१९१८१७	-१.०२	-१९४१७	-१०.१२
इलाम	२७९५३४	२९०२५४	-०.३६	-१०७२०	-३.६९
भापा	९९८०५४	८१२६५०	१.९७	१८५४०४	२२.८१
मोरङ	११४८१५६	९६५३७०	१.६६	१८२७८६	१८.९३
सुनसरी	९२६९६२	७६३४८७	१.८६	१६३४७५	२१.४१
उदयपुर	३४०७२१	३१७५३२	०.६८	२३१८९	७.३०

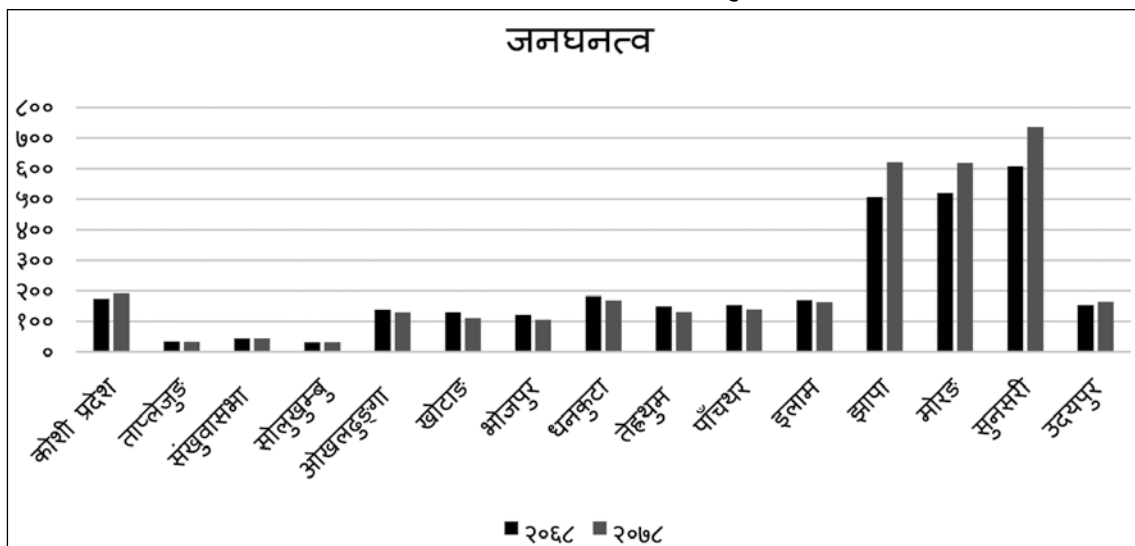
जनघनत्व

जनगणनाको नतिजा अनुसार कोशी प्रदेशको जनघनत्व १९२ (अर्थात प्रति वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा १९२ जनाको बसोबास) रहेको देखिन्छ जुन २०६८ को जनगणनामा १७५ रहेको थियो । जिल्लाअनुसार तलको तालिका तथा रेखाचित्रलाई हेर्दा कोशी प्रदेश अन्तर्गत रहेका तराईका जिल्ला भापा, मोरङ, सुनसरी र उदयपुर जिल्लामा २०६८ को तुलनामा जनघनत्व बढेको देखिन्छ भने बाँकी रहेका पहाडी तथा हिमाली जिल्लामा २०६८ को तुलनामा जनघनत्व घटेको देखिन्छ ।

क्षेत्र	जनसंख्या	जनसंख्या प्रतिशत	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशत	जनघनत्व	
					२०६८	२०७८
कोशी प्रदेश	४९६१४१२	१००.	२५९०४	१००.	१७५	१९२
ताप्लेजुङ	१२०,५९०	२.४	३,६४६	१४.१	३५	३३
संखुवासभा	१५८,०४१	३.२	३,४८०	१३.४	४६	४५
सोलुखुम्बु	१०४,८५१	२.१	३,३१२	१२.८	३२	३२
ओखलढुङ्गा	१३९,५५२	२.८	१,०७४	४.१	१३८	१३०
खोटाङ	१७५,२९८	३.५	१,५९१	६.१	१३०	११०
भोजपुर	१५७,९२३	३.२	१,५०७	५.८	१२१	१०५
धनकुटा	१५०५९९	३.	८९१	३.४	१८३	१६९
तेह्रथुम	८८७३१	१.८	६७९	२.६	१५०	१३१
पाँचथर	१७२,४००	३.५	१,२४१	४.८	१५५	१३९
इलाम	२७९,५३४	५.६	१,७०३	६.६	१७०	१६४

क्षेत्र	जनसंख्या	जनसंख्या प्रतिशत	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशत	जनघनत्व	
					२०६८	२०७८
भापा	९९८,०५४	२०.१	१,६०५	६.२	५०६	६२१
मोरङ	१,१४८,१५६	२३.१	१,८५५	७.२	५२०	६१९
सुनसरी	९२६,९६२	१८.७	१,२५७	४.९	६०७	७३७
उदयपुर	३४०,७२१	६.९	२,०६३	८.	१५४	१६५

रेखाचित्र: कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसार जनघनत्व

२.३.३. जातजाति, मातृभाषा र धर्म सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २.१९ : कोशी प्रदेशका जातजाति अनुसारको जनसंख्या र प्रतिशत

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत (जम्माको)
सबै जातजाति	४९६१४१२	२४१७३२८	२५४४०८४	१००.०
क्षेत्री	७४४०७६	३५९२८३	३८४७९३	१५.०
ब्राह्मण (पहाडी)	५७३१६७	२७८२५६	२९४९११	११.६
राई	५०६४२२	२४४५७४	२६१८४८	१०.२
याक्थुङ/लिम्बु	३८७५१५	१८६९३८	२००५७७	७.८
तामाङ	२२८८३८	११०४२२	११८४१६	४.६
थारू	२०९५१९	१०१२५६	१०८२६३	४.२
मुसलमान	२०२३८६	९८९८८	१०३३९८	४.१
मगर	१९६६१८	९४७५४	१०१८६४	४.०
नेवार	१७८४०५	८६१७१	९२२३४	३.६
विश्वकर्मा	१६७०३८	७९५८८	८७४५०	३.४
राजवंशी	१२७९८५	६१९६७	६६०१८	२.६
परियार	९१९२७	४३५८७	४८३४०	१.९

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत (जम्माको)
मुसहर	७४९११	३७२५५	३७६५६	१.५
शेर्पा	७०३४८	३४७७५	३५५७३	१.४
यादव	७०२८९	३६९७३	३३३१६	१.४
गुरुङ	६३३७०	३०१२८	३३२४२	१.३
सन्थाल	५६४७७	२७४२०	२९०५७	१.१
मिजार	४८७५७	२३५४२	२५२१५	१.०
तेली	४५८३३	२३६७०	२२१६३	०.९
कोईरी/कुश्वाहा	४२१५०	२१७३५	२०४१५	०.८
गनगाई	४१२२६	२०२४६	२०९८०	०.८
बाँतर/सरदार	३९६६२	१९६३७	२००२५	०.८
घर्ति/भुजेल	३७७०३	१८४१५	१९२८८	०.८
ओराव/कुदुख	३६००४	१७१३०	१८८७४	०.७
सन्थासी/दशनामी	३४४३७	१६५२३	१७९१४	०.७
कुलुङ	३२१८०	१५९०२	१६२७८	०.६
धानुक	३१०५२	१५८७३	१५१७९	०.६
माभी	२९८५०	१४४२१	१५४२९	०.६
केवत	२६७४९	१३६३५	१३११४	०.५
धिमाल	२४४३५	११५५५	१२८८०	०.५
मल्लाह	२४२३७	१२२९४	११९४३	०.५
ब्राह्मण (तराई)	२३७१८	१२१७०	११५४८	०.५
सुनुवार	२१६४९	१०६५१	१०९९८	०.४
हलुवाई	२१२६५	१०७८८	१०४७७	०.४
ताजपुरिया	२०६०५	९७४९	१०८५६	०.४
विदेशी	१९२५४	११४९५	७७५९	०.४
खवास	१८९२४	९१५५	९७६९	०.४
दनुवार	१६९००	८१०६	८७९४	०.३
याक्खा	१६४५१	८०३६	८४१५	०.३
हजाम/ठाकुर	१५४४७	७९४५	७५०२	०.३
वान्तवा	१४९८५	७२६१	७७२४	०.३
दुशढ/पासवान/पासी	१४४२४	७३६३	७०६१	०.३
मारवाडी	१४०५०	७२७०	६७८०	०.३
चमार/हरिजन/राम	१४०११	६९०३	७१०८	०.३
अमात	१३९००	७०४४	६८५६	०.३
नुनिया	१३७२६	६८४८	६८७८	०.३
सुँडी	१२१७३	६२०८	५९६५	०.२
बङ्गाली	१२०६०	६०३२	६०२८	०.२

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत (जम्माको)
चामलिङ्ग	१०८०२	५२३०	५५७२	०.२
खत्वे	१०७३६	५३५८	५३७८	०.२
बाँकी सबै जातजाति	२१२७६६	१०६८०३	१०५९६३	४.३

तालिका नं. २.२० : कोशी प्रदेशका जातजातिको समूह अनुसारको संख्या र प्रतिशत

क्षेत्र	संख्या / प्रतिशत	जम्मा	पहाडी जात	तराई जात	पहाडी जनजाति	तराई जनजाति	पहाडी दलित	तराई दलित	धार्मिक तथा भाषिक समूह	अन्य
कोशी प्रदेश	संख्या	४९६१४१२	१३५९९५१	४०९०४६	१८७०३२१	६०२८०५	३०८१९६	१७३३५१	२१४५९२	२३१५०
	प्रतिशत	१००	२७.४	८.२	३७.७	१२.१	६.२	३.५	४.३	०.५
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	१२०५९०	२१६९५	२०७	८९५६३	४७७	८३८७	२६	१५	२२०
	प्रतिशत	१००	१८.०	०.२	७४.३	०.४	७.०	०.०	०.०	०.२
संखुवासभा	संख्या	१५८०४१	३४३७४	३८३	१०८०४२	३१२	१३३७९	४४	३६	१४७१
	प्रतिशत	१००	२१.८	०.२	६८.४	०.२	८.५	०.०	०.०	०.९
सोलुखुम्बु	संख्या	१०४८५१	१९३३७	१९१	७६५७५	१०९	८५४४	२७		६८
	प्रतिशत	१००	१८.४	०.२	७३.०	०.१	८.१	०.०	०.०	०.१
ओखलढुङ्गा	संख्या	१३९५५२	४३२५८	२०८	८०७८५	९९	१५१४३	३१		२८
	प्रतिशत	१००	३१.०	०.१	५७.९	०.१	१०.९	०.०	०.०	०.०
खोटाङ	संख्या	१७५२९८	४५८९०	४१७	१०९०५५	२२०	१९६२६	४१	२२	२७
	प्रतिशत	१००	२६.२	०.२	६२.२	०.१	११.२	०.०	०.०	०.०
भोजपुर	संख्या	१५७९२३	३६५५३	२६८	१०५८१६	२७१	१४९२३	३४	२२	३६
	प्रतिशत	१००	२३.१	०.२	६७.०	०.२	९.४	०.०	०.०	०.०
धनकुटा	संख्या	१५०५९९	३७५९६	६४२	१००७०१	४६१	१०८६६	४०	१०४	१८९
	प्रतिशत	१००	२५.०	०.४	६६.९	०.३	७.२	०.०	०.१	०.१
तेह्रथुम	संख्या	८८७३१	२७४९२	२६८	५२४९०	२१५	८२०७	१६	१२	३१
	प्रतिशत	१००	३१.०	०.३	५९.२	०.२	९.२	०.०	०.०	०.०
पाँचथर	संख्या	१७२४००	३१८०८	३९०	१२९२७३	४२९	१०१७०	५८	८४	१८८
	प्रतिशत	१००	१८.५	०.२	७५.०	०.२	५.९	०.०	०.०	०.१
इलाम	संख्या	२७९५३४	७६१६४	१०६५	१८५१२०	१३१०	१५१४३	१५९	१३५	४३८
	प्रतिशत	१००	२७.२	०.४	६६.२	०.५	५.४	०.१	०.०	०.२
झापा	संख्या	९९८०५४	४१११७७	५४०७४	२४२८५८	१७८८५६	६०५४३	८७९४	३५०८६	६६६६
	प्रतिशत	१००	४१.२	५.४	२४.३	१७.९	६.१	०.९	३.५	०.७
मोरङ	संख्या	११४८१५६	३०१७८२	१८१६९२	२३२९९५	२३१४८२	४८०९९	८६७९८	५९३२५	५९८३
	प्रतिशत	१००	२६.३	१५.८	२०.३	२०.२	४.२	७.६	५.२	०.५
सुनसरी	संख्या	९२६९६२	१७६३८०	१५९६४४	२०५४६९	१५१६७४	३७२५०	७९९६९	११७००८	७५६८
	प्रतिशत	१००	१९.०	१७.२	२२.२	१६.४	४.०	७.८	१२.६	०.८
उदयपुर	संख्या	३४०७२१	९६४४५	९५९७	१५१५७९	३६८९०	३७९१६	५३१४	२७३५	२४५
	प्रतिशत	१००	२८.३	२.८	४४.५	१०.८	११.१	१.६	०.८	०.१

मातृभाषा

तालिका नं. २.२१ : कोशी प्रदेश र अन्तर्गतका जिल्लागत मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या प्रतिशत

क्षेत्र	५ प्रमुख मातृभाषाहरू (क्रमशः)	५ मुख्य मातृभाषा बोल्नेको प्रतिशत	अन्य मातृभाषा बोल्नेको प्रतिशत
कोशी प्रदेश	नेपाली (४५.३%), मैथिली (११.७%), लिम्बु (६.७%), थारू (४.४%), तामाङ (३.५%)	७२	२८.४
ताप्लेजुङ	लिम्बु (३९.४%), नेपाली (३३.६%), शेर्पा (१२.३%), तामाङ (४.३%), गुरुङ (२.८%)	९२.३	७.७
संखुवासभा	नेपाली (४४.१%), तामाङ (९.६%), कुलुङ (६.९%), शेर्पा (५.५%), लिम्बु (४.८%)	७०.९	२९.१
सोलुखुम्बु	नेपाली (३४.७%), शेर्पा (१७.०%), कुलुङ (१०.८%), तामाङ (१०.१%), खालिङ (८.५%)	८१.	१९.
ओखलढुङ्गा	नेपाली (५२.६%), तामाङ (१०.२%), मगर (९.७%), शेर्पा (८.४%), वाम्बुले (४.९%)	८५.८	१४.२
खोटाङ	नेपाली (४७.६%), चाम्लिङ (१७.५%), मगर (४.५%), तामाङ (३.९%), वान्तवा (३.८%)	७७.३	२२.७
भोजपुर	नेपाली (४७.८%), वान्तवा (२०.०%), तामाङ (७.५%), मगर (३.५%), नेवारी (३.३%),	८२.१	१७.९
धनकुटा	नेपाली (४५.४%), लिम्बु (१३.०%), वान्तवा (९.९%), मगर (९.३%), तामाङ (५.३%)	८२.८	१७.२
तेह्रथुम	नेपाली (५०.६%), लिम्बु (३४.०%), तामाङ (६.३%), मगर (२.५%), गुरुङ (१.४%)	९४.७	५.३
पाँचथर	लिम्बु (४२.३%), नेपाली (२९.३%), वान्तवा (७.०%), तामाङ (६.८%), मगर धुत (३.४%)	८८.७	११.३
इलाम	नेपाली (५४.३%), लिम्बु (१३.७%), वान्तवा (७.५%), राई (४.८%), तामाङ (४.६%),	८४.९	१५.१
झापा	नेपाली ६१.५%, राजवंशी (८.५%), लिम्बु (५.४%), मैथिली (४.२%), सन्थाली (३.२%)	८२.९	१७.२
मोरङ	नेपाली (४०.०%), मैथिली (२२.६%), थारू (६.६%), राजवंशी (३.६%), लिम्बु (३.२%)	७६.	२४.
सुनसरी	नेपाली (३२.८%), मैथिली (२८.२%), थारू (११.६%), उर्दु (८.०%), उराव (२.७%)	८३.२	१६.८
उदयपुर	नेपाली (५१.३%), मगर (११.०%), थारू (८.०%), चाम्लिङ (६.९%), तामाङ (५.५%)	८३	१७.४

धर्म

तालिका नं. २.२२ : कोशी प्रदेश र अन्तर्गतका जिल्लामा धर्म अनुसारको जनसंख्या प्रतिशत

क्षेत्र	हिन्दू	बौद्ध	इस्लाम	किराँत	इसाई	प्रकृति	अन्य
कोशी प्रदेश	६७.४	८.७	४.२	१६.८	२.३	०.५	०.१
ताप्लेजुङ	३०.४	२२.	०	४४.२	२.६	०	०.७
संखुवासभा	४०.४	२६.७	०	२८.८	३.२	०.	०.५
सोलुखुम्बु	३७.७	२८.३	०	३०.८	३.१	०.	०.
ओखलढुङ्गा	६५.	२०.	०	१३.५	१.५	०.	०.
खोटाङ	५२.२	८.३	०	३६.२	३.१	०.२	०.
भोजपुर	४६.४	१६.	०	३६.३	१.२	०.	०.
धनकुटा	४९.६	१३.१	०.१	३४.७	२.५	०.	०.
तेह्रथुम	५१.	१३.५	०	३३.२	२.१	०.१	०.१
पाँचथर	२९.२	१२.३	०	५५.७	२.७	०.	०.
इलाम	४४.२	१६.	०.१	३६.२	३.५	०.	०.
झापा	७९.१	४.९	३.३	९.४	२.६	०.६	०.
मोरङ	८१.५	४.१	४.९	६.६	२.	०.८	०.१
सुनसरी	७४.३	३.६	१२.३	७.७	१.७	०.२	०.
उदयपुर	७०.४	११.७	०.८	१३.	२.९	१.२	०.

२.३.४. कोशी प्रदेशमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसंख्या

जनगणनामा नेपालभित्र अक्सर बसोबास गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी सबैको विवरण संकलन गरिएको थियो । जसअनुसार हरेक व्यक्तिले आफुलाई जुन देशको नागरिक बताएका थिए सो विवरणको विश्लेषण गर्दा कोशी प्रदेशमा ९९.६१ प्रतिशत व्यक्तिहरू नेपाली नागरिक रहेका छन् । बाँकी ०.३८ प्रतिशत (१९०१९ जना) भारतीय, ४७ जना चिनियाँ, ६३ जना सार्क देश(भारत बाहेक), १८८ जना अन्य देशका नागरिक रहेका छन् । जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.२३ : कोशी प्रदेशका जिल्ला अनुसार नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसंख्या

क्षेत्र	हिन्दू	नेपाली		भारतीय		चिनियाँ		सार्क देश (भारत बाहेक)		अन्य		नखुलेको	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	४९६१४१२	४९४२१५८	९९.६१	१९०१९	०.३८	४७	०.००	६३	०.००	११८	०.००	७	०.००
ताप्लेजुङ	१२०५९०	१२०३८१	९९.८३	१९९	०.१७	९	०.०१	०	०.००	१	०.००	०	०.००
संखुवासभा	१५८०४१	१५६५८०	९९.०८	१४६०	०.९२	०	०.००	०	०.००	१	०.००	०	०.००
सोलुखुम्बु	१०४८५१	१०४७९१	९९.९४	१५	०.०१	२७	०.०३	०	०.००	१८	०.०२	०	०.००
ओखलढुङ्गा	१३९५५२	१३९५३८	९९.९९	९	०.०१	०	०.००	०	०.००	५	०.००	०	०.००
खोटाङ	१७५२९८	१७५२७१	९९.९८	२४	०.०१	१	०.००	०	०.००	२	०.००	०	०.००
भोजपुर	१५७९२३	१५७८९२	९९.९८	२८	०.०२	०	०.००	१	०.००	२	०.००	०	०.००
धनकुटा	१५०५९९	१५०४२६	९९.८९	१७१	०.११	०	०.००	०	०.००	२	०.००	०	०.००
तेह्रथुम	८८७३१	८८७००	९९.९७	३०	०.०३	०	०.००	०	०.००	१	०.००	०	०.००
पाँचथर	१७२४००	१७२२२४	९९.९०	१७६	०.१०	०	०.००	१	०.००	०	०.००	०	०.००
इलाम	२७९५३४	२७९०९९	९९.८४	४२३	०.१५	०	०.००	१	०.००	११	०.००	०	०.००
भैरहवा	९९८०५४	९९१५५३	९९.३५	६४४३	०.६५	१	०.००	३७	०.००	१९	०.००	१	०.००
मोरङ	११४८१५६	११४३०६९	९९.५६	५०३५	०.४४	६	०.००	२१	०.००	१९	०.००	६	०.००
सुनसरी	९२६९६२	९२२१३६	९९.४८	४७९३	०.५२	३	०.००	२	०.००	२८	०.००	०	०.००
उदयपुर	३४०७२१	३४०४९८	९९.९३	२१४	०.०६	०	०.००	०	०.००	९	०.००	०	०.००

२.३.५ जनसंख्याको वैवाहिक स्थिति

यस जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थितिसम्बन्धी प्रश्न समावेश गरिएको थियो । सो अनुसार प्राप्त नतिजाले कोशी प्रदेशमा १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको कुल जनसंख्या ४१२७०९४ मध्ये ३२.३ प्रतिशत अविवाहित रहेका छन् । १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका पुरुष ३७.२ प्रतिशत र महिला २७.७ प्रतिशत अविवाहित रहेका छन् । विवाहित पुरुष र महिलाको प्रतिशत क्रमशः ५९.६ र ६४. २ रहेको छ । कोशी प्रदेशमा रहेका जिल्ला अनुसार महिला तथा पुरुषको वैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.२४ : कोशी प्रदेशका जिल्लाअनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	अविवाहित	विवाहित	विधुर/विधवा	सम्बन्ध विच्छेद	छुट्टिएको
कोशी प्रदेश	जम्मा	४१२७०९४	१३३२८६५	२५५९२२२	१९८००२	९२०५	२७८००
	प्रतिशत	१००.०	३२.३	६२.०	४.८	०.२	०.७
	पुरुष	१९८७१३५	७३९६६७	११८५२३३	४७३२६	४१८६	१०७२३
	प्रतिशत	१००.०	३७.२	५९.६	२.४	०.२	०.५
	महिला	२१३९९५९	५९३१९८	१३७३९८९	१५०६७६	५०१९	१७०७७
	प्रतिशत	१००.०	२७.७	६४.२	७.०	०.२	०.८
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	९८६५४	३४८४७	५९१९५	३९०५	१७१	५३६
	प्रतिशत	१००.०	३५.३	६०.०	४.०	०.२	०.५
	पुरुष	४९५९०	१९३३४	२८५७६	१३२७	९७	२५६
	प्रतिशत	१००.०	३९.०	५७.६	२.७	०.२	०.५
	महिला	४९०६४	१५५१३	३०६१९	२५७८	७४	२८०
	प्रतिशत	१००.०	३१.६	६२.४	५.३	०.२	०.६
संखुवासभा	जम्मा	१३०८६६	४२५३४	८०८२६	६१०२	२७७	११२७
	प्रतिशत	१००.०	३२.५	६१.८	४.७	०.२	०.९
	पुरुष	६५४९७	२३९१०	३९३०५	१६४१	१६२	४७९
	प्रतिशत	१००.०	३६.५	६०.०	२.५	०.२	०.७
	महिला	६५३६९	१८६२४	४१५२१	४४६१	११५	६४८
	प्रतिशत	१००.०	२८.५	६३.५	६.८	०.२	१.०
सोलुखुम्बु	जम्मा	८७१६३	३११५७	५१४२३	३९९२	११४	४७७
	प्रतिशत	१००.०	३५.७	५९.०	४.६	०.१	०.५
	पुरुष	४३६२१	१७३४९	२४८२७	११९९	५५	१९१
	प्रतिशत	१००.०	३९.८	५६.९	२.७	०.१	०.४
	महिला	४३५४२	१३८०८	२६५९६	२७९३	५९	२८६
	प्रतिशत	१००.०	३१.७	६१.१	६.४	०.१	०.७
ओखलढुङ्गा	जम्मा	११८१३६	३९००१	७३०२७	५४६९	१६२	४७७
	प्रतिशत	१००.०	३३.०	६१.८	४.६	०.१	०.४
	पुरुष	५७२६५	२१३७५	३४२५०	१३७३	९८	१६९
	प्रतिशत	१००.०	३७.३	५९.८	२.४	०.२	०.३
	महिला	६०८७१	१७६२६	३८७७७	४०९६	६४	३०८
	प्रतिशत	१००.०	२९.०	६३.७	६.७	०.१	०.५

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	अविवाहित	विवाहित	विधुर/विधवा	सम्बन्ध विच्छेद	छुट्टिएको
खोटाङ	जम्मा	१४४३२८	४९८५६	८६९४६	६४४१	१९७	८८८
	प्रतिशत	१००.०	३४.५	६०.२	४.५	०.१	०.६
	पुरुष	७०८४७	२७५५६	४०९२६	१८९३	१०५	३६७
	प्रतिशत	१००.०	३८.९	५७.८	२.७	०.१	०.५
	महिला	७३४८१	२२३००	४६०२०	४५४८	९२	५२१
	प्रतिशत	१००.०	३०.३	६२.६	६.२	०.१	०.७
भोजपुर	जम्मा	१३१२५५	४३२०२	८०३१४	६४४७	३०६	९८६
	प्रतिशत	१००.०	३२.९	६१.२	४.९	०.२	०.८
	पुरुष	६४६९७	२४०७२	३८१३६	१८४२	१७९	४६८
	प्रतिशत	१००.०	३७.२	५८.९	२.८	०.३	०.७
	महिला	६६५५८	१९१३०	४२१७८	४६०५	१२७	५१८
	प्रतिशत	१००.०	२८.७	६३.४	६.९	०.२	०.८
धनकुटा	जम्मा	१२७०६७	३९३५८	७९५७९	६७७२	३२९	१०२९
	प्रतिशत	१००.०	३१.०	६२.६	५.३	०.३	०.८
	पुरुष	६१७१७	२१६७९	३७४०८	१९३४	१९६	५००
	प्रतिशत	१००.०	३५.१	६०.६	३.१	०.३	०.८
	महिला	६५३५०	१७६७९	४२१७१	४८३८	१३३	५२९
	प्रतिशत	१००.०	२७.१	६४.५	७.४	०.२	०.८
तेह्रथुम	जम्मा	७३८५५	२३३४९	४६२१४	३५६८	१६३	५६१
	प्रतिशत	१००.०	३१.६	६२.६	४.८	०.२	०.८
	पुरुष	३५९६०	१३०१८	२१५८२	१००२	८६	२७२
	प्रतिशत	१००.०	३६.२	६०.०	२.८	०.२	०.८
	महिला	३७८९५	१०३३१	२४६३२	२५६६	७७	२८९
	प्रतिशत	१००.०	२७.३	६५.०	६.८	०.२	०.८
पाँचथर	जम्मा	१४२६२५	४६४५०	८८६०६	६३३६	३३७	८९६
	प्रतिशत	१००.०	३२.६	६२.१	४.४	०.२	०.६
	पुरुष	७०५५८	२६०८२	४१६७६	२१२८	१९२	४८०
	प्रतिशत	१००.०	३७.०	५९.१	३.०	०.३	०.७
	महिला	७२०६७	२०३६८	४६९३०	४२०८	१४५	४१६
	प्रतिशत	१००.०	२८.३	६५.१	५.८	०.२	०.६

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	अविवाहित	विवाहित	विधुर/विधवा	सम्बन्ध विच्छेद	छुट्टिएको
इलाम	जम्मा	२४०१७८	७४६००	१५२९५९	१०१४२	५५५	१९२२
	प्रतिशत	१००.०	३१.१	६३.७	४.२	०.२	०.८
	पुरुष	११९२०८	४१८६५	७२७३२	३२६४	३३९	१००८
	प्रतिशत	१००.०	३५.१	६१.०	२.७	०.३	०.८
	महिला	१२०९७०	३२७३५	८०२२७	६८७८	२१६	९१४
	प्रतिशत	१००.०	२७.१	६६.३	५.७	०.२	०.८
भुपा	जम्मा	८३६७४२	२६५८०२	५१६८६९	४४२१२	२६३४	७२२५
	प्रतिशत	१००.०	३१.८	६१.८	५.३	०.३	०.९
	पुरुष	३९४७३६	१४५९०७	२३६०३०	९०४९	११७४	२५७६
	प्रतिशत	१००.०	३७.०	५९.८	२.३	०.३	०.७
	महिला	४४२००६	११९८९५	२८०८३९	३५१६३	१४६०	४६४९
	प्रतिशत	१००.०	२७.१	६३.५	८.०	०.३	१.१
मोरङ	जम्मा	९५६६४१	३०३५३२	५९७२६१	४८०३९	१९१६	५८९३
	प्रतिशत	१००.०	३१.७	६२.४	५.०	०.२	०.६
	पुरुष	४५८७८८	१६९८३६	२७५८९०	१०२८०	७३४	२०४८
	प्रतिशत	१००.०	३७.०	६०.१	२.२	०.२	०.४
	महिला	४९७८५३	१३३६९६	३२१३७१	३७७५९	११८२	३८४५
	प्रतिशत	१००.०	२६.९	६४.६	७.६	०.२	०.८
सुनसरी	जम्मा	७५९४२३	२४६१५९	४७२७१४	३४६२४	१६०२	४३२४
	प्रतिशत	१००.०	३२.४	६२.२	४.६	०.२	०.६
	पुरुष	३६२२७७	१३७०७५	२१५७४४	७५४६	५७१	१३४१
	प्रतिशत	१००.०	३७.८	५९.६	२.१	०.२	०.४
	महिला	३९७१४६	१०९०८४	२५६९७०	२७०७८	१०३१	२९८३
	प्रतिशत	१००.०	२७.५	६४.७	६.८	०.३	०.८
उदयपुर	जम्मा	२८०१६१	९३०१८	१७३२८९	११९५३	४४२	१४५९
	प्रतिशत	१००.०	३३.२	६१.९	४.३	०.२	०.५
	पुरुष	१३२३७४	५०६०९	७८१५१	२८४८	१९८	५६८
	प्रतिशत	१००.०	३८.२	५९.०	२.२	०.१	०.४
	महिला	१४७७८७	४२४०९	९५१३८	९१०५	२४४	८९१
	प्रतिशत	१००.०	२८.७	६४.४	६.२	०.२	०.६

तालिका नं. २.२५: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका महिलाहरूको वैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	संख्या प्रतिशत	१० वर्ष भन्दा माथिका जम्मा महिला	वैवाहिक स्थिति					
			बिबाहित	विधुवा	सम्बन्ध विच्छेद	छुट्टिएको	३५ वर्ष माथिका अविवाहित महिला	३५ वर्ष मुनिका अविवाहित महिला
कोशी प्रदेश	संख्या	२१३९९५९	१३७३९८९	१५०६७६	५०१९	१७०७७	२५६२३	५६७५७५
	प्रतिशत	१००	६४.२	७.०	०.२	०.८	१.२	२६.५
ताप्लेजुङ्ग	संख्या	४९०६४	३०६१९	२५७८	७४	२८०	९८३	१४५३०
	प्रतिशत	१००	६२.४	५.३	०.२	०.६	२.०	२९.६
संखुवासभा	संख्या	६५३६९	४१५२१	४४६१	११५	६४८	१०१३	१७६११
	प्रतिशत	१००	६३.५	६.८	०.२	१.०	१.५	२६.९
सोलुखुम्बु	संख्या	४३५४२	२६५९६	२७९३	५९	२८६	९७१	१२८३७
	प्रतिशत	१००	६१.१	६.४	०.१	०.७	२.२	२९.५
ओखलढुङ्गा	संख्या	६०८७१	३८७७७	४०९६	६४	३०८	८६२	१६७६४
	प्रतिशत	१००	६३.७	६.७	०.१	०.५	१.४	२७.५
खोटाङ	संख्या	७३४८१	४६०२०	४५४८	९२	५२१	१२७८	२१०२२
	प्रतिशत	१००	६२.६	६.२	०.१	०.७	१.७	२८.६
भोजपुर	संख्या	६६५५८	४२१७८	४६०५	१२७	५१८	१३६०	१७७७०
	प्रतिशत	१००	६३.४	६.९	०.२	०.८	२.०	२६.७
धनकुटा	संख्या	६५३५०	४२१७१	४८३८	१३३	५२९	१०८०	१६५९९
	प्रतिशत	१००	६४.५	७.४	०.२	०.८	१.७	२५.४
तेह्रथुम	संख्या	३७८९५	२४६३२	२५६६	७७	२८९	७२७	९६०४
	प्रतिशत	१००	६५.०	६.८	०.२	०.८	१.९	२५.३
पाँचथर	संख्या	७२०६७	४६९३०	४२०८	१४५	४१६	१४६३	१८९०५
	प्रतिशत	१००	६५.१	५.८	०.२	०.६	२.०	२६.२
इलाम	संख्या	१२०९७०	८०२२७	६८७८	२१६	९१४	२५३१	३०२०४
	प्रतिशत	१००	६६.३	५.७	०.२	०.८	२.१	२५.०
भापा	संख्या	४४२००६	२८०८३९	३५१६३	१४६०	४६४९	४८४९	११५०४६
	प्रतिशत	१००	६३.५	८.०	०.३	१.१	१.१	२६.०
मोरङ	संख्या	४९७८५३	३२१३७१	३७७५९	११८२	३८४५	३७४२	१२९९५४
	प्रतिशत	१००	६४.६	७.६	०.२	०.८	०.८	२६.१
सुनसरी	संख्या	३९७४६	२५६९७०	२७०७८	१०३१	२९८३	३५३६	१०५५४८
	प्रतिशत	१००	६४.७	६.८	०.३	०.८	०.९	२६.६
उदयपुर	संख्या	१४७७८७	९५१३८	९१०५	२४४	८९१	१२२८	४११८१
	प्रतिशत	१००	६४.४	६.२	०.२	०.६	०.८	२७.९

स्रोत: Thematic Report III, Single Women in Nepal, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तालिका नं. २.२६: कोशी प्रदेशका एकल महिलाको जातजाति अनुसारको विवरण

कोशी प्रदेश	एकल महिला				१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जम्मा महिला
	एकल	प्रतिशत	विधवा	प्रतिशत	
जम्मा	१९८३९५	९.३	१५०६७६	७.०	२१३९९५९
पहाडी जात	५७८६६	९.६	४५२२९	७.५	६०३७०५
तराई जात	१२१७६	७.४	१०८७१	६.६	१६४३३०
पहाडी जनजाति	८०५९०	९.९	५५१५९	६.७	८१७४२२
तराई जनजाति	२४८१४	९.४	२१०१६	८.०	२६३५८५
पहाडी दलित	१२३५२	९.३	९२९९	७.०	१३२७२८
तराई दलित	५०५१	७.४	४५३९	६.७	६८११५
धार्मिक तथा भाषिक समूह	४९०६	६.०	४०५२	५.०	८१६०६
अन्य	६४०	७.६	५११	६.०	८४६८

स्रोत: Thematic Report III, Single Women in Nepal, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलोपल्ट विवाह गर्दा पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औसत उमेर गणना गरिन्छ। यो सूचक जनसंख्याको प्रजननयोग्य व्यवहारसँग पनि प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ ले कोशी प्रदेशमा धेरैजसो व्यक्तिहरू (३०.७%) को पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १८ देखि २० वर्ष रहेको छ। दोस्रोमा २१ देखि २४ वर्षमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरू २४% रहेका छन्। दश वर्ष भन्दा कम उमेरमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरू ०.३% रहेका छन् भने १० देखि १४ वर्षमा पहिलो विवाह हुने ५.४% रहेका छन् र ५० वर्ष र सो भन्दा बढी उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू जम्मा ११२८ जना रहेका छन्। कोशी प्रदेशका जिल्ला अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह विवाह गर्दाको उमेर अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका रहेको छ।

तालिका नं. २.२७ : कोशी प्रदेशका जिल्ला अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	पहिलो पटक विवाह हुँदाको उमेर											उल्लेख नभएको
			१० वर्ष भन्दा कम	१०-१४ वर्ष	१५-१७ वर्ष	१८-२० वर्ष	२१-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५० वर्ष र सो भन्दा माथी	
कोशी प्रदेश	जम्मा	२७९४२२९	८४०२	१५०४८८	५१३००६	८५८२५१	६७००१३	४२४०२९	१२५३९३	३०५९४	८६६१	२००२	११२८	२२६२
	प्रतिशत	१००	०.३	५.४	३०.७	२४.०	१५.२	४.५	१.१	०.३	०.१	०.०	०.१	०.१
	पुरुष	१२४७४६८	१६०५	२८३७७	१११०४०	३६२०४७	२९८७६९	९७६०३	२३२११	६४२९	१५६२	८७९	८७६	८७६
	प्रतिशत	१००	०.१	२.३	८.९	२५.३	२९.०	७.८	१.९	०.५	०.१	०.१	०.१	०.१
	महिला	१५४६७६१	६७९७	१२२१११	४०१९६६	५४३१८१	३०७९६६	१२५२६०	२७७९०	७३८३	२२३२	४४०	२४९	१३८६
	प्रतिशत	१००	०.४	७.९	२६.०	३५.१	१९.९	८.१	१.८	०.५	०.१	०.०	०.१	०.१
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	६३८०७	११९	३१७३	११११६	१९७२७	१५९०६	९५३२	२९४२	८३१	२८५	७३	३४	६९
	प्रतिशत	१००	०.२	५.०	१७.४	३०.९	२४.९	१४.९	४.६	१.३	०.४	०.१	०.१	०.१
	पुरुष	३०२५६	२९	८३०	३०१७	८१०३	८८६०	६५००	२०५२	५६०	१८९	६१	२५	३०
	प्रतिशत	१००	०.१	२.७	१०.०	२६.८	२९.३	२१.५	६.८	१.९	०.६	०.२	०.१	०.१
	महिला	३३५५१	९०	२३४३	८०९९	११६२४	७०४६	३०३२	८९०	२७१	९६	१२	९	३९
	प्रतिशत	१००	०.३	७.०	२४.१	३४.६	२१.०	९.०	२.७	०.८	०.३	०.०	०.०	०.१
संखुवासभा	जम्मा	८८३३२	१४०	४११६	१६५१५	२७९३७	२१७९६	१२६८९	३६०१	१०२०	३२५	६९	४४	८०
	प्रतिशत	१००	०.२	४.७	१८.७	३१.६	२४.७	१४.४	४.१	१.२	०.४	०.१	०.०	०.१
	पुरुष	४१५८७	२१	८५२	४१२६	११२७३	१२४३१	९०९०	२७००	७५२	२३०	४९	३३	३०
	प्रतिशत	१००	०.१	२.०	९.९	२७.१	२९.९	२१.९	६.५	१.८	०.६	०.१	०.१	०.१
	महिला	४६७४५	११९	३२६४	१२३८९	१६६६४	९३६५	३५९९	९०१	२६८	९५	२०	११	५०
	प्रतिशत	१००	०.३	७.०	२६.५	३५.६	२०.०	७.७	१.९	०.६	०.२	०.०	०.०	०.१
सोलुखुम्बु	जम्मा	५६००६	१२९	१८०५	८१४७	१८०१९	१५२७४	८९७३	२५५२	७३६	२३४	४८	२१	६८
	प्रतिशत	१००	०.२	३.२	१४.५	३२.२	२७.३	१६.०	४.६	१.३	०.४	०.१	०.०	०.१
	पुरुष	२६२७२	३५	४८७	२१०३	६९७४	८२३५	५८८९	१७७४	५३४	१६४	३२	१७	२८
	प्रतिशत	१००	०.१	१.९	८.०	२६.५	३१.३	२२.४	६.८	२.०	०.६	०.१	०.१	०.१
	महिला	२९७३४	९४	१३१८	६०४४	११०४५	७०३९	३०८४	७७८	२०२	७०	१६	४	४०
	प्रतिशत	१००	०.३	४.४	२०.३	३७.१	२३.७	१०.४	२.६	०.७	०.२	०.१	०.०	०.१

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	पहिलो पटक विवाह हुँदाको उमेर											उल्लेख नभएको
			१० वर्ष भन्दा कम	१०-१४ वर्ष	१५-१७ वर्ष	१८-२० वर्ष	२१-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५० वर्ष र सो भन्दा माथी	
ओखलढुङ्गा	जम्मा	७९१३५	२५७	४८८३	१६४५८	२७३१४	१८६७०	८५३१	२०५७	५८९	२१२	४९	२९	८६
	प्रतिशत	१००	०.३	६.२	२०.८	३४.५	२३.६	१०.८	२.६	०.७	०.३	०.१	०.०	०.१
	पुरुष	३५८९०	५८	११८६	४२१५	१११८०	१११८१	५९६१	१४६०	४०८	१४९	३९	२३	३०
	प्रतिशत	१००	०.२	३.३	११.७	३१.२	३१.२	१६.६	४.१	१.१	०.४	०.१	०.१	०.१
	महिला	४३२४५	१९९	३६९७	१२२४३	१६१३४	७४८९	२५७०	५९७	१८१	६३	१०	६	५६
	प्रतिशत	१००	०.५	८.५	२८.३	३७.३	१७.३	५.९	१.४	०.४	०.१	०.०	०.०	०.१
खोटाङ	जम्मा	९४४७२	२८६	५७६०	१७९९३	२९९१९	२३३२४	१२१७२	३४३१	१०४०	३३४	९९	३७	७७
	प्रतिशत	१००	०.३	६.१	१९.०	३१.७	२४.७	१२.९	३.६	१.१	०.४	०.१	०.०	०.१
	पुरुष	४३२९१	६३	१४२२	४४५४	११६६४	१३६४२	८४९२	२४५१	७३०	२३२	७७	२९	३५
	प्रतिशत	१००	०.१	३.३	१०.३	२६.९	३१.५	१९.६	५.७	१.७	०.५	०.२	०.१	०.१
	महिला	५११८१	२२३	४३३८	१३५३९	१८२५५	९६८२	३६८०	९८०	३१०	१०२	२२	८	४२
	प्रतिशत	१००	०.४	८.५	२६.५	३५.७	१८.९	७.२	१.९	०.६	०.२	०.०	०.०	०.१
भोजपुर	जम्मा	८८०५३	२०४	३७४९	१५७८१	२७८५०	२२३३०	१२८१७	३६९९	१०९७	३१६	७२	५०	८८
	प्रतिशत	१००	०.२	४.३	१७.९	३१.६	२५.४	१४.६	४.२	१.२	०.४	०.१	०.१	०.१
	पुरुष	४०६२५	५०	८९४	३९१३	१०७१८	१२४४७	८७४३	२६९५	८०१	२२८	५८	३८	४०
	प्रतिशत	१००	०.१	२.२	९.६	२६.४	३०.६	२१.५	६.६	२.०	०.६	०.१	०.१	०.१
	महिला	४७४२८	१५४	२८५५	११८६८	१७३२२	९८८३	४०७४	१००४	२९६	८८	१४	१२	४८
	प्रतिशत	१००	०.३	६.०	२५.०	३६.१	२०.८	८.६	२.१	०.६	०.२	०.०	०.०	०.१
धनकुटा	जम्मा	८७७०९	१४२	३५८९	१४७९७	२७२१२	२३०४४	१३३९१	३९६६	१०४५	३२७	७९	४५	७२
	प्रतिशत	१००	०.२	४.१	१६.९	३१.०	२६.३	१५.३	४.५	१.२	०.४	०.१	०.१	०.१
	पुरुष	४००३८	३३	८३२	३७४०	१०५१०	१२२७३	८८३०	२७५१	७२०	२२८	५७	३७	२७
	प्रतिशत	१००	०.१	२.१	९.३	२६.३	३०.७	२२.१	६.९	१.८	०.६	०.१	०.१	०.१
	महिला	४७६७१	१०९	२७५७	११०५७	१६७०२	१०७७१	४५६१	१२१५	३२५	९९	२२	८	४५
	प्रतिशत	१००	०.२	५.८	२३.२	३५.०	२२.६	९.६	२.५	०.७	०.२	०.०	०.०	०.१

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	पहिलो पटक विवाह हुँदाको उमेर											उल्लेख नभएको
			१० वर्ष भन्दा कम	१०-१४ वर्ष	१५-१७ वर्ष	१८-२० वर्ष	२१-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५० वर्ष र सो भन्दा माथी	
तेह्रथुम	जम्मा	५०५०६	२०२	२७४३	९४३७	१४८६३	१२६१५	७४७०	२२५७	५९६	१८६	३९	४२	
	प्रतिशत	१००	०.४	५.४	१८.७	२९.४	२५.०	१४.८	४.५	१.२	०.४	०.१	०.१	
	पुरुष	२२९४२	४४	६२८	२४१४	५६८५	६८९५	५०७५	१५८५	४०६	१२३	३२	१५	
	प्रतिशत	१००	०.२	२.७	१०.५	२४.८	३०.१	२२.१	६.९	१.८	०.५	०.२	०.१	
	महिला	२७५६४	१५८	२११५	७०२३	९१७८	५७२०	२३९५	६७२	१९०	६३	७	२७	
पाँचथर	प्रतिशत	१००	०.६	७.७	२५.५	३३.३	२०.८	८.७	२.४	०.७	०.२	०.१	०.१	
	जम्मा	९६१७५	३११	४३८०	१६८४२	२९००८	२४०४२	१५०९८	४४६९	१२८६	४६८	१०२	१०४	
	प्रतिशत	१००	०.३	४.६	१७.५	३०.२	२५.०	१५.७	४.६	१.३	०.५	०.१	०.१	
	पुरुष	४४४७६	९६	११६२	४६११	११५०६	१२९९१	९८०६	३०१०	८३७	३०३	६६	४३	
	प्रतिशत	१००	०.२	२.६	१०.४	२५.९	२९.२	२२.०	६.८	१.९	०.७	०.१	०.१	
इलाम	महिला	५१६९९	२१५	३२१८	१२२३१	१७५०२	११०५१	५२९२	१४५९	४४९	१६५	२०	६१	
	प्रतिशत	१००	०.४	६.२	२३.७	३३.९	२१.४	१०.२	२.८	०.९	०.३	०.१	०.१	
	जम्मा	१६५५७८	२७६	६८२६	२५४८९	४६७८४	४२८६३	२९७७	९५०१	२७६२	८६६	२१७	१४८	
	प्रतिशत	१००	०.२	४.१	१५.४	२८.३	२५.९	१७.९	५.७	१.७	०.५	०.१	०.१	
	पुरुष	७७३४३	६८	१५२९	५९१७	१७४५४	२२५१६	२००४४	६९११	१९७६	६१०	९५	५५	
भुमना	प्रतिशत	१००	०.१	२.०	७.७	२२.६	२९.१	२५.९	८.९	२.६	०.८	०.२	०.१	
	महिला	८८३३५	२०८	५२९७	१९५७२	२९३३०	२०३४७	९६७३	२५९०	७८६	२५६	३४	९३	
	प्रतिशत	१००	०.२	६.०	२२.२	३३.२	२३.१	११.०	२.९	०.९	०.३	०.१	०.१	
	जम्मा	५७०९४०	२७८	३२३२९	९६१३०	१५८३७१	१३९६८०	९८७६०	३२२६२	७४५९	२००७	५१२	४०९	
	प्रतिशत	१००	०.५	५.७	१६.८	२७.७	२४.५	१७.३	५.७	१.३	०.४	०.१	०.१	
भुमना	पुरुष	२४८८२९	४७८	५३७४	१८३३३	५१७२	६९४६६	६९२२९	२५९९४	५८७३	१५९२	४२०	१९४	१६४
	प्रतिशत	१००	०.२	२.२	७.४	२०.८	२७.९	२७.८	१०.४	२.४	०.६	०.२	०.१	०.१
	महिला	३२२१११	२३००	२६९५५	७७७९७	१०६६५९	७०२१४	२९५३१	६२६८	१५८६	४१५	९२	४९	२४५
	प्रतिशत	१००	०.७	८.४	२४.२	३३.१	२१.८	९.२	१.९	०.५	०.१	०.०	०.०	०.१

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	पहिलो पटक विवाह हुँदाको उमेर											उल्लेख नभएको
			१० वर्ष भन्दा कम	१०-१४ वर्ष	१५-१७ वर्ष	१८-२० वर्ष	२१-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५० वर्ष र सो भन्दा माथी	
मोरङ	जम्मा	६५३१०९	१८५८	३६६७४	१२२६६१	२०३५६२	१५०१९२	९९६६६	२९७२३	६३०७	१५४७	३१०	१७०	४३९
	प्रतिशत	१००	०.३	५.६	१८.८	३१.२	२३.०	१५.३	४.६	१.०	०.२	०.०	०.०	०.१
	पुरुष	२८८९५२	३१५	५६१५	२३७५४	७३४१९	८१६७०	७२८१७	२४५१५	५०८१	११९७	२५५	१४७	१६७
	प्रतिशत	१००	०.१	१.९	८.२	२५.४	२८.३	२५.२	८.५	१.८	०.४	०.१	०.१	०.१
	महिला	३६४१५७	१५४३	३१०५९	९८९०७	१३०१४३	६८५२२	२६८४९	५२०८	१२२६	३५०	५५	२३	२७२
	प्रतिशत	१००	०.४	८.५	२७.२	३५.७	१८.८	७.४	१.४	०.३	०.१	०.०	०.०	०.१
सुनसरी	जम्मा	५१३२६४	१११३	२८५८३	१००६८७	१६५५५१	११८०५२	७३१३९	१९६७१	४५२६	११६३	२२७	१५२	४००
	प्रतिशत	१००	०.२	५.६	१९.६	३२.३	२३.०	१४.२	३.८	०.९	०.२	०.०	०.०	०.१
	पुरुष	२२५२०२	२०१	४८६९	२०४३९	६०७९६	६५५६८	५२७४४	१५७०९	३५६४	८८९	१६६	१११	१४६
	प्रतिशत	१००	०.१	२.२	९.१	२७.०	२९.१	२३.४	७.०	१.६	०.४	०.१	०.०	०.१
	महिला	२८८०६२	९१२	२३७१४	८०२४८	१०४७५५	५२४८४	२०३९५	३९६२२	९६२	२७४	६१	४१	२५४
	प्रतिशत	१००	०.३	८.२	२७.९	३६.४	१८.२	७.१	१.४	०.३	०.१	०.०	०.०	०.१
उदयपुर	जम्मा	१८७१४३	५८७	११८७८	४०९५३	६२१३४	४२२२५	२२०७४	५२६२	१३००	३९१	८९	७०	१८०
	प्रतिशत	१००	०.३	६.३	२१.९	३३.२	२२.६	११.८	२.८	०.७	०.२	०.०	०.०	०.१
	पुरुष	८१७६५	११४	२६९७	१०००४	२४०७६	२३८७२	१५५४९	३९९६	९६९	२९५	७४	५३	६६
	प्रतिशत	१००	०.१	३.३	१२.२	२९.४	२९.२	१९.०	४.९	१.२	०.४	०.१	०.१	०.१
	महिला	१०५३७८	४७३	९१८१	३०९४९	३८०५८	१८३५३	६५२५	१२६६	३३१	९६	१५	१७	११४
	प्रतिशत	१००	०.४	८.७	२९.४	३६.१	१७.४	६.२	१.२	०.३	०.१	०.०	०.०	०.१

२.३.६ बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण

जनसंख्या परिवर्तनका तिन महत्वपूर्ण अवयवहरू मध्ये बसाइँसराइ अहिलेको सन्दर्भमा प्रमुख अवयवका रूपमा रहेको छ । बसाइँसराइका विभिन्न रूपमध्ये जन्मस्थान परिवर्तनको रूपमा हुने बसाइँसराइ र पछिल्लोपटकको बसाइँसराइलाई राष्ट्रिय जनगणनाले समेट्ने गरेको छ ।

जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या

जनगणनामा संकलन गरिएका बसाइँसराइका रूपमध्ये जन्मस्थान परिवर्तनको रूपमा हुने बसाइँसराइ एक हो । यस बसाइँसराइमा प्रत्येक व्यक्तिको जन्मस्थान परिवर्तन भयो कि भएन भनेर हेरिन्छ । जन्मस्थान परिवर्तन भएमा बसाइँसराइको रूपमा हेरिन्छ । यस राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा बसाइँसराइको सबैभन्दा तल्लो एकाई स्थानीय तहलाई लिइएको छ अर्थात यदि कुनै व्यक्तिको जन्म एउटा स्थानीय तहमा र गणना अर्को स्थानीय तहमा भएको छ भने सो व्यक्तिको बसाइँसराइ भएको मानिएको छ ।

कोशी प्रदेशमा कुल जनसंख्या ४९६१४१२ मध्ये जन्मस्थान र हालको बसोबास एकै स्थानमा भएका ६७ प्रतिशत रहेका छन् । जन्मस्थान र हालको बसोबास एकै स्थानमा भएका पुरुष ७५.८ प्रतिशत र महिला ५८.६ प्रतिशत रहेका छन् । कुल जनसंख्याको ९ प्रतिशत व्यक्तिहरूको जन्मस्थान सम्बन्धित जिल्लाको अन्य गाउँपालिका/ नगरपालिका, २१.१ प्रतिशतको अर्को जिल्ला र २.९ प्रतिशतको जन्मस्थान विदेश रहेको छ । जिल्लाअनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.२८ : जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा जनसंख्या	स्वदेशमा जन्म भएका				विदेशमा जन्म भएका	जन्म स्थान उल्लेख नभएको
			स्वदेशमा जन्म भएका जम्मा	यही गाउँपालिका/ नगरपालिकामा जन्म भएका	यही जिल्लाको अन्य गाउँपालिका/ नगरपालिकामा जन्म भएका	अर्को जिल्ला		
कोशी प्रदेश	जम्मा	४९६१४१२	४८१६२८६	३३२५१२५	४४५००७	१०४६१५४	१४३५१०	१६१६
	प्रतिशत	१००.०	९७.१	६७.०	९.०	२१.१	२.९	०.०
	पुरुष	२४१७३२८	२३७२६३६	१८३३०९८	११६६६२	४२२८७६	४४०३९	६५३
	प्रतिशत	१००.०	९८.२	७५.८	४.८	१७.५	१.८	०.०
	महिला	२५४४०८४	२४४३६५०	१४९२०२७	३२८३४५	६२३२७८	९९४७१	९६३
	प्रतिशत	१००.०	९६.१	५८.६	१२.९	२४.५	३.९	०.०
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	१२०५९०	११९९०२	९७४३०	१५६७३	६७९९	६५३	३५
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	८०.८	१३.०	५.६	०.५	०.०
	पुरुष	६०७७३	६०४२५	५४८१४	३७५४	१८५७	३३४	१४
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	९०.२	६.२	३.१	०.५	०.०
	महिला	५९८१७	५९४७७	४२६१६	११९१९	४९४२	३१९	२१
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	७१.२	१९.९	८.३	०.५	०.०
संखुवासभा	जम्मा	१५८०४१	१५५६८६	१२३१४८	१९०३८	१३५००	२३३२	२३
	प्रतिशत	१००.०	९८.५	७७.९	१२.०	८.५	१.५	०.०
	पुरुष	७९५७९	७७७१२	६८०३२	५०१६	४६६४	१८५७	१०
	प्रतिशत	१००.०	९७.७	८५.५	६.३	५.९	२.३	०.०
	महिला	७८४६२	७७९७४	५५११६	१४०२२	८८३६	४७५	१३
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	७०.२	१७.९	११.३	०.६	०.०

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा जनसंख्या	स्वदेशमा जन्म भएका				विदेशमा जन्म भएका	जन्म स्थान उल्लेख नभएको
			स्वदेशमा जन्म भएका जम्मा	यही गाउँपालिका/नगरपालिकामा जन्म भएका	यही जिल्लाको अन्य गाउँपालिका/नगरपालिकामा जन्म भएका	अर्को जिल्ला		
सोलुखुम्बु	जम्मा	१०४८५१	१०४६५८	९०५७०	८२९९	५७८९	१७०	२३
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	८६.४	७.९	५.५	०.२	०.०
	पुरुष	५२७४७	५२६६०	४८१७६	२५५५	१९२९	७६	११
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	९१.३	४.८	३.७	०.१	०.०
	महिला	५२१०४	५१९९८	४२३९४	५७४४	३८६०	९४	१२
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	८१.४	११.०	७.४	०.२	०.०
ओखलढुङ्गा	जम्मा	१३९५५२	१३९३६५	१२२०१७	१०५४२	६८०६	१६६	२१
	प्रतिशत	१००.०	९९.९	८७.४	७.६	४.९	०.१	०.०
	पुरुष	६८०८०	६७९९७	६५४२९	१३६२	१२०६	७४	९
	प्रतिशत	१००.०	९९.९	९६.१	२.०	१.८	०.१	०.०
	महिला	७१४७२	७१३६८	५६५८८	९१८०	५६००	९२	१२
	प्रतिशत	१००.०	९९.९	७९.२	१२.८	७.८	०.१	०.०
खोटाङ	जम्मा	१७५२९८	१७५०३२	१५२२८५	१३८४२	८९०५	२३०	३६
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	८६.९	७.९	५.१	०.१	०.०
	पुरुष	८६६३७	८६५१४	८२४३४	१७०७	२३७३	१०७	१६
	प्रतिशत	१००.०	९९.९	९५.१	२.०	२.७	०.१	०.०
	महिला	८८६६१	८८५१८	६९८५१	१२१३५	६५३२	१२३	२०
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	७८.८	१३.७	७.४	०.१	०.०
भोजपुर	जम्मा	१५७९२३	१५७४०६	१३२१८८	१३३६५	११८५३	४७८	३९
	प्रतिशत	१००.०	९९.७	८३.७	८.५	७.५	०.३	०.०
	पुरुष	७८२११	७८०२५	७२०६४	२६१९	३३४२	१७२	१४
	प्रतिशत	१००.०	९९.८	९२.१	३.३	४.३	०.२	०.०
	महिला	७९७१२	७९३८१	६०१२४	१०७४६	८५११	३०६	२५
	प्रतिशत	१००.०	९९.६	७५.४	१३.५	१०.७	०.४	०.०
धनकुटा	जम्मा	१४०५९९	१४९५८६	११४०९६	१४५१६	२०९७४	९८१	३२
	प्रतिशत	१००.०	९९.३	७५.८	९.६	१३.९	०.७	०.०
	पुरुष	७३८२४	७३२५१	६३८२३	३२६०	६१६८	५६२	११
	प्रतिशत	१००.०	९९.२	८६.५	४.४	८.४	०.८	०.०
	महिला	७६७७५	७६३३५	५०२७३	११२५६	१४८०६	४१९	२१
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	६५.५	१४.७	१९.३	०.५	०.०
तेह्रथुम	जम्मा	८८७३१	८८२१२	६६७०८	९२९४	१२२१०	४७९	४०
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	७५.२	१०.५	१३.८	०.५	०.०
	पुरुष	४३५८१	४३२९२	३९४७३	१५७१	२२४८	२७४	१५
	प्रतिशत	१००.०	९९.३	९०.६	३.६	५.२	०.६	०.०
	महिला	४५१५०	४४९२०	२७२३५	७७२३	९९६२	२०५	२५
	प्रतिशत	१००.०	९९.५	६०.३	१७.१	२२.१	०.५	०.१

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा जनसंख्या	स्वदेशमा जन्म भएका				विदेशमा जन्म भएका	जन्म स्थान उल्लेख नभएको
			स्वदेशमा जन्म भएका जम्मा	यही गाउँपालिका/नगरपालिकामा जन्म भएका	यही जिल्लाको अन्य गाउँपालिका/नगरपालिकामा जन्म भएका	अर्को जिल्ला		
पाँचथर	जम्मा	१७२४००	१७१५१६	१३५९६३	१९१२३	१६४३०	८४१	४३
	प्रतिशत	१००.०	९९.५	७८.९	११.१	९.५	०.५	०.०
	पुरुष	८५६८३	८५३५९	७८३४४	३१८१	३८३४	३०९	१५
	प्रतिशत	१००.०	९९.६	९१.४	३.७	४.५	०.४	०.०
	महिला	८६७१७	८६१५७	५७६१९	१५९४२	१२५९६	५३२	२८
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	६६.४	१८.४	१४.५	०.६	०.०
इलाम	जम्मा	२७९५३४	२७५८४१	२०४८१५	३३९१०	३७१६	३४९६	१९७
	प्रतिशत	१००.०	९८.७	७३.३	१२.१	१३.३	१.३	०.१
	पुरुष	१३९४३१	१३८४४१	११८४०६	७९६९	१२०६६	९२८	६२
	प्रतिशत	१००.०	९९.३	८४.९	५.७	८.७	०.७	०.०
	महिला	१४०१०३	१३७४००	८६४०९	२५९४१	२५०५०	२५६८	१३५
	प्रतिशत	१००.०	९८.१	६१.७	१८.५	१७.९	१.८	०.१
भक्रापा	जम्मा	९९८०५४	९४४३६१	५४८७३२	१०१५६८	२९४०६१	५२९९८	६९५
	प्रतिशत	१००.०	९४.६	५५.०	१०.२	२९.५	५.३	०.१
	पुरुष	४७८५०९	४५८९९२	२९७४१५	३३७५९	१२७८१८	१९२०६	३११
	प्रतिशत	१००.०	९५.९	६२.२	७.१	२६.७	४.०	०.१
	महिला	५१९५४५	४८५३६९	२५१३१७	६७८०९	१६६२४३	३३७९२	३८४
	प्रतिशत	१००.०	९३.४	४८.४	१३.१	३२.०	६.५	०.१
मोरङ	जम्मा	११४८५५६	११००७२६	७६५९२	८६५५०	२९७५८४	४७२१८	२१२
	प्रतिशत	१००.०	९५.९	६२.४	७.५	२५.९	४.१	०.०
	पुरुष	५५७५१२	५४५८१९	३९६१५७	२३२५५	१२६४०७	११६१०	८३
	प्रतिशत	१००.०	९७.९	७१.१	४.२	२२.७	२.१	०.०
	महिला	५९०६४४	५५४९०७	३२०४३५	६३२९५	१७११७७	३५६०८	१२९
	प्रतिशत	१००.०	९३.९	५४.३	१०.७	२९.०	६.०	०.०
सुनसरी	जम्मा	९२६९६२	८९५२७८	५८०००१	६८७४६	२४६५३१	३१५३६	१४८
	प्रतिशत	१००.०	९६.६	६२.६	७.४	२६.६	३.४	०.०
	पुरुष	४४९०२३	४४११५७	३२३२२१	१६०६५	१०१८७१	७८०५	६१
	प्रतिशत	१००.०	९८.२	७२.०	३.६	२२.७	१.७	०.०
	महिला	४७७९३९	४५४१२१	२५६७८०	५२६८१	१४४६६०	२३७३१	८७
	प्रतिशत	१००.०	९५.०	५३.७	११.०	३०.३	५.०	०.०
उदयपुर	जम्मा	३४०७२१	३३८७१७	२४०५८०	३०५४१	६७५९६	१९३२	७२
	प्रतिशत	१००.०	९९.४	७०.६	९.०	१९.८	०.६	०.०
	पुरुष	१६३७३८	१६२९९२	१२५३१०	१०५८९	२७०९३	७२५	२१
	प्रतिशत	१००.०	९९.५	७६.५	६.५	१६.५	०.४	०.०
	महिला	१७६९८३	१७५७२५	११५२७०	१९९५२	४०५०३	१२०७	५१
	प्रतिशत	१००.०	९९.३	६५.१	११.३	२२.९	०.७	०.०

Lifetime migration rate (हाल सम्मको आन्तरिक बसाइँसराइ दर) (in-, out- and net-migration) as a percentage of native-born population by districts, NPHC 2021

जिल्ला	Native born	In migration rate		Out migration rate		Net-migration rate	
		No.	%	No.	%	No.	%
ताप्लेजुङ्ग	119,901	6,798	5.7	93,450	77.9	-86,652	-72.3
संखुवासभा	155,684	13,498	8.7	78,792	50.6	-65,294	-41.9
सोलुखुम्बु	104,651	5,782	5.5	54,331	51.9	-48,549	-46.4
ओखलढुङ्गा	139,347	6,788	4.9	91,644	65.8	-84,856	-60.9
खोटाङ	175,007	8,880	5.1	158,488	90.6	-149,608	-85.5
भोजपुर	157,404	11,851	7.5	146,952	93.4	-135,101	-85.8
धनकुटा	149,584	20,972	14.0	80,597	53.9	-59,625	-39.9
तेह्रथुम	88,212	12,210	13.8	79,872	90.5	-67,662	-76.7
पाँचथर	171,514	16,428	9.6	111,950	65.3	-95,522	-55.7
इलाम	275,822	37,097	13.4	79,365	28.8	-42,268	-15.3
भूपा	944,352	294,052	31.1	97,757	10.4	196,295	20.8
मोरङ	1,100,053	296,911	27.0	118,735	10.8	178,176	16.2
सुनसरी	895,276	246,529	27.5	91,066	10.2	155,463	17.4
उदयपुर	338,710	67,589	20.0	81,182	24.0	-13,593	-4.0

Note: Foreign born and place of birth not stated are not included.

स्रोत: Internal Migration in Nepal, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

नोट: जिवनपर्यन्त बसाइँसराइ दर Life time migration rate मा हाल गणनामा समावेश भएका सम्पूर्ण देशको जनसंख्या मध्ये अन्य जिल्लाहरूमा जन्म भै गणनाको समयमा कुनै निश्चित जिल्लामा रहेकाहरूलाई पछिल्लो जिल्लाको लागि In migration मानिएको छ र जन्म भएको कुनै निश्चित जिल्ला छाडी हाल अन्य जिल्लाहरूमा रहेकाहरूलाई सुरुको जिल्लाका लागि Out migration मानिएको छ ।

पछिल्लो पटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

जनगणनामा संकलन गरिएको बसाइँसराइको अर्को रूप पछिल्लोपटकको बसाइँसराइ (Current migration) हो । यसप्रकारको बसाइँसराइमा सम्बन्धित व्यक्तिको जन्मस्थान जुनसुकै स्थानमा भएपनि जनगणना हुने दिनभन्दा लगत्तै अघि कहाँ अक्सर बसोबास गरेको थियो भन्ने विवरण संकलन गरिएको थियो ।

जनगणना अनुसार कोशी प्रदेशमा हाल अक्सर बसोबास गरिरहेको गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोबास नगरेका व्यक्तिहरू ६५.७ प्रतिशत रहेका छन् जसमध्ये पुरुष ७४ प्रतिशत र महिला ५७.८ प्रतिशत रहेका छन् । कुल जनसंख्याको १०.९ प्रतिशत व्यक्तिहरू सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट, १९.८ प्रतिशत अर्को जिल्लाबाट र ३.७ प्रतिशत व्यक्तिहरू विदेशबाट बसाइँ सरेर हालको स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ । जिल्लाअनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.२९ : पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएका			विदेशमा जन्म भएको
			सम्बन्धित गाउँपालिका/ नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका/ नगरपालिका	अर्को जिल्ला	
कोशी प्रदेश	जम्मा	४९६१४१२	३२६०१५१	५३८९८४	९८०८०३	१८१४७४
	प्रतिशत	१००.०	६५.७	१०.९	१९.८	३.७
	पुरुष	२४१७३२८	१७८९१६०	१५३७६६	३८९३०४	८५०९८
	प्रतिशत	१००.०	७४.०	६.४	१६.१	३.५
	महिला	२५४४०८४	१४७०९९१	३८५२१८	५९१४९९	९६३७६
	प्रतिशत	१००.०	५७.८	१५.१	२३.२	३.८
ताप्लेजुङ्ग	जम्मा	१२०५९०	९६६०७	१६१९४	६८२०	९६९
	प्रतिशत	१००.०	८०.१	१३.४	५.७	०.८
	पुरुष	६०७७३	५४४०७	३८३९	१८८३	६४४
	प्रतिशत	१००.०	८९.५	६.३	३.१	१.१
	महिला	५९८१७	४२२००	१२३५५	४९३७	३२५
	प्रतिशत	१००.०	७०.५	२०.७	८.३	०.५
संखुवासभा	जम्मा	१५८०४१	१२२०१४	१९४३०	१३७०८	२८८९
	प्रतिशत	१००.०	७७.२	१२.३	८.७	१.८
	पुरुष	७९५७९	६७२८३	५११८	४७८५	२३९३
	प्रतिशत	१००.०	८४.५	६.४	६.०	३.०
	महिला	७८४६२	५४७३१	१४३१२	८९२३	४९६
	प्रतिशत	१००.०	६९.८	१८.२	११.४	०.६
सोलुखुम्बु	जम्मा	१०४८५१	९००६१	८५२४	५९६३	३०३
	प्रतिशत	१००.०	८५.९	८.१	५.७	०.३
	पुरुष	५२७४७	४७८९८	२६३५	२०१४	२००
	प्रतिशत	१००.०	९०.८	५.०	३.८	०.४
	महिला	५२१०४	४२१६३	५८८९	३९४९	१०३
	प्रतिशत	१००.०	८०.९	११.३	७.६	०.२
ओखलढुङ्गा	जम्मा	१३९५५२	१२१४८५	१०८२३	६८७८	३६६
	प्रतिशत	१००.०	८७.१	७.८	४.९	०.३
	पुरुष	६८०८०	६५०९७	१४१८	१३२०	२४५
	प्रतिशत	१००.०	९५.६	२.१	१.९	०.४
	महिला	७१४७२	५६३८८	९४०५	५५५८	१२१
	प्रतिशत	१००.०	७८.९	१३.२	७.८	०.२
खोटाङ	जम्मा	१७५२९८	१५०६४९	१४१०२	९३३३	१२१४
	प्रतिशत	१००.०	८५.९	८.०	५.३	०.७
	पुरुष	८६६३७	८११९८	१७३४	२६४८	१०५७
	प्रतिशत	१००.०	९३.७	२.०	३.१	१.२
	महिला	८८६६१	६९४५१	१२३६८	६६८५	१५७
	प्रतिशत	१००.०	७८.३	१३.९	७.५	०.२

क्षेत्र	लिङ्ग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएका			विदेशमा जन्म भएको
			सम्बन्धित गाउँपालिका/ नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका/ नगरपालिका	अर्को जिल्ला	
भोजपुर	जम्मा	१५७९२३	१३००७१	१३४०१	१२४३२	२०१९
	प्रतिशत	१००.०	८२.४	८.५	७.९	१.३
	पुरुष	७८२११	७०३८२	२४९८	३६६८	१६६३
	प्रतिशत	१००.०	९०.०	३.२	४.७	२.१
	महिला	७९७१२	५९६८९	१०९०३	८७६४	३५६
	प्रतिशत	१००.०	७४.९	१३.७	११.०	०.४
धनकुटा	जम्मा	१५०५९९	१०७०२०	१५०७३	२२७०९	५७९७
	प्रतिशत	१००.०	७१.१	१०.०	१५.१	३.८
	पुरुष	७३८२४	५८०८३	३३६६	७१३६	५२३९
	प्रतिशत	१००.०	७८.७	४.६	९.७	७.१
	महिला	७६७७५	४८९३७	११७०७	१५५७३	५५८
	प्रतिशत	१००.०	६३.७	१५.२	२०.३	०.७
तेह्रथुम	जम्मा	८८७३१	६२९२८	९२७१	१२९६४	३५६८
	प्रतिशत	१००.०	७०.९	१०.४	१४.६	४.०
	पुरुष	४३५८१	३६२८८	१३६५	२६२८	३३००
	प्रतिशत	१००.०	८३.३	३.१	६.०	७.६
	महिला	४५१५०	२६६४०	७९०६	१०३३६	२६८
	प्रतिशत	१००.०	५९.०	१७.५	२२.९	०.६
पाँचथर	जम्मा	१७२४००	१३३३३८	१९६३०	१६९०३	२५२९
	प्रतिशत	१००.०	७७.३	११.४	९.८	१.५
	पुरुष	८५६८३	७६४७२	३२०४	४०८६	१९२१
	प्रतिशत	१००.०	८९.२	३.७	४.८	२.२
	महिला	८६७१७	५६८६६	१६४२६	१२८१७	६०८
	प्रतिशत	१००.०	६५.६	१८.९	१४.८	०.७
इलाम	जम्मा	२७९५३४	२००६६९	३४९८३	३७७७२	६११०
	प्रतिशत	१००.०	७१.८	१२.५	१३.५	२.२
	पुरुष	१३९४३१	११५६२१	८१११	१२३२९	३३७०
	प्रतिशत	१००.०	८२.९	५.८	८.८	२.४
	महिला	१४०१०३	८५०४८	२६८७२	२५४४३	२७४०
	प्रतिशत	१००.०	६०.७	१९.२	१८.२	२.०
भ्यापा	जम्मा	९९८०५४	५३२२००	१४१७४४	२६११६५	६२९४५
	प्रतिशत	१००.०	५३.३	१४.२	२६.२	६.३
	पुरुष	४७८५०९	२८६५४८	५०००२	११०९३३	३१०२६
	प्रतिशत	१००.०	५९.९	१०.४	२३.२	६.५
	महिला	५१९५४५	२४५६५२	९१७४२	१५०२३२	३१९१९
	प्रतिशत	१००.०	४७.३	१७.७	२८.९	६.१

क्षेत्र	लिंग	जम्मा	स्वदेशमा जन्म भएका			विदेशमा जन्म भएको
			सम्बन्धित गाउँपालिका/ नगरपालिका	सम्बन्धित जिल्लाको अर्को गाउँपालिका/ नगरपालिका	अर्को जिल्ला	
मोरङ	जम्मा	११४८१५६	७०४०९३	११३८८६	२७५९०१	५४२७६
	प्रतिशत	१००.०	६१.३	९.९	२४.०	४.७
	पुरुष	५५७५१२	३८८१६५	३४३३३	११४९८४	२००३०
	प्रतिशत	१००.०	६९.६	६.२	२०.६	३.६
	महिला	५९०६४४	३१५९२८	७९५५३	१६०९१७	३४२४६
	प्रतिशत	१००.०	५३.५	१३.५	२७.२	५.८
सुनसरी	जम्मा	९२६९६२	५७८२६	८९४७०	२३१००९	३४६५७
	प्रतिशत	१००.०	६१.७	९.७	२४.९	३.७
	पुरुष	४४९०२३	३१८६८९	२४९८०	९३८७६	११४७८
	प्रतिशत	१००.०	७१.०	५.६	२०.९	२.६
	महिला	४७७९३९	२५३१३७	६४४९०	१३७१३३	२३१७९
	प्रतिशत	१००.०	५३.०	१३.५	२८.७	४.८
उदयपुर	जम्मा	३४०७२१	२३७९९०	३२४५३	६७२४६	३८३२
	प्रतिशत	१००.०	६९.६	९.५	१९.७	१.१
	पुरुष	१६३७३८	१२३०२९	१११६३	२७०१४	२५३२
	प्रतिशत	१००.०	७५.१	६.८	१६.५	१.५
	महिला	१७६९८३	११४९६१	२१२९०	४०२३२	१३००
	प्रतिशत	१००.०	६४.५	१२.०	२२.७	०.७

The recent migration (पछिल्लो बसाईसराइ) rates (in-, out- and net) and absentee abroad by district

जिल्ला	Native population (non- inst.)	In-migrants	In-migration rate	out migrants	Out-migration rate	Net-migration	Net-migration rate	Absentee abroad
ताप्लेजुङ्ग	118,896	1,688	1.4	20,584	17.3	-18,896	-15.9	6,237
संखुवासभा	153,783	3,257	2.1	14,937	9.7	-11,680	-7.6	7,904
सोलुखुम्बु	102,826	1,606	1.6	9,304	9.0	-7,698	-7.5	4,948
ओखलढुङ्गा	138,802	1,660	1.2	15,572	11.2	-13,912	-10.0	7,449
खोटाङ	173,656	2,522	1.5	29,489	17.0	-26,967	-15.5	11,207
भोजपुर	156,098	3,251	2.1	23,096	14.8	-19,845	-12.7	9,109
धनकुटा	147,729	6,249	4.2	15,181	10.3	-8,932	-6.0	9,592
तेह्रथुम	87,767	3,313	3.8	12,350	14.1	-9,037	-10.3	5,772
पाँचथर	170,179	4,136	2.4	20,447	12.0	-16,311	-9.6	11,701
इलाम	274,440	8,120	3.0	19,371	7.1	-11,251	-4.1	18,845
भक्रापा	940,117	57,971	6.2	24,239	2.6	33,732	3.6	91,314
मोरङ	1,094,927	55,934	5.1	32,305	3.0	23,629	2.2	75,868
सुनसरी	889,919	52,147	5.9	25,213	2.8	26,934	3.0	62,071
उदयपुर	337,193	13,169	3.9	20,533	6.1	-7,364	-2.2	21,017

स्रोत: Internal Migration in Nepal, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

२.३.७ प्रजनन तथा जन्म सम्बन्धी विवरण

हालसम्म जिवित बच्चा जन्माएका १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिलाको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाअनुसार कोशी प्रदेशमा १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिला (१०३४६८४) मध्ये ११.५ प्रतिशतले गणनाको समयसम्म एउटा पनि बच्चा जन्माएका छैनन् भने दुई वटा बच्चा जन्माएका सबैभन्दा धेरै ३५.४ प्रतिशत रहेका छन् ।

बच्चाको संख्या	जम्मा	प्रतिशत	महिलाको उमेर समूह						
			१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
कोशी प्रदेश									
जम्मा महिलाको संख्या	१०३४६८४	१००	३३३७६	१४१७७४	१९५३१९	१८९६६५	१८५०१७	१५९६५५	१२९८७८
बच्चा नजन्माएको	११९३०१	११.५	१८१५३	३८४०३	२५०६१	१२७७९	८२१४	७४७७	९२१४
एकओटा बच्चा जन्माएको	२८०५८८	२७.१	१३२६९	७१८८८	८०३३७	५१३३३	३०८७७	१९६६१	१३२२३
दुईओटा बच्चा जन्माएको	३६६३१५	३५.४	१७२०	२६३१३	६७१५	८३७९०	८३०३७	६३८७०	४०४७०
तिनओटा बच्चा जन्माएको	१६२८५२	१५.७	१९६	४३९४	१७८२२	२८९९९	३९५१८	३९०२९	३२८९४
चारओटा बच्चा जन्माएको	६४०३९	६.२	३६	६७२	३९८७	९१४४	१५०४३	१७३६९	१७७८८
पाँचओटा बच्चा जन्माएको	२४८२०	२.४	२	९९	७८०	२५३५	५४०५	७२५४	८७४५
छओटा बच्चा जन्माएको	१०१०५	१.०	०	५	१८०	७७३	१८९८	२९६८	४२८१
सातओटा बच्चा जन्माएको	४०११	०.४	०	०	३७	२१२	६८७	११७३	१९०२
आठओटा बच्चा जन्माएको	१८०६	०.२	०	०	०	८४	२५२	५८५	८८५
नौओटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको	८४७	०.१	०	०	०	१६	८६	२६९	४७६

उमेर समूहअनुसार विवाहित महिला तथा हालसम्म जीवित जन्मेका र मरेका बच्चाहरूको संख्या

जनगणनाको नतिजाअनुसार कोशी प्रदेशमा १५-४९ वर्षका जम्मा १०३४६८४ विवाहित महिलाले गणनाको अवधिसम्म जम्मा १९९३४२० बच्चा जन्माएका छन् । जसमध्ये छोरा ५१.९ प्रतिशत र छोरी ४८.१ प्रतिशत रहेका छन् । सो जीवित जन्मेका बच्चाहरूमध्ये २.८३ प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ । कुल जन्मेका छोराको संख्याको ३.२६ प्रतिशत र कुल जन्मेका छोरीको संख्याको २.३७ प्रतिशतको मृत्यु भएको देखिन्छ ।

बच्चाको अवस्था र लिंग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
कोशी प्रदेश								
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाको संख्या								
जम्मा	१९९३४२०	१७४५१	१४०९०९	२८९२२०	३६२०९९	४२१७२०	४०३५६९	३५८४५२
पुरुष	१०३४५४७	९०३५	७३०६७	१४९४७४	१८६८०५	२१८०७६	२०९८९२	१८८१९८
महिला	९५८८७३	८४१६	६७८४२	१३९७४६	१७५२१४	२०३६४४	१९३६७७	१७०२५४
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाको संख्या								
जम्मा	१९३७०४४	१७११९	१३८३५७	२८४०५७	३५४२४५	४१०१७४	३८९९८२	३४३११०
पुरुष	१०००८७०	८८२७	७४४९८	१४६३१८	१८२०८५	२१११८१	२०१९३७	१७९०२४

बच्चाको अवस्था र लिंग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
कोशी प्रदेश								
महिला	९३६१७४	८२९२	६६८५९	१३७७३९	१७२१६०	१९,८९,९३	१८८०४५	१६४०८६
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएको बच्चाको संख्या								
जम्मा	५६३७६	३३२	२५५२	५१६३	७८५४	११५४६	१३५८७	१५३४२
प्रतिशत	२.८३	१.९०	१.८१	१.७९	२.१७	२.७४	३.३७	४.२८
पुरुष	३३६७७	२०८	१५६९	३१५६	४७२०	६८९५	७९५५	९१७४
प्रतिशत	३.२६	२.३०	२.१५	२.११	२.५३	३.१६	३.७९	४.८७
महिला	२२६९९	१२४	९८३	२००७	३१३४	४६५१	५६३२	६१६८
प्रतिशत	२.३७	१.४७	१.४५	१.४४	१.७९	२.२८	२.९१	३.६२

गत १२ महिनामा जीवित जन्मेका बच्चाको विवरण

जनगणनाको नतिजाअनुसार कोशी प्रदेशमा गणनाको दिन भन्दा १२ महिना अघिको समयमा कुल ६४१९० बच्चाको जीवित जन्म भएको छ जसमध्ये ३३०५७ अर्थात ५१.५ प्रतिशत छोरा र ३११३३ अर्थात ४८.५ प्रतिशत छोरीको जन्म भएको छ। एक वर्षको अवधिमा जन्मेका बच्चाहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ३५.५८ प्रतिशत बच्चाको २०-२४ वर्ष उमेर समूहका महिलाबाट भएको छ।

कोशी प्रदेश	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
एकपटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला संख्या	१०३४६८४	३३३७६	१४१७७४	१९५३१९	१८९६६५	१८५०१७	१५९६५५	१२९८७८
बच्चा नजन्माएको	९७१०६५	२७२८५	१२०३८४	१७६२८५	१७९००४	१८०३८९	१५८३७५	१२९३४३
एक वटा बच्चा जन्माएको	६३०४८	६०६९	२१२२७	१८८५०	१०५५८	४५६६	१२५३	५२५
दुईवटा बच्चा जन्माएको	५७१	२२	१६३	१८४	१०३	६२	२७	१०
एक वर्षभित्र जीवितै जन्मेका बच्चाको संख्या								
जम्मा	६४१९०	६११३	२१५५३	१९२१८	१०७६४	४६९०	१३०७	५४५
पुरुष	३३०५७	३०९२	१०९३८	९९३४	५६२०	२४९१	६९३	२८९
प्रतिशत	५१.५	५०.६	५०.७	५१.७	५२.२	५३.१	५३.०	५३.०
महिला	३११३३	३०२१	१०६१५	९२८४	५१४४	२१९९	६१४	२५६
प्रतिशत	४८.५	४९.४	४९.३	४८.३	४७.८	४६.९	४७.०	४७.०

उमेर विशिष्ट प्रजनन दर (Age-specific fertility rate (ASFr)) and कुल प्रजनन दर (total fertility rate (tFr)) in Koshi Province and district level by Arriaga method, 2021 census

क्षेत्र	Age-specific fertility rate (ASFr) per 1000 women							tFr
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
कोशी प्रदेश	४१	१३८	१०६	५९	१७	०	०	१.८१
ताप्लेजुङ	५८	१३४	११८	७८	३६	१४	४०	२.३६

क्षेत्र	Age-specific fertility rate (ASFr) per 1000 women							tFr
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
संखुवासभा	५६	१४८	१२१	८०	३८	११	०	२.२५
सोलुखुम्बु	४०	१३९	९७	५६	३४	८	०	१.८५
ओखलढुङ्गा	३४	१३६	९६	४२	२	०	०	१.५३
खोटाङ	५६	१५२	११९	७२	३४	६	०	२.१६
भोजपुर	५७	१४४	११२	७०	४१	१०	२०	२.२३
धनकुटा	४६	१२४	११७	७६	३७	१४	०	२.०४
तेह्रथुम	५०	१३३	१०९	६६	१९	०	०	१.८६
पाँचथर	५९	१३१	९९	६५	२८	०	०	१.८७
इलाम	३५	१०२	८९	४५	३२	२	०	१.५०
झापा	२६	१२१	१०३	६१	१६	०	०	१.६२
मोरङ	३८	१४१	१०८	५९	१४	०	०	१.७९
सुनसरी	५०	१४४	१०८	५८	१७	०	०	१.८७
उदयपुर	४८	१२७	९८	३८	२	०	०	१.५४

स्रोत: Thematic Report IV, Fertility in Nepal राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

२.३.८ मृत्यु सम्बन्धी विवरण

विगत एक वर्षमा कम्तिमा एक जना मृत्यु भएको परिवार र मृतक संख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशका कुल ११९०७५५ परिवार मध्ये ३७०६७ (३.१ प्रतिशत) परिवारमा जनगणना दिनको अधिको बाह्र महिनाको अवधिमा कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको थियो। उक्त परिवारमा उक्त अवधिमा जम्मा ३८२७५ व्यक्तिको मृत्यु भएको थियो जसमध्ये पुरुष ५७.५ प्रतिशत थिए भने महिला ४२.५ प्रतिशत थिए। जिल्लाअनुसारको विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

क्षेत्र	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको परिवार		मृतक संख्या				
		संख्या	प्रतिशत	जम्मा	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	११९०७५५	३७०६७	३.१	३८२७५	२२०१५	५७.५	१६२६०	४२.५
ताप्लेजुङ	२७७७६	८३७	३.०	८६७	४५६	५२.६	४११	४७.४
संखुवासभा	३९११८	११८७	३.०	१२२७	६६६	५४.३	५६१	४५.७
सोलुखुम्बु	२६२३९	७१३	२.७	७३६	४२०	५७.१	३१६	४२.९
ओखलढुङ्गा	३४२८६	८७३	२.५	८९७	५२३	५८.३	३७४	४१.७
खोटाङ	४१७२०	१११३	२.७	११४५	६३६	५५.५	५०९	४४.५
भोजपुर	३८५८०	१२४३	३.२	१२६७	७५२	५९.४	५१५	४०.६
धनकुटा	३७६१६	१२९६	३.४	१३४५	७८७	५८.५	५५८	४१.५
तेह्रथुम	२१८४५	७६४	३.५	७९४	४४२	५५.७	३५२	४४.३

क्षेत्र	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको परिवार		मृतक संख्या				
		संख्या	प्रतिशत	जम्मा	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
पाँचथर	४२४३७	१६१२	३.८	१६६९	९६१	५७.६	७०८	४२.४
इलाम	७०५०१	२०७७	२.९	२१५४	१२१७	५६.५	९३७	४३.५
भुपा	२४५०१९	७५९७	३.१	७८४१	४४४६	५६.७	३३९५	४३.३
मोरङ	२७२१६०	९०१७	३.३	९३०२	५५२३	५९.४	३७७९	४०.६
सुनसरी	२१२४०७	६६३८	३.१	६८७०	३८९७	५६.७	२९७३	४३.३
उदयपुर	८१०५१	२१००	२.६	२१६१	१२८९	५९.६	८७२	४०.४

विगत बाह्र महिनामा मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

जनगणना भएको अवधिदेखि बाह्र महिना अघिसम्म भएको मृत्युको कारणलाई विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा धेरै ५६.६ मृत्यु नसर्ने रोगको कारणबाट भएको देखिन्छ। त्यसपछि दोस्रोमा अन्य बाहेक सरुवा रोगबाट ११.२ प्रतिशत रहेको छ, त्यस्तै अन्य दुर्घटनाबाट ३.३ प्रतिशत, प्राकृतिक प्रकोपबाट ३.२ प्रतिशत र आत्महत्याबाट ३.१ प्रतिशत मृत्यु भएको देखिन्छ।

कोशी प्रदेश	कुल	मृत्युको कारण									उल्लेख नभएको
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	
जम्मा	३८२७५	४२७२	२१६६०	७१५	१२७५	१०४	१९२	११७९	१२१५	७५२४	१३९
प्रतिशत	१००.०	११.२	५६.६	१.९	३.३	०.३	०.५	३.१	३.२	१९.७	०.४
पुरुष	२२०१५	२६४३	१२०९८	५७७	८९०	०	१२९	७५८	७०२	४१५६	६२
प्रतिशत	१००.०	१२.०	५५.०	२.६	४.०	०.०	०.६	३.४	३.२	१८.९	०.३
महिला	१६२६०	१६२९	९५६२	१३८	३८५	१०४	६३	४२१	५१३	३३६८	७७
प्रतिशत	१००.०	१०.०	५८.८	०.८	२.४	०.६	०.४	२.६	३.२	२०.७	०.५

१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

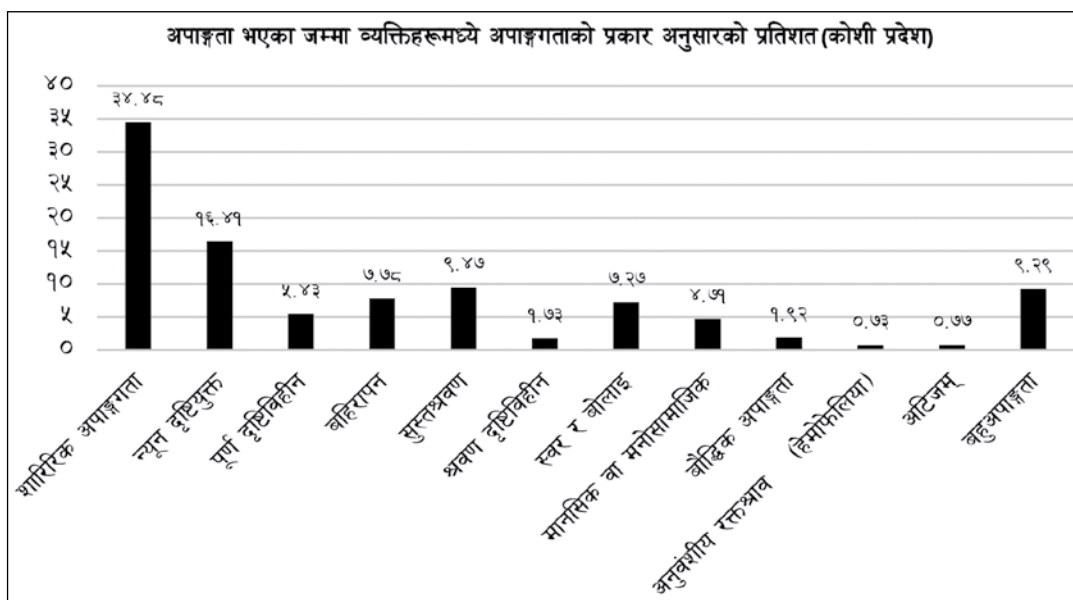
कोशी प्रदेशमा जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अघि सम्म १५ देखि ४९ वर्षका जम्मा २६१९ जना महिलाको मृत्यु भएको देखिएको छ जसमा मृत्यु हुँदाको अवस्थाको अध्ययन गर्दा १.१ प्रतिशत गर्भवती, ०.५ प्रतिशत प्रसूति, २.४ प्रतिशत सुत्केरी भएको ६ हप्ताभित्र र बाँकी ९६ प्रतिशत अन्य देखिएको छ।

कोशी प्रदेश /उमेर समूह	जम्मा	मृत्यु हुँदाको अवस्था							
		गर्भवती		प्रसूति		सुत्केरी भएको ६ हप्ताभित्र		अन्य	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२६१९	३०	१.१	१२	०.५	६२	२.४	२५१५	९६.०
१५-२४ वर्ष	५२९	१६	३.०	२	०.४	२३	४.३	४८८	९२.२
२५-३४ वर्ष	६१५	१२	२.०	८	१.३	२६	४.२	५६९	९२.५
३५-४९ वर्ष	१४७५	२	०.१	२	०.१	१३	०.९	१४५८	९८.८

२.३.९ अपाङ्गताको अवस्था अनुसार लैङ्गिक जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार कोशी प्रदेशको कुल जनसंख्या ४९६१४१२ मध्ये ११७२१९ अर्थात २.३६ प्रतिशत जनसंख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। अपाङ्गता भएका जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी अर्थात ३४.४८ प्रतिशत शारिरिक अपाङ्गता रहेको छ भने सबैभन्दा कम ०.७३ अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया) रहेको छ।

कोशी प्रदेश		जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा		४९६१४१२	१००.००	२४१७३२८	४८.७	२५४४०८४	५१.३
अपाङ्गता नभएको		४८४३९४९	९७.६३	२३५३९६९	४८.६	२४८९९८०	५१.४
अपाङ्गता भएको		११७२१९	२.३६	६३२०८	५३.९	५४०११	४६.१
अपाङ्गताको प्रकार	शारिरिक अपाङ्गता	४०४२२	०.८१	२३५४९	५८.३	१६८७३	४१.७
	न्यून दृष्टियुक्त	१९२३९	०.३९	९४३४	४९.०	९८०५	५१.०
	पूर्ण दृष्टिविहीन	६३६७	०.१३	३२२३	५०.६	३१४४	४९.४
	बहिरापन	९१२१	०.१८	४७७७	५२.४	४३४४	४७.६
	सुस्तश्रवण	१११०६	०.२२	५८८०	५२.९	५२२६	४७.१
	श्रवण दृष्टिविहीन	२०२५	०.०४	१०७९	५३.३	९४६	४६.७
	स्वर र बोलाइ	८५२०	०.१७	४७१३	५५.३	३८०७	४४.७
	मानसिक वा मनोसामाजिक	५५१८	०.११	२८४२	५१.५	२६७६	४८.५
	बौद्धिक अपाङ्गता	२२५२	०.०५	११२१	४९.८	११३१	५०.२
	अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया)	८५७	०.०२	४०८	४७.६	४४९	५२.४
	अटिजम्	९०१	०.०२	३७४	४१.५	५२७	५८.५
	बहुअपाङ्गता	१०८९१	०.२२	५८०८	५३.३	५०८३	४६.७
उल्लेख नभएको		२४४	०.००	१५१	६१.९	९३	३८.१

२.४ घर तथा घरपरिवार सूचिकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्क

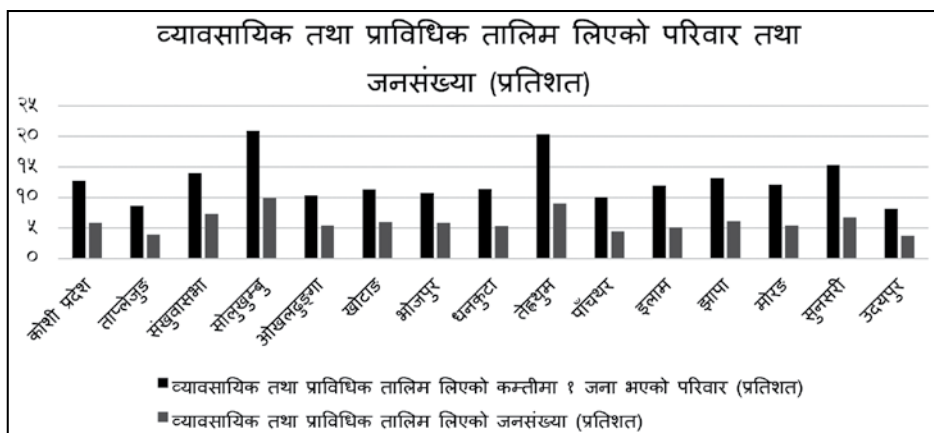
२.४.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम

कोशी प्रदेशका कुल ११९०७५५ परिवार मध्ये १५१५२९ अर्थात १२.७३ प्रतिशत परिवारमा कम्तीमा १ जना व्यक्तिले व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको देखिन्छ। यसैगरी १८ वर्ष वा सो भन्दा माथिको कुल जनसंख्या ३३५७१४७ मध्ये १९६३२७ जना अर्थात ५.८५ प्रतिशत व्यक्तिले व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको देखिन्छ। कोशी प्रदेश अन्तर्गतका जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका तथा रेखाचित्रबाट प्रष्ट पार्न खोजिएको छ।

तालिका नं. २.३० : प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या प्रतिशतमा

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या			
			व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको कम्तीमा १ जना भएको परिवार		जनसंख्या	
			संख्या	प्रतिशत	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसंख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको)
कोशी प्रदेश	११९०७५५	३३५७१४७	१५१५३९	१२.७३	१९६३२६	५.८५
ताप्लेजुङ	२७७७६	७८२४५	२३८८	८.६०	३०६८	३.९२
संखुवासभा	३९११८	१०२५११	५४८१	१४.०१	७४४८	७.२७
सोलुखुम्बु	२६२३९	६९४४९	५४८५	२०.९०	६८९०	९.९२
ओखलढुङ्गा	३४२८६	९५३४६	३५५७	१०.३७	५१७१	५.४२
खोटाङ	४१७२०	११३५८५	४७१४	११.३०	६८०४	५.९९
भोजपुर	३८५८०	१०४६३९	४१४७	१०.७५	६१४३	५.८७
धनकुटा	३७६१६	१०३५५९	४२९१	११.४१	५४८०	५.२९
तेह्रथुम	२१८४५	६०२४५	४४५३	२०.३८	५४२०	९.००
पाँचथर	४२४३७	११५१९०	४२७६	१०.०८	५१४०	४.४६
इलाम	७०५०१	२०२३५८	८४२२	११.९५	१०३१८	५.१०
झापा	२४५०१९	६८७८८७	३२२९५	१३.१८	४२१६७	६.१३
मोरङ	२७२१६०	७८३९१४	३२९१०	१२.०९	४२४६८	५.४२
सुनसरी	२१२४०७	६१८३१४	३२५१३	१५.३१	४१५३६	६.७२
उदयपुर	८१०५१	२२१९०५	६६०७	८.१५	८२७३	३.७३

रेखाचित्र: व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या

२.४.२ घर सम्बन्धी विवरण (मुख्य प्रयोगअनुसार घरको संख्या/घरको तला/घरको आयु)

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा मुख्य प्रयोगअनुसार देशभरका सम्पूर्ण घरहरूको विवरण संकलन गरिएको थियो । घरको धेरैजसो भाग मुख्य रूपमा के कामका लागि प्रयोग भएको थियो सोको आधारमा मुख्य प्रयोगलाई विभिन्न १२ प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ । जनगणनाको नतिजा अनुसार कोशी प्रदेशमा जम्मा १४५४९६५ वटा घर संरचना रहेको छ जसमध्ये मुख्य रूपमा आवासका लागि प्रयोग भएका घर ७१.९ प्रतिशत, गोठ/धन्सार मतानका लागि ९.७१ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) का लागि ८.६२ प्रतिशत, खालि घर ४.५३ प्रतिशत, व्यापार व्यवसायको लागि २.४५ प्रतिशत, शैक्षिक १.२१ प्रतिशत, उद्योग कलकारखाना ०.३७ प्रतिशत, सरकारी ०.३१ प्रतिशत र बैंक तथा वित्तीय संस्थाको लागि ०.०७ प्रतिशत रहेका छन् । जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.३१ : घरको मुख्य प्रयोग अनुसार घरको संख्या (प्रतिशत)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको प्रतिशत											
		आवासीय	व्यापार व्यवसाय	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	उद्योग कल कारखाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटेल तथा लाज	गोठ/ धनसार	अन्य	खाली
कोशी प्रदेश	१४५४९६५	७१.९३	२.४५	०.३१	१.२१	०.१७	०.३७	०.०७	०.४०	०.२४	९.७१	८.६२	४.५३
ताप्लेजुङ	३४३०९	७४.३२	१.३९	०.५५	२.३३	०.३६	०.१५	०.०८	०.५२	०.३४	१०.३५	३.८७	५.७४
संखुवासभा	४५७६०	७६.७०	२.२१	०.५५	२.१५	०.३६	०.२४	०.०७	०.८९	०.४५	६.२९	३.५१	६.५९
सोलुखुम्बु	३५८४९	६६.९३	२.३०	०.६०	२.३७	०.३१	०.१६	०.१०	०.९७	१.४४	८.३५	५.७९	१०.६९
ओखलढुङ्गा	५६१०९	६०.८२	१.३५	०.१०	०.१८	०.१०	०.०४	०.०२	०.०९	०.१०	१७.४६	९.५९	१०.१५
खोटाङ	५८५४३	६६.५६	१.४८	०.४२	२.७०	०.२९	०.०९	०.०६	०.६७	०.२५	१५.०२	५.०७	७.४०
भोजपुर	५४११३	६६.९३	१.५७	०.५०	१.७५	०.२७	०.१८	०.०६	०.४८	०.२२	१४.२४	७.२५	६.५४
धनकुटा	५१७३९	६५.३९	१.९८	०.७७	२.२३	०.२२	०.२०	०.०५	०.५१	०.३६	८.८६	१३.७९	५.६३
तेह्रथुम	२९५८९	६६.१५	१.३३	०.४९	२.७७	०.२३	०.१४	०.०७	०.६२	०.१९	१५.७०	७.२२	५.१०
पाँचथर	५९८५३	६२.७३	२.३३	०.३२	२.३५	०.२३	०.२३	०.०६	०.३५	०.१०	९.२१	१६.३९	५.७१
इलाम	८९८८८	७३.६६	१.५७	०.३६	१.४७	०.१९	०.३६	०.०६	०.४५	०.३५	४.००	१२.९३	४.६०
भैरहवा	२७८८७३	७६.२६	२.९९	०.२२	०.६९	०.११	०.५५	०.०८	०.३८	०.२४	७.४२	७.५५	३.५१
मोरङ	३१०७६९	७५.८९	२.६७	०.२१	०.६९	०.१३	०.४६	०.०७	०.२४	०.१३	८.११	८.३८	३.०४
सुनसरी	२३३९७८	७४.०८	३.१२	०.२२	०.७५	०.११	०.४६	०.०८	०.२८	०.१९	८.९७	८.६९	३.०५
उदयपुर	११५५९३	६३.६९	२.२९	०.४०	१.५६	०.२१	०.३०	०.०५	०.५५	०.१८	१७.६०	८.७२	४.४५

घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशमा रहेका कुल १४५४९६५ घरहरू मध्ये ६३.६५ प्रतिशत घर १ तले रहेका छन् भने दोस्रोमा २६.५८ प्रतिशत घर २ तले, ९.०७ प्रतिशत ३ तले रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ ।

तालिका नं. २.३२ : घरको तलाअनुसार प्रतिशत

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको तला अनुसार प्रतिशत							
		१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	नखुलेको
कोशी प्रदेश	१४५४९६५	६३.६५	२६.५८	९.०७	०.३७	०.१६	०.००	०.००	०.१६
ताप्लेजुङ	३४३०९	२४.३७	४५.००	२९.७३	०.४०	०.१६	०.००	०.००	०.३४
संखुवासभा	४५७६०	३१.०६	४३.६६	२४.१९	०.५०	०.१५	०.००	०.००	०.४४
सोलुखुम्बु	३५८४९	३८.३४	४३.८८	१७.०७	०.४८	०.१०	०.००	०.००	०.१३
ओखलढुङ्गा	५६१०९	५२.३८	३७.२९	१०.०४	०.१६	०.१३	०.००	०.००	०.०१
खोटाङ	५८५४३	२६.१६	३९.६१	३३.५२	०.५१	०.१६	०.००	०.००	०.०३
भोजपुर	५४११३	३१.३६	४३.४५	२४.४८	०.२९	०.११	०.००	०.००	०.३१
धनकुटा	५१७३९	४३.७१	४२.८६	१२.५६	०.५७	०.२६	०.००	०.००	०.०४
तेह्रथुम	२९५८९	१९.१५	३८.७०	४१.२९	०.७२	०.१२	०.००	०.००	०.०३
पाँचथर	५९८५३	३३.८७	४२.४१	२३.१३	०.३६	०.०९	०.००	०.००	०.१४
इलाम	८९८८८	५५.९२	३५.६१	७.७९	०.३५	०.२४	०.००	०.००	०.०९
झापा	२७८८७३	८१.४८	१४.६५	३.०७	०.४८	०.१६	०.००	०.००	०.१५
मोरङ	३१०७६९	८०.५२	१६.५२	२.३३	०.२४	०.२२	०.००	०.००	०.१७
सुनसरी	२३३९७८	८०.०९	१५.४९	३.५८	०.४६	०.१३	०.००	०.००	०.२५
उदयपुर	११५५९३	५५.७०	४१.९८	२.०१	०.१६	०.११	०.००	०.००	०.०३

घरको आयु

जनगणनाअनुसार घरको आयुलाई १२ ओटा (० वर्ष, १ वर्ष, २ वर्ष, ३ वर्ष, ४ वर्ष, ५ देखि ९ वर्ष, १० देखि १४ वर्ष, १५ देखि १९ वर्ष, २० देखि २९ वर्ष, ३० देखि ४९ वर्ष, ५० देखि ९९ वर्ष, १०० वर्ष भन्दा माथि) मा वर्गीकरण गरिएको छ। जसअनुसार कोशी प्रदेशका कुल १४५४९६५ घरहरूमध्ये २०.६० प्रतिशत घरहरू ५-९ वर्षका, १५.९८ प्रतिशत घरहरू १०-१४ वर्षका, १२.६१ प्रतिशत घरहरू २०-२९ वर्षका, ९.७९ प्रतिशत घरहरू १५-१९ वर्षका, ८.८१ प्रतिशत घरहरू ३०-४९ वर्षका, ६.०१ प्रतिशत घरहरू ३ वर्षका, ५.८९ प्रतिशत घरहरू १ वर्षका, ५.७६ प्रतिशत घरहरू २ वर्षका, ३.९५ प्रतिशत घरहरू ० वर्षका, ३.०६ प्रतिशत घरहरू ५०-९९ वर्षका र ०.५६ प्रतिशत घरहरू १०० भन्दा बढी वर्षका रहेका छन्। जिल्ला अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा रहेको छ।

तालिका नं. २.३३ : घरको आयु अनुसार प्रतिशत

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको आयु अनुसार प्रतिशत												
		० वर्ष	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२९ वर्ष	३०-४९ वर्ष	५०-९९ वर्ष	१००+ वर्ष	नखुलेको
कोशी प्रदेश	१४५४९६५	३.९५	५.८९	५.७६	६.०१	५.२७	२०.६०	१५.९८	९.७९	१२.६१	८.८१	३.०६	०.५६	१.७३
ताप्लेजुङ	३४३०९	२.१४	४.२२	३.५१	३.३६	२.९४	१६.०९	१३.५३	९.४४	१४.२९	१३.३८	११.७७	२.४७	२.८६
संखुवासभा	४५७६०	४.०८	३.९२	४.०८	४.८७	४.३२	२०.०७	१५.१४	१०.२१	१३.५७	११.३६	५.६१	१.१८	१.५८
सोलुखुम्बु	३५८४९	४.९१	६.०८	७.८८	१०.१७	६.३३	१९.२१	१०.३०	७.३५	१०.११	८.९६	३.८६	०.३३	४.५०
ओखलढुङ्गा	५६१०९	१.५९	७.८६	६.८०	१०.७४	१२.०७	२०.९४	१०.६३	७.२९	९.६५	७.७४	२.६७	०.४२	१.५९
खोटाङ	५८५४३	२.७१	५.०८	५.००	६.५९	४.५८	१४.२८	११.८९	९.५५	१४.८२	१६.८३	७.१९	०.६२	०.८८

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको आयु अनुसार प्रतिशत												
		० वर्ष	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२९ वर्ष	३०-४९ वर्ष	५०-९९ वर्ष	१००+ वर्ष	नखुलेको
भोजपुर	५४११३	२.५४	३.३८	४.०५	५.१७	४.४९	१३.८९	११.७३	८.२६	१४.४०	१७.३८	११.६८	१.०४	२.०१
धनकुटा	५१७३९	३.५६	४.४४	४.५५	५.१०	४.१९	१७.५१	१५.५१	१०.८४	१५.०३	१४.२८	३.९८	०.४८	०.५३
तेह्रथुम	२९५८९	१.४८	३.२३	२.६०	२.६९	२.३६	११.१६	११.३०	९.२६	१५.७०	२३.६३	१३.५१	२.५१	०.५७
पाँचथर	५९८५३	२.५६	५.०१	३.७४	३.६०	३.१३	१६.५७	१४.७३	१०.१२	१४.४८	१५.४६	७.२८	१.४४	१.८८
इलाम	८९८८८	४.४२	७.४७	३.८८	४.००	३.३५	१६.८४	१५.०३	१२.३८	१७.४०	११.८४	२.१७	०.४०	०.८२
भापा	२७८८७३	५.५५	६.९३	६.९२	६.३८	५.७१	२२.८३	१७.१६	९.३३	१०.९२	५.७०	१.०४	०.३०	१.२५
मोरङ	३१०७६९	४.२३	६.००	६.३९	६.५५	५.६३	२२.९४	१६.७७	९.५४	११.७८	६.२३	१.५०	०.३४	२.१२
सुनसरी	२३३९७८	३.७८	५.८५	६.१८	५.९६	५.३१	२२.५३	१८.२३	९.९३	१२.०७	६.१६	१.४०	०.३८	२.२१
उदयपुर	११५५९३	३.४७	५.५६	५.५९	५.५६	५.१३	२१.९७	१८.७०	११.५८	१२.७८	६.५७	१.०७	०.४०	१.६२

२.५ नेपालको सन्दर्भमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण

नेपालको संविधानबमोजिम राज्य पुनर्संरचना भई तीन तहको सरकार बनेपछि नेपालमा ७५३ ओटा स्थानीय तह रहेका छन् । जसमा २९३ ओटा नगरपालिका (महानगरपालिका र उपमहानगरपालिका सहित) र ४६० गाउँपालिका रहेका छन् । महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिकालाई सहरी क्षेत्रका रूपमा परिभाषित भएको हालको अवस्थामा नीति निर्माण कार्यमा सहजता नभएको अवस्था रहेको थियो । महानगर, उपमहानगर तथा नगरपालिकाभित्र पनि ग्रामीण चरित्रका बस्ती प्रशस्त मात्रामा रहेका तथा गाउँपालिकाका बजार तथा केन्द्रहरू ससाना सहरका रूपमा विस्तार हुँदै गइरहेको परिप्रेक्ष्यमा सहरीकरणका आयामलाई फरक ढङ्गले केलाई पुनः परिभाषित गर्नु जरूरी भइसकेको थियो ।

“ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण (Degree of Urbanization- DEGURBA) विधिलाई संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय तथ्याङ्क आयोगको बैठकले विश्वव्यापी रूपमा सहरी र ग्रामीण क्षेत्रलाई पुनः परिभाषित गर्नका लागि उपयुक्त विधिका रूपमा अनुमोदन गरेको थियो यही विधि अपनाउँदै नेपालको सन्दर्भमा सहरी, सहरोन्मुख र ग्रामीण क्षेत्रका रूपमा नेपालको बसोबास क्षेत्रलाई वर्गीकरण गरी ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको वर्गीकरण गरिएको छ । यस विधिअनुसार जनसङ्ख्या (एयउगवितथ्यल), जनघनत्व (Population Density), बसोबास क्षेत्र (Built-up Area) र सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत विशेषताको निरन्तरता (Contiguity) जस्ता चार आधारमा वडाहरूलाई ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्र श्रेणीगत वर्गीकरण गरिएको छ । वर्गीकरणको आधार निम्नअनुसार रहेको छ ।

सहरी क्षेत्र: न्यूनतम ३ देखि १५ भन्दा बढी व्यक्ति/हेक्टर जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसङ्ख्यासहित ४ ग्रिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ ।

सहरोन्मुख क्षेत्र: ३ देखि १५ व्यक्ति/हेक्टरका बिचमा जनघनत्व र जनसङ्ख्याको न्यूनतम सीमाविना ८ ग्रिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ ।

ग्रामीण क्षेत्र: क्लस्टर ३ व्यक्ति/हेक्टर वा सोभन्दा कम जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसङ्ख्या नभई ८ ग्रिडको निकटताको विशेषतायुक्त हुन्छ ।

यस वर्गीकरणको आधारमा कोशी प्रदेशको नतिजालाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त तालिकाअनुसार कोशी प्रदेश अन्तर्गतका ७२६ वडा संख्या (जम्मा जनसंख्याको ६.१०% जनसंख्या) ग्रामिण, २९८ वडा संख्या (जम्मा जनसंख्याको ७ % जनसंख्या) सहरोन्मुख र १३२ वडामा (जम्मा जनसंख्याको ३.९ % जनसंख्या) सहरी रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. २.३४: कोशी प्रदेश अन्तर्गत जिल्ला तथा स्थानीय तह अनुसार ग्रामिण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरणको नतिजा

क्षेत्र		ग्रामिण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसंख्या
		वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	
कोशी	प्रदेश	७२६	६.१०%	२९८	७.००%	१३२	३.९०%	४९२४२०२
भोजपुर	जिल्ला	७७	९४.५८		०	४	५.४२	१५६६११
आमचोक	गा.पा.	१०	१००		०	०	०	१४९६८
अरुण	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१४५९१
भोजपुर	न.पा.	८	६७.३५		०	४	३२.६५	२६००७
हतुवागढी	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१६१७५
पौवा दुम्मा	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१२१०७
राम प्रसाद राई	गा.पा.	८	१००		०	०	०	१५६७३
साल्पा सिलिचो	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१२२८४
षडानन्द	न.पा.	१४	१००		०	०	०	२९३४२
ट्याम्के मैयुम	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१५४६४
धनकुटा	जिल्ला	५५	८५.१३		०	५	१४.८७	१४८७३०
चौबिसे	गा.पा.	८	१००		०	०	०	१७६७७
छथर जोरपाटी	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१६४५६
धनकुटा	न.पा.	५	३८.५३		०	५	६१.४७	३५९८३
महालक्ष्मी	न.पा.	९	१००		०	०	०	२२१८२
पाख्रीबास	न.पा.	१०	१००		०	०	०	१९१०४
साँगुरीगढी	गा.पा.	१०	१००		०	०	०	१९५६१
शहीदभूमि	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१७७६७
ईलाम	जिल्ला	६८	७८.७१	८	१३.०५	५	८.२४	२७८१२८
चुलाचुली	गा.पा.	३	४५.७४	३	५४.२६	०	०	२३१५७
देउमाई	न.पा.	९	१००		०	०	०	३०९६९
फाकफोक्युम	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१९७०६
इलाम	न.पा.	६	४२.६४	५	४७.३६	१	१०	५००८५
माई	न.पा.	१०	१००		०	०	०	३०७३२
माई जोगमाई	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१९१३१
माडसेबुङ	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१६८१०

क्षेत्र		ग्रामिण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसंख्या
		वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	
रोड	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१७३६७
सन्दकपुर	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१५४४४
सूर्योदय	न.पा.	१०	६७.२७		०	४	३२.७३	५४७२७
भापा	जिल्ला	८	४.४२	१०८	७६.६२	१५	१८.९५	९९२७९६
अर्जुनधारा	न.पा.	०	०	१०	८६.४९	१	१३.५१	८४०१८
बाह्रदशी	गा.पा.	१	८.६३	६	९१.३७	०	०	३७९४६
भद्रपुर	न.पा.	०	०	८	८१.८८	२	१८.१२	७०९१३
बितामोड	न.पा.	०	०	६	४३.०८	४	५६.९२	११६१९२
बुद्धशान्ति	गा.पा.	१	७.६	६	९२.४	०	०	५३०१०
दमक	न.पा.	०	०	५	५०.२१	५	४९.७९	१०७२२७
गौरादह	न.पा.	१	१०.३८	८	८९.६२	०	०	६०४५१
गौरीगञ्ज	गा.पा.	२	३७.९	४	६२.१	०	०	३५५०६
हल्दिबारी	गा.पा.	२	२९.४७	३	७०.५३	०	०	३२७२२
भापा	गा.पा.	०	०	७	१००	०	०	३९३०२
केचनाकवल	गा.पा.	१	१७.४७	६	८२.५३	०	०	४१३१७
कमल	गा.पा.	०	०	७	१००	०	०	५३८९४
कन्काई	न.पा.	०	०	८	७५.१७	१	२४.८३	५३१४८
मेचीनगर	न.पा.	०	०	१३	७६.५३	२	२३.४७	१३३०७३
शिवसताक्षी	न.पा.	०	०	११	१००	०	०	७४०७७
खोटाड	जिल्ला	७८	९६.२७		०	१	३.७३	१७३९२०
ऐसेलुखर्क	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१३२१७
बराहपोखरी	गा.पा.	६	१००		०	०	०	११३९७
दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी	न.पा.	१४	८४.९३		०	१	१५.०७	४३००८
दिपुंग छुइचुम्मा	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१६३०५
हलेंसी तुवाचुंग	न.पा.	११	१००		०	०	०	२७०७८
जाँते दुङ्गा	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१२०१६
केपिलासगढी	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१३२३१
खोटेहाग	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१६८४६
रावावेशी	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१११९९
साकेला	गा.पा.	५	१००		०	०	०	९६२३
मोरङ	जिल्ला	२२	७.२६	१०३	६०.९१	३४	३१.८४	११४१९७१
बेलबारी	न.पा.	०	०	९	८०.०१	२	१९.९९	८१७७१
विराटनगर	म.न.पा.	०	०	२	६.८९	१७	९३.११	२४३९२७
बुढीगङ्गा	गा.पा.	०	०	५	६४.२६	२	३५.७४	५१४९७

क्षेत्र		ग्रामिण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसंख्या
		वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	
धनपालथान	गा.पा.	०	०	७	१००	०	०	४५३४८
ग्रामथान	गा.पा.	०	०	७	१००	०	०	३६०२४
जहदा	गा.पा.	०	०	७	१००	०	०	४७६३९
कानेपोखरी	गा.पा.	१	११.४१	६	८८.५९	०	०	४३१९३
कटहरी	गा.पा.	०	०	६	८५.१७	१	१४.८३	४८५१०
केरावारी	गा.पा.	७	६१.५३	१	१६.१३	२	२२.३५	३४५०४
लेटाड	न.पा.	७	७८.९१	२	२१.०९	०	०	३८१५२
मिक्लाजुड	गा.पा.	६	६३.२३	३	३६.७७	०	०	३३१६७
पथरी शानिश्चरे	न.पा.	०	०	७	६६.२१	३	३३.७९	७२४५१
रंगेली	न.पा.	१	९.७९	८	९०.२१	०	०	५७४९४
रतुवामाई	न.पा.	०	०	१०	१००	०	०	६११३९
सुन्दरहरैँचा	न.पा.	०	०	९	७२.४७	३	२७.५३	१२०२१३
सुनवर्षी	न.पा.	०	०	९	१००	०	०	५६०३४
उर्लावारी	न.पा.	०	०	५	५८.७८	४	४१.२२	७०९०८
ओखलढुङ्गा	जिल्ला	७३	९६.२५		०	२	३.७५	१३८९८९
चम्पादेवी	गा.पा.	१०	१००		०	०	०	१६३११
चिसंखुगढी	गा.पा.	८	१००		०	०	०	१३८४४
खिजी देम्बा	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१५५५९
लिखु	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१२१०४
मानेभन्ज्यांग	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१९५९७
मोलुंग	गा.पा.	८	१००		०	०	०	१६४४०
सिद्धिचरण	न.पा.	१०	८०.९२		०	२	१९.०८	२७३५१
सुनकोशी	गा.पा.	१०	१००		०	०	०	१७७८३
पाँचथर	जिल्ला	५७	८९.८१		०	३	१०.१९	१७१०४७
फालेलुङ	गा.पा.	८	१००		०	०	०	२०३६१
फाल्गुनन्द	गा.पा.	७	१००		०	०	०	२१२८९
हिलिहाड	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१९०८५
कुम्मायाक	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१२७४६
मिक्लाजुड	गा.पा.	८	१००		०	०	०	२१०६१
फिदिम	न.पा.	११	६४.०४		०	३	३५.९६	४८४९५
तुम्बेवा	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१११८९
याङवरक	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१६८२१
संखुवासभा	जिल्ला	७१	८५.५३		०	५	१४.४७	१५४७४३
भोटखोला	गा.पा.	५	१००		०	०	०	६४३८

क्षेत्र		ग्रामिण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसंख्या
		वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	
चैनपुर	न.पा.	११	१००		०	०	०	२६७९९
चिचिला	गा.पा.	५	१००		०	०	०	६५७७
धर्मदेवी	न.पा.	९	१००		०	०	०	१६०५३
खाँदबारी	न.पा.	६	३७.०५		०	५	६२.९५	३५५६५
मादी	न.पा.	९	१००		०	०	०	१३२७३
मकालु	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१३४२४
पाँचखपन	न.पा.	९	१००		०	०	०	१६३४८
सभापोखरी	गा.पा.	६	१००		०	०	०	९९७०
सिलिचोड	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१०२९६
सोलुखुम्बु	जिल्ला	५२	१००		०	०	०	९९१०३
खुम्बु पासाङल्हामु	गा.पा.	५	१००		०	०	०	८७२०
लिखु पिके	गा.पा.	५	१००		०	०	०	५३३४
महाकुलुङ	गा.पा.	५	१००		०	०	०	११८४७
माप्य दूधकोशी	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१२६४८
नेचा सल्यान	गा.पा.	५	१००		०	०	०	११३८१
सोलु दूधकुण्ड	न.पा.	११	१००		०	०	०	२१७९४
सोतांग	गा.पा.	५	१००		०	०	०	९०२५
थुलुङ दूधकोशी	गा.पा.	९	१००		०	०	०	१८३५४
सुनसरी	जिल्ला	४	२.५६	७२	५२.७	४८	४४.७३	९२१२४६
बराहाक्षेत्र	न.पा.	३	२१.७६	८	७८.२४	०	०	९१०८७
बर्जु	गा.पा.	०	०	६	१००	०	०	३६२४९
भोक्राहा नरसिंहा	गा.पा.	०	०	७	८५.९३	१	१४.०७	४९२८०
देवानगन्ज	गा.पा.	०	०	६	७८.५२	१	२१.४८	३९०३०
धरान	उ.म.न.पा.	१	२.२७	३	२०.५	१६	७७.२३	१६६५३१
दुहवी	न.पा.	०	०	७	६७.२६	५	३२.७४	६६०७४
गढी	गा.पा.	०	०	६	१००	०	०	३८७३९
हरीनगरा	गा.पा.	०	०	४	४९.७१	३	५०.२९	४९८४५
इनरुवा	न.पा.	०	०	६	६०.९४	४	३९.०६	७४९१४
इटहरी	उ.म.न.पा.	०	०	४	१०.६८	१६	८९.३२	१९७२४१
कोशी	गा.पा.	०	०	८	१००	०	०	४८८०४
रामधुनी	न.पा.	०	०	७	७४.७	२	२५.३	६३४५२
ताप्लेजुङ्ग	जिल्ला	५५	८६.१९		०	६	१३.८१	११९४५०
आठराई त्रिवेणी	गा.पा.	४	८५.२१		०	१	१४.७९	१२२९६
मैवाखोला	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१०२१३

क्षेत्र		ग्रामिण		सहरोन्मुख		सहरी		जम्मा जनसंख्या
		वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	वडा संख्या	जनसंख्या (प्रतिशत)	
मेरिडदेन	गा.पा.	६	१००		०	०	०	११८३८
मिक्वाखोला	गा.पा.	५	१००		०	०	०	७९६४
पाथिभरा याडवरक	गा.पा.	६	१००		०	०	०	११८०६
फक्ताङ्लुङ	गा.पा.	७	१००		०	०	०	११७९१
फुङलीङ	न.पा.	६	४८.४		०	५	५१.६	२८४४९
सिदिङवा	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१०९७९
सिरिजङ्गा	गा.पा.	८	१००		०	०	०	१४११४
तेह्रथुम	जिल्ला	४३	१००		०	०	०	८८२७९
आठराई	गा.पा.	७	१००		०	०	०	१८१५६
छथर	गा.पा.	६	१००		०	०	०	१४१९७
लालीगुरास	न.पा.	९	१००		०	०	०	१५३२९
मेन्ड्यायेम	गा.पा.	६	१००		०	०	०	६६७८
म्यांगलुंग	न.पा.	१०	१००		०	०	०	१८७५०
फेदाप	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१५१६९
उदयपुर	जिल्ला	६४	७५.३४	७	१४.९५	४	९.७१	३३९१८९
बेलाका	न.पा.	९	१००		०	०	०	५१०४३
चौदण्डीगढी	न.पा.	६	५५.७३	४	४४.२७	०	०	५३६३१
कटारी	न.पा.	१२	७१.८३		०	२	२८.१७	५९५०७
लिम्चुङवुङ	गा.पा.	५	१००		०	०	०	९६८९
रौतामाई	गा.पा.	८	१००		०	०	०	२०३२४
ताप्ली	गा.पा.	५	१००		०	०	०	१३३४४
त्रियुगा	न.पा.	११	५८	३	२६.२६	२	१५.७४	१०२७२५
उदयपुरगढी	गा.पा.	८	१००		०	०	०	२८९२६

२.६ जनसांख्यिक सूचकहरू (७ वटै प्रदेश अनुसार)

क्र. सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	क्षेत्र							सुदूरपश्चिम प्रदेश
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	
१	आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी सूचकहरू								
१.१	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथिका)	२३९००७८९	४१२३७५८	४७६५३२३	५२५७२३९	२०६९४४९	४१७३१७०	१३३१६६०	२१८०२३०
	%	६५.६०	७१.१०	५७.३०	६४.८०	६६.५०	६५.९०	७२.००	७०.४०
१.२	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (१० वर्ष र सोभन्दा माथि)	१५६८९७७७	२९३२२०९	२७३०४४७	३४०४८२३	१३७६३९६	२७५२१९६	९५८६४३	१५३५०६३
	जम्मा %	७०.४०	७२.८०	६६.१०	७५.३०	७१.७०	६८.००	६९.८०	६५.८०
	पुरुष %	७८.६०	८०.२०	७८.६०	८२.६०	७८.१०	७६.९०	७४.५०	७१.८०
	महिला %	६१.३०	६४.९०	४८.८०	६६.७०	६५.६०	५८.९०	६५.२०	६०.४०
१.३	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्यामध्ये रोजगार (१० वर्ष र सोभन्दा माथि) संख्या	११०३८१०५	२१३४८९१	१८०३८३८	२५६२२६३	९८६५२०	१८७२२११	६६८७५५	१००९६६७
१.४	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्यामध्ये रोजगार (१० वर्ष र सोभन्दा माथि) को अनुपात								
	जम्मा (%)	९३.०	९४.८	९१.७	९४.१	९२.६	९१.९	९२.५	९२.०
	पुरुष (%)	९३.८	९५.३	९३.६	९४.७	९२.६	९२.७	९२.४	९२.२
	महिला (%)	९२.०	९४.२	८७.५	९३.१	९२.५	९०.८	९२.६	९१.९
१.५	आर्थिक काम गरेको अवधिअनुसारको जनसंख्या (१०+ वर्ष)								
	जम्मा जनसंख्या	२३९५८८६८	४१२७०९४	४७७००१३	५२६०६९१	२०९५४७४	४१८४२९९	१३३७८९३	२१८३४०४
	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको (%)	४०.९९	४७.४३	३३.३१	४४.८७	४१.८७	३८.६५	४२.५०	३८.९५
	३-६ महिना काम गरेको (%)	११.४०	११.३९	१०.६७	८.५७	११.१९	१३.०७	१४.०८	१५.२४
	३ महिनाभन्दा कम काम गरेको (%)	१०.१४	९.८५	९.४९	८.२८	९.९३	११.०३	१२.६६	१३.५७
१.६	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको (%)	३७.४६	३१.३३	४६.५३	३८.२८	३७.००	३७.२४	३०.७६	३२.२३
	जम्मा श्रमशक्तिमध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या % (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)								
	जम्मा	६५.६५	७१.११	५७.३०	६४.७६	६६.५१	६५.९५	७१.९९	७०.४१
	पुरुष	७१.३१	७६.५०	६७.२६	७०.६७	६९.६९	७१.२९	७३.६२	७३.३३
	महिला	६०.४०	६६.१०	४७.५८	५९.०१	६३.७५	६१.२२	७०.४८	६८.७८

क्र. सं.	जनसांख्यिक सुचकहरू	क्षेत्र							सुदूरपश्चिम प्रदेश
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	
१.७	आर्थिक रूपले सक्रियमध्ये अक्षर सक्रिय जनसंख्या %								
	जम्मा %	७०.३५	७२.८१	६६.०६	७५.२५	७१.६७	६८.०३	६९.७६	६५.७७
	पुरुष %	७८.६२	८०.२१	७८.६१	८२.५७	७८.०९	७६.९२	७४.४६	७१.७८
	महिला %	६१.३१	६४.८६	४८.७७	६६.७२	६५.५८	५८.८६	६५.२२	६०.४०
१.८	अक्षर रोजगार जनसंख्या %								
	जम्मा %	९३.०५	९४.८१	९१.७२	९४.०८	९२.५७	९१.९०	९२.४९	९२.०३
	पुरुष %	९३.७८	९५.२७	९३.६२	९४.७३	९२.६१	९२.७३	९२.३८	९२.१८
	महिला %	९२.०२	९४.१९	८७.४९	९३.१४	९२.५१	९०.७९	९२.६१	९१.८८
१.९	जम्मा श्रमशक्तिमध्ये अक्षर रोजगार जनसंख्याको % (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)								
	कुल	४२.९७	४९.०८	३४.७२	४५.८५	४४.१३	४१.२३	४६.४४	४२.६२
	पुरुष	५२.५८	५८.४५	४९.५०	५५.२८	५०.४०	५०.८६	५०.६४	४७.८५
	महिला	३४.०७	४०.३८	२०.३०	३६.६८	३८.६८	३२.७२	४२.५७	३८.१७
२.	सुश्रुति खानेपानीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार (%)	९२.९०	९५.६४	९५.३३	९१.९५	९०.९२	९४.१५	८२.७२	९१.२०
३.	खाना पकाउने स्वच्छ इन्धनको प्रयोग गर्ने परिवार (%)	४४.८०	४३.००	३०.२०	७१.००	५२.७०	४४.१०	१७.४०	२९.६०
४.	बत्ती बाल्न स्वच्छ इन्धनको प्रयोग गर्ने परिवार (%)	९८.७९	९८.७५	९८.७७	९९.६७	९९.५३	९८.२२	९७.५७	९७.६२
५.	सुश्रुति शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार (%)	६५.३७	६३.७०	३९.३९	८२.५९	७८.९६	६३.०३	६२.७४	६४.७५
६.	सरकारी अनुदान प्राप्त गरी आवास निर्माण गरेका परिवार (%)	११.८०	४.८०	४.१०	३५.८०	१६.९०	३.२०	३.३०	३.१०
७.	प्रदुषणयुक्त इन्धन प्रयोग गर्ने जनसंख्या (%)	५७.४३	६०.१७	७१.००	३०.२६	४८.८४	५९.१३	८४.६४	७६.२९
८.	सुरक्षित खानेपानी प्रयोग गर्ने जनसंख्या (%)	९२.३०	९५.१५	९५.४६	९०.१९	८९.९७	९३.७८	८१.६८	९०.६१
९.	वैक खाता भएको जनसंख्याको प्रतिशत								
	जम्मा	२५.५६	२२.९२	१५.५०	४०.१०	३४.६८	२२.९४	१९.४९	२१.११
	पुरुष	२६.४२	२२.९२	१६.४०	४३.२२	३३.९५	२२.७१	२०.९९	२१.५०
	महिला	२४.७४	२२.९१	१४.६०	३७.०५	३५.३५	२३.१५	१८.०७	२०.७७
१०.	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या (१८ वर्ष र सोभन्दा माथिको)								

क्र. सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	क्षेत्र							सुदूरपश्चिम प्रदेश
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	
	परिवार (%)	१२.५५	१२.७३	११.६३	१३.४६	१३.७४	१२.१४	११.३६	११.७९
	जनसंख्या (%)	५.६७	५.८५	४.७३	६.३२	६.७०	५.४९	५.३२	५.२१
११.	वैक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	२५.५९	२७.२३	२८.८८	२३.१९	२५.२३	२६.९६	२२.२०	२१.९६
१२.	जनसंख्यासम्बन्धी विवरण								
१२.१	जम्मा जनसंख्या	२९९६४५७८	४९६१४१२	६११४००	६११४००	२४६६४२७	५१२२०७८	१६८८४१२	२६९४७८३
१२.२	पुरुष जनसंख्या	१४२५३५५१	२४१७३२८	३०६५७५१	३०४८६८४	११७०८३३	२४५४४०८	८२३७६१	१२२२७८६
१२.३	पुरुष (%)	४८.८७	४८.७२	५०.१४	४९.८४	४७.४७	४७.९२	४८.७९	४७.२३
१२.४	महिला जनसंख्या	१४९११०२७	२५४४०८४	३०४८८४९	३०६८३१६	१२९५५९४	२६६७६७०	८६४६५१	१४७१९९७
१२.५	महिला (%)	५१.१३	५१.२८	४९.८६	५०.१६	५२.५३	५२.०८	५१.२१	५२.७७
१२.६	जनसंख्या परिवर्तन (%) (दश वर्षमा)	१०.१	९.४	१३.१	१०.६	२.६	१३.८	७.५	५.६
१२.७	अन्य लिङ्गीको (जनसंख्या)	२९८९	३०४	७२९	९५६	२२८	४३२	८१	१९८
१२.८	जनसंख्याको हिस्सा		१७.०१	२०.९७	२०.९७	८.४६	१७.५६	५.७९	९.२४
१३.९	परिवार संख्या (संस्थागतसहित)	६६६६९३७	११९१५५६	११५६७५५	१५७०९२७	६६२४८०	११४१०२	३६६४५५	५७७०२
१३.००	औसत परिवार आकार	४.३७	४.१६	५.२९	३.८९	३.७२	४.४९	४.६१	४.६७
१४.	पारिवारिक संरचना								
	एकल परिवार (%)	६०.०७	६०.९६	५४.६२	६४.८८	६३.१९	५८.४५	६१.१८	५५.०७
	संयुक्त परिवार (%)	३९.९३	३९.०४	४५.३८	३५.१२	३६.८१	४१.५५	३८.८२	४४.९३
१५.	महिला परिवारमुली संख्या	२९०३२८	३६७८३४	२५१२५८	४८८२६३	२७५४०६	४०५६०४	११७४७२	२०१३११
	महिला परिवारमुली (%)	३५.५५	३०.८७	२१.७२	३१.०८	४०.९८	३५.५२	३२.०७	३४.८९
१६.	लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा)	९५.५९	९५.०२	१००.५५	९९.३६	९०.३७	९२.०१	९५.२७	८९.५१
१७.	जन्मदोको लैङ्गिक अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा)	११२	१०६	११८	१११	१११	११०	१०९	११६
१८.	जनसंख्या वृद्धिदर	०.९२	०.८६	१.१९	०.९७	०.२५	१.२४	०.७०	०.५२
१९.	जनघनत्व (प्रति एक वर्ग कि.मि. मा)	१९८	१९२	६३३	३०१	११५	२३०	६०	१३८
२०.	जनसंख्याको मध्यिका उमेर (भ्रमखल बन्ध)								

क्र. सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	क्षेत्र							सुदूरपश्चिम प्रदेश
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	
	जम्मा (वर्ष)	२६.००	२८.००	२३.००	२९.००	२९.००	२५.००	२२.००	२४.००
	पुरुष (वर्ष)	२५.००	२७.००	२२.००	२८.००	२७.००	२४.००	२१.००	२२.००
	महिला (वर्ष)	२७.००	२८.००	२४.००	३०.००	३०.००	२६.००	२३.००	२५.००
२१.	जनसंख्या औसत उमेर (भबल वनम)								
	जम्मा (वर्ष)	२९.४४	३०.७५	२७.०१	३१.६१	३२.३१	२८.७९	२६.५४	२८.००
	पुरुष (वर्ष)	२८.९२	३०.४३	२६.७४	३१.०५	३१.३८	२८.२४	२६.०९	२७.०७
	महिला (वर्ष)	२९.९३	३१.०५	२७.२९	३२.१८	३३.१६	२९.३०	२६.९६	२८.८२
२२.	नगरपालिका/गाउँपालिकाको जनसंख्या								
	नगरपालिकाको जनसंख्या	११२९६७८८	३०९३४८९	४४६०७५४	४७३११२५	१६२१९१५	२८२६५८८	८८०३३९	१६८२५७८
	नगरपालिकाको जनसंख्या %	६६.२	६२.४	७३.०	७७.३	६५.८	५५.२	५२.१	६२.४
	गाउँपालिकाको जनसंख्या	९८९७७०	१८६७९२३	१६५३८४६	१३८५७४१	८४४५१२	२२९५४९०	८००७३	१०१२०५
	गाउँपालिकाको जनसंख्या %	३३.८	३७.६	२७.०	२२.७	३४.२	४४.८	४७.९	३७.६
२३.००	अपाङ्गता भएका व्यक्तिसम्बन्धी जनसंख्या								
	जम्मा जनसंख्या (%)	२.२२	२.३६	१.४९	२.०३	२.९३	२.३५	३.१२	२.५९
	पुरुष (पुरुष %)	२.४६	२.६१	१.६९	२.१६	३.३०	२.६६	३.५५	२.९१
	महिला (महिला %)	१.९९	२.१२	१.२९	१.९०	२.६०	२.०६	२.७०	२.३०
२४.	जन्म दर (१६ वर्ष)	७४.०४	७०.८५	७६.५८	६७.०१	६७.३१	७१.९८	८३.२८	८३.२८
२५.	कोरा जन्मदर प्रति हजार (CBR)	१४.२१	१२.९७	१५.८७	११.५३	११.३५	१४.९४	१८.६८	१७.२८
२६.	प्राकृतिक वृद्धिदर (RNI) (प्रति हजार)	७.४	५.२५	१०.२५	४.३५	३.०९	७.८६	१३.६९	१०.९५
२७.	कुल प्रजननदर (TFR) (प्रतिमहिला प्रजननयोग्य उमेर)	१.९४	१.८१	२.८५	१.३७	१.५४	१.८४	२.१९	१.८८
२८.	विशिष्टीकृत कोरा जन्मदर (SCBR) (प्रति हजार जनसंख्या)	१४.१६	१३.१९	१६.८५	११.०७	११.३१	१४.१५	१८.५१	१६.६८
२९.	बच्चा र महिलाको अनुपात (CWR) (प्रतिहजार महिलामा)	२९६.३१	२७४.८३	४००.८७	२२१.७२	२३७.६२	२९३.३८	३६५.७९	३१०.३५
३०.	बच्चा जन्माउने औसत उमेर (MACB) (%)	२७.४४	२७.५४	२७.०३	२८.४८	२७.२५	२७.६४	२६.९०	२७.०८

क्र. सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	क्षेत्र							
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश
३१.	कुल पुनरूत्पादन दर (GRR) (प्रति महिला)	०.७३	०.७०	०.८४	०.५९	०.५९	०.७४	०.९६	०.८४
३२.	खुद पुनरूत्पादन दर (NRR) (प्रति महिला)	०.७२	०.६९	०.८२	०.५८	०.५८	०.७३	०.९४	०.८२
३३.	वसाई सराइसम्बन्धी सूचकहरू								
३३.१	आन्तरिक वसाईसराइ (प्रति लाखमा)								
	भित्री वसाईसराइ दर (In-migration Rate)		१९६	११२	१३४८	२३५	४०५	७६	७७
	बाहिरी वसाईसराइदर (Out-migration Rate)		२२८२	१६००	१४०२	४२६२	१५३६	३७७६	१४५२
३३.२	वाह्य वसाईसराइ (प्रति लाखमा)								
	आप्रवासन दर (Immigration Rate)	७७०	९१९	४५७	६९८	९५१	९८९	७१७	८०४
	प्रवासन दर (Emmigration Rate)	४५६२	४०७७	३४०५	३६५०	५५८८	५१०८	४१४७	८१६३
३३.३	कुल/खुद वसाईसराइ (प्रति लाखमा)								
	कुल वसाईसराइ दर (Gross migration Rate)	५३३१	४९९५	३८६२	४३४८	६५३९	६०९७	४८६३	८९६७
	खुद वसाईसराइ दर (Net migration Rate)	-३७५२	-३१५८	-२९४९	-२९५२	-४६३७	-४११८	-३४३०	-७३५९
३४	मृत्यु (जनगणना भन्दा १२ महिनाअगाडि) सम्बन्धी विवरण								
३४.१	जम्मा मृतकको संख्या	१९८४६३	३८२७५	३४३१९	४३८७२	२०४०६	३६२०७	८३९६	१६९८८
३४.२	जम्मा (%)	१००.००	१९.२९	१७.२९	२२.११	१०.२८	१८.२४	४.२३	८.५६
३४.३	पुरूष मृतकको संख्या	११४९४६	२२०१५	१९५४९	२५२११	११९००	२१२४९	४९८७	१००३५
३४.४	पुरूषको हिस्सा (%)	५७.९२	५७.५२	५६.९६	५७.४६	५८.३२	५८.६९	५९.४०	५९.०७
३४.५	महिला मृतकको संख्या	८३५१७	१६२६०	१४७७०	१८६६१	८४०६	१४९५८	३४०९	६९५३
३४.६	महिलाको हिस्सा (%)	४२.०८	४२.४८	४३.०४	४२.५४	४१.६८	४१.३१	४०.६०	४०.९३
३४.७	मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जन्ममा)	१५१	१५७	१४०	९८	१६१	२०७	१७२	१३०
३४.८	कोरा मृत्युदर (CDR) (प्रति हजार)	६.८१	७.७२	५.६२	७.१८	८.२५	७.०८	४.९९	६.३३
३४.९	विशिष्टीकृत कोरा मृत्युदर (SCDR) (प्रति हजार)	६.९९	७.३३	६.६६	६.७०	६.७२	७.७७	६.४२	७.००

क्र. सं.	जनसांख्यिक सूचकहरू	क्षेत्र							सुदूरपश्चिम प्रदेश
		नेपाल	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	
३४.१०	जम्मा शिशु मृत्युदर (IMR) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१७	१९	२१	१२	१२	२०	१४	१६
३४.११	शिशु मृत्युदर (छोरा) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१९	२१	२३	१३	१३	२२	१५	१८
३४.१२	शिशु मृत्युदर (छोरी) (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	१५	१६	१८	११	११	१८	१२	१४
३४.१३	बाल मृत्युदर (CMR) (प्रति हजार बालबालिकामा)	५.९	५.९	६.३	४.५	४.२	६.७	६	६.४
३४.१४	बाल मृत्युदर (छोरा) (प्रति हजार बालबालिकामा)	६.१	५.७	६.६	४.३	४	६.९	६.४	७.३
३४.१५	बाल मृत्युदर (छोरी) (प्रति हजार बालबालिकामा)	५.६	६	६	४.७	३.३	६.४	५.६	५.४
३५.	पहिलोपटक विवाह गर्दाको औसत उमेर (Mean age at marriage)								
	जम्मा (उमेर)	२०	२१	१९	२१	२१	२०	१९	१९
	पुरुष (उमेर)	२२	२३	२०	२३	२३	२१	२१	२१
	महिला (उमेर)	१९	१९	१७	२०	१९	१८	१८	१८
३६.००	पहिलो विवाह गर्नुअघिको सरदर उमेर (Singulate age at marriage)								
	पुरुष (उमेर)	२५.४६	२६.१३	२४.७९	२६.९१	२६.२६	२४.७९	२२.६३	२४.२०
	महिला (उमेर)	२१.८३	२१.९५	२०.५४	२३.६६	२१.९७	२१.६६	२०.४७	२१.६३
३७.	बालविवाहको अवस्था (२०-२४ वर्षका महिलाहरू) (child marriage) (%)	३५.१	३४.०	४२.४	२९.३	३२.४	३४	३७.९	२९.१
३८	सहरीकरण								
	सहरी जनसंख्या (%)	२७.३	२२.९	२०.७	५६.२	२६.२	१६.८	१५.८	१३.१
	सहरोन्मुख जनसंख्या (%)	३९.६	४१.१	७३.४	१४.३	१४.३	५२.२	४.४	३०.९
	ग्रामीण जनसंख्या (%)	३३.१	३६.१	५.८	२९.५	५०.६	३१.१	७९.८	५६.०

२.७ वडा तहको परिवार संख्या तथा जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
ताप्लेजुङ्ग						
फक्ताङ्गलुङ गा.पा.	२८३२	११७९१	६०८८	५७०३	४.१६	१०६.७५
१	२९९	१२११	५८८	६२३	४.०५	९४.३८
२	५४४	२४१७	१२४०	११७७	४.४४	१०५.३५
३	५२७	२१८०	११४५	१०३५	४.१४	११०.६३
४	४७२	२०२०	१०२५	९९५	४.२८	१०३.०२
५	४०३	१६२९	८४४	७८५	४.०४	१०७.५२
६	५२२	२१४७	११५२	९९५	४.११	११५.७८
७	६५	१८७	९४	९३	२.८८	१०१.०८
मिक्वाखोला गा.पा.	१८४५	७९६४	३९५४	४०१०	४.३२	९८.६०
१	३५६	१५२७	७६२	७६५	४.२९	९९.६१
२	३४८	१५०६	७२८	७७८	४.३३	९३.५७
३	३३४	१४६६	७१६	७५०	४.३९	९५.४७
४	५५१	२३५४	११९९	११५५	४.२७	१०३.८१
५	२५६	११११	५४९	५६२	४.३४	९७.६९
मेरिङ्गेन गा.पा.	२६६२	११८३८	५८५९	५९७९	४.४५	९७.९९
१	४६७	१९६९	९९२	९७७	४.२२	१०१.५४
२	५३३	२५८६	१२७५	१३११	४.८५	९७.२५
३	३३९	१३९५	६९३	७०२	४.१२	९८.७२
४	३३०	१५८१	७८३	७९८	४.७९	९८.१२
५	५९९	२५२४	१२१५	१३०९	४.२१	९२.८२
६	३९४	१७८३	९०१	८८२	४.५३	१०२.१५
मैवाखोला गा.पा.	२२४९	१०२१३	५१५३	५०६०	४.५४	१०१.८४
१	४१५	१८८१	९१४	९६७	४.५३	९४.५२
२	३४४	१५९९	८०२	७९७	४.६५	१००.६३
३	४३२	१८०२	९०७	८९५	४.१७	१०१.३४
४	३३९	१५५७	७७०	७८७	४.५९	९७.८४
५	३९१	१८६३	९७४	८८९	४.७६	१०९.५६
६	३२८	१५११	७८६	७२५	४.६१	१०८.४१
आठराई त्रिवेणी गा.पा.	२८५४	१२२९६	६०६६	६२३०	४.३१	९७.३७
१	४५५	२१५२	१०२३	११२९	४.७३	९०.६१
२	७०१	२९८८	१४८२	१५०६	४.२६	९८.४१
३	८१४	३४७८	१७५५	१७२३	४.२७	१०१.८६

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	४६१	१८५९	९२८	९३१	४.०३	९९.६८
५	४२३	१८१९	८७८	९४१	४.३०	९३.३०
फुडलीङ न.पा.	६८९८	२८४४९	१३९८१	१४४६८	४.१२	९६.६३
१	२६९	१२१३	५९७	६१६	४.५१	९६.९२
२	९५६	३७११	१७९६	१९१५	३.८८	९३.७९
३	६५०	२७८२	१३४२	१४४०	४.२८	९३.१९
४	१०७२	४१०३	२०१६	२०८७	३.८३	९६.६०
५	५४२	२०८१	१००५	१०७६	३.८४	९३.४०
६	७७९	३०७१	१४८९	१५८२	३.९४	९४.१२
७	४५९	१७१३	८४१	८७२	३.७३	९६.४४
८	५०८	२३७७	११८७	११९०	४.६८	९९.७५
९	८१२	३५८४	१७९४	१७९०	४.४१	१००.२२
१०	५६९	२४५३	१२३८	१२१५	४.३१	१०१.८९
११	२८२	१३६१	६७६	६८५	४.८३	९८.६९
पाथिभरा याडवरक गा.पा.	२७०५	११८०६	५८५८	५९४८	४.३६	९८.४९
१	७५७	३२५६	१६३७	१६१९	४.३०	१०१.११
२	७०५	३१४१	१५३९	१६०२	४.४६	९६.०७
३	३४१	१५४६	७५७	७८९	४.५३	९५.९४
४	२९१	१२९४	६४६	६४८	४.४५	९९.६९
५	१७७	८०७	३९५	४१२	४.५६	९५.८७
६	४३४	१७६२	८८४	८७८	४.०६	१००.६८
सिरिजङ्गा गा.पा.	३२५५	१४११४	७१७५	६९३९	४.३४	१०३.४०
१	४२६	१७७६	८७६	९००	४.१७	९७.३३
२	६१६	२७२५	१३९५	१३३०	४.४२	१०४.८९
३	४२८	१८१६	९२५	८९१	४.२४	१०३.८२
४	५५५	२३१८	१२०३	१११५	४.१८	१०७.८९
५	३३७	१५६६	८००	७६६	४.६५	१०४.४४
६	२२६	१०२२	५१३	५०९	४.५२	१००.७९
७	५०१	२१८१	११००	१०८१	४.३५	१०१.७६
८	१६६	७१०	३६३	३४७	४.२८	१०४.६१
सिदिङ्वा गा.पा.	२४७६	१०९७९	५५३१	५४४८	४.४३	१०१.५२
१	१४५	६५३	३२८	३२५	४.५०	१००.९२
२	२२६	९६५	४८९	४७६	४.२७	१०२.७३
३	४९०	२२३१	१११५	१११६	४.५५	९९.९१

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	४५३	१९७०	९९५	९७५	४.३५	१०२.०५
५	३५४	१५४५	७८२	७६३	४.३६	१०२.४९
६	४५१	२०००	१००४	९९६	४.४३	१००.८०
७	३५७	१६१५	८१८	७९७	४.५२	१०२.६३
संखुवासभा						
भोटखोला गा.पा.	१६८४	६४३८	३२००	३२३८	३.८२	९८.८३
१	८३	३००	१४२	१५८	३.६१	८९.८७
२	३८७	१३७५	६७१	७०४	३.५५	९५.३१
३	३४९	१०८२	५२७	५५५	३.१०	९४.९५
४	५०५	२०१७	१००६	१०११	३.९९	९९.५१
५	३६०	१६६४	८५४	८१०	४.६२	१०५.४३
मकालु गा.पा.	३४७६	१३४२४	६९०४	६५२०	३.८६	१०५.८९
१	२११	६५१	३५०	३०१	३.०९	११६.२८
२	६९४	२७५९	१४२५	१३३४	३.९८	१०६.८२
३	८५९	३३४८	१७१८	१६३०	३.९०	१०५.४०
४	३७२	१४७७	७६७	७१०	३.९७	१०८.०३
५	१०६२	४१४२	२१०८	२०३४	३.९०	१०३.६४
६	२७८	१०४७	५३६	५११	३.७७	१०४.८९
सिलिचोड गा.पा.	२४९०	१०२९६	५२११	५०८५	४.१३	१०२.४८
१	६००	२३८३	१२२३	११६०	३.९७	१०५.४३
२	५६६	२५०९	१२५३	१२५६	४.४३	९९.७६
३	६१०	२५९०	१३१८	१२७२	४.२५	१०३.६२
४	४४१	१८०१	८९३	९०८	४.०८	९८.३५
५	२७३	१०१३	५२४	४८९	३.७१	१०७.१६
चिचिला गा.पा.	१६६४	६५७७	३२६२	३३१५	३.९५	९८.४०
१	३२५	१२३८	६१८	६२०	३.८१	९९.६८
२	४०६	१६१२	८०४	८०८	३.९७	९९.५०
३	२६०	१०११	५१५	४९६	३.८९	१०३.८३
४	३२८	१३००	६२२	६७८	३.९६	९१.७४
५	३४५	१४१६	७०३	७१३	४.१०	९८.६०
सभापोखरी गा.पा.	२५०७	९९७०	४९७८	४९९२	३.९८	९९.७२
१	६४०	२३११	१११६	११९५	३.६१	९३.३९
२	४६५	१८७६	९४८	९२८	४.०३	१०२.१६
३	४४७	१८५९	९५०	९०९	४.१६	१०४.५१

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	२०८	८२१	४१०	४११	३.९५	९९.७६
५	१६३	७३१	३९७	३३४	४.४८	११८.८६
६	५८४	२३७२	११५७	१२१५	४.०६	९५.२३
खाँदबारी न.पा.	९३०९	३५५६५	१७३५६	१८२०९	३.८२	९५.३२
१	१६१२	५६७५	२८०७	२८६८	३.५२	९७.८७
२	४७०	१८१०	८६१	९४९	३.८५	९०.७३
३	१०३७	४०२४	१९४९	२०७५	३.८८	९३.९३
४	८६८	३३५०	१६३५	१७१५	३.८६	९५.३४
५	३७२	१४९६	७५२	७४४	४.०२	१०१.०८
६	५४५	२०९४	१०३३	१०६१	३.८४	९७.३६
७	१०१७	३८५१	१८५४	१९९७	३.७९	९२.८४
८	८३१	३३४९	१६७२	१६७७	४.०३	९९.७०
९	१३७०	५४८८	२६६२	२८२६	४.०१	९४.२०
१०	७२०	२६३५	१२७१	१३६४	३.६६	९३.१८
११	४६७	१७९३	८६०	९३३	३.८४	९२.१८
पाँचखपन न.पा.	४०००	१६३४८	८०२९	८३१९	४.०९	९६.५१
१	४९२	१९९८	९८२	१०१६	४.०६	९६.६५
२	४०१	१५४७	७६१	७८६	३.८६	९६.८२
३	५१३	२११३	१०७३	१०४०	४.१२	१०३.१७
४	५१०	२०८०	१०१९	१०६१	४.०८	९६.०४
५	३२४	१२४४	६०८	६३६	३.८४	९५.६०
६	४७३	१९५७	९८१	९७६	४.१४	१००.५१
७	४६३	१८५२	८७४	९७८	४.००	८९.३७
८	४४७	१९४९	९५१	९९८	४.३६	९५.२९
९	३७७	१६०८	७८०	८२८	४.२७	९४.२०
चैनपुर न.पा.	६६४८	२६७९९	१३१२५	१३६७४	४.०३	९५.९९
१	५३९	१९९५	९८०	१०१५	३.७०	९६.५५
२	५३६	२२७३	११२९	११४४	४.२४	९८.६९
३	७१३	२९९२	१४७८	१५१४	४.२०	९७.६२
४	५२७	२२५७	११२७	११३०	४.२८	९९.७३
५	३८२	१६५८	८२३	८३५	४.३४	९८.५६
६	९६०	३६३८	१७६७	१८७१	३.७९	९४.४४
७	६९४	२७२७	१३४२	१३८५	३.९३	९६.९०
८	३६०	१५२१	७४१	७८०	४.२३	९५.००

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
९	५८८	२३६३	११२४	१२३९	४.०२	९०.७२
१०	६९०	२७६३	१३२०	१४४३	४.००	९१.४८
११	६५९	२६१२	१२९४	१३१८	३.९६	९८.१८
मादी न.पा.	३२८१	१३२७३	६४८८	६७८५	४.०५	९५.६२
१	३३२	१४२०	७२४	६९६	४.२८	१०४.०२
२	२१५	९१८	४४७	४७१	४.२७	९४.९०
३	४९३	१८९६	९१४	९८२	३.८५	९३.०८
४	७०७	२७२८	१२९९	१४२९	३.८६	९०.९०
५	४९०	२०४८	१००६	१०४२	४.१८	९६.५५
६	३२८	१३०३	६३४	६६९	३.९७	९४.७७
७	२२६	८८४	४३०	४५४	३.९१	९४.७१
८	२२४	८८५	४४३	४४२	३.९५	१००.२३
९	२६६	११९१	५९१	६००	४.४८	९८.५०
धर्मदेवी न.पा.	४०५९	१६०५३	७८२५	८२२८	३.९५	९५.१०
१	५४१	२१४७	१०७९	१०६८	३.९७	१०१.०३
२	३८९	१४८६	७२८	७५८	३.८२	९६.०४
३	७७७	३०२०	१५०८	१५१२	३.८९	९९.७४
४	३७९	१५३४	७५५	७७९	४.०५	९६.९२
५	४९७	१९८०	९६५	१०१५	३.९८	९५.०७
६	३९८	१६२९	७६६	८६३	४.०९	८८.७६
७	३०८	१२११	५७१	६४०	३.९३	८९.२२
८	३५४	१४११	६६९	७४२	३.९९	९०.१६
९	४१६	१६३५	७८४	८५१	३.९३	९२.१३
सोलुखुम्बु						
खुम्बु पासाङल्हामु गा.पा.	२४८९	८७२०	४३९१	४३२९	३.५०	१०१.४३
१	४२५	१५५७	७९७	७६०	३.६६	१०४.८७
२	५५५	२२८६	११४७	११३९	४.१२	१००.७०
३	५०८	१६१०	८२०	७९०	३.१७	१०३.८०
४	५८३	२०१२	९७६	१०३६	३.४५	९४.२१
५	४१८	१२५५	६५१	६०४	३.००	१०७.७८
महाकुलुङ गा.पा.	२९१२	११८४७	५८७०	५९७७	४.०७	९८.२१
१	७६६	३२६९	१६३९	१६३०	४.२७	१००.५५
२	४६२	१९७०	९६९	१००१	४.२६	९६.८०
३	८३५	३२७७	१६२४	१६५३	३.९२	९८.२५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	४५४	१८०८	८९४	९१४	३.९८	९७.८१
५	३९५	१५२३	७४४	७७९	३.८६	९५.५१
सोतांग गा.पा.	२२९६	९०२५	४५४४	४४८१	३.९३	१०१.४१
१	३७३	१४९०	७६९	७२१	३.९९	१०६.६६
२	२१५	७९४	४२३	३७१	३.६९	११४.०२
३	४६९	१९९१	९९३	९९८	४.२५	९९.५०
४	५१०	१९७७	९८९	९८८	३.८८	१००.१०
५	७२९	२७७३	१३७०	१४०३	३.८०	९७.६५
माप्य दूधकोशी गा.पा.	३१४०	१२६४८	६३७५	६२७३	४.०३	१०१.६३
१	३९४	१५२८	७६५	७६३	३.८८	१००.२६
२	३६५	१४५१	७३४	७१७	३.९८	१०२.३७
३	४१३	१६९६	८५३	८४३	४.११	१०१.१९
४	३७६	१३६३	७०३	६६०	३.६३	१०६.५२
५	५२८	२०७२	१०४६	१०२६	३.९२	१०१.९५
६	५५६	२३२९	११७८	११५१	४.१९	१०२.३५
७	५०८	२२०९	१०९६	१११३	४.३५	९८.४७
थुलुङ दूधकोशी गा.पा.	४६२४	१८३५४	९१५८	९१९६	३.९७	९९.५९
१	६३७	२४०२	११६९	१२३३	३.७७	९४.८१
२	४३१	१७५०	८६३	८८७	४.०६	९७.२९
३	३५१	१४५६	७३१	७२५	४.१५	१००.८३
४	३४२	१३१६	६४०	६७६	३.८५	९४.६७
५	५०१	१९२१	९५३	९६८	३.८३	९८.४५
६	५७६	२२४४	११२७	१११७	३.९०	१००.९०
७	४८०	२००३	१००३	१०००	४.१७	१००.३०
८	४९४	१९७६	१०१४	९६२	४.००	१०५.४१
९	८१२	३२८६	१६५८	१६२८	४.०५	१०१.८४
नेचा सल्यान गा.पा.	२७८३	११३८१	५५९७	५७८४	४.०९	९६.७७
१	६२८	२६६८	१२७९	१३८९	४.२५	९२.०८
२	५१३	२०९१	१०४५	१०४६	४.०८	९९.९०
३	७४५	२९४८	१४५५	१४९३	३.९६	९७.४५
४	४२४	१६५१	८११	८४०	३.८९	९६.५५
५	४७३	२०२३	१००७	१०१६	४.२८	९९.११
सोलु दूधकुण्ड न.पा.	६७४४	२५६७८	१२६७२	१३००६	३.८१	९७.४३
१	५०८	१८८८	९६२	९२६	३.७२	१०३.८९
२	३७३	१६३१	८७१	७६०	४.३७	११४.६१

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
३	२८१	१०१६	४८८	५२८	३.६२	९२.४२
४	४६४	१८२४	८९६	९२८	३.९३	९६.५५
५	११०५	४११३	१९८५	२१२८	३.७२	९३.२८
६	६०८	२३१३	११८०	११३३	३.८०	१०४.१५
७	६२८	२३६३	११५३	१२१०	३.७६	९५.२९
८	९५७	३५८०	१७५१	१८२९	३.७४	९५.७४
९	३१०	११२९	५६१	५६८	३.६४	९८.७७
१०	५३८	१९३७	९४०	९९७	३.६०	९४.२८
११	९७२	३८८४	१८८५	१९९९	४.००	९४.३०
लिखु पिके गा.पा.	१२५१	५३३४	२६७३	२६६१	४.२६	१००.४५
१	१६२	६०१	३०५	२९६	३.७१	१०३.०४
२	३१८	१२६३	६३१	६३२	३.९७	९९.८४
३	२४२	११७९	५७६	६०३	४.८७	९५.५२
४	२२९	९६६	४९९	४६७	४.२२	१०६.८५
५	३००	१३२५	६६२	६६३	४.४२	९९.८५
ओखलढुङ्गा						
चिसंखुगढी गा.पा.	३३०५	१३८४४	६७८४	७०६०	४.१९	९६.०९
१	३८२	१५६४	७६४	८००	४.०९	९५.५०
२	३१२	१२०७	५७०	६३७	३.८७	८९.४८
३	४८६	२०३३	१०११	१०२२	४.१८	९८.९२
४	३७६	१७७९	९०५	८७४	४.७३	१०३.५५
५	३९३	१६५४	८२३	८३१	४.२१	९९.०४
६	६३५	२७५९	१२९९	१४६०	४.३४	८८.९७
७	३३३	१३७३	६८९	६८४	४.१२	१००.७३
८	३८८	१४७५	७२३	७५२	३.८०	९६.१४
सिद्धिचरण न.पा.	७१२६	२७३५१	१३०९७	१४२५४	३.८४	९१.८८
१	४४३	१८८९	९३१	९५८	४.२६	९७.१८
२	७५१	२७६६	१३१५	१४५१	३.६८	९०.६३
३	६१५	२२०३	१०६६	११३७	३.५८	९३.७६
४	७५१	२६८२	१२५२	१४३०	३.५७	८७.५५
५	७३४	२९१८	१३९७	१५२१	३.९८	९१.८५
६	४६२	२०२२	९८७	१०३५	४.३८	९५.३६
७	५७७	२२८५	११५७	११२८	३.९६	१०२.५७
८	४२३	१५७१	७१७	८५४	३.७१	८३.९६
९	५६४	१९८२	९२१	१०६१	३.५१	८६.८०

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
१०	४७२	१८१४	८३०	९८४	३.८४	८४.३५
११	८३८	३३४१	१६२३	१७१८	३.९९	९४.४७
१२	४९६	१८७८	९०१	९७७	३.७९	९२.२२
मोलुंग गा.पा.	४०६९	१६४४०	८०२७	८४१३	४.०४	९५.४१
१	५८४	२२२४	१०५५	११६९	३.८१	९०.२५
२	८८२	३३२७	१६०१	१७२६	३.७७	९२.७६
३	२९९	१२०६	५८९	६१७	४.०३	९५.४६
४	४८४	१८९९	८९२	१००७	३.९२	८८.५८
५	३४७	१४४१	६९९	७४२	४.१५	९४.२०
६	५२७	२३२५	११६६	११५९	४.४१	१००.६०
७	४५५	२०३१	१०३९	९९२	४.४६	१०४.७४
८	४९१	१९८७	९८६	१००१	४.०५	९८.५०
खिजी देम्बा गा.पा.	३४३८	१५५५९	७८३१	७७२८	४.५३	१०१.३३
१	४३८	१९४५	९७४	९७१	४.४४	१००.३१
२	३५३	१४२८	७०३	७२५	४.०५	९६.९७
३	२८७	१५१५	७४५	७७०	५.२८	९६.७५
४	३७३	१५५६	७७१	७८५	४.१७	९८.२२
५	४४०	१७८२	८७८	९०४	४.०५	९७.१२
६	४८८	२२७८	११६८	१११०	४.६७	१०५.२३
७	३६०	१५१२	७९१	७२१	४.२०	१०९.७१
८	३४३	१३९०	७०७	६८३	४.०५	१०३.५१
९	३५६	२१५३	१०९४	१०५९	६.०५	१०३.३१
लिखु गा.पा.	३१६१	१२१०४	५९१८	६१८६	३.८३	९५.६७
१	१९१	६७९	३३६	३४३	३.५५	९७.९६
२	२९६	१०७३	५२३	५५०	३.६३	९५.०९
३	३५९	१२७२	६०२	६७०	३.५४	८९.८५
४	२९४	१०६६	४८९	५७७	३.६३	८४.७५
५	३५१	१४८३	७५५	७२८	४.२३	१०३.७१
६	२६५	१११२	५४९	५६३	४.२०	९७.५१
७	३२७	१२७४	५९६	६७८	३.९०	८७.९१
८	४५७	१७४२	८५७	८८५	३.८१	९६.८४
९	६२१	२४०३	१२११	११९२	३.८७	१०१.५९
चम्पादेवी गा.पा.	४०३४	१६३११	७८५८	८४५३	४.०४	९२.९६
१	५५४	२१६३	९८९	११७४	३.९०	८४.२४
२	५४०	२४४५	११४५	१३००	४.५३	८८.०८

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
३	३८३	१५०९	७४७	७६२	३.९४	९८.०३
४	४२९	१७४६	८८०	८६६	४.०७	१०१.६२
५	३३८	१४१०	६८३	७२७	४.१७	९३.९५
६	५३७	२०१८	९६१	१०५७	३.७६	९०.९२
७	३२१	१२४६	६१९	६२७	३.८८	९८.७२
८	२७२	११५१	५६६	५८५	४.२३	९६.७५
९	२६९	१०९२	५३५	५५७	४.०६	९६.०५
१०	३९१	१५३१	७३३	७९८	३.९२	९१.८५
सुनकोशी गा.पा.	४३६८	१७७८३	८६७३	९११०	४.०७	९५.२०
१	४८४	२१४५	१०५१	१०९४	४.४३	९६.०७
२	४३३	१७७३	८७८	८९५	४.०९	९८.१०
३	४४५	१९२२	९२५	९९७	४.३२	९२.७८
४	४५२	२२७६	११३९	११३७	५.०४	१००.१८
५	४८९	१७१३	८५३	८६०	३.५०	९९.१९
६	४०३	१७१९	८०७	९१२	४.२७	८८.४९
७	३५३	१३३८	६३४	७०४	३.७९	९०.०६
८	३०७	११३५	५५१	५८४	३.७०	९४.३५
९	५०६	१८७०	९११	९५९	३.७०	९४.९९
१०	४९६	१८९२	९२४	९६८	३.८१	९५.४५
मानेभन्ज्यांग गा.पा.	४७८५	१९५९७	९३८०	१०२१७	४.१०	९१.८१
१	४१३	१६४०	७८२	८५८	३.९७	९१.१४
२	५४८	२०३४	९४८	१०८६	३.७१	८७.२९
३	७३४	२६४९	१२३९	१४१०	३.६१	८७.८७
४	७२७	२८१९	१३८५	१४३४	३.८८	९६.५८
५	६८५	३०१२	१४६९	१५४३	४.४०	९५.२०
६	५७०	२७१४	१३२१	१३९३	४.७६	९४.८३
७	३६४	१६९०	८४६	८४४	४.६४	१००.२४
८	२५३	१०१९	४६६	५५३	४.०३	८४.२७
९	४९१	२०२०	९२४	१०९६	४.११	८४.३१
खोटाङ						
केपिलासगढी गा.पा.	३३१८	१३२३१	६५३५	६६९६	३.९९	९७.६०
१	६५६	२७६७	१३२३	१४४४	४.२२	९१.६२
२	३९९	१५२६	७८९	७३७	३.८२	१०७.०६
३	३१०	१२१२	५९३	६१९	३.९१	९५.८०
४	८१३	३०८३	१५३२	१५५१	३.७९	९८.७७

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
५	४१४	१७६	८२१	८९५	४.१४	९१.७३
६	१८८	८०६	४२०	३८६	४.२९	१०८.८१
७	५३८	२१२१	१०५७	१०६४	३.९४	९९.३४
ऐसेलुखर्क गा.पा.	३३५५	१३२१७	६५५६	६६६१	३.९४	९८.४२
१	४८१	१९८६	९८२	१००४	४.१३	९७.८१
२	५९७	२३१५	११५३	११६२	३.८८	९९.२३
३	७१०	२८४९	१४०४	१४४५	४.०१	९७.१६
४	४७७	१७९२	८७२	९२०	३.७६	९४.७८
५	४७५	१९९५	९८३	१०१२	४.२०	९७.१३
६	२६४	१०४२	५४२	५००	३.९५	१०८.४०
७	३५१	१२३८	६२०	६१८	३.५३	१००.३२
रावाबेशी गा.पा.	२७१५	१११९९	५३८८	५८११	४.१२	९२.७२
१	४५७	१८३८	८९९	९३९	४.०२	९५.७४
२	४१३	१६९५	८५४	८४१	४.१०	१०१.५५
३	५३८	२३४४	११२०	१२२४	४.३६	९१.५०
४	५२५	२०९६	९९३	११०३	३.९९	९०.०३
५	३००	१२४८	५८४	६६४	४.१६	८७.९५
६	४८२	१९७८	९३८	१०४०	४.१०	९०.१९
हलैंसी तुवाचुंग न.पा.	६०३५	२७०७८	१३३५८	१३७२०	४.४९	९७.३६
१	५६३	२६६५	१३६२	१३०३	४.७३	१०४.५३
२	४६३	२९१०	१४८०	१४३०	६.२९	१०३.५०
३	५७९	२९५८	१४७८	१४८०	५.११	९९.८६
४	३२९	१२९९	६५०	६४९	३.९५	१००.१५
५	७६७	३३६९	१६३२	१७३७	४.३९	९३.९६
६	४४४	१९७४	९५५	१०१९	४.४५	९३.७२
७	७७१	३०९२	१५२९	१५६३	४.०१	९७.८२
८	५१९	२१५०	१०३६	१११४	४.१४	९३.००
९	३०८	११९५	५८०	६१५	३.८८	९४.३१
१०	६७२	२७८३	१३३६	१४४७	४.१४	९२.३३
११	६२०	२६८३	१३२०	१३६३	४.३३	९६.८५
दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा.	१०७६७	४३००८	२०८२३	२२१८५	३.९९	९३.८६
१	१८२२	६४८२	३१५८	३३२४	३.५६	९५.०१
२	९२४	३५२०	१७११	१८०९	३.८१	९४.५८
३	७२५	२८२३	१३३३	१४९०	३.८९	८९.४६
४	६३०	२७१३	१३२१	१३९२	४.३१	९४.९०

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
५	५९५	२५३८	१२०५	१३३३	४.२७	९०.४०
६	६४४	२६०४	१२७७	१३२७	४.०४	९६.२३
७	६०३	२५६१	१२५८	१३०३	४.२५	९६.५५
८	४७१	२०२७	९८८	१०३९	४.३०	९५.०९
९	४३९	१७७२	८७३	८९९	४.०४	९७.११
१०	७७६	३३८२	१६१७	१७६५	४.३६	९१.६१
११	७२७	३०३४	१५०२	१५३२	४.१७	९८.०४
१२	५९६	२३९९	११४६	१२५३	४.०३	९१.४६
१३	३५१	१४०१	६८५	७१६	३.९९	९५.६७
१४	९४२	३८०२	१८५५	१९४७	४.०४	९५.२७
१५	५२२	१९५०	८९४	१०५६	३.७४	८४.६६
साकेला गा.पा.	२२९९	९६२३	४८२५	४७९८	४.१९	१००.५६
१	५६७	२५९९	१३१६	१२८३	४.५८	१०२.५७
२	५१४	१९६८	९६०	१००८	३.८३	९५.२४
३	४०३	१७६२	८६४	८९८	४.३७	९६.२१
४	४४१	१८५०	९५१	८९९	४.२०	१०५.७८
५	३७४	१४४४	७३४	७१०	३.८६	१०३.३८
दिप्रुंग चुइचुम्मा गा.पा.	३८०१	१६३०५	८०४३	८२६२	४.२९	९७.३५
१	५५१	२३६७	११५०	१२१७	४.३०	९४.४९
२	५२२	२१५४	१०२८	११२६	४.१३	९१.३०
३	४६२	१८९५	९५०	९४५	४.१०	१००.५३
४	६७९	३१२६	१५६३	१५६३	४.६०	१००.००
५	५३२	२३६८	११४३	१२२५	४.४५	९३.३१
६	३७४	१५५४	८०१	७५३	४.१६	१०६.३७
७	६८१	२८४१	१४०८	१४३३	४.१७	९८.२६
खोटेहाङ गा.पा.	४११५	१६८४६	८२६०	८५८६	४.०९	९६.२०
१	३९६	१६१०	८०१	८०९	४.०७	९९.०१
२	४३०	१७८२	८७८	९०४	४.१४	९७.१२
३	४९३	१९८८	९७२	१०१६	४.०३	९५.६७
४	४४६	१८११	८८६	९२५	४.०६	९५.७८
५	२१३	९५८	४९१	४६७	४.५०	१०५.१४
६	४९६	२०४३	१०१३	१०३०	४.१२	९८.३५
७	४३०	१६२४	७८७	८३७	३.७८	९४.०३
८	६२१	२४६९	११४७	१३२२	३.९८	८६.७६
९	५९०	२५६१	१२८५	१२७६	४.३४	१००.७१

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
जाँते ढुङ्गा गा.पा.	२७४७	१२०१६	५९१०	६१०६	४.३७	९६.७९
१	३७८	१८००	८९७	९०३	४.७६	९९.३४
२	४०७	१८६०	९४८	९१२	४.५७	१०३.९५
३	३३४	१३२०	६२३	६९७	३.९५	८९.३८
४	४४८	१९९३	९९८	९९५	४.४५	१००.३०
५	८४८	३६७६	१७७९	१८९७	४.३३	९३.७८
६	३३२	१३६७	६६५	७०२	४.१२	९४.७३
बराह पोखरी गा.पा.	२५६८	११३९७	५६७०	५७२७	४.४४	९९.००
१	६३२	२९२५	१४७७	१४४८	४.६३	१०२.००
२	४३३	१८७९	९०३	९७६	४.३४	९२.५२
३	४०४	१६४३	८१५	८२८	४.०७	९८.४३
४	४३६	१८७८	९१२	९६६	४.३१	९४.४१
५	४१२	१९५४	९९४	९६०	४.७४	१०३.५४
६	२५१	१११८	५६९	५४९	४.४५	१०३.६४
भोजपुर						
षडानन्द न.पा.	७३११	२९३४२	१४५५८	१४७८४	४.०१	९८.४७
१	८४४	३२७८	१६४०	१६३८	३.८८	१००.१२
२	५२५	२०९३	१०८३	१०१०	३.९९	१०७.२३
३	३४३	१४०४	६९७	७०७	४.०९	९८.५९
४	५१५	२०७०	१०३०	१०४०	४.०२	९९.०४
५	५०४	२१०९	१०४४	१०६५	४.१८	९८.०३
६	५३१	२०२१	९८७	१०३४	३.८१	९५.४५
७	४८६	२०२६	१०२०	१००६	४.१७	१०१.३९
८	५६४	२३७०	११७०	१२००	४.२०	९७.५०
९	३३६	१३१०	६५९	६५१	३.९०	१०१.२३
१०	७४०	२८६४	१४१०	१४५४	३.८७	९६.९७
११	६०४	२४५०	११९६	१२५४	४.०६	९५.३७
१२	५७०	२३७९	११८३	११९६	४.१७	९८.९१
१३	३५५	१३१५	६३४	६८१	३.७०	९३.१०
१४	३९४	१६५३	८०५	८४८	४.२०	९४.९३
साल्पा सिलिचो गा.पा.	२९९८	१२२८४	६१०८	६१७६	४.१०	९८.९०
१	५५१	२२००	१०९९	११०१	३.९९	९९.८२
२	४७७	२०२६	१००१	१०२५	४.२५	९७.६६
३	४९५	१९३१	९४२	९८९	३.९०	९५.२५
४	४३१	१७८२	८७७	९०५	४.१३	९६.९१

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
५	५१६	२०३४	१००५	१०२९	३.९४	९७.६७
६	५२८	२३११	११८४	११२७	४.३८	१०५.०६
ट्याम्के मैयुम गा.पा.	३८५४	१५४६४	७६२५	७८३९	४.०१	९७.२७
१	५३५	२०५१	१०४८	१००३	३.८३	१०४.४९
२	५६३	२१९२	१०९४	१०९८	३.८९	९९.६४
३	३५५	१४३०	७०९	७२१	४.०३	९८.३४
४	२६२	११६३	५६९	५९४	४.४४	९५.७९
५	४३२	१६८२	८२८	८५४	३.८९	९६.९६
६	३३७	१२८४	६२०	६६४	३.८१	९३.३७
७	४१८	१७२६	८३४	८९२	४.१३	९३.५०
८	४५७	१८६३	८७९	९८४	४.०८	८९.३३
९	४९५	२०७३	१०४४	१०२९	४.१९	१०१.४६
भोजपुर न.पा.	६७४४	२६००७	१२६४५	१३३६२	३.८६	९४.६३
१	३०४	१२६८	६४५	६२३	४.१७	१०३.५३
२	४३०	१८८२	९७२	९१०	४.३८	१०६.८१
३	४५३	१८३०	८८७	९४३	४.०४	९४.०६
४	६५९	२६७८	१२९०	१३८८	४.०६	९२.९४
५	६६२	२५७९	१२६०	१३१९	३.९०	९५.५३
६	४६१	१८००	८३८	९६२	३.९०	८७.११
७	९००	३१०६	१५१४	१५९२	३.४५	९५.१०
८	३८०	१३९८	६६१	७३७	३.६८	८९.६९
९	६११	२१८७	१०५९	११२८	३.५८	९३.८८
१०	५४३	१९९७	९८०	१०१७	३.६८	९६.३६
११	५२९	२१८६	१०७७	११०९	४.१३	९७.११
१२	८१२	३०९६	१४६२	१६३४	३.८१	८९.४७
अरुण गा.पा.	३५३८	१४५९१	७१३५	७४५६	४.१२	९५.६९
१	६५४	२५८४	१२५०	१३३४	३.९५	९३.७०
२	५८८	२३९९	११८३	१२१६	४.०८	९७.२९
३	४८७	१९९२	९७१	१०२१	४.०९	९५.१०
४	५४७	२३०५	११५६	११४९	४.२१	१००.६१
५	४२४	१८५४	८८३	९७१	४.३७	९०.९४
६	६६५	२६८१	१३०६	१३७५	४.०३	९४.९८
७	१७३	७७६	३८६	३९०	४.४९	९८.९७
पौवा दुम्मा गा.पा.	२९१३	१२१०७	५८४३	६२६४	४.१६	९३.२८
१	५२०	२०४५	९६५	१०८०	३.९३	८९.३५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
२	५४३	२३५५	११३०	१२२५	४.३४	९२.२४
३	५३२	२२९७	१११३	११८४	४.३२	९४.००
४	४७६	२१४६	१०५६	१०९०	४.५१	९६.८८
५	४४२	१८६४	८८२	९८२	४.२२	८९.८२
६	४००	१४००	६९७	७०३	३.५०	९९.१५
राम प्रसाद राई गा.पा.	३७०९	१५६७३	७७३४	७९३९	४.२३	९७.४२
१	५६५	२४६०	११७५	१२८५	४.३५	९१.४४
२	३६५	१५०८	७३४	७७४	४.१३	९४.८३
३	४५८	१९६६	९५५	१०११	४.२९	९४.४६
४	५१९	२१७२	१०६५	११०७	४.१८	९६.२१
५	४५६	१९५२	९८८	९६४	४.२८	१०२.४९
६	५५०	२१३६	१०५६	१०८०	३.८८	९७.७८
७	४५९	१९६८	१००२	९६६	४.२९	१०३.७३
८	३३७	१५११	७५९	७५२	४.४८	१००.९३
हतुवागढी गा.पा.	४०३४	१६१७५	७९७४	८२०१	४.०१	९७.२३
१	४८१	२०४९	१०४१	१००८	४.२६	१०३.२७
२	५८४	२४९३	१२२२	१२७१	४.२७	९६.१४
३	२४३	९३५	४५९	४७६	३.८५	९६.४३
४	४८६	२०८३	१०२१	१०६२	४.२९	९६.१४
५	५१४	१९७१	९५१	१०२०	३.८३	९३.२४
६	६२९	२३०५	१११८	११८७	३.६६	९४.१९
७	३४८	१३३२	६५६	६७६	३.८३	९७.०४
८	२४९	९४६	४७८	४६८	३.८०	१०२.१४
९	५००	२०६१	१०२८	१०३३	४.१२	९९.५२
आमचोक गा.पा.	३४७९	१४९६८	७४०४	७५६४	४.३०	९७.८८
१	३३४	१३५३	६४६	७०७	४.०५	९१.३७
२	३५०	१५१९	७५५	७६४	४.३४	९८.८२
३	४१०	१७७०	८५७	९१३	४.३२	९३.८७
४	३६४	१४६२	७४२	७२०	४.०२	१०३.०६
५	२३३	९८४	४८७	४९७	४.२२	९७.९९
६	३२९	१४६३	७३३	७३०	४.४५	१००.४१
७	२४२	९७४	४८२	४९२	४.०२	९७.९७
८	३२६	१४८६	७५५	७३१	४.५६	१०३.२८
९	४६८	२०८१	१०२६	१०५५	४.४५	९७.२५
१०	४२३	१८७६	९२१	९५५	४.४३	९६.४४

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
धनकुटा						
महालक्ष्मी न.पा.	५४१२	२२१८२	१०८५९	११३२३	४.१०	९५.९०
१	६९१	३०११	१४७७	१५३४	४.३६	९६.२८
२	६५०	२७२५	१३४२	१३८३	४.१९	९७.०४
३	४२४	१८२४	८९९	९२५	४.३०	९७.१९
४	७४९	३१८०	१५४५	१६३५	४.२५	९४.५०
५	५५५	२१९५	१०७८	१११७	३.९५	९६.५१
६	४४५	१६९९	८२७	८७२	३.८२	९४.८४
७	८३१	३१०२	१५२३	१५७९	३.७३	९६.४५
८	४९५	२०२०	९८०	१०४०	४.०८	९४.२३
९	५७२	२४२६	११८८	१२३८	४.२४	९५.९६
पाखीबास न.पा.	४८४४	१९१०४	९२०४	९९००	३.९४	९२.९७
१	२८३	१०८६	५३९	५४७	३.८४	९८.५४
२	५५१	२१७८	१०४१	११३७	३.९५	९१.५६
३	५४२	२०९८	१०१२	१०८६	३.८७	९३.१९
४	८१३	३०७७	१४८९	१५८८	३.७८	९३.७७
५	५४०	२०८६	१०१४	१०७२	३.८६	९४.५९
६	४८३	१९०८	९२२	९८६	३.९५	९३.५१
७	३००	१२१२	५६०	६५२	४.०४	८५.८९
८	५०२	१९८८	९५५	१०३३	३.९६	९२.४५
९	४४७	१८८३	९०६	९७७	४.२१	९२.७३
१०	३८३	१५८८	७६६	८२२	४.१५	९३.१९
छथर जोरपाटी गा.पा.	४१४८	१६४५६	७९४६	८५१०	३.९७	९३.३७
१	६६७	२७२६	१३४६	१३८०	४.०९	९७.५४
२	८२४	३१८८	१५५९	१६२९	३.८७	९५.७०
३	५७७	२१७०	१०३७	११३३	३.७६	९१.५३
४	४५३	१७९८	८६३	९३५	३.९७	९२.३०
५	७११	२८९१	१३७७	१५१४	४.०७	९०.९५
६	९१६	३६८३	१७६४	१९१९	४.०२	९१.९२
धनकुटा न.पा.	९६३७	३५९८३	१७१९२	१८७९१	३.७३	९१.४९
१	१९१३	७११३	३४३६	३६७७	३.७२	९३.४५
२	९६४	३८३३	१८११	२०२२	३.९८	८९.५६
३	५१८	२११२	१००५	११०७	४.०८	९०.७९
४	८७३	२८८९	१३६९	१५२०	३.३१	९०.०७
५	७५९	२८०५	१३१२	१४९३	३.७०	८७.८८

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
६	११५३	४०९६	१९६६	२१३०	३.५५	९२.३०
७	१५१९	५२१६	२४२९	२७८७	३.४३	८७.१५
८	४७९	१८४४	८६९	९७५	३.८५	८९.१३
९	९३६	४००६	१९८२	२०२४	४.२८	९७.९२
१०	५२३	२०६९	१०१३	१०५६	३.९६	९५.९३
शहीदभूमि गा.पा.	४०९०	१७७६७	८७७७	८९९०	४.३४	९७.६३
१	६०४	२६६८	१३४१	१३२७	४.४२	१०१.०६
२	६४९	२९८०	१४७७	१५०३	४.५९	९८.२७
३	६५८	३०२५	१५१९	१५०६	४.६०	१००.८६
४	५१५	२१८९	१०२३	११६६	४.२५	८७.७४
५	३८०	१६६५	८३८	८२७	४.३८	१०१.३३
६	७७८	३१०९	१५१९	१५९०	४.००	९५.५३
७	५०६	२१३१	१०६०	१०७१	४.२१	९८.९७
साँगुरीगढी गा.पा.	५००५	१९५६१	९५९१	९९७०	३.९१	९६.२०
१	४५१	१८७८	९४१	९३७	४.१६	१००.४३
२	३८७	१५२९	७३५	७९४	३.९५	९२.५७
३	५९०	२१७९	१०९०	१०८९	३.६९	१००.०९
४	३६९	१३५४	६७८	६७६	३.६७	१००.३०
५	६२९	२३८९	११३४	१२५५	३.८०	९०.३६
६	६९७	२९३२	१४७१	१४६१	४.२१	१००.६८
७	४५६	१७०१	८३३	८६८	३.७३	९५.९७
८	५१५	२०१७	९८६	१०३१	३.९२	९५.६४
९	४९१	१८९९	९२४	९७५	३.८७	९४.७७
१०	४२०	१६८३	७९९	८८४	४.०१	९०.३८
चौबिसे गा.पा.	४४८०	१७६७७	८५७८	९०९९	३.९५	९४.२७
१	४५२	१७४१	८३४	९०७	३.८५	९१.९५
२	७२२	२७१६	१२९१	१४२५	३.७६	९०.६०
३	३९२	१५५४	७७५	७७९	३.९६	९९.४९
४	२६४	११२९	५६४	५६५	४.२८	९९.८२
५	६५०	२५८८	१२७३	१३१५	३.९८	९६.८१
६	६९६	२७१२	१३०५	१४०७	३.९०	९२.७५
७	६१९	२४७४	११७१	१३०३	४.००	८९.८७
८	६८५	२७६३	१३६५	१३९८	४.०३	९७.६४
तेह्रथुम						
आठराई गा.पा.	४३७३	१८१५६	८९५६	९२००	४.१५	९७.३५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
१	६८६	२७४१	१३३०	१४११	४.००	९४.२६
२	६१५	२४८७	१२३३	१२५४	४.०४	९८.३३
३	५८२	२५१६	१२४७	१२६९	४.३२	९८.२७
४	७८७	३२२६	१५८९	१६३७	४.१०	९७.०७
५	५४९	२३९४	११६३	१२३१	४.३६	९४.४८
६	७२२	३०३०	१५०३	१५२७	४.२०	९८.४३
७	४३२	१७६२	८९१	८७१	४.०८	१०२.३०
फेदाप गा.पा.	३६६२	१५१६९	७४८१	७६८८	४.१४	९७.३१
१	८८९	३६२३	१७७६	१८४७	४.०८	९६.१६
२	१००६	४३५१	२११६	२२३५	४.३३	९४.६८
३	६९९	२८५०	१३७६	१४७४	४.०८	९३.३५
४	४७२	१९३९	९८७	९५२	४.११	१०३.६८
५	५९६	२४०६	१२२६	११८०	४.०४	१०३.९०
मेन्छ्यायेम गा.पा.	१७०३	६६७८	३२५३	३४२५	३.९२	९४.९८
१	१८४	७१७	३५४	३६३	३.९०	९७.५२
२	२३६	९३२	४४५	४८७	३.९५	९१.३८
३	२०७	८८३	४३०	४५३	४.२७	९४.९२
४	२७९	१०३५	५३०	५०५	३.७१	१०४.९५
५	४२२	१६४३	८०६	८३७	३.८९	९६.३०
६	३७५	१४६८	६८८	७८०	३.९१	८८.२१
म्याङ्लुङ न.पा.	४८७२	१८७५०	९११४	९६३६	३.८५	९४.५८
१	१०३९	३६६२	१७५०	१९१२	३.५२	९१.५३
२	६६९	२३३६	११०१	१२३५	३.४९	८९.१५
३	२४४	९५८	४४८	५१०	३.९३	८७.८४
४	३३२	१३९५	६९९	६९६	४.२०	१००.४३
५	२१३	८३७	४२३	४१४	३.९३	१०२.१७
६	५५५	२१८४	१०७८	११०६	३.९४	९७.४७
७	४६५	१९०३	९४७	९५६	४.०९	९९.०६
८	३५६	१५३४	७६४	७७०	४.३१	९९.२२
९	५४४	२१६९	१०५३	१११६	३.९९	९४.३५
१०	४५५	१७७२	८५१	९२१	३.८९	९२.४०
लालीगुरास न.पा.	३७५९	१५३२९	७४१३	७९१६	४.०८	९३.६५
१	३०२	१२३३	५८८	६४५	४.०८	९१.१६
२	५६९	१९५८	९४५	१०१३	३.४४	९३.२९
३	३४५	१५३६	७४४	७९२	४.४५	९३.९४

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	३७३	१५५८	७६४	७९४	४.१८	९६.२२
५	५२८	२२२१	१०७३	११४८	४.२१	९३.४७
६	३७३	१५२१	७१७	८०४	४.०८	८९.१८
७	४१०	१७५०	८५०	९००	४.२७	९४.४४
८	३८६	१६१४	८०९	८०५	४.१८	१००.५०
९	४७३	१९३८	९२३	१०१५	४.१०	९०.९४
छथर गा.पा.	३४७६	१४१९७	६९३१	७२६६	४.०८	९५.३९
१	४४१	१७२१	८२३	८९८	३.९०	९१.६५
२	७८८	३१०७	१४९४	१६१३	३.९४	९२.६२
३	३४६	१४५२	६९८	७५४	४.२०	९२.५७
४	४८५	१८५०	९१२	९३८	३.८१	९७.२३
५	७२४	३११४	१५४१	१५७३	४.३०	९७.९७
६	६९२	२९५३	१४६३	१४९०	४.२७	९८.१९
पाँचथर						
याङवरक गा.पा.	३९५६	१६८२१	८५१४	८३०७	४.२५	१०२.४९
१	५११	२१५४	१०६२	१०९२	४.२२	९७.२५
२	६८०	३११०	१६१९	१४९१	४.५७	१०८.५८
३	७९८	३३७८	१७३१	१६४७	४.२३	१०५.१०
४	७५५	३१५४	१५६३	१५९१	४.१८	९८.२४
५	५७०	२३२८	११६४	११६४	४.०८	१००.००
६	६४२	२६९७	१३७५	१३२२	४.२०	१०४.०१
हिलिहाङ गा.पा.	४५८८	१९०८५	९३८६	९६९९	४.१६	९६.७७
१	५८१	२३१४	११२४	११९०	३.९८	९४.४५
२	७०९	३०२०	१४९४	१५२६	४.२६	९७.९०
३	५१५	२१५३	१०६८	१०८५	४.१८	९८.४३
४	४५१	१९०१	९३२	९६९	४.२२	९६.१८
५	८०५	३४५६	१७३२	१७२४	४.२९	१००.४६
६	७५२	३०५३	१४७०	१५८३	४.०६	९२.८६
७	७७५	३१८८	१५६६	१६२२	४.११	९६.५५
फालेलुङ गा.पा.	४९१५	२०३६१	१०११९	१०२४२	४.१४	९८.८०
१	५०२	२०९२	१०३५	१०५७	४.१७	९७.९२
२	६९१	२७७१	१३७२	१३९९	४.०१	९८.०७
३	७२३	२९२४	१४५९	१४६५	४.०४	९९.५९
४	५०८	२१८४	११००	१०८४	४.३०	१०१.४८
५	८५८	३४३६	१७०२	१७३४	४.००	९८.१५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
६	४२६	१७४८	८९३	८५५	४.१०	१०४.४४
७	५९०	२६०९	१२७६	१३३३	४.४२	९५.७२
८	६१७	२५९७	१२८२	१३१५	४.२१	९७.४९
फिदिम न.पा.	१२३३६	४८४९५	२३६७९	२४८१६	३.९३	९५.४२
१	२५५८	८९४४	४३४३	४६०१	३.५०	९४.३९
२	१०८७	४११३	२००२	२१११	३.७८	९४.८४
३	५३२	२२४२	१०६९	११७३	४.२१	९१.१३
४	११३९	४३८१	२१४२	२२३९	३.८५	९५.६७
५	७५१	३०६७	१४८६	१५८१	४.०८	९३.९९
६	८०५	३३३२	१६०४	१७२८	४.१४	९२.८२
७	६५४	२६५८	१२९८	१३६०	४.०६	९५.४४
८	७४५	३००२	१४३७	१५६५	४.०३	९१.८२
९	४९६	१९९२	९८०	१०१२	४.०२	९६.८४
१०	६१४	२६३८	१२८०	१३५८	४.३०	९४.२६
११	७२४	२९४३	१४४७	१४९६	४.०६	९६.७२
१२	७६६	३१९९	१५६६	१६३३	४.१८	९५.९०
१३	७५४	३१२४	१५६५	१५५९	४.१४	१००.३८
१४	७११	२८६०	१४६०	१४००	४.०२	१०४.२९
फाल्गुनन्द गा.पा.	५२७८	२१२८९	१०४०७	१०८८२	४.०३	९५.६३
१	८४८	३४४५	१६७७	१७६८	४.०६	९४.८५
२	४८९	१९१०	९५६	९५४	३.९१	१००.२१
३	१०४२	४१२७	२०२५	२१०२	३.९६	९६.३४
४	८४०	३३८५	१६५२	१७३३	४.०३	९५.३३
५	९०४	३६१२	१७९३	१८१९	४.००	९८.५७
६	५८३	२४९७	११७९	१३१८	४.२८	८९.४५
७	५७२	२३१३	११२५	११८८	४.०४	९४.७०
कुम्मायाक गा.पा.	३१५८	१२७४६	६२९०	६४५६	४.०४	९७.४३
१	८९७	३४७२	१६९०	१७८२	३.८७	९४.८४
२	७५५	३११८	१५३२	१५८६	४.१३	९६.६०
३	४३०	१७६१	९०६	८५५	४.१०	१०५.९६
४	४६४	१८१६	९४३	८७३	३.९१	१०८.०२
५	६१२	२५७९	१२१९	१३६०	४.२१	८९.६३
तुम्बेवा गा.पा.	२७४७	१११८९	५५७७	५६१२	४.०७	९९.३८
१	४९८	१९६२	९७४	९८८	३.९४	९८.५८
२	५७६	२५२७	१२३४	१२९३	४.३९	९५.४४

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
३	५०९	२१७४	११०६	१०६८	४.२७	१०३.५६
४	५७९	२१८४	१०७८	११०६	३.७७	९७.४७
५	५८५	२३४२	११८५	११५७	४.००	१०२.४२
मिक्लाजुङ गा.पा.	५४५९	२१०६१	१०४५४	१०६०७	३.८६	९८.५६
१	५६४	२२४५	११०७	११३८	३.९८	९७.२८
२	६९८	२६८४	१३०६	१३७८	३.८५	९४.७८
३	७१५	२९००	१४३३	१४६७	४.०६	९७.६८
४	११३२	४०९८	२०४९	२०४९	३.६२	१००.००
५	७५८	३०३२	१५०८	१५२४	४.००	९८.९५
६	४३६	१५९३	८१३	७८०	३.६५	१०४.२३
७	४९०	१९०७	९६०	९४७	३.८९	१०१.३७
८	६६६	२६०२	१२७८	१३२४	३.९१	९६.५३
इलाम						
माई जोगमाई गा.पा.	४९४२	१९१३१	९७१३	९४१८	३.८७	१०३.१३
१	१०६७	४०६६	२०७६	१९९०	३.८१	१०४.३२
२	६६५	२६०२	१३३६	१२६६	३.९१	१०५.५३
३	६७४	२६३४	१३३५	१२९९	३.९१	१०२.७७
४	७३२	२७४५	१३७२	१३७३	३.७५	९९.९३
५	११७७	४६३०	२३६७	२२६३	३.९३	१०४.६०
६	६२७	२४५४	१२२७	१२२७	३.९१	१००.००
सन्दकपुर गा.पा.	४०१३	१५४४४	७८५७	७५८७	३.८५	१०३.५६
१	६८६	२६१०	१३४७	१२६३	३.८०	१०६.६५
२	८४३	३२१९	१६८७	१५३२	३.८२	११०.१२
३	८९८	३५८१	१७७७	१८०४	३.९९	९८.५०
४	७८८	३००५	१५१६	१४८९	३.८१	१०१.८१
५	७९८	३०२९	१५३०	१४९९	३.८०	१०२.०७
इलाम न.पा.	१२९५२	५००८५	२४४११	२५६७४	३.८७	९५.०८
१	११७८	४५६९	२२२६	२३४३	३.८८	९५.०१
२	६१७	२४५३	१२०६	१२४७	३.९८	९६.७१
३	७३८	३१२५	१५५१	१५७४	४.२३	९८.५४
४	७७५	३०३४	१५०१	१५३३	३.९१	९७.९१
५	१३२१	५१८७	२५६१	२६२६	३.९३	९७.५२
६	१२२९	४५११	२१६२	२३४९	३.६७	९२.०४
७	१४२४	५००९	२४११	२५९८	३.५२	९२.८०
८	१२२८	४५६६	२२००	२३६६	३.७२	९२.९८

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
९	१६४५	६४२४	३०६८	३३५६	३.९१	९१.४२
१०	१२०१	४६११	२२६२	२३४९	३.८४	९६.३०
११	८५४	३५३५	१७७५	१७६०	४.१४	१००.८५
१२	७४२	३०६१	१४८८	१५७३	४.१३	९४.६०
देउमाई न.पा.	७६८६	३०९६९	१५३४८	१५६२१	४.०३	९८.२५
१	९६२	४१२६	२०७५	२०५१	४.२९	१०१.१७
२	८३८	३२८०	१६१८	१६६२	३.९१	९७.३५
३	९६२	३८६९	१९२०	१९४९	४.०२	९८.५१
४	८२७	३२६२	१६१५	१६४७	३.९४	९८.०६
५	८७९	३५६८	१७४५	१८२३	४.०६	९५.७२
६	६६२	२६०४	१२९५	१३०९	३.९३	९८.९३
७	७६७	३०००	१४९७	१५०३	३.९१	९९.६०
८	७८०	३०५०	१५१३	१५३७	३.९१	९८.४४
९	१००९	४२१०	२०७०	२१४०	४.१७	९६.७३
फाकफोक्थुम गा.पा.	४८९८	१९७०६	९८०१	९९०५	४.०२	९८.९५
१	८५७	३४६१	१७३०	१७३१	४.०४	९९.९४
२	६५६	२६३६	१३२९	१३०७	४.०२	१०१.६८
३	६८८	२७१२	१३६२	१३५०	३.९४	१००.८९
४	८४१	३३७५	१६५२	१७२३	४.०१	९५.८८
५	५३८	२२०१	१११५	१०८६	४.०९	१०२.६७
६	५९०	२४६३	११९८	१२६५	४.१७	९४.७०
७	७२८	२८५८	१४१५	१४४३	३.९३	९८.०६
माडसेबुङ गा.पा.	३८८९	१६८१०	८४७७	८३३३	४.३२	१०१.७३
१	७५३	३०६७	१५४२	१५२५	४.०७	१०१.११
२	७८१	३४९३	१७५६	१७३७	४.४७	१०१.०९
३	८०१	३५५३	१८१७	१७३६	४.४४	१०४.६७
४	४५३	१९१३	९९३	९२०	४.२२	१०७.९३
५	५९३	२६५९	१३२३	१३३६	४.४८	९९.०३
६	५०८	२१२५	१०४६	१०७९	४.१८	९६.९४
चुलाचुली गा.पा.	५६१३	२३१५७	११३३४	११८२३	४.१३	९५.८६
१	१२३६	५२२२	२५१८	२७०४	४.२२	९३.१२
२	९७६	४०३१	१९३२	२०९९	४.१३	९२.०४
३	१०४९	४३०१	२१०८	२१९३	४.१०	९६.१२
४	८०८	३३१३	१६४४	१६६९	४.१०	९८.५०
५	७३१	३००१	१५०८	१४९३	४.११	१०१.००

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
६	८१३	३२८९	१६२४	१६६५	४.०५	९७.५४
माई न.पा.	७९३९	३०७३२	१५१३०	१५६०२	३.८७	९६.९७
१	८३४	३१२६	१५७५	१५५१	३.७५	१०१.५५
२	७९०	३१४८	१५५१	१५९७	३.९८	९७.१२
३	६०९	२३८७	११६५	१२२२	३.९२	९५.३४
४	९९६	३७२७	१७८०	१९४७	३.७४	९१.४२
५	१०१४	३८४९	१८९२	१९५७	३.८०	९६.६८
६	७५६	३०११	१५०२	१५०९	३.९८	९९.५४
७	७५५	२९२२	१४४१	१४८१	३.८७	९७.३०
८	८८१	३४२२	१७०४	१७१८	३.८८	९९.१९
९	६६८	२६०३	१२८६	१३१७	३.९०	९७.६५
१०	६३६	२५३७	१२३४	१३०३	३.९९	९४.७०
सूर्योदय न.पा.	१४०३२	५४७२७	२७३८२	२७३४५	३.९०	१००.१४
१	१२६८	४९०९	२४८०	२४२९	३.८७	१०२.१०
२	८९०	३५२२	१७४२	१७८०	३.९६	९७.८७
३	९६२	३९०३	१९८१	१९२२	४.०६	१०३.०७
४	१३२३	५१२७	२५८६	२५४१	३.८८	१०१.७७
५	१०७०	४२९७	२१८६	२१११	४.०२	१०३.५५
६	७६१	२८४३	१४२०	१४२३	३.७४	९९.७९
७	५७३	२१७७	१११२	१०६५	३.८०	१०४.४१
८	११०२	४२५८	२१६१	२०९७	३.८६	१०३.०५
९	११९६	४७६४	२३५९	२४०५	३.९८	९८.०९
१०	१२९९	४९६१	२४३१	२५३०	३.८२	९६.०९
११	१०६६	४१५३	२०६८	२०८५	३.९०	९९.१८
१२	१०२५	३९३०	१९५४	१९७६	३.८३	९८.८९
१३	६१२	२५१५	१२५७	१२५८	४.११	९९.९२
१४	८८५	३३६८	१६४५	१७२३	३.८१	९५.४७
रोड गा.पा.	४५३७	१७३६७	८६९०	८६७७	३.८३	१००.१५
१	५३१	१९८३	९८९	९९४	३.७३	९९.५०
२	६८९	२६२२	१२९९	१३२३	३.८१	९८.१९
३	९०९	३५३०	१७६८	१७६२	३.८८	१००.३४
४	५७९	२२३२	१०८९	११४३	३.८५	९५.२८
५	७०१	२७३८	१३९१	१३४७	३.९१	१०३.२७
६	११२८	४२६२	२१५४	२१०८	३.७८	१०२.१८
भापा						

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
मेचीनगर न.पा.	३२६९५	१३३०७३	६४००१	६९०७२	४.०७	९२.६६
१	१५३६	६३४१	३१२०	३२२१	४.१३	९६.८६
२	१७२२	६८०४	३२९४	३५१०	३.९५	९३.८५
३	१८११	७२२७	३४८०	३७४७	३.९९	९२.८७
४	१३४३	५४३९	२६१९	२८२०	४.०५	९२.८७
५	१३३२	५३२६	२४९६	२८३०	४.००	८८.२०
६	४००४	१५७३८	७४७८	८२६०	३.९३	९०.५३
७	३१३५	१३१८८	६४२५	६७६३	४.२१	९५.००
८	२०५०	८२९६	३९२३	४३७३	४.०५	८९.७१
९	३०४३	११९८९	५७०७	६२८२	३.९४	९०.८५
१०	३६५६	१५५००	७६१२	७८८८	४.२४	९६.५०
११	१५९५	६५५०	३१०४	३४४६	४.११	९०.०८
१२	२०१४	८१३९	३७९९	४३४०	४.०४	८७.५३
१३	१९१०	७४०४	३५६१	३८४३	३.८८	९२.६६
१४	१६५३	६९०४	३३५७	३५४७	४.१८	९४.६४
१५	१८९१	८२२८	४०२६	४२०२	४.३५	९५.८१
बुद्धशान्ति गा.पा.	१३२८५	५३०१०	२५२६०	२७७५०	३.९९	९१.०३
१	२६२७	१०३८७	५००६	५३८१	३.९५	९३.०३
२	२२२०	९१४९	४३४९	४८००	४.१२	९०.६०
३	३०६९	१२२४०	५७३८	६५०२	३.९९	८८.२५
४	२९५४	११६९२	५५८५	६१०७	३.९६	९१.४५
५	९९१	४०२७	१९५६	२०७१	४.०६	९४.४५
६	८३५	३२५०	१५८०	१६७०	३.८९	९४.६१
७	५८९	२२६५	१०४६	१२१९	३.८५	८५.८१
अर्जुनधारा न.पा.	२०९३५	८४०१८	४०१८०	४३८३८	४.०१	९१.६६
१	१६५०	६६०४	३१६२	३४४२	४.००	९१.८७
२	१३९७	५५२३	२६४८	२८७५	३.९५	९२.१०
३	१६७०	६६७६	३१७६	३५००	४.००	९०.७४
४	१५६४	६३७६	३०४४	३३३२	४.०८	९१.३६
५	२४१३	९८१८	४७०३	५११५	४.०७	९१.९५
६	२८९५	११३५३	५४३३	५९२०	३.९२	९१.७७
७	११६१	४७२२	२३३८	२३८४	४.०७	९८.०७
८	१५८८	६५१०	३१५२	३३५८	४.१०	९३.८७
९	१९८३	७८९७	३८०३	४०९४	३.९८	९२.८९
१०	१६५६	६८९८	३२६६	३६३२	४.१७	८९.९२

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
११	२९५८	११६४१	५४५५	६१८६	३.९४	८८.१८
कन्काई न.पा.	१३१६९	५३१४८	२५१९०	२७९५८	४.०४	९०.१०
१	१२११	४९४७	२३६०	२५८७	४.०९	९१.२३
२	१२२३	४९९८	२३४४	२६५४	४.०९	८८.३२
३	३३५७	१३१९६	६१९६	७०००	३.९३	८८.५१
४	१८३४	७४४६	३५६६	३८८०	४.०६	९१.९१
५	१५०३	६३४९	२९५२	३३९७	४.२२	८६.९०
६	६७३	२६७२	१२९६	१३७६	३.९७	९४.१९
७	११४६	४५३७	२१९३	२३४४	३.९६	९३.५६
८	१३५६	५३७७	२५३३	२८४४	३.९७	८९.०६
९	८६६	३६२६	१७५०	१८७६	४.१९	९३.२८
शिवसताक्षी न.पा.	१८२५३	७४०७७	३४९५५	३९१२२	४.०६	८९.३५
१	१५२८	६२०३	२८७२	३३३१	४.०६	८६.२२
२	१४४९	५९९७	२८३३	३१६४	४.१४	८९.५४
३	१११२	४५३५	२१६७	२३६८	४.०८	९१.५१
४	१४९६	६२२१	२९२७	३२९४	४.१६	८८.८६
५	११२६	४६३३	२१९०	२४४३	४.११	८९.६४
६	१४६७	६०८८	२९१५	३१७३	४.१५	९१.८७
७	१९६०	८०३४	३७६२	४२७२	४.१०	८८.०६
८	२३२८	९४०९	४४७१	४९३८	४.०४	९०.५४
९	१६४७	६६४२	३१०५	३५३७	४.०३	८७.७९
१०	१८८६	७३४०	३५१६	३८२४	३.८९	९१.९५
११	२२५४	८९७५	४१९७	४७७८	३.९८	८७.८४
कमल गा.पा.	१३१६५	५३८९४	२५४२६	२८४६८	४.०९	८९.३१
१	१५८४	६७४१	३२१४	३५२७	४.२६	९१.१३
२	१६३०	६६६८	३१४३	३५२५	४.०९	८९.१६
३	१५५९	६४२१	२९९७	३४२४	४.१२	८७.५३
४	१९९४	८०००	३७४१	४२५९	४.०१	८७.८४
५	२७०६	१०८५२	५१३०	५७२२	४.०१	८९.६५
६	१८८०	७९१०	३८११	४०९९	४.२१	९२.९७
७	१८१२	७३०२	३३९०	३९१२	४.०३	८६.६६
दमक न.पा.	२७५६९	१०७२२७	५०८१९	५६४०८	३.८९	९०.०९
१	३६६९	१३७३८	६३१४	७४२४	३.७४	८५.०५
२	२८८०	११६३२	५४९४	६१३८	४.०४	८९.५१
३	२६८७	११०३७	५२३६	५८०१	४.११	९०.२६

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
४	२९००	११२९७	५४१३	५८८४	३.९०	९२.००
५	४०८४	१५१७१	७०९६	८०७५	३.७१	८७.८८
६	१६४५	६३७८	३१०६	३२७२	३.८८	९४.९३
७	१८०१	७३८७	३५५२	३८३५	४.१०	९२.६२
८	२८१२	१०७१७	५१५६	५५६१	३.८१	९२.७२
९	३६५७	१३९९६	६६७३	७३२३	३.८३	९१.१२
१०	१४३४	५८७४	२७७९	३०९५	४.१०	८९.७९
गौरादह न.पा.	१४८४६	६०४५१	२८६९५	३१७५६	४.०७	९०.३६
१	२४८३	९७८०	४६२२	५१५८	३.९४	८९.६१
२	१२५४	४९३३	२३६१	२५७२	३.९३	९१.८०
३	११४६	४७१३	२२७५	२४३८	४.११	९३.३१
४	१७७७	७४६१	३५०८	३९५३	४.२०	८८.७४
५	१९९२	८१३८	३८४६	४२९२	४.०९	८९.६१
६	१६३८	६६७७	३१६६	३५११	४.०८	९०.१७
७	१७०३	६८७५	३२५०	३६२५	४.०४	८९.६६
८	१३५५	५५९९	२६६९	२९३०	४.१३	९१.०९
९	१४९८	६२७५	२९९८	३२७७	४.१९	९१.४९
गौरीगञ्ज गा.पा.	८५४७	३५५०६	१६९०७	१८५९९	४.१५	९०.९०
१	१७८०	७२०८	३४०२	३८०६	४.०५	८९.३९
२	१५०५	६२५०	३०२७	३२२३	४.१५	९३.९२
३	१७३०	७०८५	३३०८	३७७७	४.१०	८७.५८
४	११३५	४८४२	२३४९	२४९३	४.२७	९४.२२
५	१०२७	४२७६	२०१४	२२६२	४.१६	८९.०४
६	१३७०	५८४५	२८०७	३०३८	४.२७	९२.४०
भापा गा.पा.	८५१५	३९३०२	१८९५४	२०३४८	४.६२	९३.१५
१	१०९५	४९३७	२३४७	२५९०	४.५१	९०.६२
२	११८९	५१८६	२५००	२६८६	४.३६	९३.०८
३	१३८८	६३०८	३०४०	३२६८	४.५४	९३.०२
४	११९७	६३०५	३०८३	३२२२	५.२७	९५.६९
५	१२१५	६१३३	३०२८	३१०५	५.०५	९७.५२
६	१३५९	५७५७	२७४४	३०१३	४.२४	९१.०७
७	१०७२	४६७६	२२१२	२४६४	४.३६	८९.७७
बाह्रदशी गा.पा.	९०३५	३७९४६	१८०३८	१९९०८	४.२०	९०.६१
१	१०६८	४५५१	२१७१	२३८०	४.२६	९१.२२
२	१४९३	६२६४	२९३९	३३२५	४.२०	८८.३९

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
३	१६२४	६७४२	३२२६	३५१६	४.१५	९१.७५
४	१०४०	४४४८	२१०६	२३४२	४.२८	८९.९२
५	१७४९	७३०७	३४२८	३८७९	४.१८	८८.३७
६	१२७१	५३६०	२६२८	२७३२	४.२२	९६.१९
७	७९०	३२७४	१५४०	१७३४	४.१४	८८.८१
बिर्तामोड न.पा.	२९८५२	११६१९२	५६१०५	६००८७	३.८९	९३.३७
१	३७३५	१३७०७	६६७०	७०३७	३.६७	९४.७८
२	३३३९	१३४१५	६५००	६९१५	४.०२	९४.००
३	३३७१	१३२८३	६४०१	६८८२	३.९४	९३.०१
४	४३८४	१६६६८	८१२१	८५४७	३.८०	९५.०२
५	६१५६	२२४८४	१०७१८	११७६६	३.६५	९१.०९
६	२१८२	८७१०	४२३२	४४७८	३.९९	९४.५१
७	१९३५	८२७३	४००६	४२६७	४.२८	९३.८८
८	१४१०	५९३७	२८३९	३०९८	४.२१	९१.६४
९	१३४५	५५४६	२६८२	२८६४	४.१२	९३.६५
१०	१९९५	८१६९	३९३६	४२३३	४.०९	९२.९८
हल्दिबारी गा.पा.	७८७८	३२७२२	१५६११	१७१११	४.१५	९१.२३
१	२०१५	८३३१	३९२०	४४११	४.१३	८८.८७
२	२२९०	९४१४	४५६५	४८४९	४.११	९४.१४
३	१२६०	५३३४	२५४६	२७८८	४.२३	९१.३२
४	१३८७	५८५६	२७६८	३०८८	४.२२	८९.६४
५	९२६	३७८७	१८१२	१९७५	४.०९	९१.७५
भद्रपुर न.पा.	१७३२९	७०९१३	३३८९०	३७०२३	४.०९	९१.५४
१	१४५४	५८४१	२६९०	३१५१	४.०२	८५.३७
२	१९२८	७५६८	३५११	४०५७	३.९३	८६.५४
३	१६४६	६६७७	३१८९	३४८८	४.०६	९१.४३
४	१६९२	७०७७	३३८२	३६९५	४.१८	९१.५३
५	१५०३	६८२२	३३४६	३४७६	४.५४	९६.२६
६	१६५१	७१५४	३५७५	३५७९	४.३३	९९.८९
७	२०२३	८१९३	३९११	४२८२	४.०५	९१.३४
८	१४८४	५६९८	२७३५	२९६३	३.८४	९२.३१
९	१८५६	७७८७	३७२३	४०६४	४.२०	९१.६१
१०	२०९२	८०९६	३८२८	४२६८	३.८७	८९.६९
कचनकवल गा.पा.	९९४६	४१३१७	१९५५७	२१७६०	४.१५	८९.८८
१	१७१०	७२२०	३३८१	३८३९	४.२२	८८.०७

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
२	९६९	३९८१	१९०३	२०७८	४.११	९१.५८
३	१५८५	६४१०	३०६१	३३४९	४.०४	९१.४०
४	१५०१	६४७९	३००९	३४७०	४.३२	८६.७१
५	१११२	४७३२	२२१३	२५१९	४.२६	८७.८५
६	१५९४	६४७६	३०९३	३३८३	४.०६	९१.४३
७	१४७५	६०१९	२८९७	३१२२	४.०८	९२.७९
मोरङ						
मिकलाजुङ गा.पा.	८३०९	३३१६७	१५८८८	१७२७९	३.९९	९१.९५
१	७०१	३०४२	१५५८	१४८४	४.३४	१०४.९९
२	६९१	२७९२	१३६४	१४२८	४.०४	९५.५२
३	१०२३	३९५६	१८८१	२०७५	३.८७	९०.६५
४	८६५	३३४०	१५७१	१७६९	३.८६	८८.८१
५	४३२	१६३९	७८७	८५२	३.७९	९२.३७
६	१५४१	६२०२	२९५४	३२४८	४.०२	९०.९५
७	१२४४	४७७८	२२४९	२५२९	३.८४	८८.९३
८	६००	२४४५	११५२	१२९३	४.०८	८९.१०
९	१२१२	४९७३	२३७२	२६०१	४.१०	९१.२०
लेटाङ न.पा.	९३५७	३८१५२	१८०३८	२०११४	४.०८	८९.६८
१	८९८	३७२२	१७६४	१९५८	४.१४	९०.०९
२	१३०९	५२०२	२४७७	२७२५	३.९७	९०.९०
३	१३८०	५६१५	२६३३	२९८२	४.०७	८८.३०
४	६८५	२८४६	१३०८	१५३८	४.१५	८५.०५
५	१३७०	५६६१	२६३७	३०२४	४.१३	८७.२०
६	९०४	३५७५	१६६२	१९१३	३.९५	८६.८८
७	७५८	३१६४	१६१०	१५५४	४.१७	१०३.६०
८	९२२	३८१३	१८२४	१९८९	४.१४	९१.७०
९	११३१	४५५४	२१२३	२४३१	४.०३	८७.३३
केराबारी गा.पा.	८५७३	३४५०४	१६४१५	१८०८९	४.०२	९०.७५
१	४७६	१९९४	९७३	१०२१	४.१९	९५.३०
२	५६२	२१९२	१०६३	११२९	३.९०	९४.१५
३	८१२	३३९०	१६४७	१७४३	४.१७	९४.४९
४	४१५	१६८२	८३८	८४४	४.०५	९९.२९
५	९४४	३८९२	१८३९	२०५३	४.१२	८९.५८
६	९८२	३९९१	१९२४	२०६७	४.०६	९३.०८
७	१०३४	४१६९	१९६७	२२०२	४.०३	८९.३३

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
८	१०४१	४०८८	१९२५	२१६३	३.९३	८९.००
९	१४०१	५५६४	२५७६	२९८८	३.९७	८६.२१
१०	९०६	३५४२	१६६३	१८७९	३.९१	८८.५०
सुन्दरहरैचा न.पा.	२९८२६	१२०२१३	५७०१८	६३१९५	४.०३	९०.२३
१	१७६८	७३३५	३५६०	३७७५	४.१५	९४.३०
२	१८५०	७६७१	३७६७	३९०४	४.१५	९६.४९
३	२३३९	९३२४	४४०६	४९१८	३.९९	८९.५९
४	२५०७	१०००८	४८५८	५१५०	३.९९	९४.३३
५	२५५६	१०३०४	४८८७	५४१७	४.०३	९०.२२
६	२७२३	१०९१९	५१५८	५७६१	४.०१	८९.५३
७	२६१२	१०७८१	५२०२	५५७९	४.१३	९३.२४
८	२०७९	८२०२	३८४४	४३५८	३.९५	८८.२१
९	२९८१	१२४२३	५८३०	६५९३	४.१७	८८.४३
१०	३६६८	१४२३०	६५७६	७६५४	३.८८	८५.९२
११	२४७७	१०१५४	४७४१	५४१३	४.१०	८७.५९
१२	२२६६	८८६२	४१८९	४६७३	३.९१	८९.६४
बेलबारी न.पा.	२०४५९	८१७७१	३८२९७	४३४७४	४.००	८८.०९
१	२१५२	८३५१	३८७१	४४८०	३.८८	८६.४१
२	१८३४	७४२२	३४३७	३९८५	४.०५	८६.२५
३	१९५७	७५४३	३५९४	३९४९	३.८५	९१.०१
४	२३८०	९४६५	४३८१	५०८४	३.९८	८६.१७
५	१५१०	५८९०	२८१५	३०७५	३.९०	९१.५४
६	१०१२	३९८५	१८८६	२०९९	३.९४	८९.८५
७	१५३३	६१७९	२९७२	३२०७	४.०३	९२.६७
८	१९४९	८१३०	३८२५	४३०५	४.१७	८८.८५
९	२२९४	९२४३	४३२४	४९१९	४.०३	८७.९०
१०	१६८४	६७५९	३१५८	३६०१	४.०१	८७.७०
११	२१५४	८८०४	४०३४	४७७०	४.०९	८४.५७
कानेपोखरी गा.पा.	१०६६३	४३१९३	२०४०५	२२७८८	४.०५	८९.५४
१	१२९४	५३४८	२५८१	२७६७	४.१३	९३.२८
२	१६३५	६४९६	३१०९	३३८७	३.९७	९१.७९
३	१३५६	५६४८	२६६३	२९८५	४.१७	८९.२१
४	१५७५	६४४६	३०५०	३३९६	४.०९	८९.८१
५	१८४०	७३५२	३४४१	३९११	४.००	८७.९८
६	१७३८	६९७४	३२६०	३७१४	४.०१	८७.७८

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
७	१२२५	४९२९	२३०१	२६२८	४.०२	८७.५६
पथरी शनिश्चरे न.पा.	१७९८०	७२४५१	३३९८४	३८४६७	४.०३	८८.३५
१	२६६८	१०६०५	४९५३	५६५२	३.९७	८७.६३
२	२१६८	८६००	४०४०	४५६०	३.९७	८८.६०
३	१७८४	७३१९	३४३६	३८८३	४.१०	८८.४९
४	२०८०	७९२६	३६८७	४२३९	३.८१	८६.९८
५	१४५९	६०९१	२९०४	३१८७	४.१७	९१.१२
६	१६३८	६८५९	३२६६	३५९३	४.१९	९०.९०
७	१३३२	५३९१	२४७१	२९२०	४.०५	८४.६२
८	१४२६	५७८५	२७२७	३०५८	४.०६	८९.१८
९	१६७९	६७४९	३१४५	३६०४	४.०२	८७.२६
१०	१७४६	७१२६	३३५५	३७७१	४.०८	८८.९७
उर्लाबारी न.पा.	१७६५०	७०९०८	३३३५६	३७५५२	४.०२	८८.८३
१	२१९०	८८०४	४१६१	४६४३	४.०२	८९.६२
२	२१०१	८४१३	३९५५	४४५८	४.००	८८.७२
३	१९०२	७३०२	३४८६	३८१६	३.८४	९१.३५
४	२४४८	९७९०	४६२१	५१६९	४.००	८९.४०
५	१३९०	५५३५	२५६६	२९६९	३.९८	८६.४३
६	१४४०	५६७०	२६४९	३०२१	३.९४	८७.६९
७	२६००	१०७१९	५०६८	५६५१	४.१२	८९.६८
८	१९५५	७८५१	३६३९	४२१२	४.०२	८६.४०
९	१६२४	६८२४	३२११	३६१३	४.२०	८८.८७
रतुवामाई न.पा.	१४५०८	६११३९	२८९९९	३२१४०	४.२१	९०.२३
१	१०२९	५०२०	२४९७	२५२३	४.८८	९८.९७
२	१२५८	५३२०	२४१८	२९०२	४.२३	८३.३२
३	१२६०	५१८६	२४४५	२७४१	४.१२	८९.२०
४	१६७५	७०४८	३३७४	३६७४	४.२१	९१.८३
५	१८९०	८२४०	३९६६	४२७४	४.३६	९२.७९
६	१६११	६५०८	३०८९	३४१९	४.०४	९०.३५
७	१३२७	५५४१	२६१३	२९२८	४.१८	८९.२४
८	१६५०	६७०१	३११०	३५९१	४.०६	८६.६१
९	१४००	५८०८	२७८६	३०२२	४.१५	९२.१९
१०	१४०८	५७६७	२७०१	३०६६	४.१०	८८.१०
सुनवर्षी न.पा.	१२६८४	५६०३४	२६९९५	२९०३९	४.४२	९२.९६
१	१२०६	५१४५	२४२२	२७२३	४.२७	८८.९५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
२	९७५	३९५८	१८८४	२०७४	४.०६	९०.८४
३	६८७	२८३०	१३४३	१४८७	४.१२	९०.३२
४	१७३१	७३९८	३५५५	३८४३	४.२७	९२.५१
५	१३५२	५६२८	२६९२	२९३६	४.१६	९१.६९
६	१७३३	७५९०	३६३०	३९६०	४.३८	९१.६७
७	१५११	७०३३	३३३९	३६९४	४.६५	९०.३९
८	१७१०	८२८५	४०४४	४२४१	४.८५	९५.३५
९	१७७९	८१६७	४०८६	४०८१	४.५९	१००.१२
रङ्गेली न.पा.	१३२०६	५७४९४	२७९७४	२९५२०	४.३५	९४.७६
१	१८७१	७७५७	३७१६	४०४१	४.१५	९१.९६
२	२०७७	८८५५	४२५१	४६०४	४.२६	९२.३३
३	१३३५	५६३१	२६८०	२९५१	४.२२	९०.८२
४	७३५	३४१७	१६८६	१७३१	४.६५	९७.४०
५	१४०७	६३३७	३१२०	३२१७	४.५०	९६.९८
६	१५६४	६९९४	३४९९	३४९५	४.४७	१००.११
७	१३६३	६३४५	३१८४	३१६१	४.६६	१००.७३
८	१३११	५६२८	२६९८	२९३०	४.२९	९२.०८
९	१५४३	६५३०	३१४०	३३९०	४.२३	९२.६३
ग्रामथान गा.पा.	९३७७	३६०२४	१७४९७	१८५२७	३.८४	९४.४४
१	१२०७	४७२३	२२९९	२४२४	३.९१	९४.८४
२	१४७६	६०१४	२९९७	३०१७	४.०७	९९.३४
३	१०८६	३९०८	१८९६	२०१२	३.६०	९४.२३
४	१३६२	५०३३	२४३३	२६००	३.७०	९३.५८
५	१६९१	६३४१	३०६८	३२७३	३.७५	९३.७४
६	१३४९	५२१०	२५३२	२६७८	३.८६	९४.५५
७	१२०६	४७९५	२२७२	२५२३	३.९८	९०.०५
बुढीगङ्गा गा.पा.	१२३६०	५१४९७	२५३०७	२६१९०	४.१७	९६.६३
१	२२०५	९३८९	४५३४	४८५५	४.२६	९३.३९
२	२१२२	९०१६	४५१६	४५००	४.२५	१००.३६
३	२१५२	९१२५	४५०२	४६२३	४.२४	९७.३८
४	१६३०	६६७३	३३३१	३३४२	४.०९	९९.६७
५	१३६३	६१९६	३०५७	३१३९	४.५५	९७.३९
६	१४४३	५५८१	२६७८	२९०३	३.८७	९२.२५
७	१४४५	५५१७	२६८९	२८२८	३.८२	९५.०८
विराटनगर म.न.पा.	५६९१९	२४३९२७	१२१९५४	१२१९७३	४.२९	९९.९८

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
१	३६५०	१४४६३	७०६९	७३९४	३.९६	९५.६०
२	१९७६	८३२८	४११०	४२१८	४.२१	९७.४४
३	५७२६	२११००	१०४१४	१०६८६	३.६८	९७.४५
४	५५२१	२१९४४	१०९१७	११०२७	३.९७	९९.००
५	४३०४	१७६०२	८८७३	८७२९	४.०९	१०१.६५
६	४०९८	१९८९२	१०११७	९७७५	४.८५	१०३.५०
७	१७३६	६५७१	३३०६	३२६५	३.७९	१०१.२६
८	४२५५	१८०७६	९०३७	९०३९	४.२५	९९.९८
९	११८६	५७७६	२९३८	२८३८	४.८७	१०३.५२
१०	२७७०	१११८३	५५५४	५६२९	४.०४	९८.६७
११	२९८२	१२८२७	६४०३	६४२४	४.३०	९९.६७
१२	४३४५	१९००६	९५०२	९५०४	४.३७	९९.९८
१३	१८८५	७७७२	३९९९	३७७३	४.१२	१०५.९९
१४	२८१०	१३८५०	६९२१	६९२९	४.९३	९९.८८
१५	२७३७	१२५३७	६३६४	६१७३	४.५८	१०३.०९
१६	१४९९	६८५६	३३३७	३५१९	४.५७	९४.८३
१७	१८११	९३२७	४५७०	४७५७	५.१५	९६.०७
१८	१९४१	९६०९	४९३८	४६७१	४.९५	१०५.७२
१९	१६८७	७२०८	३५८५	३६२३	४.२७	९८.९५
कटहरी गा.पा.	१०४९५	४८५१०	२४३४२	२४१६८	४.६२	१००.७२
१	१६३१	७१९४	३५८२	३६१२	४.४१	९९.१७
२	२१८४	९४६५	४८१४	४६५१	४.३३	१०३.५०
३	१२१९	६०१५	३०३८	२९७७	४.९३	१०२.०५
४	१६५२	८३९७	४२५७	४१४०	५.०८	१०२.८३
५	९१०	४२०६	२१०४	२१०२	४.६२	१००.१०
६	१७०२	७९३५	३९५३	३९८२	४.६६	९९.२७
७	११९७	५२९८	२५९४	२७०४	४.४३	९५.९३
धनपालथान गा.पा.	९९२५	४५३४८	२२१९६	२३१५२	४.५७	९५.८७
१	९८५	४६८३	२३५७	२३२६	४.७५	१०१.३३
२	१७२४	७२५४	३५८७	३६६७	४.२१	९७.८२
३	१३३५	६०३४	२९३५	३०९९	४.५२	९४.७१
४	१६८४	७६५४	३६५१	४००३	४.५५	९१.२१
५	१२३२	५४२२	२५३७	२८८५	४.४०	८७.९४
६	१७०५	८११७	४०३०	४०८७	४.७६	९८.६१
७	१२६०	६१८४	३०९९	३०८५	४.९१	१००.४५

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
जहदा गा.पा.	९८६९	४७६३९	२४०३५	२३६०४	४.८३	१०१.८३
१	१५९१	७६५७	३८३६	३८२१	४.८१	१००.३९
२	१४८२	७४०५	३६८३	३७२२	५.००	९८.९५
३	१६७४	८०३२	४१४३	३८८९	४.८०	१०६.५३
४	१५९९	७४७५	३८१८	३६५७	४.६७	१०४.४०
५	१४२३	६९७०	३५२०	३४५०	४.९०	१०२.०३
६	७८६	३६३७	१८१०	१८२७	४.६३	९९.०७
७	१३१४	६४६३	३२२५	३२३८	४.९२	९९.६०
सुनसरी						
घरान उप.म.न.पा.	४२३९६	१६६५३१	७८४१०	८८१२१	३.९३	८८.९८
१	१२४७	४९६२	२४१३	२५४९	३.९८	९४.६६
२	५१४	२२७५	११२४	११५१	४.४३	९७.६५
३	११०१	४६६२	२३०४	२३५८	४.२३	९७.७१
४	९९२	३७८३	१८२२	१९६१	३.८१	९२.९१
५	३४४१	१३६५१	६३८०	७२७१	३.९७	८७.७५
६	२१४२	८४५५	३९८३	४४७२	३.९५	८९.०७
७	७६८	२९६७	१४८०	१४८७	३.८६	९९.५३
८	३०९०	१२१२६	५८२९	६२९७	३.९२	९२.५७
९	८७३	३५६४	१७२७	१८३७	४.०८	९४.०१
१०	१२६९	४६१२	२१४४	२४६८	३.६३	८६.८७
११	४२८८	१७९६८	७९०४	९२६४	४.००	८५.३२
१२	७५६	३०२९	१४६८	१५६१	४.०१	९४.०४
१३	२३१३	९१३८	४१६७	४९७१	३.९५	८३.८३
१४	१२४१	४८०३	२२८६	२५१७	३.८७	९०.८२
१५	७०१५	२७४४१	१२८४५	१४५९६	३.९१	८८.००
१६	३८२८	१४६६५	६८३५	७८३०	३.८३	८७.२९
१७	३९४२	१५९१२	७५०९	८४०३	४.०४	८९.३६
१८	१३४२	४५७९	२०७२	२५०७	३.४१	८२.६५
१९	१३४७	५३१३	२४१५	२८९८	३.९४	८३.३३
२०	८८७	३४२६	१७०३	१७२३	३.८६	९८.८४
बराहक्षेत्र न.पा.	२१८२७	९१०८७	४२९९७	४८०९०	४.१७	८९.४१
१	१५५२	५९८०	२८६४	३११६	३.८५	९१.९१
२	२०२६	८०४२	३८०७	४२३५	३.९७	८९.८९
३	२३४७	९८६६	४६३४	५२३२	४.२०	८८.५७
४	१४९०	६११३	२८९६	३२१७	४.१०	९०.०२

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
५	२४०२	१०३३८	४८४८	५४९०	४.३०	८८.३१
६	१६०७	६७१४	३१८६	३५२८	४.१८	९०.३१
७	२७२९	११११३	५२४९	५८६४	४.०७	८९.५१
८	२३७२	९६४२	४४९०	५१५२	४.०६	८७.१५
९	१६०४	७१३०	३३९३	३७३७	४.४५	९०.७९
१०	१९५४	७८९९	३६७८	४२२१	४.०४	८७.१४
११	१७४४	८२५०	३९५२	४२९८	४.७३	९१.९५
कोशी गा.पा.	९१६९	४८८०४	२४३५८	२४४४६	५.३२	९९.६४
१	११०१	५२६४	२६६१	२६०३	४.७८	१०२.२३
२	११६०	५९०९	२९६९	२९४०	५.०९	१००.९९
३	१३३२	७०९४	३५०४	३५९०	५.३३	९७.६०
४	७६२	४४४२	२१३५	२३०७	५.८३	९२.५४
५	१११०	६६९०	३३४१	३३४९	६.०३	९९.७६
६	१०७२	५७२५	२९३९	२७८६	५.३४	१०५.४९
७	१३८४	६७७४	३३५६	३४१८	४.८९	९८.१९
८	१२४८	६९०६	३४५३	३४५३	५.५३	१००.००
भोक्राहानरसिङ्ग गा.पा.	८९३२	४९२८०	२४२९३	२४९८७	५.५२	९७.२२
१	११८२	५८९७	२८९५	३००२	४.९९	९६.४४
२	१२३६	६९३५	३४१६	३५१९	५.६१	९७.०७
३	१००४	४९३२	२४४०	२४९२	४.९१	९७.९१
४	१०३७	५४८४	२६४८	२८३६	५.२९	९३.३७
५	१०९३	६२५१	३०५७	३१९४	५.७२	९५.७१
६	११९०	६४९२	३१८३	३३०९	५.४६	९६.१९
७	११८३	६५९६	३३८१	३२१५	५.५८	१०५.१६
८	१००७	६६९३	३२७३	३४२०	६.६५	९५.७०
रामधुनी न.पा.	१५६४४	६३४५२	२९८२०	३३६३२	४.०६	८८.६७
१	१८६१	७७०८	३६४४	४०६४	४.१४	८९.६७
२	१५६५	६५६६	३०३९	३५२७	४.२०	८६.१६
३	२११५	८५८७	४०१२	४५७५	४.०६	८७.६९
४	१५१८	६०९८	२८३५	३२६३	४.०२	८६.८८
५	२१४७	८३४४	३९२१	४४२३	३.८९	८८.६५
६	१८८०	७५६६	३५९३	३९७३	४.०२	९०.४४
७	२०७४	८४६४	३९३६	४५२८	४.०८	८६.९३
८	१०४६	४२२४	१९९८	२२२६	४.०४	८९.७६
९	१४३८	५८९५	२८४२	३०५३	४.१०	९३.०९

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
इटहरी उप.म.न.पा.	५०३५०	१९७२४१	९३२९०	१०३९५१	३.९२	८९.७४
१	२६८४	१०६४१	४८९६	५७४५	३.९६	८५.२२
२	४८६७	१९५९४	९१२६	१०४६८	४.०३	८७.१८
३	१५९५	६५४८	३१०३	३४४५	४.११	९०.०७
४	५३०३	१९५१२	९९६४	१०३४८	३.६८	८८.५६
५	५५००	२१२३३	१००५२	१११८१	३.८६	८९.९०
६	१८४६	७२५९	३६१२	३६४७	३.९३	९९.०४
७	१४५१	६००४	२८३२	३१७२	४.१४	८९.२८
८	३०६०	१२३२०	५९५५	६३६५	४.०३	९३.५६
९	२४०८	९१९९	४३९४	४८०५	३.८२	९१.४५
१०	१७७२	६७७९	३३१३	३४६६	३.८३	९५.५९
११	१३४६	५०७३	२४४७	२६२६	३.७७	९३.१८
१२	१४६१	४८७०	२४३०	२४४०	३.३३	९९.५९
१३	२५७२	९९३७	४८१५	५१२२	३.८६	९४.०१
१४	१४४०	६२६६	३०१६	३२५०	४.३५	९२.८०
१५	७२९	२९४०	१४१४	१५२६	४.०३	९२.६६
१६	२३६०	९३०९	४३८२	४९२७	३.९४	८८.९४
१७	२९६९	१२१०७	५६९९	६४०८	४.०८	८८.९४
१८	१३३४	५३१०	२४८४	२८२६	३.९८	८७.९०
१९	२३३३	९२४२	४१९२	५०५०	३.९६	८३.०१
२०	३३२०	१३०९८	५९६४	७१३४	३.९५	८३.६०
दुहबी न.पा.	१५०३०	६६०७४	३२७९७	३३२७७	४.४०	९८.५६
१	९०३	४६४८	२३००	२३४८	५.१५	९७.९६
२	११११	४५६७	२२९७	२२७०	४.११	१०१.१९
३	१२५२	४८२९	२४१८	२४११	३.८६	१००.२९
४	१०६८	५०६२	२४२४	२६३८	४.७४	९१.८९
५	७५४	३२२५	१६८८	१५३७	४.२८	१०९.८२
६	७८१	३८६७	१९४९	१९१८	४.९५	१०१.६२
७	९६७	३७६४	१८६०	१९०४	३.८९	९७.६९
८	२१४९	८१८७	४१४२	४०४५	३.८१	१०२.४०
९	१२३८	६६४४	३२४६	३३९८	५.३७	९५.५३
१०	१४६७	६३२८	३०६१	३२६७	४.३१	९३.६९
११	१४७४	६३१२	३१२१	३१९१	४.२८	९७.८१
१२	१८६६	८६४१	४२९१	४३५०	४.६३	९८.६४
गढी गा.पा.	८५६५	३८७३९	१९०९६	१९६४३	४.५२	९७.२२
१	१८४७	७७०५	३७५६	३९४९	४.१७	९५.११

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
२	२१३१	९३०६	४६१९	४६८७	४.३७	९८.५५
३	११३५	५२७७	२६२४	२६५३	४.६५	९८.९१
४	११९६	५४४९	२७००	२७४९	४.५६	९८.२२
५	९९३	५१९६	२६०३	२५९३	५.२३	१००.३९
६	१२६३	५८०६	२७९४	३०१२	४.६०	९२.७६
इनरुवा न.पा.	१६०२९	७४९१४	३६६८९	३८२२५	४.६७	९५.९८
१	११७९	५३५६	२६२३	२७३३	४.५४	९५.९८
२	१४३६	७०१८	३५७९	३४३९	४.८९	१०४.०७
३	२१५४	९२००	४५२०	४६८०	४.२७	९६.५८
४	१४२४	६९२२	३४७१	३४५१	४.८६	१००.५८
५	१३३४	५४८०	२६६३	२८१७	४.११	९४.५३
६	१७९४	७३७०	३४७५	३८९५	४.११	८९.२२
७	१६९४	७५३१	३६७५	३८५६	४.४५	९५.३१
८	१८२१	८५३९	४१९२	४३४७	४.६९	९६.४३
९	१८९४	९८१३	४८२७	४९८६	५.१८	९६.८१
१०	१२९९	७६८५	३६६४	४०२१	५.९२	९१.१२
हरिनगर गा.पा.	८७३८	४९८४५	२४५६७	२५२७८	५.७०	९७.१९
१	१३९७	८२०७	४०४७	४१६०	५.८७	९७.२८
२	१२७७	७७१६	३६८१	४०३५	६.०४	९१.२३
३	९२१	४४५०	२१६४	२२८६	४.८३	९४.६६
४	१६६६	९१४४	४५७५	४५६९	५.४९	१००.१३
५	११२७	६७८१	३४६८	३३१३	६.०२	१०४.६८
६	१३१४	७६६०	३७०१	३९५९	५.८३	९३.४८
७	१०३६	५८८७	२९३१	२९५६	५.६८	९९.१५
देवानगन्ज गा.पा.	७८०५	३९०३०	१९४८८	१९५४२	५.००	९९.७२
१	१२३६	६०९४	३०३६	३०५८	४.९३	९९.२८
२	१५८६	८३८५	४१९२	४१९३	५.२९	९९.९८
३	१०८०	५३६८	२६३७	२७३१	४.९७	९६.५६
४	९०९	४७७३	२४१८	२३५५	५.२५	१०२.६८
५	८५०	४१५९	२०६०	२०९९	४.८९	९८.१४
६	१००८	४८९१	२४५२	२४३९	४.८५	१००.५३
७	११३६	५३६०	२६९३	२६६७	४.७२	१००.९७
बर्जु गा.पा.	७९२२	३६२४९	१८१६९	१८०८०	४.५८	१००.४९
१	१०३४	४८३०	२४३८	२३९२	४.६७	१०१.९२
२	९३६	४६१९	२३६७	२२५२	४.९३	१०५.११

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
३	१०९९	५१०४	२५९१	२५१३	४.६४	१०३.१०
४	१२९७	५८९५	२९२९	२९६६	४.५५	९८.७५
५	१८२३	८३९८	४१९१	४२०७	४.६१	९९.६२
६	१७३३	७४०३	३६५३	३७५०	४.२७	९७.४१
उदयपुर						
बेलाका न.पा.	१२१५८	५१०४३	२४४००	२६६४३	४.२०	९१.५८
१	१२९२	५३९६	२५०३	२८९३	४.१८	८६.५२
२	१८४५	७७०६	३७११	३९९५	४.१८	९२.८९
३	१८४६	७४८३	३५८७	३८९६	४.०५	९२.०७
४	११७७	४६४४	२१२६	२५१८	३.९५	८४.४३
५	१७६७	७५१५	३५७३	३९४२	४.२५	९०.६४
६	९८९	४४८२	२२३८	२२४४	४.५३	९९.७३
७	६१८	२९३९	१४०५	१५३४	४.७६	९१.५९
८	१२४३	५३१४	२५९२	२७२२	४.२८	९५.२२
९	१३८१	५५६४	२६६५	२८९९	४.०३	९१.९३
चौदण्डीगढी न.पा.	१२७०३	५३६३१	२५१५७	२८४७४	४.२२	८८.३५
१	७७३	३४४२	१६९१	१७५१	४.४५	९६.५७
२	११४४	५१३८	२३७८	२७६०	४.४९	८६.१६
३	१०००	४०१६	१८५३	२१६३	४.०२	८५.६७
४	१६६८	६९३६	३२३०	३७०६	४.१६	८७.१६
५	१५२३	६३५९	२९९९	३३६०	४.१८	८९.२६
६	१३५२	५५५०	२६१०	२९४०	४.११	८८.७८
७	१४२७	६११७	२८८१	३२३६	४.२९	८९.०३
८	८६१	३७२९	१७७१	१९५८	४.३३	९०.४५
९	१८०६	७५४६	३५३९	४००७	४.१८	८८.३२
१०	११४९	४७९८	२२०५	२५९३	४.१८	८५.०४
त्रियुगा न.पा.	२५६२३	१०२७२५	४८४६३	५४२६२	४.०१	८९.३१
१	११२६	४६५८	२१८२	२४७६	४.१४	८८.१३
२	१४१७	५८३०	२७४४	३०८६	४.११	८८.९२
३	२५१५	९९९७	४६९२	५३०५	३.९७	८८.४४
४	१४१२	५६६६	२६१३	३०५३	४.०१	८५.५९
५	१७४१	६९८३	३३१७	३६६६	४.०१	९०.४८
६	२१४४	८८२०	४२६४	४५५६	४.११	९३.५९
७	१६८५	६७३३	३१४७	३५८६	४.००	८७.७६
८	१३७२	५४६८	२५५९	२९०९	३.९९	८७.९७
९	१३७३	५५७५	२६२०	२९५५	४.०६	८८.६६

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
१०	२१२५	८२६५	३८८४	४३८१	३.८९	८८.६६
११	२९७३	११४००	५३३५	६०६५	३.८३	८७.९६
१२	१८८२	७९०७	३७७०	४१३७	४.२०	९१.१३
१३	१६३८	६३८६	२९८२	३४०४	३.९०	८७.६०
१४	५९०	२३१२	१११२	१२००	३.९२	९२.६७
१५	८०७	३५४१	१७३६	१८०५	४.३९	९६.१८
१६	८२३	३१८४	१५०६	१६७८	३.८७	८९.७५
रौतामाई गा.पा.	४५७२	२०३२४	९९७३	१०३५१	४.४५	९६.३५
१	४१६	१९६६	९६९	९९७	४.७३	९७.१९
२	५९०	२६२७	१२६७	१३६०	४.४५	९३.१६
३	५१०	२३१७	११२६	११९१	४.५४	९४.५४
४	५३५	२३४६	११५२	११९४	४.३९	९६.४८
५	५७७	२५०५	१२१२	१२९३	४.३४	९३.७४
६	३९८	१६५६	८०८	८४८	४.१६	९५.२८
७	१०६४	४६०६	२२८३	२३२३	४.३३	९८.२८
८	४८२	२३०१	११५६	११४५	४.७७	१००.९६
लिम्बुङबुङ गा.पा.	२२२७	९६८९	४७९०	४८९९	४.३५	९७.७८
१	४१२	१७६२	८८३	८७९	४.२८	१००.४६
२	४१०	१५७८	७७२	८०६	३.८५	९५.७८
३	५३९	२६१०	१२८६	१३२४	४.८४	९७.१३
४	४५६	१९९६	१००६	९९०	४.३८	१०१.६२
५	४१०	१७४३	८४३	९००	४.२५	९३.६७
ताप्ली गा.पा.	२८६२	१३३४४	६६०८	६७३६	४.६६	९८.१०
१	५३४	२६५८	१३११	१३४७	४.९८	९७.३३
२	४७४	२११२	१०२८	१०८४	४.४६	९४.८३
३	६२७	२९४५	१४२९	१५१६	४.७०	९४.२६
४	४९५	२३९२	१२०६	११८६	४.८३	१०१.६९
५	७३२	३२३७	१६३४	१६०३	४.४२	१०१.९३
कटारी न.पा.	१४१०६	५९५०७	२८८६८	३०६३९	४.२२	९४.२२
१	१००३	४२३४	२०६५	२१६९	४.२२	९५.२१
२	११९८	५०२६	२४०४	२६२२	४.२०	९१.६९
३	१५८६	६३८५	३१२२	३२६३	४.०३	९५.६८
४	२६१०	१०३७८	४९९६	५३८२	३.९८	९२.८३
५	१८२४	७७६७	३७०२	४०६५	४.२६	९१.०७
६	८५३	३५०७	१६२७	१८८०	४.११	८६.५४
७	११६८	४४५३	२१०८	२३४५	३.८१	८९.८९

जिल्ला/स्थानीय तह/वडा नं	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	औसत परिवार संख्या	लैङ्गिक अनुपात
८	८३२	४३६९	२१३९	२२३०	५.२५	९५.९२
९	५३१	२४०२	११६२	१२४०	४.५२	९३.७१
१०	६६८	३०२५	१५३४	१४९१	४.५३	१०२.८८
११	३७४	१७१८	८५१	८६७	४.५९	९८.१५
१२	४७४	१९५६	९६६	९९०	४.१३	९७.५८
१३	४३३	१९६४	९८३	९८१	४.५४	१००.२०
१४	५५२	२३२३	१२०९	१११४	४.२१	१०८.५३
उदयपुरगढी गा.पा.	६८००	२८९२६	१४०९७	१४८२९	४.२५	९५.०६
१	८८६	३९३४	१९६०	१९७४	४.४४	९९.२९
२	५६२	२३८०	११५४	१२२६	४.२३	९४.१३
३	६१३	२७५०	१३१८	१४३२	४.४९	९२.०४
४	४६५	१९८४	९५६	१०२८	४.२७	९३.००
५	९४३	३७७५	१८१६	१९५९	४.००	९२.७०
६	१२५०	५१७८	२५३१	२६४७	४.१४	९५.६२
७	१३०८	५४८६	२६५७	२८२९	४.१९	९३.९२
८	७७३	३४३९	१७०५	१७३४	४.४५	९८.३३

२.८ जनसंख्या प्रक्षेपण (Population Projection) सम्बन्धी विवरण

जिल्ला	2021*	2026	2031	2036	2041	2046	2051
कोशी प्रदेश	4,991,363	5,006,049	5,013,546	5,050,705	5,109,735	5,175,741	5,214,629
ताप्लेजुङ्ग	121,479	107,567	96,230	87,085	79,119	72,337	66,087
संखुवासभा	160,103	153,594	147,704	142,789	138,193	134,002	129,218
सोलुखुम्बु	104,998	98,764	92,697	87,271	82,400	77,930	73,292
ओखलढुङ्गा	139,704	126,893	115,593	105,970	97,609	90,391	83,453
खोटाङ	176,375	155,281	138,031	123,975	111,867	101,642	91,831
भोजपुर	158,745	142,673	129,379	118,541	109,385	101,216	93,304
धनकुटा	152,001	147,024	142,899	140,182	137,968	136,089	133,531
तेह्रथुम	89,250	82,129	76,089	71,246	67,248	63,720	60,373
पाँचथर	172,963	160,147	149,583	141,412	134,863	129,064	122,924
इलाम	280,249	269,206	258,702	250,566	244,371	238,876	232,008
झापा	1,003,219	1,039,421	1,067,905	1,101,786	1,139,293	1,175,769	1,204,185
मोरङ	1,157,462	1,201,575	1,238,854	1,279,119	1,322,477	1,366,161	1,402,310
सुनसरी	933,745	983,827	1,025,384	1,067,988	1,112,399	1,155,930	1,191,755
उदयपुर	341,070	337,948	334,496	332,775	332,543	332,614	330,358

*Based on age-sex smoothing and post enumeration survey (PES) necessary adjustment has been made for the purpose of population projection only.

स्रोत: Thematic Report VIII (Population projection for Nepal 2021-2051) राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

खण्ड : तीन

कृषि तथा वन

३.१ कृषिगणनाबाट प्राप्त विवरणहरू

३.१.२ कृषक परिवारको संख्या तथा कृषिकार्यमा प्रयोग भएको जग्गाको क्षेत्रफल

तालिका नं. ३.१ : कृषक परिवारको संख्या तथा कृषिकार्यमा प्रयोग भएको जग्गाको क्षेत्रफल

सि. नं.	विवरण (जिल्ला)	कृषि चलन					
		संख्या	क्षेत्रफल			जम्मा कित्ता संख्या	औसत कित्ता संख्या
			सिँचाइ भएको	सिँचाइ नभएको	जम्मा		
१	नेपाल	४,१३०,७८९	१,४२९,९८०.६	७८८,४२९.३	२,२१८,४०९.९	११,५८३,९५०	२.८
२	कोशी प्रदेश	७८६,१०८	३२८,१३०.१	२०४,८०७.२	५३२,९३७.२	१,७९९,६९२	२.२
१	ताप्लेजुङ	२४,०३२	६,८७४.१	१३,४१०.७	२०,२८४.८	५०,४३३	२.१
२	संखुवासभा	३२,३७२	८,२२३.०	१७,०५४.९	२५,२७७.९	९३,१८५	२.९
३	सोलुखुम्बु	२२,७९७	१,६३९.५	१४,१४९.८	१५,७८९.३	७७,८७२	३.४
४	ओखलढुङ्गा	३२,४०८	४,१७५.३	१८,१०९.३	२२,२८४.५	१०१,५६९	३.१
५	खोटाङ	३८,१३१	७,०१८.०	१८,५९८.९	२५,६१६.८	११४,५२९	३.०
६	भोजपुर	३४,७८४	८,३७४.८	१७,३५२.१	२५,७२६.९	८६,२६९	२.५
७	धनकुटा	३१,५२६	४,९३१.८	१६,८४९.०	२१,७८०.८	७२,२११	२.३
८	तेह्रथुम	१८,६९८	६,६८३.९	८,५३६.७	१५,२२०.६	३५,९३८	१.९
९	पाँचथर	३६,७१८	५,०४३.९	२०,००३.५	२५,०४७.४	८५,१३०	२.३
१०	इलाम	६१,८७४	१४,२४०.८	३६,५९०.०	५०,८३०.८	११८,६५२	१.९
११	झापा	१४८,१३३	८९,९८५.७	४,१७८.९	९४,१६४.५	२४६,१५७	१.७
१२	मोरङ	१४५,३१८	९३,०९९.१	५,१३३.४	९८,२३२.६	२८९,०१४	२.०
१३	सुनसरी	९७,७७०	६२,६३०.७	३,८०८.०	६६,४३८.८	२२१,९२९	२.३
१४	उदयपुर	६१,५४६	१५,२०९.५	११,०३२.१	२६,२४१.५	१२६,८०५	२.१

कोशी प्रदेशमा जम्मा ७८६,१०८ कृषिचलन संख्याको १,७९९,६९२ कित्ता रहेकोमा औसत कित्ता संख्या २.२ रहेको छ । कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी झापा जिल्ला १४८,१३३ कृषिचलन संख्याको २४६,१५७ कित्ता रहेकोमा औसत कित्ता संख्या प्रदेशकै सबैभन्दा कम १.७ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा कम कृषिचलन २२,७९७ संख्या रहेको सोलुखुम्बुको औसत कित्ता संख्या भने प्रदेशकै सबैभन्दा बढी ३.४४ रहेको छ ।

३.१.२ भु-उपभोग सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ३.२: भु उपभोग सम्बन्धी विवरण

विवरण (जिल्ला)	एक प्रकारको भू उपभोग				एक भन्दा बढी प्रकारको भू उपभोग			
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे			कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे		
		आफ्नै	भाडामा	अन्य उपभोग		आफ्नै	भाडामा	अन्य उपभोग
नेपाल	३,४४१,३९८	१,६९९,८२८.४	२८,८८४.८	२,२७६.३	६८९,३९१	१९६,१४०.१	२८३,३८७.१	७,८९३.२

विवरण (जिल्ला)	एक प्रकारको भू उपभोग				एक भन्दा बढी प्रकारको भू उपभोग			
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे			कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे		
		आफ्नै	भाडामा	अन्य उपभोग		आफ्नै	भाडामा	अन्य उपभोग
कोशी प्रदेश	६३३,०७८	३७९,६४५.२	१३,१२६.१	८५३.०	१५३,०२९	४८,७०९.७	८८,६३०.६	१,९७२.७
ताप्लेजुङ	१९,८९८	१४,९०४.४	७२९.७	३२.३	४,१३४	२,४१५.६	२,१०४.८	९७.९
संखुवासभा	२६,८३८	२०,०९३.४	३९२.७	१९.१	५,५३४	२,८२८.१	१,९२७.६	१६.९
सोलुखुम्बु	१९,०४१	१२,५०७.६	४८६.२	२७.४	३,७५६	१,६४६.८	१,११७.१	४.२
ओखलढुङ्गा	२९,०७८	१९,५५०.८	५२.६		३,३३०	१,७११.५	९६३.९	५.८
खोटाङ	३२,०४७	२०,३९३.७	२५७.९	१.७	६,०८४	३,०३६.४	१,८७८.६	४८.४
भोजपुर	२८,२५४	१९,४३३.७	५१९.०	४१.८	६,५३०	२,८४८.३	२,६६३.८	२२०.३
धनकुटा	२६,७९६	१७,७८९.४	२०४.४	३६.८	४,८१०	२,००६.४	१,६१३.९	१२९.९
तेह्रथुम	१६,१४२	१२,२९४.३	३६१.२	१३.९	२,५५६	१,२६६.९	१,२०६.०	७८.४
पाँचथर	३१,११६	२०,२८७.४	३९७.५	५.९	५,६०२	२,३७५.१	१,९४६.२	३५.५
इलाम	५८,२३२	४६,५९२.०	३११.९	५.४	३,६४२	२,१३७.९	१,६७३.०	११०.५
भापा	११४,०५८	५७,९७१.३	५,४९९.७	४१०.१	३४,०७५	७,८७९.८	२१,८०७.२	५९६.४
मोरङ	१०७,८४७	५७,५२८.८	२,६४१.१	१६६.४	३७,४७१	९,४९९.५	२८,०७५.०	३२१.७
सुनसरी	६९,६९९	३८,६५९.५	१,०५९.२	९१.४	२८,०७१	७,२९५.१	१९,१४४.४	१८९.०
उदयपुर	५४,११२	२१,६३९.०	२१२.९	०.७	७,४३५	१,७६२.१	२,५०९.१	११७.७

भू-उपभोगको प्रकारको सन्दर्भमा भने एकप्रकारको भू-उपभोग गर्ने कृषिचलन संख्या ६३३,०७८ रहेको छ भने एक भन्दा बढी प्रकारको भू उपभोग गर्ने कृषिचलन संख्या १५३,०२९ रहेको छ । भापा जिल्लामा सबैभन्दा बढी ११४,०५८ कृषिचलन संख्याले एकप्रकारको भू-उपभोग रहेको छ भने मोरङ जिल्लाका ३७,४७१ कृषिचलन संख्याले एक भन्दा बढी प्रकारको भू-उपभोग रहेको छ ।

तालिका नं. ३.३ : भूउपभोग सम्बन्धी अरुको हकको जग्गा भाडामा लिइ खेति गर्नेहरूमा भाडामा लिएको प्रकार अनुसारको विवरण

स्थान			नेपाल	कोशी प्रदेश
जम्मा कृषि चलन संख्या			४,१३०,७८९	७८६,१०८
एक प्रकारको उपभोग - अरुको हकको जग्गा भाडामा लिई	जम्मा	कृषि चलन संख्या	५९,०९१	१९,६४०
		क्षेत्रफल हे	२८,८८४.८	१३,१२६.१
	नगद तिर्ने गरी ठेक्कामा लिएको	कृषि चलन संख्या	२४,८६०	५,७१२
		क्षेत्रफल हे	८,८२९.५	२,८४३.२
	जिन्सी तिर्ने गरी ठेक्कामा लिएको	कृषि चलन संख्या	४,७४२	१,७५६
		क्षेत्रफल हे	३,१११.६	१,७१४.८
	बाली बाँड्ने गरी भाडामा लिएको	कृषि चलन संख्या	१८,०२४	७,०९१
		क्षेत्रफल हे	११,९४७.६	६,०४०.६
	सेवा मजदुरी वापत भाडामा लिएको	कृषि चलन संख्या	२,१८१	८५२
		क्षेत्रफल हे	४२२.५	१२९.१
	भोग बन्धक	कृषि चलन संख्या	६,३८८	३,०६२
		क्षेत्रफल हे	२,१८७.५	१,३५०.०
	अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत	कृषि चलन संख्या	१०,९८९	४,४८०
		क्षेत्रफल हे	२,३८६.१	१,०४८.५

कोशी प्रदेशमा एक प्रकारको उपभोग अन्तर्गत अरुको हकको जग्गा भाडामा लिई १९,६४० कृषिचलन संख्याले १३,१२६.१ हेक्टर क्षेत्रफल जग्गा उपभोग गरेका छन् जसमध्ये सबैभन्दा बढी ७,०९१ कृषिचलन संख्याले ६,०४०.६ हेक्टर क्षेत्रफल जग्गा बाली बाँड्ने गरी भाडामा लिएको छ ।

भू उपयोग सम्बन्धी विवरण (Land Use Statistics)

विवरण	कृषि कार्यको लागि जमिनको उपयोग (कृषि जमिन), बाली लागेको खेती योग्य जग्गा							
	अस्थायी बाली लागेको		अस्थायी चौर चलन		अस्थायी बाँझो		जम्मा खेतीयोग्य जमिन	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	४,०२५,३८६	१,७३०,९८१.०	१०७,४१६	१२,२३२.७	४४८,७३५	६०,५४२.६	४,०३२,४५४	१,८०३,७५६.३
कोशी प्रदेश	७५०,३२३	३८१,४४५.४	१८,४३५	२,७२५.०	८३,०७२	१४,६०२.३	७५२,३९६	३९८,७७२.६
ताप्लेजुङ	२३,३८६	९,६८७.२	६१९	१३२.८	३,४०१	८५८.८	२३,४४७	१०,६७८.९
संखुवासभा	३१,७५३	१३,४२१.९	८१०	१२३.१	४,५९४	१,०९४.८	३१,८१९	१४,६३९.८
सोलुखुम्बु	२२,६९४	९,६४१.५	२,१५२	२९९.२	४,००९	६५३.५	२२,७०४	१०,५९४.३
ओखलढुङ्गा	३२,०३३	१३,१५०.१	२,१९७	२७४.८	६,४९९	१,३६५.६	३२,०९१	१४,७९०.६
खोटाङ	३८,०३८	१७,७८६.६	१,०१४	१५९.२	५,४१५	१,०६२.८	३८,०३८	१९,००८.७
भोजपुर	३४,००५	१७,२२२.४	१,८६९	१९७.७	७,४२४	१,२११.२	३४,०६५	१८,६३१.४
धनकुटा	३१,०८६	१२,९३५.१	१,१७५	१३२.१	६,३८७	९५५.५	३१,१२१	१४,०२२.७
तेह्रथुम	१८,३७४	९,४१७.६	९८१	१३८.८	३,२९२	७६७.४	१८,४१९	१०,३२३.८
पाँचथर	३६,३३७	१३,४८८.१	१,००५	१२५.९	६,९०४	१,१५३.२	३६,३९९	१४,७६७.२
इलाम	६०,५४२	१९,४६४.४	९५१	१५७.२	६,९१०	१,४७०.९	६०,७८०	२१,०९२.५
झापा	१४१,६९२	७९,८३९.१	१,९७५	२८४.५	९,९८२	१,३९९.९	१४२,१९६	८१,५२३.५
मोरङ	१३१,६४१	८६,०८९.४	१,३३५	१४०.८	६,९८३	१,००४.०	१३२,०४४	८७,२३४.३
सुनसरी	८८,५७९	५७,८३९.७	१,३१५	३८५.७	६,०४६	१,०२९.१	८९,००९	५९,२५४.५
उदयपुर	६०,१६१	२१,४६२.०	१,०३६	१७३.०	५,२२५	५७५.४	६०,२६४	२२,२१०.४

भू उपयोग सम्बन्धी विवरण (Land Use Statistics) माथिको तालिकाको निरन्तरता.....

विवरणा (जिल्ला)	कृषि कार्यको लागि जमिनको उपयोग						निजी वनबनेलो				पोखरी		अन्य जग्गा	
	कृषियोग्य जमिन			ढाकेको जग्गा			कृषि चलन संख्या		क्षेत्रफल हे		कृषि चलन संख्या		क्षेत्रफल हे	
	स्थायी बाली लागेको जग्गा		स्थायी चोर चरन	कृषि चलन संख्या		क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या		क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या		क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	९५८,८३२	१४५,३६२.९	२१७,३३८	३५,३८०.५	४,१३०,७८९	१३७,१५४.८	४७५,७७५	८०,६६९.५	८१,१५२	१२,८८१.४	३६,५३७.७	३,२०४.४		
	२४०,५१४	५६,३०४.३	३७,९६५	८,५८०.६	७८६,१०८	३४,०२८.७	१४४,६१५	३२,४३६.४	२३,६६१	२,०५१.०	७,३९५.९	७६३.७		
ताप्लेजुङ	१४,७७८	६,५३७.७	१,७१९	५४१.७	२४,०३२	१,०१२.२	५,२२९	१,४०५.६	५८६	८१.०	२२२.६	२७.७		
संखुवासभा	१७,५५७	६,४४६.१	३,२९२	८६१.८	३२,३७२	९८२.८	९,६९२	२,२६८.२	८६९	४६.८	३०५.७	३२.५		
सोलुखुम्बु	६,४११	८७४.७	३,८८२	१,०४५.७	२२,७९७	९३९.२	८,१७३	२,२८६.५	४५१	२७.४	३९८.७	२१.५		
ओखलढुङ्गा	२,८२७	४५७.९	५,३५१	१,२४०.२	३२,४०८	१,२६१.६	१३,७९५	४,४५४.५	६७१	३४.७	५४०.५	४५.०		
खोटाङ	१८,३८९	२,५५७.६	३,११२	७८७.०	३८,१३१	१,३४२.८	७,४२५	१,८२७.१	२,४११	६९.५	१८८.९	२४.२		
भोजपुर	१४,४२५	२,६८०.७	४,३०१	९१४.७	३४,७८४	१,४२५.४	९,८४१	१,८३०.९	१,९३६	२१३.९	२९१.४	३०.०		
धनकुटा	१७,२५८	३,२७३.७	२,५५७	६३४.१	३१,५२६	१,२७५.३	९,८४२	२,५३७.०	१,०४३	२८.८	१६९.९	९.१		
तेह्रथुम	८,१५४	२,१४०.०	१,६१५	४५५.५	१८,६९८	८४३.२	५,६५५	१,३६५.७	८२९	८७.९	७२.७	४.६		
पाँचथर	२३,९०२	४,७५८.८	२,५४७	५३४.४	३६,७१८	१,६११.७	१३,०२३	३,२७४.०	१,४३४	६६.९	२८१.८	३४.४		
इलाम	४७,४१६	१९,०१६.५	२,०१९	३९३.८	६१,८७४	३,५००.१	२१,३९४	६,५४१.८	२,८६०	१३२.५	१,००२.५	१५३.७		
झापा	२६,४३४	३,६५३.३	२,१२१	३८६.२	१४८,१३३	६,८०४.५	१०,२४५	१,३५८.२	३,०३०	३०८.२	१,०५९.०	१३०.६		
मोरङ	१७,८०६	२,०२२.५	२,३२३	२७१.५	१४५,३१८	६,५४४.८	१३,१३४	१,४९५.२	४,१०१	५८६.९	१,१८४.९	७७.५		
सुनसरी	११,२८३	९७७.९	१,३८३	१९४.५	९७,७७०	४,३४२.०	१२,५४०	१,२७२.३	२,५८१	३२५.३	८६८.४	७२.१		
उदयपुर	१३,८७५	९०६.९	१,७४६	३१९.७	६१,५४६	२,१४३.२	४,६२८	५१९.४	८५८	४१.१	८०८.८	१००.९		

कोशी प्रदेशमा जम्मा खेतीयोग्य जमिन ३९८,७७२.६ हेक्टर क्षेत्रफल र १४,६०२.३ हेक्टर क्षेत्रफल अस्थायी बाँभो रहेको छ । जसमा सबैभन्दा बढी खेतीयोग्य जमिन ८७,२३४.३ हेक्टर क्षेत्रफल मोरङ जिल्लामा रहेको छ भने सबैभन्दा कम खेतीयोग्य जमिन १०,३२३.८ हेक्टर तेह्रथुम जिल्लामा रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा बढी अस्थायी बाली लागेको ८६,०८९.४ हेक्टर क्षेत्रफल मोरङ जिल्लामा र सबैभन्दा कम अस्थायी बाली लागेको ९,४१७.६ हेक्टर क्षेत्रफल तेह्रथुम जिल्लामा रहेको छ । सबैभन्दा बढी अस्थायी बाँभो १,४७०.९ हेक्टर क्षेत्रफल इलाम जिल्लामा रहेको र सबैभन्दा कम अस्थायी बाँभो उदयपुर जिल्लामा ५७५.४ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ ।

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी इलाम जिल्लामा १९,०१६.५ हेक्टर क्षेत्रफल स्थायी बाली लागेको कृषियोग्य जमिन रहेको छ भने ओखलढुङ्गा जिल्लामा सबैभन्दा बढी स्थायी चौरचरन १,२४०.२ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा कम ओखलढुङ्गा जिल्लामा ४५७.९ हेक्टर क्षेत्रफल स्थायी बाली लागेको कृषियोग्य जमिन रहेको छ भने सुनसरी जिल्लामा सबैभन्दा कम स्थायी चौरचरन १९४.५ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ । त्यसैगरी सबैभन्दा बढी ६,५४१.८ हेक्टर क्षेत्रफलमा निजी वनवनेलो भएको जिल्ला इलाम रहेको छ भने सबैभन्दा कम ५१९.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा निजी वनवनेलो भएको जिल्ला उदयपुर रहेको छ ।

३.१.३ सिँचाई सम्बन्धी विवरण

सिँचाई क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

विवरणा (जिल्ला)	जम्मा		सिँचाई भएको जग्गाको क्षेत्रफल		
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	सिँचाई सुविधा भएको कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल प्रतिशत
नेपाल	४,१३०,७८९	२,२१८,४०९.९	२,८८९,१०६	१,२०९,२६५.५	५४.५१
कोशी प्रदेश	७८६,१०८	५३२,९३७.२	५३६,५७१	२८४,९१२.३	५३.४६
ताप्लेजुङ	२४,०३२	२०,२८४.८	१४,७०६	८,२०५.८	४०.४५
संखुवासभा	३२,३७२	२५,२७७.९	१७,७४०	७,८१८.९	३०.९३
सोलुखुम्बु	२२,७९७	१५,७८९.३	५,९८४	१,६५३.३	१०.४७
ओखलढुङ्गा	३२,४०८	२२,२८४.५	१३,६६२	३,५०७.६	१५.७४
खोटाङ	३८,१३१	२५,६१६.८	२०,१६८	७,१४१.२	२७.८८
भोजपुर	३४,७८४	२५,७२६.९	१७,७११	६,८८८.२	२६.७७
धनकुटा	३१,५२६	२१,७८०.८	१९,८०३	५,८७७.१	२६.९८
तेह्रथुम	१८,६९८	१५,२२०.६	९,८२५	५,१८२.२	३४.०५
पाँचथर	३६,७१८	२५,०४७.४	१६,४७५	५,५४०.६	२२.१२
इलाम	६१,८७४	५०,८३०.८	४४,२३६	१६,७५४.९	३२.९६
झापा	१४८,१३३	९४,१६४.५	११९,८२७	६७,७३३.३	७१.९३
मोरङ	१४५,३१८	९८,२३२.६	११८,८३५	८१,३८०.९	८२.८५
सुनसरी	९७,७७०	६६,४३८.८	८०,३०१	५५,९३२.८	८४.१९
उदयपुर	६१,५४६	२६,२४१.५	३७,२९७	११,२९५.५	४३.०४

कोशी प्रदेशमा सिचाई सुविधा भएको जमिन जम्मा ५३.४६% रहेको छ जसमा सबैभन्दा बढी ८४.१९% सुनसरी जिल्लामा रहेको छ भने १०.४७% सोलुखुम्बु जिल्लामा रहेको छ ।

सिंचित क्षेत्रफल तथा सिचाईको स्रोत

विवरण (जिल्ला)	सिँचाइ भएको जग्गाको क्षेत्रफल तथा स्रोत								वर्षेभरी सिँचाइ भएको
	सिँचाइ सुविधा भएको कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	नदी तथा तलाउ	नदी तथा तलाउ	बाँध / रिजभ्वयर	ट्युबवेल/ बोरिङ	अन्य	मिश्रित	
		क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	क्षेत्रफल हे	
नेपाल	२,८८९,१०६	१,२०९,२६५.५	३४१,५०१.३	१५५,३५९.६	९१,३४८.३	५०३,८९४.७	७६,२३३.०	४०,९२८.७	८७९,५७०.०
कोशी प्रदेश	५३६,५७१	२८४,९१२.३	७८,१०१.९	३६,३२३.४	२६,५४६.२	११४,९९८.१	२०,००३.६	८,९३९.१	२१०,८८२.६
ताप्लेजुङ	१४,७०६	८,२०५.८	५,९२७.७	१,४४७.८	१७४.२		४७२.८	१८३.४	३,९३५.३
संखुवासभा	१७,७४०	७,८१८.९	३,३६५.२	१,५०५.८	९२५.१		१,७१३.२	३०९.५	३,४९९.३
सोलुखुम्बु	५,९८४	१,६५३.३	१,१९२.०	२६४.५	२१.४	१.४	१३४.१	३९.९	६९७.०
ओखलढुङ्गा	१३,६६२	३,५०७.६	२,७२२.०	१७३.५	१.७	११५.५	४१६.५	७८.४	२,५८९.५
खोटाङ	२०,१६८	७,१४१.२	६,७१०.६	१७३.७	२३.६		२१५.२	१८.१	३,८६१.९
भोजपुर	१७,७११	६,८८८.२	३,६८५.४	१,१६०.०	४३५.५		१,५२२.७	८४.५	२,९९२.०
धनकुटा	१९,८०३	५,८७७.१	४,५१४.७	९३४.८	१०४.०	१५.६	२४०.८	६७.२	४,५५५.१
तेह्रथुम	९,८२५	५,१८२.२	२,५७१.९	१,१३२.५	६४६.१		६६४.७	१६७.०	३,०७३.६
पाँचथर	१६,४७५	५,५४०.६	३,५३५.२	१,०९३.५	६.३		७४९.४	१५६.२	२,९२४.५
इलाम	४४,२३६	१६,७५४.९	७,२५७.३	४,८०२.९	२३३.०	४९२.०	३,०९७.२	८७२.४	१०,१९४.०
झापा	११९,८२७	६७,७३३.३	९,४८३.४	५,९२५.७	१,७८९.३	४४,३८३.५	४,५३०.४	१,६२०.९	५२,२८७.०
मोरङ	११८,८३५	८१,३८०.९	१२,८१९.२	१२,०७०.१	१०,२८२.१	३९,२९८.२	३,४०७.८	३,५०३.४	६४,०७२.१
सुनसरी	८०,३०१	५५,९३२.८	१०,५७९.९	३,१९२.४	१०,९१६.०	२७,९१३.५	१,६५२.१	१,६७९.०	४८,६५६.९
उदयपुर	३७,२९७	११,२९५.५	३,७३७.४	२,४४६.१	९८७.८	२,७७८.३	१,१८६.५	१५९.३	७,५४४.४

कोशी प्रदेशमा वर्षेभरी सिचाई हुने जमिनको क्षेत्रफल २१०,८८२.६ हेक्टर रहेको छ जसमा ११४,९९८.१ हेक्टर क्षेत्रफल जमिन ट्युबवेल/बोरिङ्गबाट सिंचित रहेको छ । वर्षेभरी सिचाई सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ६४,०७२.१ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम सोलुखुम्बु जिल्लामा ६९७ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ ।

३.४ बालीको प्रकार सम्बन्धी विवरण

अरुलाई चलन गर्न दिएको जग्गा झापा जिल्लामा सबैभन्दा बढी ८,७८८.५ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ भने तेह्रथुम जिल्लामा सबैभन्दा कम ९२८ हेक्टर क्षेत्रफल रहेको छ ।

विवरण (जिल्ला)	जम्मा		अरुलाई चलन गर्न दिएको जग्गा	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	४,१३०,७८९	२,२१८,४०९.९	३००,६५६	१३७,४४९.८
कोशी प्रदेश	७८६,१०८	५३२,९३७.२	६२,४५८	३६,९०४.३
ताप्लेजुङ	२४,०३२	२०,२८४.८	२,१७२	१,३८४.३

विवरण (जिल्ला)	जम्मा		अरूलाई चलन गर्न दिएको जग्गा	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
संखुवासभा	३२,३७२	२५,२७७.९	३,६०२	२,१८२.३
सोलुखुम्बु	२२,७९७	१५,७८९.३	२,३५७	१,०२९.४
ओखलढुङ्गा	३२,४०८	२२,२८४.५	२,३३८	१,०५३.२
खोटाङ	३८,१३१	२५,६१६.८	३,९५०	१,५९५.३
भोजपुर	३४,७८४	२५,७२६.९	३,१६५	१,५३६.०
धनकुटा	३१,५२६	२१,७८०.८	२,९५५	१,२७५.४
तेह्रथुम	१८,६९८	१५,२२०.६	१,२२८	९२८.०
पाँचथर	३६,७१८	२५,०४७.४	४,११३	१,७९०.३
इलाम	६१,८७४	५०,८३०.८	३,२२३	१,८६५.३
भुपा	१४८,१३३	९४,१६४.५	११,८२४	८,७८८.५
मोरङ	१४५,३१८	९८,२३२.६	१०,०२४	६,७०६.६
सुनसरी	९७,७७०	६६,४३८.८	७,३०४	५,०६६.४
उदयपुर	६१,५४६	२६,२४१.५	४,२०३	१,७०३.३

बालीको प्रकार अनुसारको विवरण

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी एकै प्रकारको अस्थायी बाली लगाएको जमिनको क्षेत्रफल ६५८,४२९.१ हेक्टर रहेको छ जसमा सबैभन्दा कम १२,१८२.५ हेक्टर क्षेत्रफल सोलुखुम्बु जिल्लामा रहेको छ भने सबैभन्दा बढी १७२,५२३.४ हेक्टर क्षेत्रफल मोरङ जिल्लामा रहेको छ । त्यसैगरी एकै प्रकारको स्थायी बाली लगाएको जमिनको क्षेत्रफल सबैभन्दा बढी इलाम जिल्लामा १७,१२३.६ हेक्टर रहेको छ भने सबैभन्दा कम ओखलढुङ्गा जिल्लामा ४२२.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ । मिश्रित अस्थायी बाली लगाएको जिल्ला सबैभन्दा बढी भुपामा ५८९२.० हेक्टर रहेको छ भने सबैभन्दा कम ओखलढुङ्गामा ५११ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ । मिश्रित स्थायी बाली लगाएको जिल्ला सबैभन्दा बढी इलाममा १८३४.७ हेक्टर रहेको छ भने सबैभन्दा कम ओखलढुङ्गामा ३५.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ । संयुक्त बाली लागेको सबैभन्दा बढी धनकुटा जिल्लामा ५९६.९ हेक्टर रहेको छ भने सबैभन्दा कम मोरङ जिल्लामा ५.३ हेक्टर रहेको छ ।

विवरण (जिल्ला)	एक प्रकारको बाली लगाएको				मिश्रित बाली लगाएको				संयुक्त बाली लगाएको (अस्थायी र स्थायी)	
	अस्थायी बाली		स्थायी बाली		अस्थायी बाली		स्थायी बाली		कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे		
नेपाल	३,९५०,४४३	३,०२४,९५५.१	८४४,७९०	१२५,६८६.०	१,०३१,१३९	२७०,३६१.५	१३९,९५४	१७,६८८.९	२५,०९६	५,४७७.०
कोशी प्रदेश	७३१,९२४	६५८,४२९.१	२१७,५१८	४९,७२४.८	१६२,५८४	४४,१३३.८	३३,८४८	६,१०६.५	४,००२	१,२८०.७
ताप्लेजुङ	२२,८६९	१६,८८७.५	१३,८६०	५,७४९.७	६,०८०	१,९२१.९	१,८६४	७८७.३	२३	२.१
संखुवासभा	३१,२४९	१८,१८०.६	१६,७३०	६,०३३.९	९,६७६	२,२५२.६	१,८३३	४११.९	८०	१३.१
सोलुखुम्बु	२२,४५४	१२,१८२.५	५,७०१	७३२.४	१०,३७७	२,९२१.५	९२१	१३६.४	८७	१३.९
ओखलढुङ्गा	२९,८२९	२०,९५०.०	२,४२७	४२२.४	९,४२०	३,८२४.८	५११	३५.५		
खोटाङ	३७,८११	२८,५८४.०	१६,६५५	१,९४१.४	१२,६५९	४,०३५.३	२,८९४	६०६.८	१०९	३४.३

विवरण (जिल्ला)	एक प्रकारको बाली लगाएको				मिश्रित बाली लगाएको				संयुक्त बाली लगाएको (अस्थायी र स्थायी)	
	अस्थायी बाली		स्थायी बाली		अस्थायी बाली		स्थायी बाली		कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे		
भोजपुर	३३,४५२	२४,७९.५	१२,८३२	२,३४६.३	६,८९५	२,३७९.२	२,०३३	२८३.०	४४६	१८०.४
धनकुटा	३०,१८४	२०,२२७.५	१४,९२५	२,८१८.१	६,९७५	१,९३८.५	२,०५०	२५६.३	१,५०३	५९६.९
तेह्रथुम	१८,०६७	१४,११७.२	७,४०७	१,९०४.७	४,६०४	१,६६६.४	९५५	२२१.६	१५६	६९.४
पाँचथर	३४,४९६	१८,२२३.८	२१,६३७	४,०४८.७	१५,०३१	४,९९३.१	४,९२९	६८१.५	३०१	८१.४
इलाम	५९,६८४	२८,९६३.३	४४,८५९	१७,१२३.६	१६,७४४	४,०६३.६	६,२६९	१,८३४.७	२४८	१०९.७
भुमिपा	१३४,२९४	१३४,१८८.६	२२,४५१	३,११०.४	३७,४७०	५,८९२.०	४,४१७	४६९.०	८२३	१२७.८
मोरङ	१३१,०८८	१७२,५२३.४	१६,२२५	१,८६०.५	६,४३२	२,५५९.४	१,७४१	१६०.०	४७	५.३
सुनसरी	८७,५६७	१०७,३५५.७	९,८०१	८२२.३	९,९१३	३,१४९.१	१,५०४	१३०.७	९०	३३.७
उदयपुर	५८,८८१	४१,२४६.७	१२,००८	८१०.२	१०,३१०	२,५३६.४	१,९२९	९१.८	८७	१२.७

विभिन्न बालीको प्रकार अनुसारको विवरण

सि.नं.	बालीको प्रकारहरू	नेपाल		कोशी प्रदेश	
		कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
१	खाद्यान्न बाली	३,८७३,८५४	२,५८६,१८३.०	७०५,३८७	५४६,१८५.७
२	कोसे/ दाल बाली	१,८२३,९१०	१९९,८४४.८	३१२,६७८	३९,५६९.३
३	कन्दमूल बाली	१,८९५,३६७	१०४,७३७.८	४३१,५६१	२७,५८४.१
४	तेल बाली	१,२१९,३५६	१८०,१४१.१	१९५,६२७	३९,४०७.५
५	नगदे बाली	११९,८८०	४४,६०९.३	२४,७७८	५,६०६.७
६	मसला बाली	१,८२४,०९४	५६,८९३.५	३९६,९३४	१४,२१५.१
७	तरकारी बाली	१,९७७,५७१	१०७,७३३.८	४७१,८८५	२६,७१५.५
८	घाँसे बाली	१७६,४४०	१६,४३६.३	३६,५९५	३,५९६.१
९	अन्य अस्थायी बाली	२८,२१४	२,२२६.२	५,२७१	४९०.६

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी खाद्यान्न बाली ७०५,३८७ कृषि चलन संख्याले ५४६,१८५.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ ।

जिल्ला अनुसार विभिन्न धान बाली सम्बन्धी विवरण

विवरणा (जिल्ला)	चैते धान		वर्षे धान		घैया धान		गहुँ	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	२६१,८७३	७१,५८५.८	२,६८०,९५५	१,१३०,३६०.५	८६,५७२	१४,४४१.४	२,०४९,०९१	६५४,१९४.३
कोशी प्रदेश	६३,९३९	२५,०१९.५	४४२,८१८	२५२,५३२.०	६,५२६	१,८३७.८	१२६,३८६	४६,४६७.८
ताप्लेजुङ	६००	२४४.२	८,१९४	३,५३१.८	१२३	२२.९	३,३००	६२५.४
संखुवासभा	२,४००	५६९.७	१५,९६३	६,१२६.१	४७३	९७.०	२,४१९	२७३.९

विवरणा (जिल्ला)	चैते धान		वर्षे धान		घैया धान		गहुँ	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
सोलुखुम्बु	१६७	२९.०	३,९३७	१,०७०.२	६०	५.४	१४,५१८	२,०५९.४
ओखलढुङ्गा	९७२	१८५.०	१०,७४८	२,३७०.०	२६२	३१.४	८,९५२	१,३६६.१
खोटाङ	३,५८२	८६७.८	१७,२१२	५,६०५.१	४५०	७०.०	९,७२३	१,८५२.८
भोजपुर	२,०२७	५३१.६	१४,१९९	६,१३४.६	३२५	६४.८	२,९५८	३७७.७
धनकुटा	१,९४२	५४७.४	७,३७५	२,७३९.३	२५३	६०.९	५७४	६०.१
तेह्रथुम	३४८	११९.५	७,३०४	३,४५६.४	१६९	२०.०	२,२४४	४४१.९
पाँचथर	१,७५७	४५४.८	९,६९४	३,०६८.१	५५४	१३१.६	३,७४१	४४३.५
इलाम	१,६५०	४४५.३	१८,२२२	७,०९०.५	२९७	५४.३	२,९४५	३९४.२
भापा	२२,२२३	१०,५७८.०	११०,४८४	७३,०२९.५	१,२७२	४८७.५	३,०८८	१,०२७.४
मोरङ	१५,७५९	७,६३२.१	१०९,३९४	७७,२५७.६	१,३७३	५५०.४	३१,५८१	१८,१११.३
सुनसरी	३,१९६	१,२२२.३	७०,९५६	४७,८३७.४	४८२	१८१.४	३६,२२६	१८,६७४.५
उदयपुर	७,३१५	१,५९२.८	३९,१३७	१३,२१५.४	४३२	६०.१	४,११६	७५९.५

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी वर्षे धान २५२,५३२ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाएको पाइएको छ जसमा सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ७७,२५७.६ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम सोलुखुम्बु जिल्लामा १०७०.२ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। त्यस्तै चैते धान सबैभन्दा बढी भापा जिल्लामा १०,५७८ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम सोलुखुम्बु जिल्लामा २९ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। घैया धान सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ५५०.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम सोलुखुम्बु जिल्लामा ५.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। गहुँ सबैभन्दा बढी सुनसरी जिल्लामा १८,६७४.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम धनकुटा जिल्लामा ६०.१ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ।

जिल्ला अनुसार विभिन्न अन्न बाली सम्बन्धी विवरण

विवरणा (जिल्ला)	हिउँदे मकै		वर्षे मकै		हरियो मकै	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	५७८,३४७	१३३,६९५.६	२,०४६,१२७	४१४,१८१.९	११२,४२४	१२,०३१.८
कोशी प्रदेश	२०४,८२६	६४,३२२.१	३९९,९१८	११२,२६०.८	२१,८०५	३,३३४.०
ताप्लेजुङ	५,०९१	१,८४६.८	१७,३४३	४,९८०.२	१४६	१८.२
संखुवासभा	५५२	८३.३	२९,२५७	६,२५४.५	११७	१८.३
सोलुखुम्बु	३,६८६	६६९.९	१७,५५२	४,०२८.२	३३१	३८.०
ओखलढुङ्गा	२,३९५	४६४.५	२९,७४६	९,४२४.९	२४५	७५.१
खोटाङ	३३,०७०	१०,०२८.८	५,९०४	१,६२४.३	६५	७.६
भोजपुर	२,८४८	७२६.२	३१,११५	९,६४७.२	१९८	२९.५
धनकुटा	२,५०३	५८६.६	२७,४४१	७,५८६.७	२२०	४५.७
तेह्रथुम	२,७९०	८१२.४	१५,३२७	४,९९५.७	१३९	४०.०
पाँचथर	२,८४०	७६५.०	३२,९११	८,४९३.०	९५०	१३५.६

विवरणा (जिल्ला)	हिउँदै मकै		वर्षे मकै		हरियो मकै	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
इलाम	१०,२७६	२,००९.१	४३,२७४	९,२१०.१	३,१९४	१४७.४
भापा	६४,५४५	१९,९२४.५	३१,४१४	१०,५६५.६	९,०१७	१,४५५.४
मोरङ	४२,१०५	१५,२७०.०	४७,५३०	१५,०८२.२	२,७४०	४६८.१
सुनसरी	१९,२०५	७,६९४.२	२७,७५७	८,९६५.९	१,६५५	२११.०
उदयपुर	१२,९२१	३,४४१.०	४३,३४७	११,४०२.१	२,७८८	६४४.०

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी वर्षे मकै ११२,२६०.८ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम हरियो मकै ३३३४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। प्रदेशमा सबैभन्दा बढी हिउँदै मकै भापा जिल्लामा १९९२४.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम संखुवासभा जिल्लामा ८३.३ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। त्यस्तै वर्षे मकै सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा १५,०८२.२ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम खोटाङ जिल्लामा १,६२४.३ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ। हरियो मकै सबैभन्दा बढी भापा जिल्लामा १४५५.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम खोटाङ जिल्लामा ७.६ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ।

जिल्ला अनुसार विभिन्न अन्न बाली सम्बन्धी विवरण

विवरण (जिल्ला)	कोदो		जै/उवा		फापर		अन्य खाद्यान्न बाली	
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
नेपाल	८६९,१००	१२२,११३.५	२९६,८२०	२३,२७०.८	८५,३८३	८,०८९.५	२४,१६१	२,२१७.८
कोशी प्रदेश	१९७,५१२	३५,५७१.१	१०,८२१	१,२७४.८	२६,२३७	२,७७३.४	६,४५६	७९२.४
ताप्लेजुङ	१५,०२४	३,०६४.९	१,९०४	३८२.७	८५८	८१.१	३३	१.५
संखुवासभा	१७,२६६	२,८१५.८	७८४	९९.६	५५३	४४.५	५८३	६२.७
सोलुखुम्बु	१३,४२४	३,०२०.६	३,५३४	२६०.५	२,६०२	१८०.५	३३	२.१
ओखलढुङ्गा	२०,३६२	४,२४८.९	१,६८६	१९९.८	५,१३७	६७४.८	१,४८८	१८६.०
खोटाङ	३१,४४९	६,४१७.७	५४२	२९.०	२,०३६	१७३.९	१,३५५	१८९.५
कभोजपुर	२४,०१५	४,२२८.१	१७८	११.६	१,६०९	८६.८	४७७	५६.१
धनकुटा	१०,३६०	१,५००.०	१३	०.०	११७	१०.७	२३६	४८.२
तेह्रथुम	१०,३२३	१,६५१.८	१३६	३३.९	७११	५५.०	८२	५.९
पाँचथर	१७,८६२	२,४२६.६	३७७	२४.३	१,१७०	५६.७	५०२	३३.६
इलाम	९,६८८	१,०५३.४	३८०	३९.६	५१६	५२.८	५६	२.३
भापा	१,६२८	१७१.६	९५८	१६३.७	७,५३९	९९७.७	३९४	२२.६
मोरङ	४,०३६	८०६.२	१५६	१९.०	१,१४०	१३४.३	१६१	१२.७
सुनसरी	१,४९९	२००.५	१२०	८.४	१६७	११.१	२९६	३६.७
उदयपुर	२०,५७६	३,९६५.०	५३	२.८	२,०८३	२१३.५	७६१	१३२.५

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी कोदो खोटाङ जिल्लामा ६४१७.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको पाइएको छ भने सबैभन्दा कम भापा जिल्लामा १७१.६ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको पाइएको छ। जौ/उवा सबैभन्दा बढी ताप्लेजुङ जिल्लामा ३८२.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको पाइएको छ भने सबैभन्दा कम धनकुटा

जिल्लामा शुन्य रहेको छ । फापर सबैभन्दा बढ्द भुपा जिल्लामा ९९.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम धनकुटा जिल्लामा १०.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ ।

दाल बाली सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	दाल बालीको प्रकार	नेपाल		प्रदेश	
		कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
१	भटमास	३३९,९९४	१२,३६८.२	४४,१०५	२,०६१.४
२	मास	२३१,७८६	१४,९१६.२	५७,१९८	४,६५९.३
३	रहर	७०,१७०	५,०१७.३	४,६०६	३३०.१
४	खेसरी	९६,५२१	१५,६४१.२	२२,१६४	५,८१०.९
५	मुसुरो	५२९,२१७	७५,४७३.६	५२,००३	११,९९५.४
६	चना	१०६,५०७	७,४८७.१	७,८३५	८९२.०
७	केरउ	३७५,७१२	१५,९९८.२	३०,५३२	१,३५९.४
८	मुड	५६,८१२	१०,२९६.९	९,१७२	२,१८३.३
९	गहत	६७,३५१	५,६३४.८	१६,२७४	१,९५३.०
१०	बोडी	५१८,२१९	१२,६११.९	१०७,१३७	३,१८२.८
११	सिमी	६२२,१४६	१८,००४.०	११७,४१७	३,२७३.०
१२	अन्य दाल बाली	९०,८९८	६,३९५.३	१९,३३६	१,८६८.७

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी मुसुरो दाल ११,९९५.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ भने सबैभन्दा कम चना ८९२ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ ।

सि. नं.	विवरण		नेपाल		प्रदेश	
			कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
१	कन्दमुल बाली	हिउँदे आलु	१,३३६,६१६	६१,०३३.४	३२६,१४७	१६,०६८.७
२		वर्षे आलु	४८३,६४५	३७,६९७.९	९७,०५०	१०,१४१.५
३		सखरखण्ड	३४,१४४	८१९.१	११,७२०	२४२.८
४		पिँडालु	२६०,७१६	३,९४६.९	३९,५५५	७०६.७
५		तरुल	५९,९८२	६३३.०	१९,३८२	२३३.४
६		अन्य कन्दमुल बाली	१०,३८१	६०७.५	३,२८३	१९१.१
१	तेलहन बाली	तोरी/सर्यु	१,१३३,४८९	१६२,५०२.२	१७८,२२४	३५,६५०.५
२		बदाम	३७,८०५	३,२५४.२	३,८५०	३९४.३
३		आलस	५५,५६०	८,३०२.८	१५,२७५	२,४४६.२
४		तिल	५१,१९५	४,२५९.६	४,७७४	४६६.२
५		भुसे तिल	६,२७८	३१५.७	१,२१९	६३.९
६		अन्य तेलबाली	१७,५३९	१,५०६.६	४,३५०	३८६.३

सि. नं.	विवरण		नेपाल		प्रदेश	
			कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे
१	नगदे बाली	उखु	९६,२०४	४०,१४९.५	१०,२९१	२,८४९.२
२		सनपाट	१३,१३०	२,८१९.३	११,८२७	२,३७८.८
३		सुर्ति	७,२४२	१,०६५.०	१,८४२	१०४.८
४		अन्य नगदे बाली	४,६४३	५७५.५	१,५३४	२७३.९
५	मसला बाली	खुर्सानी	७९७,३३०	१०,७८४.५	१८२,३५५	३,१३४.१
६		प्याज	१,२०३,८३४	१५,५३०.६	२३८,२५२	२,७५७.६
७		लसुन	१,२५५,८८७	१३,४१५.०	२८८,४२९	३,३१६.०
८		अदुवा	३३१,३२८	७,४०५.५	६८,६०८	२,६४४.७
९		हलेदो/बेसार	२८५,३६४	४,४०४.६	२८,१३९	७९७.४
१०		धनियाँ	४३७,१२१	४,७५७.८	९०,५४७	१,४७२.५
११		अन्य मसला बाली	२५,८९३	५९५.५	४,१८९	९२.८
१	तरकारी तथा अन्य अस्थायी बाली	काउली/फूलगोभी	६२३,११९	१५,१२४.०	७१,२८४	२,५५१.०
२		बन्दागोभी/पातगोभी	४७८,८६५	८,९३५.१	५६,०२८	२,४१४.०
३		टमाटर/गोलभेंडा	४२४,०९३	१०,९२८.६	९८,२३३	२,३५८.७
४		अन्य तरकारी	१,८०५,३६५	७२,७४६.०	४५०,२०३	१९,३९१.९
५		भुईँ घाँस	१७६,४४०	१६,४३६.३	३६,५९५	३,५९६.१
६		अन्य अस्थायी बाली	२८,२१४	२,२२६.२	५,२७१	४९०.६

कन्दमूल बालीमा सबैभन्दा बढी हिउँदे आल् १६,०६८.७ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ । तेलहन बालीमा सबैभन्दा बढी तोरी/सस्य ३५,६५०.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ । नगदेबालीमा सबैभन्दा बढी उखु २,८४९.२ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ । मसला बालीमा सबैभन्दा बढी लसुन ३,३१६ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ भने अन्य तरकारी १९,३९१.९ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ ।

स्थायी बालीको सारांश विवरण

विवरण				नेपाल	कोशी प्रदेश
जम्मा	कृषि चलन संख्या			४१३०७८९.१६९	७८६,१०८
	क्षेत्रफल हे			२२१८४०९.९१९	५३२,९३७.२
स्थायी बाली	स्थायी बाली लगाएका कृषि चलन संख्या			२५००४५७.५५	६१२,३१०
	स्थायी बाली लागेको क्षेत्रफल हे.			१४५३६२.९००८	५६,३०४.३
	बगैँचाको रूपमा लगाएका स्थायी बाली	फल लाग्ने उमेरको स्थायी बाली	कृषि चलन संख्या	६७५९६०.७९५८	१६८,४६२
			क्षेत्रफल हे	६९०१७.५८१०७	३०,५१०.७
		फल नलाग्ने उमेरको स्थायी बाली	बोट संख्या	२८५४३१४४.९८	६,३१९,६६१
			कृषि चलन संख्या	५९०८५९.८४६६	१६६,९६१
			क्षेत्रफल हे	७६३४५.३१९७१	२५,७९३.६
			बोट संख्या	२१११७३८३.९७	६,४४८,७८५
	छरिएका स्थायी बाली बोट संख्या	फल लाग्ने		२३६५५४१५.४७	६,३७०,१४१
		फल नलाग्ने		११९७२७६५.८२	३,७०५,०९०

कोशी प्रदेशमा स्थायी बाली लागेको क्षेत्रफल ५६३०४.३ हेक्टर रहेको छ, जसमा बगैँचाको रूपमा लगाएका स्थायी बालीको क्षेत्रफल ५६,३०४.३ हेक्टर रहेको छ ।

स्थायी बाली अन्तर्गत विभिन्न फलफुल बाली सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	स्थायी बालीको विवरण	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	बगैँचाको रूपमा लगाएको बाली						छरिएको बोट संख्या	
				फल लाग्ने उमेरको			फल नलाग्ने उमेरको			फल लाग्ने उमेरको	फल नलाग्ने उमेरको
				कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	बोट संख्या	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल हे	बोट संख्या		
१	सुन्तला	६४,५७०	१,६१८.४	१६,९१७	१,०४३.५	६००,३४६	१०,९८७	५७४.९	४०१,९४४	१५४,६६७	१७२,६०९
२	जुनार	६,२५७	२५.७	७४९	१९.८	५,८४३	२४८	५.९	२,३३७	७१७८	६,७०९
३	कागती	१०९,१०५	७२४.६	९,१७२	३५४.०	२२८,६५५	६,५४८	३७०.६	३६०,१८६	१५८,३९६	१५७,८३७
४	निबुवा	२३,०९२	२७.१	१,०९८	१७.३	१०,७४५	४५९	९.८	७,२९२	३२,०२५	१६,२५९
५	मौसम	२,१२७	१६.४	२१४	११.२	१४,३४५	१०१	५.२	५८,५८७	६,०४०	२,३१५
६	आँप	२९६,८३१	१,१६९.०	२३,२९२	९०१.०	२४४,९४३	७,४८८	२६८.०	१६७,९४८	५२८,६६८	२६४,७२२
७	केरा	१८०,४०२	१,७४८.९	३४,००७	१,२९४.०	१,१३७,१८८	१४,२०९	४५४.९	५४३,७२९	६०२,२१२	५६१,३२२
८	अम्बा	९१,१८३	६२.९	३,२६२	५२.३	२२,७४५	६१०	१०.६	१९,०२९	१५५,२०७	४५,१२०
९	रूखकटहर	५२,५८१	५५.९	३,११०	४३.५	१५,७३९	७५३	१२.४	११,५५९	६५,५५१	२८,२१७
१०	मुईकटहर	९,७६५	११७.९	१,७८९	८४.८	२१३,६७५	६६२	३३.०	६६,७७३	४४,३४१	२२,६९३
११	लिची	९६,३४४	२७२.५	७,८००	२१८.४	६०,७६१	१,७५४	५४.१	४२,३२२	१०७,६३७	५५,९९९
१२	स्याउ	८,४०८	१४८.६	९११	७३.३	१४,९६१	८५१	७५.३	२२,७४५	११,५६५	१९,५२९
१३	नास्पाती	२५,८९२	३९.८	१,६१३	३१.८	१०,७१५	३१४	८.०	२,५१०	३९,४६४	१३,०१९
१४	आरु	३९,४६०	३७.५	१,६५९	३०.२	९,०९६	२८९	७.३	१,७०८	५७,७९३	१६,०८४
१५	मेवा	३८,८५९	२०.०	१,४६२	१६.७	९,०६४	१९८	३.३	२३,७०८	५७,८७०	२२,३०६
१६	अनार	१८,८२७	४३.८	१,११४	२५.२	६,२८२	५९६	१८.६	८१,९३६	२६,०६४	१६,०२४
१७	नरिवल	३७,००७	२३.७	१,६१४	१७.४	७,२४६	२३९	६.३	१,९१७	४८,२०४	१५,१५४
१८	ओखर	३,६७७	१००.३	३८०	५७.५	७३,१४४	२६६	४२.८	१५,६४१	८,१६९	५,७५३
१९	सुपारी	११२,०६१	२,०७४.३	१७,६०२	१,२३५.२	१,४४९,९१६	१०,४३३	८३९.०	१,०७५,४८१	५३०,३७४	३०१,३८३
२०	किवी	१४,५४८	७९५.२	६,२८८	५५०.४	१४६,२२७	२,९८५	२४४.८	८९,४६०	२२,३११	२५,८४६
२१	एभोकाडो	१७,५५६	२९७.९	१,९८६	११०.७	३४,३८४	२,८४०	१८७.२	९१,२४१	१९,४२७	४७,७९६
२२	आरुबसडा	२०,३६५	२६.६	९६१	१८.३	८,२५७	२२८	८.३	५,३८०	३४,३७४	९,७३१
२३	चिया	१९,८७५	५,५०८.१	१५,९१९	४,८७९.८		४,८४८	६२८.३			
२४	कफी	६,८०६	२०५.६	१,६८५	१२६.१	१३८,३३७	७५९	७९.६	९,८२१४	२८,००४	१४,१३०
२५	अलैंची	६३,०५४	१७,६९३.५	५७,३०६	१५,७३८.०		१४,३२२	१,९५५.५			

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी अलैंची १७,६९३.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ, भने सबैभन्दा कम मौसम १६.४ हेक्टर क्षेत्रफलमा उत्पादन भएको छ ।

३.१.५ विभिन्न बालीहरूमा प्रयोग भएको बिजन, बिषादी तथा मल सम्बन्धी विवरण

बालीको नाम			धान	मकै	गहुँ	आलु	तरकारी	अन्य
विवरण (कोशी प्रदेश)	जम्मा कृषि चलन संख्या		४५०,९५५	५९९,०१०	१२६,३८६	४१४,९६१	४७१,८८५	५७७,०६५
	विजनको मुख्य किसिम	स्थानीय	३१०,१७०	४५६,८७८	८६,९७१	३०६,६९७	३६७,९९५	
		उन्नत	१२५,०६६	६५,५७५	३२,३७०	९६,९०७	७९,८४८	
		वर्णशंकर (हाइब्रिड)	१५,७१९	७६,५५७	७,०४५	११,३५८	२४,०४२	
	कीटनाशक विषादीको प्रयोग	कृषि चलन संख्या	२४५,८१४	२२४,४८७	४६,०३३	१५३,००३	१०२,४०४	
		सुरक्षित (हरियो)	१०४,३१५	९४,३८७	१४,६२५	९१,४३४	६४,२३२	
		मध्यम खालको (निलो)	१०३,०२७	८४,१८८	२३,५१७	४८,५९२	२९,२६९	
		कडा (पहेलो)	३५,९४७	४१,११७	७,१८१	१२,१७८	८,२५४	
		अति कडा (रातो)	२,५२५	४,७९४	७१०	७९९	६४७	
	जम्मा कृषि चलन संख्या		४५०,९५५	५९९,०१०	१२६,३८६	४१४,९६१	४७१,८८५	५७७,०६५
	मलको प्रयोग	स्थानीय / जैविक	१२८,७६९	३०१,५३५	५५,२५३	२५८,२५७	४१२,५०८	५९९,५६०
		खनिज / रासायनिक	११४,१८६	७०,५५८	४३,९८५	३१,४९२	१६,९३७	२२,४०६
		दुवै	२०८,००१	२२६,९१७	२७,४४९	१२५,२१२	४२,४४०	३५,०९९
	खनिज / रासायनिक मलको प्रयोग	क्षेत्रफल हे.	२१२,८११.३	१००,१३५.९	३५,१५८.२	७,७७६.५	६,८३८.५७	१७,९४२.५
		परिमाण क्वीन्टल	२७६,३०४.८६	१५०,०९०.४१	५७,०४७.४२	२२,५९०.८३	२१,५२८.६६	१८,४३४.१७

कोशी प्रदेशमा धान, मकै, गहुँ, आलु र तरकारीमा मुख्यतः स्थानीय विजनको प्रयोग भएको पाइएको छ। धान, गहुँ, आलु र तरकारीमा सुरक्षित कीटनाशक विषादीको प्रयोग रहेको छ भने मकैमा मध्यम खालको कीटनाशक बढी कृषिचलन संख्याले प्रयोग गरेको पाइएको छ। खनिज/रासायनिक मलको प्रयोग सबैभन्दा बढी धानमा २७६,३०४.८६ क्वीन्टल परिमाणमा रहेको छ।

३.१.६ गणनाको दिन कृषक परिवारले पालेका पशु/पन्छी सम्बन्धी विवरण

गणनाको दिन कृषक परिवारले पालेका पशु सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	विवरण	नेपाल	कोशी
	पाल्त चौपाया कृषि चलन परिवार संख्या	३,४०५,०१४	७६६,६५५
१	गाई/गोरू	कृषि चलन संख्या	
		१,७०८,४२१	
		४९०,१६९	
		१,२८९,३०६	
२	राँगो/भैँसी	संख्या	
		जम्मा	
		४,२५९,९०५	
		१,१९१,८०१	
३	वाखा/च्याङ्गा	उन्नत	
		३०७,३७३	
		९७,५०५	
		१,४१७,०२८	
४	वाखा/च्याङ्गा	कृषि चलन संख्या	
		१,४१७,०२८	
		जम्मा	
		२,९२३,१३२	
५	वाखा/च्याङ्गा	स्थानीय	
		२,७६८,०६८	
		३५८,३५३	
		१५५,०६४	
६	वाखा/च्याङ्गा	उन्नत	
		२,४५१,५८३	
		५१२,४५३	
		जम्मा	
७	वाखा/च्याङ्गा	स्थानीय	
		१४,२४२,१५६	
		३,२१८,९८६	
		१३,७०२,०७८	
८	वाखा/च्याङ्गा	उन्नत	
		५४०,०७८	
		११९,८८९	
		५४०,०७८	

सि. नं.	विवरण		नेपाल	कोशी	
	पाल्त चौपाया कृषि चलन परिवार संख्या		३,४०५,०१४	७९६,६५५	
४	भेडा/भेडी	कृषि चलन संख्या	७२,७३६	८,४५१	
		संख्या	जम्मा	४७८,१७५	३९,०७१
			स्थानीय	४७३,३६४	३८,९०१
			उन्नत	४,८११	१७०
५	सुँगुर/बंगुर/बदेल	कृषि चलन संख्या	४२२,५०१	२३५,९०३	
		संख्या	जम्मा	१,३५७,५०७	७८०,७११
			स्थानीय	१,१७६,२१६	७०४,७८९
			उन्नत	१८१,२९१	७५,९२३
६	अन्य पाल्तु चौपाया	कृषि चलन संख्या	१५,७०९	४,५९७	
		जम्मा संख्या	३४,५०४	७,५६९	

कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी पाल्तु चौपायामा बाख्रा/च्याङ्गा पालन रहेको छ ।

गणनाको दिन कृषक परिवारले पालेका पंक्षी सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	विवरण				नेपाल	कोशी	
१	कृषि चलन परिवार संख्या				१,७९९,१३४	४८५,१५५	
२	जम्मा कुखुरा संख्या				४५,११८,२१९	८,८४५,३७१	
३	कुखुरा	स्थानीय	कृषि चलन परिवार संख्या		१,६४०,९२६	४७८,५५९	
			संख्या	जम्मा	२०,०९५,९९१	६,०९७,७९६	
				चल्ला	११,२८२,४७८	३,४८७,८८०	
				भाले	२,८८७,८९७	९१४,९५१	
				पोथी	फूल पार्ने	३,१३९,२१५	९०७,४२२
					फुल नपार्ने	२,७८६,४०१	७८७,५४३
		उन्नत	कृषि चलन परिवार संख्या		२६८,४९९	२०,७०८	
			संख्या	जम्मा	२५,०२२,२२८	२,७४७,५७५	
				ब्रोइलर	१८,३१९,६४४	२,३२३,७९६	
				लेयर्स	३,२२१,७००	२६०,४११	
				गिरिराज (कोइलर)	२,२७४,३४९	९०,३९६	
				प्यारेण्ट	१,२०६,५३५	७२,९७२	
४	हाँस	कृषि चलन परिवार संख्या		१९०,५६६	५५,६३५		
		संख्या		१,३२५,९९९	३१४,३६२		
५	परेवा	कृषि चलन परिवार संख्या		११३,२३६	५१,४३८		
		संख्या		१,०९७,४४९	५०१,४४०		
६	लौकाट	कृषि चलन परिवार संख्या		३,२७७	१,१२१		
		संख्या		२७,४२७	११,४६२		

सि.नं.	विवरण	नेपाल	कोशी
७	बट्टाइ	कृषि चलन परिवार संख्या	४,७५८
		संख्या	१९१,५७०
८	टर्की	कृषि चलन परिवार संख्या	१३,४९२
		संख्या	८६,४३०
९	अन्य पन्थी	कृषि चलन परिवार संख्या	१०,८२४
		संख्या	५२,६११

३.१.७ कृषिकार्यका लागि प्रयोग भएका गैरआवासीय भवन सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	विवरण		नेपाल	कोशी
१	चौपायाको लागि	जम्मा कृषि चलन संख्या	२,६०६,६४२	६६९,९५४
		भवनको स्वामित्व	जम्मा	३,२४५,०७४
			आफ्नै	३,१९७,११३
			अरुको	४७,९६१
		भवनको संरचनाको अवस्था	व्यवस्थित	८९९,४०६
			अर्धव्यवस्थित	१,७८५,१२४
			अव्यवस्थित	५६०,५४५
२	पन्थीको लागि	जम्मा कृषि चलन संख्या	१,०६३,९२८	३५७,५८७
		भवनको स्वामित्व	जम्मा	१,१४४,९१७
			आफ्नै	१,१३३,११५
			अरुको	११,८०२
		भवनको संरचनाको अवस्था	व्यवस्थित	३५४,५३६
			अर्धव्यवस्थित	६१९,००४
			अव्यवस्थित	१७१,३७७
३	वाली थन्क्याउनको लागि	जम्मा कृषि चलन संख्या	२८५,९६७	५०,८६०
		भवनको स्वामित्व	जम्मा	३१४,१८२
			आफ्नै	३०८,८९४
			अरुको	५,२८९
		भवनको संरचनाको अवस्था	व्यवस्थित	१७३,६०१
			अर्धव्यवस्थित	११८,६४९
			अव्यवस्थित	२१,९३३
४	अन्य विविध कार्यका लागि	जम्मा कृषि चलन संख्या	८०,१४०	२३,६७१
		भवनको स्वामित्व	जम्मा	९०,८४०
			आफ्नै	८८,९४६
			अरुको	१,८९४
		भवनको संरचनाको अवस्था	व्यवस्थित	३४,०१३
			अर्धव्यवस्थित	४२,६०८
			अव्यवस्थित	१४,२१९

कोशी प्रदेशमा चौपाया, पन्छी, बाली थन्क्याउन र अन्य विविध प्रयोजनका का लागि सबैभन्दा बढी आफ्नै भवनमा अर्धव्यवस्थित संरचना प्रयोग भएको देखिन्छ ।

३.२ कोशी प्रदेशमा स्थित विभिन्न मन्त्रालयबाट प्राप्त कृषि तथा वन सम्बन्धी विवरण

३.२.१ कोशी प्रदेशमा विभिन्न बाली लागेको क्षेत्रफल र उत्पादन सम्बन्धी विवरण

यस उपखण्डमा कोशी प्रदेश कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय बाट प्राप्त विभिन्न बालीको क्षेत्रफल र उत्पादन सम्बन्धी विवरणहरू प्रस्तुत गरिएका छन्, समय सन्दर्भ, गणना विधि तथा परिभाषा लगायतका कारण कृषि गणनाबाट प्राप्त विवरण र मन्त्रालयबाट प्राप्त विवरणहरू फरक पर्न सक्दछन् ।

क) अन्न बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
बर्खे धान	२७०४५९.००	११५३२९९.२१
चैते धान	५३९४२.००	२८२२८६.८०
मकै	२७५९५०.७५	११३४८२६.९५
गहुँ	५२१८०.८०	१३७८१६.१२
कोदो	५७३५७.०३	८७३४३.६०
जौ	९८६.१०	१२९०.०५
फापर	२८९७.००	४७६०.३१

ख) तरकारी बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
लट्टे साग	१२०.५५	५५१.८८	बोडी	२६०.४०	२३५९.८०
कुभिन्डो	२८.५०	३३८.२५	चम्सुरको साग	१०१.६६	६२१.८८
कुरीलो	३१३.००	२६०१.६५	काक्रो	१६७७.००	२६८७६.९२
काकरी (Bolsoum gourd)	६१.००	९०३.५६	सजीवन	३०.२०	२३७.९१
करेला	१४४३.७०	१६८६१.६५	हत्तिपाउ तरुल	२७०.००	४९५९.००
लौका	८५८.६०	१५३५४.९२	मेथी साग	४८.६५	१६६.१२
भन्टा	१८४९.७२	३१११६.१५	चौमासे सिमि	१४५.३७	८५८.२६
बकुल्ला	२५०.७५	१६०७.३२	भांगे सिमि	१०९४.२५	१०६०१.५२
रायो साग	२८३५.७४	३६८१८.०५	त्रिशुली सिमि	१६३.००	११३५.७५
ब्रोकाउली	५५०.९१	५८२३.८३	भिन्डी	१९०९.२५	२६००८.१९
बन्दा	७५७५.२०	१४२०७५.७४	प्याज	२०८९.४०	२६१०३.३२
भेडे खोर्सानी	३२०.६०	२३६९.१८	केराउ	१४३१.५३	११८७२.८७
गाजर	६७३.७०	५९११.८७	फर्सी	११८८.००	२००७०.९६
काउली	६९९०.५०	११४५६६.७६	मुला	३७७९.८०	६३०२०.७५

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
स्कूस	१०८३.७५	१८६३४.२९	पाटे घिरौला	१९.००	१५२.००
खुर्सानी	१९६६.७५	२४०००.६६	चिचिँडो	५५.५०	५११.७४
अकबरे खोर्सानी	१४०९.५७	११६५०.०२	पालक	३२८.६०	४६१४.२०
पिडालु	१८८.००	१८८३.२८	घिरौला	६२९.८०	७१००.४७
धनिया	२६८.८५	१३६०.३५	जुकुनी फर्सी	३९२.१०	५४२४.३८
गोलभेडा	५७४६.५०	१३९००१.००	स्विस चार्ड	९.२५	५५.५२
रूख गोलभेडा	७४.६५	६२९.७७	सलगम	२८.४०	२३४.५७
तरुल	१४४.२५	१५३५.५५	अन्य फर्सी प्रजाति	१९०.००	२८७०.४०
अन्य गेडागुडी	४५७.२५	३३५९.६४	अन्य सागपात	२३०.२५	२२०५.८१
अन्य कन्दमुल तरकारी	११०.००	११७४.८०	अन्य तरकारी	२१८.००	४५६९.२३

ग) फलफूल बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादनशील क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
सुपारी	४११६.०५	४०३८.०५	१४६८७.४८
एवोकाडो	३४४.५०	१५२.६०	१४६७.५७
केरा	५८१६.६०	५५९९.६०	९२६८९.३५
नरीबल	२३२.३०	२२२.०२	२१८३.०७
ड्रागन फ्रुट	२०२.८५	१४६.८०	१७१५.४५
अम्बा	८११.००	७०१.००	६७२७.५०
रूखकटहर	३६३.७०	३०९.०५	३७४६.०१
निबुवा	१३८.००	१०७.००	७१८.४०
कागती	३१०५.५०	२६०८.००	१७७२०.८९
लिची	१२१५.००	८९३.७०	६४१९.५६
सुन्तला	६७६४.५०	५०४३.००	३७९३५.९२
आप	५०९१.५०	३९०७.३१	२८४७६.३३
मेवा	३१३.५०	२९९.५०	३७५०.५६
भुईकटहर	२२९.००	२१०.९०	४७६७.८०
स्ट्रबेरी	२०.५०	१९.५५	२५८.१५
जूनार	६४३.५०	५४७.२५	३५३८.०७

घ) दलहन बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
दाल	६९८३.१०	६५६९.५६
चना	८३४.२०	१२००.३५
खेसरी	९५६.५०	१०९१.८६

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
गहत	२३२७.५०	२३२९.३३
मुसुरो	४४८८.००	१७७६७.०७
रहर	१०७३.६०	११८२.२१
भटमास	३७८१.७०	५०३७.८६
अन्य दलहन	६९६०.००	८३३७.३१

ड) तेलहन बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
बदाम	४६६.९५	५५४.३४
आलस	४०९०.००	३९८०.७६
तोरी	३५०१६.६०	४४५५४.०८
नाईजर	९१३.४१	१०४४.३४
रायो	३८८.५०	४२४.२३
सस्यु	८२२.६०	८३८.९५
तिल	५०८.७७	५०६.९६
सूर्यमुखी	३२०.००	३२०.००

च) मसला बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
खुर्सानी	१९७.५०	४१६.४०
लसुन	११९८.५०	६७८१.८५
अदुवा	७४२४.७१	१०२७६.१०
बेसार	२०८५.३५	१५२२२.५१

छ) नगदे बाली

बालीको नाम	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	उत्पादन (मेट्रिक टनमा)
जुट	६९९३.००	९९९५.२९
अलैंची	१५७३७.८८	७५८२.०२
आलु	६२१७४.१०	१०२२९५१.७१
रबर	३९७.००	१९२.३०
रेशम	९.१०	०.२३
उखु	उपलब्ध नभएको	उपलब्ध नभएको

३.२.२ कोशी प्रदेशमा विभिन्न पशुपक्षी संख्या तथा पशुपक्षीजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

यस उपखण्डमा कोशी प्रदेश कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय बाट प्राप्त विभिन्न बालीको क्षेत्रफल र उत्पादन सम्बन्धी विवरणहरू प्रस्तुत गरिएका छन्, समय सन्दर्भ, गणना विधि तथा परिभाषा लगायतका कारण कृषि गणनाबाट प्राप्त विवरण र मन्त्रालयबाट प्राप्त विवरणहरू फरक पर्न सक्दछन् ।

विभिन्न पशुपक्षीको संख्या सम्बन्धी विवरण

जिल्ला	गाईगोरू	भैसीरांगा	भेडाभेडी	खसी बाखा	सुँगुर	कुखुरा	हाँस
भोजपुर	७८४०८	२३४०१	४१४०	१६२९०४	४९३२२	३३२३९९	२१५०
धनकुटा	५६५१७	११८०२	१८०	२२६४१६	४९५५७	४५०३६७	७५४१
ईलाम	११६१७६	१८२९३	९०८	३०३३०४	५६७१७	५२५५१५	४०३४
भापा	२१४०९७	३२३८२	३२	४९५८९५	७७४८०	१४४५२४४	२९८५९
खोटाङ	७५५९१	४१६२९	७१००	२१०८५२	४८५३०	३९०६५५	३५१४
मोरङ	२४८३५५	४०८०२	३५९	५३५४६९	७९६१७	१९८९०११	७४१७
ओखलढुङ्गा	४७४४०	३८१५२	७५२८	१५९६३०	२१०९२	३१४१५७	५२९
पाँचथर	६२७३८	१९३५०	१३२८	१६५९१७	५८००१	३९७९९१	१५६०
संखुवासभा	६३६८३	१४४०५	१२४४२	१६४३६९	३६५०१	४९८९७८	१९००
सोलुखुम्बु	३६२१३	१८५३२	२७२२	६२२५८	२५५१७	२३२२०९	८२१
सुनसरी	१७५९६२	५०३७२	२३७३	३४३२००	६५१९७	१५५४००५	८१७२०
ताप्लेजुङ	३६०७६	१३४८५	४२५१	१०९८७३	३०४४२	२६०४७०	१७५०
तेह्रथुम	३०२०७	१२५३४	९८२	११५११८	२८३६९	२१३४५७	२५४६
उदयपुर	८६९६४	३९४३०	८०८	३४६८२१	८७७१०	७६५७५०	१६५१०
कोशी प्रदेश	१३२४४२६	३७४५६७	४५१५३	३४०२०२७	७४०५२	९३७०२०८	२२५८५१

श्रोत: पशुपक्षी तथा मत्स्य निर्देशनालय, कोशी प्रदेश, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा तथ्यांक पुस्तिका, २०८०.८१

https://dolfd.p1.gov.np/sites/default/files/2025-01/Pasupanchi%20book%20Inner%20page_0.pdf

जिल्ला अनुसारको दुध उत्पादन सम्बन्धी विवरण (दुधको परिमाण मेट्रिक टनमा)

क्र. सं.	जिल्ला	दुध दिने गाई संख्या	दुधदिने भैसी संख्या	गाईको दुध	भैसीको दुध	जम्मा दुध
१	भोजपुर	१०८९९	४७७०	८४५१	५०२८	१३४७८
२	धनकुटा	७५६१	२४७२	१००२८	२९१४	१२९४२
३	ईलाम	३०९०२	३१८६	३३४७३	४८३०	३८३०३
४	भापा	५३४२१	३३९७	७७७७३	७६५५	८५४२८
५	खोटाङ	१००२२	९९५१	७५०३	९८२४	१७३२७
६	मोरङ	८५०९९	७५५२	११८९६७	१६१०४	१३५०७१
७	ओखलढुङ्गा	६११५	१०७१७	४९१७	१०७९८	१५७१४
८	पाँचथर	१०९८४	४३४३	१०४२६	४४५८	१४८८४
९	संखुवासभा	१२८४२	३३९९	९७१९	३१९७	१२९१६
१०	सोलुखुम्बु	६३५०	४२३८	४३८३	३९७६	८३५९
११	सुनसरी	५५५२१	१२४६३	८४२६६	२७४३६	१११७०२
१२	ताप्लेजुङ	४९८८	३०१६	३९३४	३००४	६९३८
१३	तेह्रथुम	६०९६	३२८४	५८०४	४९९४	१०७९८
१४	उदयपुर	१९८८७	८९८३	१७२६२	१३६३०	३०८९२
	कोशी प्रदेश	३२०६८८	८१३७१	३९६९०५	११७८४७	५१४७५२

जिल्ला अनुसार मासुको उत्पादन सम्बन्धी विवरण (मासुको परिमाण मेट्रिक टनमा)

क्र. सं.	जिल्ला	राँगा (BUFF)	भेडा MUTTON	खसी CHEVON	सुँगुर PORK	कुखुरा CHICKEN	हाँस DUCK	जम्मा
१	भोजपुर	१०२२	१५	९२१	११८२	५४५	३	३६८८
२	धनकुटा	५११	१	१२९२	११८८	७९७	९	३७९८
३	ईलाम	७९४	३	१७६	१३५९	९३६	५	४८१५
४	भैरहवा	१४१७	०	२८२०	१८५७	४४१४	३७	१०५४५
५	खोटाङ	१७८६	२७	१२०६	११६३	६१३	४	४७९९
६	मोरङ	१७७३	१	२९९०	१९०८	४९३२	८९	११६९३
७	ओखलढुङ्गा	१६५०	२८	९१७	५०५	५६८	१	३६६९
८	पाँचथर	८३५	५	९४१	१३९०	१०३४	२	४२०६
९	संखुवासभा	६१९	४६	९१६	८७५	९२९	२	३३८७
१०	सोलुखुम्बु	७९९	१०	३५३	६१२	३५३	१	२१२८
११	सुनसरी	२१४५	९	१९०८	१५६२	५४०५	१०२	१११३२
१२	ताप्लेजुङ	५८१	१६	६२२	७३०	४६८	२	२४१८
१३	तेह्रथुम	५३९	४	६४९	६८०	३२८	३	२२०३
१४	उदयपुर	१७०१	३	१९४९	२१०२	१८३२	२१	७६०७
कोशी प्रदेश		कोशी प्रदेश	१६९	१९२००	१७११२	२३१५३	२८१	७६०८८

जिल्ला अनुसार अण्डाको उत्पादन सम्बन्धी विवरण (अण्डाको संख्या हजारमा)

क्र. सं.	जिल्ला	अण्डा दिने कुखुराको संख्या	अण्डा दिने हाँसको संख्या	कुखुराको अण्डा	हाँसको अण्डा	जम्मा अण्डा
१	भोजपुर	३८२३२	१०७६	२७७५	९८	२८७३
२	धनकुटा	८०९८९	३७८०	५६३३	३४४	५९७७
३	ईलाम	६४१५६	२०२२	४३३७	१८४	४५२१
४	भैरहवा	२०६०९८	१५५३६	२३२११	१४१४	२४६२४
५	खोटाङ	४४८८५	१७२६	३४१९	१५७	३५७६
६	मोरङ	२६५७६८	३८२३०	२५९७८	३४७९	२९४५६
७	ओखलढुङ्गा	३७५३२	२६०	२८५६	२४	२८८०
८	पाँचथर	३२३४७	७६६	२३७०	७०	२४४०
९	संखुवासभा	४९१५२	९३३	३५९१	८५	३६७६
१०	सोलुखुम्बु	४१०४३	३९५	३३७५	३६	३४११
११	सुनसरी	२००२८९	४३७२	१७३३८	३९७७	२१३१६
१२	ताप्लेजुङ	३२०२९	८६०	२४४८	७८	२५२६
१३	तेह्रथुम	३८५०९	१२४८	२८९८	११४	३०११
१४	उदयपुर	६८७७५	८५७४	५७२२	७८०	६५०२
कोशी प्रदेश		११९९८०२	११९१२०	१०५९५१	१०८३९	११६७९०

३.२.३ माछापोखरी तथा माछा उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	जिल्ला	२०७९/८०			उत्पादन दर मे.टन./ हे.मा	२०८०/८१			उत्पादन दर मे.टन./हे. मा
		पोखरीको संख्या	पानीले ओगटेको क्षेत्रफल हेक्टरमा	माछा उत्पादन हेक्टरमा		पोखरीको संख्या	पानीले ओगटेको क्षेत्रफलहेक्टरमा	माछा उत्पादन हेक्टरमा	
१	ताप्लेजुङ	४६	१.६६	१.९२६	१.१६०	१३५	१.७२	२.०१२	१.१७
२	पाँचथर	९१	४.५२	८.५८	१.८९८	१२९	४.६७	७.४६४	१.६०
३	इलाम	१९०	१९	३८.६४	२.०३४	२०५	२०.५५	५१.९४६	२.५३
४	भुपा	२२९०	३६५.३४	१७६५.१६	४.८३२	२३१६	३७०.३४	१७८६.६२०	४.८२
५	मोरङ	४८०९	८९२.८	३८०१.७	४.२५८	४८१६	८९३.८१	३८०१.१००	४.२५
६	सुनसरी	२०५८	५८२	३१४७	५.४०७	२०५८	५८२	३१४८.६२०	५.४१
७	धनकुटा	२७१	१४.२	३१.२	२.१९७	२७९	१६.८	३३.२००	१.९८
८	तेह्रथुम	१६८	७.३	१५.३	२.०९६	१४६	६.९	१२.५	१.८१
९	संखुवासभा	१२१	४.१	६	१.४६३	१२२	४.०१	९.००	२.२४
१०	भोजपुर	६५	७.५	११	१.४६७	८१	८.८९	११.२२	१.२६
११	खोटाङ	११३	४.८८	९.२	१.८८५	१२०	५.५	१०.००	१.८२
१२	उदयपुर	५४२	९५.७	४८९.८	५.११८	५६२	९९.५३	५०२.९५०	५.०५
१३	ओखलढुङ्गा	८२	१.२५	१.८७५	१.५००	७८	१.१९८	१.०१८	०.८५
१४	सोलुखुम्बु	४२	०.८	१.२	१.५००	४	०.१	०.३	३.००
	कोशी प्रदेश	१०८८८	२००१.०५	९३२८.५८१	४.६६२	११०५१	२०१६.०१	९३७७.९५१	४.६५

श्रोत पशुपन्थी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क पुस्तिका आ.ब. २०८०/८१

३.२.४ सन् २०२२/२३ मा रासायनिक मलको विवरण

कोशी प्रदेशमा सन् २०२२/२३ मा Agriculture Inputs Company Limited (AICL) र Salt Trading Corporation Limited (STCL) बाट वितरण भएका रासायनिक मल सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

संस्था	रासायनिक मल	परिमाण
AICL	युरिया	२८,१७५
	डि ए पी	१५,७४६
	पोटाश	१,१११
	जम्मा	४५,०९३
STCL	युरिया	२२,२१६
	डि ए पी	८,१४४
	पोटाश	४२
	जम्मा	३०,४०२

संस्था	रासायनिक मल	परिमाण
TOTAL	युरिया	५०,३९१
	डि ए पी	२३,८९०
	पोटाश	१,२१४
	जम्मा	७५,४९५

स्रोत: Ministry of Agriculture and Livestock Development (Nepal Statistical Year Book, 2023 page 94)

३.२.५ वनको प्रकार तथा क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

सि. नं	डिभिजनको नाम	सामुदायिक वन		कवुलियती वन		धार्मिक वन		साभेदारी/ चक्का वन		सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	
		संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)
१	ताप्लेजुङ	१२८	९७३१.६	०	०	०	०	०	०	०	०
२	पाँचथर	१८३	१६१९२.८	४५६	३२४.८४	२	१७.३७	०	०	०	०
३	इलाम	२४३	४९९५७.९	०	०	१	२०४.२८	०	०	०	०
४	भुपा	५९	१५८३१.२	२	११३.६	०	०	०	०	०	०
५	मोरङ	१३७	२२३२९.१	०	०	१२	४६.९३	४	७२६२.४९	०	०
६	सुनसरी	७३	११२५५.६	०	०	१२	५९.५	०	०	०	०
७	धनकुटा	३८७	२९८४५.६	०	०	३	३०.४२	०	०	१	४३.७३
८	तेह्रथुम	३३९	१९११४.२	१२३	३४०.७३	०	०	०	०	०	०
९	संखुवासभा	२८९	३८४८५.२	०	०	२	११.३	०	०	०	०
१०	भोजपुर	५६५	४५३१९.५	१९५	७५९.६२	४	३.०२	०	०	०	०
११	खोटाङ	४१९	९२८६६.५	२३७	९०१.०२	१	०.४	०	०	०	०
१२	सोलुखुम्बु	१७४	३३३५७.९	६	९.१९	४	८८.९५	०	०	०	०
१३	ओखलढुङ्गा	३५६	३८३७४.३	१९२	१३९९.३४	१	११	०	०	०	०
१४	उदयपुर	३६८	८४३१९.९	०	०	४	१३.८	०	०	०	०
जम्मा		३७२०	३७२०	५०७०४१.३	१२११	३८४८.३	४६	४८७.४७	४	७२६२.४९	१

संरक्षित क्षेत्रहरू सम्बन्धी विवरण

संरक्षित क्षेत्र	स्थान	स्थापना वर्ष (ई.स.)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्र (वर्ग कि.मि.)
कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र	ताप्लेजुङ जिल्ला	१९९८	२०३५	०
मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	मकालु गा.पा. संखुवासभा	१९९२	१५००	८३०
सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	खुम्बु पासाङ ल्हामु गा.पा. (सोलुखुम्बु जिल्ला)	१९७६	११४८	२७५
कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	सुनसरी, उदयपुर र सप्तरी जिल्लामा	१९७६	१७६	१७३.५
जम्मा			४८५९	१२७९

स्रोत: पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय कोशी प्रदेश

वनजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नाम	एकाई	आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक उत्पादन
१	चिरान र गोलिया काठ	CFT	२५१७३२७५.५८
२	दाउरा	चट्टा	९०३४.७
३	लौठ सल्ला	MT	
४	खोटो	KG	२८२६८३
५	अल्लो	KG	
६	खयर	CFT	२१७१९८.०७
७	अगौली	MT	२७७३९५.५१
८	लोक्ता	MT	३७८७१
९	भोर्लापात	MT	
१०	निगालो गोटा	MT	
११	बाविय खर	MT	
१२	अमृसो	MT	
१३	घास स्याउला पतकर	MT	

नोट: १ चट्टा = ३३३.३३ CFT

स्रोत: पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश

खण्ड : चार

भौतिक पूर्वाधार

४.१ कोशी प्रदेश भित्रका राष्ट्रिय राजमार्गको लम्बाई

Road Length with Category and Pavement (In Kilometer) Province: Koshi Year: 2020

Road Classification	Zone	Black Topped	Gravel	Earthen	Total	UC	PL
National Highway	Taplejung	34.5	13	21	68.5	53.03	26.97
	Sankhuwasabha	100.5	40	91	231.5	12.53	31.84
	Solukhumbu	37	0	0	37	0	173.94
	Okhaldhunga	69.91	0	5.77	75.68	0	54.93
	Khotang	77.26	0	112.74	190	0	153.96
	Bhojpur	65	0	42	107	0	12.92
	Dhankuta	75.56	16	0	91.56	7	58.38
	Terhathum	33.07	37	55	125.07	0	0
	Panchthar	98.08	5	8	111.08	0	131.15
	Ilam	112.2	7	71.01	190.21	0	38.54
	Jhapa	128.35	28.74	4.88	161.97	148.6	32.86
	Morang	94.41	0	1.61	96.02	0	49.82
	Sunsari	126.74	18.86	5.02	150.62	5.73	35.22
	Udayapur	221.87	16.78	18	256.65	0	54.96
Grand Total	Koshi Province	1274.45	182.38	436.03	1892.86	226.89	855.49

स्रोत: नेपालको वातावरणीय तथ्याङ्क २०२४, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

४.२ कोशी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा दर्ता भएका विभिन्न सवारीसाधनको विवरण

क्र.सं.	सवारीको नाम	इलाम कार्यालय	झापा	धनकुटा	सुनसरी	मोरङ	ओखलढुङ्गा	उदयपुर	जम्मा
१	बस	१	१५६	६	१०५	४	०	६	२७८
२	मिनिबस	०	१०		४			२	१६
३	माइक्रो बस		१८		९		२	८	३७
४	जिप	६	१६०		९	४४	८	६	२३३
५	कार	२	२७०		७	९१		३	३७३
६	ई-कार	१			३२	२५			५८
७	ट्याक्सी								०
८	भ्यान	८	१३६		१२	३		१९	१७८
९	पिकअप	१०	१२९	१	१५	४९	१२	५	२२१
१०	ट्रयाक्टर	४	१४५	२	११५	१०८	९	११	३९४
११	एम्बुलेन्स	३	६		६	४		२	२१
१२	दमकल				१				१

क्र.सं.	सवारीको नाम	इलाम कार्यालय	भापा	धनकुटा	सुनसरी	मोरङ	ओखलढुङ्गा	उदयपुर	जम्मा
१३	टेम्पो पेट्रोल	४७	२४५	१८	४५	१	३	३१	३९०
१४	टेम्पो डिजेल								०
१५	टेम्पो ब्याट्री				३				३
१६	ई रिक्सा		१७०५		२२६६	८९		१३१	४१९१
१७	मोटरसाईकल	७६९	७६१५	६०	९९४८	१२२३	१०४	११२९	२०८४८
१८	स्कुटर	२६६		११	७१३९	३०२	३०	३३०	८०७८
१९	ई - स्कुटर				२७३	५	०		२७८
२०	मोपेड					१			१
२१	ट्रक		७८	१	७१	८		२१	१७९
२२	मिनिट्रक		१४	१	३१	१		४	५१
२३	टिपर	३	१४	१	४९				६७
२४	ट्यांकर							१	१
२५	ट्यांकी		१						१
२६	क्रेन		३						३
२७	स्काभेटर		६					१	७
२८	ब्याकहुलोडर		३		९	३		४	१९
२९	लोडर, ग्रेडर		२						२
३०	कन्टेनर		१						१
३५	शबवाहन				१	२			३
३६	रोलर								
३७	मिक्सचर								
३८	ई - लोडर				१७७				१७७
४०	जम्मा	११२०	१०७१७	१०१	२०३२७	१९६३	१६८	१७१४	३६११०

४.३ विमानस्थल सूची

विभिन्न अवस्थामा रहेका आन्तरिक र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल गरी नेपालमा जम्मा ५५ वटा विमानस्थल रहेका छन् । उक्त विमानस्थल मध्ये ५० वटा आन्तरिक र ३ वटा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका रहेका छन् भने २ वटा जाड रहेका छन् । २ वटा Hub मध्ये एउटा विराटनगर विमानस्थल रहेको छ । आन्तरिक विमानस्थलहरू मध्ये कोशी प्रदेशमा चालु हालतका १० र चालु नरहेका ५ गरी जम्मा १५ वटा विमानस्थल रहेका छन् । यी मध्ये विराटनगर र चन्द्रगढी विमानस्थलमा रात्री सेवाको सुविधा पनि रहेको छ । सोलुखुम्बुको लुक्ला विमानस्थल नेपालकै बढी व्यस्त विमानस्थलहरू मध्ये पर्दछ । खोटाङ र सोलुखुम्बु यस प्रदेशका सबभन्दा बढी विमानस्थल हुने जिल्लामा पर्दछन् ।

क्र.सं.	विमानस्थल	जिल्ला
हाल चालु रहेका		
१	विराटनगर	मोरङ
२	चन्द्रगढी	भापा

क्र.सं.	विमानस्थल	जिल्ला
३	फाल्गुनन्द (सुकिलुम्बा)	इलाम
४	ताप्लेजुङ	ताप्लेजुङ
५	भोजपुर	भोजपुर
६	तुम्लिङटार	संखुवासभा
७	खानीडाँडा (मनमाया राई)	खोटाङ
८	थामखर्क	खोटाङ
९	फाप्लु	सोलुखुम्बु
१०	लुक्ला (तेन्जिङ हिलारी)	सोलुखुम्बु
हाल चालु नरहेका		
१	कांगेलडाँडा	सोलुखुम्बु
२	स्याङ्गबोचे	सोलुखुम्बु
३	खिजी चंडेस्वरी	ओखलढुङ्गा
४	रुम्जाटार	ओखलढुङ्गा
५	लामिडाँडा	खोटाङ

स्रोत: Silver Jubilee edition नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको वेबसाइट www.caanepal.gov.np

४.४ जलविद्युत उत्पादन केन्द्रहरू

क्र.सं.	आयोजना	क्षमता	नदी	स्थान
१	पुवा	६.२	पुवा	इलाम न पा इलाम
२	पिलुवाखोला	३	पिलुवाखोला	संखुवासभा
३	माईखोला	४.५	माईखोला	इलाम
४	हेवाखोला	४.४४५	हेवाखोला	संखुवासभा
५	अप्परमाई	१२	माईखोला	इलाम
६	माई	२२	माईखोला	संखुवासभा
७	फावा खोला	५	फावा खोला	ताप्लेजुङ
८	पिखुवा खोला	५	पिखुवा खोला	भोजपुर
९	सोलु हाइड्रोपावर प्रोजेक्ट	२३.५	सोलुखोला	सोलुखुम्बु
१०	माया खोला हाइड्रोपावर प्रोजेक्ट	१४.९	मायाखोला	संखुवासभा
११	मोलुम खोला	७	मोयुमखोला	वखलढुंगा
१२	सोलु खोला दुधकोशी	८६	सोलुखोला	सोलुखुम्बु
१३	अप्पर हेवा	८.५	हेवाखोला	संखुवासभा
१४	इवा खोला	९.९	इवाखोला	ताप्लेजुङ
१५	लिखु खोला	५१	लिखुखोला	सोलुखुम्बु
१६	अप्पर पिलुवा खोला २	४.७२	पिलुवाखोला	संखुवासभा
१७	टक्सार पिखुवा	८	पिखुवाखोला	भोजपुर
१८	अप्पर खोरंगा	७.५	खोरंगाखोला	तेह्रथुम
१९	अप्पर सोलुखोला	१९.८	सोलुखोला	सोलुखुम्बु
२०	माई क्यासकेड	७	माईखोला	इलाम
२१	हेवाखोला ए	१४.९	हेवाखोला	पाँचथर
२२	सभाखोला		सभाखोला	संखुवासभा
२३	जोगमाई खोला	७.६	जोगमाई खोला	इलाम

क्र.सं.	आयोजना	क्षमता	नदी	स्थान
२४	माथिल्लो पुवा १	३	पुवाखोला	इलाम
२५	माथिल्लो माई सी	६.१	माईखोला	इलाम
२६	काबेली १	२५	काबेलीखोला	पाँचथर
२७	तल्लो हेवा	२२.१	हेवाखोला	पाँचथर
२८	माई क्यासकेड एचपिपि	८	माईखोला	इलाम
३०	पुवाखोला १	४	पुवाखोला	इलाम
३१	रावाखोला	३	रावाखोला	खोटाङ्ग
३२	सुपरमाई हाईड्रो प्रोजेक्ट	७.८	माईखोला	इलाम
३३	साप्सुपखोला	७.१५	साप्सुपखोला	खोटाङ्ग
३४	सुपर माई ए एचपिपि	९.६	माईखोला	इलाम
३५	माईवेनी	९.५१	माईखोला	इलाम
३६	पुवा २	४.९६	पुवाखोला	इलाम
३७	सुपरमाई खोला क्यासकेड	३	माईखोला	इलाम
३८	तल्लो जोगमाईखोला	६.२	जोगमाईखोला	इलाम
३९	काबेली वि १ क्यासकेड	९.९४	काबेलीखोला	पाँचथर
४०	मध्य सोलुखोला	९.५	सोलुखोला	सोलुखुम्बु

Statistical year book of Nepal 2023 बाट साभार गरिएको

खण्ड : पाँच

शैक्षिक स्थिति

५.१ कोशी प्रदेशको साक्षरता स्थिति

शिक्षाको महत्त्वमाथि धेरै शब्दहरू चयन गर्न सकिन्छ। हालसम्मको सभ्यता र सांस्कृतिक उन्नयनको जश सबै शिक्षालाई दिन सकिन्छ। भौतिक र आध्यात्मिक विकास, मानव चेतना र स्वास्थ्यको उच्चता, सहसम्बन्ध र सहयात्रा, विचारको जन्म र सामाजिक सेवा आदि यावत आयामहरूमा मानव जातिले मारेका फड्काहरू शिक्षा कै देनका रूपमा व्याख्या गर्न सकिन्छ। सारमा शिक्षा कति महत्त्वपूर्ण र किन महत्त्वपूर्ण छ भनी बुझ्न इन्चोन घोषणा पत्रमा उल्लेख गरिएको निचोडलाई बुझ्नु पर्याप्त हुन्छ। "We reaffirm that education is a public good, a fundamental human right and a basis for guaranteeing the realization of other rights. It is essential for peace, tolerance, human fulfilment and sustainable development. We recognize education as key to achieving full employment and poverty eradication." ¹

राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्यांकमा कोशीको शैक्षिक स्थिति

साक्षरता ५ वर्ष र सोभन्दामाथिको जनसंख्यामा हेरिन्छ। तालिकामा राखिएको लेखपढ गर्न सक्ने जनसंख्या मात्र साक्षर जनसंख्या मानिन्छ। सो आधारको विवरणलाई तालिका ५.१ मा राखिएको छ।

तालिका ५.१: ५ वर्ष र सोभन्दा माथिको उमेर समूहको साक्षरताको अवस्था

क्र.सं.	विवरण	जम्मा	जनसंख्या			साक्षरताको अवस्था नखुलेको	साक्षरता दर
			लेखपढ गर्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	लेखपढ गर्न नसक्ने		
क	नेपाल	२६७२५२९५	२०३७७९८०	११४३३१	६२२३०६१	९९२३	७६.२
ख	कोशी	४५७८४४०	३६४८२२५	११४६९	९१८५२८	२१८	७९.७
१	ताप्लेजुङ	११०३७०	९०७३३	३४१	१९२९५	१	८२.२
२	संखुवासभा	१४६१०५	११६४४९	२७९	२९३६८	९	७९.७
३	सोलुखुम्बु	९६५२८	७४२७४	४८७	२१७६५	२	७६.९
४	ओखलढुङ्गा	१२९५९३	९५७३२	३३९	३३४९८	४	७३.९
५	खोटाङ	१६०८८२	१२२२४८	५११	३८१२०	३	७६
६	भोजपुर	१४५६९५	११४९१४	८८६	२९८९०	५	७८.९
७	धनकुटा	१३९८९३	११३८१६	४७४	२५५९६	७	८१.४
८	तेह्रथुम	८१९८२	६७१७८	२६८	१४५३१	५	८१.९
९	पाँचथर	१५८४२४	१३०३६२	३०५	२७७४८	९	८२.३
१०	इलाम	२६१४९२	२१८००८	५८६	४२८९४	४	८३.४
११	झापा	९२५०१५	७६६२१९	२४५०	१५६२९९	४७	८२.८
१२	मोरङ	१०६०५३५	८३३७३३	२१४३	२२४५६६	९३	७८.६
१३	सुनसरी	८४८९३६	६६२९९७	१६३१	१८४२८६	२२	७८.१
१४	उदयपुर	३१२९९०	२४१५४२	७६९	७०६७२	७	७७.२

स्रोत : <https://censusnepal.cbs.gov.np/results/literacy>

छ। तालिकामा लेखपढ गर्न जान्ने, पढ्नमात्र जान्ने, लेखपढ गर्न नजान्ने र उल्लेख नभएको गरी चार प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ। नेपालसहित कोशी प्रदेश र १४ वटै जिल्लाहरूको साक्षरता प्रतिशत उल्लेख गरिएको छ। जिल्लागत दृष्टिले इलामको साक्षरता प्रतिशत ८३.४ सबैभन्दा बढी रहेको देखिन्छ। सबैभन्दा कम साक्षरता ओखलढुङ्गाको ७३.९ प्रतिशत रहेको देखिएको छ।

तालिका ५.२: कोशी प्रदेशको साक्षरता प्रतिशत

क्षेत्र	रा.ज.ग. २०६८			रा.ज.ग. २०७८		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
नेपाल	७५.१	५७.४	६५.९	८३.६	६९.४	७६.२
कोशी	७९.३	६३.९	७१.२	८६.१	७३.६	७९.७

नेपालको साक्षरता प्रतिशतको स्थितिभन्दा २०६८ र २०७८ सालका दुवै जनगणनाहरूमा कोशी प्रदेशको साक्षरता प्रतिशत उच्च रहेको देखिन्छ। देशको २०६८ सालको साक्षरता प्रतिशत ६५.९ हुँदा कोशीको साक्षरता ७१.२ प्रतिशत पुगेको थियो भने २०७८ मा देशको साक्षरता प्रतिशत ७६.२ हुँदा कोशीको ७९.७ पुगेको देखिन्छ। यसबाट साक्षरताको अवस्था तुलनात्मक रूपमा राम्रो रहेको मान्न सकिन्छ।

५.२ कोशी प्रदेशको जातिगत साक्षरताको अवस्था

तालिका ५.३: कोशी प्रदेशको जातिगत जनसंख्या र साक्षरता प्रतिशत लिङ्गगत आधारमा

जात/जाति	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत			जात/जाति	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत		
		कुल	पुरुष	महिला			कुल	पुरुष	महिला
जम्मा	४५७८४४०	७९.७	८६.१	७३.६	कुमाल	६३६६६	७६.३	८१.८	७०.९
क्षेत्री	६९०७४२	८३.६	९०.२	७७.६	घर्ती/भुजेल	३४८५८	७८.५	८४.३	७३.०
बाहुन पहाड	५३७१४६	८७.८	९३.६	८२.४	हजाम/ठाकुर	१४१२३	८०.४	८८.४	७२.०
मगर	१८२१५८	७९.३	८५.६	७३.५	राजवंशी	११८६६६	७५.५	८४.४	६७.३
थारु	१९५१००	७६.१	८४.९	६७.९	शेर्पा	६४८९५	७७.०	८४.२	७०.१
तामाङ	२११३५०	७८.९	८५.२	७३.०	धोबी	२४२२	७३.६	८२.०	६४.८
नेवार	१६६३७६	८४.४	९०.१	७९.१	तत्मा/तत्वा	५९५५	७१.६	७९.९	६२.८
विश्वकर्मा	१५२५४९	७८.२	८३.८	७३.२	लोहार	३५०५	७७.५	८३.५	७१.३
मुसलमान	१७५४६६	६७.८	७४.३	६१.७	खत्वे	९५००	६४.७	७३.६	५६.०
यादव	६४१२८	७६.०	८४.०	६७.२	सुँडी	११३०३	८२.३	९०.०	७४.४
राई	४७०७४९	८१.९	८७.७	७६.६	दनुवार	१५४२७	७१.८	७९.६	६४.८
गुरुङ	५९२२५	८२.६	८८.९	७७.०	हलुवाई	१९६१८	८३.१	८९.४	७६.७
परियार	८४१२३	७७.८	८३.४	७२.८	माभी	२७३६३	७२.१	७८.२	६६.४
ठकुरी	७७६७	८२.९	८९.९	७५.८	बराई	२८८२	७७.५	८३.८	७१.२
याक्थुङ/लिम्बु	३५८४३९	८३.७	८९.५	७८.४	बिन	३१५७	६४.४	७२.३	५६.२
मिजार	४४७१३	७३.१	७९.६	६७.१	नुनिया	१२३४४	६८.५	७६.२	६०.९

जात/जाति	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत			जात/जाति कुल	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत		
		कुल	पुरुष	महिला			कुल	पुरुष	महिला
तेली	४२२१०	८२.६	८९.७	७५.१	चेपाङ/प्रजा	९३	८३.९	८७.०	८०.९
चमार/हरिजन/राम	१२५६२	६३.९	७१.७	५६.५	सोनार	६६९५	८३.७	९०.०	७७.३
कोइरी/कुशवाहा	३८४४८	७६.५	८४.२	६८.५	कुम्हार	४५९१	७३.२	८१.२	६५.०
मुसहर	६५९८१	४५.७	५१.१	४०.३	सुनुवार	२००५८	८१.४	८६.८	७६.२
कुर्मी	४८१७	७४.३	८१.६	६६.७	वाँचर/सर्दार	३६२०४	६४.५	७१.३	५७.९
सन्ध्यासी/दशनामी	३१८६२	७९.९	८६.८	७३.६	कहर	१५०३	६३.८	७१.४	५६.८
धानुक	२८२३४	७२.४	८१.४	६३.१	सन्थाल	५१०५८	६४.७	७१.४	५८.४
दुसाध/पासवान/पासी	१२९३८	६३.९	७१.५	५६.१	मारवाडी	१३४०२	९७.४	९८.८	९५.९
मल्लाहा	२१९३४	६६.७	७४.१	५९.१	कायस्थ	५२०२	९४.५	९७.४	९१.५
केवट	२४३१२	७२.७	८१.०	६४.०	राजपुत	४२७४	८५.६	९१.४	७९.२
कठवानियाँ	३६५०	८६.५	९२.६	८०.१	बादी	१८८	७६.१	८१.०	७२.१
बाहुन तराई	२२१५६	८७.५	९३.२	८१.६	ओरान/कुदुख	३२७८२	६६.१	७२.८	६०.१
कलवार	७१७३	८८.४	९३.६	८३.१	गन्नाई	३७८२४	७५.२	८३.८	६६.९
कानु	८६०	८७.६	९४.०	८१.१	लोघ	१९	७८.९	९०.०	६६.७
बढई/बाघी	६३८१	७८.०	८५.०	७०.९	कुलुङ	२९७३१	८०.४	८५.८	७५.२
थामी	२१५३	७७.५	८३.१	७१.८	बङ्गाली	११०४८	७५.९	८३.३	६८.५

गडेरी/भेडियार	३३९४	६९.७	७७.३	६२.५	दुरा	९३	७३.१	८१.५	६१.५
धिमाल	२२७२७	७६.६	८४.३	६९.९	सर्वरिया	४११२	६०.१	६९.१	५१.५
यास्खा	१५३२७	८१.९	८८.५	७५.६	मेचे	४६२२	७८.५	८५.५	७२.२
घले	२०७९	८५.२	८९.७	८०.८	वान्तवा	१३९९४	८३.८	८९.९	७८.०
ताजपुरीया	१८९१३	७३.३	८२.६	६५.०	राजी	२०	७०.०	७७.८	६३.६
खवास	१७५७६	७२.९	८१.३	६५.२	हल्बोर	१५४	७७.९	८७.३	६८.०
दराई	८८	८१.८	८५.१	७८.०	ब्याँसी/सौका	१३	७६.९	८७.५	६०.०
माली	१०६०	७३.१	८०.२	६५.८	अमात	१२६२१	७१.३	८१.३	६१.०
धुनिया	४२२	४७.४	५५.१	४०.६	थुलुङ	५२९१	८१.२	८६.९	७५.५
पहरी	२८४	७५.०	८१.३	६७.९	लेप्चा	३०८२	८३.२	८६.९	७९.६
राजघोष	९५७	७८.२	९०.०	६५.३	पथरकड़ा/ कुशवाडिया	७३	४९.३	५२.५	४५.५
भोटे	४४२२	६३.३	७२.९	५३.७	मेवाहाड	५२३०	८५.२	९०.९	७९.४
डोम	४२७०	६०.७	६९.६	५१.५	बाहिङ	५६१८	८०.०	८६.१	७४.२
थकाली	१०१	७९.२	९०.२	७१.७	हायु	८०	८२.५	९५.०	७०.०
कोरी	३९२	७५.८	८४.८	६६.०	ल्होपा	१०	६०.०	१००.०	४२.९
छन्त्याल/छन्तेल	२०	९०.०	८३.३	९२.९	मुन्डा	३२५५	६८.८	७६.१	६१.९
ह्योल्मो/ह्योल्मोपा	११९७	८०.९	८५.०	७६.६	देव	३४६२	८९.७	९५.४	८३.५
बोटे	२५०	७४.८	७८.८	७०.३	धन्डी	३६	७७.८	१००.०	६१.९
राजभार	३१६१	७१.६	८०.२	६२.८	कमार	९८६	७०.७	७९.२	६२.१

जात/जाति	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत			जात/जाति	जम्मा जनसंख्या	साक्षरता प्रतिशत		
		कुल	पुरुष	महिला			कुल	पुरुष	महिला
पञ्जाबी/सिख	१३२	८९.४	९१.३	८७.३	सम्पाङ	४२८८	८५.१	९१.३	७९.२
नाछिरिङ	६४४४	८०.६	८६.९	७४.१	कोचे	६५७	६६.२	७४.६	५८.३
याम्फु	८२२९	८०.८	८६.८	७४.८	ल्लोमी	१२६	७३.८	८२.३	६५.६
गाइने	२४४	७९.५	८६.१	७३.६	खालिङ	४९४०	८०.७	८६.७	७४.८
चाम्लिङ	१००५४	८४.२	८९.८	७९.०	तोपेगोला	५५९	७३.७	७९.१	६८.७
आठपहरिया	५२२४	७९.४	८७.१	७२.६	चिडिमार्	१४९	६७.१	७१.४	६२.५
जिरेल	४४	८६.४	९०.५	८२.६	वालुङ	२६१	७३.६	८१.४	६५.९
चुम्बा/नुव्री	१७	८८.२	१००.०	६०.०	लोहरुङ	२१९७	८३.५	८९.९	७७.७
फ्री	७७५	८०.०	८९.३	७१.८	कलार	५३	८१.१	८८.९	७३.१
रौनियार	४२११	९२.३	९६.३	८७.९	रानाथारु	४९	८३.७	९६.२	६९.६
बनियान	५५६२	८६.५	९२.१	८०.५	भूमिहार	२६३	९५.१	९८.१	९०.५
गोन्ध/गोन्ध	१४३	७२.०	८८.०	५४.४	डोन	२०१	६८.२	७६.३	६१.१
खतिक	१७	५८.८	४०.०	६६.७	केवराट	८१२६	७९.१	८५.८	७३.०
चै/खुलौट	११६	७९.६	८४.६	५४.९	अन्य विदेशी नखुलेका	२१९२१	७३.४	८१.०	६२.६

Source : Literacy status by caste and sex NPHC 2021, (<https://censusnepal.cbs.gov.np/results/downloads/caste-ethnicity?type=data>)

५.३ शैक्षिक तह अनुसारको साक्षर जनसंख्या

तालिका ५.४: शैक्षिक तह अनुसारको साक्षर जनसंख्या

उत्तीर्ण तह	कोशी प्रदेश						नेपाल	
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुषको जनसंख्या	प्रतिशत	महिलाको जनसंख्या	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
पूर्व प्राथमिक	१४६७५४	४	७७५३१	४.१	६९२२३	४	८९६५४६	४.४
प्राथमिक तह	१०२६१२२	२८.२	५४८०९७	२८.७	४७८०२५	२७.६	५८५५७३२	२८.७
निम्नमाध्यमिक	७३१४२३	२०.१	३९०८९५	२०.५	३४०५२८	१९.७	४०७१३३१	१९.९
माध्यमिक	६४२२१२	१७.६	३३१३३७	१७.४	३१०८७५	१७.९	३१४८१८०	१५.४
एस.एल.सी. वा सो सरह	४११३४३	११.३	२१२८३८	११.२	१९८५०५	११.५	१९३९६३१	९.५
प्रमाणपत्र वा सो सरह	४३२०२९	११.९	२१२२०९	११.१	२१९८२०	१२.७	२६००९०३	१२.७
स्नातक वा सो सरह	१२५४८२	३.४	६९७६१	३.७	५५७२१	३.२	९३०१७६	४.६
स्नातकोत्तर वा सो सरह	५२०७०	१.४	३४२३८	१.८	१७८३२	१	४४१५८५	२.२
अन्य	२५८३	०.१	११९६	०.१	१३८७	०.१	१७७६१	०.१
तह नखुलेको/ नभएको	५१९०५	१.४	२१०१७	१.१	३०८८८	१.८	३५७५९२	१.८
उल्लेख नभएको	१७६२४	४.८	८४९५	०.४	९१२९	०.५	१४८६८७	०.७३
कुल जम्मा	३६३९५४७		१९०७६१४		१७३१९३३		२०४०८१२४	

स्रोत : प्रादेशिक जनसांख्यिक प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाडौं ।

साक्षर जनसंख्यामध्ये कुन तह उत्तीर्ण गर्ने जनसंख्या कति छ भन्ने कुराले साक्षरताको गुणात्मक स्थितिलाई जनाउँछ । यसबाट व्यक्तिले हासिल गरेको शैक्षिक तहको जनसंख्यावारेमा जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ । साक्षरता प्रतिशतको उच्चतालाई हेर्दा कोशी प्रदेशमा प्राथमिक तह उत्तीर्ण गर्ने प्रतिशत सबैभन्दा बढी २८.२ रहेको देखिन्छ भने स्नातकोत्तर वा सो सरह उतिर्ण हुने को प्रतिशत २.२ रहेको छ ।

५.४ पचास वर्षको शैक्षिक यात्रा र तथ्याङ्कीय स्वरूप

नेपालमा शिक्षा विकासका लागि अनेक विधि र प्रक्रियाहरु अभ्यासहरु भएको पाइन्छ। राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना लागू भइरहेका बखत नेपालमा कक्षा १-३ प्राथमिक कक्षा ४-७ निम्न माध्यमिक र कक्षा ८-१० माध्यमिक तहको विद्यालय शिक्षा मानिन्थ्यो। तथ्याङ्की रुपमा २०३२ को विद्यालय शिक्षालाई फर्केर हेर्दा हालको कोशी प्रदेशमा रहेका १४ वटा जिल्लाहरुमा कुल नेपालका विद्यालयहरुमध्ये २१.३% कोशीका जिल्लाहरुमा रहेको देखिन्छ। यी २१.३% कोशी प्रदेशका विद्यालयहरुमा तत्कालीन कुल नेपाली विद्यार्थी संख्याको २०.७% रहेको देखिन्छ। हाल नेपाली विद्यालय शिक्षा पूर्व प्राथमिक तहबाट शुरु भएर कक्षा १२ मा सम्पन्न हुन्छ। यहाँ पूर्व प्राथमिकलाई छोडेर संस्थागत समेतको तथ्यांकलाई केलाउँदा वि.सं. २०८१ मा आइपुग्दा विद्यालय संख्यामा १.८% ले ह्रास भइ १९.५% भएको देखिन्छ। विद्यार्थी संख्या ५% ले बढेर २५.७% पुगेको देखिन्छ। यसमा विद्यालय तहलाई आधार मानेर हेर्दा ५० वर्षमा संख्यात्मक परिवर्तन अर्थात् अंकमान सामान्य तलमाथि देखिएको छ। तर यसको गुणात्मक पाटोलाई केलाउने हो भने ठूलो अन्तर अवश्य देखापर्ने छ।

यसबीच शैक्षिक विकासका लागि आयोगहरु बने। अनेक कार्यक्रमहरु चले। नेपालको संविधान, २०७२ ले शिक्षालाई मौलिक हकका रुपमा स्वीकार गरेपछि शिक्षा नागरिकको मौलिक अधिकारका रुपमा स्थापित हुन पुगेको देखिन्छ। शिक्षासम्बन्धी वर्तमानमा सक्रिय राष्ट्रिय तथा अन्य तहका नीतिहरु सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना (२००१ -२०१५)। नेपाल सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (२०००-२०१५)। नेपाल दिगो विकास लक्ष्य स्थिति तथा मार्गचित्र (२०१६-२०३०)। विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (२०१६-२०२३)। समावेशी तथा समतामूलक शिक्षाका लागि नीतिहरुको व्यवस्था भएका छन्। नेपाली समाजमा विद्यमान असमानताका परिणामहरुलाई न्यूनीकरण गर्दै जानका लागि कार्यान्वयन गरिएको विद्यालय शिक्षाका लागि एकीकृत समता रणनीति, २०७१ यस सन्दर्भमा स्मरणीय छ।

यी र यस्तै अनेकन कार्यक्रम, नीति तथा अभियानहरुले सर्वसाधारणको पहुँचमा विद्यालय शिक्षालाई पुऱ्याउने काम भयो। यसबाट संख्यात्मक शैक्षिक सुधार कति र गुणात्मक प्रगति कति गरियो भनी लेखाजोखा गर्ने शोधात्मक कार्य हुनपर्ने देखिएको छ।

५.५ १७ वर्षभन्दा मुनिको जनसंख्यामा जिल्लागत साक्षरताको अवस्था

तालिका ५.५: १७ वर्षका बालबालिका तथा सोभन्दा मुनिको उमेर समूहको साक्षरताको अवस्था

क्र. सं.	विवरण	जम्मा	बालबालिकाको संख्या			साक्षरताको अवस्था नखुलेको	साक्षरता दर
			लेखपढ गर्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	लेखपढ गर्न नसक्ने		
क	नेपाल	७४३०३००	६९९२६९६	२६१६७	४०५४१५	६०२२	९४.१
ख	कोशी	११९१०६७	११५२४७२	२१७४	३६२७७	१४४	९६.८
१	ताप्लेजुङ	३१०२३	३०२१८	६२	७४३	०	९७.४
२	संखुवासभा	४०३६३	३९५०३	५०	८०५	५	९७.९
३	सोलुखुम्बु	२५९९१	२५३५४	११५	५२१	१	९७.५
४	ओखलढुङ्गा	३३७०७	३२९५७	३८	७१०	२	९७.८
५	खोटाङ	४६०६३	४४७८७	६५	१२०९	२	९७.२
६	भोजपुर	३९७८५	३८९७७	१०९	६९५	४	९८.०
७	धनकुटा	३४६४६	३४१०५	५४	४८०	७	९८.४

क्र. सं.	विवरण	जम्मा	बालबालिकाको संख्या			साक्षरताको अवस्था नखुलेको	साक्षरता दर
			लेखपढ गर्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	लेखपढ गर्न नसक्ने		
८	तेह्रथुम	२१२८८	२०८००	६६	४१७	५	९७.७
९	पाँचथर	४१९१०	४११७१	६९	६६४	६	९८.२
१०	इलाम	५७७५३	५६८९४	७१	८१७	१	९८.५
११	भापा	२३२३४१	२२७५५१	५६३	४२०१	२६	९७.९
१२	मोरङ	२७११६७	२५९५३६	४६२	१११००	६९	९५.७
१३	सुनसरी	२२५४१७	२१३६०६	३२७	११४७१	१३	९४.८
१४	उदयपुर	८९६१३	८७०४३	१२३	२४४४	३	९७.१

स्रोत : प्रादेशिक जनसांख्यिक प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाडौं ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कका आधारमा कोशी प्रदेशका १४ जिल्लाहरूमा पाँच वर्ष र सोभन्दामाथिको जनसंख्यामध्ये अधिकांश जिल्लाहरूको साक्षरता प्रतिशत उच्च रहेको देखिन आएको छ । सबै जिल्लाहरूमा साक्षरता ९४ प्रतिशतमाथि रहेको छ । सो उमेर समूहको मात्र साक्षरतामा सबैभन्दा उच्च साक्षरता ९८.५ प्रतिशत इलामको रहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम साक्षरता प्रतिशत ९४.२ प्रतिशत सुनसरीको रहेको छ । कोशी प्रदेशका अधिकांश जिल्लाहरूमा पाँच वर्षमाथिको जनसंख्यामा साक्षरता प्रतिशत शतप्रतिशतको नजिक पुग्न लागेको देखिएको छ । सम्भव छ आगामी जनगणनामा यो शत प्रतिशत पुग्नेछ ।

५.६ कोशी प्रदेशमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूको संख्या र विद्यार्थी (प्रतिशतमा)

कोशी प्रदेशमा बालविकास पूर्व प्राथमिक आधारभूत र माध्यमिक तहका विद्यालयहरू र विद्यार्थी संख्यामा के कस्तो अवस्था रहेको छ भन्ने कुरालाई तालिका नं. ६ मा देखाइएको छ ।

तालिका ५.६

तह	शैक्षिक वर्ष २०७६				शैक्षिक वर्ष २०७८				शैक्षिक वर्ष २०८०			
	विद्यालय संख्या		विद्यार्थी संख्या		विद्यालय संख्या		विद्यार्थी संख्या		विद्यालय संख्या		विद्यार्थी संख्या	
	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत
बालविकास	५५३६	१३८९	८८९८८	११३२०१	५९९०	१३०७	९७७६०	७२८१८	६३१०	१५६४	९४०५१	११०६८१
आधारभूत	४१९४	६९४	५५५४५५	२९३३१२	४०२०	६४४	५५३५४६	२८१५६७	४०७४	७६१	५१४८१८	३१०३९४
माध्यमिक	१२६३	८०२	२११५४७	८४७७२	१२६८	८४१	२३३७५६	७२५३२	१२८५	८४२	२०८७४३	८०९५५

Source : Flash Report of related Ed. Years 2076, 2078 & 2080 by CEHRD

यहाँ तालिका ६ मा सामुदायिकतर्फ पूर्व प्राथमिक तहको संख्यामा घटबढ भएको देखिन्छ । संस्थागततर्फ सो संख्या बढेको देखिन आएको छ । विद्यार्थी संख्या पूर्व प्राथमिकमा संस्थागततर्फ उल्लेख्य प्रतिशतमा रहे पनि क्रमशः आधारभूत हुँदै माध्यमिक तहमा पुग्दा सामुदायिकतर्फ चाप बढेको देखिएको छ । यसले अभिभावकहरूको रुचि आफ्ना सन्ततिहरूमा अङ्ग्रेजी भाषामा केही आधारभूत ज्ञान हासिल होस् भन्ने रहेको स्पष्ट हुन्छ । शैक्षिक वर्ष २०७६ मा २०.१ प्रतिशत संस्थागत बालकक्षाहरूमा विद्यार्थी संख्या ४९.८ प्रतिशत रहेका देखिन्छ । शैक्षिक वर्ष २०८० मा आइपुग्दा २०.२ प्रतिशत संस्थागत विद्यालयहरूका बालक कक्षाहरूमा ५५.३ प्रतिशत विद्यार्थी संख्या रहेको देखिएको छ । तर सोही वर्षहरूमा माध्यमिक तहको संस्थागततर्फ क्रमशः ३८.८ प्रतिशत विद्यालयहरूमा केवल २९.९ प्रतिशत विद्यार्थीहरू र ३९.६ प्रतिशत विद्यालयहरूमा केवल २९.९ प्रतिशत विद्यार्थीहरू रहेको देखिएको छ । यसले तहगत वृद्धिसँगै संस्थागततर्फको विद्यार्थी संख्या घट्दै गएको देखिन्छ ।

५.७ विद्यार्थीहरुको टिकाउ दर

तालिका ५.७

वर्ष/कक्षा	कक्षा ५			कक्षा ८		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२०७५	९०.६	८९.९	९०.३	७८.२	७८.२	७८.२
२०७९	८९.३	८९.२	८९.३	८६.५	८५.७	८६.१
२०८१	८७.३	८८.१	८७.७	८६.९	८५.९	८६.४
वर्ष/कक्षा	कक्षा १०			कक्षा १२		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२०७५	५८.४	५७.४	५७.९	NA	NA	NA
२०७९	NA	NA	NA	३७.३	३४.९	३६.१
२०८१	६८	६६. ८	६७.४	४९.५	४५.३	४७.३

Flash report 2075, 2079 & 2081

यहाँ विद्यार्थीको टिकाउ दर कक्षा ५ को तुलनामा कक्षा ८ मा घट्दै गएको देखिएको छ। कक्षा १० मा पुग्दा टिकाउ दरमा अझ बढी क्षयीकरण भएको देखिन्छ भने कक्षा १२ मा पुग्दा क्षयीकरण अझै बढेको देखिन्छ। तथापि कक्षा ५ को टिकाउ दरमा २०७५ बाट २०८१ मा आइपुग्दा केही क्षय भए पनि कक्षा ८, कक्षा १० र कक्षा १२ मा केही सुधार भएको तथ्याङ्कले देखाएको छ। यस्तो हुनुको कारणहरुको खोजी सरोकारवाला निकायहरुका लागि मुख्य काम हुनुपर्ने देखिन आउँछ। यी कारणहरुको खोजी र समाधानमा यथोचित कदम चाल्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ।

५.८ विद्यालय र विद्यार्थी संख्या

तालिका ५.८

विद्यालयको प्रकार	विद्यालयको संख्या	विद्यार्थी संख्या		
		जम्मा	छात्रा	छात्र
बालविकास केन्द्र	७८८६	२०४८६८	९४३६८	११०५००
कक्षा ५ सम्म	३४११	८१४१९४	३९१५५९	४२२६३५
कक्षा ८ सम्म	१३८१			
कक्षा १० सम्म	१२२७	२७३०१७	१३७५०७	१३५५१०
कक्षा १२ सम्म	८८३			
सिटीइभिटि	७०			
प्राविधिक धार	११२			
सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	३३५			

[https://giwmscdnone.gov.np/media/pdf_upload/Flash 1 report 2081](https://giwmscdnone.gov.np/media/pdf_upload/Flash%201%20report%2081)

पछिल्लो समयमा नेपालमा भएका बालविकास केन्द्रहरुका साथै तहगत विद्यालयहरु र ती विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुको संख्या तालिका ८ मा उल्लेख गरिएको छ।

५.९ शिक्षकसम्बन्धी विवरण

तालिका ५.९

विद्यालय तह	शिक्षक संख्या						निजी शिक्षक	अन्य शिक्षक
	स्थायी	अस्थायी	राहत	जम्मा	महिला	पुरुष		
आधारभूत तह	१६१५८	४५४५	४७२५	२५४२८	१०२०६	१५२२२	२७२६	३६९
माध्यमिक तह	२१७४	१२६५	१९११	५३५०	१६४१	३७०९	४५९	३८३
संस्थागत आधारभूत				११६२५	७१७१	४४५४		
संस्थागत माध्यमिक				४५९१	७८५	३८०६		

[https://giwmscdnone.gov.np/media/pdf_upload/Flash 1 report 2081.](https://giwmscdnone.gov.np/media/pdf_upload/Flash%201%20report%202081)

कोशी प्रदेशका विभिन्न तहका विद्यालयहरूमा कार्य गर्ने शिक्षकहरू समग्र नेपाली शिक्षकहरूकै प्रतिनिधि प्रकारहरू हुन्। यस प्रदेशमा पनि अन्यमा भैं स्थायी, अस्थायी, राहत, निजी, अनुदान (संघ र प्रदेश), स्वयंसेवक आदि अनेक प्रकारका रहेका छन्। यी मध्ये निजी र अन्यलाई जम्मा मात्र राखिएको छ।

५.१० कोशी प्रदेशमा उच्च शिक्षा

नेपालमा नयाँ शिक्षा लागु भएपछि साक्षरताको स्थितिमा क्रमिक सुधार आएको तथ्याङ्कले देखाउँछ। शैक्षिक प्रतिवेदन, २०३२ अनुसार २०३०/३२ ताका हालको कोशी प्रदेशमा उच्च शिक्षाको व्यवस्था केही जिल्लाहरूमा मात्र भएको पुष्टि हुन्छ। इलाम, भैरहवा, धनकुटा, भोजपुर, सुनसरी र मोरङमा मात्र उच्च शिक्षा अध्ययनको सुविधा थियो। २०८२ वि.सं. मा हरेक पालिकामा कम से कम कक्षा १२ सम्मको एक विद्यालय पुगिसकेको छ। यसो हुँदा उच्च शिक्षामा पनि सामयिक सुधार हुनु संख्यात्मक र गुणात्मक विकास हुनु स्वभाविक नै देखिन्छ।

तालिका ५.१०

क्र.सं.	विश्वविद्यालयतर्फ		सिटीइभिटितर्फ	
	क्याम्पसको प्रकार	संख्या	शिक्षण संस्थाको प्रकार	संख्या
१.	आङ्गिक	२८	आङ्गिक	७
२.	सामुदायिक	९०	साभेदारी	१४
३.	निजी	८७	सामुदायिक	४५
४.			निजी	६१
	जम्मा	२०५	जम्मा	१२७

Source: <https://www.ugcnepal.edu.np/publications/1/14>

https://ctevt.org.np/public/uploads/kcfinder/files/CTEVT%20Annual%20Report_80_81_final.pdf

कोशी प्रदेशमा विभिन्न विश्वविद्यालयहरूका आङ्गिक सामुदायिक र निजी गरी कुल २०५ वटा क्याम्पसहरू रहेका छन्। पूर्व डिप्लोमा र डिप्लोमा अध्यापनका लागि सिटीइभिटितर्फका चार प्रकारका १२७ कलेजहरू सञ्चालित रहेका छन्। प्राविधिक तथा अप्राविधिक उच्च शिक्षाका लागि सबैगरी कुल ३३२ क्याम्पस/कलेजहरू हाल कोशी प्रदेशमा सञ्चालनमा रहेका देखिन्छन्।

तालिका ५.११

क्र.सं.	विश्वविद्यालय/प्रतिष्ठान	संख्या	विद्यार्थी संख्या
१	त्रिभुव विश्वविद्यालय	१५९	६८७८३
२	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय	३४	९८१८
३	पोखरा विश्वविद्यालय	१	८५५
४	काठमाडौं विश्वविद्यालय	२	१३५२
५	नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय	३	३२९
६	कृषि तथा वन विश्वविद्यालय	३	४६५
७	विपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	१	१४५९
८	मनमोहन टेक्निकल इन्स्टिट्युट	१	१०९
९	योगमाया आयुर्वेद विश्वविद्यालय	१	०
जम्मा		२०५	८३१७०

<https://www.ugcnepal.edu.np/publications/1/14>

उच्च शिक्षातर्फ विभिन्न विश्वविद्यालयहरूका आङ्गिक तथा सम्बन्धन लिएर सञ्चालनमा रहेका क्याम्पसहरूको संख्या कोशी प्रदेशमा २०५ वटा रहेका छन् । यी २०५ क्याम्पसहरूमा ८३१७० विद्यार्थीहरू अध्ययनरत रहेका छन् ।

५.११ सामुदायिक पुस्तकालय

विद्यालयभन्दा बाहिर पनि विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरू रहेको अनुमान गरिएको छ । विद्यालय बाहिरका बालबालिकाहरूमध्ये ६०००० बाट १००००० लाई विद्यालयमा प्रवेश गराउने लक्ष्य राखिएको छ । यो समूहलाई सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमार्फत शिक्षाको मूल प्रवाहमा पुनःजोड्ने कार्यमा निरन्तरताको कार्यक्रम अघि बढाउन सकिन्छ । कोशी प्रदेशमा रहेका ३३५ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरू यस कार्यमा सक्रिय हुन सम्भव छ । यस्तै सामुदायिक पुस्तकालयहरूले समेत यस कार्यमा प्रभावकारी भूमिका खेल्न सक्ने देखिन्छ ।

तालिका ५.१२

जिल्ला	कुल जनसंख्या	पुस्तकालय संख्या	प्रति पुस्तकालय जनसंख्या
जम्मा	४९६१४१२	२१४	२३१८४
ताप्लेजुङ	१२०५९०	११	१०९६३
संखुवासभा	१५८०४१	१५	१०५३६
सोलुखुम्बु	१०४८५१	५	२०९७०
ओखलढुङ्गा	१३९५५२	९	१५५०६
खोटाङ	१७५२९८	१०	१७५३०
भोजपुर	१५७९२३	१५	१०५२८
धनकुटा	१५०५९९	३	५०२००

जिल्ला	कुल जनसंख्या	पुस्तकालय संख्या	प्रति पुस्तकालय जनसंख्या
तेह्रथुम	८८७३१	९	९८५९
पाँचथर	१७२४००	१२	१४३६७
इलाम	२७९५३४	७	३९९३३
भैरहवा	९९८०५४	३६	२७७२४
मोरङ	११४८१५६	४९	२३४३२
सुनसरी	९२६९६२	२१	४४१४१
उदयपुर	३४०७२१	१२	२८३९३

Source: Survey Report on Public & community libraries in Nepal, March, 2022.

कोशी प्रदेशमा २१४ सार्वजनिक एवं सामुदायिक पुस्तकालयहरु रहेका छन् । यी मध्ये सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ४९ वटा रहेका छन् भने सबैभन्दा कम धनकुटा जिल्लामा ३ वटा रहेका छन् ।

५.१२ शिक्षा बजेट र कोशीको सन्दर्भ

शिक्षामा बजेट विनियोजित बजेटले यसको विकासको रुपरेखा तय गर्दछ । बजेट कम हुँदा कतिपय महत्त्वपूर्ण कार्यहरुमा बाधा उत्पन्न हुनु र लक्ष्य प्राप्ति कठिन हुन जान्छ । विगत वर्षहरुमा नेपाल र कोशी प्रदेशको बजेट के कति थियो भन्ने कुरा निम्न तालिकामा राखिएको बजेटसम्बन्धी तथ्याङ्कले स्पष्ट पार्दछ ।

तालिका ५.१३

रु लाखमा

आर्थिक वर्ष	कुल बजेट	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि	शिक्षा बजेट प्रतिशत	संघीय	प्रदेश	स्थानीय	कोशी प्रदेश
२०७५/७६	१३१५१६१७	१३४५०८७	१०.२३	४६५३६४	२८५७३	८५११५०	५१११.५९
२०७६/७७	१५३२९६७१	१६३७५५९	१०.६८	६५२८१७	४२५३२	९४२२१०	४०४५.४७
२०७७/७८	१४७४६४५४	१७१७१२२	११.६४	५५८६८९	५०९८९	११०७४४४	७४३५.६८
२०७८/७९	१६४७७५६७	१७८२०२१	१०.९१	५८२६७७	५०२३४	११४९११०	४४०९.०२
२०७९/८०	१७९३८३७३	१९६३९३१	१०.९५	७००५३२	५३२३६	१२१०१६२	५७६०.६४
२०८०/८१	१७५१३१२१	१९७२९५५	११.२७	५६८२४०	४६६९६	१३५८०१९	९१४७.००

Source : <https://edusanjal.com/blog/education-budget-trend-in-nepal/> सामाजिक विकास मन्त्रालय, कोशी ।

कोशी प्रदेशको शिक्षा बजेटलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी आ.व. २०८०/८१ मा १९.५९ प्रतिशत देखिएको छ । सबैभन्दा कम शिक्षा बजेट आ.व. २०७८/७९ मा ८.७८ प्रतिशत देखिएको छ । यहाँ कोशी प्रदेशको शिक्षा बजेट रकम संघ ससर्तबाहेक उच्च शिक्षासमेतको बजेट हो ।

५.१३ प्रदेशमा बजेट खर्चको स्थिति

नेपाल संघीय शासन व्यवस्थाको अभ्यासको चरणमा छ । यही कारण पनि बजेटको खर्च गर्ने सन्तुलित तौरतरिकाहरु क्रमशः सुधार हुँदै जाने विश्वास राख्न सकिन्छ । यस विषयमा गरिएको एक अध्ययनको नतिजा उपयोगी हुने देखिएकोले यहाँ राखिएको छ ।

तालिका ५.१४

क्र.सं.	खर्चको क्षेत्र	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९
१.	सार्वजनिक क्षेत्र	२८.८	२२.८
२.	सार्वजनिक सुरक्षा	१.२	१
३.	आर्थिक विकास	२६.३	३६.८
४.	वातावरण संरक्षण	३.१	३.७
५.	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	३३.४	२२.५
६.	स्वास्थ्य	५.२	९
७.	धार्मिक तथा सांस्कृतिक उन्नयन	१.३	०.५
८.	शिक्षा	०.७	३.५
९.	सामाजिक सुरक्षा	०.१	०.१

स्रोत : जर्नल अफ पोलिटिकल साइन्स भोल्युम २४ फेब्रुअरी २०२४ ।

तालिका १४ को बजेट खर्चको तथ्याङ्कको अध्ययन गर्दा आ.व. २०७७/७८ मा भन्दा २०७८/७९ मा शिक्षामा केही सुधार गरिएको देखिन्छ । यसमा आवश्यकता र औचित्यका आधारमा क्रमशः बजेटलाई सन्तुलित रूपमा खर्चदै जानुपर्ने देखिएको छ ।

खण्ड-६

स्वास्थ्य स्थिति

६.१ स्वास्थ्य संस्थाको जिल्ला अनुसारको संख्या र आयुर्वेद संस्थाको विवरण

तालिका नं. ६.१

जिल्ला	शिक्षण अस्पताल	सरकारी अस्पताल	आधारभूत अस्पताल	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	निजी अस्पताल	जम्मा
ताप्लेजुङ	०	१	०	२	५१	३४	६	९४
संखुवासभा	०	१	१	२	३४	८९	१३	१४०
सोलुखुम्बु	०	१	५	१	२९	२८	७	७१
ओखलढुङ्गा	०	१	०	१	५४	२६	४	८६
खोटाङ	०	१	०	२	७३	१७	७	१००
भोजपुर	०	१	०	३	६०	२६	६	९६
धनकुटा	०	१	०	२	३५	३६	१४	८८
तेह्रथुम	०	१	३	२	२६	२०	३	५५
पाँचथर	०	१	१	१	४०	२१	११	७५
इलाम	०	१	४	३	४२	४३	७	१००
भुमना	०	१	६	५	४०	८९	८१	२२२
मोरङ	२	२	८	४	५५	९८	७५	२४४
सुनसरी	१	१	५	४	४८	६८	३९	१६६
उदयपुर	०	१	३	१	४३	४०	१५	१०३
कोशी प्रदेश	३	१५	३६	३३	६३०	६३५	२८८	१६४०

Source: Health Management Information System, Department of Health

स्वास्थ्य सेवा संस्थाको जिल्ला अनुसारको संख्या

तालिका नं. ६.२

जिल्ला	गाउँघर क्लिनिक	खोप क्लिनिक	म.स्वा. सेविका	Birthing Center	CEONC	BEONC	DOTS Center	Gene Expert Machine	XDR Machine	Safe Abortion Sites	OTC
ताप्लेजुङ	१७१	१७१	८३५	३४	१	२	६१	१	०	४	१२
संखुवासभा	९०	१९८	३२७	४४	१	४	३९	१	०	१९	१३
सोलुखुम्बु	७९	१११	३१०	३०	२	७	३९	०	०	९	१६
ओखलढुङ्गा	१७१	१७३	६९०	४८	१	१	७९	१	०	१७	१४
खोटाङ	२२९	२४०	८९८	६२	१	१	८०	१	०	५	१०
भोजपुर	१९५	१९५	५६७	५२	१	३	८१	१	०	१४	१५
धनकुटा	११८	१५३	३४५	२६	१	३	३८	१	०	१३	६
तेह्रथुम	६७	१२७	४०६	१७	१	५	३९	०	०	१५	६
पाँचथर	१५०	२११	३९४	३९	१	२	४९	१	०	१३	१७

जिल्ला	गाउँघर क्लिनिक	खोप क्लिनिक	म.स्वा. सेविका	Birthing Center	CEONC	BEONC	DOTS Center	Gene Expert Machine	XDR Machine	Safe Abortion Sites	OTC
इलाम	१८५	२१४	१००३	३४	१	५	७८	१	०	१८	१७
भक्तपुर	१४४	२६८	५६८	३०	२	३	८४	२	१	७	३२
मोरङ	२९७	३३३	७२९	३२	१	५	१४८	४	२	२५	२७
सुनसरी	१६५	२७३	११८३	२८	२	०	९८	२	१	३३	३७
उदयपुर	१७०	२५०	४८७	४२	२	१	७९	१	०	१५	११
कोशी प्रदेश	२२३१	२९१७	८७४२	५१८	१८	४२	१००३	१७	४	२०७	२३३

आयुर्वेद संस्थाको विवरण

तालिका नं. ६.३

क्र.सं.	संस्थाको नाम	संख्या
१	प्रादेशिक आयुर्वेद अस्पताल	१
२	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरू	१४
३	आयुर्वेद औषधालयहरू	५०
४	नागरिक आरोग्य स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू	५३

६.२ खोप कार्यक्रम:

१२-२३ महिनाका बच्चाहरूले दादुरा/रुबेला खोप पाएका संख्या, ०९-११ महिनाका बच्चाहरूले दादुरा/रुबेला खोप पाएका संख्या, खोप लगाइएका बालबालिका-DPT-HepB-Hib र OPV को १ वर्षपछि ३ मात्रा पूरा गरिएको, BCG खोप लगाइएका बालबालिका, JE खोप लगाइएका बालबालिका, खोप लगाइएका बालबालिका-टीडी (गर्भवती महिला)-२, खोप लगाइएका बालबालिका-टीडी (गर्भवती महिला)-२+, AEFI केसहरू- DPT-HepB-Hib, AEFI केसहरू - PCV, खोप लगाइएका बालबालिका-DPT-HepB-Hib-१औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका- DPT-HepB-Hib - २ औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका- DPT-HepB-Hib - ३ औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका- FIPV-१ औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका- FIPV-२ औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका-OPV- १ औं मात्रा, खोप लगाइएका बालबालिका-FIPV - २ औं मात्रा, लगायतको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको खोप कार्यक्रममा भएरकेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.४

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Children Immunized-Measles/Rubella-12-23 Months	66,957	82,581	73,276	69,566	72,376
Children Immunized-Measles/Rubella-9-11 Months	75,829	84,975	75,406	74,783	74,291
Children Immunized-3 dose completion of DPT-HepB- Hib & OPV after 1 year	3,129	2,322	1,308	8,645	69
Children Immunized-BCG Doses	84,980	87,741	77,471	81,439	73,353
Children Immunized-JE	75,809	82,376	75,404	71,626	73,087
Children Immunized-TD(Pregnant Women)-2	46,027	43,096	42,239	41,953	36,238
Children Immunized-TD(Pregnant Women)-2+	20,782	23,227	22,581	22,893	22,899

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
AEFI Cases-DPT-HepB-Hib	25	45	11	24	NA
AEFI Cases-PCV	48	34	36	16	NA
Children Immunized-DPT-HepB-Hib-1st	82,340	87,939	74,753	80,410	74,145
Children Immunized-DPT-HepB-Hib-2nd	80,469	86,478	72,345	79,246	74,523
Children Immunized-DPT-HepB-Hib-3rd	79,522	86,110	71,569	78,128	75,507
Children Immunized-FIPV-1st	76,597	85,818	74,094	68,869	74,503
Children Immunized-FIPV-2nd	68,162	82,548	71,393	57,548	67,557
Children Immunized-OPV-1st	80,838	84,467	74,417	80,255	73,963
Children Immunized-OPV-2nd	78,620	82,914	71,701	79,062	74,449
Children Immunized-OPV-3rd	77,689	82,174	70,814	77,691	75,187
Children Immunized-PCV-1st	81,564	84,223	75,658	76,515	74,494
Children Immunized-PCV-2nd	79,724	80,076	74,177	75,538	75,003
Children Immunized-PCV-3rd	75,160	80,885	76,832	70,821	74,620
Children Immunized-Rota-1st	186	61,247	73,623	78,653	73,278
Children Immunized-Rota-2nd	184	53,676	70,173	76,817	74,120
Received-BCG Doses	462,139	478,490	470,911	499,551	520,772
Received-DPT-HepB-Hib	346,156	367,025	324,085	347,319	343,000
Received-FIPV Doses	218,188	253,675	237,109	228,095	246,082
Received-JE	164,918	180,261	167,820	167,447	169,569
Received-Measles/Rubella	307,118	348,211	334,149	342,370	351,310
Received-OPV	340,117	353,266	320,645	343,793	338,106
Received-PCV	309,111	312,335	298,397	288,140	301,438
Received-Rota Doses	926	134,998	179,179	193,713	187,749
Received-TD(Pregnant Women)	200,217	201,625	193,982	201,878	201,148

१ वर्ष मुनिका बालबालिका बीच BCG खोप लगाइएको प्रतिशत, १ वर्ष मुनिका बालबालिका बीच DPT-HepB-Hib १औं मात्रा खोप लगाइएको प्रतिशत, १ वर्ष मुनिका बालबालिका बीच DPT-HepB-Hib ३औं मात्रा खोप लगाइएको प्रतिशत, १ वर्ष मुनिका बालबालिका बीच खसरा/रुवेला १ औं मात्रा खोप लगाइएको प्रतिशत, १२-२३ महिना उमेरका बालबालिका बीच JE (जापानी एन्सेफलाइटिस) खोप लगाइएको प्रतिशत, १२-२३ महिना उमेरका बालबालिका बीच खसरा/रुवेला २ औं मात्रा खोप लगाइएको प्रतिशत, गर्भवती महिलाहरू जसले TD (TD २ र TD २+) को पूर्ण मात्रा प्राप्त गरिएको प्रतिशत, गर्भवती महिलाहरू जसले TD २ मात्रा प्राप्त गरिएको प्रतिशत, गर्भवती महिलाहरू जसले TD २+ मात्रा प्राप्त गरिएको प्रतिशत समेतको सूचकहरू र पाँच वर्षको खोप कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.५

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Percentage of children under one year immunized with BCG	80.87	83.66	74.37	95.75	87.58
% of children under one year immunized with DPT-HepB-Hib1	78.36	83.85	71.76	94.55	88.53
% of children under one year immunized with DPT-HepB-Hib3	75.68	82.1	68.7	91.86	90.15
% of children months immunized against measles/rubella 1	72.16	81.02	72.38	87.93	88.7
% of children aged 12-23 months immunized with JE	75.23	82.94	77.5	84.1	86.66
% of children aged 12-23 months immunized with measles/rubella 2	66.44	83.15	75.31	81.68	85.81

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of pregnant women who received completed dose of TD (TD2 and TD2+)	52.23	52.14	51.22	64.72	61.21
% of pregnant women who received TD2	35.98	33.79	33.38	41.87	37.51
% of pregnant women who received TD2+	16.25	18.21	17.84	22.85	23.7
% of under 1 year children immunized with Rota vaccine 1	.18	58.4	70.67	92.48	87.49
DPT-HepB-Hib dropout rate (DPT-HepB-Hib 1 vs 3)	3.42	2.08	4.26	2.84	-1.84
DPT-HepB-Hib1 vs MR2 dropout rate	18.68	6.09	1.98	13.49	2.39
PCV dropout rate (PCV1 vs PCV3)	7.85	3.96	-1.55	7.44	-.17
Measles/Rubella dropout rate	11.7	2.82	2.82	6.98	2.58
% of planned immunization clinics conducted	92.46	93.82	94.75	94.81	96.7
% of 1 year children immunized with rota 2	.18	51.18	67.36	90.32	88.5
Acute encephalitis syndrome (AES) rate per 100,000 population	2.79	3.08	3.04	7.79	3.27
Measles incidence rate per 100,000 population	1.52	.83	.24	.84	2.38
Neonatal tetanus rate per 1000 live births	.08	.06	.04	.05	.01
% of children under one year immunized with OPV 1	76.93	80.54	71.44	94.36	88.31
% of children under one year immunized with OPV 3	73.93	78.35	67.98	91.35	89.77
% of children under one year immunized with FIPV 1	72.89	81.82	71.13	80.98	88.95
% of children under one year immunized with FIPV 2	64.87	78.71	68.53	67.66	80.66
% of children under one year immunized with PCV 1	77.62	80.3	72.63	89.97	88.94
% of children under one year immunized with PCV 3	71.53	77.12	73.75	83.27	89.09

६.३ पोषण कार्यक्रम:

उमेर <६ महिना-यस महिनाको अन्त्यमा बालबालिकाहरू, उमेर (१२-१७ महिना)-पहिलो पटक-FCHV, उमेर (१२-१७ महिना)-पहिलो पटक - HF, उमेर (१२-१७ महिना) - दोस्रो पटक-FCHV, उमेर (१२-१७ महिना)-दोस्रो पटक-HF, उमेर (१८-२३ महिना)-पहिलो पटक- FCHV, उमेर (१८-२३ महिना)-पहिलो पटक- HF, उमेर (१८-२३ महिना)-दोस्रो पटक- FCHV लगायतको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको पोषण कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.६

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
IMAM-Age<6 Month-Children at the end of this Month	36	6	17	105	40
IYCF & BVCPP-Age(12-17 Month)-First time-FCHV	11,220	5,163	5,779	5,269	9,307
IYCF & BVCPP-Age(12-17 Month)-First time-HF	2,755	1,647	2,091	3,969	5,555
IYCF & BVCPP-Age(12-17 Month)-Second time-FCHV	11,732	5,479	3,554	2,782	5979.2
IYCF & BVCPP-Age(12-17 Month)-Second time-HF	2,592	1,480	1,565	2,254	5,554
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-First time-FCHV	7,298	2,923	4,130	4,112	7,247
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-First time-HF	1,526	828	1,154	1,993	2,659
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-Second time-FCHV	4,387	2,101	1,507	1,426	2,623
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-Second time-HF	1,210	798	883	1,048	1,951
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-Third time-FCHV	7,703	3,700	2,302	1,198	3,023
IYCF & BVCPP-Age(18-23 Month)-Third time-HF	1,345	870	929	1,091	3,119
IYCF & BVCPP-Age(6-11 Month)-First time-FCHV	22,242	11,130	9,590	6,082	13,811
IYCF & BVCPP-Age(6-11 Month)-First time-HF	4,870	2,869	3,583	4,436	9,537
IYCF-Complimentary Feeding	22,814	22,893	24,646	35,918	41,302

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
IYCF-Exclusive Breast Feeding	25,508	24,821	26,370	36,604	41,534
IYCF-Fortified Flour Distribution-Children Number	1,605	15,222	2,241	17,206	21,924
IYCF-Fortified Flour Distribution-Postpartum Mother	268	3,865	480	3,206	3,155
IYCF-Fortified Flour Distribution-Pregnant Women	893	4,774	824	4,009	4,976
Nutrition-< 5yr Children Receiving-Deworming Tab	742,038	682,176	615,871	638,982.5	630,331
Nutrition-< 5yr Children Receiving-Vitamin A-12-59 Months	585,290	682,849	638,558	649,877	640,833
Nutrition-< 5yr Children Receiving-Vitamin A-6-11 Months	82,245	91,725	85,008	79,870	83,995
Nutrition-PP Mother Receiving-45 Iron Tab	23,961	26,149	26,449	42,048	53,615
Nutrition-PP Mother Receiving-Vitamin A cap	24,687	25,647	26,656	47,433	54,535
Nutrition-Pregnant Women Receiving-180 Iron Tablets	38,170	38,496	39,219	44,832	49,605
Nutrition-Pregnant Women Receiving-Deworming Tablets	58,699	59,178	60,531	61,413	62,344
Nutrition-Pregnant Women Receiving-Iron Tablets at 1st time	60,486	62,130	62,581	100,707	79,885
Nutrition-Registered for GM-New Visit 0-11 Months - Moderate	743	511	722	1,547	1,294
Nutrition-Registered for GM-New Visit 0-11 Months - Normal	77,566	76,691	72,694	88,467	81,420
Nutrition-Registered for GM-New Visit 0-11 Months - Severe	360	181	281	363	285
Nutrition-Registered for GM-New Visit 12-23 Months - Moderate	721	540	700	2,007	1,373
Nutrition-Registered for GM-New Visit 12-23 Months - Normal	45,946	48,003	47,030	47,704	34,230
Nutrition-Registered for GM-New Visit 12-23 Months - Severe	140	93	152	400	299
Nutrition-Registered for GM-Revisit 0-11 Months - Moderate	1,115	788	1,076	1,762	2,374
Nutrition-Registered for GM-Revisit 0-11 Months - Normal	163,954	182,499	175,536	217,499	251,531
Nutrition-Registered for GM-Revisit 0-11 Months - Severe	634	692	734	809	2,368
Nutrition-Registered for GM-Revisit 12-23 Months - Moderate	1,380	1,329	2,056	3,152	3,810
Nutrition-Registered for GM-Revisit 12-23 Months - Normal	104,753	113,199	120,102	153,280	196,931
Nutrition-Registered for GM-Revisit 12-23 Months - Severe	179	146	179	452	618
Nutrition-Students Received Deworming Tablets-Boys	132,844	21,296	48,890	120,915	280,149
Nutrition-Students Received Deworming Tablets-Girls	142,931	23,760	51,612	127,889	296,740
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Anaemia/Polyneuropathy Cases	9,611	10,378	11,149	12,806	13,416
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Avitaminoses & Other Nutrient Deficiency Cases	14,775	10,996	11,205	10,163	11,177
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Diabetes Mellitus (DM) Cases	76,508	94,304	112,556	138,752	169,416
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Goitre,Cretinism Cases	5,414	1,912	5,391	2,280	2,239
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Malnutrition Cases	4,241	1,373	1,848	4,184	4,260
Outpatient Morbidity-Nutritional & Metabolic Disorder-Obesity Cases	3,411	888	4,235	5,052	2,319

०-११ महिनाका नयाँ दर्ता भएका बालबालिकाहरूको वृद्धि अनुगमनका लागि प्रतिशत (%), १२-२३ महिनाका नयाँ दर्ता भएका बालबालिकाहरूको वृद्धि अनुगमनका लागि प्रतिशत (%), कक्षा १-१२ का जुकाको ओषधी प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्या, ०-२३ महिनाका दर्ता भई वृद्धि अनुगमनका लागि आएका बालबालिकाहरूमा कम तौल भएका प्रतिशत (%), वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका ६ महिनाभन्दा कम उमेरका मात्र स्तनपान गराइएका बालबालिकाहरूको प्रतिशत (%) समेतको सूचकहरू र पाँच वर्षको पोषण कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.७

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of children aged 0-11 months newly registered for growth monitoring	74.87	73.78	70.74	106.26	99.1
% of children aged 12-23 months newly registered for growth monitoring	46.45	48.97	49.21	58.84	42.57
Number of students in grade 1-12 who received anthelmintic	275775	45056	100502	248804	576889
% of children aged 0-23 months registered and visited for growth monitoring who were underweight	1.33	1.01	1.4	2.03	2.15
% of children below 6 months exclusively breastfed among registered for growth monitoring	32.42	32.08	35.78	40.5	50.04
% of children aged 6-8 months registered for growth monitoring who received complementary food	21.71	21.83	23.66	42.23	49.31
% of children aged 12-59 months who received anthelmintic in last six months	94.81	86.7	78.35	90.97	91.68

६.४ समुदाय-अधारित बालरोग एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम:

CBIMCI < २ महिना-स्वास्थ्य संस्थामा-उपचार-अन्य एन्टिबायोटिक्स, CBIMCI < २ महिना-फलो-अप, CBIMCI < २ महिना-रेफर केसहरू, CBIMCI < २ महिना-कुल केसहरू, CBIMCI < २ महिना-कुल मृत्युहरू, CBIMCI < २ महिना-उपचार-एम्पिसिलिन पेडियाट्रिक्स, CBIMCI < २ महिना-उपचार-एम्पिसिलिन पेडियाट्रिक्स, CBIMCI < २ महिना-उपचार-कोट्रिम प्याडियाट्रिक्स, CBIMCI < २ महिना-उपचार-जेण्टामाइसिन पहिलो मात्रा, CBIMCI < २ महिना-उपचार-जेण्टामाइसिन पूर्ण मात्रा, CBIMCI-(२-५९महिना)- वर्गीकरण- ARI - नसकेको निमोनिया, CBIMCI - (२-५९महिना) - वर्गीकरण- ARI - निमोनिया लगायतको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको समुदाय-अधारित बालरोग एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.८

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
CBIMCI <2Months-Facility-Treatment-Other Antibiotics	1,083	652	655	906	480
CBIMCI <2Months-Follow-Up	1,726	1,081	1,108	1,104	1,206
CBIMCI <2Months-Refer Cases	589	278	239	329	390
CBIMCI <2Months-Total Cases	9,783	5,840	5,773	6,459	8,261
CBIMCI <2Months-Total Death	33	15	32	5	4
CBIMCI <2Months-Treatment-Amoxicillin Paediatrics	3,439	1,814	1,999	1,681	1,656
CBIMCI <2Months-Treatment-Ampicillin Paediatrics	333	138	328	315	384
CBIMCI <2Months-Treatment-Cotrim Paediatrics	265	247	215	13,276	NA
CBIMCI <2Months-Treatment-Gentamycin 1st Dose	251	120	334	222	254
CBIMCI <2Months-Treatment-Gentamycin Complete dose	163	76	288	188	157
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-ARI-No Pneumonia	134,399	95,352	107,480	108,497	113,275
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-ARI-Pneumonia	29,626	14,336	18,439	15,741	15,339
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-ARI-Severe Pneu/Very Severe Disease	915	360	553	394	211
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Anaemia	453	323	308	455	340
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Diarrhoea-Dysentery	2,865	1,669	1,223	1,325	1,119
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Diarrhoea-No Dehydration	39,272	30,020	28,183	28,976	27,937

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Diarrhoea-Prolonged Diarrhoea	273	167	126	135	76
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Diarrhoea-Severe Dehydration	208	83	88	57	102
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Diarrhoea-Some Dehydration	7,639	5,471	4,355	4,675	4,335
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Ear Infection	14,606	11,877	10,883	11,887	12,708
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Malaria-Falciparum Facility	18	13	7	17	3
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Malaria-Non Falciparum Facility	47	10	21	42	46
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Measles	124	70	77	82	43
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Other Fever	56,833	38,318	52,502	57,701	69,147
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Severe Malnutrition	599	467	407	874	1,030
CBIMCI-(2-59Months)-Classification-Very Serious Febrile Disease	95	12	30	60	294
CBIMCI-(2-59Months)-Death-ARI	58	12	18	6	16
CBIMCI-(2-59Months)-Death-Diarrhoea	47	11	14	3	0
CBIMCI-(2-59Months)-Death-Others	254	86	57	14	7
CBIMCI-(2-59Months)-Follow-Up	24,641	16,071	15,385	17,273	21,115
CBIMCI-(2-59Months)-Other	77,237	65,254	52,274	57,027	74,823
CBIMCI-(2-59Months)-Refer-ARI	769	188	366	745	1,764
CBIMCI-(2-59Months)-Refer-Diarrhoea	163	103	93	148	185
CBIMCI-(2-59Months)-Refer-Others	1,296	790	1,012	1,518	2,431
CBIMCI-(2-59Months)-Total Sick Children	358,025	255,052	263,628	66,850	NA
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-Amoxicillin	34,988	19,069	20,301	15,884	15,354
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-Anthelmintics	6,382	5,307	4,315	4,484	5,189
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-Cotrim Paediatrics	4,218	1,669	918	238	
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-IV Fluids	285	196	437	427	204
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-ORS & Zinc	43,870	34,044	28,848	29,726	29,208
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-Other Antibiotics Facility	11,893	6,154	5,659	1,166	
CBIMCI-(2-59Months)-Treatment-Vit A	954	630	527	1,252	1,941
IMNCI <2Months-Classification-Jaundice Cases	368	185	266	237	296

५ वर्ष मुनिका न्यूमोनिया भएका बालबालिकामध्ये एमोक्सिसिलिन एन्टिबायोटिकबाट उपचार प्राप्त गर्ने प्रतिशत, ५ वर्ष मुनिका तीव्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) भएका बालबालिकामध्ये स्वास्थ्य संस्थामा व्यवस्थापन गरिएका प्रतिशत, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामध्ये तीव्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) को कारण मृत्यु दर (प्रति १०००), नवजात शिशु तथा बाल्यकालीन रोगहरूको एकीकृत व्यवस्थापनमा रिपोर्ट गरिएका बहुविध रोग वर्गीकरण केसहरूको प्रतिशत, ०-२ महिनाका शिशुहरूमध्ये सम्भावित गम्भीर ब्याक्टेरियल संक्रमण (PSBI) भएका प्रतिशत समेतको सूचकहरू र पाँच वर्षको समुदाय-अधारित बालरोग एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.९

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of children U5 years with Pneumonia treated with antibiotics (Amoxicillin)	118.1	133.01	110.1	100.91	100.1
% of children under five years with ARI managed at Health Facility	89.51	90.04	91.66	92.59	94.35
ARI case fatality rate among children under 5 years (per 1000)	.3	.12	.16	.05	.13

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of multiple illness classification cases reported in IMNCI	3808.68	4592.57	4876.11	133.43	102.7
% of infants aged 0-2 months with Possible Severe Bacterial Infection (PSBI)	7.84	5.79	10.69	6.97	5.27
% of infants aged 0-2 months with PSBI receiving a first dose of Gentamycin	32.72	35.5	54.13	49.33	58.39
% of infants aged 0-2 months with PSBI receiving a complete dose of Gentamycin	21.25	22.49	46.68	41.78	36.09
% of children under five years with diarrhea suffering from dehydration	16.65	15.61	13.62	14.04	13.71
% of children under five years with diarrhea suffering from Severe dehydration	.44	.23	.27	.17	.32
% of children under five years with diarrhea suffering from Some dehydration	16.21	15.38	13.35	13.87	13.39
% of infants aged 0-2 months with Local Bacterial Infection	57.76	58.44	55.48	49.82	36.35
% of children under five years with diarrhea treated with zinc and ORS	92.13	92.17	90.07	89.2	90.02
% of children under five years with diarrhoea treated with IV fluid	.6	.55	1.34	1.27	.63
Diarrhoea case fatality rate among children under five years (per 1000)	1.0437	.3528	.2769	.098	
Incidence of children under five years with ARI suffering pneumonia	185.16	133.54	150.17	132.68	124.46

६.५ महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम:

MUAC - स्क्रीनिंग-रातो- SAM (गम्भीर तीव्र कुपोषण), (२-५९) महिना-प्युनोमोनिया मरीजहरू नभएको, (२-५९) महिना - ORS खर्च (प्याकेट), (२-५९) महिना-जम्मा भाडापखाला भएका संख्या, (२-५९) महिना-जम्मा तीव्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI), (२-५९) महिना-ORS ७ Zinc बाट उपचार, (२-५९) महिना-Zinc खर्च (टेबलेट), २ महिना भन्दा तल-रोगी शिशु-२९-५९ दिन, २ महिना भन्दा तल-रोगी शिशु- ≤ २८ दिन, मृत्यु-२९-५९ दिन, मृत्यु- ≤ २८ दिन, आमासम्बन्धी मृत्यु-पूर्व प्रसव, आमासम्बन्धी मृत्यु-प्रसवको समयमा, आमासम्बन्धी मृत्यु-प्रसव पछिको समयमा, SMH/FP - प्रसवपछि भिटामिन A को वितरण, गृह प्रसव-प्रसव पश्चात श्वासप्रश्वास संकट व्यवस्थापन लगायतको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रममा भए गरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१०

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
MUAC-Screening-Red-SAM	525	821	241	716	834
(2-59)Months-No Pneumonia cases	155,193	144,955	151,671	139,663	133,396
(2-59)Months-ORS Expenditure(pkt)	180,957	165,539	151,435	150,131	131,702
(2-59)Months-Total Diarrhoea Cases	123,460	109,143	98,983	89,660	77,442
(2-59)Months-Total cases ARI	186,427	156,386	159,893	147,585	139,680
(2-59)Months-Treated with ORS & Zinc	113,276	99,344	89,688	80,321	69,649
(2-59)Months-Zinc Exp(tab)	988,050	862,039	747,454	699,260	615,668
Below 2 Months-Sick Baby-29-59 days	4,264	2,929	2,644	4,386	4,960
Below 2 Months-Sick Baby- ≤ 28 days	2,474	2,445	1,711	1,623	1,492
Death-29-59 days	23	23	20	27	34
Death- ≤ 28 days	474	396	333	34	NA
Maternal Death-Antepartum	6	5	3	8	10
Maternal Death-Intrapartum	6	4	3	10	5
Maternal Death-Postpartum	10	14	9	14	8

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
SMH/FP-Distribution of PP Vit A	28,142	27,329	21,774	21,605	18,055
Home Delivery-Birth Asphyxia Management	1,304	203	299	228	122
Home Delivery-Breast Feeding<1 hour of Birth	12,430	10,158	10,065	7,425	5,353
Home Delivery-Chlorhexidine applied in cord	12,145	8,715	7,444	6,612	4,780
Home Delivery-Ensure Mesoprostol Tablets Taken	3,023	2,786	2,722	1,936	1,429
Home Delivery-Low Birth Weight	319	228	126	151	152
Home Delivery-Skin to Skin Contact after Birth	11,722	9,519	7,909	7,110	5,183
Home Delivery-Total Live Birth	15,071	11,923	10,193	8,998	6,302
Home Delivery-Total Still Birth	666	247	238	204	156
Home Delivery-Very Low Birth Weight	103	55	69	39	61
Home Delivery-visit-newborn& PP Mothers- 3rd day of Birth	10,965	8,554	7,618	7,687	6,073
Home Delivery-visit-newborn& PP Mothers- ≤24 hours of Birth	9,504	7,873	6,650	5,857	3,924
Home Delivery-visit-newborn& PP Mothers-7th day of Birth	10,866	8,396	7,850	7,841	6,111
Meetings Held of Mothers Group	102,776	79,270	82,889	92,767	93,296
No. of Condoms Pieces Distribution	932,401	815,589	731,396	701,574	655,391
Pills Cycles Distribution	128,973	120,161	100,374	106,888	83,401
Pregnant Women given Iron Tablets	77,485	73,893	63,492	60,540	46,510
Visits Made to Pregnant Women	161,622	161,382	159,302	171,427	152,832
MUAC-Screening-Green-Normal	227,902	240,548	264,468	354,380	393,808
MUAC-Screening-Yellow-MAM	5,040	3,744	3,841	7,973	7,726
HH visit & Monitoring-Red-Absent of Defaulting	24	18	9	36	19
HH visit & Monitoring-Red-Cured Children After Treatment	63	61	76	100	88
HH visit & Monitoring-Red-Stagnating or Decreased Weight	50	41	11	21	33
MUAC-Screening-Oedema	52	15	12	11	128

संचालन भएको आमा समूह बैठकको प्रतिशत र FCHVs द्वारा भ्रमण गरिएका गर्भवती महिलाहरूको प्रतिशत सूचकहरू र पाँच वर्षको महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.११

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of Mother groups meeting held	111.23	84.07	88.33	95.49	94.71
% of pregnant women visited by FCHVs	126.35	126.88	125.88	171.09	158.18

६.६ मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम:

दक्ष प्रसूति सेवाकर्मी (SBA) सुविधा, प्रोटोकल अनुसार ३ पटक प्रसवपश्चात् जाँच (PNC), आमा कार्यक्रम- प्रोत्साहन- ANC -योग्य महिलाहरूको संख्या, प्रोत्साहन- ANC - प्राप्त गर्ने महिलाहरूको संख्या, प्रोत्साहन- यातायात-योग्य महिलाहरूको संख्या, गर्भवती महिलाहरूले यातायातको प्रोत्साहन प्राप्त गरेकाको संख्या, गर्भावस्थामा स्वास्थ्य जाँच- पहिलो ANC भ्रमण (कुनै पनि समयमा) २० वर्ष, पहिलो ANC भ्रमण (कुनै पनि समयमा) ≥ २० वर्ष, २० वर्ष प्रोटोकल अनुसार पहिलो ANC जाँच गरेको, ≥ २० वर्ष प्रोटोकल अनुसार पहिलो ANC जाँच गरेको? २० वर्ष प्रोटोकल अनुसार चार पटक ANC जाँच गरेको, ≥ २० वर्ष प्रोटोकल अनुसार

चार पटक ANC जाँच गरेको लगायतको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रममा भए गरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१२

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
MNH-Delivery Service-Skilled Birth Attendants (SBA)Facility	66,697	66,393	57,697	36,905	30,803
3 PNC Visits as per Protocol	14,186	23,382	30,079	26,962	32,579
Aama Program-Incentive-ANC-No of Women Eligible	16,575	40,102	20,573	27,888	21,378
Aama Program-Incentive-ANC-Number of Women Receive	14,678	26,538	17,684	18,647	15,502
Aama Program-Incentive-Transport-No of Women Eligible	63,988	125,326	61,367	66,727	57,143
Aama Program-Pregnant Women Received Incentive on Transportation	55,934	107,654	50,563	51,638	44,760
Antenatal Checkup-First ANC Visit (any time)< 20 Years	18,394	14,460	15,116	15,484	10,148
Antenatal Checkup-First ANC Visit (any time)≥ 20 Years	102,580	98,993	91,812	118,523	87,485
Antenatal Checkup-First ANC Visit as per Protocol< 20 Years	12,246	9,940	11,098	2,597	NA
First ANC Visit as per Protocol≥ 20 Years	53,879	62,180	70,203	17,795	NA
Four ANC Visits as per Protocol< 20 Years	7,217	5,867	6,844	6,628	6,350
Antenatal Checkup-Four ANC Visits as per Protocol≥ 20 Years	59,150	51,690	49,950	67,121	68,942
Birth Weight-Low (1. 5 to < 2. 5 kg)	6,583	7,800	6,556	8,829	8,914
Birth Weight-Low (1. 5 to < 2. 5 kg)Asphyxia	169	216	84	174	119
Birth Weight-Low (1. 5 to < 2. 5 kg)Defect	4	11	4	6	15
Birth Weight-Normal (≥ 2. 5 kg)	47,931	61,377	52,284	52,119	50,819
Birth Weight-Normal (≥ 2. 5 kg)Asphyxia	493	403	382	445	423
Birth Weight-Normal (≥ 2. 5 kg)Defect	11	14	9	40	27
Birth Weight-Very low (< 1. 5 kg)	1,756	1,794	1,119	1,188	592
Birth Weight-Very low (< 1. 5 kg)Asphyxia	105	55	28	19	35
Birth Weight-Very low (< 1. 5 kg)Defect	10	4	NA	5	NA
Blood Transfusion-Number	1,178	1,519	1,539	422	NA
Blood Transfusion-Unit	1,703	2,152	2,090	532	NA
CHX applied in Cord	44,144	49,182	51,795	54,364	54,391
Delivery Outcome-Mother Single	64,485	68,740	58,955	70,649	64,828
Delivery Outcome-Mother Twin	605	345	343	489	454
Delivery Outcome-Mother≥ Triplet	7	6	10	10	15
Delivery Outcome-live Births Single	60,000	61,210	57,234	65,277	65,084
Delivery Outcome-live Births Twin	508	492	481	748	801
Delivery Outcome-live Births ≥ Triplet	12	15	16	18	19
Delivery Service-Non-SBA Health Workers Facility	1,494	1,882	2,311	403	NA
Delivery Service-Non-SBA Health Workers Home	305	298	196	46	NA
Delivery Service-Skilled Birth Attendants (SBA)Home	154	122	150	26	NA
Maternal Death-Antepartum	1	4	7	5	3
Maternal Death-Intrapartum	17	20	16	3	1
Maternal Death-Neonatal death at Health Facility	96	141	109	16	NA
Maternal Death-Postpartum	11	7	8	13	18
Number of Still Births-Fresh	321	401	439	373	311

Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Number of Still Births-Macerated	711	479	495	596	477
Obstetric Complications-Abortion Complication	488	597	795	901	672
Obstetric Complications-Antepartum Haemorrhage	80	96	90	94	139
Obstetric Complications-Eclampsia	210	182	200	204	233

प्रसूति प्रोत्साहन प्राप्त गर्ने महिलाहरूको प्रतिशत, कम्तीमा एक पटक एएनसी जाँच गराएका गर्भवती महिलाहरूको प्रतिशत, SBA र SHP बाहेक अन्य स्वास्थ्यकर्मी द्वारा गरिएका प्रसूतिको प्रतिशत, प्रतिवेदित प्रसूति मध्ये सामान्य योनि प्रसूतिको प्रतिशत, सहायता प्राप्त (भ्याकुम वा फोर्सेप्स) प्रसूतिको प्रतिशत, रिपोर्ट गरिएका प्रसूतिमध्ये सिजेरियन सेक्सनमार्फत गरिएका प्रसूतिको प्रतिशत, प्रसूति पछिको २४ घण्टा भित्र प्रसूति सेवा (PNC) प्राप्त गर्ने महिलाको प्रतिशत, रक्तस्रावको उपचार गरिएका महिलाको संख्या, बाह्य गर्भाशय गर्भावस्थाको उपचार गरिएका महिलाहरूको संख्या समेतको सूचकहरू र पाँच वर्षको मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१३

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of women receiving ANC incentives	88.56	66.18	85.96	66.86	72.51
% of women receiving maternity incentives	87.41	85.66	82.39	77.39	78.33
% of pregnant women who had at least one ANC checkup	111.53	104.9	99.64	156.31	118.09
% of births attended by a health worker other than SBA and SHP	1.66	2.02	2.34	3.04	3.89
% of normal vaginal deliveries among reported deliveries	64.86	62.65	62.35	59.2	57.3
% of assisted (vacuum or forceps) deliveries	2.71	2.81	1.73	1.31	1.17
% of deliveries by caesarean section among reported deliveries	32.3	34.23	35.91	40.04	42.36
% of women who received a PNC within 24 hours of delivery	58.13	60.4	53.38	69.19	67.12
Number of women treated for haemorrhage	890	969	944	1022	1061
Number of women treated for Ectopic pregnancy	186	214	274	241	303
Number of women treated for prolonged/ obstructed labor	935	1367	1303	1245	1053
Number of women treated for ruptured uterus	56	49	40	35	35
Number of women treated for Pre-eclampsia	148	122	160	160	183
Number of women treated for Eclampsia	210	182	200	198	220
Number of women treated for retained Placenta	684	739	530	580	451
Number of women treated for Puerperal Sepsis	99	117	95	146	100
Percentage of women who received a 180 day supply of Iron Folic Acid during pregnancy	35.19	35.59	36.54	52.29	60
Number of women treated for abortion complications	488.	597	795	880	644
% of pregnancies terminated by induced procedure at health facility	13.26	12.01	12.12	16.21	17.18
% of institutional deliveries	61.49	61.39	53.76	81.37	80.76
Maternal mortality ratio per 100,000 live births	26.74	28.74	28.89	24.49	26.61
Met need for emergency obstetric care	23.8	11.84	8.19	8.73	7.44
Number of blood units used for treating obstetric complications	1703.	2152.	2090.	532.	NA
Percentage of clients received post abortion contraceptives	80.72	82.99	83.11	85.76	NA
Percentage of postpartum women who received Vitamin A supplementation	48.7	49.12	45.13	80.53	87.8

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Percentage of postpartum women who received a 45 day supply of IFA	22.09	24.24	24.65	49.05	64.85
Percentage of pregnancies >=20yrs terminated by induced procedure at health facility	12.22	11.06	11.35	3.87	NA
Percentage of pregnant women who had First ANC checkup as protocol	60.96	66.68	75.76	23.79	NA
Percentage of pregnant women who had four ANC checkups as per protocol (4th, 6th, 8th and 9th month/16, 20-24, 32 and 36 Weeks)	61.18	53.22	52.92	86.02	91.07
Percentage of women treated for an obstetric complication who received a blood transfusion	20.61	24.64	26.29	6.32	NA
Percentage of women who had 3 PNC check-ups as per protocol (1st within 24 hours, 2nd within 72 hours and 3rd within 7 days of delivery)	13.08	21.62	28.03	31.45	39.41
Percentage of women who had four ANC check-ups as per protocol (4th, 6th, 8th and 9th months) and delivered in a health facility)	61.18	53.22	52.92	86.02	91.07
Proportion of <20 yrs women receiving abortion service	7.85	8.17	6.37	1.42	NA
Proportion of LARC among post abortion contraception used	15.31	14.5	13.74	15.16	NA
Total Abortion service received	16,959	15,319	15,342	16,239	16,595
Total C/S Delivery	22350	24550	22426	28647	28205
Total CAC Services	16959	15319	15342	4109	NA
Total Delivery (Home+Institutional)	66697	66393	57697	70719	68070
Total Neonatal Deaths	590	548	467	279	207
Total Normal delivery	44878	45054	38939	41966	37603
Total PAC services	1853	1683	1840	495	NA
Total vacuum/forceps delivery	1967	2111	1085	937	780

६.७ परिवार नियोजन कार्यक्रम:

इम्प्लान्ट-सेटमा, स्थायी प.नि. विधि-लगातार प्रयोगकर्ताहरू सार्वजनिक संस्थामा प्रयोगकर्ताहरू, स्थायी प.नि. विधि- गैर सार्वजनिक शिविरमा नयाँ प्रयोगकर्ताहरू, स्थायी प.नि. विधि-गैर सार्वजनिक संस्थाहरूमा नयाँ प्रयोगकर्ताहरू, स्थायी प.नि. विधि- सार्वजनिक शिविरमा नयाँ प्रयोगकर्ताहरू, स्थायी प.नि. विधि- सार्वजनिक संस्थामा नयाँ प्रयोगकर्ताहरू, सुत्केरी/प्रसवपञ्चाच प.नि. साधन प्रयोगकर्ताहरू (४८ घण्टा भित्रको सुत्केरी)- आई.यू.सि.डि., सुत्केरी/प्रसवपञ्चाच प.नि. साधन प्रयोगकर्ताहरू (४८ घण्टा भित्रको सुत्केरी)- इम्प्लान्ट, सुत्केरी/प्रसवपञ्चाच प.नि. साधन प्रयोगकर्ताहरू (४८ घण्टा भित्रको सुत्केरी)- ट्युबेक्टोमी (नलिबन्ध), अस्थायी प.नि.विधि-कण्डम-पिसमा, अस्थायी प.नि.विधि-डिपो-लगातार प्रयोगकर्ता, अस्थायी प.नि.विधि-डिपो-निरन्तरता नदिएको/भिकिएको आदि चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको परिवार नियोजन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१४

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Implant-Set Qty	22,429	23,192	23,980	25,808	21,992
Permanent FP Method-Current Users at Public Facility	136,838	137,344	139,233	88,098	90,164
Permanent FP Method-New Users at Non Public Camp	802	818	374	478	477
Permanent FP Method-New Users at Non Public Facility	807	1,009	950	497	389
Permanent FP Method-New Users at Public Camp	4,879	1,577	2,295	1,453	1,980

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Permanent FP Method-New Users at Public Facility	679	511	369	505	191
Postpartum FP Acceptors (Within 48 Hours of Delivery)-IUCD	381	376	339	288	301
Postpartum FP Acceptors (Within 48 Hours of Delivery)-Implant	162	56	81	119	128
Postpartum FP Acceptors (Within 48 Hours of Delivery)-Tubectomy	42	576	799	1,502	1,348
Temporary FP Method-Condom-Pieces Qty	3,131,075	3,033,186	2,922,280	2,977,148	2,965,744
Temporary FP Method-Depo-Current User	71,185	73,034	73,368	69,155	69,017
Temporary FP Method-Depo-Discontinued/Removed	68,826	67,689	63,160	67,675	58,811
Temporary FP Method-Depo-Doze Qty	249,898	216,017.3	223,353	215,668	247,067
Temporary FP Method-Depo-New Users <20 Years	4,030	3,822	3,525	2,812	2,314
Temporary FP Method-Depo-New Users ≥20 Years	39,524	44,449	39,559	41,356	35,591
Temporary FP Method-IUCD-Current User	23,024	25,192	27,759	24,944	22,547
Temporary FP Method-IUCD-Discontinued/Removed	1,911	1,560	1,515	1,654	4,283
Temporary FP Method-IUCD-New Users <20 Years	175	38	23	39	49
Temporary FP Method-IUCD-New Users ≥20 Years	2,576	2,349	1,648	3,099	2,025
Temporary FP Method-IUCD-Set Qty	2,872	2,481	2,206	2,137	2,178
Temporary FP Method-Implant-Current User	79,300	89,094	92,734	98,493	99,029
Temporary FP Method-Implant-Discontinued/Removed	8,822	10,481	11,689	12,830	17,354
Temporary FP Method-Implant-New Users <20 Years	1,163	755	673	646	633
Temporary FP Method-Implant-New Users ≥20 Years	17,464	17,129	17,558	20,659	18,350
Temporary FP Method-Pills-Current User	32,166	34,449	37,014	32,212	31,057
Temporary FP Method-Pills-Cycle Qty	276,044	285,937	274,471	272,103	254,587
Temporary FP Method-Pills-Discontinued/Removed	31,790	34,160	32,558	34,907	33,235
Temporary FP Method-Pills-New Users <20 Years	1,954	1,850	1,598	1,286	1,492
Temporary FP Method-Pills-New Users ≥20 Years	19,633	23,288	22,536	22,911	23,126

प्रजननयोग्य आयुका महिलाहरू (WRA) बीचको गर्भनिरोधक प्रयोग दर (समायोजन नगरेको), प्रजननयोग्य आयुका महिलाहरू (WRA) बीच आधुनिक गर्भनिरोधकको नयाँ प्रयोगकर्ता प्रतिशत, प्रसूतिपछि महिलाहरूले आधुनिक गर्भनिरोधक विधि प्रयोग गर्ने प्रतिशत र प्रजननयोग्य आयुका महिलाहरू (WRA) बीच आधुनिक छोटो समयको गर्भनिरोधक विधिहरू (गोली, इन्जेक्सन) का नयाँ प्रयोगकर्ता प्रतिशत सूचकहरू र पाँच वर्षको परिवार नियोजन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१५

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Contraceptive prevalence rate (unadjusted) among women of reproductive age (WRA)	25.73	26.42	26.73	24.1	24.22
% of modern contraceptives new acceptors among WRA	6.57	6.74	6.2	6.89	6.57
% of postpartum mothers using a modern contraceptive method	.88	1.52	2.11	6.39	7.77
Percent of modern short-acting contraceptives new acceptors among WRA (pills, injectables)	4.53	5.04	4.56	4.87	4.44

६.८ गाउँघर क्लिनिक र समुदय स्तर स्वास्थ्य कार्यक्रम:

गर्भावस्थामा स्वास्थ्य जाँच, रक्त स्लाइड सङ्कलन, डेफ्लटर ट्रेसिड (क्षय रोग), जुकाको ओषधी (डेवर्मिग ट्याबलेट), मात्र स्तनपान गराएको, प्रजनन स्वास्थ्य विधि- कन्डम-गोटा, प्रजनन स्वास्थ्य विधि- डेपो-संख्या, प्रजनन स्वास्थ्य विधि- गोली-साईकल, प्रजनन स्वास्थ्य विधि- गोली-संख्या, सामान्य उपचार, वृद्धि अनुगमन ०-११ महिना-जोखिम, वृद्धि अनुगमन ०-११ महिना-सामान्य, वृद्धि अनुगमन ०-११ महिना-अति जोखिम, वृद्धि

अनुगमन १२-२३ महिना-जोखिम, वृद्धि अनुगमन १२-२३ महिना-जोखिम, वृद्धि अनुगमन १२-२३ महिना-अति जोखिम लगायत गाउँघर क्लिनिक र समुदय स्तर स्वास्थ्य कार्यक्रमको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको परिवार नियोजन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१६

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Antenatal Checkup	31,660	21,849	20,321	21,172	20,687
Blood Slide Collection	134	75	40	42	45
Defaulter Tracing (TB)	213	251	197	592	181
Deworming Tablets	8,969	6,215	5,408	5,192	3,937
Exclusive Breast Feeding	23,852	21,877	18,976	19,432	16,691
FP Method-Condom-Piece	273,759	194,071	183,515	180,225	156,882
FP Method-Depo-Number	34,937	26,270	25,110	24,780	23,577
FP Method-Pills-Cycle	23,638	16,995	16,345	15,526	14,157
FP Method-Pills-Number	16,016	12,191	12,115	11,735	10,464
General Treatment	174,574	150,119	145,163	177,455	213,873
0-11 Month-Low	583	408	448	664	648
0-11 Month-Normal	64,782	53,276	46,713	51,436	48,459
0-11 Month-Very Low	820	439	270	257	167
12-23 Month-Low	851	564	543	931	1,031
12-23 Month-Normal	44,656	40,255	38,653	39,726	40,163
12-23 Month-Very Low	141	113	192	138	213
Iron Tablet Distribution-New pregnant	9,237	7,347	5,938	5,853	4,396
Iron Tablet Distribution-Postpartum	3,384	2,441	3,066	3,353	3,199
Iron Tablet Distribution-Repeated	25,209	17,049	15,593	17,282	17,283
Mothers Group Attend	23,459	14,491	15,576	20,799	22,622
Postnatal Checkup	4,294	2,758	2,920	3,775	4,048
Timely Introduction of Complementary Feeding	23,784	21,858	19,402	20,252	18,512
Vit A for Postpartum	4,358	2,810	2,514	8,342	2,411

OPD सेवा उपयोग दर(%) (७९/८० को पछाडि), दर्ता भएका ०-२ महिने शिशु (रोगी बच्चा) बीच PSBI को प्रतिशत(%), अपेक्षित जीवित जन्महरू बीच PSBI घटनाहरूको प्रतिशत(%), वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका ०-११ महिना नयाँ बालबालिकाहरू मध्ये कम तौल भएका प्रतिशत(%), वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका १२-२३ महिना बालबालिकाहरू मध्ये कम तौल भएका प्रतिशत(%), वृद्धि अनुगमनका लागि दर्ता भएका ०-२३ महिना नयाँ बालबालिकाहरू मध्ये कम तौल भएका प्रतिशत(%), MAM घटनाहरूको डिफ्ल्टर दरको प्रतिशत(%), ANC जाँचमा HIV परीक्षण गराएका गर्भवती महिलाहरूको प्रतिशत(%), ANC प्रोत्साहन प्राप्त गर्ने महिलाहरूको प्रतिशत(%) समेत गाउँघर क्लिनिक र समुदय स्तर स्वास्थ्य कार्यक्रमको सूचकहरू र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१७

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of OPD service utilization (79/80 onwards)	72.78	60.99	72.26	108.34	123.47
% of PSBI among registered 0-2 months infant (sick baby)	7.84	5.77	10.69	6.97	5.27

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of PSBI cases among expected live births	.71	.31	.57	.52	.53
% of children 0-11 months registered for Growth Monitoring (New) who were Underweight	1.4	.9	1.4	2.1	1.9
% of children 12-23 months registered for Growth Monitoring who were Underweight	1.8	1.3	1.8	4.8	4.7
% of children aged 0-23 months registered for Growth Monitoring (New) who were Underweight	1.6	1.	1.5	3.1	2.7
% of defaulter rate of MAM cases	10.44	12.05	11.66	9.92	NA
% of pregnant women who tested for HIV at an ANC checkup	29.56	28.33	41.06	9.8	NA
% of women receiving ANC incentives	88.56	66.18	85.96	66.86	72.51
% of women receiving maternity incentives	87.41	85.66	82.39	77.39	78.33
% of pregnant women who had at least one ANC checkup	111.53	104.9	99.64	156.31	118.09
% of births attended by a health worker other than SBA and SHP	1.66	2.02	2.34	3.04	3.89
% of normal vaginal deliveries among reported deliveries	64.86	62.65	62.35	59.2	57.3
% of assisted (vacuum or forceps) deliveries	2.71	2.81	1.73	1.31	1.17
% of deliveries by caesarean section among reported deliveries	32.3	34.23	35.91	40.04	42.36
% of delivery by caesarean section	20.6	22.7	20.9	33.41	34.12
% of pregnant women who gave birth at home and used misoprostal	20.06	23.37	26.7	21.52	22.68
% of women who received a PNC within 24 hours of delivery	58.13	60.4	53.38	69.19	67.12
% of postpartum mother who received 45 days supply of iron folic acid suppliment	35.93	39.39	45.84	59.46	78.76
Met need for emergency obstetric care	35.12	38.11	36.37	43.67	38.08
Number of women treated for haemorrhage	890.	969.	944.	1022.	1061.
Number of women treated for Antepartum Haemorrhage (APH)	80.	96.	90.	78.	118.
Number of women treated for Postpartum Haemorrhage (PPH)	810.	873.	854.	944.	943.
Number of women treated for Ectopic pregnancy	186.	214.	274.	241.	303.
Number of women treated for prolonged/ obstructed labor	935.	1367.	1303.	1245.	1053.
Number of women treated for ruptured uterus	56.	49.	40.	35.	35.
Number of women treated for Pre-eclampsia	148.	122.	160.	160.	183.
Number of women treated for Eclampsia	210.	182.	200.	198.	220.
Number of women treated for retained Placenta	684.	739.	530.	580.	451.
Number of women treated for Puerperal Sepsis	99.	117.	95.	146.	100.
Percentage of women who received a 180 day supply of Iron Folic Acid during pregnancy	35.19	35.59	36.54	52.29	60.
Number of women treated for abortion complications	488.	597.	795.	880.	644.
Number of reported maternal deaths at health facility	29.	31.	31.	21.	22.
% of newborns with low birth weight (<2.5KG)	14.25	15.96	13.5	15.48	14.68
% of neonates with birth asphyxia	1.27	1.09	.86	.97	.88
% of neonates with conginital anomalies	.04	.05	.02	.08	.06
% of newborns who had CHX applied immediately after birth	74.47	78.62	87.21	81.26	81.95
Percentage of pregnant women who received anthelmintics	54.11	54.72	56.4	71.63	75.41

६.९ औलो, कालाजार, कुष्ठरोग, क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम:

औलो रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

रगत स्लाइड सङ्कलन - ACD (एसीडी), रगत स्लाइड सङ्कलन - PCD (पीसीडी) पुष्टि गरिएका जटिलतारहित केसहरू, निदान तथा नतिजा - दुबै (Microscopy र RDT) सकारात्मक नतिजा, निदान तथा नतिजा - दुबै

(Microscopy र RDT) परीक्षण गरिएका, निदान तथा नतिजा - केवल माइक्रोस्कोपी (अधिकारीक सूक्ष्मदर्शी) द्वारा परीक्षण गरिएका लगायत औलो निवारण कार्यक्रमको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षको परिवार नियोजन कार्यक्रममा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१८

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Blood Slide Collection-ACD	660	791	124	2,879	7,827
Blood Slide Collection-PCD	31,790	15,189	20,864	37,973	31,375
Confirmed Uncomplicated Cases	19	5	3	13	11
Diagnosis & Result-Both (M+R) +ve Result	7	4	2	5	11
Diagnosis & Result-Both (M+R)-Examined	3,423	2,521	2,401	3,167	4,238
Diagnosis & Result-Microscopy only-Examined	11,184	2,375	3,739	5,315	4,101
Diagnosis & Result-RDT Only +ve Result	9	1	1	9	3
Diagnosis & Result-RDT Only-Examined	17,843	11,088	14,856	32,386	31,475
Treatment-Confirmed Uncomplicated	19	5	3	2	
Treatment-Total Cases	19	5	3	14	14
Type-Plasmodium Vivax-Imported	13	5	3	8	4

मलेरिया परीक्षण सकारात्मकता दर/स्लाइड सकारात्मकता दर, मलेरियाका सकारात्मक घटनाहरूमा आयातित घटनाहरूको प्रतिशत, कुल मलेरिया सकारात्मक घटनाहरू, कुल मलेरिया स्लाइड सङ्कलन (%) समेत औलो निवारण कार्यक्रमको सूचकहरू र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१९

Indicators of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Malaria test positivity rate /slide positivity rate	06	03	.01	.03	04
Percentage of imported cases among positive cases of malaria	94.74	100	100.	100	118.18
Total Malaria positive Cases	19	5	3	14	14
Total malaria Slide collection	32450	15980	20988	40852	39202
Total malaria cases (sum of classification)	19	5	3	14	11
Total malaria positive (sum of test methods)	19	5	3	14	14
Total malaria slide examination	32450	15984	20996	40868	39814

कालाजार नियन्त्रण कार्यक्रम:

स्वदेशी-वाह्य जिल्ला-निदान विधि-RK - 39, स्वदेशी-वाह्य जिल्ला-उपचार गरिएको L,A/M द्वारा, स्वदेशी-वाह्य जिल्ला-उपचार गरिएको L,A/M द्वारा, स्वदेशी-जिल्लाभित्र-निदान विधि-RK-39 आदि कालाजार नियन्त्रण कार्यक्रमको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२०

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Patient Type-Indigenous-Outside District-Method of Diagnosis-RK-39	9	8	5	3	13
Patient Type-Indigenous-Outside District-Treated with L,A/M	5	7	5	3	66
Patient Type-Indigenous-within District-Method of Diagnosis-RK-39	47	49	37	215	752
Patient Type-Indigenous-within District-Treated with L,A/M	11	37	15	9	44
Patient Type-Indigenous-within District-Treated with Other	2	2	0	0	56
Kala-azar Control Program-Patient Type	69	52	46	13	48

जोखिममा रहेका जिल्लाहरूमा प्रत्येक १०,००० जनसंख्यामा लसिका फाइलेरियासिसको प्रादुर्भाव र जोखिममा रहेका जिल्लाहरूमा कालाजारका घटनाहरूको संख्या रहेका कालाजार नियन्त्रण कार्यक्रमको सूचकहरू र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२१

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Prevalence of lymphatic filariasis in at risk districts per 10,000 population	.11	.26	.07	.05	.12
Number of kala-azar cases in at risk districts	69.	52.	46.	13.	48.

कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रम:

पछिल्लो महिना समाप्तिमा रोगी-बहु बैसिलरी, पछिल्लो महिना समाप्तिमा रोगी-थप बैसिलरी, नयाँ घटनाहरूमा १४ वर्ष वा त्यसभन्दा कम उमेरका रोगी-थप बैसिलरी, नयाँ घटनाहरूमा १४ वर्ष वा त्यसभन्दा कम उमेरका रोगी-बहु बैसिलरी, यस महिनाको अन्त्यमा १४ वर्ष वा त्यसभन्दा कम उमेरका रोगी-बहु बैसिलरी आदि कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रमको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२२

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Patient at the End of last Month-Multi Bacillary	3,556	3,161	3,443	3,720	4,390
Patient at the End of last Month-Pauci Bacillary	908	590	740	666	808
Patient ≤ 14 Years Among New Cases-Pauci Bacillary	19	8	6	3	7
Patient ≤ 14 Years Patients among New Cases-Multi Bacillary	15	12	3	17	11
Patient ≤14 Years at the End of this Month-Multi Bacillary	103	24	20	79	96
Patient ≤14 Years at the end of this Month-Pauci Bacillary	53	18	12	5	6
Smear +ve Cases Among Smear Examined-Pauci Bacillary	7	1	1	3	1
Smear +ve Cases among Smear Examined-Multi Bacillary	66	55	52	90	114
Smear examined Cases Among New Cases-Multi Bacillary	82	117	82	176	220
Smear examined Cases among New Cases-Pauci Bacillary	38	23	14	40	21
Total Additions-New Cases Never Registered earlier-Multi Bacillary	255	268	224	349	366
Total Additions-New Cases Never registered earlier-Pauci Bacillary	105	74	71	78	78
Total Additions-Relapsed Cases-Multi Bacillary	10	4	5	8	7
Total Additions-Retreatment Cases -Multi Bacillary	7	3	5	5	6

कुष्ठरोगका नयाँ केसहरू पत्ता लगाउने दर, ग्रेड-२ अपाङ्गता सहित देखापरेका नयाँ कुष्ठरोग केसहरूको प्रतिशत, बहु जीवाणुयुक्त (MB) नयाँ कुष्ठरोग केसहरूको प्रतिशत, नयाँ पत्ता लागेका केसहरूमा महिलाहरूको अनुपात, नयाँ केसहरूमा ०-१४ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको अनुपात, प्रति १०,००० जनसंख्यामा कुष्ठरोगको घटना दर समेत औलो निवारण कार्यक्रमको सूचकहरू र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२३

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
New case detection rate of leprosy	7.38	6.93	5.94	8.55	8.8
Percentage of new leprosy cases presenting with a grade-2-disability	0	0	0	8.67	13.06
Percentage of new leprosy cases that are MB	70.83	78.36	75.93	81.73	82.43

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Proportion of female cases among new cases detected	45	45	41	41	37
Proportion of children (0-14 years) among new cases detected	9.44	5.83	3.05	4.68	4.05
Incidence of leprosy per 10,000 population	.74	.69	.59	.85	.88
Patient at the end of this month-Multi Bacillary (Female)	1468	1312	1269	1440	1561
Patient at the end of this month-Multi Bacillary (Male)	2127	1857	2158	2398	2852
Patient at the end of this month-Pauci Bacillary (Female)	508	317	392	347	401
Patient at the end of this month-Pauci Bacillary (Male)	403	294	347	331	404
Total registered in this month-Multi Bacillary (Female)	1570	1430	1372	1538	1703
Total registered in this month-Multi Bacillary (Male)	2291	2021	2316	2557	3080
Total registered in this month-Pauci Bacillary (Female)	579	349	439	381	450
Total treated in this month-Pauci Bacillary (Male)	452	320	373	367	443
Percentage of PB and MB cases who started treatment but defaulted	.46	.17	.27	.27	.21
Percentage of leprosy cases released from treatment (RFT)	6.74	7.67	6.83	5.4	6.61
Percentage of relapse cases of leprosy	.25	.1	.11	.19	.12
Prevalence of leprosy per 10,000 population	.74	.69	.59	.85	.88
Proportion of defaulted leprosy cases who started treatment	5.14	1.9	3.79	2.87	2.54
Total Leprosy New cases	360	342	295	427	444

क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम:

नयाँ जम्मा क्षयरोगी बिरामी, रोग फेरि बल्झिएको क्षयरोगी बिरामी, अन्य क्षयरोगी बिरामी, फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (नयाँ), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (बाहिरी बिरामी सेवा), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (रोग फेरि बल्झिएको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (उपचार र पछिल्लो फलोअप), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (उपचार र जीवनरक्षक पछिल्लो निगरानी), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी बिरामी (पहिले नै फोक्सोको क्षयरोग भइसकेको बिरामीमा अहिले फोक्सोबाहिर क्षयरोग देखिएको), प्रयोगशाला परीक्षणबाट जीवाणु (ब्याक्टेरियोलोजिकल) रूपमा पुष्टि गरिएको फोक्सोको क्षयरोग (नयाँ), प्रयोगशाला परीक्षणबाट जीवाणु (ब्याक्टेरियोलोजिकल) रूपमा पुष्टि गरिएको फोक्सोको क्षयरोग (बाहिरी बिरामी सेवा) आदि क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२४

Raw Data of New Registered Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Age group-All New	3,746	3,459	3,602	4,025	4,152
Age group-All Relapse	220	218	217	288	308
Age group-Others		39	72	106	122
Case Registration-EP (New)	1,415	1,221	1,168	1,256	1,271
Case Registration-EP (OPT)	14	12	12	10	8
Case Registration-EP (Relapse)	18	19	22	25	31
Case Registration-EP (TAF)			1	3	3
Case Registration-EP (TALF)	4	1	3	3	13

Raw Data of New Registered Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Case Registration-EP (UPTH)	2	2	1	3	0
Case Registration-PBC (New)	1,995	1,748	2,017	2,226	2,322
Case Registration-PBC (OPT)	12	13	4	8	11
Case Registration-PBC (Relapse)	182	187	182	237	256
Case Registration-PBC (TAF)	19	15	17	25	25
Case Registration-PBC (TALF)	21	13	24	39	46
Case Registration-PBC (UPTH)		3	6	5	3
Case Registration-PCD (New)	440	489	442	547	555
Case Registration-PCD (OPT)	5	5	1	1	6
Case Registration-PCD (Relapse)	15	14	21	28	22
Case Registration-PCD (TALF)	1	1	2	5	5
Case Registration-PCD (UPTH)	1		3	1	2

फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (निर्धारित उपचार पूरा गरेको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (मृत्यु भएको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (असफल भएको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (अनुगमनमा छुटेको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (मूल्यांकन नगरिएको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी नयाँ बिरामी (दर्ता भएको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी अन्य बिरामी (निर्धारित उपचार पूरा गरेको), फोक्सो बाहिरको क्षयरोगी अन्य बिरामी (मृत्यु भएको) आदि क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको उपचार परिणामको चरहरूको संख्या र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२५

Raw Data of New Treatment Outcome of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
EP New (Completed)	1,041	1,189	1,077	1,036	1,053
EP New (Died)	27	23	32	35	45
EP New (Failed)	2		1	2	5
EP New (Lost to followup)	29	28	24	43	31
EP New (Not Evaluated)	54	48	35	28	21
EP New (Registered)	1,189	1,292	1,176	1,139	1,154
EP Others (Completed)	62	18	13	16	12
EP Others (Died)	2	0	0	0	1
EP Others (Failed)	0	0	0	0	0
EP Others (Lost to follow up)	2	1	0	1	0
EP Others (Not evaluated)	4	3	0	0	1
EP Others (Registered)	70	24	11	17	14
EP Relapse (Completed)	0	12	16	22	45
EP Relapse (Died)	0	0	0	0	22
EP Relapse (Failed)	0	0	0	1	19
EP Relapse (Lost to Followup)	0	0	2	0	19
EP Relapse (Not Evaluated)	0	0	0	1	19
EP Relapse (Registered)	0	13	18	23	42
PBC New (Completed)	0	130	157	165	144

Raw Data of New Treatment Outcome of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
PBC New (Cured)	2	1,076	1,412	1,656	1,787
PBC New (Died)	0	51	55	85	89
PBC New (Failed)	0	13	15	31	25
PBC New (Lost to Followup)	0	57	59	85	86
PBC New (Not Evaluated)	0	33	39	31	38
PBC New (Registered)	10	1,398	1,732	2,023	2,179
PBC Relapse (Completed)	0	10	16	9	17
PBC Relapse (Cured)	0	96	131	143	178
PBC Relapse (Died)	0	7	8	8	14
PBC Relapse (Failed)	0	2	1	6	4
PBC Relapse (Lost to Followup)	0	6	7	9	11
PBC Relapse (Not Evaluated)	0	5	7	2	4
PBC Relapse (Registered)	1	130	173	179	230
PBC TAF (Completed)	0	1	1	1	0
PBC TAF (Cured)	0	7	8	11	18
PBC TAF (Died)	0	1	0	2	1
PBC TAF (Failed)	0	1	1	1	4

क्षयरोगका सबै प्रकारका विरामीहरूको सूचना दर, अनुगमनबाट छुटेका विरामीहरूको दर (%), क्षयरोगका कारण मृत्यु दर (%), उपचार सफलताको दर, क्षयरोगको स्लाइड परीक्षण सकारात्मक दर, सम्पर्क अन्वेषणबाट सूचित गरिएका विरामीहरूको प्रतिशत, समुदायबाट सिफारिस गरिएका सूचित विरामीहरूको प्रतिशत, निजी क्षेत्रबाट सिफारिस गरिएका सूचित विरामीहरूको प्रतिशत, आफैले सिफारिस गरेका (आफै पुगेर उपचार खोजेका) सूचित विरामीहरूको प्रतिशत समेत क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको सूचकहरू र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२६

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
Case notification rate (all forms of TB cases)	84.96	76.05	79.06	88.51	90.78
Loss to follow up rate (%)	2.57	3.	2.85	4.08	3.94
TB Case Fatality Rate (%)	2.68	2.88	3.07	3.72	4.68
Treatment Success Rate	86.46	89.1	90.93	90.07	89.39
Slide Positivity Rate of TB	5.44	7.8	7.94	5.62	4.73
% notified cases by contact investigation	0	2.08	2.6	3.05	2.78
% notified cases community referred	0	18.17	26.57	26.43	19.38
% notified cases private sector referred	0	29.47	38.11	38.79	41.
% notified cases self referred	0	21.24	28.89	30.57	35.86
% of 0-4 years cases	1.69	1.34	1.17	1.92	1.29
% of 15-24 years cases	16.34	18.06	16.59	14.14	14.71
% of 25-34 years cases	17.25	17.39	17.73	17.97	16.94
% of 35-44 years cases	15.76	15.36	14.68	15.32	14.95
% of 45-54 years cases	14.84	15.63	14.75	15.21	15.23
% of 5-14 years cases	3.4	2.81	3.57	3.44	3.78
% of 55-64 years cases	11.8	13.81	14.17	13.92	14.69
% of >= 65 years cases	14.62	14.88	16.48	18.08	18.55
% of ART enrollment of TB cases with HIV +ve	0	100.	93.33	86.36	96.77
% of HIV positive among total TB patient tested	0	.84	.57	.68	.78

Indicators	2076	2077	2078	2079	2080
% of HIV tested among total TB patients	0	41.33	66.55	73.64	86.87
% of child cases	5.09	4.14	4.74	5.36	5.07
% of completion TBPT among under 5 child	0	160.	189.58	203.23	97.11
% of female among notified cases	35.42	36.12	36.	35.51	34.27
% of male among notified cases	64.58	63.88	64.	64.49	65.73
% of patient quitted smoking at the end of treatment	0	60.	33.33	25.64	34.6
% of smoker among registered TB cases	0	7.48	10.6	10.05	9.53
Case notification rate (New and Relapse cases)	83.34	74.73	77.57	86.45	88.34
DRTB Treatment Success Rate	NA	NA	55.	55.	70.93
Failure rate	.12	.51	.55	1.13	1.38
GeneXpert positivity rate	1.79	14.78	13.49	12.91	13.92
No of TB cases died	45.	96.	112.	145.	200.
No of TB cases treatment completed	3177.	2144.	1564.	1434.	1549.
No. of TB cases Lost to followup	43.	100.	104.	159.	168.
Not evaluated rate	3.88	2.97	2.44	1.95	2.25
Number of TB cases identified by contact investigation	0	78.	102.	135.	127.
Number of cases registered for outcome	1,676	3,330	3,650	3,897	4,269
Number of initial lost to follow-up cases	-811.	609.	919.	997.	1456.
Total HIV test among registered cases	NA	1547.	2612.	3254.	3975.
Total HIV test-female among registered cases	NA	566.	950.	1156.	1366.
Total HIV test-male among registered cases	NA	981.	1662.	2098.	2609.
Total Registered Pre-XDR	NA	NA	9.	3.	16.
Total Registered RR/MDR (LTR)	NA	NA	26.	46.	36.
Total Registered RR/MDR (SSTR)	NA	NA	40.	35.	22.
Total Registered XDR	0	0	0	0	1.
Total TB cases completed treatment	1447.	1774.	1747.	1679.	1800.
Total TB cases cured	2.	1193.	1569.	1827.	2013.
Total TB cases failed	2.	17.	20.	44.	59.
Total TB cases not evaluated	65.	99.	89.	76.	96.
Total TB cases referred by community	NA	680.	1043.	1168.	887.
Total TB cases referred by private	NA	1103.	1496.	1714.	1876.

६.१० जनसंख्या कार्यक्रम:

परामर्श प्राप्त गरेको जनसंख्या, स्वास्थ्य संस्थाद्वारा अनुगमन गरिएका विद्यालयहरूको संख्या, सूचना केन्द्र सञ्चालन, कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिरहेका विद्यालयहरूको संख्या र प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने विद्यालयहरूको संख्या सम्बन्धी चरहरूको संख्या र पाँच वर्षमा भएगरेका प्रगति तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.२७

Raw Data of Variables	2076	2077	2078	2079	2080
Counselled Population	18,253	4,162	4,462	13,663	5,397
Number of Schools Supervised by the Health Facility	422	111	106	222	76
Operational Information Center	556	245	232	189	67
Schools Implementing this Program	1,305	622	1,048	569	131
Schools Reporting	547	229	232	334	113

खण्ड : सात

आर्थिक स्थिति

सारांश

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट सार्वजनिक आ.व.२०८०।८१ को राष्ट्रिय लेखाको प्रारम्भिक अनुमान अनुसार कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु ९ खर्ब ३ अर्ब ५ करोड हुने अनुमान छ, जुन नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको १५.८ प्रतिशत हुन आउँछ। प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान ३२.८ प्रतिशत रहेको छ भने सेवा र उद्योग क्षेत्रको योगदान क्रमशः ५०.९ प्रतिशत र १५.९ प्रतिशत रहेको छ। यस प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १३३६ अमेरिकी डलर रहेको छ। आ.व. २०८०।८१ मा कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.२१ प्रतिशत हुने अनुमान रहेको छ।

आ.व. २०८०।८१ मा कोशी प्रदेशको कुल आम्दानी रु ३२ अर्ब १५ करोड १४ लाख रहेकोमा बजेटको कुल विनियोजन ३६ अर्ब ८१ करोड ९१ लाख तथा कुल खर्च २८ अर्ब १२ करोड ७५ लाख रहेको छ।

नेपाल श्रमशक्ति सर्भेक्षण अनुसार १५ वर्ष माथिको काम गर्ने उमेर समूहको जनसंख्यामा यस प्रदेशको बेरोजगारी दर १०.२ प्रतिशत रहेको छ। यस प्रदेशमा आर्थिक गणना २०७५ अनुसार जम्मा १६८५२८ आर्थिक इकाइहरू रहेका छन् जसमा ५४४०७९ जना व्यक्तिहरू संलग्न रहेका छन्।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ११८६१४ घरपरिवार कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसायमा संलग्न रहेका छन्। परिवारका कम्तिमा एक जना सदस्यको नाममा बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएका परिवार ५५.९ प्रतिशत रहेका छन्। कोशी प्रदेशमा १० वर्ष वा बढी उमेरका ४१ लाख २७ हजार ९४ जना व्यक्तिहरूमध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या ७१ प्रतिशत र आर्थिक रूपले निस्कुरिय २८.९ प्रतिशत रहेका छन्। आर्थिक रूपमा सक्रिय २९ लाख ३२ हजार २ सय ९ जना व्यक्तिहरू मध्ये ७२.८ प्रतिशत अक्सर सक्रिय र बाँकी आर्थिक रूपले अक्सर निस्कुरिय रहेका छन्। आर्थिक रूपमा अक्सर सक्रिय जनसंख्या मध्ये ९४.८ प्रतिशत रोजगार र ५.२ प्रतिशत बेरोजगार रहेका छन्।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवार संख्या २८.२ प्रतिशत रहेका छन्। प्रदेश भरिमा सक्रिय जीवन बीमाको संख्या १,१८,३५९४ रहेको छ। कोशी प्रदेशमा जम्मा ४९१३ सहकारी दर्ता रहेकामा तिनमा १४२३५ व्यक्तिहरूले रोजगारी पाएका छन्। कोशी प्रदेशबाट आव २०८०।८१ मा नयाँ श्रम स्वीकृति लिने व्यक्तिहरूको संख्या १,६०,०६५ रहेको छ जसमा महिलाको हिस्सा १७ प्रतिशत रहेको छ।

७.१ कुल ग्राहस्थ्य उत्पादन सम्बन्धी तालिकाहरू

नोट: मूल्य परिमाणलाई दश लाखमा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७.१: कोशी प्रदेशको विभिन्न आर्थिक वर्षमा औद्योगिक वर्गीकरण (NSIC) अनुसार ग्राहस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ संशोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	
A	कृषि, वन तथा मत्स्य	१७७८५७	१८७६१०	२०८४१५	२२६३९३	२४८०६६	२६९१००	२९११९४
B	खानी तथा उत्खनन	३००५	२५७६	२५७६	२९३०	३०२५	३०२७	३१२२

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ संशोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	
C	औद्योगिक उत्पादन	४२२३०	३७८५२	४५३८९	५२५८३	५२९६१	५३७६९	५८१३२
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	६३१५	७९०३	८६०९	१२८८५	१६६१३	२०३४२	२०५१२
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुन उत्पादन सेवा	३३३१	३३९८	३५००	३५६२	३६७०	३७२४	३८४८
F	निर्माण	४३१३९	३९१६१	४०८२२	४७१५३	५१०३६	५०३५४	५२०००
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	५७००३	५३३४१	६००४३	६९४३२	६९३०१	७३१५०	८०९५०
H	यातायात तथा भण्डारण	२७४४५	२२९३४	२४९७६	३२६९३	४०५३८	४३६०७	४९२९३
I	आवास तथा भोजन	११२३२	७४८८	८७२७	१०१३१	१३७६१	१८०२९	१९६८०
J	सूचना तथा संचार	१२३९२	१२८६६	१३८२५	१४७१३	१५५०५	१६३५६	१७४२९
K	वित्त तथा बीमा	१८६४३	२२०१७	२३०४९	२६४१८	३०४४७	३००४०	३२५४०
L	घराजग्गा कारोबार	३७१२०	४०५३९	४१८७७	४४४८५	५०५३०	५३४४४	५६२७४
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	३०९२	३३४०	३५०५	३८५२	४२९०	४७२३	४९२१
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	१८०७	१९७०	२०६६	२१५६	२३४५	२५५६	२७५०
O	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा तथा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	३२८०८	४१५२८	४३१७८	५६०३८	७०५०२	७२७३८	७०९०२
P	शिक्षा	३९३५३	४५०९६	४६३७८	५२८१५	६१७८७	६७३६८	६७१२४
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	८५५८	१०३७२	११२२३	१२७५१	१५६४४	१६२७८	१७६५०
R, S, T, U	अन्य	३१६६	३७७२	४०४९	४४२५	५३७६	५९७८	६७६६
	कुल गार्हस्थ उत्पादन (GDP) (आधारभुत मुल्यमा)	५२८४९५	५४३७६२	५९२२०८	६७५४१६	७५५३९८	८०४५८४	८५५०८७
	Taxes less subsidies on products	७०७४७	७२५८४	१००९४०	११४२६९	९६७९४	१०४२४७	११५६५७
	कुल गार्हस्थ उत्पादन (GDP)	५९९२४२	६१६३४६	६९३१४८	७८९६८५	८५२१९२	९०८८३१	९७०७४३

श्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय २०८१

प्रचलित मुल्य (current price) प्रचलित मुल्य भन्नाले उल्लेख गरिएको समयमा भएको मौद्रिक मान बुझ्नुपर्दछ ।

स्थिर मुल्य (constant price) स्थिर मुल्यले उल्लेख भएको समयमा रहेको मौद्रिक मानमा मुल्यवृद्धिको असर हटाई आधार वर्ष सन् २०१०।११ अनुसारको मौद्रिक मानमा रुपान्तरण गरिएको मुल्य बुझ्नुपर्दछ ।

अन्यमा कला, मनोरन्जन तथा मनोविद (R), अन्य सेवाका क्रियाकलाप (S), रोजगारदाताका रूपमा घरायसी क्रियाकलाप तथा घर परिवारको आफ्नै प्रयोगका लागि उत्पादित वस्तु तथा सेवाहरू (T) तथा बाह्य संघसंस्थाका क्रियाकलापहरू (U) राखिएको छ ।

तालिका ७.२: कोशी प्रदेशको विभिन्न आर्थिक वर्षमा औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार गार्हस्थ्य उत्पादन (स्थिर मुल्यमा)

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
A	कृषि, वन तथा मत्स्य	१३२२९०	१३६९२०	१४०९९७	१४४४६८	१४८०५०	१५२०३७	१५५१२९
B	खानी तथा उत्खनन	१८९८	१८६१	१९४३	२११६	२१३६	२२०४	२२४८
C	औद्योगिक उत्पादन	२७२२३	२४६४३	२६८९७	२८६४४	२७९९०	२७२१५	२८०७१
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	४४४६	५५६६	५९७१	९५३७	१२०३२	१३६७४	१४९५४
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादन सेवा	२६१८	२६७१	२७०४	२७८८	२८७७	२९२७	२९५१
F	निर्माण	२८०४४	२६८००	२८४९२	३०६३८	३०४२०	२९६९६	२९९५९
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	३७०३२	३२२१९	३४२७०	३६७९०	३५२९९	३५२३१	३५८७४
H	यातायात तथा भण्डारण	१६२५९	१४२२०	१५१७२	१५८७२	१५९४७	१८०५२	१९४८३
I	आवास तथा भोजन	५७१७	३५४६	३९७५	४४६६	५२३१	६३५६	६६०१
J	सूचना तथा संचार	१३०४२	१३२८८	१३७७७	१४२८३	१४८२०	१५५२६	१६०६२
K	वित्त तथा बीमा	१०१३२	१०१७७	१०६१८	११३७९	१२३४६	१३२३०	१३८७९
L	घराजग्गा कारोबार	२१०८०	२१३८८	२१८३३	२२१२८	२२७०२	२३३५९	२३६७४
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	१८१३	१८३५	१८५६	१९१७	१९८६	२०६५	२११४
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	१०८६	१०८१	११०२	१११९	११७३	१२१७	१२५०
O	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा तथा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	१४३९०	१४५६६	१५७९३	१६४३८	१७४२१	१८२०६	१८६०५
P	शिक्षा	१८६२२	१९३४२	२००८१	२१०२३	२१८३६	२२३०१	२२८३३
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	४४४५	४७९९	५०२६	५३७९	५७२७	६०३२	६२६०
R, S, T, U	अन्य	१७१४	१७६६	१८२२	१९०४	२०१२	२०९४	२१५७
	कृषि वन तथा मत्स्य	१३२२९०	१३६९२०	१४०९९७	१४४४६८	१४८०५०	१५२०३७	१५५१२९
	गैरकृषि	२०९५६१	१९९६८८	२११३३३	२२६४२१	२३१९५५	२३९३८५	२४६९७४
	Gross Domestic Product (GDP) at basic prices	३४१८५१	३३६६०८	३५२३३०	३७०८८९	३८०००५	३९१४२२	४०२१०३
	Taxes less subsidies on products	३१५७३	३६९२१	४००५७	४३४८६	४३३४०	४५९४०	४९८७३
	Gross Domestic Product (GDP)	३७३४२४	३७३५२९	३९२३८७	४१४३७५	४२३३४६	४३७३६१	४५१९७६

**तालिका ७.३: औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार नेपालको जम्मा कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कोशी प्रदेशको अंश
(प्रचलित मुल्यमा)**

यस तालिकामा नेपालको कुल गार्हस्थ उत्पादन मध्ये औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कृषि, खानी आदिमा कोशी प्रदेशको हिस्साको प्रतिशत उल्लेख गरिएको छ ।

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शंसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
A	कृषि, वन तथा मत्स्य	२१.४	२१.८	२१.७	२१.८	२१.७	२१.६	२१.५
B	खानी तथा उत्खनन	१३.७	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६
C	औद्योगिक उत्पादन	२२.०	२१.८	२१.९	२१.९	२१.७	२१.६	२१.७
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	१८.७	१९.६	२०.५	२०.०	२१.६	२२.२	२२.०
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादन सेवा	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९
F	निर्माण	१८.४	१८.३	१८.३	१८.३	१८.५	१८.५	१८.५
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	१०.५	१०.४	१०.४	१०.४	१०.४	१०.३	१०.३
H	यातायात तथा भण्डारण	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७
I	आवास तथा भोजन	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८
J	सूचना तथा संचार	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७
K	वित्त तथा बीमा	९.०	९.१	९.१	९.१	९.१	९.१	९.१
L	घराजग्गा कारोवार	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१
O	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा तथा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	१५.०	१५.०	१५.०	१५.०	१५.१	१५.१	१५.१
P	शिक्षा	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.८
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२
R, S, T, U	अन्य	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.६
	समग्र	१५.८	१५.९	१५.९	१५.९	१५.९	१५.९	१५.९

श्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय २०८१

**तालिका ७.४ : कोशी प्रदेशको जम्मा गार्हस्थ उत्पादनमा औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको हिस्साको वितरण
(प्रचलित मुल्यमा)**

यस तालिकामा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादन मध्ये औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कृषि, खानी आदिको प्रतिशत उल्लेख गरिएको छ ।

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
A	कृषि, वन तथा मत्स्य	३३.७	३५	३५.२	३३.५	३२.८	३३.४	३४.१
B	खानी तथा उत्खनन	०.६	०.५	०.४	०.४	०.४	०.४	०.४
C	औद्योगिक उत्पादन	८.०	७.०	७.७	७.८	७.०	६.७	६.८
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	१.२	१.५	१.५	१.९	२.२	२.५	२.४
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुनउत्पादन सेवा	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५	०.५
F	निर्माण	८.२	७.२	६.९	७.०	६.८	६.३	६.१
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	१०.८	९.८	१०.१	१०.३	९.२	९.१	९.५
H	यातायात तथा भण्डारण	५.२	४.२	४.२	४.८	५.४	५.४	५.८
I	आवास तथा भोजन	२.१	१.४	१.५	१.५	१.८	२.२	२.३
J	सूचना तथा संचार	२.३	२.४	२.३	२.२	२.१	२.०	२.०
K	वित्त तथा बीमा	३.५	४.०	३.९	३.९	४.०	३.७	३.८
L	घराजग्गा कारोवार	७.०	७.५	७.१	६.६	६.७	६.६	६.६
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	०.३	०.४	०.३	०.३	०.३	०.३	०.३
O	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा तथा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	६.२	७.६	७.३	८.३	९.३	९.०	८.३
P	शिक्षा	७.४	८.३	७.८	७.८	८.२	८.४	७.८
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१.६	१.९	१.९	१.९	२.१	२.०	२.१
R, S,T,U	अन्य	०.६	०.७	०.७	०.७	०.७	०.७	०.८
	जम्मा	१००.०	१००	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

श्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय २०८१

तालिका ७.५: कोशी प्रदेशको विभिन्न आर्थिक वर्षमा औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
A	कृषि, वन तथा मत्स्य	६.१५	३.५०	२.९८	२.४६	२.४८	२.६९	२.०३
B	खानी तथा उत्खनन	१७.८३	-१.९६	४.४०	८.९२	०.९५	३.१९	२.०१
C	औद्योगिक उत्पादन	७.०४	-९.४८	९.१५	६.५०	-२.२८	-२.७७	३.१४
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	१८.७१	२५.२१	७.२७	५९.७१	२६.१६	१३.६५	९.३६
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुनउत्पादन सेवा	१.५३	२.०१	१.२४	३.११	३.१९	१.७५	०.८०
F	निर्माण	७.५५	-४.४४	६.३२	७.५३	-०.७१	-२.३८	०.८८

समूह (NSIC)	औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
		२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	१०.५१	-१३.००	६.३७	७.३५	-४.०५	-०.१९	१.८२
H	यातायात तथा भण्डारण	१०.३५	-१२.५४	६.७०	४.६१	०.४८	१३.२०	७.९३
I	आवास तथा भोजन	१०.००	-३७.९७	१२.०९	१२.३४	१७.१४	२१.५०	३.८५
J	सूचना तथा संचार	७.४४	१.८८	३.६८	३.६८	३.७६	४.७७	३.४५
K	वित्त तथा बीमा	७.७४	०.४५	४.३३	७.१६	८.५०	७.१६	४.९१
L	घराजग्गा कारोबार	३.१७	१.४६	२.०८	१.३५	२.५९	२.८९	१.३५
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	६.५९	१.१९	१.१७	३.२९	३.६१	३.९६	२.३८
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	८.३७	-०.४४	१.९६	१.५४	४.८०	३.७६	२.७६
O	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा तथा अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	५.१२	१.२३	८.४२	४.०८	५.९८	४.५०	२.१९
P	शिक्षा	५.५१	३.८६	३.८२	४.६९	३.८७	२.१३	२.३८
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	६.३०	६.१६	६.४९	७.०३	६.४७	५.३२	३.७८
R, S, T, U	अन्य	५.५२	३.०२	३.१८	४.४९	५.६७	४.०६	३.०५
	समग्र वृद्धिदर (Basic price) मा	७.०५	-१.५३	४.६७	५.२७	२.४६	३.००	२.७३
	समग्र वृद्धिदर (Purchaser price) मा	७.२३	०.०३	५.०५	५.६०	२.१६	३.३१	३.३४

श्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय २०८१

तालिका ७.६: कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृहत औद्योगिक समूह अनुसार विवरण

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
	२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभूत मुल्यमा तथा रु दश लाखमा	५२८४९५	५४३७६२	५९२२०८	६७५४१६	७५५३९८	८०४५८४	८५५०८७
प्राथमिक क्षेत्र	१८०८६२	१९०१८६	२१०९९२	२२९३२३	२५१०९१	२७२१२७	२९४३१६
द्वितीय क्षेत्र	९५०१४	८८३१४	९८३२०	११६१८३	१२४२८०	१२८१८९	१३४४९२
तृतीय क्षेत्र	२५२६२०	२६५२६३	२८२८९७	३२९९०९	३८००२६	४०४२६८	४२६२७८
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभूत मुल्यमा स्थिर मुल्य तथा रु दश लाखमा	३४१८५१	३३६६०८	३५२३३०	३७०८८९	३८०००५	३९१४२२	४०२१०३
प्राथमिक क्षेत्र	१३४१८८	१३८७८१	१४२९४०	१४६५८४	१५०१८६	१५४२४१	१५७३७७
द्वितीय क्षेत्र	६२३३१	५९६८०	६४०६४	७९६०७	७३३१८	७३५१२	७५९३४
तृतीय क्षेत्र	१४५३३२	१३८१४८	१४५३२६	१५२६९८	१५६५०१	१६३६६९	१६८७९२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)							

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ शसोधित	२०८१/८२ प्रारम्भिक
	२०१८/१९	२०१९/२०	२०२०/२१	२०२१/२२	२०२२/२३	२०२३/२४	२०२४/२५
प्राथमिक क्षेत्र	६.३	३.४	३.०	२.५	२.५	२.७	२.०
द्वितीय क्षेत्र	७.८	-४.३	७.३	११.८	२.४	०.३	३.३
तृतीय क्षेत्र	७.४	-४.९	५.२	५.१	२.५	४.६	३.१
Implicit GDP Deflator							
प्राथमिक क्षेत्र	१३४.८	१३७.०	१४७.६	१५६.४	१६७.२	१७६.४	१८७.०
द्वितीय क्षेत्र	१५२.४	१४८.०	१५३.५	१६२.३	१६९.५	१७४.४	१७७.१
तृतीय क्षेत्र	१७३.८	१९२.०	१९४.७	२१६.१	२४२.८	२४७.०	२५२.५
Composition of GDP (in percentage)							
प्राथमिक क्षेत्र	३४.२	३५.०	३५.६	३४.०	३३.२	३३.८	३४.४
द्वितीय क्षेत्र	१८.०	१६.२	१६.६	१७.२	१६.५	१५.९	१५.७
तृतीय क्षेत्र	४७.८	४८.८	४७.८	४८.८	५०.३	५०.२	४९.९
प्रतिव्यक्ति गार्हस्थ उत्पादन रु	१२३८१०	१२६३००	१४०८८४	१५८८९०	१७०१७२	१७९९२८	१९०५३९
प्रतिव्यक्ति गार्हस्थ उत्पादन (US\$)	१०९७	१०८६	११९५	१३१५	१३०२	१३५२	१४०१
सटहीदर (US\$: NRs)	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.०३	१३६.०४
जनसंख्या (दशलाखमा)	४.८४	४.८८	४.९२	४.९७	५.०१	५.०५	५.०९

श्रोत राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय २०८१

७.२ सरकारी वित्त स्थिति, प्रदेश संचित कोष, राजस्व संकलन तथा अनुदान प्राप्तिको कार्यक्रम कोशी प्रदेशको खर्च तथा राजस्व

- आ.व.२०८०/८१ मा राजस्व, अनुदान र आ.व.को सुरुवातको मौज्दात गरी कोशी प्रदेश सरकारको संचित कोषमा रु.३२ अर्ब १५ करोड १४ लाख रकम नगद प्राप्त भएको छ भने वैदेशिक अनुदानको सोभै भुक्तानी रु.१० करोड ३७ लाख सहित रु.३२ अर्ब २५ करोड ५१ लाख (कुल अनुमानको तुलनामा ९१ प्रतिशत) आम्दानी भएको छ ।
- संघबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान कटौती भएको र सशर्त तथा सम्पूरक अनुदान समेत न्यून भएको कारण आ.व.२०८०/८१ मा प्रदेश सरकारको आम्दानी अधिल्लो आ.व.को तुलनामा ८.४ प्रतिशतले सङ्कुचन भएको छ ।
- आ.व.२०८०/८१ प्रदेश संचित कोषबाट रु.२७ अर्ब ९२ करोड ३८ लाख र वैदेशिक अनुदानको सोभै भुक्तानीबाट रु.१० करोड २७ लाख समेत गरी जम्मा रु.२८ अर्ब २ करोड ७५ लाख (विनियोजनको तुलनामा ७६.१ प्रतिशत) खर्च भएको छ ।
- आ.व.२०८०/८१ को कुल खर्च मध्ये चालु खर्च रु.८ अर्ब ३७ करोड ६४ लाख (६९.२%), पूँजीगत खर्च रु.१६ अर्ब ३४ करोड ८३ लाख (७८.३%) र स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणको खर्च रु.३ अर्ब ३० करोड २८ लाख (८६.४%) रहेको छ ।

- अघिल्लो आ.व.२०७९/८० को तुलनामा आ.व.२०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको कुल खर्चमा ८.९ प्रतिशतले कमी भएको छ। आ.व.२०७९/८० मा प्रदेशको कुल खर्च रु.३० अर्ब ७५ करोड ७७ लाख रहेको थियो।
- आ.व.२०७९/८० को तुलनामा आ.व.२०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको पूँजीगत खर्च ९.७ प्रतिशत र चालु खर्च ७.९ प्रतिशत कम भएको छ।

प्रदेश सञ्चित कोषको अवस्था

- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट तयार भएको कोशी प्रदेश सरकारको आ.व.२०८०/८१ को एकीकृत वित्तीय विवरण (प्रारम्भिक) अनुसार प्रदेश सञ्चित कोषमा आर्थिक वर्षको अन्त्यको मौज्जात रु.४ अर्ब २२ करोड ७६ लाख रहेको छ।
- प्रदेश सञ्चित कोषमा रहेको मौज्जात मध्ये आ.व.२०७९/८० मा संघीय सरकारबाट प्राप्त भएको सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको रु.१ अर्ब ९६ करोड रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता दाखिल गर्नुपर्ने प्रारम्भिक विवरण रहेको छ।

राजस्व संकलन तथा अनुदान

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ३६ अर्ब ७४ करोड ३५ लाखको बजेटमा रु. १६ अर्ब २२ करोड ५९ लाख राजस्व सङ्कलन हुने अनुमान गरिएको थियो। संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानमा रु.१६ अर्ब २६ करोड ७५ लाख प्राप्त हुने बजेट सीमा प्राप्त भएको थियो। नगद मौज्जात रु.४ अर्ब २५ करोड १ लाख बचत हुने अनुमान गरिएको थियो। यस अवधिमा विभिन्न शीर्षकहरूमा संकलन भएको राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको तुलनात्मक विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७.७: सङ्कलन तथा अनुदान प्राप्तिको अवस्था

(रकम रु.लाखमा)

क्र. सं.	शीर्षक	आ.व. २०७९/८०			आ.व.२०८०/८१			वृद्धि दर
		लक्ष्य	प्राप्ति	प्रतिशत	लक्ष्य	प्राप्ति	प्रतिशत	
१.	आन्तरिक राजस्व	४९८४५	३८१५३	५.७६	४५७७८	४१६४२	०.९१	१.९
२.	संघीय राजस्व बाँडफाँट	११८८२४	८४०४८	७७.०	११६४८१	९२५५३	९.८५	१.१०
३.	नगद मौज्जात	३५१५५	७१६४८	८.२०३	४२५०१	५१९७५	३.१२२	-२७.५
	प्रदेश सरकार स्रोत जम्मा (क)	२०३८२४	१९३८४९	१.९५	२०४७६०	१८६१७०	९.९०	-४.०
४.	समानिकरण अनुदान	९००८२	७८८२२	८५.७	८७८३८	६५०९७	१.७४	-१७.४
५.	सशर्त अनुदान	८६९५९	६५०८८	८.७४	५८४३२	५५३४७	७.९४	-१५.०
६.	समपूरक अनुदान	९२००	९२००	१००.०	७३००	७३००	०.१००	-२०.७
७.	विशेष अनुदान	४७५०	४७५०	१००.०	७६००	७६००	०.१००	०.६०
८.	वैदेशिक अनुदान (सोभै भुक्तानी)	२५६८	३७८	७.१४	१५०५	१०३७	९.६८	२.१७४
	संघ/वैदेशिक अनुदान जम्मा (ख)	१९३५५९	१५८२३८	८.८१	१६२६७५	१३६३८१	८.८३	-१३.८
	कुल जम्मा (क+ख)	३२४६९२	३५२०८७	४.१०८	३६७४३५	३२२५५१	८.८७	-८.४

(स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय)

माथिको तालिका अनुसार यस आर्थिक वर्षमा राजस्व, अनुदान तथा नगद मौज्दात समेतबाट जम्मा रु.३२ अर्ब २५ करोड ५१ लाख संकलन एवम् प्राप्त भएको छ । स्थानीय तहबाट बाँडफाँट भई प्राप्त हुने समेत प्रदेशको आन्तरिक राजस्व र संघीय राजस्व बाँडफाँटमा अधिल्लो वर्षको तुलनामा आ.व.२०८०/८१ मा वृद्धि भएको छ भने संघ अनुदान प्राप्तमा १३.८ प्रतिशतले कमी भएको छ । संघ वित्तीय समानीकरण अनुदानको २५.९ प्रतिशत (रु.२ अर्ब २७ करोड ४१ लाख) कटौती भई ७४.१ प्रतिशत मात्र प्राप्त भएको छ । लक्ष्य अनुसार अनुदान निकास नहुँदा कार्यान्वयन भई भुक्तानी दिनुपर्ने कार्यको लागि स्रोत अपुग हुँदा समग्र विकास र सेवा प्रवाहमा असर पर्ने हुँदा वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकम कटौती नगर्न नेपाल सरकारसँग पहल गर्न आवश्यक रहेको छ ।

प्रदेशको आन्तरिक राजस्वको दायरा सीमित रहेको हुँदा प्रदेशको खर्चको आवश्यकता र कार्यक्षेत्र अनुसार स्रोत परिचालनका लागि प्रदेशलाई प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँट र वित्तीय समानीकरण अनुदानको हिस्सा बढाउनका लागि नीतिगत रूपमा पहल गर्न आवश्यक रहेको छ । साथै प्रदेशको अधिकारक्षेत्र अन्तरगत पर्ने कृषि आयमा कर संकलनको लागि समेत कानूनी एवम् प्रशासनिक व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका ७.८: प्रदेशको आन्तरिक राजस्वको शीर्षकगत विश्लेषण

(रकम रु. लाखमा)

क्र.सं.	विवरण	आ.व. ७९/८० को प्राप्त	आ.व.२०८०/८१ को			वृद्धि%
			लक्ष्य	प्राप्ति	प्रगति %	
१.	सवारी साधन कर बाँडफाँड	११९४६	१३५००	१३८९३	९.१०२	३.१६
२.	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर बाँडफाँड	१०२५३	१४५००	१२५६९	७.८६	६.२२
३.	ढुङ्गा, गिट्टी,वालुवा विक्री शुल्क बाँडफाँड	१५२७	२०००	२५०१	१.१२५	८.६३
४.	मनोरञ्जन कर र विज्ञापन कर बाँडफाँड	६५	६०	९५	३.१५८	२.४६
५.	चालक अनुमतिपत्र, सवारी दर्ता दस्तुर	६१८४	७३००	५२५५	०.७२	-१५.०
६.	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	६५४	९००	८५५	०.९५	७.३०
७.	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	८३१	११००	८६६	७.७८	२.४
८.	प्रशासनिक सेवा शुल्क, दस्तुर	११५२	१८७८	१००९	७.५३	-१२.४
९.	दण्ड जरिवाना र जफत, विविध राजस्व	१४२	६३	३७५	२.५९५	१.१६४
१०.	वस्तु तथा सेवा विक्रीबाट प्राप्त आय	५६१	६७७	१०२४	३.१५१	५.८२
११.	अनुदान/निकास फिर्ता, बेरूजु असुली	४८४०	३८००	३२००	२.८४	-३३.९
जम्मा		३८१५३	४५७७८	४१६४२	०.९१	१.९

स्रोत प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

माथिको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा चालक अनुमतिपत्र, सवारी दर्ता दस्तुर, प्रशासनिक सेवा शुल्क र अनुदान तथा निकास फिर्ता शीर्षकमा बाहेक अन्य राजस्व संकलन अधिल्लो आ.व.को तुलनामा वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्षको तुलनामा आ.व.२०८०/८१ मा प्रदेशको आन्तरिक राजस्व संकलन ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । प्राकृतिक स्रोत विक्री शुल्क, मनोरञ्जन र विज्ञापन करमा स्थानीय तहले संकलन गरी बाँडफाँटबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने ४० प्रतिशत कर तथा शुल्कमा पनि वृद्धि भएको छ । चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता दस्तुर र प्रशासनिक सेवा शुल्कमा भने अधिल्लो वर्षको तुलनामा कमी भएको देखिन्छ ।

७.३ कुल वार्षिक विनियोजन र खर्चको स्थिति सम्बन्धी वितरण

आ.व.२०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको कुल बजेट रु.३६ अर्ब ७४ करोड ३५ लाख विनियोजन रहेको थियो । कुल विनियोजित बजेटमा संघीय सशर्त अनुदानमा रु.७ करोड ५६ लाख रकम थप भई कुल बजेट विनियोजन रु.३६ अर्ब ८१ करोड ९१ लाख कायम भएको छ । कोशी प्रदेशको समग्र खर्चको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ७.९: कोशी प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को विनियोजन र खर्च

रकम रु.लाखमा

शीर्षक	कुल विनियोजन	कुल विनियोजन सँगको अनुपात	कुल खर्च	कुल खर्चसँगको अनुपात	विनियोजनको तुलनामा खर्च
चालु खर्च	१२१०८९	९.३२%	८३७६४	९.२९%	२.६९%
पूँजीगत खर्च	२०८७५५	७.५६%	१६३४८३	३.५८%	३.७८%
स्थानीय तह अनुदान	३८२४७	४.१०%	३३०२८	८.११%	४.८६%
वित्तीय व्यवस्था	१००	०३.०%	०	-	-
जम्मा	३६८१९१	%०.१००	२८०२७५	%०.१००	%१.७६

स्रोत:-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

तालिका अनुसार प्रदेशको कुल विनियोजनको तुलनामा ७६.१ प्रतिशत खर्च भएको छ। आ.व.२०७९/८० मा संघबाट प्रदेशमा प्राप्त सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदान खर्च नभएको रु.१ अर्ब ५६ करोड ७ लाख रकम आ.व.२०८०/८१ मा संघीय संचित कोषमा फिर्ता गरिएको रकम समेत चालु खर्चमा समावेश रहेको छ ।

राजस्व संकलनमा संकुचन आएको, संघीय अनुदान समेत कटौती भएको र दायित्व सिर्जना भएका निर्माणाधीन आयोजनाको भुक्तानी गर्न माग गरे अनुसार संघबाट थप बजेट समेत प्राप्त नभएको हुँदा सबै आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न एवम् सिर्जित दायित्व भुक्तानी गर्न नसक्दा लक्ष्य अनुसार खर्च हुन नसकेको देखिन्छ।

शीर्षकगत खर्चको स्थिति

प्रदेश सरकारको आय व्ययको विवरणमा प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार चालु र पूँजीगत तर्फ खर्च शीर्षकगत रूपमा भएको खर्चको तुलनात्मक विश्लेषण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७.१०: चालु खर्चको शीर्षकगत विश्लेषण

रकम रु.लाखमा

क्र. सं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७९/८० को खर्च रकम	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ खर्च रकम	वृद्धि प्रतिशत
१	तलव भत्ता तथा पारिश्रमिक	२२११९	२१०३१	-५%
२	मसलन्द, कार्यालय सञ्चालन र महशुल	६७६७	७२२६	७%
३	सेवा परामर्श तथा करार सेवा शुल्क	६४३९	६०५५	-६%
४	तालिम तथा गोष्ठी खर्च	२३२१	२२२६	-४%
५	कार्यक्रम खर्च	१९६३६	१७८९७	-९%
६	अनुगमन, मूल्याङ्कन खर्च	१०५४	९६९	-८%

क्र. सं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७९/८० को खर्च रकम	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ खर्च रकम	वृद्धि प्रतिशत
७	भ्रमण खर्च	३४२	३५५	४%
८	विविध खर्च	९८१	१५११	५४%
१०	व्यक्ति/संस्थालाई चालु र पूँजीगत अनुदान	६९४४	४८६१	-३०%
११	सरकारी निकाय समिति र बोर्डलाई अनुदान	५०७५	२५६५	-४९%
१२	सामाजिक सुरक्षा र अन्य सामाजिक सहायता	१५४१	६५१	-५८%
१३	छात्रवृत्ति	२४२	२९	-८८%
१४	राहत, उद्धार, औषधि खरिद खर्च	११३९	१६१२	४२%
१५	घर भाडा, जग्गा र अन्य भाडा	६६५	६३७	-४%
१६	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	७५१	८८८	१८%
१७	राजस्व तथा संघ अनुदान फिर्ता	१४९६८	१५२५१	२%
जम्मा चालु खर्च		९०९८४	८३७६४	-८%

स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

तालिकामा चालु खर्च तर्फको शीर्षकगत खर्च देखाइएको छ। मसलन्द तथा कार्यालय सञ्चालन खर्च, भ्रमण खर्च विविध खर्च लगायत प्रशासनिक खर्चमा र औषधि खरिद, सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मतसम्भार खर्चमा केही वृद्धि भएको देखिन्छ। आ.व. २०८०/८१ देखि कर्मचारीलाई विद्युतीय हाजिरी अनुसार प्रतिदिन रु. दुई सय खाजा खर्चको रकम विविध खर्च शीर्षकबाट भुक्तानी गरिएको हुँदा विविध खर्चमा अघिल्लो वर्षको तुलनामा वृद्धि भएको हो ।

तालिका ७.११: पूँजीगत खर्च तर्फको शीर्षकगत विश्लेषण

(रकम रु. लाखमा)

क्र. सं.	खर्च शीर्षक	आर्थिक वर्ष २०७९/८० को खर्च	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ खर्च	वृद्धि प्रतिशत
१	भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार	१७१९७	१४३७९	-१६%
२	सवारी साधन खरिद	५६८	२३२	-५९%
३	मेशिनरी औजार खरिद	३५८१	४०२२	१२%
४	फर्निचर तथा फिक्चर्स	५८९	४८६	-१८%
५	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरिद	६६	२१	-६८%
६	पूँजीगत परामर्श खर्च	५९२	८४०	४२%
७	सडक, पुल, सिँचाई, खानेपानी तथा अन्य संरचना निर्माण	१५४०५२	१४००६१	-९%
८	वन तथा वातावरण संरक्षण	४४८१	३११२	-३१%
९	सुरक्षा उपकरण प्राप्ति खर्च	०	३२९	-
जम्मा		१८११२६	१६३४८२	-१०%

स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

तालिका मा पूँजीगत खर्चतर्फको शीर्षकगत खर्चलाई अधिल्लो आर्थिक वर्षको खर्चगत शीर्षकसँग तुलनात्मक रूपमा देखाइएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० को भन्दा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को पूँजीगत खर्चको जम्मा रकममा १० प्रतिशतले कमी भएको छ। अधिल्लो वर्षको तुलनामा सवारी साधन खरिद, फर्निचर फिक्चर्स र कम्प्युटर सफ्टवेयर खर्चमा कमी भएको छ। मेशिनरी औजार खरिद र पूँजीगत परामर्शको शीर्षकमा अधिल्लो वर्ष भन्दा यस आ.व.मा बढी रकम खर्च भएको देखिन्छ।

खर्चको स्रोतगत विश्लेषण

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल खर्चको ४४.९ प्रतिशत रकम संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण भई आएको अनुदान स्रोतबाट खर्च व्यहोरिएको छ, भने राजस्व अर्थात् प्रदेश सरकारको स्रोतबाट ५७.४ प्रतिशत खर्च व्यहोरिएको छ।

तालिका ७.१२ : आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को स्रोतगत खर्चको विवरण

(रकम रु.लाखमा)

स्रोत	कायम विनियोजन		कुल खर्च		विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	
प्रदेश सरकार	२०४७६०	५५.६%	१५३२६९	५७.४%	७४.९%
संघ अनुदान	१६१९२६	४४.०%	१२५९६९	४४.९%	७७.८%
वैदेशिक अनुदान (सोभै भुक्तानी)	१५०५	०.४%	१०३७	०.४%	६८.९%
जम्मा	३६८१९१	१००%	२८०२७५	१००%	७६.१%

(स्रोत- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय)

तालिकाको स्रोतगत खर्चको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा प्रदेश सरकार स्रोत (आन्तरिक राजस्व, बाडफाँटबाट प्राप्त राजस्व र नगद मौज्दात समेत) मा विनियोजनको ७४.९ प्रतिशत खर्च भएको छ भने संघीय अनुदान तर्फ ७७.८ प्रतिशत खर्च भएको छ। संघ अनुदानको खर्चमध्ये वित्तीय समानीकरण अनुदान स्रोतको रु.७ अर्ब ५४ करोड १० लाख खर्च रहेको छ। संघबाट प्राप्त अन्य अनुदान खर्चको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७.१३: सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको स्रोतको खर्च स्थिति

(रकम रु.लाखमा)

सि.नं.	शीर्षक	बजेट अनुमान	प्राप्ति रकम	खर्च रकम	प्राप्तिको तुलनामा खर्च अनुपात
१.	सशर्त अनुदान	५९१८८	५५३४७	४०२७७	७२.८
२.	समपूरक अनुदान	७३००	७३००	५३२१	७२.९
३.	विशेष अनुदान	७६००	७६००	४९६१	६५.३
जम्मा		७४०८८	७०२४७	५०५५९	७२.०

तालिका अनुसार संघबाट प्रदेशलाई अनुदान प्राप्त हुँदा शर्त तोकिएर कार्यक्रममा विनियोजन भई आउने सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदान रु.७ अर्ब २ करोड ४७ लाख प्राप्त भएकोमा रु.५ अर्ब ५ करोड ५९ लाख (अर्थात् ७२%) खर्च भएको छ। सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको रकम जुन आयोजना तथा कार्यक्रममा प्राप्त भएको हो, सोही आयोजना तथा कार्यक्रममा मात्र खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ र यस्तो अनुदान रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र खर्च हुन नसकेमा संघीय सञ्चित कोषमा फर्ता दाखिल गर्नुपर्ने हुन्छ। आ.व.२०८०/८१

मा खर्च नभएको रु.१ अर्ब ९६ करोड ८८ लाख रकम चालु आ.व.मा संघीय सर्जित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने प्रारम्भिक विवरणबाट देखिन्छ ।

प्रदेशको आवश्यकता र प्राथमिकता अनुसार बजेट प्राप्त नहुने लगायतका विविध कारणले गर्दा संघ अनुदान तर्फको कतिपय रकम खर्च गर्न नसकी फिर्ता गर्नुपर्ने अवस्था समेत रहन गएको हो। प्रदेशमा सञ्चालित आयोजनाको सिर्जित दायित्व भुक्तानी दिन स्रोत अपुग हुने तर संघ अनुदान तर्फको रकम खर्च नभई फिर्ता गर्नुपर्ने अवस्था रहेको हुँदा प्रदेशले कार्यक्रम संशोधन वा स्रोतान्तर गरी खर्च गर्न सक्ने व्यवस्था भएमा स्रोत व्यवस्थापनमा पनि सहज हुने र प्रगतिमा पनि सुधार हुने देखिन्छ ।

मन्त्रालयगत विनियोजन र खर्चको स्थिति

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि प्रदेशका मन्त्रालय/निकायगत रूपमा कायम बजेट विनियोजन तथा खर्चको विवरण देहायअनुसार रहेको छ ।

तालिका ७.१४: मन्त्रालय/निकायको कुल विनियोजन बजेट र खर्चको विवरण (रकम रु.लाखमा)

सि.नं.	मन्त्रालय/निकाय	कायम विनियोजन रकम	खर्च रकम	प्रगति प्रतिशत
१.	प्रदेश व्यवस्थापिका सचिवालय	२५२५	२०००	७९.२%
२.	प्रदेश लोक सेवा आयोग	९३०	८३८	९०.१%
३.	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२४१	१९३	८०.१%
४.	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	५८४९	३१४१	५३.७%
५.	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	२१८७०	१६१७७	७४.०%
६.	उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१८९९८	१५०६६	७९.३%
७.	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	५६६२४	५२४६२	९२.६%
८.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	८५०३	४९६८	५८.४%
९.	पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२६०२६	१८४५५	७०.९%
१०.	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१३४९९३	९९७०७	७३.९%
११.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१३२४३	९७५५	७३.७%
१२.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३३०९३	२४२६७	७३.३%
१३.	प्रदेश योजना आयोग	४५३	२१८	४८.१%
१४.	अर्थ विविध	६५९६	०	०%
१५.	स्थानीय तह	३८२४७	३३०२८	८६.४%
	जम्मा	३६८१९१	२८०२७५	७६.१%

माथि उल्लेखित तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालयको वित्ती प्रगति सबैभन्दा बढी (९२.६%) रहेको देखिन्छ । बजेटको ठूलो हिस्सा ओगट्ने भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय अन्तरगतको खर्च ७३.९ प्रतिशत रहेको छ । अन्य मन्त्रालय तथा निकायहरूको प्रगति तुलनात्मक रूपमा सन्तोषजनक रहेको छ ।

विभिन्न आर्थिक वर्षमा बजेट र खर्चको विवरण

कोशी प्रदेशको विगत छवटा आर्थिक वर्षको बजेटमा चालु, पूँजीगत र वित्तीय व्यवस्था तर्फ भएको विनियोजन र वास्तविक खर्चको विवरण तालिका ३.७ मा देखाईएको छ ।

तालिका ७.१५: विभिन्न आर्थिक वर्षको बजेट विनियोजन र खर्चको विवरण

(रु. लाखमा)

शीर्षक/आर्थिक वर्ष	७६/२०७५	७७/२०७६	७८/२०७७	२०७८/७९	८०/२०७९	८१/२०८०
कायम बजेट विनियोजन						
चालु	१२९३३६	११८७३५	१४५३७६	११७७७३	१२१३८३	१२१०८९
पूँजीगत	२१८१९९	२५७४८१	२५७६१७	१८७६१९	२३६४३२	२०८७५५
स्थानीय तह अनुदान	३७३९०	६०१५८	३०६९२	४१९१७	४१४६१	३८२४७
वित्तीय व्यवस्था	०	८००	४००	३००	०	१००
जम्मा	३८४९२५	४३७१७३	४३४०८६	३४७६०९	३९९२७५	३६८१९१
खर्च प्रगति						
चालु	६१११२	६१४१९	९२१४४	९२२१४	९०९८३	८३७६४
पूँजीगत	११४३८७	१७८६६६	१५८६६०	१६८३९२	१८११२५	१६३४८३
स्थानीय तह अनुदान	३६५३१	५८२४७	२८७०८	३९०५८	३५४६९	३३०२८
वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	०
जम्मा	२१२०२९	२९८३३२	२७९५१३	२९९६६४	३०७५७८	२८०२७५
विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत (%)						
चालु	४७.३	५१.७	६३.४	७८.३	७५.०	६९.२
पूँजीगत	५२.४	६९.४	६९.६	८९.८	७६.६	७८.३
स्थानीय तह अनुदान	९७.७	९६.८	९३.५	९३.२	८५.५	८६.४
जम्मा	५५.१	६८.२	६४.४	८६.२	७७.०	७६.१

(स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय)

७.४ स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण

आ व २०८०/८१ मा कोशी प्रदेश सरकारबाट १३७ स्थानीय तहलाई गरिएको वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण निम्नानुसार रहेको छ:

तालिका ७.१६: आ.व. २०८०/८१ मा स्थानीय तहमा अनुदान हस्तान्तरण विवरण

शीर्षक	विनियोजन	कुल विनियोजन सँगको अनुपात	कुल निकासा/ खर्च	विनियोजनको तुलनामा खर्च
वित्तीय समानीकरण अनुदान	१००००	२६.१%	१००००	१००.०%
सशर्त अनुदान	१४१४६	३६.९%	१२६११	८९.१%
समपूरक अनुदान	१४२०१	३७.०%	१०४१७	७३.४%
कुल जम्मा	३८३४७	१००.०%	३३०२८	८६.१%

स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

कोशी प्रदेश सरकारबाट हालसम्म स्थानीय तहलाई गरिएको वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ:-

तालिका ७.१७ : विगत ७ वर्षमा प्रदेशबाट स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण रु लाखमा

आर्थिक वर्ष	समानिकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	समपुरक अनुदान	विशेष अनुदान	जम्मा
२०७४/७५ को बाँकी अवधि		१९७२			१९७२
७६/२०७५	५०००	३१५३१			३६५३१
७७/२०७६	१००००	२९७१४	१४११६	४४१७	५८२४७
७८/२०७७	१००००	५६२४	१३०८४		२८७०८
२०७८/७९	१००००	१६४५०	१२६०८		३९०५८
८०/२०७९	८७५५	१५७६३	१०९५१		३५४६९
८१/२०८०	१००००	१२६११	१०४१८		३३०२८

तालिका ७.१८ : कोशी प्रदेशको आ.व.२०८०/८१ को सुरु र कायम बजेटको विवरण रकम रु.लाखमा

सि. नं.	मन्त्रालय/निकाय	सुरु विनियोजन	रकमान्तर थप	रकमान्तर घट	संघ सशर्त अनुदान थप	कायम विनियोजन
१.	प्रदेश व्यवस्थापिका सचिवालय	२५२५				२५२५
२.	प्रदेश लोक सेवा आयोग	८८०	५०			९३०
३.	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२४०	१			२४१
४.	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	५८४९				५८४९
५.	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	२१८७०				२१८७०
६.	उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	२२२५३		३२५५		१८९९८
७.	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय	५६२१७	४०७			५६६२४
८.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	८७५८		२५५		८५०३
९.	पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२६७९६	१५५	९२५		२६०२६
१०.	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१२६४९८	८४९५			१३४९९३
११.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१४५००	५५२	१८०९		१३२४३
१२.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३२२०५	३०७	१०३	६८४	३३०९३
१३.	प्रदेश योजना आयोग	४५२	१			४५३
१४.	अर्थ विविध	११७१९	४४३५	९५५८		६५९६
१५.	स्थानीय तह	३६६७३	१५०२		७२	३८२४७
जम्मा		३६७४३५	१५९०९	१५९०९	७५६	३६८१९१

७.५ आर्थिक गणना २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशका मुख्य नतिजाहरू

आर्थिक गणना २०७५ मा वस्तु तथा सेवा उत्पादनमा संलग्न दर्ता भएका वा नभएका सम्पूर्ण आर्थिक इकाइहरूको गणना गरिएको थियो । तर कृषिक्षेत्रको हकमा भने दर्ता भएका आर्थिक इकाइहरूको मात्र गणना गरिएको थियो । NSIC वर्गीकरण अनुसारको सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा, रोजगारदाताका रूपमा घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलाप वाट्ससंघसंस्था एवं तिनका क्रियाकलाप O,T, U समूह भने समावेश गरिएको थिएन ।

कोशी प्रदेशमा

- जम्मा १,६८,५१८ आर्थिक इकाइहरू संचालनमा रहेका थिए। सबभन्दा धेरै थोक तथा खुद्रा व्यापार

समूहका ८९,०२४ र आवास तथा भोजन सेवा समूहका २४,२६९ आर्थिक ईकाइहरू संचालनमा रहेका छन् । दश जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरू संलग्न आर्थिक ईकाइको संख्या ६,७४७ रहेको छ । त्यसैगरी १०० जना भन्दा बढी जनशक्ति संलग्न भएका आर्थिक इकाइको संख्या २५६ रहेको छ ।

- सबै आर्थिक इकाइहरूमा ५,४४,०७९ जना जनशक्ति संलग्न थिए जसमा पुरुष ३,२४,०३७ र महिला २,२०,०४२ जना रहेका थिए । औसतमा एक आर्थिक ईकाइमा ३.२ जना संलग्न रहेका थिए ।
- दर्ता भई संचालनमा रहेका आर्थिक ईकाइहरू ५३.५ प्रतिशत रहेका थिए ।
- आफ्नै भवनमा संचालित आर्थिक ईकाइ ८०,२९५, भाडामा संचालित ६८,५७३, लिज तथा अन्य प्रकारमा रहेका ५,२०६ र लागु नहुने १४,४४४ रहेका थिए ।
- सडक व्यवसाय ७२७१, आफ्नै घरमा संचालित व्यवसाय ७२,३६१, व्यवसायिक भवनमा संचालित ५९,२४५, आधुनिक सपिंग मल वा बेग्लै भवन भएका आर्थिक ईकाइको संख्या १३,७७० रहेको थियो ।
- आर्थिक ईकाइहरू औसतमा १०.९ घण्टा संचालनमा रहेको पाईयो ।
- वर्षभरिमा औसतमा २७५ दिन आर्थिक इकाइहरू संचालन भएको पाईयो ।

राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशमा आर्थिक ईकाइहरूको संख्या

NSIC समूह	क्षेत्र	नेपाल	कोशी
	जम्मा	९२३३५६	१६८५१८
A	कृषि, वन र मत्स्य	२४२२९	४४०६
B	खानी तथा उत्खनन	६६३	६०
C	उत्पादनमुलक उद्योग	१०४०५८	१९३८०
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	१२४२	२६८
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा उपचारात्मक सेवा	२५२५	३७५
F	निर्माण	१६०८	२७८
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	४९८०६९	८९०२४
H	यातायात तथा भण्डारण	३१८२	६७६
I	आवास तथा भोजन	१३०५४०	२४२६९
J	सूचना तथा संचार	२७९६	३९२
K	वित्त तथा बीमा	१७९९६	३२३५
L	घराजग्गा कारोवार	२०७	३०
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	८२०४	१३९२
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	६८७३	९६४
P	शिक्षा	४०८३९	७८६७
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१९९९०	३९७२
R	कला, मनोरंजन तथा मनोबिनोद	२८२१	४७४
S	अन्य सेवाका क्रियाकलाप	५७५१४	११४५६

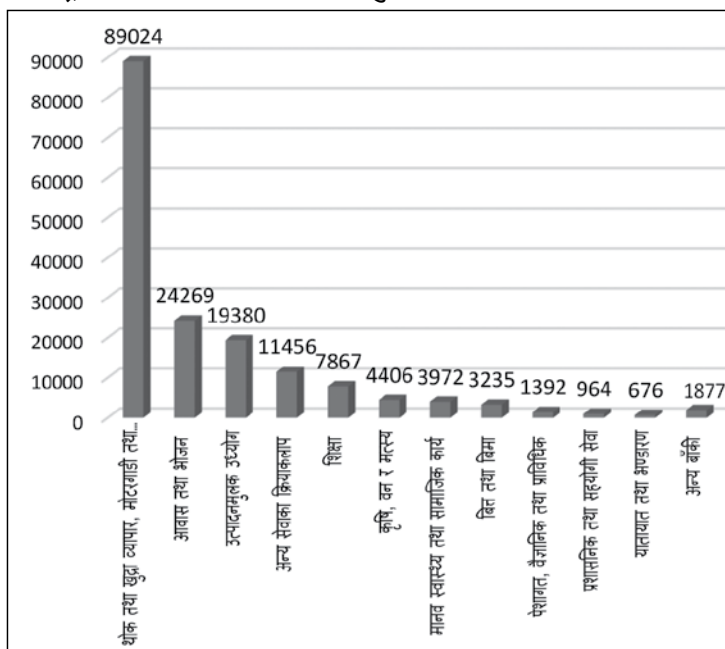
नोट आर्थिक गणनामा NSIC वर्गीकरण अनुसार सार्वजनिक प्रशासन,रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा, रोजगारदाताका रूपमा घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलाप तथा बाह्यसंघसंस्था एवं तिनका क्रियाकलाप O,T,U समूह समावेश गरिएको थिएन । कृषि, वन र मत्स्य समूहको हकमा दर्ता भएका आर्थिक इकाई मात्र समावेश गरिएको थियो ।

राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशमा आर्थिक ईकाइहरूमा संलग्न जनशक्तिको संख्या

NSIC समूह	क्षेत्र	नेपाल	कोशी
	जम्मा	३२२८४५७	५४४०७९
A	कृषि, वन र मत्स्य	१०६४१०	२०४०९
B	खानी तथा उत्खनन	७७२६	८०८
C	उत्पादनमुलक उद्योग	५१०५२३	१०१२७९
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	२०१७०	३२८९
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास, फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा उपचारात्मक सेवा	१५३१२	१७४१
F	निर्माण	१४७५०	२८७४
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	९८८३४६	१६७७४
H	यातायात तथा भण्डारण	२००२७	३३१५
I	आवास तथा भोजन	३४६२७३	५४६६५
J	सूचना तथा संचार	३९७८९	३७६७
K	वित्त तथा बीमा	२०६९७९	२५४७३
L	घराजग्गा कारोबार	१९७७	२०९
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	३३२५४	३१४२
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	४५९९९	३२६३
P	शिक्षा	५१३३३६	९०३५१
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१६४४९८	२७६५२
R	कला, मनोरंजन तथा मनोबिनोद	१६०६२	१७६७
S	अन्य सेवाका क्रियाकलाप	१७७०२६	३२३२१

नोट : यस तालिकामा आर्थिक गणनाको दायरा भित्र परेका आर्थिक ईकाइहरूमा संलग्न जनशक्तिको मात्र विवरण लिइएको लगायातका कारणले जनगणनाको विवरण सँग फरक रहेको छ

राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ अनुसार आर्थिक ईकाइहरूको संख्या

७.६ कृषि बाहेकको साना घरेलु व्यवसायमा घरपरिवारको संलग्नता

यस प्रदेशका कुल घरपरिवारमध्ये ९.९६% परिवार कृषिव्यवसाय बाहेक साना घरेलु व्यवसायमा संलग्न रहेका छन् । यस प्रयोजनको लागि साना व्यवसाय भन्नाले दर्ता नभएका र तलबी कामदार नराखेको कृषि व्यवसाय बाहेकको व्यवसाय भन्ने बुझिन्छ। जसअनसार सबैभन्दा बढी ५७,२९२ (४.९६%) घरपरिवार व्यापार मा संलग्न रहेका छन् भने सबैभन्दा कम यातायात क्षेत्रमा ७४०३ (०.६२%) घरपरिवार संलग्न रहेका छन् ।

तालिका ५.१: कृषिबाहेकको साना घरेलु व्यवसायमा संलग्नता घरपरिवार

क्षेत्र	जम्मा घर परिवार	घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार	घरेलु उद्योग भएका परिवारमा घरेलु उद्योगको प्रकार					
			घरेलु उद्योग	व्यापार व्यवसाय	यातायात	सेवा	अन्य	उल्लेख नभएको
कोशी प्रदेश	११९०७५५	१०७२१४१	२८५४७	५७२९२	७४०३	११६५९	११५७८	२१३५
ताप्लेजुङ	२७७७६	२५३०२	८०७	१०९८	९४	२२५	१९१	५९
संखुवासभा	३९११८	२८५८५	५२०५	२४६३	१८०	८२५	१८३१	२९
सोलुखुम्बु	२६२३९	२२७६७	१३२६	९२२	१२५	५४१	५१०	४८
ओखलढुङ्गा	३४२८६	३१६८७	७३१	१०३५	१०४	२९२	३७५	६२
खोटाङ	४१७२०	३९२८८	४७२	१२५७	८०	४२०	१६१	४२
भौजपुर	३८५८०	३६४०५	७०५	९७६	७७	२२९	१२२	६६
धनकुटा	३७६१६	३४७८५	६८७	१२६१	१९४	४३८	२२१	३०
तेह्रथुम	२१८४५	२०१४०	६९३	६४४	४५	१९४	८९	४०
पाँचथर	४२४३७	३८७३३	९६०	१८०९	१२४	४४८	२६९	९४
ईलाम	७०५०१	६४४७७	१२७६	३०२२	४२१	५९८	४५२	२५५
झापा	२४५०१९	२१८३३२	६०७३	१३९०५	२०३७	२५४५	१७५७	३७०
मोरङ	२७२१६०	२४५७१०	५४०३	१३६८९	१९१०	२५३६	२४४३	४६९
सुनसरी	२१२४०७	१९०७४२	३३२७	११८८१	१५९७	१७२४	२६६०	४७६
उदयपुर	८१०५१	७५१८८	८८२	३३३०	४१५	६४४	४९७	९५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

७.७ आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नताको अवस्था सम्बन्धी विविध विवरण

कोशी प्रदेशमा १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका ४१ लाख २७ हजार ९४ जना व्यक्तिहरू मध्ये २९ लाख ३२ हजार २ सय ९ जना (७१.० प्रतिशत) आर्थिक रूपले सक्रिय र ११,९१,५०९ जना (२८.९ प्रतिशत) आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेका छन् जवकी आर्थिक रूपले सक्रिय वा निष्क्रिय अवस्था नखुलेका व्यक्तिहरू ३,३७६ जना रहेका छन् ।

आर्थिक रूपले सक्रिय २९ लाख ३२ हजार २ सय ९ जना व्यक्तिहरूमध्ये २१ लाख ३४ हजार ८ सय ९१ जना (७२.८ प्रतिशत) अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय र ७ लाख ९७ हजार ३ सय १८ जना (२७.२ प्रतिशत) अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेका छन् ।

१० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका २१ लाख ३४ हजार ८ सय ९१ जना जना अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय व्यक्तिहरू मध्ये २० लाख २४ हजार ४ जना (९४.८ प्रतिशत) रोजगार र १ लाख १० हजार ८ सय ८७ जना (५.२ प्रतिशत) बेरोजगार रहेका छन् ।

भौगोलिक क्षेत्र	१० वर्ष वा माथीको जम्मा जनसंख्या		आर्थिक क्रियाकलापको स्थिति									
			आर्थिक रूपले सक्रिय						आर्थिक रूपले निस्कुरिय		आर्थिक स्थिति उल्लेख नभएको	
			अक्सर सक्रिय				अक्सर सक्रिय नभएका					
			रोजगार		बेरोजगार							
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
कोशी प्रदेश	१९८७३५	२१३९९५	११६०६६४	८६३३४०	५७६४९	५३२३८	३००६६५	४९६६५३	४६६६८३	७२४८२६	१४७४	१९०२
ताप्लेजुङ	४९५९०	४९०६४	२८३५६	२९९१२	१५६८	१२११	९०८४	१२२६४	१०५४५	१३६३९	३७	३८
संखुवासभा	६५४९७	६५३६९	४४८८७	३९७८९	११७२	९९५	१४४२५	१८१९३	४९६४	६३३७	४९	५५
सोलुखुम्बु	४३६२१	४३५४२	२५७५४	२३४४९	१२०४	६३८	७८५३	९४०४	८७८३	१००२९	२७	२२
ओखलढुङ्गा	५७२६५	६०८७१	२६५४२	२४३३४	३७९१	२४५१	१२८६७	१७७०६	१४०३८	१६३५८	२७	२२
खोटाङ	७०८४७	७३४८१	४७५०८	४५६८४	१४०५	१३१२	१२६६६	१५४०९	९२४२	११०३५	२६	४१
भौजपुर	६४६९७	६६५५८	३९९४१	३५५१९	१००१	७४४	११७२१	१५७६६	११९७३	१४४६३	६१	६६
धनकुटा	६१७१७	६५३५०	४०९५०	३८८२४	१०५२	९०५	१०७६७	१४२१२	८९२२	११३७९	२६	३०
तेह्रथुम	३५९६०	३७८९५	२४५३६	२३०२२	८१७	९०७	६७०३	८९५८	३८८०	४९६४	२४	४४
पाँचथर	७०५५८	७२०६७	४२४७०	३५३३०	१६९७	१०९८	११७८१	१६७०३	१४५५१	१८८६६	३९	७०
ईलाम	११९२०८	१२०९७०	७७५८६	६३५९५	२३६८	२२७०	१५६५५	२३४८२	२३५०१	३१५१५	९८	१०८
भुमना	३९४७३६	४४२००६	२३४३९५	१७९७८४	११६६२	११५८७	५८६०८	१०४२१२	८९६३२	१४५८०६	४३९	६१७
मोरङ	४५८७८८	४९७८५३	२६०८०२	१५९०३७	१३२७५	१३२४१	६३०९१	११९७६४	१२१३७४	२०५४६२	२४६	३४९
सुनसरी	३६२२७७	३९७१४६	१९५११९	१११७७०	१२७६७	१२५५३	४३३५०	८६६४७	११०७९६	१८५८८१	२४५	२९५
उदयपुर	१३२३७४	१४७७८७	७८८१८	६१२९१	३८७०	३३२६	२२०९४	३३९३३	३४४६२	४९०९२	१३०	१४५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

आर्थिक काममा संलग्न व्यक्तित्वहरूको पेशागत वर्गीकरण

कोशी प्रदेशमा गणना भन्दा अघिल्लो बाह्र महिनामा आर्थिक कार्यमा संलग्न १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तित्वहरू २८ लाख ३४ हजार अठ्ठासी रहेका थिए । तिनीहरूको National standard classification of occupation NSCO अनुसार पेशागत वर्गीकरण निम्न अनुसार रहेको छ ।

क्षेत्र	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्माको प्रतिशत हिस्सा
जम्मा	२८३४०८८	१४७४८८०	१३५९२०८	१००
सशस्त्र सैनिक	१११९७	१०३७८	८१९	०.४
प्रबन्धक व्यवस्थापक	१३९५८३	८८२६४	५१३१९	४.९३
पेशाविद	९१४५०	५२३११	३९१३९	३.२३
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविदहरू	४३७९६	२७८६७	१५८४९	१.५४
कार्यालय सहायकहरू	२८५३७	१६८९१	११६४६	१.०१
सेवा तथा व्यापार क्षेत्रका कामदार	१५०४२८	८७९४४	६२४८४	५.३१
कृषि वन तथा माछापालनमा संलग्न दक्ष कामदारहरू	१५४४५८१	७२८११७	८१६४६४	५४.५
शिल्प तथा कारीगरी संबन्धि श्रमिकहरू	१४९०६६	१२३२८४	२५७८२	५.२६
मेशिन तथा यन्त्र सचालक तथा जडानकर्ताहरू	७९०३७	७४६३५	४४०२	२.७९
प्रारम्भिक तहका कामदारहरू	५९४८३२	२६४१८५	३३०६४७	२०.९९
उल्लेख नभएको	१६६१	१००४	६५७	०.०६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार आर्थिक कार्यमा संलग्न जनसंख्या

कोशी प्रदेशमा आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसार कुल २८ लाख ३४ हजार ८८ जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ६२.७ प्रतिशत संलग्न रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापारमा ११.१ प्रतिशत, निर्माणमा ७.० प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादनमा ४.१ प्रतिशत र अन्य सेवामा २.८ प्रतिशत जनसंख्या संलग्न रहेका छन्।

NSIC समूह	समूह	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्माको प्रतिशत
	जम्मा	२८३४०८८	१४७४८८०	१३५९२०८	१००
A	कृषि, वन र मत्स्य	१७७६५६६	८३२९१९	९४३६४७	६२.६९
B	खानी तथा उत्खनन	५६२७	३६६१	१९६६	०.२
C	उत्पादनमुलक उद्योग	११५१४८	८०७७९	३४३६९	४.०६
D	विद्युत, ग्याँस तथा वातानुकूलित सेवा	७०७१	६२१०	८६१	०.२५
E	पानी आपूर्ति, ढलनिकास, फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा उपचारात्मक सेवा	५२०४	३६९०	१५१४	०.१८
F	निर्माण	१९७३११	१३९३१८	५७९९३	६.९६
G	थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत	३१४१३३	१५३७५१	१६०३८२	११.०८
H	यातायात तथा भण्डारण	६७५६४	६५०३७	२५२७	२.३८
I	आवास तथा भोजन	४१०२६	२११६२	१९८६४	१.४५
J	सूचना तथा संचार	६४४९	४९००	१५४९	०.२३
K	वित्त तथा बीमा	२४७०५	१३७६२	१०९४३	०.८७
L	घरजग्गा कारोवार	३६२८	३२४०	३८८	०.१३
M	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	९४६२	७५९४	१८६८	०.३३
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवा	५९३६	४७०४	१२३२	०.२१
O	सार्वजनिक प्रशासन र रक्षा	४३५३२	३६६८०	६८५२	१.५४
P	शिक्षा	७५८१५	४०४१८	३५३९७	२.६८
Q	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	२६८३२	११६९८	१५१३४	०.९५
R	कला, मनोरंजन तथा मनोबिनोद	७०४१	६०१४	१०२७	०.२५
S	अन्य सेवाका क्रियाकलाप	७७९७८	३०९०१	४७०७७	२.७५
T	रोजगारदाताका रूपमा घरायसी क्रियाकलाप	२१०८४	७३२०	१३७६४	०.७४
U	वाह्य संघसंस्थाका क्रियाकलाप	१२७६	६७६	६००	०.०५
	उल्लेख नभएको	७००	४४६	२५४	०.०२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशमा गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका २८ लाख ३४ हजार ८८ जनसंख्या मध्ये आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसार सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ६७.८ प्रतिशत, गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने २७.७ प्रतिशत, सरकारी क्षेत्रमा काम गर्ने ३.४ प्रतिशत, वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ०.९ प्रतिशत, नाफा नकमाउने संस्थामा काम गर्ने ०.३ प्रतिशत रहेका छन्।

आर्थिक काम नगर्नुको कारण

कोशी प्रदेशमा दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम नगरेका १,२९,३००६ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ४५.७ प्रतिशतले विद्यार्थी भएका कारणले आर्थिक काम नगरेको देखिन्छ । त्यसपछि अन्य कारणहरूमा क्रमशः घरधन्दा २०.९ प्रतिशत, बृद्ध अवस्था १२.७ प्रतिशत, पारिवारिक हेरचाह ७.२ प्रतिशत, अशक्त / बिरामी ३.९ प्रतिशत, पेन्सन / आयस्ता १.९ प्रतिशत, सामाजिक कार्य / स्वयंसेवा ०.३ प्रतिशत र अन्यमा ७.३ प्रतिशत रहेको छ ।

७.८ नेपाल श्रमशक्ति सर्भेक्षण २०७५ का मुख्य नतिजाहरू

श्रमशक्ति तथा रोजगारीको स्थिति

यस खण्डमा कोशी प्रदेशको क्रियाशील जनसंख्याको आकार, श्रम बजार तथा रोजगारीको अवस्था, जनशक्तिको शैक्षिक अवस्था, श्रम उत्पादकत्व तथा युवा श्रमशक्तिको अवस्थाको बारेमा चर्चा गरिएको छ ।

विवरण	कोशी प्रदेश	पुरुष	महिला
काम गर्ने उमेरको जनसङ्ख्या १५ वर्ष माथी	३५५६	१५९८	१९५७
श्रम शक्ति	१३४४	८४२	५०२
रोजगार	१२०८	७६६	४४२
बेरोजगार	१३६	७७	६०
श्रम शक्ति बाहिर	२२११	७५६	१४५६
बेरोजगार दर	१०. २	९. १	११. ९
रोजगार जनसङ्ख्या अनुपात	३४	४७. ९	२२. ६
श्रमशक्ति सहभागिता दर	३७. ८	५२. ७	२५. ६

शहर तथा ग्रामीण क्षेत्रमा श्रम बजारको अवस्था

कोशी प्रदेशको ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्र अनुसार रोजगारी, बेरोजगारी दर लगायत श्रमशक्ती सम्बन्धी तथ्यांकहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

नेपाल श्रमशक्ति सर्भेक्षणबाट प्राप्त श्रमशक्ति तथा रोजगारी सबन्धी प्रमुख नतिजा

तालिका ७.२०: शहरी तथा ग्रामिण क्षेत्र एवम् लिङ्ग अनुसार कोशी प्रदेशमा श्रम बजारको अवस्था (१५ वर्ष वा सो भन्दा बढी, हजारमा)

कोशी प्रदेश/नेपाल	शहरी क्षेत्र			ग्रामिण			कुल		
	पुरुष	महिला	कुल	पुरुष	महिला	कुल	पुरुष	महिला	कुल
१५+ को जनसंख्या	९२७	१,१९७	२,१२४	६७१	७६०	१,४३२	१,५९८	१,९५७	३,५५६
श्रम शक्ति	५२०	३४१	८६१	३२३	१६१	४८४	८४२	५०२	१,३४४
रोजगार	४७५	२९४	७६९	२९१	१४८	४३९	७६६	४४२	१,२०८
बेरोजगार	४५	४७	९२	३२	१३	४४	७७	६०	१३६
श्रम शक्ति बाहिर	४०७	८५६	१,२६३	३४९	५९९	९४८	७५६	१,४५६	२,२११
बेरोजगार दर	८.६	१३.९	१०.७	९.९	७.८	९.२	९.१	११.९	१०.२
रोजगार जनसङ्ख्या अनुपात	५१.२	२४.५	३६.२	४३.३	१९.५	३०.७	४७.९	२२.६	३४.०
श्रमशक्ति सहभागिता दर	५६.१	२८.५	४०.५	४८.१	२१.२	३३.८	५२.७	२५.६	३७.८

कोशी प्रदेशमा मासिक आयको मध्यिका रु मा (तलबी कामदारको मात्र)

क्षेत्र	जम्मा कामदार संख्या हजारमा	तल्लो ५ प्रतिशतमा पर्नेको	तल्लो १० प्रतिशतमा पर्नेको	तल्लो २५ प्रतिशतमा पर्नेको	मध्यिका	माथिल्लो २५ प्रतिशतमा पर्नेको	माथिल्लो १० प्रतिशतमा पर्नेको	माथिल्लो ५ प्रतिशतमा पर्नेको
कोशी प्रदेशको जम्मा	५८६	५०००	६९५२	१००००	१५२०८	२१२९२	२५०००	३०४९७
कोशी प्रदेश शहरी क्षेत्र	३७२	५०००	६९५२	९९२५	१५२०८	२१२९२	२५०००	३०४९७
कोशी प्रदेश ग्रामिण क्षेत्र	२१३	५२९४	७०००	१००००	१५२०८	२३९७०	२९०००	३०४९७
नेपाल	३५८७	६०००	७६०४	१०६४६	१५२०८	२३९९०	३०४९७	३५०००

Source : Nepal Labour Force Survey 2017/18, Page 113, Table 3. 26.

७.९ औद्योगिक सर्वेक्षण २०७६ अनुसार कोशी प्रदेशको मुख्य नतिजाहरू

यस सर्वेक्षणमा नेपाल स्तरीय औद्योगिक वर्गीकरणका रहेका क) उत्पादनमूलक उद्योग ख) खानी तथा उत्खनन् ग) विद्युत ग्याश, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा र घ) पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा पुनउत्पादन सेवा (NSIC GROUP B,C,D,E) लाई औद्योगिक प्रतिष्ठान भित्र राखी विवरण संकलन गरिएको थियो । जसबाट प्राप्त मुख्य नतिजाहरूलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । आर्थिक गणना २०७५ बाट प्राप्त प्रतिष्ठानहरूको सुचिलाई आधार मानी यो सर्वेक्षण गरिएको थियो । यस सर्वेक्षणमा B,D,E समूहको पुर्ण गणना गरी नतिजा निकालिएको थियो भने उत्पादनमूलक उद्योग समूह C को हकमा १० वा सो भन्दा बढी जनशक्ती संलग्न भएका ठुला उद्योगहरूको पुर्णगणना तथा १० भन्दा कम कामदार संलग्न उद्योगलाई साना उद्योग मानी नमुना छनौट विधिबाट तथ्यांक संकलन गरिएको थियो ।

औद्योगिक वर्गीकरण तथा आकार अनुसार औद्योगिक प्रतिष्ठानको संख्या

Table 1.2 : Principal Indicators by section and size of establishments*

Section code	Section	Size of estbs.	No. of estbs.	No. of persons engaged	No. of emps.	Wages, salaries & other benefits	Change in stocks at the end of the year	Gross addition to fixed assets	Gross fixed assets at the end of the year	Value of output	Value of input	Total value added
in thousand rupees												
B	Mining and Quarrying	large	20	789	746	210,776	89,267	117,675	884,964	2,867,565	676,108	2,191,457
B	Mining and Quarrying	small	3	12	8	1,771	125	49	1,254	22,154	5,539	16,615
C	Manufacturing	large	905	56,941	54,586	16,178,702	4,474,900	4,886,063	71,650,216	190,159,694	138,128,054	52,031,640
C	Manufacturing	small	10,721	31,321	13,358	3,042,678	427,566	318,632	17,032,299	31,183,578	22,257,537	8,926,041
D	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	large	78	4,294	3,472	1,152,427	-185	7,091,156	39,327,441	17,750,031	12,452,361	5,297,670
D	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	small	150	466	303	34,635	600	3,738	2,034,841	80,442	49,149	31,293
E	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	large	72	1,203	911	288,948	4,962	70,198	1,659,105	3,370,494	1,864,707	1,505,787
E	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	small	276	938	534	141,132	14,389	28,014	874,015	3,127,788	1,726,724	1,401,064
Total			12,225	95,964	73,918	21,051,069	5,011,624	12,515,525	133,464,135	248,561,746	177,160,179	71,401,567

*Note: Large size establishments-establishments with 10 or more persons engaged. Small size establishments-establishments with 9 or less persons engaged.

७.१० राष्ट्रिय होटल तथा रेस्टुरेण्ट सर्वेक्षण २०८० का प्रमुख नतिजा

यस सर्वेक्षणमा आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलाप गर्ने होटल, लज, रिसोर्ट, होमस्टे, अतिथि गृह/सेवा सदन, छात्रावास/होस्टेल, रेष्टुरेण्ट तथा क्याटरिङ/पार्टी प्यालेस जस्ता प्रतिष्ठानहरूलाई अध्ययनको दायरमा राखिएको थियो । सर्वेक्षण अनुसार कोशी प्रदेशमा तारे होटल ७, होटल तथा लज २३२८, रिसोर्ट ९, होमस्टे २४६, होस्टेल ५३, रेस्टुरेण्ट तथा खाजाघर २३९१०, क्याटरिङ तथा पार्टिप्यालेस १३५ गरी जम्मा २५५८७ प्रतिष्ठानहरू संचालनमा रहेका थिए । यस सर्वेक्षणबाट प्राप्त कोशी प्रदेशका प्रमुख नतिजाहरूलाई यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

क्र.सं.	विवरण	मान
१	जम्मा प्रतिष्ठानको सङ्ख्या	२५,८८७
२	प्रतिष्ठानमा संलग्न व्यक्तिहरूको जम्मा संख्या	६२,०५३
३	रोजगार प्राप्त व्यक्तिहरूको जम्मा संख्या	१०,२४८
४	तलब ज्याला आदि कर्मचारी सुविधामा एक वर्षमा भएको खर्च	१ अर्ब ५० करोड
५	अचल सम्पत्तिको खुद मूल्य	८५ अर्ब ६९ करोड
६	प्रदान गरेको सेवाको जम्मा मूल्य	४५ अर्ब १६ करोड
७	सेवा प्रदान गर्न लागेको जम्मा खर्च	३१ अर्ब ७४ करोड
८	जम्मा मूल्य अभिवृद्धि	१३ अर्ब ४१ करोड

यसैगरी समग्र यस्ता प्रतिष्ठानहरूमध्ये ६२.९ प्रतिष्ठानहरूमात्र दर्ता भई संचालनमा रहेका पाईएको थियो । होटल, रिसोर्ट, होमस्टेमा १८,५०३ कोठा रहेकोमा ३,४६२ कोठा एसी सहित एट्याच बाथरुम भएका थिए । जसमा वर्षभरीमा ३६,९४,९२० जना आगन्तुकले आवास सेवा लिएको देखिन्छ । आगन्तुकहरू मध्ये ८३.१ प्रतिशत नेपाली ७.८ प्रतिशत भारतीय, १ प्रतिशत चार्डिनिज र अन्य नखुलेको ८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । कोशी प्रदेशमा रहेका रेस्टुरेण्टहरूमध्ये ३०.६ प्रतिशत शाकाहारी रहेका थिए । सबै रेस्टुरेण्टहरूको एकसाथ सेवा दिन सक्ने क्षमता जोड्दा ३,६०,६३० रहेको पाइयो । एकदिनमा प्रदेशभरीमा औसतमा ८,४३,१३० जनालाई रेस्टुरेण्टहरूबाट सेवा प्रदान गरिएको पाईयो ।

७.११ नेपाल वितरणात्मक व्यापार सर्वेक्षण २०७८

यस सर्वेक्षणमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाईकलको मर्मत सँग सम्बन्धित प्रतिष्ठानहरूको अध्ययन गरिएको थियो । कोशी प्रदेशमा कुल ८९,०२४ वटा यस्ता प्रतिष्ठान रहेकामा ६१.५ प्रतिशत दर्ता भई संचालनमा रहेका थिए । कुल संलग्न जनशक्तिमा ४०.३ प्रतिशत महिला रहेका थिए भने संचालक नै महिला रहेका प्रतिष्ठान ३१.७ प्रतिशत रहेका थिए। यस्ता प्रतिष्ठानहरूले औसतमा प्रति व्यक्ति प्रतिमहिना रु १७,२८५ तलब तथा ज्यालामा खर्च गर्ने गरेको पाईयो । कोशी प्रदेशमा सवारी साधनको व्यापार तथा मर्मतमा १७.४ प्रतिशत, थोक व्यापारमा ११.१ प्रतिशत र खुद्रा व्यापारमा १७.२ प्रतिशत गरी समग्रमा व्यापारको मार्जिन (Trade Margin) १६.८ प्रतिशत रहेको सर्वेक्षणले देखाएको थियो। यस्ता प्रतिष्ठानहरूमा कुल ३७ अर्ब बराबरको स्थिर सम्पत्ति रहेको समेत सर्वेक्षणले देखाएको थियो।

७.१२ वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको स्थिति

कोशी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूबाट श्रम स्वीकृति लिनेहरूको संख्या तलको तालिकामा देखाइएको छ । कोशी प्रदेशबाट रि-इन्ट्र सहित जम्मा १६०६७२ जनाले श्रम स्वीकृति लिएको देखिन्छ, जसमा रि-इन्ट्र बाहेक १६००६५ जना रहेको छ । रि-इन्ट्र बाहेककोमा हिसाब गर्दा श्रम स्वीकृति लिनेमा महिलाको हिस्सा १७ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ७.२१ कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूबाट आ व २०८०। ८१ मा श्रम स्वीकृति लिनेको विवरण

जिल्ला	री - इन्ट्री सहितको जम्मा			री - इन्ट्री बाहेकको जम्मा			री - इन्ट्री बाहेकमा महिलाको प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	
ताप्लेजुङ	३५९९	४६५	४०६४	२४६८	३५२	२८२०	१२.००
सुनसरी	४५२६	६५४	५१८०	३०८५	५१०	३५९५	१४.२०

जिल्ला	री - इन्ट्री सहितको जम्मा			री - इन्ट्री बाहेकको जम्मा			री - इन्ट्री बाहेकमा महिलाको प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	
सोलुखुम्बु	२५४३	१०००	३५४३	१८७२	७६६	२६३८	२९.००
ओखलढुङ्गा	४२६४	६८९	४९५३	२८२८	५१८	३३४६	१५.५०
खोटाङ	७७७३	८१०	८५८३	४९३३	६०३	५५३६	१०.९०
भौजपुर	६४२७	८१५	७२४२	४३९८	६१३	५०११	१२.२०
धनकुटा	५५०९	८४९	६३५८	३५३४	६३५	४१६९	१५.२०
तेह्रथुम	३०९०	३३८	३४२८	२०११	२६१	२२७२	११.५०
पाँचथर	५७२४	८४५	६५६९	३७२३	६१८	४३४१	१४.२०
ईलाम	७३४७	२१७४	९५२१	४८६८	१५८७	६४५५	२४.६०
भैरपा	२७८१६	६५४६	३४३६२	१५४०६	४५५४	१९९६०	२२.८०
मोरङ	२६५८८	४५०९	३१०९७	१५०४५	३१५७	१८२०२	१७.३०
सुनसरी	२१६००	२३४९	२३९४९	१२१०१	१६०४	१३७०५	११.७०
उदयपुर	१०२४६	१५७७	११८२३	६७९२	१२२३	८०१५	१५.३०
कोशी प्रदेश	१३७०५२	२३६२०	१६०६७२	८३०६४	१७००१	१०००६५	१७.००

स्रोत: Nepal Labour Migration Report २०२४ श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

७.१३ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा पहुँच प्राप्त जनसंख्या

तालिका ७.२३ : बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी बाहेक) मा खाता भएका घरपरिवार र जनसंख्या प्रतिशत

विवरण		कोशी प्रदेश	नेपाल
जम्मा घरपरिवार (संस्थागत बाहेक)		११९०७५५	६६६०८४१
जनसंख्या (संस्थागत परिवार बाहेक)	जम्मा	४८९६२२०	२८९८५३६४
	पुरुष	२३७२८३१	१४११८९९१
	महिला	२५२३३८९	१४८६६३७३
कम्तीमा एकजना व्यक्तिको नाममा खाता भएको घरपरिवार प्रतिशत		५५. ९	६१. ९
बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएको जनसंख्या प्रतिशत	जम्मा	२२. ९	२५. ६
	पुरुष	२२. ९	२६. ४
	महिला	२२. ९	२४. ७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

माथिको तालिका अनुसार कोशी प्रदेशमा संस्थागत बाहेकको जम्मा घरपरिवार मध्ये ५५.९ प्रतिशतमा कम्तीमा एकजनाको नाममा बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता रहेको छ, भने कुल जनसंख्याको २२.९ प्रतिशत जनसंख्याको मात्र बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता रहेको देखिन्छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएका जनसंख्याको जिल्लागत विवरण अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका घरपरिवार

तालिका ७.२४: बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी समेत) बाट ऋण लिएका घरपरिवार प्रतिशत

क्र.सं.	जिल्ला/क्षेत्र	जम्मा घरपरिवार (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका घरपरिवार प्रतिशत	ऋण नलिएका घरपरिवार प्रतिशत
१	ताप्लेजुङ	२७७७६	१०. ३	८९. ७
२	संखुवासभा	३९११८	१५. ५	८४. ५

क्र.सं.	जिल्ला/क्षेत्र	जम्मा घरपरिवार (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका घरपरिवार प्रतिशत	ऋण नलिएका घरपरिवार प्रतिशत
३	सोलुखुम्बु	२६२३९	२०.१	७९.९
४	ओखलढुङ्गा	३४२८६	१२.१	८७.९
५	खोटाङ	४१७२०	१२.०	८८.०
६	भोजपुर	३८५८०	१४.८	८५.२
७	धनकुटा	३७६१६	१७.०	८३.०
८	तेह्रथुम	२१८४५	२७.३	७२.७
९	पाँचथर	४२४३७	१७.८	८२.२
१०	इलाम	७०५०१	२९.५	७०.५
११	भुपा	२४५०१९	३२.७	६७.३
१२	मोरङ	२७२१६०	३२.०	६८.०
१३	सुनसरी	२१२४०७	३३.४	६६.६
१४	उदयपुर	८१०५१	२०.३	७९.७
कोशी प्रदेशको जम्मा		११९०७५५	२७.२	७२.८
नेपालको जम्मा		६६६०८४१	२५.६	७४.४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

माथिको तालिका अनुसार कोशी प्रदेशमा संस्थागत परिवार बाहेकको घरपरिवार मध्ये २७.२ प्रतिशत जनसंख्याले बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका छन्। कुल घरपरिवार मध्ये प्रतिशतका आधारमा सबै भन्दा बढी सुनसरी जिल्लामा र सबैभन्दा कम ताप्लेजुङ जिल्लामा ऋण लिएको देखिन्छ।

बैंक तथा वित्तीय सुविधाको स्थिति

कोशी प्रदेशमा रहेका वाणिज्य बैंक, विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीका शाखाहरूको जिल्ला अनुसारको संख्या निम्न अनुसार रहेको छ।

तालिका ७.२५: कोशी प्रदेशमा रहेका जिल्लागत बैंक र वित्तीय संस्थाका शाखाको विवरण, २०८१ असार मसान्तसम्म

जिल्ला	वाणिज्य बैंक	विकास बैंक	वित्त कम्पनी (फाईनान्स)
ताप्लेजुङ	२३	०	०
पाँचथर	२७	३	२
इलाम	३८	९	१
भुपा	१३८	५४	१२
सङ्खुवासभा	३२	०	०
भोजपुर	२४	०	१
तेह्रथुम	२०	३	०
धनकुटा	२७	८	१
मोरङ	१७९	६२	५
सुनसरी	१३४	३९	१३
सोलुखुम्बु	२८	०	०
खोटाङ	१९	६	०
ओखलढुङ्गा	२३	४	०
उदयपुर	४२	७	१

जिल्ला	वाणिज्य बैंक	विकास बैंक	वित्त कम्पनी (फाईनान्स)
कोशी प्रदेश	७५.४	१९५	३६
नेपाल	५०५.६	११३५	२८८
कोशी प्रदेशको अंश (%)	१४.९	१७.२	१२.५

<https://www.nrb.org.np/database-on-nepalese-economy/financial-sector/> स्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय

कोशी प्रदेशका प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू

कोशी प्रदेशको वित्तीय परिसूचकहरू (असार २०८१)

विवरण	राष्ट्रिय	कोशी प्रदेश	हिस्सा (प्रतिशत)
बैंक ता वित्तीय संस्थाका शाखा संख्या	११,५३०	१,८३७	१५.९३
ए.टि.एम. संख्या	५,१९३	६८१	१३.०११
वाणिज्य बैंकको उपस्थिति रहेको स्थानीय तह	७५३	१३७	
निक्षेत्र (अवर्मा)	६,४८७	४७७	७.३५
कर्जा (अवर्मा)	५,१६५	५७८	११.१९
डेबिट कार्ड	१२,०४७,२०५	१७,०३,८४२	१४.१४
क्रेडिट कार्ड	२,६३,४३९	३१,५७९	११.९९
प्रिपेड कार्ड	१६०,६९२	७,९७३	४.९६
मोबाइल बैंकिङ	२,३७,३४,५३८	३४,१४,१९९	१४.३८
इन्टरनेट बैंकिङ	१९,५८,११०	२,००,८३९	१०.२६
निक्षेप खाता	५,५९,२४,६९६	७६,५९,०३५	१३.७०
क्यू.आर. मर्चेन्ट	७,३५,२५८	१,०७,६५८	१४.६४
प्रतिशाखा जनसंख्या (क,ख,ग,घ)	२,५२९	२,७०१	

<https://www.nrb.org.np/database-on-nepalese-economy/financial-sector/>

कोशी प्रदेशका बीमा संबन्धी प्रमुख सूचकहरू

१.	सक्रिय जीवन बीमा संख्या	१,१८३,५९४
२.	जारी निर्जीवन बीमा संख्या	३,७८,५५९
३.	बीमा शुल्क (रु.)	२२,६१४,६०५,१६७
क.	जीवन बीमा (रु.)	१९,०५०,०८५,४००
ख.	निर्जीवन बीमा (रु.)	३,५६४,५१९,७६८
४.	दाबी भुक्तानी (रु.)	५,९९६,६७१,०५३
क.	बीमा शुल्क (रु.)	३,९९५,२००,२७१
ख.	जीवन बीमा (रु.)	२,००१,४७०,७८२
५.	जीवन बीमाको पहुँच (प्रतिशतमा)	२२.१५%

जिल्ला अनुसार बीमा कम्पनीका शाखाहरू

जिल्ला	जीवन बीमा शाखा	निर्जीवन बीमा शाखा
ताप्लेजुङ	९	३
पाँचथर	१०	८
इलाम	२३	१०
भुपा	६१	४१
सुनसरी	५३	४१
मोरङ	४६	४९

जिल्ला	जीवन बीमा शाखा	निर्जिवन बीमा शाखा
उदयपुर	२४	९
खोटाङ	११	१
धनकुटा	१३	६
भोजपुर	१२	२
तेह्रथुम	१२	२
संखुवासभा	११	३
ओखलढुङ्गा	११	५
सोलुखुम्बु	८	१

स्रोत: नेपाल बीमा प्राधिकरण २०८१

सहकारी संस्थाको स्थिति

कोशी प्रदेशमा प्रदेशको नियमन क्षेत्रभित्र जम्मा १०७७ वटा सहकारी संस्थामा ६१२९६४ सदस्य छन् । रोजगारीका दृष्टिकोणले जम्मा ७०९७ मध्ये पुरुष ३२५७ (४८.८८%) र महिला ३८४० (५४.१२%) पाईयो । त्यसैगरी स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारमा रहेका ३८३६ सहकारी संस्थामा १५५९६८० सदस्य रहेको पाईयो र यी सहकारी संस्थामा जम्मा ७१३८ जना रोजगार प्राप्त गरेको देखिन्छ ।

समग्रमा प्रदेशमा रहेका प्रदेश र स्थानीय तह मातहत ४९१३ सहकारी संस्थामा २१७२६४४ जना सदस्य रहेका छन् र यी सहकारीबाट १४२३५ ले रोजगारी प्राप्त गरेका छन् ।

प्रदेशमा रहेका प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारमा रहेका सहकारी संस्थाको विवरण (२०७९/८०)

सि. नं.	जिल्ला	प्रदेश मातहत			स्थानीय मातहत			कुल जम्मा		
		संख्या	सदस्य	रोजगारी	संख्या	सदस्य	रोजगारी	संख्या	सदस्य	रोजगारी
१	ताप्लेजुङ्ग	२१	४७२७	२४	१२६	१४९०३	४५	१४७	१९६३०	६९
२	पाँचथर	४७	१०८४०	६५	२४४	३२८४३	२७५	२९१	४३६८३	३४०
३	इलाम	६६	११५४२	७१	४२८	६८३६७	५४२	४९४	७९९०९	६१३
४	भैरहवा	३३३	२२२६४५	४७६७	४२३	८२५०२५	१३३४	७५६	१०४७६७०	६१०१
५	मोरङ	२७७	२२८९९३	१३५२	७६३	२४१८५०	१८७४	१०४०	४७०८४३	३२२६
६	सुनसरी	१३१	१०८१०७	६३३	५६८	१९५७३९	१७०३	६९९	३०३८४६	२३३६
७	भोजपुर	२३	५१४	५	१४२	२५२३५	१९१	१६५	२५७४९	१९६
८	सोलुखुम्बु	१४	३९८	१०	७५	१३००८	३७	८९	१३४०६	४७
९	खोटाङ्ग	२२	१९५१	१२	१३९	१२०२२	१२३	१६१	१३९७३	१३५
१०	ओखलढुङ्गा	२५	४३८६	३३	१२०	६९०२	६४	१४५	११२८८	९७
११	तेह्रथुम	३४	२०४२	१९	१२२	२२२१८	३१४	१५६	२४२६०	३३३
१२	धनकुटा	२९	४७९८	१९	२२८	१९५६१	१७६	२५७	२४३५९	१९५
१३	संखुवासभा	२३	१०९०	२०	१२८	२९६७७	१२१	१५१	३०७६७	१४१
१४	उदयपुर	३२	१०९३१	६७	३३०	५२३३०	३३९	३६२	६३२६१	४०६
जम्मा		१०७७	६१२९६४	७०९७	३८३६	१५५९६८०	७१३८	४९१३	२१७२६४४	१४२३५

स्रोत: प्रदेश सहकारी रजिष्ट्रार तथा सहकारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान इनरुवा, सुनसरी

प्रदेशमा रहेका प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारमा रहेका सहकारी संस्थाको वित्तीय विवरण आ.ब. २०७९/८० अनुसार प्रदेशमा रहेका प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको क्षेत्राधिकारमा रहेका कुल ४९१३ सहकारी संस्थाको कुल शेयर रकम २१ अर्ब ५२ करोड ९२ लाख, बचत ९२ अर्ब २५ करोड ५९ लाख, कुल

ऋण १ खर्ब १३ अर्ब ११ करोड १८ लाख र जम्मा सम्पत्ति दायित्व १ खर्ब ४५ अर्ब १७ करोड ४५ लाखको हाराहारीमा रहेको छ ।

७.१४ औद्योगिक क्षेत्र/ग्राम तथा विशेष आर्थिक क्षेत्र

कोशी प्रदेशमा धरान र धनकुटामा गरी दुईस्थानमा औद्योगिक क्षेत्रहरू रहेका छन् । विराटनगरमा विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापनाको लागि डिपिआर सम्पन्न भईसकेको छ भने भ्पापामा विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन भईसकेको छ । कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूमा १२ वटा औद्योगिक ग्रामहरू स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका छन् । धनकुटा नगरपालिकामा रहेको औद्योगिक ग्राम प्रदेश सरकार अन्तरगत रहेको छ भने अरु सबै औद्योगिक ग्रामहरू स्थानीय तह अन्तरगत सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका ७.२५: कोशी प्रदेशमा स्थापना भएका औद्योगिक ग्रामहरू (२०८१ चैत्रसम्म)

जिल्ला	स्थानीय तह र वडा नं.	संख्या
तेह्रथुम	म्याङलुङ नगरपालिका १ र १०	१
इलाम	चुलाचुली गाउँपालिका-४	१
धनकुटा	धनकुटा नगरपालिका-६ (प्रदेश अन्तरगत), पाखिबास नगरपालिका-७, छथरजोरपाटी गाउँपालिका-३, साँघुरीगढी गाउँपालिका-५ र महालक्ष्मी नगरपालिका-१	५
ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका-६	१
सुनसरी	धरान उप-महानगरपालिका-६ र बराहक्षेत्र नगरपालिका-८	२
उदयपुर	बेलका नगरपालिका-५ र रौतामाई गाउँपालिका-५	२
कोशी प्रदेशमा जम्मा		१२

स्रोत: उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

७.१५ खनिज पदार्थ

नेपालमा खनिज तत्त्वहरू प्रचुर मात्रामा पाइने कुरा विभिन्न अध्ययनले देखाएको छ । कोशी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूमा रहेका विभिन्न खनिज पदार्थहरूको विवरण तालिकामा देखाइएको छ । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा प्रकाशित वातावरणीय तथ्याङ्क २०१९ का अनुसार कोशी प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूमा तामा, फलाम, शिशा, निकेल, जिङ्क, बिस्मथ जस्ता धातुजन्य खनिजहरू रहेको देखिन्छ । त्यस्तै, चूनढुङ्गा, मार्बल, क्ले, ग्रेनाइट, कोइला जस्ता गैर-धातुजन्य खनिज पदार्थहरू समेत पाइने प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूमा पाइने देखिन्छ ।

कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूमा अन्वेषण/ पहिचान गरिएका खानी तथा खनिज र पेट्रोलियम पदार्थको विवरण

क्र.सं.	खनिज पदार्थ	जिल्ला	स्थान	क्षेत्रफल
१	Acquamarine	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	७.०
२	Acquamarine	ताप्लेजुङ	मिक्वाखोला	४.७६
३	Copper	भोजपुर	हतुवागढी	४
४	Copper	संखुवासभा	सभापोखरी	१२
५	Copper	संखुवासभा	भोटखोला	१.६१
६	Dolomite	धनकुटा	सहिदभुमी	८.०
७	Granite	भोजपुर	रामप्रसाद राई	९.७३
८	Granite	उदयपुर	ताप्ली	४.९५
९	Iron	धनकुटा	सहिदभुमी	१०.०

क्र.सं.	खनिज पदार्थ	जिल्ला	स्थान	क्षेत्रफल
१०	Kaoline	सोलुखुम्बु	खुम्बुपासांगल्हामु	१.०
११	Limestone	उदयपुर	ताप्ली	१८.०९
१२	Limestone	उदयपुर	कटारी	४७.५७
१३	Limestone	उदयपुर	चौदण्डीगढी	१.९८
१४	Limestone	उदयपुर	रौतामाई	११
१५	Limestone	उदयपुर	त्रियुगा	३.१९
१६	Limestone	उदयपुर	उदयपुरगढी	१९.१३
१७	Limestone	तेह्रथुम	छथर	८
१८	Limestone	धनकुटा	सहिदभूमी	२०.३३
१९	Limestone	धनकुटा	धनकुटा	८.९४
२०	Limestone	धनकुटा	चौबिसे	१९.३
२१	Limestone	धनकुटा	पाखिबास	४.०
२२	Limestone	धनकुटा	साँगुरीगढी	७.८४
२३	Limestone	खोटाङ	बराहपोखरी	२०.४५
२४	Limestone	खोटाङ	हलेशी तुवाचुंग	१.०
२५	Limestone	इलाम	इलाम	५
२६	Magnesite	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण	१५.४
२७	Polymetal	इलाम	रोंग	४३.५१
२८	Quartz	ताप्लेजुङ	मेरिंगदेन	४.९९
२९	Quartz	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	१०.०
३०	Quartz	सोलुखुम्बु	सोलुखुम्बु	१
३१	Quartzite	उदयपुर	चौदण्डीगढी	१
३२	Red Clay	उदयपुर	चौदण्डीगढी	१.०
३३	Ruby	इलाम	सन्दकपुर	२
३४	Tale	सोलुखुम्बु	दुधकोशी	१.०
३५	Tourmaline	ताप्लेजुङ	सिदिंगवा	१
३६	tourmaline	संखुवासभा	सभापोखरी	३
३७	tourmaline	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	२
३८	Petroleum	पाँचथर, इलाम, भूपा, मोरङ, सुनसरी	पेट्रोलियम ब्लक न. १०	५०००

श्रोत: खानि विभाग

७.१६ प्राकृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा धार्मिक महत्त्वका स्थलहरू

प्राकृतिक सुन्दरताको खानी नेपालकै प्रतिरूप कोशी प्रदेश पनि रहेको छ । वन जङ्गल, हरियाली, डाँडापाखा, नदी, ताल तलैया तथा हिमालहरू प्रदेशका प्राकृतिक सुन्दरताका अवयवहरू हुन् । समथर जमिन, होचा तथा अग्ला पहाडहरू तथा उच्च हिमालहरूयुक्त प्राकृतिक विविधता यस प्रदेशमा पाइन्छ । पर्यावरणीय विविधताका लागि यस प्रदेशका तीनजुरे-मिल्के-जलजले क्षेत्र, माईपोखरी क्षेत्र, कोशी टप्पु क्षेत्र, बर्जु ताल लगायतका धेरै स्थानहरू प्रसिद्ध रहेका छन् । सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षित क्षेत्र, कञ्चनजङ्घा संरक्षित क्षेत्र, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष लगायतका प्राकृतिक सम्पदाहरू यस प्रदेशमा रहेका छन् ।

यस प्रदेश भित्रका धेरै ठाउँहरू ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्त्वका छन् । यसै क्षेत्रमा किराँत

धर्मगुरु फाल्गुनन्द, सिरिजङ्गा, बालागुरु षडानन्द, योगमाया, स्वामी प्रपन्नाचार्य लगायतका विद्वान् विदुषीको जन्म भएको हो । किराँत राजाहरूदेखि महाभारतकालीन विराट राजासम्मको राज्य रहेको यो क्षेत्रको आफ्नै ऐतिहासिक महत्त्व छ । विराटनगरको राधाकृष्ण रथ यात्रा यस प्रदेशको एक प्रमुख धार्मिक सांस्कृतिक विशिष्टताको उदाहरण भइसकेको छ । यस प्रदेश अन्तर्गतका धार्मिक महत्त्वका प्रमुख स्थलहरूमा पाथीभरा, बराहक्षेत्र, हलेसी, पिण्डेश्वर, दन्तकाली, अर्जुनधारा आदि रहेका छन् । त्यस्तै किराँतकालीन इतिहास तथा संस्कृतिसँग जोडिएका धेरै स्थलहरू समेत यस प्रदेशमा रहेका छन् ।

यस प्रदेशमा रहेका पुरातात्विक महत्त्वका स्थलहरूमध्ये भापाका किचकबध, अर्जुनधारा, विराटपोखरी, कृष्णथुम्की; मोरङका विराट राजाको दरबार क्षेत्र, धनपालगढी; सुनसरीका बराहक्षेत्र, विजयपुर तथा धेरै गढीहरू पर्दछन् ।

पर्यटकीय स्थल

पर्यटन क्षेत्र कोशी प्रदेशको लागि सबैभन्दा बढी अवसर भएका क्षेत्रहरू मध्येको एक हो । यस प्रदेशमा पर्यटन विकासका सम्भावना बोकेका धेरै सुन्दर क्षेत्रहरू अवस्थित छन् । हिलस्टेसन, ट्रेकिङ तथा साहसिक पर्यटनको प्रचुर सम्भावना कोशी प्रदेशमा रहेको छ । सूर्योदयको प्रदेश भनेर चिनिने यो प्रदेशमा सूर्यको पहिलो किरण आइपुग्छ । विश्वका ८ हजार मिटरभन्दा अग्ला ५ हिमालहरू सगरमाथा, कञ्चनजङ्घा, ल्होत्से, मकालु, चोयु यही प्रदेशमा छन् । यस प्रदेशमा प्रत्येक वर्ष धेरै आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू भ्रमण गर्छन् । प्राकृतिक सौन्दर्यका अलावा पर्वतारोहण, बन्जी जम्पिङ, राफ्टिङ तथा पर्यटकका आकर्षणका अन्य धेरै आकर्षणहरू यस प्रदेशमा छन् । धार्मिक पर्यटनको पनि यस प्रदेशमा प्रचुर सम्भावना छ । यस प्रदेशले अन्य विभिन्न पर्यटकीय सम्भावनाहरू बोकेको छ । सगरमाथा, कञ्चनजङ्घा, मकालु जस्ता हिमाल आरोहण गर्ने सम्भावना यसै प्रदेशमा छन् । तराईका जिल्लाहरू भापा, मोरङ, सुनसरी तथा भित्री मधेशको उदयपुर धान उत्पादनका लागि प्रसिद्ध छन् । त्यस्तै इलाम चियाका लागि प्रसिद्ध छ । संसारकै गहिरो उपत्यका अरुण उपत्यकामा बाक्लो वस्ती छ । जैविक विविधता र जडिबुटीको भण्डारको रूपमा यो प्रदेश रहेको छ । यो प्रदेशमा रहेका अरुण तथा तमोर नदीहरू राफ्टिङको लागि अनुकूल छन् ।

यस प्रदेशमा १५ वटा विमानस्थल रहेका छन् । जसमा लुक्ला, तुम्लिङटार र सुकेटार विमानस्थलले हिमाल आरोहण र पर्यटन प्रवर्धनमा सहजता पुर्याएको छ । यस प्रदेशमा भारतबाट व्यापारिक तथा अन्य पर्यटकहरू पनि आउने गरेको पाइएको छ । तसर्थ पर्यटकीय दृष्टिकोणले यो प्रदेशमा अत्यन्त धेरै अवसरहरू रहेका

देखिन्छन् । हिमालमा शेर्पा, गुरुङ, पहाडमा राई, लिम्बु तराईमा राजवंशी, धिमाल, गनगाई, सन्थाल लगायत ब्राह्मण क्षेत्री र अन्य जातजातिहरूको संगम स्थलको रूपमा रहको यो प्रदेश सांस्कृतिक रूपले पनि सम्पन्न छ । यस प्रदेशमा विभिन्न होटल तथा लजहरू पर्यटकीय हिसाबले विस्तार भएका छन् । यहाँ सुविधायुक्त तारे होटलहरू बन्ने कामले हाल तीव्रता पाएको छ । यहाँ भएका विभिन्न प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरूको जानकारी जिल्लागत रूपमा छोटकरीमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

भापा जिल्लामा नेपालको सबभन्दा होचो भाग कचनकवल पर्दछ । यसका प्रमुख तालहरूमा केचना, विराटपोखरी सरोवर, चिल्लागढ, गौरादह र धनुष पोखरी रहेका छन् । अन्य प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरूमा अर्जुनधारा, सतासीधाम, किचक बध, बाल्मीकी आश्रम, साधुटार (शंकराचार्य पीठ), कन्काई माई, कोटीहोम, चिल्लागढ, दोमुखा, कृष्णथुम्की, टाँसी छोयलीङ गुम्बा, पातालगंगा, जामुनखाडी सिमसार क्षेत्र, रानीवन (भापा), दोमुखा, शहीद स्मारक (सुखानी) पार्क, कलवलगुडी, बाह्रदशी (कंचनगढ), वर्ने चिया बगान, सुनमाई, चन्द्रगढ, शहीद पार्क (भद्रपुर) आदि पर्छन् ।

इलाम जिल्ला चियाका लागि प्रसिद्ध छ । सन्दकपुर हिमाली दृष्यावलोकनका लागि पनि अति उपयुक्त स्थल हो र यो ठाउँ आफैमा सौन्दर्यपूर्ण छ । कन्याम, फिक्कल, पशुपतिनगर इलामका प्रमुख रमणीय स्थल हुन् । कन्याममा घोडचढी, हाइकिङ, पिकनिक आदि प्रख्यात छ । टोड्के भरना, अन्तु डाँडा, माइपोखरी, सिद्धि थुम्बा, छिन्तापु डाँडो, गजुरमुखी गुफा, छोटी पाथिभरा, माइवेनी, नारायणथान, भिमसेनस्थान, सिंहबाहिनी इलामका प्रमुख पर्यटकीय स्थल हुन् । यसै जिल्लामा सतिदेवी मन्दिर पनि छ । यहाँका प्रमुख कृषि उत्पादनहरू आलु, अलैंची, अम्लिसो, अदुवा, अकबरे, ओलन (दूध) र “अ” को रूपमा नेपालमा नै प्रख्यात रहेका छन् ।

पाँचथर जिल्लाका फिदिम बजार, आडसराङ र यासोक मुख्य स्थलहरू हुन् । हिमालको दृष्यावलोकन गर्ने मनोरम स्थल आडसराङ पनि हो । राँके भञ्ज्याङ तथा साधुटार रमणीय स्थलहरू हुन् ।

ताप्लेजुङ जिल्लामा समुद्री सतहबाट ३,७९४ मिटर उचाइमा अवस्थित पाथिभरा देवीको मन्दिर छ । हिन्दु र बौद्धको आस्थाको केन्द्र रहेको यो मन्दिरमा पाथिभरा देवीलाई सौभाग्यका सामग्रीहरू चढाउने प्रचलन छ । यहाँबाट कञ्चनजंघा, ल्होत्से, काडवाचेन हिमालको दृष्यावलोकन पनि गर्न सकिन्छ । कञ्चनजङ्घाको सूर्योदय र सूर्यास्त पनि यहाँबाट राम्ररी अवलोकन गर्न सकिन्छ । यहाँ प्राचीन डिकी छ्योलिङ्ग गुम्बा अवस्थित छ । ओलाङचुङगोला, कञ्चनजङ्घा ट्रेक, तिम्बुङ पोखरी आदि पर्यटकीय दृष्टिले प्रसिद्ध छन् ।

मोरङ जिल्लामा हिन्दु, बौद्ध, इस्लाम, इसाई आदि धर्मावलम्बीहरूका धार्मिक स्थलहरू विभिन्न ठाउँमा रहेका छन् । यसका अतिरिक्त ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरू जस्तै विराट राजाको दरवार, राजारानी पोखरी (धिमाल दरवार), राजा धनपाल थान, सुनवर्षी पोखरी, बागभोडा, सप्तकन्या गुफा, महादेव पार्वती गुफा, मिक्लाजुङ्ग डाँडा, हरिशचन्द्र गढी, कानेपोखरी, बयरवन, चुली पोखरी टाँडी, संसारी माई मन्दिर रंगेली, बेतौना सिमसार आदि मुख्य रहेका छन् ।

सुनसरी जिल्लाका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरूमा वराह क्षेत्र, रामधुनी, विष्णुपादुका, बुढासुब्बा, पिण्डेश्वर, पञ्चकन्या, दन्तकाली, शिवजटा भरना, विजयपुर डाडा, चतरा धाम, साँगुरी भन्ज्याङ, सुली क्षेत्र, सप्तकोशी नदी, बर्जुताल, छप्की पोखरी, रा.स.ताल, शंकरबेली आदि छन् । कोकाहा र सप्तकोशी नदीको संगम स्थल बराह क्षेत्र अत्यन्त पवित्र धार्मिक स्थल मानिन्छ । कोशीटापु वन्यजन्तु आरक्ष नेपालको पहिलो र ठूलो रामसार क्षेत्र हो । अर्नाको बसोबास भएको यो आरक्षमा हिउँदमा साइबेरिया देखि चराहरू जाडो छल्न आउँछन् । माछामारा डाँडाबाट हिमालको दर्शन गर्न सकिन्छ । त्यस्तै चारकोशे भाडीको धेरै क्षेत्र सुनसरी जिल्लामा पर्दछ ।

तेह्रथुम जिल्लामा तीनजुरे, मिल्के र जलजले जस्ता गुराँसका लागि प्रसिद्ध स्थलहरू रहेका छन् । कैलाशहिल, गुराँस र ढुंगाको बगैचा, बसन्तपुरको भ्यूटावर यहाँका आकर्षक हुन् । नेपालका ३२ प्रजातिमध्ये २८ प्रजातिका गुरास यहीं छन् । संखुवासभा र तेह्रथुमको सिमानामा पर्ने गुफापोखरी अत्यन्त रमणीय स्थल हो । सबैभन्दा लामो हयात्रुङ भरना पनि यसै जिल्लामा रहेको छ ।

संखुवासभा जिल्लामा पर्ने मकालु हिमाल, मकालु बरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज, हटिया तातोपानी, खम्पालुङ गुफा, सभा पोखरी, शिवधारा, मनकामना मन्दिर, सिद्धकाली मन्दिर, प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू हुन् । यस जिल्लाको चैनपुरको करुवा प्रख्यात छ ।

धनकुटा जिल्लामा रानी बन, जाल्पादेवी मन्दिर (छिन्ताङ), निशान भगवती मन्दिर, विश्रान्ती मन्दिर, मधुगंगा, नागेश्वर, पाथिभरा देवी मन्दिर, हिले आदि प्रसिद्ध छन् । त्यस्तै, अत्यन्त रमणिय भेडेटार तथा यसैको नजिकमा रहेको नाम्जे होम स्टे तथा नमस्ते भरना पर्यटकीय दृष्टिमा प्रसिद्ध छन् ।

भोजपुर जिल्ला खुकुरीको लागि प्रख्यात छ । यस जिल्लाको हतुवागढी किराँतहरूको ऐतिहासिक स्थल हो । त्यस्तै, टेम्के डाँडा, साल्पा पोखरी, दिङ्गला आदि प्रमुख स्थलहरू हुन् ।

उदयपुर जिल्लामा इन्द्रश्वर महादेवको मन्दिर छ, जसको महिमा पशुपतिनाथ जत्तिकै छ र गैर हिन्दु पनि यसको दर्शन गर्न आउँछन्। यो जिल्ला कमला, तावा, दुधौली नदीको त्रिवेणी भएको जिल्ला हो। यो जिल्लामा रौताहा पोखरी छ।

खोटाङ जिल्ला हलेसी महादेवको मन्दिर र गुफाले प्रसिद्ध छ। महाशिवरात्री, बालाचतुर्दशी र रामनवमीमा यहाँ विशेष पुजा गरिन्छ। बराहा पोखरी, जसको पानीको रङ्ग मौसम अनुसार परिवर्तन हुन्छ, यसै जिल्लामा पर्छ। यहाँ रहेको कालिका देवी मन्दिर पनि प्रसिद्ध धार्मिक स्थल हो। यसै जिल्लामा धोद्रेश्वर महादेव गुफा पर्दछ, जसमा एकैचोटी ७०० मानिस अटाउँछन्। धार्मिक तथा पर्यटकीयस्थल भुलभूले दूधकुण्ड तथा यसको नजिकै रहेको प्राकृतिक रूपले भरिपूर्ण रुवालुङ भरनामा पर्यटक आउने क्रम दिनानुदिन बढ्दै गएको छ।

ओखलढुङ्गा जिल्लामा चण्डीदेवी मन्दिर तथा २९९ फिट लामो चण्डीदेवी गुफा रहेका छन्। यसका साथै यहाँ पोकली, साल्बु, ढिकुरे, रातमाटे, भुसेनी र सेप्ली भरना छन्। ओखलढुङ्गा, रुम्जाटार, कुद्कावेनी र ककनी यस जिल्लाका पर्यटकका लागि मनमोहक स्थलहरू हुन्।

सोलुखुम्बुमा विश्वसम्पदा सुचीमा रहेको सगरमाथा पर्दछ। यहाँ सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज, खुम्बु हिमनदी, सूर्योदय र सूर्यास्त हेर्नको लागि उपयुक्त स्थान स्याङ्बोचे विहार छ। यसैगरी खुम्जुङ विहार यहाँको मुख्य स्थल हो। नाम्चे सगरमाथाको प्रवेशद्वार हो। लुक्ला विमानस्थलबाट ७ दिनको पैदल यात्रामा सगरमाथाको आधार शिविर पुग्न सकिन्छ। ट्रेकिङका लागि सोलुखुम्बु जिल्ला उपयुक्त स्थान हो। कोशी प्रदेशका विभिन्न पर्यटकीय गन्तव्यहरूको सूची तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका ७.२६: कोशी प्रदेशका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरूको सूची

जिल्ला	पर्यटकीय गन्तव्यहरू
ताप्लेजुङ	पाथिभरा मन्दिर, फुङ्फुङे भरना, कञ्चनजङ्घा पद मार्ग, तिम्बुङ पोखरी, घुन्सा, लेलेप
पाँचथर	गुरु फाल्गुनन्द सर्किट, हिलिहाङ दरवार, जोर पोखरी, पौवा भञ्ज्याङ, चिवा भञ्ज्याङ, साधुटार, आङसराङ
इलाम	सन्दकपुर, माइपोखरी, कन्याम-फिक्कल-श्रीअन्तु सर्किट, गजुरमुखी
झापा	अर्जुनधारा, सतासीधाम, बाँसबारी सिमसार, जामुनखाडी, रानीवन, दोमुखा
मोरङ	धनापाल गढी, बिराट राजाको दरवार क्षेत्र, वेतना सिमसार, जेफाले डाँडा
सुनसरी	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, बराहक्षेत्र, पिण्डेश्वर, दन्तकाली, बुढासुब्बा, बर्जुताल, तालतलैया थिम पार्क, चतरा
धनकुटा	खोकु-छिन्ताङ, भेडेटार, नाम्जे, नमस्ते भरना, पटेक डाँडा, राजारानी, सल्लेरी तथा रानीवन, पाखीवास कृषि अनुसन्धान केन्द्र
तेह्रथुम	तीनजुरे डाँडा र मेन्छ्याम डाँडा (तीनजुरे-मिल्के-जलजले क्षेत्र), हयाबुङ भरना, बसन्तपुर
संखुवासभा	अरुण उपत्यका, बालेश्वर गुफा, शिवाधारा, सभापोखरी, गुफा पोखरी, मकालु हिमाल, निउरेनी धाम, केन्या, मनकामना, बन्दुके, चिचिला, बरुण उपत्यका, किमाथाङ्गा, संखुवा शिर
भोजपुर	ट्याम्के डाँडा, मुन्धुम ट्रेल, साल्पा पोखरी, दिङ्ला, मझुवावेसी योगमाया जल समाधी स्थल, खोतलुङ्मा, तीनतले, सुन्तले
सोलुखुम्बु	सगरमाथा, तेङ्बोचे गुम्बा, स्याङ्बोचे, पाँचपोखरी, दूध कुण्ड, लोदिङ, सोलु-सल्लेरी
ओखलढुङ्गा	पाताले, पोकली भरना
खोटाङ	हलेसी महादेवस्थान, बराह पोखरी
उदयपुर	उदयपुर गढी, रौता माई, चौदण्डी गढी

स्रोत: संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

७.१८ आर्थिक विकासका अन्य क्षेत्र

यो प्रदेशको आर्थिक विकासको लागि सबैभन्दा ठूलो संभावना कृषि तथा पर्यटन क्षेत्रमा नै रहेको छ । कोशी नदीको पानीलाई सिचाईका रूपमा प्रयोगमा ल्याउने र कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायिकीकरण गर्न सके किसानहरूको जीवनस्तरमा सुधार आइ प्रदेशको समृद्धिको दीर्घकालीन सोच हासिल गर्न सकिन्छ। प्रदेश सरकारले विभिन्न स्थान विशेषका संभावनाहरूलाई उजागर गरी आवश्यक कार्यक्रमहरू लिएर जान सकेमा यस प्रदेशको विकासमा कायापलट हुन सक्छ । यो प्रदेशका मौलिक बालीहरू चिया, अलैंची, जुट आदिलाई व्यवस्थित गर्न नितान्त आवश्यक छ। यहाँ उपलब्ध जलस्रोतबाट सिँचाई, खानेपानी तथा हाइड्रो पावरको सम्भावनालाई विकासको मूल कडीका रूपमा अगाडि लान सकिन्छ । यसैगरी पहाडी लोकमार्ग तथा स्थानीय अन्य बाटाघाटोको सञ्जाल विकास गरी पहाडमा उब्जने अपार भिटाभिनयुक्त शुद्ध अर्गानिक तरकारी तथा फलफूलहरूलाई तराई तथा राजधानीसम्म पुऱ्याउन र तराईमा उब्जने अन्न, विशेषत धान र गहुँलाई, त्यहाँसम्म पुऱ्याउनुका साथै दैनिक जीवन यापनका सामग्रीहरू सहज र सुलभ मूल्यमा पाउन सकिन्छ। उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रका जडीबुटी पहिचान, प्रवर्द्धन, सङ्कलन एवं प्रशोधनबाट पनि राम्रो आम्दानी लिन सकिने प्रचुर सम्भावना रहेको छ । यसका अतिरिक्त प्रदेशमा उपलब्ध खनिज सम्पदालाई विकास लाई प्राथमिकता दिनु पर्ने देखिन्छ ।

खण्ड आठ

मानव विकास तथा गरिबी

८.१ मानव विकास सूचकांक (सन् २०२२)

क्र.सं.	प्रदेश	मानव विकास सूचकांक
१	नेपाल	०.६०१
२	कोशी प्रदेश	०.५९८
३	मधेश प्रदेश	०.५४८
४	बागमती	०.६५८
५	गण्डकी	०.६३८
६	लुम्बिनी	०.५९४
७	कर्णाली	०.५७५
८	सुदूरपश्चिम	०.५७९

Source : en. m. wikipedia. org

८.२ मानव विकास सूचकांक सम्बन्धी प्रदेशस्तरिय विस्तृत मानहरू २०१९

नोट: यस तालिकामा भएका सूचक तथा मानहरू विभिन्न सुत्र प्रयोग गरी निकालिएका मान भएकाले यसको प्रयोगका लागि सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान आवश्यक पर्दछ ।

क्षेत्र	मानव विकास सूचकांक	जन्मदाको बेलाको जीवनप्रत्यासा	अपेक्षित स्कूल अवधि	स्कूल अवधिको औसत वर्ष	प्रतिव्यक्ति औसत आय	जीवनप्रत्यासा सूचकांक	शैक्षिक सूचकांक	आय सूचकांक	राष्ट्रिय मानव सूचकांकसँगको अनुपात
	Human Development Index	Life expectancy at birth	Expected years of schooling	Mean Years of schooling	GNI per capita ppp	life expectancy index	Education index	GNI index	Ratio to national Hdi
नेपाल	०.५८७	६९.७०	१२.७३	५.२३	२७४८	०.७६५	०.५२८	०.५०१	१००.०
ग्रामिण क्षेत्र	०.५६१	६८.५४	१२.३४	४.८९	२२१७	०.७४७	०.५०६	०.४६८	९५.६
शहरी क्षेत्र	०.६४७	७०.८४	१४.४४	७.२१	३५५०	०.७८२	०.६४१	०.५३९	११०.२
हिमाल	०.५६४	६७.६९	१३.०८	४.६५	२२८६	०.७३४	०.५१८	०.४७३	९६.२
पहाड	०.६२३	७२.५०	१३.७७	५.८३	३११८	०.८०८	०.५७७	०.५२०	१०६.२
तराई	०.५६३	६९.००	११.७९	४.८१	२४९२	०.७५४	०.४८८	०.४८६	९६.०
कोशी प्रदेश	०.५८०	७२.०१	१३.१४	४.२८	२३९३	०.८००	०.५०८	०.४८०	९८.८
मधेश प्रदेश	०.५१०	६८.९०	१०.१९	३.९२	१६७३	०.७५२	०.४१४	०.४२६	८६.९
बागमती	०.६६१	७२.०१	१४.०७	६.३७	५२४४	०.८००	०.६०३	०.५९८	११२.६
गण्डकी	०.६१८	७३.२७	१३.७६	५.९४	२६६५	०.८२०	०.५८०	०.४९६	१०५.३
लुम्बिनी	०.५६३	६८.८४	१२.६०	५.०१	२०८६	०.७५१	०.५१७	०.४५९	९५.९
कर्णाली	०.५३८	६७.०३	१३.१९	४.६४	१५५१	०.७२४	०.५२१	०.४१४	९१.८
सुदूरपश्चिम	०.५४७	६६.३०	१३.२८	४.८२	१७७३	०.७१२	०.५३०	०.४३४	९३.३

Source: Nepal Human Development Report 2019

लैंगिक विकास सूचकांक र त्यस सम्बन्धित मानहरू

Gender Development Index (GDI) for Nepal by Province and region

क्षेत्र	लैंगिक विकास सूचकांक	मानव विकास सूचकांक		जन्मदाको बेलाको जीवनप्रत्यासा		अपेक्षित स्कूल अवधि		स्कूल अवधिको औसत वर्ष		लैंगिक विकास सूचकांक	
	Gender Development Index GDI	Human Development Index		Life expectancy at birth		Expected years of schooling		Mean Years of schooling		Estimated GNI per capita (2011ppp\$)	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
नेपाल	०.८८६	०.५४९	०.६१९	७०.६	६८.९	१२.३	१३.३	५.१	५.४	१८२४	३७२९
ग्रामिण क्षेत्र	०.८८९	०.५२६	०.५९२	६९.४	६७.५	११.९	१२.९	४.७	५.१	१५५७	२९३७
शहरी क्षेत्र	०.८८३	०.५९७	०.६७६	७१.७	६९.९	१४.२	१४.७	६.९	७.०	१९५०	५२२१
हिमाल	०.९०२	०.५३५	०.५९३	६८.९	६६.५	१२.४	१३.८	४.३	५.०	१८०८	२७९२
पहाड	०.९२७	०.५९९	०.६४६	७३.७	७१.४	१३.४	१४.२	५.७	५.९	२४८९	३८००
तराई	०.८७०	०.५२०	०.५९७	७०.२	६७.८	११.२	१२.४	४.६	५.०	१५३३	३४९१
कोशी प्रदेश	०.९०१	०.५६२	०.६२४	७३.७	७०.४	१२.९	१३.४	५.८	५.७	१५११	३३५४
मधेश प्रदेश	०.७८६	०.४३९	०.५५८	७०.२	६७.८	९.२	११.२	३.४	४.४	७८२	२५९५
बागमती	०.९२९	०.६३४	०.६८२	७३.७	७०.४	१३.८	१४.३	६.३	६.५	३६९०	६७९९
गण्डकी	०.८९६	०.५८१	०.६४९	७४.६	७१.९	१३.४	१४.३	६.०	५.९	१७०५	३७९३
लुम्बिनी	०.९०१	०.५३२	०.५९०	७०.४	६७.३	१२.२	१३.१	४.९	५.१	१४८८	२७५१
कर्णाली	०.९०२	०.५१०	०.५६६	६८.४	६५.७	१२.६	१३.९	४.३	५.०	१२५८	१८५४
सुदूरपश्चिम	०.९०३	०.५१९	०.५७५	६७.८	६४.९	१२.६	१४.१	४.५	५.२	१४३७	२११५

Source: Nepal Human Development Report 2019

Gender Inequality Index (GII) for Nepal by Province and region

क्षेत्र	लैंगिक असमानता सूचक	मातृमृत्यु अनुपात	महिलाको किशोरअवस्थाको जन्म अनुपात	संसद सिटमा महिलाको हिस्सा	कम्तिमा माध्यमिक तह पार गरेकाको प्रतिशत		श्रम सहभागिता दर	
	Gender Inequality Index (Gii)	Maternal Mortality Ratio (Deaths Per 100,000 Live Births)	Adolescent Birth Rate (Births Per 1,000 Women Ages 15–19)	Share Of Seats In Parliament (% Held By Women)	Population With At Least Secondary Education (% Ages 25 And Older)		Labour Force Participation Rate (% Ages 15 And Older)	
					महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
नेपाल	०.४७९	२३९.०	६१.०	३३.५	११.७	२३.३	६७.०	७९.६
हिमाल	०.५५७	३०७.०	६४.९	१७.१	५.१	१७.०	८४.३	८१.०
पहाड	०.४७५	२३८.९	५९.९	३२.१	१३.६	२५.१	६९.९	७९.८
तराई	०.४७६	२३३.८	६१.९	३८.३	१०.८	२२.६	६१.४	७०.२
कोशी प्रदेश	०.४५९	२१४.६	५६.०	३३.३	१५.१	२५.५	७१.०	७६.५
मधेश प्रदेश	०.५०३	२३३.३	७२.५	३९.४	६.७	२०.३	५९.९	७२.७
बागमती	०.४५७	२३१.१	४२.९	२८.६	१८.०	२८.३	५८.१	६७.४
गण्डकी	०.४६०	१९९.४	५९.९	३२.६	१२.९	२४.३	७१.४	७०.४
लुम्बिनी	०.४७४	२४२.६	६५.२	३९.६	९.५	२०.१	७०.०	७२.१
कर्णाली	०.५५८	३०१.४	९६.३	२६.१	५.३	१७.८	७५.४	७४.७
सुदूरपश्चिम	०.५२२	२८३.२	६३.१	२८.१	५.३	१९.७	७७.५	६९.६

Source: Nepal Human Development Report 2019

८.३ अती कम विकसित राष्ट्र संबन्धी प्रदेश स्तरीय मानहरू

नेपालले विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नतिका लागि विगतदेखि नै प्रयास गर्दै आएको छ । स्तरोन्नतिका पश्चात मुलुकको प्रतिष्ठा वृद्धि हुने तथा वैदेशिक लगानीमा आकर्षण समेत वृद्धि भई मुलुकको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा सकारात्मक प्रभाव राख्ने अपेक्षा राखिएको छ। तथापि यसबाट नेपालले अन्तराष्ट्रिय बजारमा अति कम विकसित राष्ट्रका रूपमा प्राप्त गर्ने सहुलियतमा प्रतिकूल प्रभाव पार्न सक्ने देखिन्छ। विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नतिका लागि मुख्य रूपमा प्रति व्यक्ति आय, मानव सम्पत्ति सूचकांक र आर्थिक जोखिम सूचकांक लाई मुख्य आधार मानिएको छ । तलको तालिकामा यस सम्बन्धी प्रदेश स्तरीय मानहरूलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

Values of LDC Indicators at Province Level : Adapted Methodology

प्रदेश Province	आय \$ Income \$	मानव सम्पत्ति सूचकांक Human asset Index (HAI)	आर्थिक जोखिम सूचकांक Economic Vulnerability Index EVI
कोशी प्रदेश	६६१	६५.३	३२.०
मधेश प्रदेश	४६१	५०.०	३१.६
बागमती	१४४८	७४.०	३६.८
गण्डकी	७३६	७५.०	३५.२
लुम्बिनी	५७६	६२.४	३१.९
कर्णाली	४२८	५८.०	३३.६
सुदूरपश्चिम	४८९	५८.४	२९.१

Values of LDC Indicators at Province Level : CDP Methodology

प्रदेश Province	आय \$ Income \$	मानव सम्पत्ति सूचकांक Human asset Index (HAI)	आर्थिक जोखिम सूचकांक Economic Vulnerability Index EVI
कोशी प्रदेश	६६१	६५.३	३३.९
मधेश प्रदेश	४६१	५०.०	३४.०
बागमती	१४४८	७४.०	३०.५
गण्डकी	७३६	७५.०	३४.४
लुम्बिनी	५७६	६२.४	३५.०
कर्णाली	४२८	५८.०	३९.६
सुदूरपश्चिम	४८९	५८.४	३३.२

८.४ गरिबीको स्थिति

आधारभूत आवश्यकताको लागत तथा गरिबीका सूचकहरू

भौगोलिक क्षेत्र	प्रतिवर्ष प्रतिव्यक्ति आधारभूत आवश्यकताको लागत			गरिबीका सूचकहरू		
	खाद्य	गैर खाद्य	जम्मा	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता
नेपाल	३५०२९	३७८७९	७२९०८	२०.२७	४.५२	१.४८
कोशी प्रदेश जम्मा	-	-	-	१७.१९	३.८४	१.२५
कोशी प्रदेश शहरी क्षेत्र	३४,६१३	३९,०१५	७३,६२८	१५.९	३.३९	१.०३
कोशी प्रदेश ग्रामिण क्षेत्र	३२,३१०	२३,०४८	५५,३५८	१९.६७	४.७२	१.६६

श्रोत नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण

प्रति व्यक्ति औसत उपभोग खर्च र त्यसमा खाद्यान्नको हिस्सा

स्थान	Mean annual per capita nominal consumption expenditures						Average food share in the total annual nominal per capita expenditures (in percent)				
	Poorest Q1	Q2	Q3	Q4	Richest Q5	Ratio Q5/Q1	Poorest Q1	Q2	Q3	Q4	Richest Q5
कोशी प्रदेश शहरी क्षेत्र	60963	91944	118077	151224	264011	4.33	60%	54%	49%	45%	38%
कोशी प्रदेश ग्रामिण क्षेत्र	44001	66739	86322	112544	203921	4.63	65%	63%	59%	55%	51%

Multi Dimensional Poverty MPI को स्थिति

स्थान	MPI		Incidence (H), in percent		Intensity (A), in percent		गरीबको संख्या हजारमा	
	२०१४	२०१९	२०१४	२०१९	२०१४	२०१९	२०१४	२०१९
कोशी	०.०९१	०.०६६	२१.३	१५.९	४२.८	४१.४	९४८	७७३
नेपाल	०.१३३	०.०७४	३०.१	१७.४	४४.२	४२.५	८,१००	५,०००

Source : National Planning Commission. Nepal Multidimensional Poverty Index 2021. Page 31. TABLE 4. 2: Changes in MPI, Incidence (H), and Intensity (A) at the Provincial Level, 2014-19. Available at https://npc.gov.np/images/category/MPI_Report_2021_for_web.pdf

नोट: नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षणमा गरिवीको दर निकाल्न प्रयोग भएको अवधारणा र Multi Dimensional Poverty मा प्रयोग भएको अवधारणा फरकफरक हुन् ।

खण्ड : नौ

निर्वाचन सम्बन्धी विवरण

९.१ जिल्ला अनुसार मतदाताको विवरण

तालिका नं. ९.१

क्र.सं.	जिल्ला	जम्मा मतदाता	महिला	पुरुष	अन्य
१	ताप्लेजुङ	८८,२८५	४१,२०५	४७,०८०	०
२	संखुवासभा	११७,४६१	५६,५१०	६०,९५१	०
३	सोलुखुम्बु	७२,७४२	३५,७९३	३७,०२९	०
४	ओखलढुंगा	६१,१२५	३४,२५८	२६,८६५	२
५	खोटाङ	१४३,७५२	६८,७४६	७५,००६	०
६	भोजपुर	१२३,३७९	५९,२५३	६४,१२५	१
७	धनकुटा	११७,०३०	५८,४८५	५८,५४५	०
८	तेह्रथुम	७१,८६३	३५,०६१	३६,८०२	०
९	पाँचथर	१४०,२२४	६६,६४८	७३,५७६	०
१०	इलाम	२,२६,५१०	१,०९,७८६	१,१६,७२२	२
११	झापा	६,६३,३११	३,३२,२५९	३,३१,०४४	८
१२	मोरङ	७,४०,९९२	३,६३,७४२	३,७७,२४४	६
१३	सुनसरी	५,५०,१३७	२,७२,३६७	२,७७,७६८	२
१४	उदयपुर	२,३०,५७३	१,१३,५२८	१,१७,०४३	२
कोशी प्रदेश		३३,४७,३८४	१६,४७,५६१	१६,९९,८००	२३

श्रोत: सम्बन्धित जिल्ला निर्वाचन कार्यलयहरूको वेबसाईट बाट मिति २०८२। ०१। १० मा लिईएको

९.२ कोशी प्रदेश सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनितिक दलहरूको विवरण

तालिका नं. ९.२

सि.नं.	संसदीय दलको नाम	प्रतक्ष्य	समानुपातिक	जम्मा
१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५	१५	४०
२	नेपाली कांग्रेस	१७	१२	२९
३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९	४	१३
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२	४	६
५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	३	१	४
६	जनता समाजवादी पार्टी नेपाल	०	१	१
८	जम्मा	५६	३७	९३

९.३ प्रदेश संसदको लैंगिकता अनुसारको बनेट

तालिका नं. ९.३

निर्वाचन प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा
प्रत्यक्ष	२	५४	५६
समानुपातिक	३१	६	३७
जम्मा	३३	६०	९३

श्रोत : कोशी प्रदेश सभा सचिवालयको वेबसाईट

१.४ कोशी प्रदेशमा प्रतिनिधि सभा/प्रदेश सभा निर्वाचन २०७९ मा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुहुनेहरूको विवरण
तालिका नं. १.४ कोशी प्रदेशमा प्रतिनिधि सभा निर्वाचन २०७९ मा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुहुनेहरूको विवरण

जिल्ला	प्रतिनिधि सभा क्षेत्र	उम्मेदवारको नाम	लिंग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत
ताप्लेजुङ	१	योगेश कुमार भट्टराई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२१९४३
पाँचथर	१	वसन्त कुमार नेम्वाङ	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३२१३५
इलाम	१	महेश बस्नेत	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५७५३
इलाम	२	सुवास चन्द्र नेम्वाङ	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३००२०
भापा	१	विश्व प्रकाश शर्मा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३९६२४
भापा	२	देव राज घिमिरे	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२८७१६
भापा	३	राजेन्द्र प्रसाद लिङ्देन	पुरुष	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४०६६२
भापा	४	लाल प्रसाद साँवा लिम्बू	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२९३१५
भापा	५	के.पी. शर्मा ओली	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५२३१९
संखुवासभा	१	दिपक खड्का	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३२१६१
तेह्रथुम	१	सिता गुरुङ्ग	महिला	नेपाली काँग्रेस	१९७०७
भोजपुर	१	सुदन किराँती	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२८५९१
धनकुटा	१	राजेन्द्र कुमार राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३०१०१
मोरङ	१	डिग बहादुर लिम्बू	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	२७२९७
मोरङ	२	ऋषिकेश पोखरेल	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३३१४८
मोरङ	३	शुनिल कुमार शर्मा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	४८६३१
मोरङ	४	अमन लाल मोदी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	३०६१२
मोरङ	५	योगेन्द्र मण्डल	पुरुष	स्वतन्त्र	२१८२०
मोरङ	६	डा. शेखर कोइराला	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३५२२४
सुनसरी	१	अशोक कुमार राई	पुरुष	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	१७०५९
सुनसरी	२	भीम प्रसाद आचार्य	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३२०२४
सुनसरी	३	भगवती चौधरी	महिला	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४०७८८
सुनसरी	४	ज्ञानेन्द्र बहादुर कार्की	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३०४८३
सोलुखुम्बु	१	मानवीर राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१९३२४
खोटाङ्ग	१	राम कुमार राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	३१३५१
ओखलढुङ्गा	१	राम हरि खतिवडा	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३३५५६
उदयपुर	१	डा. नारायण खड्का	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	३१२७०
उदयपुर	२	अम्बर बहादुर रायामाझी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५२५१

श्रोत: निर्वाचन आयोगको वेबसाईट

तालिका नं. १.५ : कोशी प्रदेशमा प्रदेश सभा निर्वाचन २०७९ मा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुहुनेहरूको विवरण

जिल्ला	प्रतिनिधि सभा क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा क्षेत्र नं.	उम्मेदवारको नाम	लिंग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत
इलाम	१	१	खिनु लडुवा लिम्बू	महिला	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एस)	१३३७१
इलाम	१	२	शम्शेर राई	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	१२७८०
इलाम	२	१	गोविन्द गिरी	पुरुष	नेपाली काँग्रेस	१६६५८
इलाम	२	२	राम बहादुर मगर	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३७५४
उदयपुर	१	१	राजन किराँती	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५०९२

जिल्ला	प्रतिनिधि सभा क्षेत्र न.	प्रदेश सभा क्षेत्र न.	उम्मेदवारको नाम	लिंग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत
उदयपुर	१	२	हिमाल कार्की	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१४९७९
उदयपुर	२	१	नारायण बहादुर मगर	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	८१०५
उदयपुर	२	२	राम कुमार खत्री	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१२६२७
ओखलढुङ्गा	१	१	प्रदिप कुमार सुनुवार	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१४९१६
ओखलढुङ्गा	१	२	बाबुराम गौतम	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५७३८
खोटाङ्ग	१	१	पाँच कर्ण राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३१५७
खोटाङ्ग	१	२	भूपेन्द्र राई	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१६४९६
भापा	१	१	गोपाल तामाङ्ग	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२३०४५
भापा	१	२	सविना बजगाई	महिला	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३६१२
भापा	२	१	एकराज कार्की	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१८७५८
भापा	२	२	तिलचन पाठक	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२०२००
भापा	३	१	भुमी प्रसाद राजवंशी	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	२०७७०
भापा	३	२	छत्रबिलाल चुडाल	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१९८७५
भापा	४	१	राधाकृष्ण खनाल	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३९५१
भापा	४	२	भक्ति प्रसाद सिटौला	पुरुष	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१९०४५
भापा	५	१	हिक्मत कुमार कार्की	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२२५३०
भापा	५	२	होम बहादुर थापा	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४१२९
ताप्लेजुङ	१	१	तिलकुमार मेन्याङ्गो लिम्बु	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२७७२
ताप्लेजुङ	१	२	खगेन सिङ हाङगाम	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१०४९६
तेह्रथुम	१	१	किशोर चन्द्र दुलाल	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१००७२
तेह्रथुम	१	२	दुर्गा प्रसाद चापागाई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	८३९८
धनकुटा	१	१	निरन राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७०१८
धनकुटा	१	२	इन्द्र मणी पराजुली	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५७९७
पाँचथर	१	१	कमल प्रसाद जवेगु	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एस)	१६८४९
पाँचथर	१	२	ईन्द्र बहादुर आङवो	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५६८५
भोजपुर	१	१	राजेन्द्र कुमार राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एस)	१६११८
भोजपुर	१	२	विनोद राई	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१३५९०
मोरङ	१	१	उमाकान्त गौतम	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३५३१
मोरङ	१	२	खड्ग बहादुर बस्नेत	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४५३९
मोरङ	२	१	गणेश प्रसाद उप्रेती	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५०३३
मोरङ	२	२	लिला बल्लभ अधिकारी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७७५२
मोरङ	३	१	मान बहादुर लिम्बु	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१९७४९
मोरङ	३	२	ज्ञानेन्द्र सुवेदी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७४२८
मोरङ	४	१	जय प्रकाश चौधरी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५४६४
मोरङ	४	२	भीम पराजुली	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	११४७९
मोरङ	५	१	गयानन्द मण्डल गनगाई	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१४८४३
मोरङ	५	२	अमृत कुमार अर्याल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१६१०२
मोरङ	६	१	जीवन आचार्य	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१९४५५
मोरङ	६	२	केदार कार्की	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१०४५०
संखुवासभा	१	१	राजेन्द्र कार्की	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१३४३३

जिल्ला	प्रतिनिधि सभा क्षेत्र न.	प्रदेश सभा क्षेत्र न.	उम्मेदवारको नाम	लिंग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत
संखुवासभा	१	२	विदुर कुमार लिथेप	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५४८२
सुनसरी	१	१	रमेश कुमार बस्नेत	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१११०२
सुनसरी	१	२	विजय कुमार राई	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२४६५
सुनसरी	२	१	रेवती रमण भण्डारी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४५३७
सुनसरी	२	२	राम प्रसाद महतो	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१८२०९
सुनसरी	३	१	रोहित बहादुर कार्की	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१८६४१
सुनसरी	३	२	रामदेव यादव	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१९४७९
सुनसरी	४	१	सदानन्द मण्डल	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१५१९८
सुनसरी	४	२	इस्राईल मन्सुरी	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	१४३५८
सोलुखुम्बु	१	१	गोम्बु शेर्पा	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१००३३
सोलुखुम्बु	१	२	बुद्धि कुमार राजभण्डारी	पुरुष	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०१२८

तालिका नं. ९.६ : कोशी प्रदेशमा प्रदेश सभा निर्वाचन २०७९ मा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुहुनेहरूको विवरण

सि.नं.	पूरा नाम थर	लिंग	राजनीतिक दल	जिल्ला
१	अम्बर बहादुर विष्ट	पुरुष	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	झापा
२	इन्दिरा थापा	महिला	नेपाली कांग्रेस	धनकुटा
३	उद्धव थापा	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	झापा
४	कमला थापा मगर	महिला	नेकपा (एमाले)	झापा
५	कमला दर्नाल	महिला	नेकपा (एमाले)	तेह्रथुम
६	खगेश्वरी पौड्याल	महिला	नेपाली कांग्रेस	ईलाम
७	गितादेवी रेग्मी	महिला	नेकपा (एमाले)	उदयपुर
८	गितारानी महतो	महिला	नेकपा (एमाले)	मोरङ
९	गीता तिम्लीना	महिला	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	मोरङ
१०	गोपाल बहादुर विश्वकर्मा	पुरुष	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	झापा
११	डोल्मा तामाङ	महिला	नेपाली कांग्रेस	सोलुखुम्बु
१२	तारा देवी ढकाल	महिला	नेकपा (एमाले)	झापा
१३	नम्बर लाल धिमाल	पुरुष	नेकपा (एमाले)	झापा
१४	निरा देवी खनाल	महिला	नेकपा (एमाले)	सुनसरी
१५	निर्मला लिम्बु	महिला	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	ताप्लेजुङ
१६	नीमसरी राजवंशी	महिला	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	झापा
१७	नुरशदी वेगम	महिला	नेकपा (एमाले)	मोरङ
१८	प्रेमराज थाम्सुहाङ	पुरुष	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	पाँचथर
१९	बन्दना भागार	महिला	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	झापा
२०	ममता तामाङ मगर	महिला	नेपाली कांग्रेस	सुनसरी
२१	मालती कुमारी लिम्बु	महिला	नेकपा (एमाले)	मोरङ
२२	मिता श्रेष्ठ	महिला	नेकपा (एमाले)	सुनसरी
२३	मैया श्रेष्ठ	महिला	नेपाली कांग्रेस	पाँचथर
२४	मोहन महर्जन	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	झापा
२५	यसोदा कायस्थ	महिला	नेकपा (एमाले)	सुनसरी
२६	लखि कुमारी गणेश	महिला	नेपाली कांग्रेस	झापा
२७	ललिता कुमारी चौधरी	महिला	नेकपा (एमाले)	मोरङ

सि.नं.	पूरा नाम थर	लिंग	राजनीतिक दल	जिल्ला
२८	लिला कुमारी राई	महिला	नेपाली कांग्रेस	उदयपुर
२९	विद्या चाम्लिङ राई	महिला	नेकपा (एकीकृत समाजवादी)	मोरङ
३०	शीला दीक्षित कार्की	महिला	नेकपा (एमाले)	मोरङ
३१	शोभा चेम्जोङ	महिला	नेपाली कांग्रेस	मोरङ
३२	सपना दर्जी	महिला	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	सुनसरी
३३	सम्भना तामाङ थाम्सुहाङ	महिला	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	उदयपुर
३४	सिर्जना राई	महिला	नेकपा (एमाले)	भोजपुर
३५	सुनिता कुमारी गुरुङ	महिला	नेपाली कांग्रेस	सुनसरी
३६	सुनिता गच्छदार (चौधरी)	महिला	नेपाली कांग्रेस	सुनसरी
३७	सुजना दनवार	महिला	नेकपा (एमाले)	उदयपुर

९.५ कोशी प्रदेशमा स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ मा निर्वाचित हुनुहुने स्थानीय तह प्रमुखहरूको विवरण

प्रदेश	जिल्ला	स्थानीय तह	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत
प्रदेश १	इलाम	चुलाचुली गाउँपालिका	अध्यक्ष	राजेन्द्र केरुङ्ग	नेपाली कांग्रेस	६६५०
प्रदेश १	इलाम	फाकफोकथुम गाउँपालिका	अध्यक्ष	दिपेन्द्र खनाल	नेकपा (एमाले)	५३२२
प्रदेश १	इलाम	माईजोगमाई गाउँपालिका	अध्यक्ष	कुश बहादुर थेवे	नेकपा (एमाले)	५१३५
प्रदेश १	इलाम	माङसेबुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	हेमन्त राई	नेकपा (एमाले)	३८१८
प्रदेश १	इलाम	रोङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	मनि कुमार स्याबो	नेपाली कांग्रेस	४६७९
प्रदेश १	इलाम	सन्दकपुर गाउँपालिका	अध्यक्ष	तुला राम गुरुङ	नेपाली कांग्रेस	४२२३
प्रदेश १	इलाम	इलाम नगरपालिका	प्रमुख	केदार थापा	नेपाली कांग्रेस	१३१६५
प्रदेश १	इलाम	देउमाई नगरपालिका	प्रमुख	सूर्य प्रसाद पोखेल	नेकपा (एमाले)	८६९५
प्रदेश १	इलाम	माई नगरपालिका	प्रमुख	खम्बासिं लिम्बु	नेकपा (एमाले)	८१३२
प्रदेश १	इलाम	सूर्योदय नगरपालिका	प्रमुख	रन बहादुर राई	नेकपा (एस)	१२४३१
प्रदेश १	उदयपुर	उदयपुरगढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	मान ब. केप्ल्याकी मगर	नेकपा (एस)	४९४२
प्रदेश १	उदयपुर	ताप्ली गाउँपालिका	अध्यक्ष	दुङ्ग राज विश्वकर्मा	नेकपा (मा.के.)	१७८७
प्रदेश १	उदयपुर	रौतामाई गाउँपालिका	अध्यक्ष	विरेन्द्र कुमार मगर	नेकपा (मा.के.)	४३०५
प्रदेश १	उदयपुर	लिम्चुङबुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	मेजर कुमार राई	नेकपा (मा.के.)	२०५१
प्रदेश १	उदयपुर	कटारी नगरपालिका	प्रमुख	राजेस चन्द्र श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	६४१७
प्रदेश १	उदयपुर	चौदण्डीगढी नगरपालिका	प्रमुख	कालु मान लामा	नेकपा (एमाले)	८८६३
प्रदेश १	उदयपुर	त्रियुगा नगरपालिका	प्रमुख	बसन्त कुमार बस्नेत	नेपाली कांग्रेस	१३९५९
प्रदेश १	उदयपुर	बेलका नगरपालिका	प्रमुख	अशोक कार्की	नेपाली कांग्रेस	१०१२०
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	खिजिदेम्बा गाउँपालिका	अध्यक्ष	गम्बु शेर्पा	जसपा, नेपाल	२८८२
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	चम्पादेवी गाउँपालिका	अध्यक्ष	नवराज के.सी(खत्री)	नेपाली कांग्रेस	४७१५
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	चिशंखुगढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	निशान्त शर्मा बास्तोला	नेकपा (मा.के.)	३१९८
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	ज्ञानेन्द्र रुम्दाली	स्वतन्त्र	५०२१
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	उत्तम राई	नेकपा (एमाले)	४०५२
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	लिखु गाउँपालिका	अध्यक्ष	अशोक कुमार कार्की	नेपाली कांग्रेस	३७७६
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	सुनकोशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	कमल तामाङ	नेपाली कांग्रेस	५३९९
प्रदेश १	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	प्रमुख	तेजन खनाल	नेपाली कांग्रेस	६८३४

प्रदेश	जिल्ला	स्थानीय तह	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत
प्रदेश १	खोटाङ्ग	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका	अध्यक्ष	गिरेन्द्र बहादुर राई	नेकपा (एमाले)	२६०६
प्रदेश १	खोटाङ्ग	केपिलासगढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	समिर राई	नेपाली कांग्रेस	२२४४
प्रदेश १	खोटाङ्ग	खोटेहाड गाउँपालिका	अध्यक्ष	उदिम बहादुर राई	नेकपा (मा.के.)	३७२८
प्रदेश १	खोटाङ्ग	जन्तेढुंगा गाउँपालिका	अध्यक्ष	अरुणा देवी राई	नेकपा (मा.के.)	२८८१
प्रदेश १	खोटाङ्ग	दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका	अध्यक्ष	लोकेन्द्र राई	नेकपा (एमाले)	२८०३
प्रदेश १	खोटाङ्ग	बराहपोखरी गाउँपालिका	अध्यक्ष	शालिक राम बन्जरा	नेपाली कांग्रेस	३१८१
प्रदेश १	खोटाङ्ग	रावा बेसी गाउँपालिका	अध्यक्ष	फटिक कुमार श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	२४८९
प्रदेश १	खोटाङ्ग	साकेला गाउँपालिका	अध्यक्ष	रवि प्रकाश राई	नेपाली कांग्रेस	१८५०
प्रदेश १	खोटाङ्ग	दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी न.पा.	प्रमुख	तीर्थ राज भट्टराई	नेपाली कांग्रेस	११३८९
प्रदेश १	खोटाङ्ग	हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका	प्रमुख	विमला राई	नेपाली कांग्रेस	६३१७
प्रदेश १	भ्यापा	कचनकवल गाउँपालिका	अध्यक्ष	कालेन्द्रप्रसाद सिंह राजवंशी	नेपाली कांग्रेस	११४५७
प्रदेश १	भ्यापा	कमल गाउँपालिका	अध्यक्ष	हुकुमसिंह राई	नेपाली कांग्रेस	१२८६८
प्रदेश १	भ्यापा	गौरीगंज गाउँपालिका	अध्यक्ष	फुलवति राजवंशी	नेपाली कांग्रेस	५६८९
प्रदेश १	भ्यापा	भ्यापा गाउँपालिका	अध्यक्ष	जय नारायण शाह	नेपाली कांग्रेस	६९९८
प्रदेश १	भ्यापा	बाह्रदशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	देवीन्द्र प्रसाद चम्लागाई	नेकपा (एमाले)	७१४८
प्रदेश १	भ्यापा	बुद्धशान्ति गाउँपालिका	अध्यक्ष	मनोज प्रसाई	नेपाली कांग्रेस	११४०३
प्रदेश १	भ्यापा	हल्दीवारी गाउँपालिका	अध्यक्ष	रविन्द्र प्रसाद लिडदेन	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	६८५६
प्रदेश १	भ्यापा	अर्जुनधारा नगरपालिका	प्रमुख	बलदेवसिंह गोम्देन तामाङ्ग	नेकपा (एमाले)	१९१६९
प्रदेश १	भ्यापा	कन्काई नगरपालिका	प्रमुख	राजेन्द्र कुमार पोखरेल	नेकपा (एमाले)	८६७३
प्रदेश १	भ्यापा	गौरादह नगरपालिका	प्रमुख	छत्रपति सुवेदी	नेकपा (एमाले)	१२८४९
प्रदेश १	भ्यापा	दमक नगरपालिका	प्रमुख	राम कुमार थापा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१७५२५
प्रदेश १	भ्यापा	भद्रपुर नगरपालिका	प्रमुख	गणेश पोखरेल	नेपाली कांग्रेस	१२५२५
प्रदेश १	भ्यापा	मेची नगर नगरपालिका	प्रमुख	गोपालचन्द्र बुढाथोकी	नेकपा (एमाले)	२६४७८
प्रदेश १	भ्यापा	वितर्तामोड नगरपालिका	प्रमुख	पवित्रा देवी महतारा	नेकपा (एमाले)	१६५२०
प्रदेश १	भ्यापा	शिवसताक्षि नगरपालिका	प्रमुख	मेगाहाङ्ग थोप्रा	नेकपा (एमाले)	१६४९८
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	आठराई त्रिवेणी गा.पा.	अध्यक्ष	दिपेन्द्र पोमु	नेकपा (एमाले)	३०३६
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	राजन लिम्बु	नेकपा (मा.के.)	२६६०
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	मिक्वाखोला गाउँपालिका	अध्यक्ष	भक्त बहादुर कार्की	नेपाली कांग्रेस	२०२३
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	मेरिङदेन गाउँपालिका	अध्यक्ष	युक हां विर हांगाम	नेपाली कांग्रेस	२८६९
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	मैवाखोला गाउँपालिका	अध्यक्ष	विजय प्रकाश वनेम	नेकपा (मा.के.)	२६०९
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	पाथीभरा याङवरक गा.पा.	अध्यक्ष	केशर कुमार सुब्बा	नेकपा (एमाले)	२८९८
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	सिदिङ्वा गाउँपालिका	अध्यक्ष	मान बहादुर राई	नेकपा (एमाले)	३०८५
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	सिरीजङ्गा गाउँपालिका	अध्यक्ष	लाल कृष्ण चौहान	नेपाली कांग्रेस	३३४३
प्रदेश १	ताप्लेजुङ	फुङलिङ नगरपालिका	प्रमुख	अमिर मादेन	नेपाली कांग्रेस	६१७९
प्रदेश १	तेह्रथुम	आठराई गाउँपालिका	अध्यक्ष	दिल कुमार पाहीम	नेपाली कांग्रेस	४६९२
प्रदेश १	तेह्रथुम	छथर गाउँपालिका	अध्यक्ष	सन्त वीर लिम्बु	नेकपा (एमाले)	३९१५
प्रदेश १	तेह्रथुम	फेदाप गाउँपालिका	अध्यक्ष	केशव प्रसाद भेटवाल	नेपाली कांग्रेस	४०४१

प्रदेश	जिल्ला	स्थानीय तह	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत
प्रदेश १	तेह्रथुम	मेन्छयायेम गाउँपालिका	अध्यक्ष	यादव बहादुर खापुङ्ग	नेकपा (एमाले)	२०५५
प्रदेश १	तेह्रथुम	म्याङलुङ नगरपालिका	प्रमुख	सञ्जयकुमार तुम्वाहाङफे	नेकपा (एमाले)	५११७
प्रदेश १	तेह्रथुम	लालिगुरास नगरपालिका	प्रमुख	अर्जुन मावोहाङ	नेपाली कांग्रेस	५१३९
प्रदेश १	धनकुटा	सहिदभूमि गाउँपालिका	अध्यक्ष	मनोज राई	नेकपा (एमाले)	४२१४
प्रदेश १	धनकुटा	चौविसे गाउँपालिका	अध्यक्ष	राज कुमार लिम्बु	नेकपा (एमाले)	५०३८
प्रदेश १	धनकुटा	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	अध्यक्ष	छत्र बहादुर सुब्बा	नेपाली कांग्रेस	४३५९
प्रदेश १	धनकुटा	सागुरीगढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	जितेन्द्र राई	नेपाली कांग्रेस	५३९९
प्रदेश १	धनकुटा	धनकुटा नगरपालिका	प्रमुख	चिन्तन तामाङ	नेकपा (एमाले)	७६६६
प्रदेश १	धनकुटा	पाखिबास नगरपालिका	प्रमुख	ज्ञान बहादुर गुरुङ	नेपाली कांग्रेस	५४९८
प्रदेश १	धनकुटा	महालक्ष्मी नगरपालिका	प्रमुख	धुवराज राया	नेपाली कांग्रेस	६३२८
प्रदेश १	पाँचथर	कुम्मायक गाउँपालिका	अध्यक्ष	वंम प्रसाद लावती	नेपाली कांग्रेस	३०५७
प्रदेश १	पाँचथर	तुम्बेवा गाउँपालिका	अध्यक्ष	बाबु राम खड्का	नेपाली कांग्रेस	२७१८
प्रदेश १	पाँचथर	फालेलुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	वीर विक्रम थाम्सुहाङ	नेपाली कांग्रेस	५७७९
प्रदेश १	पाँचथर	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	अध्यक्ष	बृज हाङ आङदेम्बे	नेपाली कांग्रेस	५७३९
प्रदेश १	पाँचथर	मिकलाजुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	अमर राज माखिम	नेकपा (मा.के.)	६०६५
प्रदेश १	पाँचथर	याङवरक गाउँपालिका	अध्यक्ष	भीम बहादुर योङया	नेकपा (एमाले)	४११८
प्रदेश १	पाँचथर	हिलिहाङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	समर बहादुर अधिकारी	नेपाली कांग्रेस	४५६५
प्रदेश १	पाँचथर	फिदिम नगरपालिका	प्रमुख	मित्र प्रसाद काफ्ले	नेपाली कांग्रेस	९८५५
प्रदेश १	भोजपुर	अरुण गाउँपालिका	अध्यक्ष	शालिकराम खत्री	नेपाली कांग्रेस	२८८७
प्रदेश १	भोजपुर	आमचोक गाउँपालिका	अध्यक्ष	अशोक राई	नेकपा (मा.के.)	३६८६
प्रदेश १	भोजपुर	टेम्केमैयुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	सरोज बस्नेत	नेपाली कांग्रेस	३९८०
प्रदेश १	भोजपुर	पौवादुङमा गाउँपालिका	अध्यक्ष	किरण राई	नेकपा (एमाले)	२४९९
प्रदेश १	भोजपुर	रामप्रसाद राई गाउँपालिका	अध्यक्ष	थाम बहादुर राई	नेकपा (मा.के.)	३०७७
प्रदेश १	भोजपुर	साल्पासिलिछो गाउँपालिका	अध्यक्ष	दौलथ कुमार कुलुङ(राई)	स्वतन्त्र	१८१४
प्रदेश १	भोजपुर	हतुवागढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	प्रेम कुमार राई	नेकपा (एमाले)	४०४२
प्रदेश १	भोजपुर	भोजपुर नगरपालिका	प्रमुख	कैलाश कुमार आले	नेपाली कांग्रेस	५६१५
प्रदेश १	भोजपुर	षडानन्द नगरपालिका	प्रमुख	सुरेन्द्र कुमार उदास	नेकपा (एमाले)	६७७२
प्रदेश १	मोरङ	कटहरी गाउँपालिका	अध्यक्ष	देवराज चौधरी	नेपाली कांग्रेस	६५६५
प्रदेश १	मोरङ	कानेपोखरी गाउँपालिका	अध्यक्ष	राजमति इङ्गनाम	नेकपा (एमाले)	८९७५
प्रदेश १	मोरङ	केरावारी गाउँपालिका	अध्यक्ष	सुमन मिरिङ्चिङ मगर	नेकपा (एमाले)	७८१०
प्रदेश १	मोरङ	ग्रामथान गाउँपालिका	अध्यक्ष	जयप्रकास गच्छदार थारु	नेपाली कांग्रेस	७६०५
प्रदेश १	मोरङ	जहदा गाउँपालिका	अध्यक्ष	जितेन्द्र प्रसाद साह	नेपाली कांग्रेस	६५०१
प्रदेश १	मोरङ	धनपालथान गाउँपालिका	अध्यक्ष	जिवछ प्रसाद गच्छदार	नेपाली कांग्रेस	६३२९
प्रदेश १	मोरङ	बुढीगंगा गाउँपालिका	अध्यक्ष	जित नारायण थापा मगर	नेपाली कांग्रेस	८२९९
प्रदेश १	मोरङ	मिकलाजुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	बबी कुमार राई	नेपाली कांग्रेस	८२५३
प्रदेश १	मोरङ	उर्लावारी नगरपालिका	प्रमुख	गंगा प्रसाद खरेल	नेकपा (एमाले)	१२१५६
प्रदेश १	मोरङ	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	प्रमुख	मोहन प्रसाद तुम्वापो	नेकपा (एमाले)	१२९५६

प्रदेश	जिल्ला	स्थानीय तह	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत
प्रदेश १	मोरङ	बेलवारी नगरपालिका	प्रमुख	दिल प्रसाद राई	नेकपा (एमाले)	१६४२२
प्रदेश १	मोरङ	रंगेली नगरपालिका	प्रमुख	दिलीप कुमार अग्रवाल	नेकपा (एमाले)	१२८६१
प्रदेश १	मोरङ	रतुवामाई नगरपालिका	प्रमुख	नागेश्वरप्रसाद सिंह गंगाई	नेपाली काँग्रेस	१३१३५
प्रदेश १	मोरङ	लेटाङ नगरपालिका	प्रमुख	भुपेन्द्र कुमार लावती	नेकपा (एमाले)	१०२२७
प्रदेश १	मोरङ	विराटनगर महानगरपालिका	प्रमुख	नागेश कोईराला	नेपाली काँग्रेस	३०१७०
प्रदेश १	मोरङ	सुनवर्षी नगरपालिका	प्रमुख	श्याम प्रसाद राजवंशी	नेकपा (एमाले)	८६३९
प्रदेश १	मोरङ	सुन्दरहरैचा नगरपालिका	प्रमुख	केदार प्रसाद गुरागाई	नेकपा (एमाले)	२१४०५
प्रदेश १	संखुवासभा	चिचिला गाउँपालिका	अध्यक्ष	पासाङ नुर्वु शेर्पा	नेपाली काँग्रेस	१८६१
प्रदेश १	संखुवासभा	भोटखोला गाउँपालिका	अध्यक्ष	वाङ छेदर लामा	नेकपा (एमाले)	१८०३
प्रदेश १	संखुवासभा	मकालु गाउँपालिका	अध्यक्ष	ओड्दी छिरीङ शेर्पा	नेपाली काँग्रेस	३०१७
प्रदेश १	संखुवासभा	सभापोखरी गाउँपालिका	अध्यक्ष	भिम बहादुर लिम्बु	नेपाली काँग्रेस	३००७
प्रदेश १	संखुवासभा	सिलिचोङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	भूपाल राज राई	नेपाली काँग्रेस	२२०३
प्रदेश १	संखुवासभा	खाँदवारी नगरपालिका	प्रमुख	महेश थपलिया	नेपाली काँग्रेस	७६३४
प्रदेश १	संखुवासभा	चैनपुर नगरपालिका	प्रमुख	कृष्ण कुमार तामाङ्ग	नेकपा (एमाले)	६७५७
प्रदेश १	संखुवासभा	धर्मदेवी नगरपालिका	प्रमुख	उदय चन्द्र पौडेल	नेकपा (एमाले)	४२८२
प्रदेश १	संखुवासभा	पाँचखपन नगरपालिका	प्रमुख	विपीन राई	नेपाली काँग्रेस	४७८८
प्रदेश १	संखुवासभा	मादी नगरपालिका	प्रमुख	जीवन लिथेप	नेकपा (एमाले)	४३३१
प्रदेश १	सुनसरी	कोशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	ऐयुव अंसारी	नेपाली काँग्रेस	६४१६
प्रदेश १	सुनसरी	गढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	आश नारायण चौधरी	नेकपा (एमाले)	८९०१
प्रदेश १	सुनसरी	देवानगन्ज गाउँपालिका	अध्यक्ष	बेचन प्रसाद मेहता	जसपा, नेपाल	६८७४
प्रदेश १	सुनसरी	बर्जु गाउँपालिका	अध्यक्ष	जिवछ कुमार राय	नेकपा (एमाले)	७८६१
प्रदेश १	सुनसरी	भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका	अध्यक्ष	अजमल अख्तर मिया	नेपाली काँग्रेस	४९९३
प्रदेश १	सुनसरी	हरिनगर गाउँपालिका	अध्यक्ष	गफार अंसारी मिया	नेपाली काँग्रेस	६१७२
प्रदेश १	सुनसरी	ईटहरी उपमहानगरपालिका	प्रमुख	हेम कर्ण पौडेल	नेपाली काँग्रेस	३३०४९
प्रदेश १	सुनसरी	ईनरुवा नगरपालिका	प्रमुख	केदार भण्डारी	नेपाली काँग्रेस	११८२४
प्रदेश १	सुनसरी	दुहवी नगरपालिका	प्रमुख	बेद नारायण गच्छदार	नेपाली काँग्रेस	११९१६
प्रदेश १	सुनसरी	धरान उपमहानगरपालिका	प्रमुख	हर्क राज राई	स्वतन्त्र	२०८२१
प्रदेश १	सुनसरी	बराहक्षेत्र नगरपालिका	प्रमुख	रमेश कार्की	नेपाली काँग्रेस	१९२९३
प्रदेश १	सुनसरी	रामधुनी नगरपालिका	प्रमुख	शंकर लाल चौधरी	नेकपा (एमाले)	१३३७२
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	खुम्बु पासाङल्हमु गाउँपालिका	अध्यक्ष	मिडमा छिरी शेर्पा	नेकपा (एमाले)	२०२८
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	माप्य दुधकोशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	बुद्धि किरण राई	नेकपा (एमाले)	३३४३
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	अशिम राई	नेकपा (मा.के.)	४०४९
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	नेचासल्यान गाउँपालिका	अध्यक्ष	धन जन राई	नेपाली काँग्रेस	२५६९
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	महाकुलुङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	सूर्य बहादुर राई	नेपाली काँग्रेस	२१००
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	लिखु पिके गाउँपालिका	अध्यक्ष	मिना देवी कार्की	नेपाली काँग्रेस	१२६०
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	सोताङ गाउँपालिका	अध्यक्ष	खिलराज बस्नेत	नेपाली काँग्रेस	१६४८
प्रदेश १	सोलुखुम्बु	सोलु दुधकुण्ड नगरपालिका	प्रमुख	नाम्मोल जाङबु शेर्पा	नेपाली काँग्रेस	४९६८

श्रोत: निर्वाचन आयोगको वेबसाईट

९.६ प्रदेश मन्त्रालय/आयोग/निर्देशनालयका सम्पर्क इमेल वेवसाइट सूचना अधिकारी सम्बन्धी विवरण

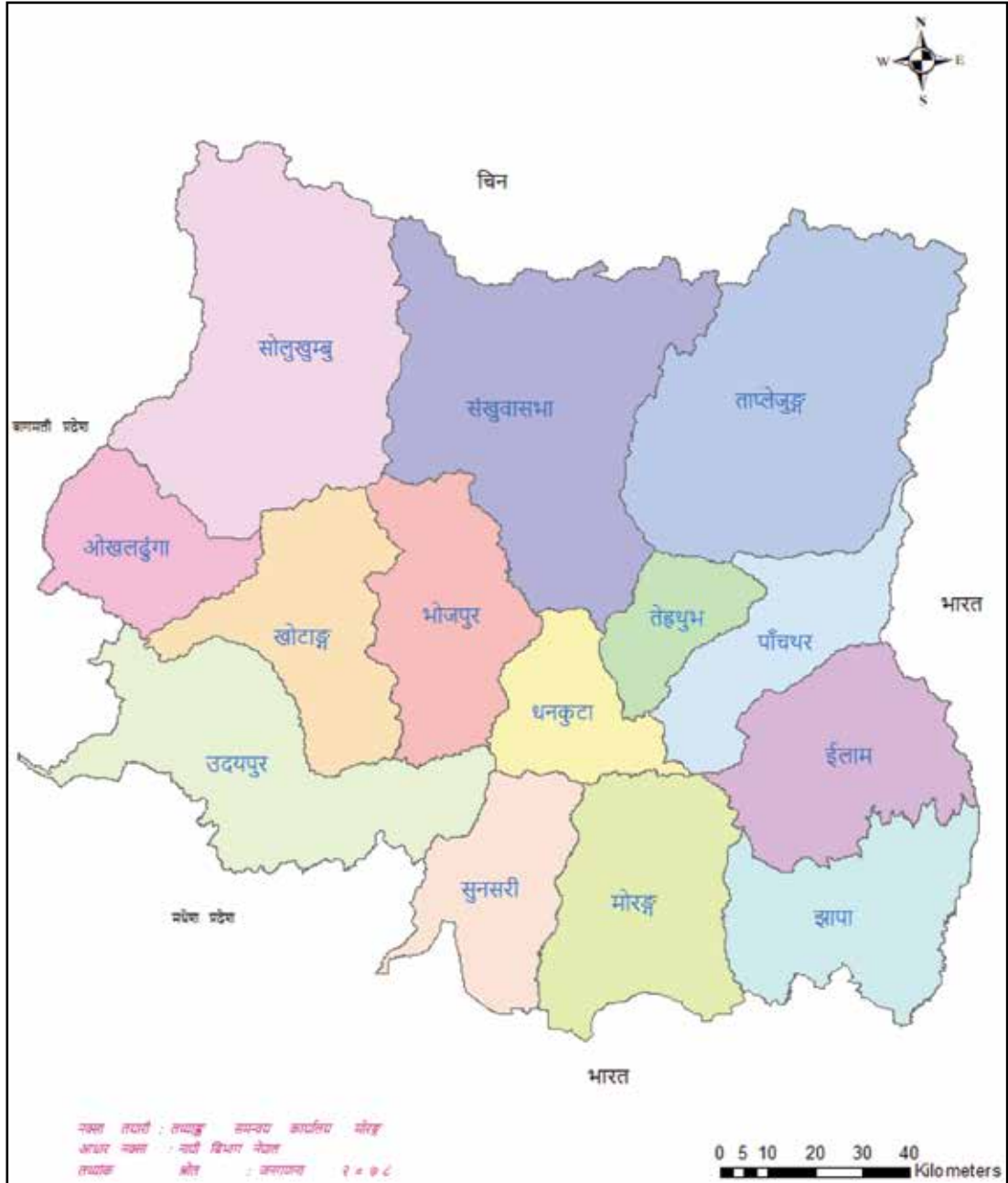
तालिका नं. ९.६

मन्त्रालय/आयोग/ निर्देशनालय	वेवसाइट	सम्पर्क इमेल	सूचना अधिकारी
प्रदेश सभा सचिवालय	pradeshsabha.koshi.gov.np	1sachibalaya@gmail.com	निरोज ढकाल, 9841225148 neerojdhakal@gmail.com
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	ocmcm.koshi.gov.np	inf0.ocmcm@p1.gov.np	दिनेश ढुङ्गाना, 9852068003
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	moeap.koshi.gov.np	info.moeap@p1.gov.np	पुष्पता उप्रेती, 9852050320
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	mopid.koshi.gov.np	mopid@koshi.gov.np	
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	moial.koshi.gov.np	info.moial@koshi.gov.np	सुभाष कार्की, 9842161742 sobbersob@gmail.com
स्वास्थ्य मन्त्रालय	moh.koshi.gov.np	info.moh@p1.gov.np	श्रृजना पौडेल, 9852021097 paudelshrijana8@gmail.com
खानेपानी, सिंचाइ तथा उर्जा मन्त्रालय	mowsie.koshi.gov.np	mowsiep1@gmail.com	राजेन्द्र कुमार माझी, 9852033087 rkmaji2035@gmail.com
सामाजिक विकास मन्त्रालय	mosd.koshi.gov.np	mosd@koshi.gov.np	प्रदिप गौतम, 9852031346
उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	moiac.koshi.gov.np	molmachiratnagar@gmail.com	डारामुक वेद, दर्लामी, 9851313111
पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	motfe.koshi.gov.np	moitfepradesh1@gmail.com	राजेश तामाङ, 9852036224 rajes_tmng@yahoo.com
प्रदेश लोक सेवा आयोग	psc.koshi.gov.np	koshipsc@gmail.com	श्री केदारनाथ रिजाल, 9852033456 suchanaadhikari. ppsc1@gmail.com
प्रदेश योजना आयोग	ppc.koshi.gov.np	info.ppc@p1.gov.np	अम्बिका रेग्मी, 9842075749 imambikaregmi@gmail.com
कृषि विकास निर्देशनालय, कोशी प्रदेश	doad.p1.gov.np	doadprovince1@gmail.com	श्री पूर्णमाया गुरुङ, 9852080278
पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय	dolfd.p1.gov.np	dolfd@koshi.gov.np	श्री विनोद कुमार साह, 9842022840 binodsah86@gmail.com
शिक्षा विकास निर्देशनालय कोशी प्रदेश धनकुटा	ered.gov.np	reddkt@gmail.com	सन्तोष कुमार बराल, 9852051988 baralsuntosh123@gmail.com
वन निर्देशनालय, धरान	fd.koshi.gov.np	pradesh1forest@gmail.com	योगिन श्रेष्ठ, 9808736990

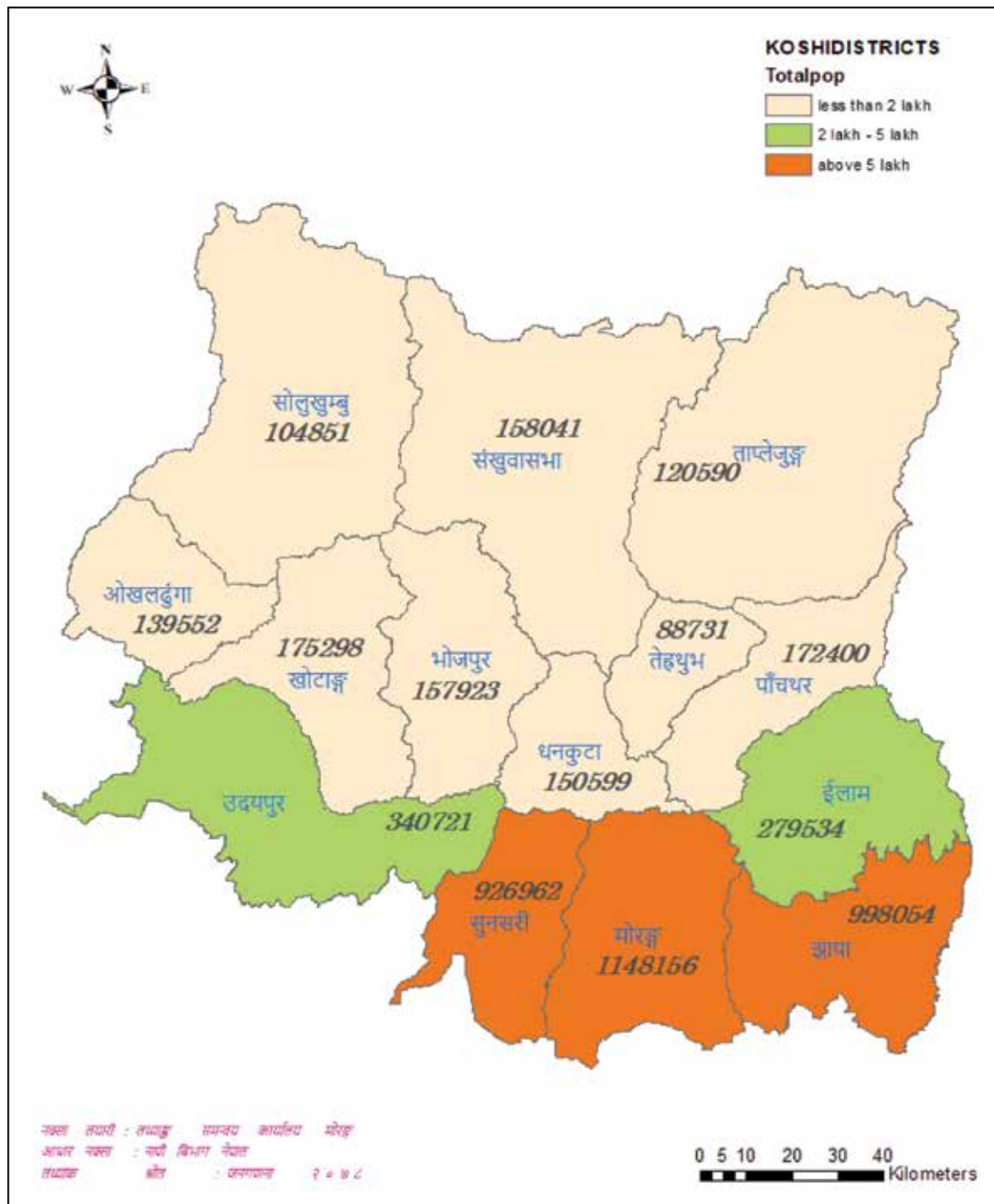
खण्ड : दस

कोशी प्रदेशको नक्सा तथा केही महत्त्वपूर्ण तथ्याङ्कहरूको नक्साङ्कन

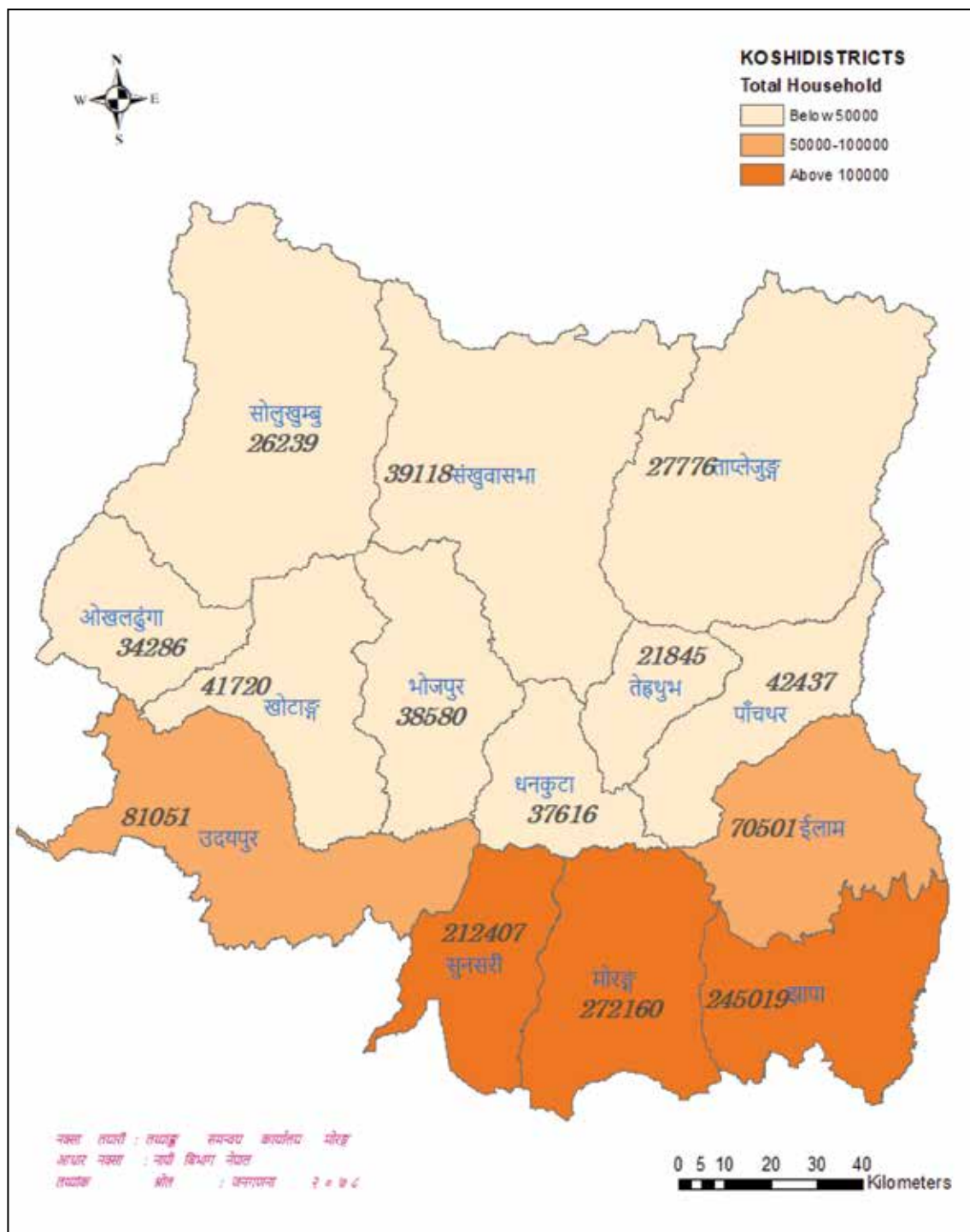
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको नक्सा

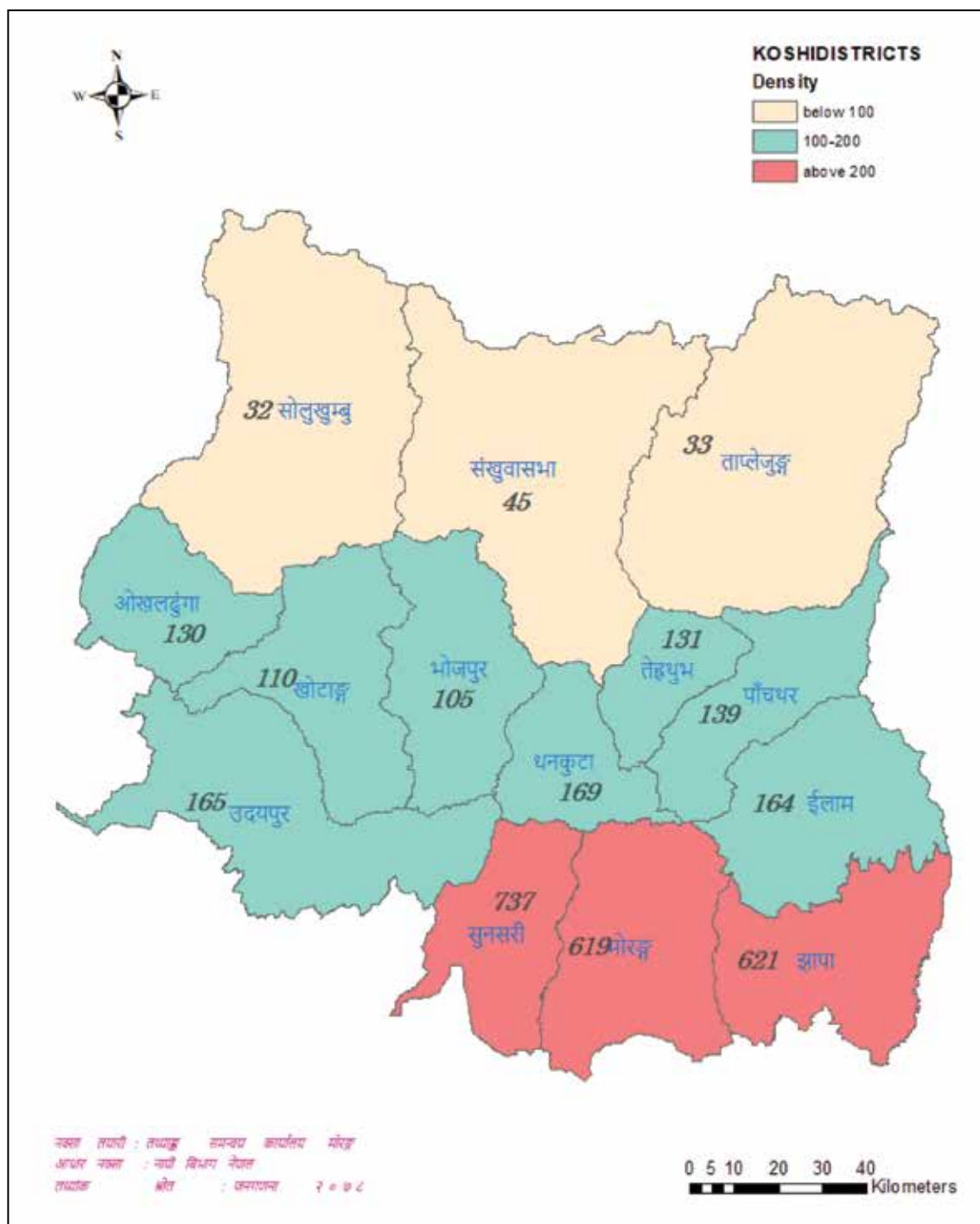
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको जनसंख्या

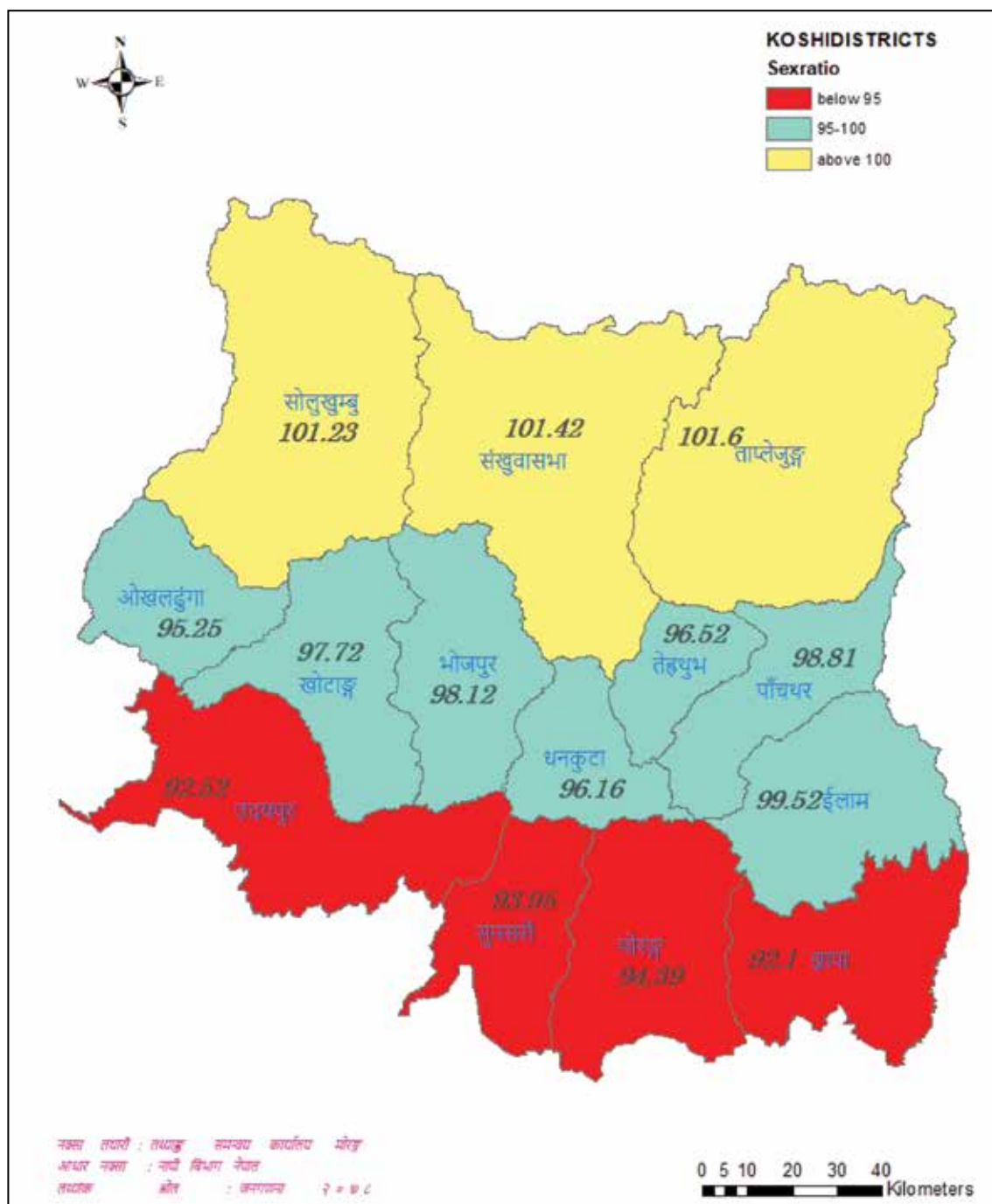
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसारको घर परिवार संख्या

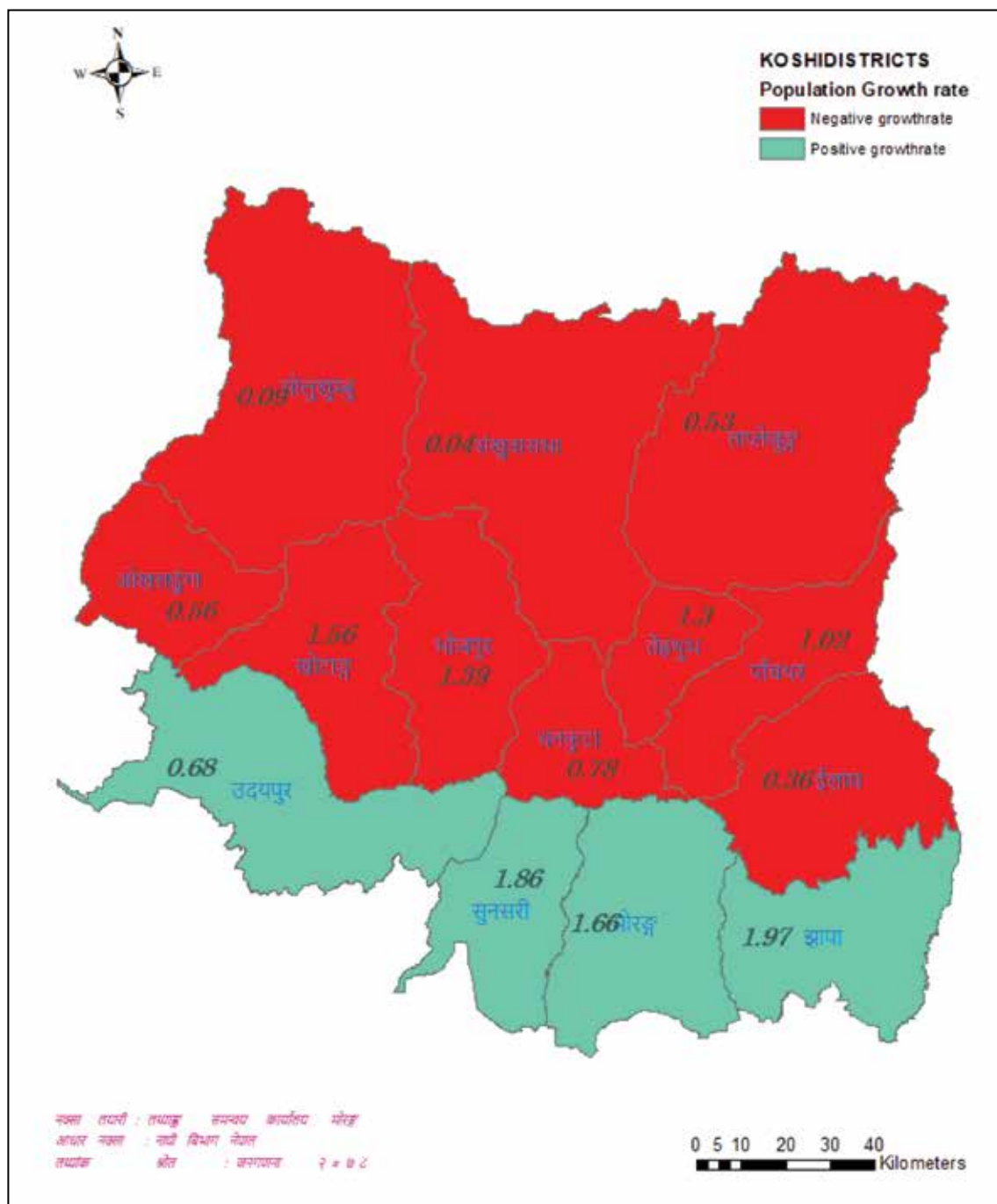
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार जनघनत्वको वितरण

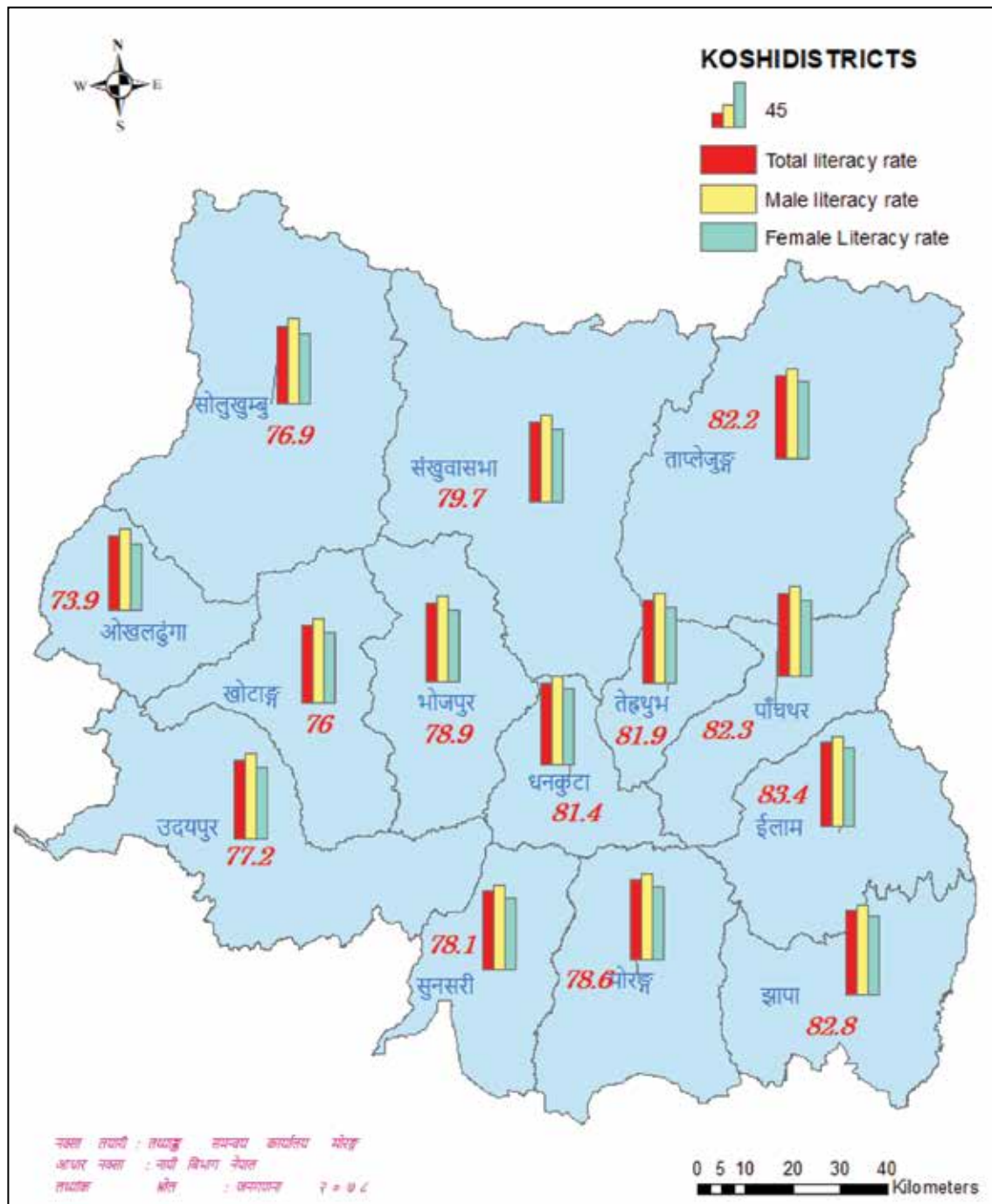
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार लैंगिक अनुपातको वितरण

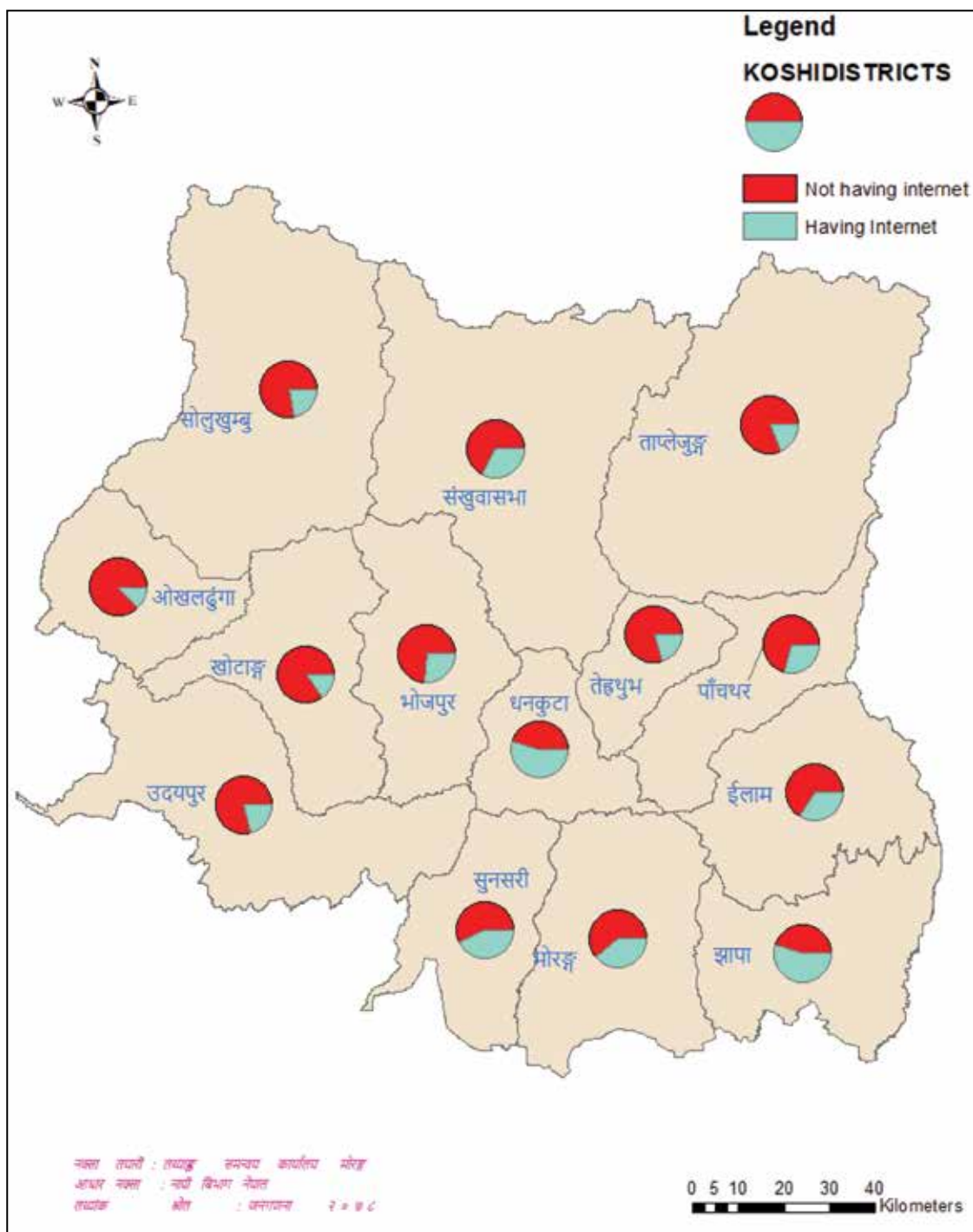
कोशी प्रदेश: जिल्ला अनुसार जनसंख्या वृद्धिदरको वितरण

कोशी प्रदेश: जिल्ला तथा अनुसार साक्षरता दर

कोशी प्रदेश: इन्टरनेटको पहुँच भएका तथा नभएका परिवारको वितरण

कार्यजिम्मेवारी

यस पुस्तकको तयारीको लागि विषयबस्तुको छनोट, सम्पादन तथा लेखन र प्रस्तुतीकरण लगायत संयोजनको मुख्य कार्य निम्नअनुसारका कर्मचारीहरूले गर्नु भएको थियो ।

क्र.सं.	खण्ड	कर्मचारीको नाम	पद
१	प्रशासनिक विभाजन र भौगोलिक अवस्थिति	उषा रिजाल	तथ्यांक अधिकृत
२	जनसांख्यिक तथा पारिवारिक विवरण	उषा रिजाल	तथ्यांक अधिकृत
३	कृषि तथा वन	सुमन श्रेष्ठ	सुपरिवेक्षक
४	भौतिक पूर्वाधार	उषा रिजाल	तथ्यांक अधिकृत
५	शैक्षिक स्थिति	नारायण कार्की	सुपरिवेक्षक
६	स्वास्थ्य स्थिति	श्याम कुमार शाह	तथ्यांक अधिकृत
७	आर्थिक स्थिति	सुवास अधिकारी	तथ्यांक समन्वय अधिकारी
८	मानव विकास तथा गरिबी		
९	निर्वाचन सम्बन्धी विवरण		
१०	नक्सा तथा केहि महत्वपूर्ण तथ्यांकहरूको नक्साङ्कन		
११	भाषा, साजसज्जा तथा संयोजन	जनकबाबु काफ्ले	सुपरिवेक्षक

सन्दर्भ सामग्रीहरू

- कोशी प्रदेश स्थित विभिन्न मन्त्रालय, निर्देशनालय, आयोग, निकायहरूका प्रशासनिक अभिलेखहरू
- नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षणको प्रतिवेदन २०७९/८०, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४, २०१९ यु. एन. डि. पि.
- नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षणको प्रतिवेदन २०७४/७५, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- नेपालको वातावरण तथ्याङ्क २०१४ राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- प्रदेश पार्श्वचित्र, कोशी प्रदेश, प्रदेश योजना आयोग, विराटनगर
- प्रादेशिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रदेश नं १, नेपाल राष्ट्र बैंक
- प्रादेशिक कुल गार्हस्थ उत्पादन अनुमान २०८०/८१, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- मोरङ जिल्लाको तथ्याङ्कीय रूपरेखा, २०८०, तथ्यांक कार्यालय मोरङ
- राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५ का विभिन्न प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ का विभिन्न प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का विभिन्न प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- रास्ट्रिय होटल तथा रेस्टुरेन्ट सर्वेक्षण २०८० को प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- वार्षिक शैक्षिक प्रतिवेदन शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र (CEHRD)
- वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७८/७९, कृषि विकास निर्देशनालय, विराटनगर
- वितरणात्मक व्यापार सर्वेक्षण २०७९को प्रतिवेदन, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाण्डौ
- Nepal Labour Migration Report २०२४ श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
- Nepal Statistical Year Book २०२३, National Statistics Office, Nepal
- Environment Statistics of Nepal, National Statistics Office, Nepal
- Health Management Information System

-
- i. Education 2030, Incheon Declaration & Framework for Action, for the implementation of Sustainable Development Goal 4.
 - ii. शैक्षिक प्रतिवेदन २०३२ श्री ५ को सरकार शिक्षा मन्त्रालय योजना तथ्याङ्क विभाग
<http://103.140.1.64/cehrd/elibrary/pages/download.php?direct=1&noattach=true&ref=1288&ext=pdf&k=>
 - iii. School Sector Development Plan, 2016- 2023, Government of Nepal, Ministry of Education, 2016.

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, मोरङ
फोन: ०२१-४६४४६२
वेबसाइट : scomorang.nsonepal.gov.np